

6107

Wolff, fr. P. Senalder

Caf. 108

❧ SERMONES ET
HOMILIAE, TOTIVS AN-
NI. R. P. FRATRIS GASPARIS LE-
gionensis, ordinis Minorum Compostellanæ
prouinciæ, In quatuor Tomos suo ordi-
ne diuisæ, atque nunc primùm
in lucem æditæ.

Quarum indicem sequens indicabit pagella.

*Ad Ornatissimum virum Garciam Rodericum
Salmanticensis ecclesie Archidiaconum &
Canonicum.*

I 5

5. 4

Salmanticæ,

Excudebat Andreas à Portonariis.

Cum privilegio.

INDEX SERMONVM ET
homiliarum, quæ in istis qua-
tuor Tomis conti-
nentur.

*Primo, ad omnes aduentuales dominicas ordine suo
Sermones proponuntur: deinde verò ad omnes
quadragesimales dominicas, selectaq; ferias.*

*Secundo ad omnes saluatoris nostri, & immacula-
tæ virginis Mariæ festos dies Sermones cele-
bres subsequuntur.*

*Tertio ad omnes sanctorum tam communes quàm sin-
gulares dies festos Sermones singulares ordi-
nantur.*

*Quarto ad omnes totius anni, præter aduentuales,
& quadragesimales, cæteras dominicas fruga-
les sermones incipiunt.*

FRATER PETRVS

DE CARVAIAL FRATRVM MI-
norum regularis obseruatiæ, in prouincia san-
cti Iacobi minister & seruus, necnon Reue-
rendissimi patris nostri ministri prouin-
cialis in plenitudine potestatis com-
missarius, admodū Reuerendo pa-
tri fratri Gasparo de Leon eius-
dem Prouinciæ insigni præ-
dicatori salutem.

Voniam sermones varia resectos doctri-
na, quos ad populum in diuersis huius re-
gni locis, non sine vtilitate multa prædi-
casti, iam nunc tandem in vulgus emitte-
re paras, vt dum verbi diuini concionatores, hæc
imbiberint, variis riuulis sparsa doctrina hortus
vniuersæ irrigetur ecclesiæ. Ipsumq; opus admo-
dū Reuerendus dominus Martinus Vincentius in
sacra theologia magister ingenio acer, literis gra-
uis, vitaq; syncerus reuiferit atque probauerit tibi
ad illud caractheribus imprimendum in lucemq;
edendum potestatem facio. Neque enim aliter pa-
trum statuta seruarétur, nisi æditionem prælati an-
teisset facultas, facultatemq; ipsam libri præcessif-
set examen & probatio. Vale in dño & ora pro me.
Dat. in conuentu nostro Zamorensi Id. Ianuarij
anno domini. 1553.

Frater Petrus de Caruaial prouincialis Minister.

On Pedro de Castro por la gracia de Dios y de la Sancta yglesia de Roma obispo de Salamanca del consejo de su magestad Cappellã major del Principe nro Señor &c. Por la presente damos licẽcia a qualquier imp̃ssor desta dicha ciudad de Salamanca para que pueda imprimir la obra que hizo El reuerendo Padre Fray Gaspar de Leon de la ordẽ de S. Fran. de la Obseruancia que se intitula sermones des del primero Domingo del aduiento fasta el Viernes Sancto de la cruz inclusiue Sin que por ello incurra enpena ni sentençia alguna. Por quanto por nos a sido mandada ver y examinar la dicha obra y esta aprobada y nõ ay en ella ningun error contra nuesta Sancta fe catholica: antes es muy vtil y prouechosa a la religion Christiana. Dada en Salamanca en nuestro palacio episcopal a veynte y ocho dias del Mes de Febrero Año de mil y quinientos y cinquenta y tres años.

El Obispo de Salamanca.

Por mandado del muy illustrissimo y Reuerendissimo Señor obispo mi Señor.

Antonio Perez notario.

3

✠ Censura approbatioque huius operis concionum à prima dominica aduentus ad sex- tam vsque feriam parasceues.

Idi ac perlegi hoc opus concionū: Quod
perquam colendus pater insignisq; ver-
bi dominici ecclesiastes: instituti mino-
rum frater Gaspar Legionensis ad publi-
cam multorum vtilitatem conscripsit: ac
meę fidei excutiendum expendendūq;
concredidit, reuerendissimus dominus
Petrus de Castro episcopus Salmātinus.

In eo verò omnia fidei orthodoxę ac sanctorum Patrum, sen-
tentiis consonam catholicam & euangelicam veritatem tuen-
tur: pleraq; varię scripturę locos explicant, errores conuel-
lunt, vitia castigant, virtutes suadent, hominum denique cu-
iusvis status, mores ac vitam informant componuntq;: tātum
abest, vt quidpiam à recto Christianę fidei & probatorū mo-
rum gnomone ac regula, vel latum vnguem dissideat: at qui
sic auctor temperavit stylum publico concionatorum vsui
& commoditati seruiens vt Horatianū illud, omne tulit pun-
ctum qui miscuit vtile dulci. Adeo vtilitas ac dicendi suauitas,
pro nostrorum temporum concionandi ratione inter sese
certant ac paria planè videntur. Quare sic has frugiferas lu-
cubrations ad communia totius Christianę rei publicę cō-
moda, ad parandam concionandi methodum rationemque
& vsum, merito euulgandas, typisq; excudendas censeo. In
huius autem rei testimonium ac fidem hisce literis examina-
tionis approbationisq; manus proprię subscriptionem ad-
iunxi. Dat. Salmanticę. 17. Decembris Anno incarnationis
dominicę. 1552.

Magister martinus Vincentius.

ORNATISSIMO VIRO

GARCIAE RODERICO SAL-
manticensis Ecclesiae Archidiacono, &
Canonico F. Gaspar Legionensis regu-
laris obseruantie Diui Francisci.

S. P. D.

*V*angelicae praedicationis munus
quam sit in ecclesia praecipuum, qua-
taq; comendatione dignum, vel ex
eo maxime cuius exploratum, ac
compertum esse potest, vir ornatissi-

me, quod Christus Iesus seruator noster ac domi-
nus peracto suae praedicationis penso in plebe Israeli-
tica ad quam fuerat caelitus a patre missus, ac re-
demptionis nostrae summo pretio exoluta iam iam
caelum conscensurus haud aliam prouinciam discipu-
lorum suorum humeris imposuit, haud aliam curam de-
mandauit, quam ut uniuersas orbis gentis uerbi praedicatione docerent. Eunt, inquit, docete omnes ge-

Matth.

vli.

Mar. vli.

Acto. 9.

tes, baptizantes eos, &c. docetes eos seruare omnia,
quae uobis mandauit. Quae uerba alius Euangelista
commemorans ait. Praedicate euangelium omni
creatura. Neque aliam ob causam diuinus ille uerbi
praeco Paulus in uas electionis auctore deo euasit,
quam ut Christi nomen coram gentibus, & regibus,
& filiis Israel portaret. Id quod non tantum domi-

nus

nus viua voce protestatus est, sed etiam Paulus ^{Gala. 1.}
 ipse non vno in loco aperte profitetur, complacuit, ^{2. Tim. 1.}
 inquit, ei, qui me segregavit ex utero matris meae, &
 vocavit per gratiam suam: ut reuelaret filium suum
 in me, ut euangelizarem illum in gentibus, continuo
 non acquievi carni, & sanguini. Et rursus, nō misit ^{1. Cor. 1.}
 me Christus baptizare sed euangelizare. Cui mu-
 neri adeo se arctiori vinculo sentiebat obstrictū, ut
 alibi palam prouinciet. Nam etsi euangelizauero, ^{1. Cor. 9.}
 non est mihi gloria, necessitas enim incubit. ^{11. Gal.} Vē enim
 mihi est, si non euāgelizauero, si enim volens hoc ago
 mercedem habeo, si autem inuitus, dispensatio mihi
 credita est. Id est, si mihi istius modi euangelij præ-
 dicatio demādata non esset, obiremq; id muneris vl-
 tro, haud dubiē mercedis plurimum vēdicarem, si ve-
 rō illa mihi est nec postulāti commissā, perspicuum
 sanē est, me haud sponte id agere, sed domini māda-
 tum cōplere, id enim inuitus designat. Ad hęc Ti-
 motheū suum instituens, ac formās ad pastoris euā-
 gelici normam, illū Paulus adhortatur. Quid dixi
 adhortatur? imō verō obtestatur per sacra, quasi
 aliter facturo dirū iudicium, damnatioq; impendeat
 æterna. Testificor, inquit, coram deo, & Christo ^{2. Timot.}
 Iesu qui iudicaturus est viuos, & mortuos, & per ^{4.}
 aduētum ipsius, & regnum eius, prædica verbum,
 insā opportunē, importunē, argue, obsecra, increpa
 in omni patientia, & doctrina: erit enim tēpus cum

sanam doctrinam non sustinebunt. Et si alibi Timo-
1. Tim. 6. theum deterruerat inquit, præcipio tibi corā deo,
qui uiuificat omnia, nunc tamē magis horrendū red-
dit sermonem, quum iudiciū illud ad mentē reducit,
ait enim. Illum ipse qui pœnas est exacturus, testē
inuoco, si secus egeris, quā ego tibi præcipio. Porro
quis ignorat spiritualis ædificij primū lapidem esse
fidem? absq; fide namq; impossibile est placere deo.
Hanc verò prædicationi euangelicæ acceptam fer-
Hcb. 11. ri debere Paulus apertē clamat, quum inquit. Quo-
modo inuocabunt in quē non crediderunt? aut quo-
modo credent ei, quem non audierūt? Quomodo au-
tem audient sine prædicante? & inferius colligit.
Ergo fides ex auditu, auditus autē per verbū Chri-
sti. Quid enim obsecro pectoribus hominū Christi
fidem inserit? uerbum dei. Quid errores conuellit,
hæreses extirpat, fugatq;? uerbum dei. Quid auer-
sos reductit, remissos erigit, uitiorum sentinam ex-
haurit, mores componit, virtutes plantat? uerbum
dei. Quid autem Christi, apostolorūq; eius prædi-
catione effectum sit, hinc tandē poteris facile depre-
hendere. Gentium siquidem inmania uitia eius ope
penitus extincta sunt, ac sepulta. Nō enim iam Per-
sæ matres suas nephandis nuptiis agnoscunt. Non
Scythæ humanis vescūtur carnibus, aut liberos suos
religionis ergo iugulāt. Non Massagetæ ac Der-
bices carnibus seniorum affinium, & cognatorum
charissimo-

ebarissimorum quos putabant miserimos, epulan-
 tur. Non demique Tibareni senio confectos præci-
 cipitant Hyrcani rapaci auium generi exponunt,
 Casspij cambus discerpandos, ac dilaniandos proi-
 ciunt. Neque verò aliam ob causam arbitror dia-
 boli scœuentis tyrannidem passim apud plerasq; gen-
 tes crassari, schismata atque hæreses suboriri, super-
 stitionũ varia genera abundare, quàm quod canes,
 hoc est fidei fidi doctores desint, qui suo latratu lu-
 pos truculentissimos nempe hæreticos diaboli mem-
 bra, & diabolum ipsorum caput, ac principem à cau-
 lis dominici gregis arceant, abigantq;. Idcirco Pau-
 lus pastores admonens, attendite, inquit, vobis, &
 vniuerso gregi, in quo vos spiritus sanctus posuit
 episcopos regere ecclesiam dei, quam acquisiuit san-
 guine suo. Ego scio quoniam intrabunt post disces-
 sionem meã lupi rapaces in vos, non parcetes gregi.
 Qua in re episcoporum & doctorum operam deside-
 rans dominus conqueritur apud prophetam dicens. Esa. 56.
 Speculatores eius cæci, omnes nescierunt, vniuersi
 canes muti non valentes latrare, videntes vana, dor-
 mientes, & amantes somnia, & canes impudentissi-
 mi nescierunt saturitatem. Ipsi pastores ignorauerunt
 intelligentiã, omnes in viam suam declinauerunt,
 vnus quisq; ad auaritiã suam, a summo vsq; ad no-
 uissimum. Venite sumamus vinum, & impleamur
 ebrietate, & erit sicut hodie, sic & cras, & multo

struunt

a 5 amplius

amplius. Permittit hoc quandoq; dominus propter
 peccata populi, vt tradantur desideriis cordis sui,
 famemq; ac sitim patiantur non quidem panis, aut
 aque, sed verbi dei. Vnde & Deus per prophetam
 comminatur. Et ecce dies veniunt, dicit dominus,
 & mittam famem in terram, non famem panis, neq;
 sitim aque, sed audiendi verbum domini. Quamobrè
 haud mediocri laude, atq; honore digni sunt in Chri
 sti ecclesia, qui purè ac sincerè tractantes verbum
 dei falsa dogmata dedocent, vera docent, hominum
 vitia, & peccata fulce prædicationis demetunt, eo
 rumq; animos ad virtutis amorem inflammant, in
 stimulantq;. Quod scitè Paulus insinuat, quum ait.
 Qui bene præsunt presbyteri duplici honore digni
 habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctri
 na. Ego verò pro meo modulo, ac tenui sorte, quam
 dominus pro sua largitate mihi impertiri dignatus
 est, annos quadraginta, atq; eo amplius in hac ver
 sor arena, munusq; ecclesiastæ euangelici obeo, se
 dulò quidem, at quam foeliciter planè nescio. Vtinã
 labores nostri tam apud deum opt. Max. proben
 tur, quam apud me magni fuère. Adversa valetudi
 ne afflictatus, & ingrauescente iam ætate vix iam
 possum latrare. Quod verò possum libentissimo ani
 mo lucubrationes meas (quales sunt, Deus nouit)
 studiosis omnibus communicatas velim, vt hac quoq;
 in parte

in parte concionatorum operam pro mea viri ut-
 cunque iuuen. Opus igitur concionum multis annis
 à me elaboratum, in quatuor tomos digestum in
 vulgus emittere decreui, tibiq; magnificentissime
 Archidiacone dedicare, & consecrare. Ad quem
 enim potius mitterem hasce qualescunque nostrarū
 vigiliarum primitias: quàm ad te, quem vniuersus
 Franciscanorum ordo Meccenatem, ac singularem
 patronum nunquam non est expertus? debet tibi sin-
 gularem animi gratitudinem, eamq; exoptat modis
 omnibus vbique, ac passim non verbis modò, verùm
 re ipsa exprimere, ac declarare. Nam vt omittam
 eximiam tuam in remp. liberalitatem, ac magnificen-
 tiam, in nos certè tot beneficia cumulasti, vt vix re-
 censerì valeant. At illud vnum orbi notissimū Co-
 lophonem ac coronidem tuis præclarissimis gestis
 adieicisti, non est profectò silentio prætereundum.
 Quum vniuersos sumptus generalis nostri capituli,
 quod in nostro hoc Salmanticensi Cœnobio supe-
 riori anno ex vniuersi Christiani orbis regionibus
 coactum est, tu solus nulli alij partito, aut communi
 cato onere sustinuissti. Opus certè principe viro di-
 gnum, & quod nulla temporum iniuria intermori,
 nulla annorum serie ex hominum memoria deleripos-
 sit. Accipe igitur humanissime vir hylari atque ex-
 porrecta fronte hoc qualecunq; xeniolum ex Fræci-
 scano

scandorum hortis decerptum, promptissimi animi Gasparis tui haud obscurum argumentum, tuiq; nominis gloria, & splendore à vitiligatorum, & ecclesiastomastigum calumniis vindica, asserere, ac tuere. Christus opt. Max. dignationem tuam quã diutissime seruet incolumem. Ex nostro diui Francisci Salmanticensi Cœnobio.

PRÆFATIO AUCTORIS
ad candidum Lectorem

N tibi candide lector offerimus ex animo cōciones has, tam per me ad populum habitas, quàm per te habendas, Siqua talis fors tibi obtigerit: vt vel saltē videamur imitati illam decantatam viduam quæ in dominicum Gazophilatium, duo minuta æra tantū dicitur immisisse. Quinquã si euangelico gnomone, quo nostrę omnes actiones dirigēdæ sunt, te ipsum inter concionandum regere studueris, iuxta illud, prædicatē euangeliū omni creaturæ: non parui credo te pensurum munusculum hoc nostrum expositionibus euangelicis refertum, cūm modus iste nostra hac tempestate plurimum vi geat accurateq; obseruetur à primoribus quibusq; huius instituti: sicuti obseruatum fuisse apud illos præexcelsos ecclesię patres, in eorum scriptis videre est à qui

a quibus quasi per manus tale munus
ad nos vsq; est transmissum. Verùm si
mysticos atq; reconditos scripturæ sen-
sus indagare voluëris, non hïc tibi dee-
runt: siquidem talibus flosculis nostrũ
hoc respersimus opus: rarius tamen, vt
pote qui moralia præcipuè affectaueri-
mus, tanquam magis medicinalia pro
nostro vulnerato curando, cuius vulne-
ra ex Lucæ decimo, non melius quam
oleo atq; vino misericordiæ & iustitiæ,
veniunt vngenda atq; superinfudenda,
quæquidem omnia moralem cõcernũt
perfunctionẽ. Si verò stilum disquiras,
tenuis est: cùm, quia cum Paulo tam sa-
piëtibus quàm insipientibus sumus de-
bitores: & multitudini non nisi sermo
cui vt nummo publica forma sit, ex præ-
cepto Quintiliani, proponendus est, tũ
quia ex illo tritissimo diuerbio, ornari
res ipsa negat contenta doceri, cui & af-
sonat diuus Ambrosius sic super Lucã
fatus. Si ipsi Philosophi eorũ qui totos
dies in disputatione consumunt, minus
iupk
latinis

latinis eò receptis vsi sermonibus sunt,
 vt propriis vterentur:quãto magis nos
 negligere verba debemus, spectare my-
 steria, quibus vincit sermonis vilitas, qđ
 operum miracula diuinorum, nullis ser-
 monibus veritatis suæ lumine refulse-
 runt? Hoc itidem anxie videtur affectas-
 se Plotinus ille Platonicae scholæ antesi-
 gnanus, quamuis in hoc ipsum Platonē
 asp̄natus tanta mysteria tam incurio-
 sè posteritati demandarit . Origines
 demum egregie adnotat, circuncisionē
 secundam petrino, non verò ferreo cul-
 tro fuisse factam: ac si exhortaretur, scri-
 pturā sacram nō sublimi fermone tragi-
 coq; boatu nec fucis rhetoricis cōcinnā-
 dā : verū humili atq; plano dicēdi gene-
 re oībus aperiendā. Lex. n. domini im-
 maculata est cōuertens aīas, & testimo-
 nium domini fidele sapientiam præstās
 paruulis. Sermone tandem vernaculo
 quædam comperies verba , quia per illa
 expressiūs conceptus meos aperiendos
 iri nō dubitavi, Sunt. n. idiomatum suæ
 phrasēs

phrases nullatenus cuius alteri linguæ
 propriæ : negotium à plerisque mul-
 tis obseruatum, præcipuè ab Eras-
 mo in Apophthegmatibus Plu-
 tarchi: sed & multi alij hoc
 ante me factitarunt, siue
 illos Gallos siue Ita-
 los malueris.
 Vale.

S V M M A R I V M
C O N T I N E N S D I G N I -
 tates sermonum dominicarum ad
 uetus & cæterarum, nec non
 selectarum feriarū vsq;
 ad parasceuē.

Prima dominica aduentus continet tres rationes pro-
 pter quas deus factus est homo. quæ Eliciūtur exponen-
 do nomen Bethanie. Et qualiter virgo Maria significa-
 tur per montem oliuarū. Et Christus per oliuam et quo-
 modo aperte sunt scripturæ in aduentu Christi & plures
 scripturæ & prophetiæ sunt adimplete in aduentu do-
 mini. Exponitur hæc auctoritas. Ecce rex tu^s venit tibi māsuet^s & sedēs.

Secunda concio eiusdem dominice Continet, qualiter beneficia fa-
 ciunt hominem gratum. ingratitude est peior circumstantia peccātis. Ponit
 etiam sex causas propter quas redemptus est homo. Et non angelus.
 Et aliquas doctrinas morales statuit.

Tertia Concio de epistola assignat sex excitatores quibus a somno pec-
 cati excitari debemus. De incarnatione declarat auctoritatem Iob. multa-
 que tangit ad instructionem moralem.

Quarta Concio de eadem epistola ponit laborem peccati, & eius in
 fructuositate. Et cōditiones oppositas operis meritorij. Et qualiter per
 incarnationem curatus est homo. Exponitur hæc auctoritas Christus fa-
 ctus est nobis sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio.

Quinta Concio eiusdem dominice applicat mystice tria signa
 Christo. Declarat conuenire descensum solis in horologio achaz. Expo-
 nit mystice totum euangelium & etiam moraliter Assignentur rationes
 propter quas nemo scit diem iudicij finalis. Continet quinque stupen-
 da iudicij finalis. & quatuor quæ homo facere debet vt fugiat fērorem
 diuini iudicij.

Sexta Concio declarat vltimum capitulum ecclesiastes in qua sigila-
 tim exponitur. Multa notatu digna reperies in hæc concione.

Septima Concio ponit multa attinentia ad ecclesiam & ad statum ec-
 clesiasticum. Et circumstantias aggrauantes sententiam iudicij. Etiā ponit
 multas circumstantias vt eleemosina sit meritoria.

Secunda dominica Aduentus.

Prima Concio dominicæ secundæ ponit tria media ad probandum
 ✠ Christum

Cristum esse deum. Et moraliter exponit miracula . Exponitur auctoritas Esayæ. Emitte agnum domine concordat Iohannem Baptistam & euangelistam in assertionibus de Christo.

Secunda Concio eiusdē dominice ponit duas rationes propter quas Baptista dubitauit an Christus esset messias. Moraliter exponit Herodē & Herodiadem. causasque assignat quare misit discipulos ad Christum rationē dat quare beatus Iohannes Christū nō viderit ante baptismum.

Tertia Concio moraliter exponit miracula Christi qualiter intellectus errans illuminetur. Et claudum in amore Dei, recte facit ambulare. Et leprosus infamia peccati mundatur pœnitentia furdum. i. auarum facit audire Ostendit etiam qualiter mortuus peccato resurgat ad vitam gratiæ. Et qualiter pauperes spiritu ditantur.

Quarta Concio moralizat mala que ex carcere peccati nobis in sunt.

Tertia dominica Aduentus.

Concio prima tertiæ dominice declarat quare misit ex phariseis interrogauerunt Iohannem , Tu quis es.

Ponit quattuor causas propter quas beatus Iohannes non conuersatus est cū Christo. Exponitur, ecce agnus Dei. Ponitur figura de Iohāne. Multipliciter exponitur. Cuius non sum dignus corrigiam calciamenti soluere.

Quarta dominica Aduentus.

Prima Concio quarte Dominicæ exponit hanc auctoritatem Aperi mihi Soror mea. Multa ponit ornamenta ad recipiendum Christum. Et quare anima nominatur multis nominibus.

Concio secunda exponit pœnitentiam Christi pro nobis assumptam exponit figuram de Christo, exponitur baptismus Iohannis, idest baptismus pœnitentiæ. Cetera quæ ponuntur in euangelio moraliter exponuntur.

Concio Tertia ponit quinque, In quibus peccator punitur. primum quia dominatur illi Tyberius, idest demon. secundum malum . quia sinderisis in hac vita & in inferno eruciabit peccatorem Tertium malum . quia regnat Herodes, quod contingit cum peccator letatur in rebus pefsimis. Quartum malum quando Philippus , idest amor corporis regnat in homine . Quintum malum est leticia in luctu. quod significatur per abylinam . Exponitur moraliter sacerdotium Anæ & Cayphæ.

In prima Concione magistrali . Declaratur quomodo iudicium vltimum libro Comparatur Et propter quid. Ponitur vna comparatio de diuina prouidentia fatisa commoda. In primo secreto manifestatur malitia demonis, sicut litteræ scriptæ succo pomorum persicorum.

In secundo abscondito manifestatur Christi potentia In sole luna & stellis.

In tertio secreto proपालantur Christi misericordia, & iustitia per comparisonem apis & vermīs.

In quarto abscondito occultantur merita sicut semen, sicut candela, sicut puer Iesus in Egypto, & sicut manus Moysi. In quinto abscondito declarantur peccata quæ modo sunt occulta per multas comparationes. In sexto puncto declarantur pœnæ damnatorum. Et sententia iste maledicti. In quo puncto multa moraliter declarantur. In ultimo puncto declaratur præmium bonorum. Cum sententia, Venite benedicti.

Secunda Concio magistralis.

In secunda concione continetur qualiter Christus non est cognitus. Exponitur auctoritas Iob. Mare dixit non est mecum.

Secundum impedimentum cognitionis de Christo est nimia affectio creaturæ quæ cognoscitur comparatione speculi.

In tertio impedimēto multa ponūtur de fide & lumine gloriæ & quo modo mēsuratur distantia in spiritualibus. Exponitur. ecce video à longe Dei potentiam.

In quarto impedimento declaratur qualiter proprietates aeris conueniunt spiritui sancto.

In quinto impedimento. Notatur quia Deus est immobilis. semper. tamen peccatoribus apparet moueri. quod manifestat duplici exemplo.

In sexto impedimento comparantur perfectiones diuine stellis.

In septimo impedimēto notatur quomodo Deus per incarnationem est mundo manifestatus.

Tertia Concio magistralis.

In tertia concione exponitur qualiter Christus mediator est.

In secundo abscondito continetur qualiter filius manifestauit patrem sicut radius solem.

In tertio abscondito manifestatur scripturæ per Christum, & apostolos & predicatoribus qui figurantur per vasa templi.

In quarto abscondito nota Vnicam viam rectam, Et plures obliquas perueniendi ad Deum.

In abscondito sexto. manifestatur libertas captiuorum, per morsum inferni.

In septimo abscondito manifestatur regnum cœlorum vita æterna Et securitas gloriæ, quæ conceduntur loco trium que in lege veteri promissa sunt.

Quarta Concio magistralis.

In quarta Concione notabis in primo impedimento desideria praua esse sicut aquas. Exponitur figura de transitu arche per Iordanem.

In secundo impedimēto nota Excellentiam charitatis, per quam destruitur

patet cupiditatis.

In tertio impedimento notabis superbiam destrui per Christum humilitatem. In quo declaratur Christus imminutus tanquam vitulus libani. Et diuidi sicut vitulum, in sacrificio.

In quarto impedimento Nota grauitatem peccati. Et qualiter ceruis comparatur.

Quintum impedimentum ventorum destruitur. Quia Christus confringit cedros.

In sexto impedimento mitigatur ardor luxurie: & interciditur flamma ignis.

In septimo impedimento multa remouentur obstacula: propter virtutem humilitatis. Continetur qualiter ista septem impedimenta sunt destructa septem verbis Christi.

Dominica in octaua Natiuitatis.

Concio in octaua natiuitatis domini declarat quomodo Christus est positus in signum. Declaratur figura Helysei fuscitantis pueram. Comparatur Christus electro: septē oscitationes mystice declarantur exponitur auctoritas Job. 5. quis conclusit ostiis mare magis delectat contemplatio humanitatis quā deitatis. Nota tres causas propter quas reclinatus est Christus in presepio.

Dominica infra octauam Regum.

In Dominica infra octauam regū. declarantur spirituales parētes Christi & qualiter iustus semper ascendere debet. Et quomodo puer Iesus perditur per negligentiam.

Quis ordo deum querendi. Melius inuenitur via negatiua, quā affirmatiua. qualiter Cor est templum spirituale in quo crux et imagines sunt pingendę.

In omnibus operibus negotium dei est agendum. Cor est theca in qua seruatur verbum dei.

Multipliciter exponitur qualiter Christus proficiebat sapientia & etate. Et nos semper proficere debemus. & semper nauigamus cōtra vētum.

Dominica post octauam Epiphaniae.

In concione post octauam epiphaniae continetur qualiter Christus fecit miracula in quantum deus & in quantum homo & quomodo deus semper concurrebat effectiue cum voluntate Christi ad operationem miraculorum.

In prima circumstantia exponuntur bene due auctoritates de transmigratione hominis ad esse diuinum.

In secunda circumstantia ponuntur tria bona matrimonij quæ in incarnatione reperiuntur.

In tertia circumstantia declaratur quid mihi & tibi mulier? & se habuit Christus ut doctor & sacerdos.

In quarta circumstantia Nota multiplicem expositionem mutationis
aqua in vinum.

Concio secunda infra Octauam.

In concione secunda, nota plura de incarnatione quæ exponuntur de
nuptiis. Notabis sex etates in quibus, aqua conuersa est in vinum.

In tertia Concione eiusdē dominice cōtinetur qualiter peccatores si
gnificantur per aquam. Iusti per vinum. exponuntur hydrie dupliciter. s.
moraliter & myltice. Discipuli significant virtutes requisitas ad verā po
nitentiam præcipuas ponit misericordiam & iustitiam.

Mutatur aqua in vinum dum timore expulso introducitur charitas.
exponitur. Calicem salutaris accipiam. Cum figura Sarre & Thobia.

In quarta concione ostenditur qualiter Christus in omnibus factis o
stendit se deum & hominem.

Ratio assignatur propter quan virgo Maria adfuit nuptiis Et propter
quid Christus nō creauit vinum de nouo. Sed mutauit aquam in vinum.
Nota ibi quinque dignitates matrimonij, ponuntur tres species nuptia
rum. & in bonis nuptiis tria bona anagogice reperiuntur.

Dominica tertia post Epiphaniam.

In Concione dominice tertie post epyphaniā, notatur qualiter deus
vtebaī humanitate ad faciendū miracula. Et ponitur ibi apta cōparatio.

Continentur ibidem tres rationes propter quas Deus conformatur
nobis & sacra scriptura commemorat deum habere membra humana ex
ponitur qualiter deus habeat caput & capillos.

Secūdo Quomodo dicitur deus habere oculos. Tertio qualiter habet
cor. Sexto ponuntur quattuor ratiōes quare deus dicitur habere brachiū.

Quomodo deus manibus tangit & ponitur discrimē inter puerum
Centurionis, & leprosum.

In secunda parte cōparatur appetitus sensitiuus puero in multis. De
claratur qualiter volūtas habet milites sub se. Et quo pacto demon im
mittit cogitationes non tamen cogit voluntatem. Nota figuram de ci
sterna Bethleem.

Quarta dominica post Epiphaniam.

In Concione quarte dominice ostenditur quomodo fides sine operi
bus non sufficit ad salutem æternam. Et quo pacto fides & opera & libe
ralitas diuina sunt necessaria ad vitam æternam probatur multis aucto
ritatibus scripture & rationibus opera esse necessaria. fides nō petit fide
iussorem. Causa, & assignat. Quare Christus occultatur in sacramen
to. Nullum meritum de condigno precessit incarnationem. Virgo Maria
meruit esse mater dei. Nota duas comparationes. ad vidēdum qualis ef
se debet fides. fides comparatur grano sinapis. quo ad quantitatem. Et
accendi debet in cordibus sicut ignis.

*De dominica quinta vide in Concionibus sexage
sime. ibi tractatur de semine.*

dominica

Dominica in Septuagesima.

Concio de septuagesima continet fidem non sufficere sine operibus.

In prima doctrina, exponitur, signa autem que sequuntur eos qui crederint. Non sufficit vocatio prima nec, statio in Vinea ecclesie ad merendum, sed laborare requiritur. Tractatur de obligatione quam quilibet habet ad laborem. Et propter quid accidia sit peccatum scilicet ex lege nature & lege scripture in euangelio renouata.

Quaritur, An meritum equiualeat premio & quomodo premium excedit meritum in tribus. Ponitur multiplex sententia de condignitate operis meritorij ad premium.

Deus vult statim meritum, sed differet solutionem premij.

Deus obligatur ex promissione dare gloriam. Quis sustinebit Deum in iudicio.

Ecclesia comparatur vinee propter quattuor condiciones. Et nullus extra ecclesiam saluatur.

Datur doctrina acquirendi virtutem spei. Et ex euangelio elicitur doctrina charitatis elicitur doctrina timoris.

Multa ponuntur de diuina electione. Vltimo anima comparatur vinee propter multa.

In secunda Concione septuagesime, ponitur primo electio diuina, que assimilatur radici arboris calori solis. Electio diuina est sicut cor.

Qualiter deus vocat nos quattuor modis.

Tertium beneficium est iustificatio per gratiam, que requirit vsum liberi arbitrij.

Religioso conuenit fodere vineam. Pœnitentibus remouere lapides. Diuitibus conuenit immittere in vinea stercora prelati conuenit sepe facere. iudicibus purgare vineam. Predicatoribus conuenit amputare palmites. Quorum aliqui euelli debent, alij scindi. Prelatis conuenit custodire vineam. Vide ibi comparisonem de vitatore.

Quartum beneficium glorie tanquam denarius. Et quomodo sit vnica essentia & multi gradus videndi deum, declaratur per plures comparationes.

In tertia Concione septuagesime. Nota. Primo triplicem statum hominis & fidem in tribus assimilari luci. spes habetur de tribus, & similis est firmamento, Qualiter omne mobile innititur immobili. Charitas significatur per horam sextam: & propter tria comparatur terre.

Prudentia assimilatur operi quartę diei propter multa. hora serotina correspondet creatioi hominis, creatus est homo cum rectitudine iustitie.

In septima die requieuit deus. Hęc requies correspondet mercedi laboris.

Dominica in Sexagesima.

In Concione sexagesime. Prima terra in qua deus seminauit est natura angelica. Semina sunt fides, spes, charitas.

Amor

Amor dei conculcatus est ab amore proprio.

Secundum semen est iustitia originalis cuius erant duo fructus.

Duplici medio poterat tranquillitas conseruari in primo homine. ycr
bum dei seminatum in petra Aruit per superbiam.

Tertium semen est gratia qua suffocatur spinis. Solus deus potest col
ligere de spinis uuas, & de tribulis ficus.

Quarta terra est humanitas Christi in qua est seminata summa gratia
& per suam passionem meruit omnibus electis secundum gradum prede
sti nationis diuine.

Seminauit Christus in anima sua tanquam in agro gloriam.

In secunda Concione Sexagesimæ deus sicut sol cognoscitur variis
modis. Cognoscitur etiam per effectus ignis & aeris.

Et quare deus seminat in via. Ex qua facit hortum conclusum. Etiam
continetur ratio quare seminat deus supra petram.

Diuitie propter quattuor comparantur spinis.

Terra habundans spinis tribus modis affert fructum. Ibi de triplicis
terra differitur.

In tertia Concione eiusdem sexagesimæ habetur quomodo Creatura
est dei instrumentum. Et precipuum instrumentum deitatis est Christi
humanitas.

Quod factum est in ipso vita erat. Tripliciter exponitur.

Creatio est seminatio generalis omnium creaturarum ponit multas di
spositiones in terra vt sit fructuosa.

Quattuor seminationes mystice declarat esse in Christo.

Dominica in Quinquagesima

In Concione dominice quinquagesime continetur. Qualiter sacra
scriptura vititur fabula & parabola. Et facta Christi narrat ad punctum.

Ibi declarat illud. Iu. 9. Venerunt ligna ad oliuam. &c.

Vide ibi de chronicis romanorum & troianorum.

Continetur triplex cecitas mala. Et indifferens & bona. Et quod de
mon magis vult nos lufcos quam cecos. nisi cecitas procedat ex consue
tudine peccandi. Exponitur moraliter cecitas Sanfonis.

De cecitate peccaminosa Exponitur moraliter cecitas Thobia.

Ponitur ibi qualiter oculus videt omnia, & non seipsum.

Et quomodo cecus corporalis procurat visum. Cecus spiritualis non.

Fides infusa requirit fidem acquisitam & preuiam dispositionem. Ibi.
vifo requirit lumen naturale & exterius ibidem.

Iohannes ad intelligendum cecidit ad pedes. Helias operuit vultum
suum pallio ibidem. Duplex cecus notatur ibidem, scilicet mendicus &
beatus Paulus fuit cecus corporaliter & spiritualiter.

In Concione secunda eiusdem dominice continetur.

Multiplex obligatio ad obseruantiam secreti.

Exponitur tripliciter si peccauerit in te. Et quanti ponderis est fa
ma proximi. Fraternalis correctio. Dilctio proximi. Ratio vera

excommu-

excommunicationis & iurisdictionis prohibent reuelationem secreti.

In Concione tertia eiusdem Dominice.

Traditio illusio exponuntur moraliter secundo Applicatur peccatori qui tradendus est iudicibus id est confessoribus ponuntur leges secundum quas peccator est iudicandus similiter & assessores.

Peccatum illuditur sicut Christus. Nemo leditur nisi a se ipso.

Secundo peccator illuditur quia affligitur voluntas per poenitentiam.

Tertio spuitur peccatum per abominationem.

Quarto flagellatur peccatum triplici flagello.

Multe species peccatorum condemnantur ad mortem.

Dominica prima in Quadragesima.

Prima dominica quadragesime in introductione continet predicatores preparare domum conscientie quae sicut vas apis est preparanda: homo intus in anima debet esse ut ibi deus habitet. Exponitur figura de muliere preparante lectum mensam & candelabrum Helyseo.

Exponitur figura de exploratoribus. multa ibi conculcantur.

In secunda parte exponitur ductus est Iesus. in quo notatur potentia patris sapientia filij, & bonitas spiritus sancti.

Maius miraculum est Christum esurire quam ieiunare quadraginta diebus. Quomodo exhortatur ad pugnam spiritualem.

Baptizatus aqua baptismi baptizari debet aqua poenitentiae. facilius vincuntur infideles tentationibus quam christiani. Exponitur figura de lapide infixio Goliath.

Fames Christi assimilatur passioni.

In secunda Concione eiusdem Dominice.

Nota dialogum inter misericordiam & iustitiam super ieiunio Christi & ceteris afflictionibus eius.

Multi fructus ieiunij ponuntur. Exponitur illud prefationis vitia comprimis, mentem eleuas, virtutem largiris, & premia. Multaque dicuntur de ieiunio.

In tertia Concione.

Notatur campus electus a Christo. arma electa a demonio.

Non in solo pane viuit exponitur multiplici sensu.

Ratio ponitur quare petrus peccauit non acquiescendo lotioni a Christo facte.

Prima tentatio fuit similis tentationi Ade. Secunda est similis tentationibus iudeorum. quia innititur miraculo. Sed fides non debet inniti signo, aut miraculo.

Tertia tentatio exponitur Et assimilatur tentationi gentilium. haec tentatio fuit exercitatio ad bellum & non prelium magnum, sicut fuit prelium passionis.

In Quinta concione.

Dicitur. An demonium cognouerit Christum esse deum. Et declaratur intentio diaboli dicentis, dic vt lapides isti panes fiant. Qualiter demon tollit lapides & tentat dicendo, dic vt lapides isti panes fiant.

Exponuntur quattuor moraliter quæ faciebat Abfalon ad auferendum regnum patris sui.

Colloquium Anselmi satis retrahens à tentationis consensu, & ponuntur ad eundem effectum quinque sententiæ sanctorum.

In Quinta concione.

Nota figurā Apoc. in qua multa exponuntur de Christo, in expositione morali eiusdē figuræ plura attinentia ad instructionē morale explicatur.

Dominica secunda in Quadragesima.

Quare Christus assumpsit Petrum Iacobum & Ioannem, duplex ratio assignatur & propter quid ostendit gloriam & non pœnam baratri. Quæ hinc fuit transfiguratio, Exponitur cōparatiōibus. Figura d̄ hester. cū aliquā talū longiori expositione ponitur Exponitur hic est filius meus dilectus.

Exponitur. Loquebantur de excessu. Vide ibi multiplicem excessum.

In Secunda concione.

Christus aperit solum vnā officinam demon plures.

In tribus discipulis tres conditiones vere pœnitentis notantur Transfiguratio multum confirmat fidem. Comparantur Christus in monte Caluarie sibi ipsi in monte Thabor.

De Transfiguratione morali Vide ibi multa.

Homo transfiguratur in pœnitentia. Vestes sunt albe in pœnitentia quæ debet approbari ab Helia & Moïse. Assimilatur Christo in multis Pœnitens leuando oculos nihil videt nisi solum Iesum.

In Tertia concione.

Incarnatio verbi assimilatur transfigurationi, & transfiguratio Marie excessit transfigurationem Christi in tribus.

Deus se transfiguratur in creaturis. imago dei educitur sicut imago crucifixi. Vide colloquium rationis & animæ.

Deus transfiguratur se in sacra scriptura, & incarnatione. Vide ibi comparationem de sigillo. Transfiguratio vera erit in gloria in qua beatus Christus assimilatur.

In prima Concione de Chananea exponitur euāgelium mystice & moraliter in qua plura annotatione digna ponuntur.

In Secunda Concione.

Multiplex ratio ponitur ad probandum confessionem, esse de iure diuino, multiplex quæ fructus confessionis describitur. Et in fine concluditur Concio cum sensu mystico euangelij.

In Concione prima dominice tertiæ.

Qualiter demon & Christus certant vt vnus eiciat alterum. De quattuor bellis quæ Christus commisit contra demonium, & de nominibus Dauid quæ Christo applicantur. Demonium triplici ratione dicitur

mutus. Multa impedimenta ad explendam pœnitentiam ponuntur à demone quæ Christus abstulit. Quinque modis eiicitur demonium. Vide ibi. Ponuntur Multa vitia ad nostram instructionem. Mundus possidetur à demone & est mutus cecus & surdus. Exponitur. Nunc iudicium est mundi. Princeps huius mundi eiicitur foras.

In Concione secunda eiusdem dominice.

Quattuor regna in homine reperiuntur. Triplex gratia declaratur. Exponitur, Moriatur anima mea morte iustorum. Vnitas spiritualis conseruatur vniendo intentiones in deum. Non datur medium inter amicum dei & inimicum. De multiplici genere armorum. Thorax significat fidem Clypeus charitatem galea significat spem defensorium Colli significat temperantiam. Ensis significat Verbum dei. Describuntur arma demonis.

In Concione tertia eiusdem dominice.

Quomodo pharisei, fecerunt pactum cū demonio. Tanguntur aliqua contra auaritiam

In Concione Quarta eiusdem dominice.

Tractatur de lamijs & stigijs & si credendum est demoniaco loquēti siue vera siue falsa.

In prima concione quarta dominice.

Habetur qualiter peccatum est mare & de duplici navi pœnitentiæ & innocentie. Multis indiget nauis pœnitentiæ. Exponitur.

Ascendit Christus nauim Symonis Petri & de nauicula docebat eos. Plura signa misericordie ostendit deus peccatoribus.

Per montem intelligitur eor quod tres condiciones habere debet vt se deat deus in eo. Nota ibi tria requisita ad politiam ordinatam. Tres defectus bonorum temporalium notantur.

In secunda Concione.

Qualiter lex est panis & Moyses est pistior & de conditionibus huius pistoris. Nota totam expositionem euangeli quæ est allegorica & moralis.

In tertia concione.

Multa notantur de sacramētis redemptionis: multa mystice describuntur. et quinque panes glorie assignantur.

In Quarta concione eiusdem dominice.

Coniuium istud figurat gloriam. propter famem. Etiam Quia nihil creatum replet animum. Tum etiam quia in gloria beati discumbunt. Tum quia gloriæ quantitas est magna. Ponitur figura de ficu & malo granatis quæ allata sunt ex terra Promissionis. Exponitur figura de regina Saba. Amor beatorum comparatur calori solis gloria celestis confertur abeuntibus trans mare Galilee.

In prima Concione quinte dominice.

Multa de veritate creata & increata ponuntur. Tractatur qui dicit veritas. Quomodo cognoscitur & quibus modis impugnatur. Ibi contra mediaciū & periuriū, describitur figura Ione qui figurat veritate exprimitur

In secunda Concione eiusdem dominice.

Attēde plures rationes propter quas Christus peccare nō potuit. Quō modo peccatores arguunt Christū caluniātes septē beatitudines. a uōmo do deus nō arguat peccatorē emēdato. Vide plura cōmoda quæ sequuntur ex peccato emēdato. Qualiter deus arguitur à malis in suis operibus.

In tertia concione.

Christi Perfectio cognoscitur secundum naturam, personā, quantitatem, & qualitatem & simili modo mensuratur perfectio hominis. Vide ibi quia multa pulchra & uilla reperies.

Dominica in Ramis. Concio prima.

Multa quæ inducunt admirationem quare Christus cū tanto honore ingressus est Hierosolē. Ponuntur quinque rationes ingressus tā solēnis.

In Concione secunda eiusdem.

An iudei cognouerunt Christum esse deum aut Messiam. iudei fuerunt obsecati a superbia inuidia auaritia & ira. Nota multa de ira. Multa mysteria facta sunt in die palmarum quæ iudei nescierunt.

In Concione tertia eiusdem dominice.

In primo puncto qualiter pax acquiritur per iustitiam, & Christus satisfecit iustitiæ diuine.

Secundus modus reformande pacis est per legitimam inquisitionem.

Tertius modus est per consensum utriusque partis. Quartus modus est mediante arbitro. Quintus modus est precio vel dono. Sextus modus est per uictoriam. his sex modis acquiritur pax inter deum & peccatores.

Quarta feria Cinerum.

Habes in salutatione qualiter deus posuit in Maria Thesaurum. figurata est in archa thesauri Salomonis. habes in prima parte quare ponuntur cineres Primo quia sumus oves transmittende ad cælum. Et quasi ficus immaturi. Tertio quia cum omnia sint incerta in morte tanquam loco tuto est collocandus noster thesaurus quarto quia uult Deus comedere panem subcineritium & ad humiliandum nobiles genere & ad provocandum diuinam misericordiam & ut celebremus festum nostrum maiori audacia. Quam celebramus festa aliena. in secūda parte de multiplici thesauro scilicet predestinationis. sacre scriptura. bone cōfidentia & cœli & qualiter in loco publico est ponēdas. differenter emittit deus & homines. de qua moneta est thesaurus collegendus. qualiter duplex est moneta significans duplex opus.

Secundus sermo eiusdem ferie.

Qualiter homo faciē habet & dorsum. Et dū peccat cōuertit ad deum dorsum & deus similiter cōuertit dorsum ad peccatōrem & faciē ad cōtritum. Et quid significat arcus & in secūda parte quid sit conuerti ad deum. Et ponit causas nostræ conuersionis ad deū. Et qualiter deus ignoscit cōtritīs. Quid sit respicere retro. Declaratur per duas figuras. Exponitur hæc auctoritas Quis scit si ignoscat deus & relinquat post se benedictionem.

Tertio sermone eiusdem ferie.

Tractatur qualiter conuertitur cor in aridā. Et mare conuertitur in aridam & iordanis conuertitur retrosum. Qualiter peccator idest petra conuertitur in stagna aquarum. Et de duplici percussione facta Christo & qualiter sol idest ratio conuertitur in tenebras tristitia. Et qualiter conuertitur aqua amara idest pœnitētia in dulcedinem gratiæ, quinta conuersio aque in vinum explicantur. Conuersio ad deum toto corde exponitur, simul cum figura Helisei commensurati paruulo.

Sexta feria post Cineres.

Ponuntur tres quæstiones circa dilectionem inimicorum. Et quis est proximus, & dilectio proximi vtrum sit in precepto vel in consilio. Ponuntur modi quibus Christus dilexit nos & signa discipulorum Christi. Et multiplex differentia charitatis. Exponitur auctoritas. Altitudinem cœli. Cum figura putei Ysaac. Exponitur, qui solem suum facit oriri super bonos & malos Multipliciter. comparantur inimici. Comparatur dilectio proximi membri corporis. Ponuntur octo rationes propter quas inimicus est diligendus.

Feria quarta post primam dominicam.

Ponitur excellētia miraculorum Christi & qualiter Christus est figuratus. per virgam Moysi & per manum leprosam & per aquam conuersam in sanguinem. & aliter Christus significatur per ionam. Quattuor preparationes contra demonem describuntur.

Feria sexta post primam dominicam. in prima parte exponuntur literaliter multa & euāgelio in secunda piscina exponitur in quintuplici sensu.

Feria quarta post dominicam secundam.

in primo tractatur iudicium quo condemnari debet peccatum. Moraliter exponuntur traditio, illusio, flagellatio Christi Declaratur casus honoris, exponitur figura Ezech. i. de quattuor animalibus. Ponuntur multe rationes de hoc nescitis quid petatis. Exponitur. Quibus paratum est a patre meo per illam auctoritatem. Venite benedicti patris mei.

in eadem feria quarta. Secundus sermo continet septem gradus positos. in psalmo. Dñe quis habitabit in tabernaculo tuo. Declarat illud paratū ab origine mūdi. simul cū operibus sex dierū moraliter intellectis.

Feria sexta post secundam dominicam.

Dicitur an iudei Christum cognouerunt esse deum. Ponitur triplex sententia & quo pretio emitur regnum cœlorum tractatur. Quæ sunt signa quibus cognoscitur esse propinquum regnum dei.

in secundo sermone vinea exponitur in triplici sensu exponuntur sepes ruris, Et torcular. Ponitur duplex figura passionis Christi.

in tertio sermone eiusdem ferie tractatur ad longum de pœnitentia qua explicatur per vineam. Et varie circūstantiæ pœnitentiæ explicantur per septem. Turrim & Torcular declarantur nuntij dei. Et finaliter qualiter occidimus Christum.

Feria quarta post tertiam dominicam.

in sermone inuenies plures comparationes cordis. Et qualiter est re-
ctificandū mundādū & preparandū. De multiplici digestionē moralit-
ter intellectā. tē de variis peccatis putā euāgelio huius ferie notātūr.

Feria sexta eiusdem dominice.

Sermo cōfiatur ex variis expositionibus tā mysticis quam moralibus.

Feria quarta post quartam dominicam.

Primus sermo ponit duos cecos satis differētes. Exponit mystice Et mo-
raliter illuminationem cecū nati. Ponit septem opera quæ manifestauit
Christus in illuminando eecū. Dat modū quo sabbatū est custodiendū.

Secundus sermo eiusdem ferie multa ponit. requisita ante confesio-
nē. Declaratur scrutiniū quod in quarta feria fiebat in primitiua eccle-
sia. Declarat omnia sacramenta emanasse a Christi passione. Et omnia
reperiri in Christo declarat visum Christi esse necessarium pōnitentiæ.
nec non sputum quo peccatum expuitur. Sacerdos qualiter linire de-
bet oculos pōnitentis.

Sexta feria post quartam dominicam in sermone primo.

in introductione extollit Magdalēnā & inuēitur contra iudeos non
credentes tanto miraculo. dicit hoc miraculum tubam in illiū figurā-
tam. Assignat causas propter quas diligebat Christus Lazarum, & soro-
res eius. dicit. Resurrectionem Lazari esse exemplar resurrectionis, gene-
ralis, declaratur hōre, duodecim diei. Et quomodo Christi resurrectio est
causa exemplaris motiua & effectiua nostræ resurrectionis. Multa puncta
euāgelii exponuntur. Et in calce ponitur doctrina contra curantes egi-
tudinē corporis, & non anime.

In secundo sermone eiusdem ferie assignantur plures cause quartæ la-
chrimatus est Christus. Et quomodo. Nascendo, viuendo, moriendo se-
ostendit deum & hominem plorauit Christus in quo notauit tria in for-
tunia nostra, Plorauit Christus vt doceret nos plāgere peccata ubi plu-
ra p̄ficua ponuntur. Qualiter quattuor dies significant quattuor tempo-
ra in quibus est figurata resurrectio. de fremitu & turbatione Christi tra-
ctatur ibidem.

in tertio sermone eiusdem ferie ponuntur infirmitates peccati scilicet
superbia & cordis debilitas. Quas deus curat multis rationibus pro-
pter quas peccator confidere debet. in prima ratione tractatur de deside-
rio anime & sinderesi. in secunda ratione tractatur. Qualiter peccatū cō-
paratur somno & qualiter peccator excitatur. Sicut beatus Petrus est ex-
citatū ab angelo.

in tertia ratione seu eiusdem impedimēto. Peccator dicitur mortuus
multis rationibus & de bonis quæ habet homo propter presentiam gra-
tia, & malis propter absentiam homo est similis nauclero nauis.

in quarto impedimento. Peccator dicitur sepultus & propter quid, &
qualiter cor peccatoris est spelunca latronum.

in quarto sermone eiusdem ferie. vastio tractatur an deus deneget
gratiam frequentius reciduianti. in gratitudo reciduiantis ponderatur. Et
remedium describitur.

in ultimo impedimento describitur peccator ligatus prauis habitibus
quibus

quibus ligatus non potest sargere quos saluit Christus. In sermone se-
rip. quart. post quinquagesimam dominicam. in quo & moysi & marci & matthei & lucie

Salutatio manifestat tres sanctos opus in quibus beata virgo assimila-
latur. ouis quoties festum templi celebratur. De dignitate ecclesie Et ho-
nore illi exhibendo. Et qualiter Christus fundauit & dotauit ecclesiam
diuitiis & honore. dotauit cruce. dotauit uulneribus. dotauit fortitudi-
ne sua. declaratur. Oratio humiliantis se nubes penetrat.

Secundus sermo declarat multa de euangelio. Et simul ponit quin-
que inuouationes. auliu & illas exponit moraliter. applicando moribus.

Sexta feria post quintam dominicam.

In sermone describitur moraliter concilium contra peccatore. Ponun-
tur aduocati & eorum allegationibus respondetur. peccator plura signa
mortis eterne facit comparatur filio prodigo in quinque. Intellectus com-
paratur Cayphe propter Tria & de tribus prophetae debet. Expedit ve-
nius homo id est liberum arbitrium moriatur. Et ponit causas propter
quas mori debet. Ponuntur peccata proprie voluntatis. & qualiter con-
demnanda est in concilio misericordie.

Secundus sermo eiusdem ferie describit multas differentias iudeorum.
Et triplex concilium collectum contra Christum scilicet monopoli. Ra-
tionem apparatus. & prauorum operum. Et quomodo totus mundus
colligit concilium contra Christum Multi longo tempore deliberant de
obsequio deo exhibendo. & non executioni tradunt & quomodo non est
consilium contra dominum id est contra negotia. domini quid requiritur
ad prophetiam de triplici gratia existente in Christo dilecti.

Sermo primus quinte ferie in cena domini exponit litteram euange-
lij. Et notat Christum uisere quadruplici uita. Exponit optime transitum
ex hoc mundo ad patrem. Et qualiter pater omnia tradidit ei in manus.
suas. & propter hoc nihil nobilitatis perdidit Christus in lotionem pedum.
Et propter quid Christus dicitur dominus & magister. & qualiter est exem-
plar perfectionis & multa alia continentur in expositione littere.

Secundus sermo eiusdem ferie declarat altitudinem lauitudine lon-
gitudinem & profundum amoris Christi. Et quadrupliciter exponit in-
finitum dilexit eos comparat lotionem pedum passioni. Exponit disposi-
tionem. uestium & lotionem anagogice. Aquilauatorij exponitur mor-
raliter & mystice de passione Christi.

Tertius sermo declarat institutionem eucharistie. & ostendit infinitam
potentiam & infinitam sapientiam & bonitatem esse requisita ad institu-
tionem sacramenti eaque ex euangelio ostendit esse necessaria. Multas
figuras applicat Sacramento. Cenam uestes lotionem pedum mistice ex-
ponit de sacramento. que quadrupliciter digeri debebat & multa alia in-
culcantur in hac contione que ibi videre poteris.

Feria sexta in parascebe.

Salutatio declarat anorem virginis superasse omnem amore ma-
triam & ex consequenti habuisse maiorem compassionem super omnes
mulieres. Et ponit multas causas maioris doloris in introitu in tione oste-
ditur passionem Christi excedere omnia opera dei. Et qualiter mundus
est

lucet. fo. 136. co. 1. li. 16. arma pro archa. f. 133. vtetur pro vtebatur. fo.
 135. li. 20. terebat pro tenebat. co. f. & co. li. 26. emungit pro emungis. f.
 133. li. 2. sedula p̄schedula. in. li. proxima superest. ore ferenda. f. 134.
 co. 2. li. 27. quā pro quem. fol. 139. li. 13. notarij pro notorij. in. co. f. e. a.
 li. vlt. visis pro visio. f. 141. li. 12. superfluit. vocatur. co. f. e. ca. li. 19. fit p̄
 fit. f. 145. c. 1. li. 24. credit pro creauit. ibi impugnamus pro impugnamur
 f. 150. li. 6. angelos pro angulos. f. 151. co. 2. li. 25. affixa pro affixe in ea.
 li. illas pro illis. f. 143. c. 2. li. 18. deficit bonitatis ad ly modicum. f. 144.
 2. co. li. 18. vt pro tot. f. 146. c. 1. li. 1. commutatio pro conuersio. co. f. li.
 9. assignauit pro effugauit. f. 147. c. 1. li. 2. fenerunt pro fecerunt. co. f. li.
 29. occipimus pro occidamus. folio. eodem columna. 3. linea. 29. gene-
 re pro negare. fol. ibi. lin. 1. promissione pro permissione. fol. 163. c. 2. li.
 8. demum pro domum. fo. 163. co. 2. li. ante penul. filis pro illis. fo. 167.
 c. 1. li. 12. stio pro sicut. f. 169. c. 1. li. 2. ex nobis pro vobis. f. 208. c. 1. li.
 33. superest. non. f. 217. co. 1. li. antepe. tangitur pro frangitur. fol. 209.
 col. 2. quæ pro qui. in. ea. c. li. 13. reuocandi pro renouandi. f. 205. c. 1. li.
 penul. fleuit p̄ fletu. f. 216. c. 2. li. 16. moratur pro morabatur. co. f. & co.
 li. 22. conferat pro attingat. f. 217. c. 1. prophetabat pro prophetat. co. f.
 & co. li. antepe. tangitur pro frangitur. f. 219. c. 2. li. vlt. mori. pro vt mo-
 riretur. f. 219. c. 2. li. 14. combates pro golpes. f. 225. co. 1. li. 13. diurno
 p̄ diuino. f. 230. c. 1. c. l. 3. benignitate. co. f. c. 2. l. vlt. nō vadit. i. nō videbit.
 f. 229. c. 1. l. 30. nauī p̄ noui. f. 231. c. 1. l. 9. fidē p̄ finē. f. 232. c. 2. l. 14. vi
 de p̄ inde. f. 233. c. 2. li. 14. percatiamini pro percuciamus. f. 235. co. 1.
 li. 3. vulneribus pro volucibus. f. 236. co. 1. li. 1. preparatus pro prepara-
 ti. f. 239. co. 2. li. 2. vnica p̄ vnita. f. 177. c. 2. li. 1. deficit. gratia. eod. fo. c.
 li. vlt. rotundam pro rotunda. f. 178. co. 1. li. 28. dei. p̄ deum. f. 144. c. 2.
 li. 3. deficit portat. f. 249. co. 2. li. 6. deficit. Magis. proprium.

FINIS.

9
SERMONVM

AC HOMILIARVM

R. P. FRATRIS GASPARIS
LEGIONENSIS, ORDINIS MI-
norum Compostellanæ Pro-
uincia.

Tomus primus.

Sermo primus de Dominica prima aduentus.

them. Ecce rex tuus venit tibi.

Matth. 21.

IN HOC sermone multa curiosè & sub-
tiliter, & etiam vtiliter de incarnatione tra-
ctabuntur: explicando euangelium. In cu-
ius expositione quinq; sunt explicanda,
quæ communiter interrogari solêt, in ad-
uentu alicuius Embasiatoris à rege missi,
siue legati à summo Põrifice missi. Primò
enim interrogamus, vnde iste legatus venit. Euangelium asse-
rit Christum venisse à Bethania: quia secundum Ioannem, an
te sex dies Paschæ erat in Bethania conuescens: & vnus ex dis-
cumbentibus erat Lazarus. Inde recedens venit Hierusalem.
Bethania interpretatur domus gratiæ, seu domus obedientiæ,
seu domus afflictionis, In his tribus interpretationibus, tres ra-
tiones notantur, propter quas Deus assumpsit nostram natu-
ram. Prima ratio, est charitas seu gratia: ad ostendendam ma-
ximam dilectionem & charitatem, quã Deus circa nos habe-
bat, factus est homo, sic Ioannes explicauit dicens. Sic Deus
dilexit mundum vt filium suum vnigenitũ daret. Secunda ra-
tio est obedientia: Ioannes explicat dicens. mādatum habeo
à patre, quod Christus acceptauit dicēs, volo mori. Et sic secū-
dum Apostolum, factus est obediens, vsq; ad mortem, mortē
autē crucis: propter quod & Deus exaltauit illum &c. Tertia

A

Ioan. 6.

Ioann. 3
Ioan. 14

Ad phi.

b ratio

Tomi. I. Sermo. I.

ratio est vt satisficeret iustitię diuinę quę homines puniebat
 & vindictam de illis capiebat: eos æterna pœna puniendo. Cui
 iustitię nullus satisfacere poterat, nisi solus Christus: creatura
 autem satisfacere non poterat quia finiti ad infinitum nulla
 est proportio. Deus autē factus homo perfectē satisfecit: quia
 8. Phy. & prin-
 cipio de
 cœlo.
 Christus in quantum homo satisfecit sibi in quantum Deus.
 hæ rationes notantur in noīe Bethanię. ¶ Secundō interro-
 gamus per quæ loca transit. Respondet euangelium, quod ve-
 nit Bethphage, ad montem oliuarum, Bethphage dicitur do-
 mus buccę, & in hoc pōt notari quarta causa seu ratio ppter
 quā Deus factus est homo. s. vt adimplerent pphetię prophe-
 tarū: nā oīa promissa prophetis & sanctis patribus, in testamē-
 B to veteri: compleuit Deus in nouo. Vnde in hoc euangelio di-
 citur. Hoc totum factum est, vt adimplerentur scripturæ. Sed
 hæc non est causa propria motiua, mouendi Deū ad incarnā-
 dum, sed potius est effectus incarnationis, facto autem deo ho-
 mine, & completis cæteris articulis quos de Christo credimus
 euenit vt scripturæ implerentur. Et hydrię. i. scripturæ, imple-
 A tā aqua. i. sensu literali: mutata sunt in vinum. i. in intelligētiā
 Ioann. 2 mysticam sacrorum mysteriorum, ad Christum pertinentiū.
 C Secundus locus, in quē venit: est mons oliuarū: in quo fi-
 gurat virgo Maria. ipsa. n. potest dici mons oliuarum: in qua
 & de qua orta est oliua speciosa in campis. scilicet Christus. de
 Hier. qua Hieremias. Vocauit dominus oliuā vberem & speciosam
 u. pulchram fructiferam, nomen tuum. Oliua vocatur Christus
 quia olim Romani in signū pacis, offerebāt oliuam. Sic Chri-
 stus tāquā pacem afferens, inter deū & hominē, dicitur oliua.
 Dicitur etiā oliua, quia pacē faciēs his qui ppe & his q longe.
 Ipse est pax nostra qui fecit vtraq; vnum. Oliua in conuiuio
 est vltimus fructus: Et Christus est vltim⁹ fructus expectatus
 in conuiuio ecclesię. frustra expectatur alius messias. Dicitur
 etiam oliua, quia oliua condita non est digito tangenda: alias
 Ad E. phc. 2 faciliter corrumpitur conditura. Quamobrem, Christum digi-
 Ioan. 20 to. i. experiētiā siue ratione naturali, cognoscere nō debemus.
 Sic Christus dixit Magdalenę. Noli me tangere. i. non confi-
 deres me vt hominem: fide. n. & nō cognitionē naturā. si atin-
 Ioan. 20 gendus sum, quia beati, qui non viderunt & crederunt.
 Tertio quæritur, ad quid venit? Respondet Euange-
 lium,

lium. quòd misit duos discipulos suos: vt irēt in Castellum & adducerēt asinam & pullum. Hi discipuli erant Petrus & Phe-
 lipus, per hoc figuratur fides & notitia scripturarum. In Pe-
 tro, fides qui dicitur cognoscens, in Philippo notitia scriptu-
 rarum: qui interpretatur os lampadis. Nato domino, statim
 lux circumfulsit pastores. Nam antequam esset homo, posue-
 rat tenebras latibulū suum, sed statim nato domino: fuit nox
 quasi illuminatio in delitiis, vt dicit psalmus & statim totus
 mundus illuminatus est, et lux vera luxit in tenebris, .i. in figu-
 ris Prophetarum. Nam sicut inter lagenas absconditæ sunt
 lucernæ: quibus, visis tota ciuitas corruit, vt dicitur iudi-
 cum. 7. c. sic lucernæ. .i. sapientia diuina, potentia, & cætera di-
 uinæ perfectiones in nostra humanitate quasi in laterna sunt
 absconditæ, quibus apparentibus in miraculis à Christo fa-
 ctis: totus mundus corruit à sua perfidia & idololatria & cre-
 didit Euangelio.

Quarto interrogamus in quo venit, Respondetur. Asina
 & pullus Christo fuerūt adducti. liberam culpa creauit Deus
 animam, imò ornatam iustitia originali: corpus verò liberū à
 pœna, sed per peccatum fuit ligata anima peccato, & corpus
 obnoxium pœnis innumeris. Hos præcepit Christus adduci
 quia totum nostrum assumpsit, s. animam & corpus: animam
 tamen liberam à culpa. accepit: quia dimissis peccatis nostris
 & imperfectionibus, assumpsit nostras pœnas & labores. Per
 duos discipulos possunt intelligi, litera & spiritus, quibus nū-
 ciauit suum benedictum aduētum. Multæ autoritates ad lite-
 ram sonant deum futurum hominem: quæ aliter nullam con-
 tinent veritatem: nec consonantiam, vt est illa. Ecce virgo con-
 cipiet & pariet filiū & vocabitur nomen eius Emanuel. Aliæ
 spiritualiter & mysticè intellectu Christum figurat: vt somnus
 Adæ: archa Noë: scala Iacob: venditio Ioseph. & innumera alia
 in sacra scriptura contenta.

Quinto solet interrogari, quomodo veniunt? an veniunt
 vt pauperes, an vt magni domini? De modo quo Christus ve-
 nit dicit euangelii. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, & sedes.
 In qua autoritate sunt multa notatu digna. Primo habes do-
 minii eternū: quia alii reges sunt temporales: magnificus, dans li-
 beraliter seipsum: mansuetus: quia nomen regis inter oēs na-

tiones erat odiosum. Inter Romanos, vt patet de rege Tarquino superbo: inter Hebręos, vt patet quando dominus per Samuelem explicauit conditiones duras, quas habituri erant reges quos Iudęi petebāt, vt patet in .i. li. Reg. sed hic rex totus est noster: nam participat de conditionibus omnium creaturarum intellectualium: creauit Deus Adam & Euam in statu innocentię, de quo statu Christus accepit innocentiam: quia sine peccato conceptus est: de statu peccatorum accepit pœnas, dimissis illorum culpis. Nam primam vocem emisit plorans: de statu beatorum gratiam & gloriam assumpsit & sic omnibus omnia factus est, vt omnibus subueniret. Sequitur, venit, quia ecce nomen domini venit de longinquo, & sicut radius solis penetrauit vitream. i. virginē, venit etiam sicut imago in speculum, intrauit sicut aqua dulcis maris intrat in vas cerę. Dicitur vltra in autoritate, tibi, sicut lux ad illuminandum mun lum venit sicut precium nostrę redemptionis: sicut socius nostri itineris: tanquam vexillum quod in pugna huius vitę sequamur: tanquam signum dirigenz sagittas nostras. s. amores & intentiones. Sequitur in autoritate. Mansuetus, venit. n. vt confundat & destruat mundi honores, & exaltet virtutem humilitatis, pugnavit. n. contra principes mundi & tenebrarum harum, armis humilitatis. Hoc est singulare genus victorię vincere fragilibus armis. Non fuissez præclara victoria, vincere armis infinitę potentię, quia nullus ausus fuisset contra Christum pugnare, quia si dominum glorię cognouissent (dicit beatus Paulus) nunquam crucifixissent. Venit etiam sedens, sessio hæc significat incarnationem. sedens habet magis coniuncta caput & pedes, sic in incarnatione verbi appropinquauerunt caput. i. deitas, & pedes. i. humanitas nostra in vnitae personę. De hac sessione, Esa. vidi dominum sedentem. i. humiliatum: super folium excelsum & eleuatum. i. virginem, fuit virgo folium excelsum eleuatum super omnes Angelos, natura angelica excelsior est virgine in naturalibus: sed virgo in gratuitis est magis eleuata: quoniam multiplici gratia & varietate virtutum est ornata. Contingit q̄ vnus torquis aureus superet alium in auri preciositate, sed superatur ab alio in celaturis & artificio miro: sic angeli in naturali dignitate

gnitate sunt perfectiores virgine, sed virgo superat omnes angelos in gratiis multiplicibus, donis & virtutibus & gradibus gloriæ. Qua de causâ ecclesia eam exultat super choros angelorū. Caput Christi est conceptio & incarnatio: in quibus plura fecit Deus miracula. In natiuitate egrediens tanquā radius à sole: relinquens matrem virginem: & sic caput est velatū, pedes Christi similiter sunt velati: quia passio eius mirabilis abscondita est ibi eius fortitudo infinita sapientia dum taceret impassibilitas, maiestas sunt absconditæ. Resurrectio per pedes figurata fuit mirabilis corpus est discoopertū quia (vt beatus Ioan. dicit) audiuimus & vidimus & manus nostræ 1. Ioā. 1. contrectauerunt, de verbo vitæ. ¶ Sequitur vltra in prædicta autoritate (super asinam) per hanc asinam figuratur natura humana: quæ sedes Dei & scabellum eius appellatur: hoc animal frequenter ceditur: laboribus aptum est: vile est habēti, si Christus in quantum homo frequenter est cæsus à iuuentute vt ait. Psal. in laboribus à iuuentute mea: labores eius nobis fuerunt vtilissimi, quoniam illis nobis meruit gratiam & gloriam. De hac asina. Psal. testificatur, tanquā iumentum factus sum apud te, & nesciui & ego semper tecū, pōdera quod hæc humanitas benedicta semper deo fruebatur secundum superiorem portionem & licet summè tristaretur, nūquā à deitate est derelicta hac ratione dicit. Ego semper tecum, & licet Christus conquerebatur dicens. Deus deus meus quare me dereliquisti: humanitas erat priuata diuino fauore quoniam erat relicta vt magis pateretur, quantum possibile esset in sua naturali potentia: vt copiosa esset redēptio: non tamen erat relicta præsentia diuinitatis. Pondera nesciui, in quo notatur Christum non habuisse causam mortis suæ quoniam Christus peccatum non fecit. sic Pilatus testatus est dicens. Ioan. 8. Nullam causam mortis inuenio in homine isto: ac si diceret, omnes homines sunt iustæ morti adiudicati: & à iustitia diuina ad mortem temporalem, & æternam condemnati præter hominem istum qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius, qui gloriam nobis concedat.

Amen.

Sermo secundus Dominice primæ aduentus. Thema.
Respicite & leuate capita vestra quoniam appropinquat
redemptio vestra.

Ecclēsia docet nos gratificare deo beneficia sua: quia sicut peccatori cum non emendatur, omnia peccata sua imputantur illi ad pœnam: sic ingrato omnia beneficia & dona ad culpam imputantur: quia beneficia agrauant eius culpam lo hazen mas culpado: quia circumstantia culpæ valde grauis, est ingratitude. ratio est, quia beneficiis quibus alius efficitur melior, fit ille malus: quia beneficia datoris cōmuniter faciūt bonum & gratum recipientem. Quādo ergo cum illis fit malus & ingratus: omnium peccatorum peior peccator est sicut porcus comedens glandes nec respicit aut leuat caput ad decutientē & iactantem glandes a quien se las varea. Sic ingratus non respicit Deum, omnium bonorum largitorem. Dixit ergo Christus in euangelio & repræsentat hodie ecclesia dicēs. Respicite & leuate, &c. quasi dicat: quia inter omnia beneficia diuina maximum est incarnationis & redemptionis, respicite ergo & leuate capita vestra quoniam appropinquat redemptio vestra.

Tota intentio sermonis versabitur ad exhortandum ad amorem diuinum quoniam ad hoc ecclesia quolibet anno facit nobis esta remembrança vel memoriam aduentus domini & hoc reducit nobis in memoriam Christus dicens, leuate capita vestra.

Doctores sancti in hac materia aduentus quærunt de vna quæstione curiosa & fructuosa, scilicet cur Deus redemit peccatum hominum & non angelorum? Bernardus alloquitur deum sic. Domine in Esaia legi quod peccatum luciferi & adæ fuerunt æqualia. Esaia. i. principes tui infideles & socij fuerunt: exponitur sic. Princeps angelorū lucifer, & princeps

I. hominum Adam & quia ad imaginem & similitudinem dei creati latrones ambo fuerunt: quia alter omnipotentiam furari voluit dicens ponam sedem meam in aquilone & similis ero altissimo. Et alter omnem scientiam voluit furari: quia dictum est illi. Eritis sicut dij &c. Ambo cōmiserūt crimen læsæ maiestatis peccantes contra honorem diuinum, peccata fuerunt

Esa. 14.
Gen. 3.

runt

runt æqualia: ac tributa diuina sunt equalia quia omnia sunt infinita. f. omnipotentia, omniscientia, clementia, misericordia, &c. quomodo ergo pœna tam differēs: quia homini parcis & reparas faciendo te ipsum hominem & non angelum? sed & maior ratio apparebat ad reparandum angelum quàm hominem, scilicet maior cognatio cum angelo quàm cum homine: & maior nobilitas angeli quam hominis. Nonne dicit Augustinus duo fecisti domine, vnum prope te, aliud prope nihil. i. Angelicam naturam & materiam primam infimam, &c. Ecce cognatio de nobilitate Propheta dicit. Quomodo cecidisti lucifer qui mane oriebaris, omnis lapis preciosus operimentum tuum, &c. Vnde oportebat potius succurrere nobiliori. i. angelo, quàm minus nobili, scilicet homini quia in pari causa necessitatis & delictorum potius succurrendum est nobili quam ignobili: sicut melius est facere eleemosynam pauperi nobili quam ignobili: & inter duos delinquentes minus est agendum cum nobili quam cum ignobili: imò si nobilis est vnicus artifex in arte sua, secundum leges non est pro capitali crimine occidendus sine consultatione principis. Cum ergo lucifer sit tantæ excellentiæ & nobilitatis potius erat redimendus quàm homo: primus homo & lucifer fuerunt æquales in donis, loco, & peccato: in donis quia angelus fuit creatus in gratia secundum opinionem communem: & perseuerauit in illa per aliquam moram quia de illo dicitur. Perseuetus decore fuisti. Sed nemo repete fit summus, & homo fuit creatus in iustitia originali æquialèti gratiæ secundum communem opinionem Theologorum: similes etiã in loco creationis quia angelus in coelo, Adam in paradiso de quo sancti scribunt mira, similes in peccato: quia ambo contra diuina attributa maxima, scilicet omnipotentiam & omniscientiam (vt dictum est supra) vnde Christus licet Propheta, nomine Christi dicit. Quæ non rapui: tunc exolvebam: certè Christus non rapuit omnipotentiam nec omniscientiam dei cum sit splendor, & figura substantiæ illius. Ideo exaltauit illum deus: concluditur ergo quod fuit æqualis ratio medèdi vtriq: imò maior medèdi angelo quam homini vt superius dictum est. Respondet primo Bernardus in sermone huiusfesti dicens: quia peccatum angeli fuit maius quam peccatum hominis: quoniam

Aug. li.
cōf. 1Vt in. l.
ad be-
stias. ff.
de pec-
nis.

Eze. 28.

Psal. 68

Prima
ratio.

- niam angelus peccauit contra omnipotentiam: homo contra omniscientiam: vnde sicut maius crimen lesæ maiestatis esset si quis assereret regem non habere ius ad regnum quam esse insipientem: sic maius peccatum est negare in Deo omnipotentiam quam omniscientiam: hanc grauitatem attendentes
- Ioā. 19. Iudei dicebant. Non habemus regem nisi Cæsarem: hæc ratio nõ multum valet quia attributa diuina sunt æqualia quia sunt infinita: ideo vtriusq; peccatum fuit infinitum ex parte offensi. Vnde alij dicunt: quia Angelo limitauit tempus gratiæ suæ: sed Adæ nõ limitauit tempus iustitiæ originalis: quod exponitur sic: creauit deus Angelos in gratia sed non confirmatos in gratia: quoniam ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles: similiter hominem primum creauit in iustitia originali: similiter sine cõfirmatione: sed in libero arbitrio vt posset illam perdere: sed quia angelis limitauit tempus. s. quo ad primum motum liberi arbitrij vt. s. si primus motus esset in deum: confirmaretur in gratia: si verò post motus esset contra deũ, confirmaretur in peccato suo: hanc limitationem non posuit homini, sed hoc est vaticinari. & ex scripturis nullam habet auctoritatem & eadem facilitate contemnitur, qua probatur.
3. Ratio Alij dicunt q̄ Angelus fuit contentus cum bonis naturalibus & gratuitis: ideo non procurauit nec concupiuit æterna: homo autem sic, quoniam fecit deus hominem vt summum bonum intelligeret intelligendo amaret, &c. Hęc ratio est magni ponderis pro doctrina Christiana contra peccatores fruētes bonis temporalibus & non procurantes æterna qui peccant mortaliter peccato auaritię: quoniã est maxima peruersitas frui vtendis: bona enim temporalia contulit deus homini ad vsum, non ad gaudium & fruitionē: ideo dicit dominus in Euangelio. Primum quærite regnum dei & iustitiam eius & omnia hæc adiciuntur vobis. vñ ergo qui nõ procurat æterna: sicut ceruus desiderat fontem aquæ, sic homo stimularus, o atofado, a negotiis mundi & peccatis, desiderare debet fontem aquæ viuæ. s. ipsum deum: & qui non verè desiderat deũ, non potest verè dicere. Pater noster qui es in cælis, adueniat regnum tuum: sed est contentus regno terrestri & qui habet terram est in continuo bello: quoniam vnus eiicit aliũ & luditur a saca el pie del oyo. Hęc ratio licet Christianis sit proficua:
- men

tamē sicut præcedens nihil valet: quia similiter est diuinare. Diuus Augusti. in de mirabilibus sacrae scripturae assignat 4. Rō. aliam rationem quæ videtur aliquantulum valere. s. quod angelus desperauit de venia: homo vero nō: verba Augusti sunt hæc. Hoc maxime accedit ad cumulū peccati dēmonis quia post peccatum suum statim in foueam desperationis incurrit si enim de peccato suo veniam sperasset, nunquam hominem peccare persuasisset: qui. n. de peccato suo veniam desiderat, nunquam illud augmentare procurat, hæc ille. Ex cuius dicto sequuntur tres doctrinae Christianæ, omissa pro nunc efficacia suæ rationis in proposito principali: prima quia maius peccatum est peccare sine spe veniæ & misericordiæ dei, quā peccare cum spe veniæ & misericordiæ dei: quod intelligitur quando illud sine spe veniæ ponitur positivè. s. quia peccator quando peccat considerat ipsam diuinam misericordiam: sed recusat illam & non vult illam: tunc. n. quia non solum offendit dei maiestatem sed etiam misericordiam parui pendens certe amplius peccat: quia si sine spe misericordiæ diuinæ peccasset priuatiuè. i. non considerando pro tunc ipsam misericordiam diuinam. Hæc Franciscus Mayronis in cōmentariis super Augu. probatur etiam hoc, quia differt valde in pœnitente habere propositum emendandi vitam suam priuatiuè. I. positivè: quia secundum aliquos sufficit priuatiuè. i. q̄ pro tunc non habeat propositum peccandi: sed secundum veriorē opinionem requiritur q̄ tunc cogitet de peccato actualiter, & habeat positivè & actualiter propositum contra peccatum. i. emendationē suę vitæ Secūdo sequitur ex dicto quinto Aug. q̄ minus peccat qui ex suasionē alterius peccat quam qui ex se ipso peccat: quia peccatum videtur minus habere de voluntario, & peccatum adeo est voluntarium quod si nō esset volūtarium, non esset peccatum Tertio sequitur quod inducens alium ad peccatum tam grauitè peccat, quod videtur desperare de venia, saltem pro tunc quia si non desperaret de venia nullo modo induxisset alium ad peccandum. Aduerte ad has doctrinas Christianas. Nūc ergo ratio Augustini principalis est, quia peccatum hominis meruit remedium: peccatum angeli non, quia angelus desperauit de venia, homo verò non: sed etiam posset dici contra hanc rationem quia est diui

nare: quis. n. scit q̄ angelus desperauit de venia: homo non desperauit de venia?

5. ratio. Tu ergo dic quod vera ratio & causa quare deus redemit hominem & non angelum est, misericordiæ domini: quia nō sumus consumpti. si enim in legibus ciuilibus quando nō inuenitur ratio dicimus: quia sic volo, sic iubeo, fit pro ratioe voluntas, quare ergo in hac condemnatione non dicemus: sic voluit deus? ideo statim post peccatum hominis deus dixit. Ecce Gen. 3. Adā quasi vnus ex nobis factus est sciēs bonū, & malū quasi dicat, ex quo ab eterno præuisa est creatio hominis & post creationem peccatum, & post peccatū remedium. Ecce Adā peccando quasi vnus ex nobis factus est. quia deus præuidit filium suum hominem futurum & vniturum sibi naturā humanam sumptā de Adam in vnitate suppositi: ita vt deus sit homo & homo deus: & sic propter certitudinem huius prædestinationis quasi vnus ex nobis factus est. i. ex psonis diuinis.
6. ratio. Augustinus dicit de catechizandis rudibus. Propter hoc deus maxime factus est homo vt per hoc cognoscat homo quantum diligit illum deus: quia sic deus dilexit mundum vt suum vnigenicum daret: & sequitur, vt omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam æternam, hæc ibi. ô verba ignita, digna magna ponderatione: in fornace ignis diuini cōflata: quia amor est tam excessiuus quod non seruum dedit, sed filium: non ex pluribus filiis sed vnicum: & tradidit illum volūtati hominum dedit ad nostrum commodum: vt omnis qui credit in illum non pereat sed habeat vitam æternā. Vnde maiorem obligationem habet minor filius ecclesiæ, quàm omnes sancti veteris testamenti: quia nos habemus bonum in possessione, illi autem in spe. Facit ad hoc illud Iob. Dies mei velocius fuerunt cursore: transierunt velut naues poma portantes: fugerunt & non viderunt bonum: omnes enim patres veteris testamenti quasi cursores fuerūt adducentes nuntiū, id est, nueuas aduētus domini: & quasi naues gaudētes odore illius de quo dicitur. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni: non viderunt illud bonum vniuersale, scilicet deum hominem factum. Concluditur ergo quia potissima ratio redimēdi hominē fuit, vt nos obligaret ad diligēdum deum. Ideo exhortatur ad gaudium dicens leuate capita, id est, intentiones ad deum

ad deum quoniam appropinquat redemptio vestra loquitur
 hominibus redemptis & non angelis quia nusquam angelos
 apprehendit sed semen Abrahæ: maiorem cognationem acce- **Ad he-**
 pit nobiscum quam cum angelis: quia angelis dedit, & nihil **bra. 2.**
 ab eis accepit: sed nobis dedit suam deitatem, & à nobis acce- **Hiere.**
 pit nostram humanitatem. Ideo in Hieremia. In charitate per **31.**
 petua dilexite ut darem tibi gloriam æternam, quam nobis
 concedat Iesus Marię filius.

Sermo. 3. Dominice primæ aduentus de Epistola.

Thema. Hora est iam nos de somno surgere.

BEatus Paulus in epistola hodierna ponit plures rationes
 propter quas à somno peccati exurgere debemus, quæ
 sunt sicut excitatores, loquitur quasi hominib⁹ graui somno
 sopitis. **¶** Primus excitator est tempus. Vnde dicit hora est: iã
 nos de somno surgere: preciosa est meratio temporis, maxi-
 mē si illud mercari possimus: in nundinis alterius vitę in eius
 emptione sancti acquirerent maiorem gloriam iuxta illud
 Pauli. Quę retro sunt obliuiscens in anteriora me extendo: **Ad phi.**
 etiam in emptione temporis in purgatorio puniti lucrarētur: **3.**
 & etiam damnati in inferno lucrarentur in mercatione tem-
 poris: sed solum lucratur in nundinis huius vitę cognosce-
 do preciositatem temporis: præsertim cum de tempore nōn
 habemus nisi nunc: Exhortare illos qui tempus perdunt, di-
 cunt passemos tiempo: cum tempus ex se transeat: sunt sicut
 pueri mittentes sortes cum paleis in manibus & non apparēt
 nisi summitates palarum: sicut deus nobiscum ludit osten-
 dens apicem temporis, scilicet nunc in manibus tuis sortes **Psal. 30.**
 meę: sunt etiam similes debitoribus dissipantibus bona sua:
 sic sunt malę expedientes tempus.

Secundus excitator est cura surgendi: volens enim surgere
 manē, orat aliquem ut excitet eum summo diluculo: sed præ-
 cipue excitatur propter curam surgendi: sic peccator excita-
 tur à cura quam habere debet surgēdi à peccato: ideo Paulus
 exhortatur nos à somno surgere dicens verbum Thematis fi-
 gura de homine vulnerato & cōmendato stabulario: dixit sa-
 maritanus curam illius habe: sic Christus cōmisit rationi cu-

2. Reg. 4 ram animæ ne cōtingat sicut Isboseth. i. peccator: quia puella purgans triticum, id est, ratio quæ euigilare debet in separando preciosum à vili obdormit somno peccati: & tunc Isboseth. i. peccator percutitur in inguine. i. delectatione, & moritur consensu peccati.

Tertius excitator, sunt dei beneficia: ex quo dicit. Nunc propior est nostra salus: Nox autem præcessit, dies autem appropinquavit: per diē intelligit summum beneficium incarnationis, & per noctem intelligit legem veterem: quia operari nocte est valde laboriosum & in modico fructuosum: sic opera legis veteris erant valde difficilia. Vnde Petrus. Quare imponitis iugum quod nec vos nec patres vestri potuerūt portare? erant in fructuosa: quod innuit beatus Petrus cum dixit:

Luc. 5. Per totam noctem laborantes nihil cepimus: oppositas conditiones sortiuntur opera meritoria in lege noua: sunt facilia, quia iugum meum suauē est & onus meum leue: sunt valde fructuosa: quia quodlibet opus meritorium dignum est vita æterna: ideo merito status legis veteris comparatur nocti: & status legis nouæ diei. Maius est beneficium incarnationis quam creationis, quia in creatione licet homo sit factus ad imaginem dei, tamen remansit distantia infinita, quia inter creatorem & creaturam. Sed in incarnatione nulla remansit distantia, quia sicut anima rationalis & caro vnus est homo: ita deus & homo vnus est Christus, vnde deo & homini idem honor & eadem potentia attribuitur & eadem persona est, sicut duo fratres gemelli ex eodem ventre nati propter quod & deus exaltauit illum & dedit illi nomen quod est super omne

ad Phi. nomen. Vnde maior obligatio est hominis ad deū quia redemptus est, quàm quia creatus, iuxta illud Bernar. si totum me debeo deo pro me iam facto homine, quid addam pro me refecto? nec enim tam faciliter sum refectus sicut factus: quia quando me fecit ipse dixit & facta sunt: sed quando me refecit, dixit multa, fecit mira, per tulit dura verba: & duriora verbera: durissima crucis tormenta hæc ille, vnde Simeon quia viderat maximum beneficium incarnationis quasi maioris honoris, nolens videre beneficium redemptionis & si maioris commodi dixit, nunc dimittis, & c. q. d. iam video honorē mihi datum in incarnatione tua quia æquasti te generi meo. i. ygualaste

ygualaste mi casta a la tuya en hazer te hombre. nunc cōten
 tus cum hoc solo, licet sciam quod redempturus sis me tua
 passione, sed nolo eam videre vt nō videam tan gran lastima
 & tātum opprobrium & defacato quod fiet personæ diuinæ.
 Nunc ergo dimitte seruum tuum domine in pace, vnde ad
 istud propositum exponitur illud Iob. velociore transierunt
 dies mei cursore, & facti sunt sicut naues poma portantes, &
 sicut aquila volans ad escam. Prophetæ fuerūt quasi cursores
 portantes bonum nuntium incarnationis, fuerūt quasi naues
 sentientes odorem & cooperientes fructeta incarnationis pa-
 leis figurarum: & sicut aquila volans in altum ad recreationē
 suam, descendit ad escam in terram ad laborem ad querendū
 victum sibi & filiis suis, sic sancti Prophetæ aliquando vola-
 bant in altum contemplationis contemplantes Christum se-
 cundum diuinitatem sicut ille qui dicebat. Requiescet super
 eum spiritus domini, vocabitur deus fortis admirabilis. Ali-
 quando descendebant ad considerationem humanitatis se-
 cundum quam cibabit nos & saluabit nos. Ipse autem attritus
 est propter scelera nostra cuius liuore sanati sumus.

Iob. 9.

Esa. II.

Esa. 19.

Esa. 53.

Quartus excitator est bonus prædicator, vt Paulus in epi-
 stola. dicit enim Iob, quis dedit gallo intelligentiam? compara-
 tur bonus prædicator gallo quia sicut, gallus cantat & excitat
 prima hora a la mañana & in aurora multiplicat voces suas,
 sic prædicator increpare debet senes, iuuenes, viros & vicia eo-
 rum redarguere: annuntiare debet quomodo nostra deside-
 ria nunquam ponimus in effectu: sicut contingit in imagine
 sancti Hieronymi quæ videtur semper agere poenitentiam &
 percutere pectus lapide & nunquam ponit in effectu: sic desi-
 deria nostra nunquam ponimus in effectu sed in imagine per-
 transit homo. Bona desideria potius voco citationes. I. llama-
 mientos dei, vnde contingit nobis sicut citato tribus vicibus
 ad iudicium & non venienti, & vocato aggrauatur à prego-
 nes, sententia in contumacia. Ideo bonum desiderium, ma-
 gnum dei bonum est, iuxta illud concupiuit anima mea desi-
 derare iustificationes tuas in omni tempore & Danieli pro
 magno dono dictum est, vir desideriorum est. Hęc deplorans
 Augusti. dicebat. Quotiens vocatus, ad te venire contempsi
 & quasi expergicens de somno dicebam, sine me paululum:
 expecta

Iob. 38.

Aug. li.
confes-
sionū.

expecta me modicum:& illud modicum ibat in longum & illud paululum nesciebat habere modum.

Quintus excitator sunt passeret qui surgunt antequam nos dicentis, sicut in die honeste ambulemus. sicut surgens mane procurat non nudus nec fædus ambulare, sed lotus, vestitus & mundus, sic nos post aduentum Christi ambulemus honeste in diebus salutis & gratiæ, sicut surgens mane surgit à lecto quietis suæ expuit, calciatur, vestitur, cingitur, laborat optimo labore, cibum accipit seu ientaculum: sic peccator qui vult emendare vitam suam surgit à quiete peccati tollens lectum in quo iacebat: calciat pedes sanctis desideriis vestit virtutibus: accingit fortitudine lumbos suos: expuit peccata per confessionem: laborat in gratia accipit eucharistiam sicut ientaculum: attendit ad passeret, i. sanctos qui mane surrexerunt ante in via virtutum, quomodo ostendunt viam cœli tam tritam, ô cursada, sicut via sancti Iacobi, ponentes signa mortis suæ ne erremus in via. Petrus posuit crucem Paulus ense. Andreas aspas: Stephanus lapides. Sebastianus sagittas. Sancti ludibria & verbera experti, vincula & carceres lapidati sunt. Qui præcesserunt nos cum signo fidei quasi confusi excitemur accipiendo hoc pro honore diuino, quia martyres, cōfessores, virgines præcesserunt nos ostendentes viam, sed nos facimus sicut qui vult dormire de proposito facit claudere lucem sic obstinati qui dixerunt deo, Recede à nobis viam scientiarum tuarum nolimus: sed nos dicamus, illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in morte, sed potius videam tuam gloriam, ad quam, &c.

ad Hebra. 11.

Iob. 21.
Psal. 12.

*Sermo quartus de eadem dominica super eodem Thema.
Scientes quia hora est iam à somno surgere.*

Vsq; in horam benedictam in qua deus natus est, non fuit tempus conueniens surgendi, & hæc hora fuit Maria de qua in canticis. Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora, id est, quasi aurea, quàm decorauit sol iustitiæ & eam deaurauit Christus deus noster iuxta illud. Mulier amicta sole: & aurora dicitur quasi auium hora: quia sicut in aurora aues gaudet, canunt & lætantur, sic iusti & sancti & angeli gaudent in ortu Mariæ.

Cant. 6.

Apo. 12.

Maria. Item quasi aurora, id est, quasi roris hora: quia sicut
 in aurora descendit ros de cœlo foecundans terram secreto
 modo. sic in Maria tempore incarnationis verbi dei. Figura Exo. 16.
 de manna descendente in castris in aurora ad modum roris
 non eleuati è terra sed de cœlo descendente virtute secreta: fi-
 gura etiam de vellere Gedeonis quod imbibit inferorem to- Iudi. 6.
 tius areæ, id est Maria quæ plena fuit gratia à qua petamus di-
 ceteres Aue Maria. ¶ In processu sermonis exponitur epistola
 de aduentu domini. Dicit ergo Nox præcessit, id est, tempus
 & status culpæ, quia sicut ambulans in nocte, ambulat in me-
 tu & non habet securitatem sui operis, sic in statu culpæ, mor-
 talis, omnia quæ operatur peccator, operatur propter metum
 inferni. ratio est: quia peccans in vno, factus est omnium reus: Iaco. 2.
 nec habet securitatem operum suorum: quia non merentur
 vitam æternam: quia sine gratia iuxta illud Saluatoris: venit
 nox culpæ in qua nemo poterit operari, scilicet meritorie. Et Ioan. 9.
 iuxta illud Petri, præceptor per totam noctem laborantes ni-
 hil cepimus, id est, operantes in statu peccati nihil meritorium
 æternæ vitæ operari possumus: sequitur, sic vt in die honeste
 ambulemus, sicut labor de die est melior & fructuosior, sic bo-
 num opus in gratia tunc melius videtur quod fit, quia etiam
 culpas veniales quas anima in statu culpæ non videbat in sta-
 tu gratiæ videt, sicut ad radios Solis atomi qui ante non vide-
 bantur videntur, & sicut in die meliorem conuersationem quis
 habet quam in nocte: & melioribus vestibus induitur quam
 in nocte. Sic in die gratiæ melioribus virtutibus ornatur ho-
 mo, quoniam vestes figurant virtutes: vt patet in Adam quã-
 do dixit. Abscondi me eo, quod nudus essem. Cui dixit deus,
 & quis indicauit tibi quod nudus esses nisi quia comedisti de
 ligno de quo præcepi tibi ne comederes? Et hæc est vestis quæ
 deficiebat illi cui dictum est: quomodo huc intraffi non ha-
 bens vestem nuptialem, id est, virtutes, maximè fidem, spem
 & charitatē: Sequitur sic in die honeste ambulem⁹: sicut qui
 ambulat in nocte cõmuniter deuiat à via in die nõ: sed ambu-
 lat via recta: sic nos euntes ad deũ in statu culpæ erramus à via
 in statu gratiæ, recta ambulamus via: & ne erremus à via venit
 ad nos Christus & docuit nos vias suas, ideo Esa. Ambulemus
 in semitis eius. Vt melius doceret nos vias suas docuit verbo
 & exem

Gen. 3.

Esa. 1.

- Ad he- & exemplo: Multifariam multisq; modis olim deus loquens
bra. 1. patribus in Prophetis nouissimè loquutus est in nobis in fi-
lio. Itē sicut bonitas imaginis sigilli non cognoscitur nisi cæra
impressa, & in claritate: sic verbū patris imago & figura sub-
stantiæ illius nō bene agnitum est ab hominibus nisi postquā
impressum est in cæra virginali, scilicet per sacramentum in-
carnationis: visus est homo & in terra conuersatus est cū ho-
minibus. Item sicut ciues gaudent quando sciunt principem
suum adesse præsto sibi: sic sancti in limbo dicentes nūc autē
propior est nostra salus quam cum credimus? Nox præces-
sit, dies autem appropinquauit. Sequitur. Nunc autē propior
est nostra Salus: & sicut infirmus non bene curatur in absentia
medici, sic mundus nō potuit bene curari in absentia Chri-
sti: oportuit ergo medicum adesse: at vbi venit plenitudo tē-
poris, &c. Et sicut febris quartana melius in vere curatur quā
in hyeme quia sol magis appropinquat nobis, sic infirmitas
peccati melius curata est propter præsentiam Christi qui in
sacra scriptura appellatur sol iustitiæ. Vnde Paulus, Christus
factus est nobis sanctificatio, sapientia, iustitia & redemptio,
hæc autoritas exponitur sic: factus est sapiētia, quia & si ante
aduentum in carnem, dei filius esset sapientia, non tamē no-
bis, quia nobis erat abscondita. Vnde Psal. Mirabilis facta est
scientia tua ex me confortata est & nō potero ad eam. Vnde
quia ipse cognouit figmentum nostrum, id est, fragilitatē in-
tellectus nostri incarnatus est & visus est super terram & cū
hominibus conuersatus, vt sic videretur à nobis qui ante non
videbatur à nobis. Vnde angelus dixit spiritus sanctus super-
ueniet inte, & virtus altissimi obumbrabit tibi, id est, nisi obū-
bretur vmbra humanitatis non videretur à te: quia non vide-
bit me homo & viuet. Bene ergo dicit Paulus quod factus est
nobis sapientia: & subdit: & iustitia, quia & si ante aduentum
Christi deus prosequeretur nos beneficiis ex pura misericor-
dia & non ex iustitia: tamen post aduentum Christi dona di-
uina quæ deus faciebat ex mera gratia propter merita Christi
facit de iustitia, ac si illa deberet nobis ex iustitia. Vnde Pau-
lus. Reposita est mihi corona iustitiæ: vel dicitur iustitia, id est
regula: quia sicut quod est tortuosum in ligno, rectificatur:
sic per iustitiam Christi rectificamur: vnde Salomon, Benedi-
ctum

Etum lignum per quod fit iustitia dicitur sanctificatio, id est emundatio vel lauatorium, sicut pannus indiget lyxiuia calida, sic deus noster lyxiuia calida sanguinis Christi misit omnes iniquitates nostras, quia iustitię quasi pannus mēstruatę sanguine Christi coctę fuerunt. Dicitur etiam redemptio nostra: quia quidquid acquirit seruus quandiu est in potestate domini acquirit domino suo, sic nos eramus in potestate demōnis & liberi facti à Christo iam non demōnio sed nobis acquirimus quasi liberi libertate qua Christus nos liberauit. Propter quòd suscipite insitum verbum, quod potest saluare animas vestras dicit Iacobus. Pōdera insitum, scilicet in oleastro amaro humanitatis nostrę. Quę ante non ferebat fructum: nunc autem quia insitum est in ea verbum diuinum affert fructum gratiæ & glorię, &c.

Esa. 64.

Vt in. l. acquiri tur nobis. §. igitur de acquir. rer. de. Iaco. i.

Sermo quintus de euangelio eiusdem dominicę primę.

Thema. Erunt signa in Sole & Luna & stellis. Luca. 21.

TRiplicem expositionem habebit euangelium: primo exponetur in sensu mystico, Christi aduentum in carnem manifestando. Pro quo est aduertēdum quod triplicia signa in sole cōtingūt, scilicet retrogradatio eclipsatio & statio Solis in suo Auge. Quę quidem fuerunt in Christo & apparuerunt in suo benedictō aduentu: Sol retrocessit decem lineis: quia nouem choris angelorum dimissis, humanitatem nostram accepit, quia secundum Apосто. Nusquā angelos apprehendit sed semen Abrahę, quod figuratum est in retrogradatione Solis in horologio Achaz, quod sic exponitur, per Ezechiam intelligitur genus humanum quod ægrotauit vsq; ad mortem. s. temporalem & æternam propter peccatū ab Adam cōmissum, & eius ægritudo curata est massa seu farina. s. Christi passione. ficus tota comeditur. s. intus & foris, alij enim fructus non totaliter comeduntur: quia carica solū de foris comeditur, & non intus: nuces habent nucleum qui comeditur, cortex vero non manducatur. Christus optimę ficui comparatur: quia toto Christo in gloria fruemur: & diuinitate eius fructur intellectus, humanitate fruētur sensus

Esa. 38.

Adheb.

e exteriores

- Ioã. 10. exteriores, ideo dicit. Ego sum ostium per me si quis introierit ingredietur & egredietur & pascua inueniet: ingredietur beatus ad contemplationem diuinitatis, & egredietur ad videndam humanitatem. Et in horologio Achaz. i. virgine descendit dei filius. Virgo comparatur horologio solis. Duæ. n. tabule significant virginitatem: & humilitatē in virgine: sergo seu funiculus coccineus deuotionem, quā habuit virgo significat dum stabat iuxta crucem. Luna in horologio caro Christi in medio virginis: Horæ gradus diuini amoris: acus. intentio virginis, quæ semper aspectum habet ad polum, id est, deum: quia respexit humilitatem ancillæ suæ. Ecce enim ex hoc beatam me. &c. In hoc horologio descendit filius dei nouem gradibus vt supra dictum est. Secundum signum est ecclipsatio Solis. Christus enim deus noster ecclipsatus est: quia in linea eccliptica. i. in virgine. Luna. i. humanitas coniuncta est soli. i. deitati in vnitae personæ. Et sic deitas est obscurata. i. cooperta carne nostra, & maiestas cooperta fuit vilitate nostra: & impassibilitas passibilitate, &c. Tertium signum est statio solis: quia sol eleuatus in supremo signo siue in puncto altiori sui Zenith quasi videtur stare, sic Christus affixus in cruce stetit per tres horas vbi ostendit virtutem & perfectionem suam: nam ibi ostendit potentiam faciendo miracula in obscuratione Solis & Lunæ: in resurrectione mortuorum in terræ motu figura in Iosu. stetit sol. i. quia Christus per deitatem stetit immobilis licet fuit contractus humanitate de quo
- Esa. 38.** Psal. si non stetisset Moyses in contractione in conspectu eius quod exponens. Bernardus ait de solo Christo exponendum esse qui stat in passione contractus. Quod impossibile est de aliquo alio intelligi, sed de solo Christo qui per deitatem stetit: quia non est comminuta nec in aliquo læsa sed per humanitatem totaliter est contractus ita vt dinumerarentur ossa eius.
- Luc. 1.** Et in iudicio quo Christus est morti adiudicatus quoniam mors Christi appellatur iudicium terribilius quam vltimum iudicium: quia terribilius est iudicium quo condemnatur innocens quam iudicium in quo innumerati nocentes & peccatores cõdemnantur: hac de causa iudicium mortis Christi est terribilius, quā iudicium finale. In hoc ergo iudicio mortis Christi siue in morte Christi fuerunt signa impressa in sole. i. in Christo

in Christo vel in morte sua. f. flagellorum, spinarum, clauorum, & tam impressa quod post mortem suam non sunt deleta: sed in suo corpore remanserunt impressa perpetuo: fuerunt etiam signa in Luna. i. Maria non minora quam fuerunt in filio: quia Luna. i. Maria Tota conuersa est in sanguinem sicut filius. Propterea dicit Euāgelista quod stabat iuxta crucem Iesu. i. sic cruciata in anima sicut Christus erat in corpore: quia tuam ipsius animam doloris gladius pertransibit. Tertio fuerunt signa in stellis. i. Apostolis, quia sicut stellæ illuminantes terram tunc ceciderunt de cælo fidei alto. Quando perdidit fidem: & sic stellæ non dederunt lumen suum quia apostoli perdidit Christi cognitionem? Quarto fuit in terra pressura gētium: quia de omni natione quæ sub cælo est conuenerunt ad spectaculum illud. Fuit pro tūc illa pressura tam magna quod post resurrectionem fecit Christus mentionem de illa dicens. Mulier cum parit tristitiam habet, sed post resurrectionem non meminit pressuræ, quia homo Christus resurrexit nouus homo in mundo. Quinto fuit confusio magna sonitus maris, & fluctuū quia deus omnes fluctus passionum & tormentorum induxit super Christum suum in tantum quod insonuit valde illa vox eloy eloy. Sextum signum fuit, quia arescentibus hominibus, &c. Quia signum fuit in omnibus hominibus illius tēporis quia timorem magnum habuerāt super destructione Hierusalem quæ facta est propter magnam iniustitiam Christo factam propter quod dicitur, quia percutientes pectora sua reuertebantur. Septimum signum: quia virtutes cælorum motæ sunt, scilicet in tristitiam, quia angeli pacis amare flebant. f. spectantes iudicium illud sine misericordia & ordine iustitiæ in deo executum. Tunc patres existentes in limbo viderunt Christum venientem ad redemptionem suam in nube humanitatis suæ iam glorificatæ. Et bene dicit, videte ficulneam, & his fieri incipientibus leuate capita vestra. Quia illis existentibus patribus in limbo venit rex gloriæ qui educti sunt de carcere seruitutis in libertatem gloriæ & de morte ad vitam sunt translati, & de exilio ad patriam sunt traducti, de tenebris ad lucem sunt educti: ideo Christi passio & mors quasi ver fuerunt patribus existentibus in limbo.

Ioā. 19.

Luca. 2.

Ioā. 16.

Luc. 23.

Esa. 33.

- Sequitur expositio moralis, si tu vis recipere iudicium illud cum letitia & confidentia bona fac q̄ in mundo animæ tuæ sint signa in sole & sint conformia signis euangelij Sol. i. intellectus tuus qui recte appellatur: sol quoniam illuminare debet totum hominem interiorem, obscurari debet in credendo articulos fidei imo secundum Apostolum in obsequium Christi, credendo & non discutiendo articulos fidei, sed crede re vnam sanctam catholicam ecclesiã. Luna. i. caro seu sensualitas non det lumen suum, sed omnino sequatur iudicium rationis stellæ. i. contemplatio & cognitio diuina cadant de cœlo, nunc considerantes cœlestia. i. diuina opera quæ Christus facit secundum quod deus & iterũ cadant considerando opera quæ fecit secundum q̄ homo secundum illud septies in die cadit iustus tũc respicere debet et leuare caput letitię in gloria
2. Cor. 10. Tertia expositio de Christi aduentu ad iudicium: sed prius querendum est, cur deus seruauit sibi soli istud secretum. s. finis mũdi & iudicij vniuersalis. Nam Mattheus dicit de die illa nemo scit neque angeli dei nisi solus pater. Ibi non excluditur persona filij nec spiritus sancti, quia in diuinis vbicunque vnus exprimitur, ibi trinus & vnus intelligitur secundum Augustini dictio nanque taxatiua seu exclusiua tantum, solus posita super terminos denotantes essentialia non excludit imo includit omnes diuinas personas. Bonitas potentia, sapientia sunt termini essentialia, secretum ergo istud diei iudicij soli diuinæ essentiæ notum. i. diuinis personis, per reuelationem autem homini Christo propter vnionem ad verbum. hoc est autem quod ipse dicit potestatem dedit ei iudicium facere quia filius hominis est. vnde nec apostolis, nec angelis reuelatum est cuius prima ratio est, vt finis mũdi correspondeat suo principio: sicut principium mundi processit ex sola dei voluntate & bonitate Psalm. Dixi domino deus meus est tu quoniam bonorum meorum non eges, sola nanque diuina bonitas fuit in deo ratio productionis & creationis rerum. Quis adiuuit sensum domini, aut quis eius consiliarius fuit? & alibi dicit Iob. 38. vbi eras quando ponebam fundamenta terræ & me laudaret astra matutina: Quando in principio creauit deus cœlum & terram & terra erat inanis & vacua. Sicut ergo mundus cepit sine consilio ac scientia alicuius, sic erit finis Quartum sicut fur &

fur & latro ita & in nocte veniet. i. in secreto & abscondito, & sicut fuit in diebus Noë, quādo erāt homines comedentes & bibentes & nuptui tradentes, ita veniet filius hominis: sicut ergo ad principium, mundi nulla virtus creata cooperata est deo, sed nec principium sciuit, sic nec finem. Et hoc est quod Christus respondit discipulis quærentibus in actibus Apostolorum. Domine si in tempore hoc restitues regnum Israël? Respondit. Non est vestrum nosse tempora vel momēta quæ pater posuit in sua potestate. Figura huius, de duobus seraphim habentibus sex alas, cuius duæ velabant caput & duæ pedes: quod secundum Ambro. intelligitur, quia principium mundi & finis sunt occulta, sed duabus volabant, quia media inter mundi creationem & eius finem bene cognoscuntur à mundi sapientibus.

Secunda ratio propter quā non scitur finis mundi, seu dies iudicij, est complementum bonorum: secundum communem scholam theologorum, finis mundi stat in complemento electorum, ad complementum angelorum malorum, secundum magistrum & doctores in. 4. dist. 49. Et iuxta illud. Apoca. vi. di animas interfectorum sub altare dei & clamabant: vindica sanguinem nostrum qui effusus est, & acceperunt diuinum respōsum, sustinete modicum donec impleatur numerus fratrum vestrorum. Ex quo sequitur quod animæ beatorū licet habeant quidem perfectionem gloriæ essentialis, non habēt perfectionem gloriæ accidentalē vsque ad diem iudicij quo vnietur anima corpori. Habent enim naturale desiderium ad resumendū corpora sua, sicut cōstitutus in terra aliena naturaliter desiderat stare in terra natiuitatis suæ: sicut ergo soli deo est cognitus numerus electorum in superna fœlicitate laudandus, sic & finis mundi quo tempore illius completo fiat complementum temporis: quia iurauit per viuentem in sæcula sæculorum: iam non erit tempus. Quia erit cælum nouū & terra noua propter ignem conflagrationis & non esurient neq; sitient amplius, &c. Tertia ratio est moralis propter curam continuam quam homo debet habere, quia si sciret pater familias qua hora fur veniret, vigilaret ytiq; & non sine- ret perfodi domum suam, ideoque & vos estote parati quia qua hora non putatis &c. Gregorius ait. Nullam horam em

2. The. 5

Mat. 24

Act. 1.

Esa. 6.

Apo. 6.

Apo. 10.

Luc. 12.

poris iudicij limitauit nobis deus, vt omni hora essemus parati: Quis ergo audet dormire saltem in peccato mortali, sicut non auderet quis dormire cum inimico qui haberet illum la-
 cessitum. i. defasiado ad mortem: sic demon habet nobiscum duellum seu certamen vsq; ad mortem æternam.

- Iob. 14. Secundo videndum est, qualiter sunt multa mirabilia in il-
 lo iudicio quæ faciunt illud tremendum vnde Iob. Quis mihi
 hoc tribuat: vt in inferno protegas me & abscondas me do-
 nec pertranseat furor tuus? Primum stupendum est scrutiniũ
 Sopho. tam strictum iuxta illud Sophonię. Scrutabor Hierusalem in
 2. lucernis: sicut quando quis in nocte videt delinquentem, &
 in maiorem confusionem illius facit adduci lucernam vel fa-
 cem vt amplius appareat sibi & omnibus. Sic deus in iudicio
 in conspectu hominum & angelorum & dæmonum re-
 uelabit pudenda nostra iuxta illud. Ego in interitu vestro
 ridebo & denuntiabo pudenda tua. Et nota quod dicit Hie-
 rusalem, id est, iustos & bonos. Si ergo iustus vix saluabitur,
 1. Pe. 4. peccator, & impius vbi apparebunt? Ibi enim confundetur
 diues: non quia rapuit aliena: sed quia non dedit propria. Ne-
 mo est condemnatus in inferno ex eo solo, quod non declina-
 uit à malo, sed quia non fecit bonum: & nullus est in paradiso
 quia omisit malum: sed quia fecit bonum. Duo enim brachia
 habet iustitia quæ est virtus cõmunis, scilicet declinare à ma-
 lo & facere bonum. Non ergo est manca: & sic non sufficit
 vnum sine altero: sed neq; iustus vxoratus saluabitur solum:
 quia non rapuit alienam: sed quia est vsus bene vxore sua: lu-
 xiorosus vero peribit: quia fuit sicut equus & mulus quibus
 non est intellectus.

Secundum stupendum erit publicatio delictorum occulto-
 rum quasi bona pauperis debita deducta in publicam auctio-
 nem, o almoneda vt videatur amplius paupertas & igno-
 minia sua. Bene ergo Iob dicebat. Quis mihi tribuat vt in
 inferno protegas me? &c.

- psal. 142. Tertio erit stupendum iudicium ratione accepti por el al-
 cançe, ideo Psalmus dicebat. Non intres in iudicium cũ seruo
 tuo domine: scio domine, quia recepi beneficia sine numero,
 & offendi sine numero. Vnde non intres in iudicium cũ ser-
 uo tuo domine. Vel pone passionem tuã inter iudicium tuũ
 & animam

& animam meam. Et tunc appendetur peccata mea quibus Iob. 6.
 iram merui in statera, quia certe statera, id est, passio tua ap-
 parebit grauior, id est, maioris meriti, quam sit demeritum om-
 nium peccatorum. Vnde Math. dicit de seruo illo qui debe Mat. 22.
 bat decem milla talentorum de quo dixit dominus eius, mit-
 tite eum in tenebras exteriores. Amen dico vobis inde non
 exibat donec reddat vniuersum debitum. Bene dicit tenebras
 exteriores, quia omnis peccator in hac vita habet tenebras
 interiores & remorsus & vermes cōscientiæ. Quia iustificasti do- Augu.
 mine & ita est vt omnis inordinatus animus sit sibi pœna. In
 alia vita patientur tenebras exteriores: quia pœnas damni &
 sensus: ideo dominus dicit. Qui ceciderit super lapidem con- Mat. 21.
 fringetur, super quem vero ceciderit comminuetur, quod ex-
 ponitur sic quando peccamus in hac vita quasi offendimus
 tropezamos & cadimus super lapidem qui est Christus & li-
 cet nos descalabremos & excerebremur facilis est medela p
 pœnitentiam: sed si lapis ceciderit super nos in inferno in iu-
 dicio illo tremendo & rigoroso comminuet nos. Sicut mola
 comminuit triticum in tantum, quod si omnes angeli, & oēs
 sancti & ipsa virgo deprecarentur pro vno peccatore nō ob-
 tinebunt veniam. Bene ergo dicit. Psal. Non intres in iudiciū Psal. 142.
 cum seruo tuo domine, & orat ecclesia pone passionem tuam
 inter iudicium tuum & animam meam. Quartum stupendū
 in illo iudicio erit examinatio processuum, id est, operā quæ
 in corpore gessit peccator: sed prius nota, q̄ hoc maxime fa-
 cit illud iudicium tremendum, quod conditio hominis mo- Diony.
 rientis in vno peccato mortali est sicut dæmonis, scilicet irre- de diui.
 mediabile: quia quod est angelis casus est hominibus mors. No. 4.
 Vnde Propheta. Peccatū Iudæ est scriptū vngue adamantino Iere. 17.
 & stilo ferreo. q. d. indelebiliter & irremediabiliter. Et hoc est
 quod Christus docuit in peccato adulteræ quādo digito scri-
 bebat in terra dicens ei. Si quis vestrum est sine peccato pri-
 mum lapidem mittat in illam: quia peccata nostra in vita no- Ioan. 8.
 stra quasi scribuntur in terra, quia facile remittuntur per pœ-
 nitentiam. Et sicut scriptura facta in terra facile deletur ad
 primum ventum & scriptura cooperitur: vt non appareat,
 sic ad primum motum contritionis in anima deletur pecca-
 tum. Commouisti terram & conturbasti eam sana contri- Psal. 59.

- tiones eius quia cōmota est. Post vitam istam quasi stylo ferreo imo calybe, de azero & vngue adamantino scribitur: quia cōcluserit vias meas lapidibus quadratis: & iuravit per viuentē in sēcula sēculorū, q̄ tempus amplius nō erit ad merendum.
- Tre. 3.** Examina buntur processus per opera misericordiæ. Esuriui &
- Mat. 25.** dedistis mihi manducare &c. Respondebit quia quādiu ex nimis meis fecistis, mihi fecistis: exponūtur hęc verba per Rupertum sic: quia sicut deus sex diebus operatus est omnia: sic iusti per ista opera misericordiæ saluabūtur: & deinde sequetur sabbatum quasi dies septimus in quo requiescet deus ab omni opere quod patrarat, & sic iustis sequitur dies requietio nis gloriæ: de quo Paulus. Relinquetur sabbatismus populo dei, & singulariter sensit hoc Christus dicens. Possidete regnū paratū vobis à constitutione mundi. q. d. sicut in constitutione mundi post sex dies sequitur septima in qua ego requieui sic vos iusti per sex dies misericordiæ. f. Esuriui & dedistis mihi māducare, &c. peruenietis ad requiem æternā. Quando te vidimus esurientem &c. si in illo iudicio non erit interrogatio neq; responsio, quomodo ergo dicitur, quādo te vidimus esurire? &c. Resp. Apostolus. Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimoniū illis reddēte conscientia sua: & accusantibus inuicē cogitationibus suis & excusantibus in die quando dominus iudicabit secundū euangeliū meum. Et isti sunt libri de quibus scriptū est. Aperti sunt libri & mortui iudicati sunt ex his quę in libro scripta sunt. Non ergo in illo iudicio erit quęstio neq; locus interrogandi & respondendi sed pro eis erunt cogitationes, quia sicut dñs aliter iudicat & cōdēnat reos domesticos & ciues & aliter extraneos et barbaros, quia ciues iudicat secundū leges, barbaros iudicat & cōdēnat sine lege, quia sine lege viuunt & peccauerunt, sic Christus iudicabit infideles sine lege, quia qui non credit in filium dei iā iudicatus est, sed fideles iudicabit secundum legem. f. ex operibus misericordiæ. Et sic erunt signa in sole. Esa. Erit lux Lunæ sicut lux Solis, & lux Solis septem pliciter sicut lux septem dierum in die qua alligabit dñs vulnus populi sui, exponitur de die Iudicij in qua alligabit dñs perfecte animā corpori perfecta ligatura, amplius in perpetuum nunquā soluenda, quia tunc inimica mors destructur & tunc lux Lunæ. i. Ecclesię erit sicut

ficut solis. i. Christi quia beati erunt cōformes Christo in gloria secundum illud Apostoli Reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ collata la gloria, conformiter ad meritorum mensuram: & habebunt duplicē cognitionem. s. matutinam & vespertinam. i. creaturarum, & in verbo, & habebūt cognitionem & fruitionē. Et quia in diebus sex creauit deus omnia & in septima requieuit ab omni opere quod patrarat, ideo dicit lux Solis sicut lux septē dierū, hæc Rupertus. Arescentibus hominibus. Secundum Rupertum: tantus erit timor illius diei & signorum præcedentium: quia nisi homines tunc resuscitati ad iudicium essent immortales (quia resurgent incorrupti. i. ad gloriā & ad incorruptionem amplius non morituri) omnes morerentur ex timore sicut omnes morientur qui tunc fuerint viui.

Nota super illud. Quandiu vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Bene dicit, quandiu quia in operibus misericordiæ non tantum attenditur opus sed tempus: hoc est quod deus nō solū opus, sed operis durationem metitur. & hoc est quod dicit. Quandiu &c. Vnde si bonus vir iustus in omni vita longo tempore fecit opus pium elemosynæ parux alter longum in constructione monasterij vel hospitalis, amplius meretur primus, quam secundus: quia multum attendit quandiu vni ex minimis fecistis: quia præcipuum operis est affectus quo fit, qui in diuturnitate temporis comprobatur. Et benedicit minimis, quialicet sint homines barbati, & magni: tamen voluntate sua volunt esse parui, & minimi humilitate: quia poterunt irasci & vindicare & noluerunt. Et diuites fieri noluerunt: sed pauperes spiritu, auferēti tunicam dimiserunt palium percutienti maxillam vnam alteram obtulerunt. Et isti sunt minimi de quibus dicit. Quandiu vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.

Sed aduerte vt vitemus hoc terribile iudicium quod quatuor facere debemus, quæ communiter facit comprehensus à iudice terreno. Primo aspicit retro vt videat si aliquis veniat ad illi fauendū & eruendū ab illo periculo. Sic nos aspiciamus retro recogitando omnes annos in amaritudine animæ nostræ. Secundo mittit nobiles qui pro eo rogent. Sic rogemus sanctos martyres apostolos vt pro nobis orent. Tertio

Ad phi.
3Rupertus
1° in trac.
de victo
ria vbi
dei. li. 13.
c. vlti.

- Gen. 32. mittit munera, id est, vntan las manos. Sicut fecit Iacob ad placandum Esau. Placabo cum inquit muneribus. Sic nos eleemosynis & lachrimis vngamus Christū iudicem nostrū. Quarto fugit ad ecclesiam tanquā refugium, sic nos ad crucē dominifugiamus quæ est refugium herinaceis. i. peccatoribus. Hęc est domus priuilegijs referta peccatorib⁹ apparebit crudelis, iustis fulgida & ornata regis purpura. Domus regia in qua rex habitat, quantacunq; parua habet multa priuilegia, sic crux Christi. Hęc, est vexillum quod solet portare miles præcedens regem. Hęc est signum filij hominis, & concludit sermonem ad laudem & gloriam dei, &c.
- Psal. 113.

Sermo sextus de eadem dominica de iudicio particulari hominis. Thema. Dies domini magnus, & terribilis valde quis sustinebit eum? Iohelis. Cap. 2.

- Eccl. 11. **I**N præcedenti sermone dixi de iudicio generali seu vniuersali. In hoc sermone agetur de iudicio particulari hominis in quo iudicatur homo particulariter, de quo scriptura dicit. Vbi ceciderit lignum, siue ad Austrū siue ad Aquilonem ibi erit. Quasi clarius diceret, q̄ si peccator decedat in gratia fruetur gloria, si verò decedat in peccato mortali, æterno punietur supplicio. Per Austrū intelligit gratia per Aquilonē peccatū. In hoc iudicio particulari iudicatur solū anima quæ statim præmiat in beatitudine vel destinat pœnis purgatorij vel supplicio inferni. In iudicio vniuersali punietur totus homo siue præmiabitur. i. aīa cū corpore simul. Causa est q̄a lucrū & dānum inter corpus, & animā cōmune debet esse sicut in contractu societatis. Nā ponēs industriam habet cōmodum cum ponēte laborem anima ponit industriā in laboribus. s. prudentiam ideo dicit, beatus Petrus. Estote prudentes, & vigilate in orationibus. Corpus verò adhibet laborē. Vnde beatus. Paulus dicit. Exhibete mēbra vestra seruire iustitię, sicut exhibuistis seruire iniquitati. Cum ergo anima ponat industriam, & corpus laborem, cōmodum & dānum cōmune erit vtriq; & hoc in iudicio vniuersali manifestabit. De iudicio ergo particulari hominis dicit. Eccle. Memēto creatoris tui qui te de nihilo creauit & sanguine suo redemit. Sequitur in diebus iuuentutis
1. Pe. 4.
- Ad Ro. 6.
- Eccl. 12.
- tuz,

taz. Causa est, quia iuuetute tua viget pulchritudo, & fortitudo: in senectute abundat tussis, dolor & labor; quæ sunt quasi reliquæ ciborum quæ communiter dicuntur relieues reliquæ piscium sunt spinæ. Quæ obrem monet sapiens ne faciamus deo P^{sal.} 75. cõuiuium reliquarum remanentiũ ex cibis. Hoc est ne differamus obsequiũ nostrũ vsq; in senectutẽ in qua abũdãt labor & dolor. Sed in iuuetute in qua viget vires & sensus deo seruiamus. Aliter põt exponi iuuetus nostra, quoniam omne tẽpus vsq; ad instans mortis potest vocari iuuentus. Ratio est quia vsq; ad instans mortis mereri possumus senectus ergo nõ sine causa appellabit mors quia in morte non possumus mereri. Nã Ioan. 9. sicut dicit saluator operamini dũ dies est. Venit enim nox in qua nemo poterit operari, ac si diceret operamini dũ tempus habetis venit nox. i. mors in qua nemo poterit operari. i. mereri, sic sapiens hortat vt operemur bonũ in tẽpore iuuetutis. i. in tota vita veniet senium mortis in quo nullus poterit mereri. Ideo Dauid orat. Ne derelinquas me in tẽpore senectutis mee P^{sal.} 70. i. in tẽpore mortis in quo mereri nõ potero. Sed erit tẽpus recipiendi præmiũ vel pœnã. Antequã obscurẽtur Sol & Luna & stellę. Tripliciter apparet sol obscuratus. s. quã nube tegitur, & per interpositionem lunæ, & quãdo in occasu occultatur. His tribus modis obscuratur rō hoĩs, quæ est velut sol in homine. Quãdo. n. homo peccat per malitiã, rō quasi sol tegitur nube malitiæ. Beatus Grego. appellat malitiã nubem. Obscuratur etiam ratio per oppositionẽ rei delectabilis fruens re creata Grego. in expo & inhærens illi per amorem. Similiter quãdo timore mundano peccat, occidit sol. i. ratio quia peccatores trepidãt timore sitione. vbi nullus timor adesse debet. Luna. i. sensualitas in peccato capi. i. Ezech. perdidit lumẽ suũ quẽ deberet à rōne tãquã à sole illuminari. Stellæ quoq; .i. potentiæ interiores obscuratæ sunt peccãte homine: hac animaduersione punit peccator vt obliuiscatur sui in morte qui in vita sua oblitus est dei, vt dicit diuus Augusti. Et sic in morte proprie comparatur peccator iumentis insipientibus: vt dicit. P^{sal.} 48. Psalmus. Memẽto etiam creatoris tui, &c. Antequã reuertantur nubes post pluuiam, &c. Plurima mala congregãtur antequã veniat mors nostra. s. dolores qui veniunt & abscedunt, & iterum redeunt in diebus criticis vt dicunt medici. Nam illis diebus accedũt paroxysmi, similiter timores

timores veniūt & recidūt, & has penas, quę nobis accidūt ante mortē comparat sapiens nubibus: quia sicut nubes reuertuntur post pluuiā ita hæc accidētia multoties cōtingūt ante mortē. Sequitur. Quādo mouebūtur custodes domus & nutabūt viri fortissimi domus nostra corpus est secūdum illud.

Iob. 4. Qui habitāt domos luteas, Custodes huius domus, sunt quinq; sensus exteriores, quorū auxilio vita corporalis custoditur & cōseruatur, hi custodes mouebuntur in morte: quia oculi obscurabunt, lingua adhærebit palato, manus nō palpabūt, aures perdēt auditū, fauces quoq; gustum. Sequit̄. Viri fortissimi nutabunt. s. memoria. Rō, & voluntas timebūt. Quoniam si Christus mori timuit dū morti appropinquaret. Quid nos pusilli agemus, cum vltimum terribilium sit mors? Triplici. n. bello in morte impugnabimur. s. spiritus cōtra carnem, & spiritus contra se ipsum, & mortis contra vitā. Dum enim in hac vita degeremus, continuū bellum habuit spiritus cōtra carnē quia secūdū Apolto. Caro cōcupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnē, & sæpe caro remansit victrix & spiritus victus. Hac de causa in morte moritur vita, & vincit mors, & spiritus etiā vincitur: quia multoties dum viueret est victus per impatientiam seu inuidiam vel odium. Propterea dicit, q̄ in morte nutabunt viri fortissimi. s. memoria, rō & voluntas. Sequitur. Memento creatoris tui, &c. Antequā tenebrescant videntes per foramina. Bona quibus gaudemus in hac vita, foramina sunt quibus gloriam speculamur, & mala quę patimur etiam foramina sunt quibus pœnas damnatorū confideramus. Nam si scintillam ignis sustinere non possumus quomodo poterimus habitare cum ardoribus sempiternis? & sic in quolibet dolore aut tristitia possumus sentire intensissimos dolores damnatorum, & in quolibet gaudio aut iocūditate nobis occurrente, scilicet dum comedimus aliquem cibum gustū conuenientem & bibimus, potum possumus considerare magnitudinem dulcedinis cum satiati fuerimus gloria & torrente voluptatis potauerit nos deus noster. Bene ergo vides qualiter sensibilia sunt foramina ad videndum paradysum, & infernum. Dicit ergo. Memento creatoris tui, &c. antequā vidētes per prædicta foramina obscurētur p̄ tristitiā, per absentiam cognatorū & amicorum, per timores per cruciatus

ciatus corporis. De quibus vide Scotum dist. 20. in. q. an poeni Sco. in
 tentia in extremis valeat? Sequitur claudet hostia. i. perdent 4. sent.
 sensus, quia oculi perdent lumen, aures auditum. In humilitate dist. 20.
 te vocis, in quo notatur quia existentes prope mortem fre in. q. an
 quenter perdunt loquelam. Quoniam ibit homo in domum poenitē
 æternitatis suæ, pondera suæ, quasi diceret, quia homo fecit do tia in ex
 mum suæ æternitatis ad quam ibit, causa est quia secundum tremis
 beatum Augu. in libro de ciuitate dei. Duo amatores fecerunt valeat.
 duas ciuitates amor dei vsq; ad contemptum sui, ciuitatē dei, Aug. de
 amor sui vsque ad contemptum dei, ciuitatem diaboli. Ibit er ciuitate
 go homo in ciuitatē quam ipse amore suo edificauit, si enim dei li. 14
 amor dei fuit fundamentum operum suorum ibit in ciuita ca. 28.
 tem cœli, si amor proprius fuit radix operum suorum ibit in
 ciuitatem inferni Sequitur memento &c. Antequā rumpatur
 funiculus argenteus, & recurratur vitta aurea. Cōpages nostri
 corporis quibus membra cōponuntur sunt quasi funiculi ar
 gentei quibus totum corpus est conflatū, qui funiculi in mor
 te rumpuntur. & sic exunte anima à corpore omnes sensus
 remanēt inordinati vt pater in cadauere nam ibi sunt manus
 nō palpantes, oculi non videntes, pedes nō ambulātes tibię &
 crura debilitātur. Sequitur. Antequā recurratur vitta aurea. i.
 antequā vita destruat, sequitur memento etiā &c. Antequā
 confringatur hydria super fontem, & rota super cisternā. Ani
 ma nostra est sicut hydria quæ cupiditate tanquā fune extra
 hit aquā à puteis qui sunt in mūdo. Nā secūdū Ioānē tres putei i. Ioan. 2
 sunt à quibus haurimus aquam delectationis & gaudij. s. con
 cupiscentia oculorum, concupiscentia carnis, & superbia vitę.
 Memento ergo antequā perdatur omnis delectatio & omne
 gaudiū nā in morte perit mundus & concupiscentia eius. Me
 mento etiā antequā cōfringatur rota, nomine rotæ, figuratur
 homo qui continuo motu rotatur à sanitate in morbū, ab ad
 uersitate in prosperitatē, à gaudio in tristitiā, itaq; viuere nihil
 aliud est nisi moueri tanquā rotā. Cisterna supra quā versatur
 homo, est mūdus cōtinēs aquas mortuas. s. diuitias, honores,
 gaudia, & cetera huius mūdi, q̄ sicut aque cisternæ exiccātur.
 Multis modis aq̄ cisternę dicūtur aquæ mortuæ, nō scaturiūt
 à fonte, sic gratiæ mūdi vt honor, diuitię nō viuificāt hominē
 secūdò cito deficiūt quia fortitudo, sanitas & pulchritudo pa
 rum

rum durant, miruuntur per haustū, sic licet diues haberet oēs thesauros mundi cōtinue detrahēdo cōsumerentur. Cōsumūtur per vētum. i. appetitū laudis humanā, vt diuites auari qui vix pro deo reddunt vnum nūmum, in cōuiuīs, & pompis & vanitatibus consumūt bona sua. Tertio cōsumuntur per estū i. cupiditatē amicorū & familiarū, patet ergo qualiter mūdus vt cisterna cōtinet aquas paucas & mortuas. Quare ergo colligimus aquas à mūdo similes illi de quo dicitur. Pro vita mortuū rogat & pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest, verē magna fatuitas est à cisterna sicca mundi petere satietatem desideriorum nostrorum, petamus ergo à fonte viuō dei qui nobis concedat aquam viuam gloriæ &c.

Sap. 13.

*Sermo. 7. de eadem dominica. Thema. Erunt
signa in sole. Luc. x. 22.*

Concio partitur in duas partes, in prima assignabo ratiōes propter quas mundi inordinatio fiet. Secunda dicet circumstātiās aggrauātes sententiā iudicis. Prima ratio inordinationis mūdi est vt testetur inordinationē morū præcessisse, propter quā fiet inordinatio in vniuerso & est valde ponderāndum q̄ hęc inordinatio & turbatio mūdi est testimoniū prauitatis humanæ: nā licet cœlum turbatū fuit & maxima inordinatio in eo est facta propter peccatū angelorū: tamen ex hac inordinatione licet grandis fuit, nō orta est inordinatio & turbatio mundi & elementorū, imo statim post casum angelorum instituit deus aliū ordinem & cōuentū in paradiso terrestri, vt homines profectos in isto conuentu transferret ad cōuentum cœli, & ex illis repararetur cōuentus cœli. Sed destructo per peccatum conuentu hominum existentium, in paradiso terrestri statim cepit de ordinari totum vniuersum, imo deletum & destructum est per diluuium, Videamus ergo quo pacto istę inordinationes quas narrat Euangelium attestentur inordinationes morum hominum.

Et primo obscuratio solis testatur q̄ sol. i. status ecclesiasticus fuit inordinatus, nam status ecclesiasticus sicut Sol respēdere debebat in ecclesia & tanquam Sol illuminare debuisset inferiores. Qui quidē obscuratus est cupiditate & tot peccata
cōmife

comiserunt presertim in multiplicatione beneficiorum quod omnino non fluxit lumen doctrinæ nec exemplaritatis fulgor, sed remansit obscuratū insipiens cor eorum. Quomodo mutatum est aurū optimum. Luna versa est in sanguinē quādo ecclesia per Lunam significata, conuersa est in sanguinem quādo bñficia ecclesiastica rōne sanguinis, & cognatiōis cōferuntur, & sanguis sanguinem tetigit. Dum pater & filius eandem sedem occupant in choro. Stellæ cadunt de cœlo nam sapientes, & digni sunt sicut stellæ in ecclesia, & quotidiē cadūt ciectis dignis, & benemeritis admisis indignis, & iniquis. In terris fuit pressura gentium. Nam triplicem pressurā passa est ecclesia. scilicet tyrānidem & crudelitatem tyrānorū. Et infidelitatem hereticorum. Et hypocrisim falsorum Christianorum. De his vt dicit. Beatus Bernar. intelligitur. psal. Et in pace amaritudo mea amarissīma. Maius damnum recipit ecclesia in hypocrisi malorū Christianorū quā ex tyrānnis, & hereticis. Nam in pace infertur ecclesiæ bellū crudele. Contingit illi sicut Rebeccæ in cuius vtero duo paruuli pugnabant: & rūpebantur viscera matris, sic in ecclesia sunt occulti mali Christiani impugnantes bonos et multis modis eos affligentes. Rūpitur vterus ecclesiæ litigijs, schismate, & contradiciōis à Roma manātib. O terribilis dolor, & tandem pessimus obtinet in causa accipit possessionem indignus reiecto digno & sufficiēti sicut Esau p̄cessit Iacob. Arescentibus hominibus in quo notatur, q̄ auaritia regnauit à Propheta vsq; ad sacerdotem oēs student auaritiæ. Ariditas in homine prouenit p̄pter excessum caloris. Nam calor decoquit: & sic abūdante iniquitate. i. auaritia refrigescit charitas, qua de causa homines sunt aridi nihil proximis cōmunicantes. In mundo fuit confusio sonitus maris. Nam ecclesiastici erubescunt & confunduntur à secularibus reprehendentibus mores eorum peruersos iuxta illud. Sidon ait mare erubescet. O ecclesiastici erubescite à mari, id est, statu seculari qui plures largiuntur elemosynas. Nō tanta cupiditate inhiant auaritiæ. Præcipue conueruntur seculares de clericis, quod sicut à mari in quo quasi tota aqua est amara, quodam artificio suggitur aqua dulcis, scilicet mediante vase cereo vndique clauso, sic ecclesiastici miro modo suggunt à mundo saporem, & dulcedinē. Cum

Ire. 4.

Osee. 4.

Esa. 38.

Figura
Gen. 25.Gene. 6.
& 8.

Esa. 23.

omnis

omnis status sit plenus amaritudinibus & laboribus, soli ecclesiastici: vt dicit beatus Bernar. in laboribus hominum non sunt & cum hominibus non flagellantur. A statu muliebri accipiunt vestes delicatas, annulos &c. Sed obediētiam quam vxores seruant maritis omnino dimittūt. A nobilibus & magnatibus accipiunt venationes, sed arma bellica ad expugnādos hostes omnino dimittunt. Ab agricolis accipiunt horrea plena tritico & multa dolia plena vino: aratrum verò nunquam accipiunt: hæc Bernar. Vnde ab omni statu sugūt dulce, sed amaritudinem & laborem illius status dimittunt.

Vltima inordinatio mundi est cōmotio virtutum, ideo dicitur virtutes cœlorum mouebūtur. Status ecclesiasticus bene cœlo comparatur quoniam mundus inferior à superiori gubernatur secundum. Aristo. & à cœlo accepit influentias. *1. Me-* Similiter laycorum vita ab ecclesiasticis regulanda est & ab *teoro.* *1. Pe. 4.* eis ministrantur sacramenta. Et sunt dispensatores multiformis gratiæ dei. Et sunt sicut cor populi à quo fluit motus vitalis. Et sunt quasi stomachus diuidens singulis membris cibum. Sed heu quia conqueritur. *Pfal. 39.* Cor meum dereliquit me. Et lumen oculorum meorum non est mecum. Sunt cōmotæ virtutes in illis, scilicet prudentia, iustitia temperantia & fortitudo quæ quasi cardines, immotæ esse debuissent. Sed illis reiectis à corde ingressa sunt vitia paliata: loco prudentiæ, intrauerunt astutia, dolus & fraus, locum iustitiæ occupant crudelitas, & Simonia. Fortitudo eorum est audacia in peccatis cōmittendis. De quibus Esa. dicit. Vç qui potentes estis ad miscendam ebrietatem: sunt pusillanimes ad pœnitentiam exequendam temperantia vero conuiuuii, & cibus lautissimis, & vinis variis destruitur. Vides qualiter sunt commotæ virtutes cardinales. Has vocat scriptura lapides sanctuarij, de quibus. Hieremias. Dispersi sunt lapides sanctuarij, & quia in cunctis delinquimus, in cunctis puniemur. Et totus orbis pugnat pro deo contra insensatos. Tunc videbunt filium hominis cum potestate magna. Nam primo venit dulcis, secundo rectus ad iudicandum. Vnde *Pfal.* Dulcis & rectus dominus. *Pfal. 24.* In primo aduentu ostendit dulcedinem, in secundo rectitudinem. In primo venit ad extinguendum ignem luxuriæ, propter quod venit diluuium, in secundo cum igne ad destruendam

dam frigiditatem malitię, fluius igneus & rapidus egrediebatur. In primo venit tanquã bellator mutato habitu vt nõ cognosceretur: quia si dominum glorię cognouissent nunquã crucifixissent, in secundo veniet, vt accipiat regnũ suũ ideo vocabit a cortes generales, id est, ad comitia angelos Apostolos, & omnes sanctos: quia ecce dominus & omnes sancti eius cum eo. In primo aduentu venit solus: quia torcular crucis solus calcare debebat, in secundo aduentu non veniet solus, sed sociatus assessoribus. De quibus dicitur. Cum federit cum senatoribus terrę. Erunt facie splendida. Nam sicut facies angeli in resurrectione resplenduerunt vt sol, ita sancti. Erunt etiam armati ad faciendam vindictam in nationibus increpationes in populis.

Sententia proferetur contra damnatos, quę propter multas circumstantias est valde timenda: primo quia contra totũ hominem dabitur: sententia iudicum solum datur cõtra corpus, & contra bona temporalia, animam vero non possunt occidere: qua de causa Christus hortatur: vt non timeamus eos qui occidunt corpus. Sed cum qui postquã occiderit corpus, animam potest mittere in gehēnam. Ideo vocatur sententia illa gladius ex vtraq; parte acutus: quia animam & corpus interficit. Secunda circumstantia, quia est sententia mortis, sententia de amissione seu confiscatione diuitiarum non tantũ timetur sicut sententia mortis: quia mors est vltimum terribilium. Christus dominus noster timuit mortē tēporalē. Quãto magis est timēda mors æterna vbi mors depascet eos?

Tertia circumstantia aggrauans sententiam: quia sententia iudicis vt in plurimũ est de pœna damni vt est exilium aut confiscatio bonorum temporalium. Sed si nõ habetur in bonis, luatur in corpore & tunc flagellatur vel occiditur homo sed sententia dei cõdemnat ad pœnam damni & ad pœnam sensus. Vnde Mattheus. Arbor quę non facit fructum excidetur. Ecce pœnam damni: & in ignem mittetur, ecce pœna sensus. Quarto sententia aggrauatur: quia damnatus ad aliquam pœnã, punitur inter amicos & notos à quibus recipit cõsolationē. Sed illam pœnã sustinebunt sociati omnibus crudelibus inimicis. Quinta circumstantiã aggrauans, quia in mũdo fertur sententia à iudice à quo potest appellari, quia non

Dan. 7.

3. Reg.

22.

1. Cor. 1.

Esa. 63.

Prou.

vlti.

2. Pars.

Matth.

10.

Apoc. 1.

Arist. 3.

Eph.

Psal. 48

In. l. si

qs id q.

s. in ser-

uos. ff.

de iuris.

omniũ

iudiciũ.

Matth.

3.

omnis iudex est supremus: sed in iudicio ultimo fertur sententia à supremo iudice, à quo non potest appellari. Sexta circumstantia aggrauans est, quia iudices mundi sæpe consolantur reos ex compassione: sed Christus iudex supremus exprobrabit iniquitatem condemnatorum dicens. Esuriui & non dedistis mihi manducare, ideo discedite à me. Septima circumstantia aggrauans est: quia sæpe sententia non mandatur executioni propter defectum executorum: sed in iudicio Dæmones erunt parati ad executionem sententiæ. Nam Psal. dicit. Ut rugientes præparati ad escam: sicut in sententia. Naamam quia vix verbum à rege exierat: ut Naamam suspenderetur: & à ministris iam suspensus erat.

Matth.
25

Psal.
103.

Electis dicit iudex. Esuriui & dedistis mihi manducare: magis meriti est elemosyna: & valet tantum quod virtute illius proferetur sententia in fauorem iustorum: sed ut sit meritoria & deo accepta, oportet: ut habeat conditiones boni fructus: pomum ut sit pulchrum debet esse magnum, sic elemosyna grandis debet esse: mensuranda est, secundum facultatem dantis: hac de causa elemosyna parua pauperis est maioris meriti quam magna diuitis. Quamobrem elemosyna Viduæ duorum minorum est reputata à Christo maior propter inopiam quam omnium offerentium in templo. Secundo pomum integrum est pulchrius non comestum à verme: sic elemosyna debet habere integritatem circumstantiarum: ut faciat ad laudem dei fiat de suo: detur inopi & non diuiti, &c. Tertio ut pomum sit pulchrum, debet habere colorem pulchrum, & elemosyna danda est, secundum inclinationem gratiæ ita quod fiat ex amore dei. Quarto ut pomum sit pulchrum & conueniens gustui, maturum debet esse: elemosyna est danda multa maturitate, scilicet ut detur magis egenti & meliori, ut detur de tua facultate, & aduerte quod prius teneris soluere debitoribus. Quinto oportet ut pomum sit dulce: nam elemosyna danda est libenti animo non ex tristitia aut ex necessitate: quia hilarem datorem diligit deus. Vnde Psal. Iocundus homo qui miseretur & commodat, disponit sermones suos in iudicio: quia in æternum non commouebitur.

2. Cor. 9
Psal. 113.

Dominica Secunda aduentus Sermo primus. Thema.

Tu es qui venturus es, an alium expectamus?

IN sermone discutietur qualiter Christus est verus Messias in lege promissus. Quod tribus mediis probabitur: primum medium est sufficiens testimonium miraculorum: quoniam miracula progrediuntur ab infinita potentia dei: & arguunt infinitam virtutem in deo: sicut calor ignis est testimonium probandi ignem esse: & gaudere & tristari, soli homini conuenit: sic miracula soli deo conueniunt: secta Mahometica non est ornata miraculis. Non enim erant vera miracula quæ Mahomath fecit. Et vt dicit sanctus Vincentius: non fuit lex Mosayca ornata miraculis: vt lex euangelica: quoniam in lege Moyfi creatura fecit miracula: vt patet in Exodo & aliis locis. Et si sancti fecerunt, faciuntq; miracula: nõ ex propria autoritate, sed oratio & deprecatio deũ. Angeli faciunt miracula ministerialiter: hoc est, autoritate dei tanquã ministri eius. Saluator noster fecit miracula autoritate propria, iubendo & non orando: vt patet in resurrectione Lazari. & in aliis multis. Miracula Christi sunt quasi epistola regis: cui credimus & exhibemus honorẽ propter regis signũ: Ioã. 10. sic omnes tenentur Christo & euangelio credere, propter miracula, sic Christus dicebat. Si mihi autẽ non creditis propter opera ipsa credite. Et alibi. Si non fecissem opera, quæ alius non fecit, peccatum non haberent: nam Christus fecit tot miracula, & tanta quod eis victi omnes tenentur credere. Qualia sunt resurrectio mortuorum, apertio oculorum cæci nati: & manifestatio cogitationum: remissio peccatorũ. Propterea Christus discipulis Ioannis respondit. Dicite Ioanni quæ audistis & vidistis &c. Hęc miracula operatus est Christus dum viueret: sed ea multoties in ecclesia in cordibus fidelium de nouo facit: Nam in poenitentia cæci vident peccatorũ multitudinem & illorum magnitudinem. Vnde Iob quasi cæcus orabat deum dicens, ostende mihi quantas habeo iniquitates. 1. ostende mihi cæco, qui ea videre non valeo. Necessaria est diuina gratia, & humiliatio ex parte nostra: vt mensurare & numerare possimus nostra peccata: nam ex salua Christi & sputo vt dicit Ioannes fuit factum lutum ad cæcum illumina-

Mat. 11.

Ioã. 10.

Ioan. 15.

Iob. 13.

Ioan. 9.

- Ioan. 9. nandum, vt notet in salua, gratiam infusam esse necessariam: & puluerem nostræ humiliationis ex quibus, coalescit collyrium contritionis quo illuminamur. ¶ Secundo, claudos facit recte ambulare: nam spina pedi infixæ hominem facit claudicare. s. pecunia, cordi inhærens per amorem, hominem claudum facit in dei obsequio. Diuitiæ, spinæ à Christo nominantur, pes noster spiritualis amor est, quæ secūdū Augu. Eo feror, quocunq; feror. Quidam claudus ex vtero matris sedebat ad portā speciosam templi: multi nascuntur diuites, quia hæredes diuitum celeriter afficiuntur ad diuitias: maxime clerici cupidi petunt ab ecclesia aurum & argētum, scilicet beneficia opulenta: sancti Apostoli apprehenderunt manum eius dexterā, tanquā existentis in flumine aut puteo: cuius dexteram debemus apprehendere, vt eum à periculo extrahamus. Ibat claudus exiliens, destructa claudicatione: pondera. Exiliens. Non enim potest quis saltare: nisi eleuatis duobus pedibus: sic amor dei & sui eleuare debent: vt ipsum solum deum diligāt. ¶ Tertium miraculum est: quia leprosi mundantur: communicatione leprosi: ex flatu, ex loquela, inficitur quis lepra. In his tribus notabis, ex pessimorum communicatione contrahi lepram: nam cum peruerso peruertuntur: inflati. i. superbi solo flatu. i. spiritu superbiæ, efficiuntur leprosi: Detractores, inficiunt audientes lepra: postquam ipsi sunt infecti.
- ¶ Quartum miraculum, spiritualiter facit deus præbendo auditum surdis, Tribus causis contingit aliquem surdescere, vt astruunt medici, & experientia docet, scilicet ex inflatione aurium. in qua notatur vitium superbiæ. Vel ex nimia humiditate: in qua notatur luxuria: vel quia intrat puluis intra aures in quo notatur auaritia. Hi enim sunt surdi. Nam sicut Aspides vnam aurem terræ figunt per amorem inordinatum diuitiarum, et alteram aurem cauda cooperiunt, scilicet obstinatione: vt prorsus non audiant sermones de poenitentia agenda. Quintum miraculum. Pauperes euangelizantur: est magnum miraculum diuitem intrare in regnum cœlorum: nam difficilius est quam camellum intrare per foramen acus vt dicit Matthæus. Oportet ergo vt efficiantur pauperes spiritu: vt domini sint regni cœlorum: quod quidem pauperibus est euangelizatum: & quo pacto hoc fiet? Respondeo si diuitiæ
- Matth. 9.

diuitiæ affluent, non apponant cor: eo modo quo Moyſi Pſal. contingit intranti ad videndum rubum: præcepit deus vt ſol- 61.
ueret calciamentum de pedibus: ſingulariter notatur, quod ad intelligendum: ſecretiora miracula dei, imo ad ingreſſum deſerti, ſcilicet cœli (quod deſertum appellatur propter caſum angelorum) dimittendum eſt calciamentum, quod notat amorem diuitiarum pedes nudi, id eſt, corda libera ab amore diuitiarum eos poſident ſine peccato.

Sequitur Secunda Pars.

Secundus modus quo probatur Chriſtum eſſe verum Meſſiam, eſt teſtimonium ſcripturæ: propter quod Chriſtus dicebat Iudæis ſcrutamini ſcripturas in quibus putatis eſſe vitam æternam, & ipſæ teſtimonium perhibebunt de me. Scri- Ioan. 5.
pturæ ergo reddentes teſtimonium de Chriſto de loco & tẽ-
pore, impletæ ſunt. Nam natus eſt in Bethleem in quo erat
prophetatum, quod Chriſtus naſceretur vt patet Matth. ſecũ
do. Tempus etiam in ſcripturis diffinitum, fuit completum
iuxta hebdomadas Danielis. Tunc enim fuit plenitudo tem-
poris: quando miſit deus filium ſuum: tunc impleta eſt pro-
pheta Eſaiæ. Emitte agnum domine dominatorem terræ: à Ad ga-
petra deſerti: ad montem filiæ Sion: pondera. Emitte. Orat- la. 4.
enim totam trinitatem vt emittat: quoniam incarnatio acti-
ue toti trinitati eſt communis. Reſpondet apoſtolus iam Eſa. 26.
miſſionem eſſe factam: quoniam miſit deus filium ſuum: vo-
catur incarnatio miſſio, primo reſpectu mittentis: quia tota
trinitas miſit. Reſpectu doni miſi, eſt infiniti pretij: quia do-
num eſt agnus dominator terræ. Et apoſtolus exponit, quia
agnus eſt filius dei miſit deus filium ſuum: ratione etiam hu-
manitatis eſt maximũ donum: quoniã omne aurum in cõpa-
ratione illius arena eſt exigua, id eſt, natura angelica: quia ſi-
cut aurum ſuperat omnia metala, ſic natura verbo vnita, oēs Sap. 7.
angelos ſuperat in gratia & gloria: & cæteris perfectioni-
bus. Et argentum non extimabitur in conſpectu eius, videli-
cet homines ſancti & prophetæ neque Patriarchæ neque
d 3 docto-

doctores quorum doctrinæ, vt argentum sonuerūt, sed Christi humanitati non valent comparari. Est supremæ extimationis: ratione portantis donum, id est, verbi diuini quod portauit illam sacratissimam naturam, & illam in perpetuum secum sustentat in vnitæte personæ. ¶ Sequitur in prædicta autoritate. Agnum, qui tollit peccata mundi: Agnum, non qui semel tulit peccatum: sed qui quotidie tollit peccata mundi: qui occisus est ab origine mundi Apoca. prædestinatus, & morti destinatus est ab origine mundi, vt mundi peccata semper tolleret. De isto benedicto agno dicit. Esa. Habitabit lupus cum agno. Imo agnus iste, mutat quotidie lupos in agnos: vt mutauit Paulum in conuersione. agnus, secundum Isidorum, dicitur ab agnoscendo: quia inter magnum gregem, cognoscit matrem suam in balatu: & mater cognoscit agnum suum: ac Christus & mater ad inuicem se cognouerūt in cruce, ideo dixit. Ecce filius tuus, ô agne benedicte de quo Ioannes dixit. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi: sed cur Ioannes dixit hoc? Respondetur: quia sciebat Christum venturum ad suum baptismum: & ne putarent quod propter necessitatem aliquam baptizaret scilicet propter poenitentiam: ad tollendum hunc errorem prius dixit. Ecce agnus dei, qui tollit peccata mundi. Quasi dicat. Non venit ad baptismum, vt tollantur eius peccata: imo ipse tollit peccata mundi. Nullum verbum tantum repetit ecclesia sicut hoc: quia ter in missa repetitur. Et orat hunc agnum in dextera patris sedentem: vt concedat nobis veniam, & misericordiam, & pacem superantem omnem sensum: quia statuet agnos suos ad dexteram. Orat vt cognoscat eos in balatu, quoniam vt dicit beatus Petrus. Ipsum constituit dominus iudicem viuorum & mortuorum: & in nomine eius speratur remissio peccatorum: quia non est aliud nomen sub cælo: in quo nos oporteat saluos fieri. ¶ Sequitur in autoritate (à petra deserti) petra figurat veterum virgineum: qui non sine causa nominatur petra, quoniam diuinus serpens, id est, Christus nulla vestigia corruptionis in ea reliquit quoniam virgo permansit. Dicitur etiã virgo desertum, quia ab omni peccato est deserta: sic psal-

mus appel-

mus appellat. In terra deserta. ¶ Ultimo sequitur ad mōtem filię sion. Sion erat turris altior in Hierusalem figurat in hoc Hierusalem coelestem & triumphātem: quæ dominatur nostræ ecclesiæ militanti: sicut Sion dominabatur Hierusalē ad montem. s. ecclesiæ propter quod psal. dicit. Ego autē constitutus sum rex ab eo: super Sion montem sanctum eius: quia Christus est caput ecclesiæ. ¶ Tertium medium ad probandum Christū verum Messiam & deum: est testimoniū duorum testium: quibus nulla potest poni exceptio. Est testimonium Ioānis baptistæ, & Ioannis euāgelistæ: quia in ore duorū stabit omne verbum. Habuit deus tantā prouidentiam & curam: in rebus fidei nostræ, quod nō ex alia causa fecit baptistā: quo nullo sanctior est, tātā æstimationis, tātāq; austeritatis, in tantum quod non est natus homo in mundo: cuius dictis, tanta fides adhiberetur: sicut Ioanni. Vnde dicit euāgelium quod scribæ & pharisæi miserunt ad Ioannem: vt interrogarent eum. Tu quis es? De hoc testimonio satis dictum est in aliis concionibus, & dicetur in sequentibus. Ioannes euangelista etiam perhibuit testimonium: quia hic est filius dei: & primo capitu. Verbum caro factum est: quod ante Ioannem, nullus est ausus dicere. Et isti duo sancti sunt figurati, in duobus Cherubim, se versis vultibus respicientibus: quoniam concordēs & conformes: in reddendo testimoniū de Christo. Quod baptista dixit. Ecce agnus dei, euangelista confirmavit: quia baptista testificatus est: se esse indignum soluere corrigiam calciamenti Euangelista declarauit pedem, scilicet, verbum & calciamentum dum dixit verbum caro factum est, sic facile in aliis testimoniis inuenies consonantiam testimoniorum hac de causa se respiciunt versis vultibus, vt & eos aspiciētes pertingamus ad gloriam quam &c.

*Dominica Secunda aduentus, Sermo secundus de expositione euangelij super idem Thema. Tues
qui venturus es, &c. Mat. 11.*

Fortē Ioannes dubitauit Christum esse deum: nec mirandum est: ex quo Gregorius sentit hic, quod dubitauit,
d 4 prima

1. ad Co Prima ratio. Nam Pau. dicit loquimur sapientiam in myste-
 rint. 4. rio absconditam: quam nemo principum huius seculi cogno-
 Ioan. 1. uit. Nec mirandum est de isto dubio baptistæ: quia alibi di-
 ibidem. xit. Ecce Agnus dei: & alibi. Qui post me venit, ante me fa-
 ctus est, cuius non sum dignus &c. quia si prospera fortu-
 Mat. 17. na cæcat, etiam aduersa. Vnde Petrus in prosperitate trans-
 Mat. 16. figurationis dixit. Bonum est nos hic esse. Et tu es Christus
 Mat. 26. filius dei uiui: sed in aduersitate passionis, cepit iurare quia
 ps. 90. non nouisset Christum. Ideo Psalmus. Cadent à latere tuo
 Prouer. mille: & decem millia à dextris tuis: Et Salomon pauper-
 30. tatem, & diuitias ne dederis mihi: ne compulsus necessita-
 te peierem nomen Dei. Ex hoc non est mirandum si Io-
 annes secreto dei iudicio, in carcere non cognouit Chri-
 stum: quia in palatiis deus communiter non cognoscitur:
 ex quo veritas in domibus principum non cognoscitur:
 quia multi non audent dicere veritatem, sed adulantur do-
 minis: sic Iudicum. 5. Achior in domo Holofernis, omnes
 enim famuli Nabuchodonosor dicebant, eum esse deum
 cæli. Ideo Achior voluerunt occidere adulantes domino suo.
 Adulator est quasi vox Echo, sic adulator est vox domini
 sui. Secunda ratio dubitationis sancti Ioannis est: quia ex
 pietate dubitauit: quod exponitur sic: quia Christus didi-
 cit ex his quæ passus est: aliud est enim scire aliquid experi-
 entia: aliud scientia: quia experientia maiorem notitiam
 confert: sicut patet in arte militari: vt de Hannibale qui au-
 diuit Phormionem coram Antiocho disputantem de re mi-
 litari: & dixit. Bene loquitur iste: sed si esset in campo nihil
 Arist. 1. sciret: Ioannes igitur ante carcerem, sciuit Christum per scien-
 meta. & tiam passurum esse. 1. per diuinam reuelationem dicens Ec-
 6. ethi. ce Agnus dei &c. Sed nunc positus in carcere ligatus com-
 pedibus ferreis, & expertus manicas ferreas, quasi per hoc
 considerans clauos pedum & manuum Christi in carne, timo-
 rem sententiæ & agoniam mortis, como yua su cabeça
 en el plato goteando sangre &c. pietate dubitauit dicens.
 Tu es qui ven. es &c. sic Moses & Helias ex pietate loque-
 bantur de excessu quem completurus erat in Hierusalem,
 Luce. 9. quanuis ante scirent esse passurum: sic Petrus alibi dixit.
 Mat. 16. Absit à te

absit à te
 p b

Abfit à te domine, propitius tibi esto: hæc dixit ex pietate. *Moralis*
 Cum audisset Ioānes, &c. Herodes & herodias eius concubi-
 na figurant mundum & carnem: qui hominem liberum in sus-
 gratia constitutum, aliquando incarcerant in culpa pecca-
 ti: & tunc quando anima videt se incarceratam in carcere pec-
 cati & captiuam: mittit duos discipulos suos. s. timorem pa-
 riter & amorem: non dubitando in fide, sed potius pro adiu-
 torio diuinæ gratiæ: & ne deficiat in fide dicit: Tu es qui ven-
 turus es? sed tunc deus misertus animæ: remittit illam ad ope-
 ra diuina creationis, redemptionis & glorificationis. q. d. re-
 nunciate Ioanni quæ audistis & vidistis: quia cæci vident:
 claudi ambulant &c. q. d. confidentiam habe: quia & si cæca,
 & si clauda, & si leprosa sit anima: tamen videre, ambulare,
 mundari potest. Mittens duos discipulos. Ioannes incarce-
 ratus figuram legis veteris tenet: cuius intellectus erat inclu-
 sus sub literali, & inde mittit duos discipulos. s. Iudaicum po-
 pulum & gentilem ad Christum, vt edoceantur ab eo, si tu es
 qui venturus es? Ioannes fecit sicut bonus pater familias: qui
 in articulo mortis procurat dimittere filios suos sub bona
 tutela hominis Christiani qui sit bonus & essentialis: sic Io-
 annes dimittere vult discipulos suos sub tutela Christi. Misit
 etiam discipulos suos ad Christum, vt prouideret inuidiæ di-
 scipulorum suorum: quia dixerunt. Ecce qui baptizat trans
 Iordanem, omnes sequuntur illum, nunquid maior te est? Co-
 gitauit, si dico sic, forte credent, me ex humilitate dicere hoc:
 non ex veritate: melius ergo erit remittere ad opera. Ite ergo
 & interrogate eum: ipse vos remittet ad opera quæ cepit face-
 re & docere. Pondera quia dicit Euangelista cum audisset
 Ioannes: non dixit vidisset, quia non legitur Ioannem Chri-
 stum, vidisse nisi tatum in baptismo. Et cum dixit ecce agnus
 dei, & hoc fuit factum vt prouidentia diuina prouideret te-
 stem maximum Christi, ab omnibus reputatum: & vt omnes
 crederent per illum: vt non vituperaretur ministerium eius.
 Et si maxime concupiuit conuersationem Christi: abstinet ta-
 men ab ea: vt cum dixerit. Ecce agnus dei, omnes crederent
 per eum. Et hoc fuit in eo maximum genus abstinentiæ, &
 maius quam abstinere à vino & sicera: in quo dedit nobis do-
 ctrinam

*Allego-
ric^o sen-
sus.*

Strinam non tantum abstinendi ab omni malo, sed ab eo o-
 r. The. 5. mi quod habet speciem mali, vnde Psalm. dicit. Ab occultis
 ps. 13. meis munda me & ab alienis parce seruo tuo. Et Christus vx
 Matth. qui scandalizauerit vnum de istis minimis. Nota Ioannes in
 18. vinculis &c. ex quo est opus misericordix visitare incarceratos,
 Mar. 6. visitemus hodie Ioannem in carcere: & interrogemus
 eum, cur sit in carcere? sed ipse non dicit ex bonitate: dicat
 ergo Euangelista. Propter herodiadem quam tulerat fratri
 suo Philippo vxorem. Secundo interrogemus. Quis eum in
 carcerauit? Respondet Herodes misit eum in carcerem. Tertio
 quomodo iustificatus est processus & eius sententia? Respon-
 det, quia milit spiculatorē & amputauit caput eius in carcere.

Sequitur secunda pars, siue secundus sermo.

EVangelista ponit hic sex opera miraculosa: quæ gratia
 facit in peccatore iustificato quotidie: quod est maius mi-
 raculum quam creatio coeli & terræ: & etiam quam facere
 quod cæcus videat: & claudus ambulet: & leprosus munde-
 tur: Audiatur surdus, & resurgat mortuus & pauperes euange-
 lizentur: si enim sit aliquis homo (quod absit) qui sit tam cæ-
 cus & habeat errorem in intellectu, & sit traditus in reprobū
 sensum vt videns non videat & intelligens non intelligat salu-
 tem animæ suæ & sit quasi phreneticus, qui recuset medici-
 nam & sæuiat in medicum suum qui etiam impugnet agni-
 tam veritatem, quod est proprium peccatum in spiritum san-
 ctum: quod non remittitur in hoc sæculo, nec in futuro (non
 quod hoc peccatum sit irremissibile per poenitentiam sicut &
 quodcunque aliud peccatum) sed quia talis impuglator, nū-
 quam aut vix emendatur, & iam non cognoscit veritatē adeo
 deprauatum habet intellectum: si ergo deus noster vtitur cū
 isto tanta misericordia, vt aperiat oculos eius & auferat ab eo
 velamen erroris sui vt facit in Iudæis & omnibus infidelibus,
 & in multis aliis nonne est hoc opus maius quam cecum illu-
 minare? certe sic: quantum distat coelum à terra & differt ani-
 ma à corpore. Item si contingat quod alius non sic errat, nec
 habet tam deprauatum intellectum quod cognoscit verita-
 tem & bene cognoscit, sed quasi claudicat voluntas affectiua
 ex pro

ex propria malitia quia vult ambulare in duobus pedibus, & non potest. i. frui deo & mundo: seruire deo & Mammonæ & non potest: vt præsentibus & futuris bonis quis fruatur: vnde in lucta Iacob tetigit deus neruum femoris eius & emarcuit, propter quod non comedunt neruum filij Israël vsq; in præsentem diem &c. quasi nolens vt deinceps ambularēt in duobus pedibus. i. duabus affectionibus sed tātum vna, quia vnū est necessarium: q̄ si deus vtitur tecum vel mecū tanta gratia & tāta misericordia q̄ sanet in me istam infirmitatem & istā fragilitatem, vt vni deo tantum intendam primum quærens regnum dei & iustitiam eius, & omnia alia quasi addititia nō ne maius miraculum est quam claudum ambulare? certe sic, si ita rectificasset voluntatem, vt tātum deum diligere quia recti diligunt te. Item si existente me leproso, currentibus vermibus & putredine fetida carnis meæ, per culpam inhonestā carnis meæ: & de visceribus ascendit fātor ita q̄ sicut leprosus sim extra castra, scisis vestibus, discoopto capite, & ore & veste contactus, propter infamiam, vt sic non alios inficiam. Deus autem si vellet imponere manum suæ misericordiæ & purgare sicut alteram Magdalenam vel mulierē apprehensam in adulterio, ita q̄ non amplius cōmittā sed odio habecā propter vilitatem, non ne maius esset hoc quam leprosum mundare? certe sic. Vnde Esa. Meretrix. i. anima peccatrix sume citharam. i. age poenitentiam (per citharam poenitentia significatur) bene cane in confessione, frequenta canticum, sæpe cōfitendo circue ciuitatem animæ: angulos & cogitationes & desideria examinando. Surdi audiunt. Item si diues stat tam furdus ad clamorem pauperis quod non exaudiat eleemosynam petentem, vel non velit audire: sed sicut senex tempore hyemis recolligitur in seipsum & cooperit se vno & alio palio & non sufficit: sed nunc deus sua misericordia infundit super eum tantum calorem veris. i. charitatis, in tantum quod suis bonis propriis & necessariis expoliatur ad dandum pauperi, vt fecerunt beatus Martinus, & beatus Franciscus & alij sancti, certe tunc surdi audiunt.

Mortui resurgunt, hoc est si stāte homine interiori mortuo propter consuetudinem peccati, qui quidem homo secūdem deum

figu. ge
ne. 32.

Mat. 6.

Leui. 13.
num. 5.

Esa. 23.

Tomi. I. Sermo. III.

deum creatus est, & ad imaginem & similitudinem diuinam est formatus: mortuus est tamen per consuetudinem & Apoc. 3. obstinationem peccati: ita tamen quod nomen habeat tantum quo uiuat & mortuus est: nunc deus sua clementia resuscitasset eum audiendo uerbum dei: quia uenit hora & oan. 5. nunc est quando mortui audient uocem filij dei. Et qui audierint uiuent: nonne hoc maius miraculum esset quã mortuos suscitare? certe sic.

Pauperes euangelizantur, id est, si pauper uirtutibus & gratia & donis spiritus sancti deus sua misericordia, animã eius tantum ditasset dicens. Venite ad me omnes, qui onerati estis Eccl. 24 & ego reficiam uos, & iterum dicit. Transite ad me omnes, qui concupiscitis me & à generationibus meis implemini, & tunc sicut infirmus inueniret conualescentiam: sitibundus potum: famelicus saturitatem: pauperes, opulentos thesauros diuitiarum: tunc pauperes euangelizantur. Pauperes etiam euangelizantur: quia de statu pauperum saluantur, quam Mat. 19. de statu diuitem, iuxta illud dictum Christi. Difficile est diuitem intrare in regnum cœlorum. Et hoc est quod Esa. 53. Esa. dicit quod quasi ouis ductus est ad occisionem: quia sicut ouis maximè est cibus pauperum sic mors Christi maximè proficit pauperibus spiritu, quoniam illorum est regnũ cœlorum ad quod nos perducatur, &c.

Sequitur tertia pars, sine tertius Sermo.

Gratia sine gratia est quasi Ioannes in uinculis: ad usum gratiæ gratum facientis, necessaria est gratia gratis data: quia nullus quantuncunque probus potest operari in gratia sine gratia gratis data, id est, sine auxilio speciali quod quidem est noua gratia: exemplum in prædicante, qui licet sit in gratia, eget alia gratia ad prædicandum: & auditor licet habeat gratiam, eget gratia gratis data ad audiendum: ideo gratia uirginis indigemus.

Multos labores habet homo in carcerato q̄ proueniunt ex carcere: primus est cæcitas ex obscuro carcere: secundus claudicat ex cõpedibus tertius lepra inficitur, quia stat immotus a. malũ. Hos tres labores uolo exponere. Omnis bonus Christianus, habet

habet vitam pro carcere:& carnem pro pœna:donec soluat ps.141.
omnia debita. i. peccata. Vnde Psal. Educ de carcere animam ad Phi.1
meam, & Pau. cupio dissolui & esse cum Christo. vnde sicut
omne desiderium boni Hebræi erat ante aduentum Christi:
expectatio Christi: sic omne desiderium boni Christiani diri-
gi debet ad secundum aduentum Christi, vt ab isto carcere edu-
catur ideo in Apoca. Sub throno dei omnes sancti clamant vin
dica sanguinem nostrum &c. Nos sumus similes filiis Israël Apoc.9
qui voluerunt habere partes citra Iordanem, sic nos volu-
mus habere nostram hæreditatem in hac vita, ideo Iob di-
cebat. Nunquid mare sum aut cætus, quia conclusisti me Iob.7.
carcere: vnde homo malus quasi mare feruens, & cætus non
alibi viuit nisi in mari. sic peccator non vult exire à mari
huius vitæ.

Secundum malum quod incurrit est: quia habet vincula
& est cæcitas intellectus: cæcitas est maximum malum in-
tellectus. Vnde Psalmus ait. Cor meum conturbatum est in
me & dereliquit me virtus mea & lumen oculorum meo-
rum non est mecum: exponitur secundum Augustinum cor
meum. i. intellectus meus adeo est conturbatus post lapsum
in peccatum quod ipsum lumen non est in me. i. ipsa iusti-
tia originalis quæ æquiualebat gratiæ secundum aliquos,
& erat quasi lumen quoddam intellectus animæ & ipsum
iam lumen non est mecum: quia deum cognoscere non pos-
sum à priori, nec etiam creaturas. hinc est quod Philosophus
dicit: quod se habet intellectus ad manifestissima nature, si-
cut oculus nocturæ ad lumen solis: quia noctua in proprio lu-
mine videns non venatur nisi vilia & lumen solis non potest
aspicere, sic intellectus propria virtute deum cognoscere non
potest sed aquila aspicit lumen solis quia lumen exterius
coniungitur cum proprio lumine, sic fide iuncta nostro na-
turali lumini, cognoscimus deum & multa alia quæ seclu-
sa fide ignoramus. Vnde Philosophus dicit quod à priori
deum & creaturas non cognoscimus: sed à posteriori sic. i.
imperfecte ordine præpostero cognoscimus. Ignorabat ille
Paganus causam suæ & nostræ ignorantie cur à priori per-
fecte res non possumus cognoscere, si quidem in statu inno-
centiæ, cognouisset homo omnes creaturas in seipsis, vel in
deo,

- deo, quod est cognoscere à priori in causa sua & principio, tamen post peccatum, nullam rem indiuiduam cognoscit perfectè à priori, quia nec quiditates nec echeitates cognoscit quasi in pœnam sui malefiej: sed modicum quod cognoscit est à posteriori. Vnde ad cognoscendum deum & seipsum habet quærere aliquid quod sit extra deum & seipsum: &
- 1. Cor. 13.** hoc est quod Pau. dicit, videmus nunc per speculum in enigmate. Bene ergo Ioannes in vinculis est homo cæcus. Et
- Iudi. 16.** in figura huius dicitur quod Dalila obcæcauit Sansonem & fecit ipsum molere, ad pristinum pondera molere, quia in circuitu impij ambulant, eo quod intellectus humanus quasi cæcus, & excerebratus in diuersis opinionibus, ad cognoscendum veritatem & virtutes quod semper petit principia cognoscendi. & vix quiescit in cognitione veritatis: nec quiquâ quærimus trans Iordanem sicut quidam Hebræi: quasi contenti in carcere huius mundi: sicut puer paruulus existens in ventre matris suæ non videns lucem mundi. Primum ergo vinculum nostri Ioannis est cæcitas intellectus, cui succurrit primum opus Christi. i. fides quæ illuminat intellectum Christiani, sicut spicula indistantius perficientia de qua dicitur, cæci vident, quia infidelis etiam sapiens modicum cognoscit & videt: quia tantum credit quod videt: nos autem multo amplius videmus, quia sumus illuminati lumine fidei, quia videmus omnia distantissima, ad quæ attingunt nostra ocularia. i. fides nostra. Et propter hoc Apostoli dicebant. Domine adauge nobis fidem. Et alter illuminatus paulatim à Christo dicebat. Video homines sicut arbores. primum ergo malum Ioannis nostri in vinculis existētis, per Christum curatur mediante fide. Dicite ergo Ioanni quæ audistis & vidistis quia cæci vident.

Luc. 17.

Mar. 8.

ps. 106.

Secundum malum est claudicatio voluntatis sedens in tenebris & in vmbra mortis in mendicitate & ferro, super quod August. O bone Iesu. Cum vnum tantum ex his amare valeam quid, quia animus in tot diligibilia distrahitur: certe claudicat intellectus meus & amor, quia illic feror, quocunque feror. Tange ergo obsecro neruum femoris mei vt te tantum diligam sicut iussisti. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, quia sicut anima est vita corporis,

ita

ita deus est vita animæ, maximum ergo vinculum est distractio ad tot diligibilia: Figura huius vinculi in actibus Apostolorum. Quidam vir listris, infirmis pedibus sedebat claudus ex vtero matris suæ. Listris interpretatur dissolutus, quia hæc dissolutio est claudicatio voluntatis, naturaliter procedens ex vtero matris. Act. 14.

Tertium vinculum est pestis contagiosa, velut lepra. scilicet peccata venialia nam septies in die cadit iustus. si ergo iustus in die claro cadit septies, videns quo cadat, quia in faciem cadit: iniustus. id est peccator in obscura nocte peccati quotiens cadit, maxime quia retrorsum cadit quia ignorat quo cadat. quædam namque peccata venialia ita annexa sunt animæ nostræ, ut vix aut nunquam euitari possint ut concupiscentia carnis. De qua Pau. Infelix homo quis me liberabit de corpore mortis huius? video enim in membris meis legem repugnantem legi mentis meæ. Et quod est maius est, quod non cognoscimus flagellum esse si quidem omnis concupiscentia, maxime carnis: flagellum est, & iustitia & punitio diuina. Et est tanta ignorantia & cæcitas nostra & adeo Ioannes noster iacet in vinculis quod non sentimus flagellum: imo flagellum accipimus pro delectatione: sicut quando vulnus supra vulnus accipitur non sentit caro, de quibus sapiens dicit. Vapulauerunt me & non sensi. Vnde quidam dicunt quod venialia potius sunt poena peccati quam peccata. Ego dico non tantum esse poenam peccati originalis: sed mortalis: quia ex quo non vitat mortalia que potest vitare, iuste punitur: ut non possit euitare omnia venialia, licet singula possit. Vnde per lepram bene intelliguntur venialia: quia sicut lepra curari non potest: Ita nec omnia venialia euitari possunt, & sic est Ioannes in vinculis. Succurrit huic malo tertium remedium operis Christi: quia leprosi mundantur, scilicet virtute passionis Christi & sacramentorum ecclesiæ. De quibus. Psal. Exhibit homo ad opus suum, id est, Christus ad opus suum: quia sacramenta non possunt melius fieri quam a Christo deo & homine, & quia homo non potest perfecte curare lepram venialium: tamen virtute sacramentorum ecclesiæ vsque ad vesperam, id est, consumationem seculi, scilicet, virtute poenitentia & eucharistia.

Pro. 24.

Ad Ro.

7.

Pro. 23.

ps. 103.

stia & aliorum sacramentorum potest perfecte curari: vt sic mundati per gratiam consequantur gloriam ad quam nos perducatur, &c.

Dominica Tertia aduentus, Sermo primus. Thema. Et hoc est testimoniū Ioannis quando miserunt Iudæi ab Hierosolimis.

Ioan. 1.

Evangeliū loquitur de informatione habita à Ioanne de aduentu Christi: dicit Chronica euāgelica, quod Ioannes nouiter veniens à deserto in Iordanem: constitutus ad ripam Iordanis: distans duabus leucis à Hierusalem: publicata fama & valore suæ sanctitatis: à quinquenio relictis parentibus factus heremita in deserto à quo nunc veniens prædicans baptismū poenitentia & nouam doctrinam: nouā scholam habēs: & nouitios discipulos: affamatus acceptus deo ab omnibus dilectus: quia communis opinio erat in populo Iudaico de aduentu Christi & de eius complemento: intrantes concilium miserunt suos solennes nuntios: vt interrogarent eum, Tu quis es? Et hoc est testimoniū Ioannis quando Iudæi miserunt ab Hierosolimis. Quomodo ergo dubitatis: nonne cognoscitis parentes, non vidistis illum nasci? Non interfuistis illius circuncisioni, quando vocabant eum nomine patris sui Zachariam, & mater eius dixit. Nequaquam sed vocabitur nomen eius Ioannes: quando apertum est os Zachariæ? Quomodo ergo queritis ab illo. Tu quis es? an putatis quod in deserto mutatus est in virum alterum, & quod vestiuit se homine diuino? Possent respondere, credimus quod sic: quia sicut impossibile est, non proderet crimen vultu, sic virtus difficulter absconditur. Vnde sanctitas Ioannis adeo resplēdebat in vultu eius, quod putabant non esse illum quem viderant nasci ex Helisabeth: sed alium messiam diuinum credebant, ideoq; interrogauerunt eum. Tu quis es?

Ouidi⁹
in mē.

Nota quod sicut Angeli mali ante casum, interrogauerunt luciferum. Tu quis es? videntes excellentiam luciferi quasi dicentes. Tu quis es. q. d. quid sentis de te ipso in tanta excellentia constituto, ex quo inter te & ipsum deum non est medium

mediam:& omnis lapis preciosus operimentum tuum, id est gratiæ aliorum angelorū sunt simul in te, sic Grego. lucifer vi Eze. i. etus ab arrogātia & superbia dicit. Similis ero altissimo, &c. Michæl qui interpretatur, quis vt deus? restitit lucifero:& ex resistentia & contradictione fuit factum prælium magnum in cœlo, similiter quasi simile prælium ortum est in deserto cum ministri interrogauerunt Ioannem. Tu quis es? quia erat sublimis in fama ita quod crederetur esse Christus: cuius testimonio starent sine alia probatione. Tu ergo quis es ô beate Ioannes dices vt lucifer, similis ero altissimo? absit. Sed dicitis Nō sum ego Christus: ex hoc ergo credo q̄ sicut lucifer maiori gloria ornatus est, sic Ioannes est maior in gloria quoniam bellum fuit simile vtrobique: licet in variis locis quia lucifer fuit victus in cœlo & beatus Ioannes victor remansit in deserto. Sed bellum fuit simile in causa: quia vtrobique fuit proposita similis quæstio scilicet. Tu quis es? & fuit bellum adeo magnum, quod ex eo remansit beatus Ioannes quasi martyr melius, quam ex præcisione capitis: quod sic intellige: quia sicut boni angeli in prælio vicerunt & manserunt quasi martyres, sic baptista tentatus ic̄tu diabolico cum proposita est illi quæstio. Tu quis es? habens tot & tanta de quibus superbire poterat, scilicet sapientiam, diuitias, nobilitatem, sanctitatem, & multas alias perfectiones interrogatus. Tu quis es? Respondit Non sum ego Christus: obtinuit victoriam mansit tamen martyr in spiritu. Ex quo dicit Gerson illum possidere sedem luciferi. Sequitur in euangelio vt interrogarent eum. Tu quis es? Nota quod amator humilitatis Ioannes & inimicus superbiæ, quomodo Iudæis resistit & confundit superbiā illorum. Certe isti Iudæi ambasiatores sapiētes: vt apparet ex euangelio non videntur habuisse nisi mandatum generale à ciuitate Hierusalem interrogandi & sciendi à Ioanne vt sciret quis esset quasi dicat vt interrogarent. Tu quis es? & quia de quolibet est, vel non est bene respondit: quia non sum ego Christus: Quando dixerunt. Helias es tu? Propheta es tu? Respondit non sum subticens in confusionem superbiæ illorū: quia quærunt vltra mandatum. Quando vero se humiliant & interrogant. Tu quis es? vt responsum demus his qui miserunt nos, respondit ego vox clamantis, &c. Doctrina humili-

ad Ro. 12. tatis: non plus sapere quam oporteat sapere, sed sapere ad sobrietatem. Pondera super hoc. Et hoc est testimonium Ioannis. Nota secundum Rupertum, quod hoc testimonium de Christo potius fuit ex diuina reuelatione quam ex cognitione humana vel scientia humana vel acquisita Ioannis, patet quoniam quando Iudæi miserunt ad illum & ipse testimonium perhibuit, nunquam viderat Iesum corporaliter: nec personam eius. Vnde Lucæ. 3. c. Anno. 15. imperij Cæsaris factum est verbum domini super Ioannem filium Zachariæ in deserto. i. facta est diuina reuelatio de Christo: quem nunquam oculis corporalibus viderat. Vnde propter hoc dicit. Altera die, id est, sequenti. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi, id est, precium mundi, & subdit. Qui post me venit ante me factus est, & ego nesciebam eum quasi dicat licet ante cognouerim eum per diuinam reuelationem ex utero matris meæ tamen cognoui secundum quod Propheta: & illum cognoui secundum quod deus: & tamen illum secundum quod homo. Et ego secundum quod homo nesciebam eum. i. non cognoscebam figuram habitus neque dispositionem eius cuius staturæ dispositio & pulchritudo, & caro verbi non erant cognita usque modo quando dico. Ecce agnus dei: quia ergo hoc testimonium quando miserunt ad Ioannem sacerdotes & leuitæ fuit, antequam Ioannes cognouerit Christum in carne, id est, viderit personam: quia comoratus in deserto per totam vitam suam recte concluditur, quod hoc testimonium potius fuit à cælo quam de terra. Mirantur Iudæi quomodo tam puer ingressus est Ioannes desertum: erat enim quinque annorum. & vix sciens ambulare, & ieiunare. Huic questioni respondetur, quod ex multis rationibus fecit hoc: prima ratio ut præcedat Christum in ieiunio. Et illi assimiletur qui ingressurus erat desertum in ieiunio: secunda ratio ut assimiletur Abraham qui fuit magni meriti eo quod egressus est de terra sua: & quod Abraham fecit senex. Hoc fecit Ioannes in ætate quinque annorum: ex quo quidam dicunt quod usus rationis intra uterum matris sue non fuit transiens celeriter sed permanens fuit, quia alias non posset in tam parua ætate heremum intrare. Tertia ratio & melior: ut omnes apostolos excedat: quia ante aduentum spiritus sancti, omnes discipuli adeo affecti fuerunt humanitati Christi, quod necesse fuerit Christum discedere & subtrahere

Nota
singula
res ra-
tiones.
Gen. 12.

subtrahere illis præsentiam suam: itaq; quod senes cognouerunt diuinitatem Christi. De quo Pau. ait. Et si cognouimus 2. Cor. 5
Christū secundum carnē iam non cognoscimus sed secundū spiritum. Vnde quod tu Paule & q̄ alij apostoli, in senectute cognouerūt: hoc Ioānes in pueritia cognouit, & fugit Christi præsentia secundū carnē: vt nō cognoscat illū secundū carnē, sed secundum spiritum. Propter hoc non conuersatur cum Christo. Dicit enim Bernar. Nō habet amaritudinē cōuersatio illius. Imo miror valde quomodo Ioannes, intra vterū existens voluit rūpere viscera matris: nūc natus & puer fugit cōuersationē eius. Sed nec Simeon, tātū cōcupierat videre Christi præsentia licet diceret, nūc dimittis seruū tuū domine: non tātū desiderauit videre Christū sicut baptista. Quomodo ergo dicit euāgelista, q̄ non vidit Christum: nec eius præsentia, nec conuersatus est cū illo vsq; quo dixit. Ecce agnus dei? Respondeo: quia Ioannes futurus erat testis idoneus q̄ Christus erat deus & homo, qui est maximus articulus fidei: & q̄a deus sciebat hūc articulū difficilē creditu Iudæis & gentibus: quia Christus Iudæis est scādalum: gētibus autē stultitia, & discipulis etiā post resurrectionē hoc affirmātib⁹ & dicētib⁹. Huius resurrectionis sumus testes, q̄a cū illo manducauimus, & bibimus dixerūt Iudæi nōne hi ebrij sunt: & musto madere deputāt, quos spiritus repleuerat. Ex hoc deus prouidit sibi vnum hominē sanctum bonū cui tātū ab omnibus deferretur: vt cū diceret, ecce agnus dei: oēs crederent per illū. Et propter hoc facit maximū genus abstinentiæ: q̄a cū tātū cōcupierit Christi cōuersationē: vt etiam existēs in vtero matris visus fuerit velle rūpere viscera materna: vt cōgressus cū Christo amabilissimos haberet tūc in quā quādo exultauit infans in vtero matris, sed nūc abstinet à cōuersatione Christi, vt nō vituperetur ministeriū eius: vt cū testimoniū dicit de Christo, nō dicant aduersarij nostri q̄ ex amicitia perhibuit testimoniū, propterea q̄ amici afficiūtur erga amicos, & amicitia parit fauorem: fauor adulationem: adulatio mendacium. Nota figuram super nescientiam quam habuit Ioannes de Christo dicens ego nesciebam eum: donec vider eum & dixit, ecce agnus dei. In cuius figura legitur, quia Samuel missus est vt 1. Reg. 1
yngeret in regem vnum ex filiis, &c. Isay: & sic missus est 6.

- Ioannes vt baptizaret Christū in Iordane: & sicut ille Samuel nesciebat Dauid, sic Ioannes nesciebat Christum: sed sicut Samuel ex occurſu, quodam modo cognouit esse Dauid, quia erat pulchrior aspectu & facie decora: factus est autem certus, quādo dixit illi dñs Surge & vnge eum in regem quia ipse est, sic Ioannes venientē Christum ad se, reuelante spiritu sancto, cognouit illum esse deū dicens. Ecce agnus dei: sed magis certificatus est quando vidit spiritum sanctū sicut columbā & manentem super eū in specie columbę, & audiuit vocē patris dicentis. Hic est filius meus dilectus. In hoc q̄ Ioannes abstinuit à conuersatione Christi, datur documentū in abstinēdi à suspecta conuersatione, quia tam difficile est saluare iudicium aliorum, sicut veritatē vitę & eo amplius, quia veritas se ipsam tuetur: sed iudicium, vix aut nūquam possumus saluare: quia de infamato dicitur semper bonus est. & si aliquando fuit notatus tali infamia: cōscientia est necessaria propter nos: sed fama propter proximos, ideo Pau. monet abstinendū esse, nō tantū à malo, sed ab omni specie mali. Perhibuit testimoniū de Christo dicēs Ecce agnus dei. i. victima sacrificij. De qua olim Isaac dicebat, vbi est victima sacrificij pater mi. & pater dixit. Fili mi. dominus prouidebit sibi victimam. i. ex se quia ex trinitate, media persona est incarnata. Illa victima fuit Christus, qui vsq; ad Ioannem nullus ostendit vbi esset, nisi quādo Ioannes dixit. Ecce agnus dei. vnde sicut inter venatores illi tribuitur melior visus & officium melioris venatoris, qui dicit primo hela. sic inter prophetas omnes visio &c. tribuitur Baptiste, quia dixit. Ecce agnus dei. Ecce qui tollit peccata mūdi vltra nota. Ecce agnus dei, de quo in lege duodecima die mensis tollat vnusquisq; agnum per familias suas & domos suas, & de sanguine eius ponat super vtrunq; postem & insuper liminari: & sicut filij Israël nō exierūt in primo signo: nec in secundo, nec in ranis, nec in cinsibus sed in vltimo signo. s. occisionis agni: sic nec in præceptis nec in ceremoniis legis: sic nec in incarnatione Christi, nec in eius natiuitate consistit nostra redemptio, sed in vltimo signo. s. morte Christi ideo totam efficaciam posuit Apo. in morte Christi cum diceret. Factus est obediens vsq; ad mortem, mortē autem crucis, propter q̄ exaltauit illum deus &c. Deniq; propter hoc quod dixit Ioannes.
- Ecce

Ecce agnus dei occisus est, & non tantū propter herodiadem: nec propter filiam eius saltatricem quæ placuit regi: sed propter discumbentes: qui ante petierant mortem eius: vnde sicut Pilatus occidit Christum ad petitionem illorū: quia asserbat se esse regem, sic Herodes ad petitionem illorum occidit Ioannem quos inuitauerat ad occisionem Ioannis: quia sitiebant sanguinem eius ex proposito. Vnde alloquitur Bernardus. Ioannem in carcere positum. Quomodo mori vis: quia nō intrabis coelum: Respondet Ioānes, sic volo. Vnde baptista est primus martyr: quia licet de stephano dicatur, q̄ est primus martyr intelligitur post mortē Christi: sed ante Christi passionē maior iniquitas occidit maiorē bonitatē, quia Herodes occidit Ioannem, vnde secundū Chryso. Concussa sunt viscera: hebuit intellectus au fugit auditus. Vide Chryso. Ecce agnus dei. Peccatores discite bene agere superbi relinquite superbiam. Ecce agnus māfuetissimus, qui cum maledicebatur. Non maledicebat: Auari relinquite auaritiā. Ecce agnus dei qui reliquit vestem, vt illam nobis daret luxuriosi relinquite luxuriā: quia ecce agnus dei qui pro nobis passus est, sic proficere de aliis peccatis Baptista & euāgelista fuerunt quasi duo testes deitatis Christi irrefragabiles: fuerunt etiam quasi duo Cherubin supra propiciatorium versis vultibus se respicientes: quia in suis testimoniis & assertionibus de Christo fuerunt concordēs & testimonium conforme reddiderunt. Ego baptizo in aqua quasi diceret. Tres sunt modi baptizandi significati per tres, qui testimonium dāt in terra spiritus, aqua & sanguis. .i. tres modi baptizandi: in aqua & spiritu, & sanguine, & sicut est minor omniū baptismus aquæ, sic ego sum minor Christo. Cuius non sum dignus soluere corrigiam calciamenti, id est, non sum dignus intelligere misterium incarnationis: quia nec angeli possunt intelligere: quia relatio non potest cognosci, nisi cognito fundamento & termino, & sic nequit intelligi vnio naturæ ad verbum sine cognitione verbi. Et cum verbum ab angelis non sit cognoscibile lumine naturali, ideo ab eis incarnatio verbi intelligi non potest. Sic intelligitur illud Pauli, loquimur sapiētiam in mysterio absconditam: licet enim cognouerit Christum natum ex Maria & non ex virili semine: & licet cognouerit Christū deum

Chryso.
in Ser.
de colla
tiois .S.
Io. bap.

Exo. 25.

.i. Io. 5.

.i. Cor. 1.

esse: non tamē cognouit, quomodo diuinitas esset in homine incorporata. Sicut ignis in ferro cādenti: quia totum est ignitum & actiuus quam sit ignis, sic diuinitas in humanitate operata est mirabilia signa & prodigia qualia antequam deus esset homo nunquam facta fuerunt, & patent in discursu vitæ suæ.

Deu. 25. Vel secundo ideo dicit non sum dignus corrigiam calciamenti soluere quia dicitur in lege si propinquus non vult accipere vxorem defuncti vxor soluat corrigiā calciamenti, &c. Vxor Christi fuit sinagoga quæ post mortē Christi remansit quasi vidua: nullus illius populi: vel pro minori parte voluit accipere fidem ad excitandum prolem, Christi defuncti: quia nec Moses nec aliquis prophetarum dignus fuit amplius nubere cum illa, ideo dicit. Cuius non sum dignus corrigiā, &c. Hæc Rupertus hic. Vel tertio loquitur de prædicatione iuxta illud quod dicit. Psal. In Idumæam extendam calciamentum meum, id est prædicationem meam, & quia baptista non habuit dignitatem apostoli, id est, prædicandi quia non expectauit aduentum spiritus sancti qui fecit illos idoneos ministros, & prædicatores Christi: ideo dicit cuius nō sum dignus, &c. Vel quarto quia non est dignus videre Christi mortem per quam soluetur vita ipsius & multi gentiles, & Iudæi videbunt Christi mortem: sed baptista morte præuentus, non potuit videre mortē Christi. Vita enim est quasi corrigia vniens animam & corpus quæ soluitur in morte.

*Dominicæ Quartæ aduentus primus Sermo. Thema.
Vox clamantis in deserto. Ioan. 2.*

IN hac concione solū exponetur autoritas. Canti. 5. Vox dilecti pulsantis, aperi mihi soror mea columba mea immaculata mea, caput meum plenum est rore & cincinnati mei guttis noctis: surrexi vt aperirem delicto meo. Ille autem declinauerat atq; transierat. Exponitur hæc autoritas. Glosa ordinaria dicit, quod inspirationes sanctæ in anima sunt sicut voces dilecti & sponsi, & contingit nobis in hoc errare: quia putamus aliquādo esse sancta desideria, & potius sunt citationes seu uocationes dei. Vnde sicut citatus & vocatus cōparet in iudicio, & in carcere præsentatur vocatus vero voce præconis: & non
veniens

veniēs ad primā & secundā vocationē ne tertiam, cōdemna-
 tur in cōtumacia: & contra ipsum exaggeratur sentētia iuxta
 illud Aug. O domine quoties à te vocatu svenire cōtempsi, &
 quasi expergiscens de somno graui: verba somnolenta respō-
 debam, sine me paululum: expecta modicū, & illud modicū
 ibat in longum, & illud modicum nesciebat habere modum,
 hæc ille. Hic poteris applicare illam comparisonem de ima-
 gine diui Hieronymi quæ superius est posita qua innuitur q̄
 tota nostra poenitētia & reformatio cōsistit tātū in desiderio
 & lingua. Vnde diues ille euangelicus particularem poenam
 habens in lingua dicebat. Mitte Lazarum vt intingat extre-
 mū digiti in aqua vt refrigeret linguā meam: quia crucior in
 hac flāma habuit enim bona verba, & vt dicit mal factō. Fi-
 gura de ficu cui maledixit Christus: quia habebat frondes, &
 carebat fructu aplica, figura de Samuele ter vocato à domino
 & ipse respōdebat Heli sic nos vocati secrete à deo potius re-
 spondemus mūdo carni, & dæmoni quasi fatui, id est, aboba-
 dos. Et potius deberemus respondere sicut Iob, qui audiebat
 verbū absconditum dei, & quasi furtiue suscepit auris eius ver-
 ba susurrij diuini de quo vide ibi Grego. Sequitur pulsantis
 in Apoc. dicit. Ego sto ad ostium & pulso: si quis aperuerit
 intrabo ad ipsum: & cænabo cum illo, & ipse mecum: certè si
 rex terræ staret pulsans, & perseuerans ad ostium domus no-
 stræ: comperto q̄ esset rex magnæ irreuerentiæ, nobis impu-
 taretur, si statim nō surgeremus, & aperiremus illi ostiū & sta-
 tim disponeremus domum ad illum digne suscipiēdum. Ecce
 ergo quia deus dicit, qui mentiri non pōt. Ego sto. In ly Ego
 denotatur maiestas & nobilitas stantis, qui tanta viget nobi-
 litate: vt intrans domum nō excludat hospitem, imo quod est
 magis mirandum, non hospitabitur in domo tua, nisi tu fue-
 ris in ea & steteris in ea. Et hoc est, quod dixit dominus para-
 litico sanato, vade in domum tuam: & non amplius requi-
 rit nisi solam domum, quod dicitur vernaculo sermone el
 caxco de la casa: quia solum requirit domum conscientiæ
 nostræ liberam & vacantem: quia ipse eam ornauit au-
 leis, & miris ornamentis, scilicet, septem donis spiritus san-
 cti. Sunt hæc ornāmēta quasi dona & localia collata spōsæ
 à sponso in quibus donis gaudet sponsa. Sed potius debet

Luc. 16.

Mar. 11.

1. Reg. 31

Iob. 4.

Apoc. 3.

amare sponsum quā ipsa dona. Idem nos facere debemus, in
 comparatione beneficiorum dei ad ipsum deū: quia amplius
 amare debemus ipsum deum quā eius beneficia nobis colla-
 ta. Et hoc notatur subtiliter cū dicitur. Transite ad me omnes
 Eccl. 24 qui concupiscitis me. Vbi docet nos sapiens transire ab amo-
 re cōcupiscentiæ ad amorem amicitiae & honestū, q. d. omnes
 qui diligitis me non figatis intuitū, nec quietemini in amore
 mercenario mei, qui interesal vocari solet nec quiescatis in
 amore beneficiorū meorum etiam si sit beneficiū glorię: quia
 talis amor esset mercenarius, & beneficiū esset tota merces, &
 non ipse deus qui est tota & vera merces. Transi te ergo oēs ad
 me, non remaneatis in amore beneficiorum meorum vt dixi:
 sed eueniet vobis vt falconibus quibus ante venationē admi-
 nistratur paruissimus cibus: qui inter aucupes vocatur picadu-
 ras, ad excitandum falconem vt insequatur prædam, sic dei be-
 neficia prægustationes sint vt feruentius ipsum deū amemus.
 Ideo ps. dicebat. Quid mihi est in cœlo & à te quid volui su-
 per terrā? & c. omnia beneficia siue cœlestia, siue terrestria pro
 nihilo pendeat, vt ipsum deum haberet tanquam principalē
 portionem quę illi contingit dicēs. Tu. n. es deus meus, & pars
 cordis mei. Sequitur. Aperi mihi. q. d. non Dæmonio, nec
 mundo, nec carni aperias: sed tantum mihi aperi, quia adeo
 est delicata, diuina consolatio, q̄ nō datur admittentibus alie-
 nam secundum Bernar. Ex quo ergo tantum cupit habere
 deus domum cōscientię nostrę, amplius quā esse in vtero virgi-
 nis, iuxta illud. Beatus venter qui te portauit. Quinimo beati
 qui audiunt verbum dei & custodiunt illud: imo amplius ap-
 petit, esse in conscientia nostra quam in speciebus sacramen-
 talibus, quia anima Iusti, sedes est sapientiæ. Oportet ergo
 Sap. 7. disponere domum nostram primo ædificando illam supra
 Heb. 11. firmam petram. i. fidem quæ est substantia rerum speranda-
 rum, & argumentum non apparentium. Et oportet vt anima
 nunquam perdat los estribos de la fe. licet equus nostri corpo-
 ris insultet & faciat desdenēs, o corcobos in cursu huius vitæ.
 Secundo oportet ædificare domum conscientiæ, non in tur-
 ribus altjs superbiæ, sed in profundo & plano humilitatis,
 Mat. 11. quia qui se humiliat, exaltabitur. Vnde Christus dixit. Cōfi-
 teor tibi pater quia abscondisti hæc à sapientibus & prudenti-
 bus,

tibus, & reuelasti ea paruulis. Et hæc humilitas non tantum est necessaria his qui ex suis naturalibus sunt humiles genere & paupertate & insipientia: sed maxime generosis, diuitibus sapientibus, & potentibus, quia omnis creatura quanto altior est ex se: tantum dei electa dicitur. Ex hoc domina nostra in matrem dei electa dicitur. Ecce ancilla domini. Tertio oportet habere domum bene ornatam ut imperet vir. i. ratio: ut obediat vxor. i. caro: seruiat tota familia animæ. i. omnis potentia, & sensus sint rationi subiecti: & nocte reddant rationem, de his quæ præterito die fecerunt & facturi sunt die sequenti & dicant, Domine deus meus qui ad principium huius dei nos peruenire fecisti. Quarto aduertat quod domus non sit pluuiosa, nec fumosa, nec male disposita habeat tegulas, hoc est careat delectatione carnis, fumo superbix: nec habeat cogitationes inordinatas. Tali ergo domo sic disposita, dicit sponsus habitatori, Aperi mihi foror.

Lucæ. 7.

Sequitur in autoritate foror mea, amica mea, colūba mea: diuersa nomina ponit hic deus animæ nostræ, propter diuersas excellentias & proprietates quas habet. Primo vocat animam sororem ut per hoc sciat habere hæreditatem dei, simul cum Christo hæredes dei sumus, cohæredes autem Christi: nec diminuitur hæreditas propter multitudinem hæredum, imo augetur. Ex quo quilibet beatorum tantum gaudet de gloria alterius beati accidentaliter sicut de propria, & si ille maiorem gloriam habeat quam alij sicut plures filij eiusdem patris ex eadem petia panni induti æqualiter gaudent, licet vnus habeat minorem petiam quam alter. Amicā vocat propter communicationem omnium secretorū, quam deus animæ facit in gloria. Iuxta illud. Vos dixi amicos, quia omnia quæcunque audiui à patre meo, nota feci vobis. Columbam vocat, propter simplicitatem columbinam quam oportet animæ inesse: & quia anima eligere debet meliora charismata sicut columba eligit puriora grana: & tertio debet esse columba propter acuitatem visus, quia sicut columba in aquis contempletur Acipitrem, sic anima in aquis tentationum & peccatorum considerare debet Dæmonem irruentem in eam. Immaculatam vocat, propter paupertatem spiritus. Vnde dicitur. Beati pauperes spiritu, vel dicitur immaculata, propter

Paul. ad Rom. 8.

Ioan. 15.

Matt. 5.

Pfal. 67 munditiam castitatis. De hac columba exponitur illud. Psal. si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ de argentatæ, posteriora dorsi, eius in pallore auri, quod exponitur per Bernar. de duobus aduentibus, quos isto tempore celebrat ecclesia. scilicet aduentum dei in anima & ad iudicium: & inter hos duos aduentus sicut inter duas sortes felices, oportet nos semper dormire. i. meditari die ac nocte & si sic. Tunc pennæ columbæ nostræ. i. virtutes animæ nostræ de argentatæ debent esse in consideratione humanitatis. i. considerando quæ fecit. Christus secundum quod homo. Et posteriora dorsi nostri, quod erit secunda fors felicissima in gloria fundata erit in pallore auri optime. Vide Bernar. in sermone de aduentu.

Sermo secundus eiusdem dominicæ super Euangelium.

Thema. Et venit in omnem terram Iordanis prædicans baptismum pœnitentiæ. Ioan. 2.

Doctores in. 4
dist. 2.

Ruptus
sup Io.
li. 2. c. 2.
co. 1.
Esa. 53.

Ad Hebræ. 5.

Quæritur an iste baptismus Ioannis fuerit necessarius? quidam dicunt quod non: sed tantum disponebat ad baptismum Christi: sed dices quomodo ergo non omnes disposuit, nec enim omnes Iudei conuersi sunt ad Christum nec omnes baptizati baptismo Ioannis crediderunt sed pauci, ergo non omnes disponebat. Dicitur ergo secundum Ruper. super Ioannem quia Christus maxime venit in mundum ut ageret pœnitentiam pro vniuerso mundo. Iuxta illud Esa. Deus posuit iniquitates omnium nostrum in eo, & pro nobis doluit: & disciplina pacis nostræ super eum, cuius liuore sanati sumus. Hinc est quod Christo iam constituto in ætate perfecta, triginta annorum disposito ad suscipiendum illam pœnitentiã, imo dispositus erat ad exercendum sacerdotium diuinum, cuius officium est offerre hostiam pro populo: quod officium non vult accipere nisi vocatus à deo tanquam Aaron, non enim se ipsum clarificauit ut pontificem se faceret: sed qui loquutus est ad eum filius meus es tu, ego hodie genui te. Et ideo illa perfectissima humilitate & exemplari, ut nobis præberet exemplum. Non se intromittit in officium sacerdotale & supremum oblationis & pœnitentiæ agendæ pro toto mundo: sed expectat vocationem Ioannis venientem in omnem regionem Iordanis

danis: prædicantis baptismum poenitentia, in remissionem peccatorum. q. d. prædicans Christum venientem ad baptismum & suscipere volentem poenitentia pro remissione peccatorum, in morte sua. Et sic exponitur & intelligitur quia venit in omnem regionem Iordanis prædicans baptismum poenitentia. Et hoc clarius subdidit dicens, vt manifestaretur in Israël, propterea ego veni baptizans in aqua. i. vt ipse Christus veniret ad baptismum poenitentia. i. mortis suæ, de quo ipse ait. Baptismo habeo baptizari & coartor nimis, donec impleatur. Et nota quia vt sacramentum redemptionis, & baptismus &c. Diabolo cælaretur, & etiam sacramentum vnctionis & poenitentia faciendæ in baptismo: Ioannes non tantum baptizauit Christum, sed omnes venientes ad se & volentes accipere baptismum suum, sicut olim Samuel in vnctione Dauid, quia omnibus dixit. Sanctificamini & venite mecum vt immolem, & duxit illos ad sacrificium, donec signo particulari ostensum est sibi à deo quem dirigeret. s. Dauid. Et sic Ioannes baptizabat omnes propter occultandum mysterium, sed nec ipse Ioannes cognoscebat Christum, donec spiritu sancto doctus dixit. Ecce agnus dei. Et certius Christum cognouit quando, baptizante illo spiritus sanctus in specie columbæ super ipsum apparuit & mansit, & vox audita est, hic est filius meus dilectus. Et sicut tunc dictum est samueli, quia tulit vitulum de armento in manu sua & in Bethleem veniens. Dictum est ergo ei. Est ne pacificus aduētus tuus? audiet Saul & occidet me. Et subdit Ioannes, hic est qui baptizat in spiritu sancto. s. Christus solus, quia ipse confert gratiam spiritus sancti in baptismo. In cuius figura dixit ille Gigas Goliath. i. dæmon qui exprobrabat quotidie agminibus Israël i. patribus & prophetis quantumcunq; iustis. Quare venistis parati ad bellum. i. armati mandatis, sacrificiis & ceremoniis nõ valentibus iustificare quenquã? Date ergo virum ex vobis qui ineat mecum singulare certamen. i. Christum, non enim habebant sacerdotem qui spiritum sanctum conferre posset in remissiones, peccatorum donec pater huc in baptismo Ioannis vnxit oleo letitia præ consortibus suis, & tunc Ioannes dixit quia hic est qui baptizat in spiritu sancto quasi dicat hic est qui aufert opprobrium, in Israël & fecit singulare

Luc. 12.

Figur. i.
Re. 16.

Matt. 3.

1. Regu.

17.

ps. 44.

certa-

certamen cum dæmone & occidit illum. Et nota quia ad vngendum Saul: tantum lenticulam olei assumit Samuel, id est particulam olei in lenticula o buxeta: sed ad vngendum 10. 1. Reg. David cornu olei assumpsit, id est, totam ipsam pixidē olei: 16. quia amplius & melius donum spiritus sancti fuit collatū David quam saul: fortius & durabilius faciens ipsum regē quam saul. Vnde sic factū est quando descendit spiritus sanctus in apostolis, dispartitæ linguæ in forma ignis apparuerunt super singulos: quia spiritus sanctus datus est illis ad mensuram: sed super Christum columba non pars columbæ: sed tota columba integra remansit: quia Christus non accepit spiritum sanctum ad mensuram, sed ad plenum accepit. Ita vt de plenitudine eius omnes acciperent. Gerson. in lectionibus super Marcum. lectione prima in fine dicit. Ruinæ angelorum per homines reparandæ sunt: de quo melius credendum est reparasse illam primam & dignissimam sedem luciferi maioris angeli, quam de illo de quo veritas dicit. Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne baptista? asserit ibi Gerson Ioannem habuisse inflammatam charitatem: vt esset similis seraphim: habuit sapiētiam summam, similem Cherubin: habuit specialem exequutionem omnium virtutum, vt in virtutibus Angelis esset similis: habuit pacatissimam quietem animi ita vt thronis esset similis: habuit itaq; illa tria officia angelorum, scilicet purgare illuminare, & perficere, quæ faciliter Ioanni applicare poteris.

Pro excellentia maxima Ioannis quærit Gerson. Quare non est inuentus nec inuenitur homo qui sit similis Ioanni? Respondet quia si aliquis vellet Ioannem imitari, eo ipso vellet se ipsum condemnare, si enim aliquis vellet agere vitam tam rigidam, esset genus desperationis, scilicet, comedere herbas: dormire super campum nudum: sed quia deus elegit hunc sanctum ad maiorem dignitatem post Christum & matrem eius, scilicet, vt testificaretur. Ecce agnus dei, &c. Vt omnes crederent per illum: propterea fecit illum deus tam excellentis complexionis: vt vires equarētur vitæ tam rigidæ. Vnde esset stultus qui vitam similem Ioanni ducere vellet.

Sequitur

Sequitur in Euangelio, & factum est verbum domini super Ioannem. i. diuina reuelatio fuit facta illi per Angelum dicens. Vade & prædica baptismum pœnitentiæ, hæc glosa ordinaria. Nota secundum Orige. super ly prophetarum, quia non sine mysterio quando aliquis prophetarum dicit, quia factum est verbum domini ad illos: commemoratur tempus & regnum Iudeorum tantum. Esa. primo visio Esaie in diebus ozia. Ioatham & Acham & Ezechia regum Iuda. Et Hier. primo factum est verbum domini ad Hieremiam in diebus Iosia filij Amon regis Iuda. Quando verò incipit lex Euangelica quæ incipit in Ioanne, quia in illo finita est lex vetus & incepit noua: ideo quia lex euangelica, non solum Iudæis, sed gentibus erat prædicanda: describuntur non solum pontifices Iudeorum, sed & principes Romanorū Prædicans baptismum pœnitentiæ: hic baptismus non tantū intelligendus est, de baptismo Ioannis, sed de baptismo Christi: quia adultis recipientibus baptismum: tam ante aduentum quam post aduentum Christi: requiritur necessario pœnitentia, peccatorum. i. displicentia saltem, alias non confertur gratia. Propter quod Petrus in actibus Apostolorum dicit. Pœnitentiam agite & baptizetur vnusquisq; in remissionem peccatorum. Ecce quia primo dicit. Pœnitentiam agite. i. displicentiam peccatorum saltem habete: nec obstat dictum Ambrosij dicentis baptismalis gratia non requirit planctum aut gemitum: quia illud intelligitur vel de infantibus, vel de pœna exteriori: non intelligitur de pœnitentia interiori seu displicentia, hæc Dionysius hic.

Act. 2.

Sequitur, in libro sermonum Esaie prophete. Bene prophetia istius prophete, Esaie sermones dicuntur, imo Euangelia: quia sic fuit Euangelista vt Propheta: & dicuntur sermones propter stilum magnificum super omnes prophetas: propter fecunditatem sententiarum: quia spiritus sanctus & si omnes prophetas tangit: tamen naturalia non immutat. Ex quo patet Esaiam excellentis ingenij fuisse, & etiam magnificum & generosum.

Sequitur vox clamantis. i. doctrina Ioannis quasi vox clamantis in deserto. Dirigite viam domini. i. medium veniendi est per gratiam & fidei infusionem: dirigite remouendo impedi-

impedimenta vitiorum. flapides superbie: lutum luxuriæ: tor
 tuosum inuidiæ: deniq; dirigite viam domini per ablationem
 omnium vitiorum & exequendo opera mandatorum & vir-
 tutum. Et rectas facite semitas eius. .i. non tantū mandata que
 sunt quasi via domini: sed consilia: que sunt quasi semite. Vn-
 de dicitur, vias tuas domine demonstra mihi & semitas tuas
 edoce me. Via est matrimonium: semita, coelibatus: via est da-
 re eleemosynam de eo quod superest, quia est in præcepto: se-
 mita est dare de necessariis. Item sicut, via patens est: semita se-
 creta, qua etiam citius peruenitur in terminum: sic differunt
 præcepta & consilia. Vnde scriptura dicit, viæ eius viæ pul-
 chræ & semitæ eius pacificæ. Bene viæ eius pulchræ quia vni-
 uersæ viæ domini misericordia & veritas. .i. iustitia: sed semitæ.
 .i. consilia de coelibatu & castitate sunt pacificæ.

Ps. 24.

Pro. 30.

Dirigite viam domini. Ecce bonus hospes deus: qui tantum
 requirit tectum domus purgatæ & ipse secum affert omnia
 ornamenta. .i. septem dona spiritus sancti imo sicut apis argu-
 mentosa tantum suber cordis purum requirit, vt ibi subito fa-
 ciat fauum mellis ad reficiendum affectum: & ceram ad illu-
 minandum intellectum: sic miro modo deus illuminat intel-
 lectum: quia ipse est lumen ad reuelationem gentium.

Sequitur omnis vallis implebitur. .i. omne quod impletur
 gratiæ: ditabitur bonis gratiæ: quia gratia sicut pluuia magis
 fructificat in vallibus humilium. Et omnis mons. .i. superbus
 humiliabitur. Et erunt praua in directa. .i. homines prauis vi-
 tiis: virtutibus rectificabunt. Et erunt aspera in vias planas. .i.
 homines asperi crudeles & feroces, vt fuerunt Romani & Gre-
 ci, ad prædicationem Apostolorum, post aduentum spiritus
 sancti, mansueti & mites sub iugo Christi facti sunt: & sic pos-
 federunt terram viuientium &c.

*Sermo tertius eiusdem dominicæ. 4. Them. omnis vallis
 implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.
 Ioannis. 2. Salutatio.*

4. Reg.
 a.

NOta figuram de Helia: qui stans in monte occidit duos
 Ninquagenarios superbos, & tertium humilē non occi-
 dit, sed

dit, sed cum illo, descendit. Christus est Helias. Maria est mōs, in quo est deo bene placitum habitare in eo. De isto monte superbis refilit: humilibus autē cōfert gratiā, quā vt nobis cōcedat, dicamus Aue maria. ¶ In hoc sermone notabis quinq; mala: seu quinq; pœnas, quibus peccator in hac vita à deo punitur. Nullū malum impunitū, relinquit deus etiā in hac vita patet, quia Pharaonē: Nabuchodonosor, Senacherib. Datam & Abiron occidit: qui etiam inter flagella duriores fuerunt.

Vnde ps. dicit. Induantur sicut diploide, confusione suā, & duplici contritione contere eos. Et de Antiocho dicitur. Tu vero iusto dei iudicio supbiæ tuę pœnas exolues pondera, quæ dicit pœnas. s. in hac vita & in alia. Ex quo sequitur, quia ois vallis. i. humilis implebitur & ois mōs. i. peccator humiliabit.

Pfal. 70
3. Machab. 7.

In euangelio ponūtur quinq;, quibus punitur peccator in hac vita: Pro quorū declaratione nota q̄ Iudæa, interpretatur cōfessio, & Iudæa figurat omnē Christianum: qui Christū cōfiteri tenetur, quia vt dicit Apo. corde creditur ad iustitiā, ore autē confessio fit ad salutem. Quandiu. n. Christianus confiteatur nomen Christi, & operatur secundum q̄ Christianus est: habet Christū pro rege animæ suæ, & Christus soluet illi oia p̄mia. s. gratiā & ipse impendit Christo omnia debita. s. decimas primitias & omnia tributa, & exhibet omnia obsequia orationū suarū: & etiam bonorū operū, & sic Christus tāquā fortis armatus custodit atriū suum. i. hominem iustum, & in pace sunt omnia: sed propter peccatum, alius superuenit & regnat, in regno animæ eius. i. Diabolus, & sic fiunt hominis illius peiora prioribus, vnde tollit obedientiam deo & non soluit tributum dei, nec reddit ei decimas & primitias, & constituitur sub imperio Tiberij Cæsaris & quod est valde dolendum, quod non paruo tempore est subiectus eius imperio, sed longo tempore. s. longa consuetudine. s. quindecim annis, non. n. imputatur in peccato, q̄ non reiteratur in facto vt Origene. dicit loquēs de incestu filiarū Loth. Et de peccato Salomonis dicitur. Quia habuisti hoc apud te. i. habuisti peccatū in consuetudine factus similis iumentis insipientibus. Et peccator cum in profundum venerit: contemnit. Iam tunc habet dominum tanquam regem & tyrannum quia ipse est rex super omnes filios superbię. O anima infelix quæ tali regi seruit

ad Ro.
10.

Luce. 11.

Pro. 13.

& hoc

& hoc est primum malum pœnæ, quo in hac vita peccator punitur. Secundum malum est, quia procurante Pontio Pilato Iudæam. Pilatus interpretatur ore contundens. I. os malleatoris. & significat findere sim cōscientiæ, quæ est vna pars animæ vel quasi scintilla animæ semper viuens, quæ semper hortatur ad meliora & remouet à malis. Et hæc findere sim est in intellectu & non in voluntate: quia si esset in voluntate cum voluntas sit domina actuum suorum nūquā peccaret. Sed quia voluntas peccat cum sit libera sequitur findere sim potius esse in intellectu quam in voluntate. Et secūdum beatum Tho. 3. Tho. 2. 2. q. 6. Hæc findere sim est habitus principiorum primorum nobis naturaliter infertorū, quæ quidem est consciētia, & est actus 44. Sco. in quo intellectus applicatur ad agenda. Scotus autē dicit, quod 2. d. 39. findere sim & cōscientia sunt habitus intellectus, & in hoc differunt: quia findere sim est habitus principij practici, & cōscientia est habitus conclusionis elicitus à principiis ad opus exequendum. Pro nunc sufficit, quod findere sim est vna scintilla viua animæ, & hæc semper quærit commodum animæ, semper inclinatur ad seruiendum deo & quod eum non offendamus. Sed quia peccator obedit Tiranno, id est, dæmoni, & eius suggestiones sequitur: secundum diuinam prouidentiam fit: vt findere sim, quæ in hac vita suffragabatur animæ: post mortem fit procurator dæmonis ad torquendam animam: quia magnum tormentum animæ erit hæc findere sim seu remorsus conscientiæ vt communiter nuncupatur. Secundum 66. Esa. 66. quod Esa. dicit. Et vermis eorum non extinguetur: quia qui libet damnatorum hac angustia punietur, scilicet, quod potuit saluari & noluit. Ecce quomodo est procurator Tiberij Cæsaris, & est secundum malum: quia intellectus est determinatus: vt semper cogitet de hoc tanto malo quod patitur.

Tertia pœna est, quia Hærodes regnat in Galilea vnde dicitur. Tetrarcha autē Galileæ Hærode. Hærodes autē interpretatur gloriosus in captiuitate significat peccatorē iā cōstitutum in captiuitate qui lætatur in rebus pessimis & exultat cū male fecerit. Et est mirabile hoc genus captiuitatis, quia magno pretio existimat se esse captiuum, maximè in peccato luxuriæ, quia animalia affliguntur dum vident se ligata, & miser peccator lætatur videns se ipsum captiuum in terra aliena, id est,

id est, terra peccati: quia terra propria hominis est gratia ex quo in gratia creatus est homo vel in iustitia originali, quæ gratiæ æquiualebat. Sed post peccatum sumus venditi in terra aliena, scilicet, peccati sed tunc paruo pretio sumus à deo facti: sed magni pretij estimabamur propter similitudinem, & imaginem dei in nobis impressam. Sed pater noster Adam non cognoscens dignitatem nostram vendidit nos sine pretio, quod aduertens Dauid dicit. Vendidisti populum tuum *Psal. 43.* sine pretio. Et sic videns deus nos esse captiuos: se ipsum captiuum fecit: vt nos libertati redderet sua captiuitate, & mortem nostram moriendo destrueret: hanc captiuitatem videns Propheta dicebat. Super flumina Babilonis illic sedimus. In *Psal. 133.* quo notatur longa consuetudo peccati in salicibus suspendimus organa nostra. Nota quod salix est arbor amara, & mali letantur in rebus huius mundi, licet sint amara: quia nõ recordantur cœlestis Hierusalem. Vnde Dauid dicit. Si oblitus fuero tui Hierusalem obliuiscatur mei dextera mea, si nõ proposuero te in principio letitiæ meæ. Vtinam recordamur, quod sumus creati ad fruendum gloria, & non ad permanendum in hac vita. Tunc vere ploraremus captiuitatem huius vitæ: quia non recordamur prosperitatem alterius vite, ô homines miseri quare gloriamur in malitia. Vnde *Psal. 51.* Quare gloriatis in malitia: qui potens es in iniquitate: Et alibi dicit. Vsq; quo gloriabuntur peccatores: quia dicit peccatores nauigant extentis velis & vento felici, sed nunquid nauigatio hæc ventis secundis, & felicissimis diu durabit? Respondet Petrus in canonica, gloria eius tâquam flos fani qui modicum floret, & statim in caminum ignis mittetur: quia gaudiũ hypocritæ est ad instar puncti. Sed dicit aliquis Deus est *Iob. 20.* mortuus ppter peccatores, ô stultã præsumptionẽ, imo dico tibi quia magis peccas: si hac intentione peccas. Nec vnquam vulnera Christi extrahent te ab inferis. Porta inferorum vno icu clauditur, & in perpetuũ non aperietur: quia statim perditur clavis misericordiæ qua aperiri poterat ante descensum ad inferna potentia dei ordinata aperire poterat, sed post ingressum inferni aperiri non potest nisi vtatur deus sua omnipotentia qua in perpetuum iam non vtetur. Ecce ergo magnum damnum animæ quo punitur anima propterea quia

- cōsensit, quod in hac vita super illā Herodes regnaret. Quartum malum animæ est, quia permittit deus, quod regnet Philippus in Itureæ regiōe Traconitidis. Philippus interpretatur amator equorum & est peccator diligens corpus suum. Corpus in sacra scriptura dicitur equus secundum illud Apoca.
- Apo. 19. Vidi & ecce equus albus: & qui sedebat super illum vocabatur fidelis & verax. Hic equus duobus dominis seruit, scilicet, deo & dæmoni. Sedente super eum deo calcatur dæmonem: & Michæ. 7. è contrario calcatur deus sedente in eo dæmone: & demō valde cōfidit in hoc equo: quia corpus nostrum inimicus noster Mat. 10. est, quia inimici hominis domestici eius corpus nostrum tantquam socium laborum contulit nobis deus, & ad onera portanda. Quod si non vult nobis adminiculum præstare: frēno timoris & calcaribus, & disciplinis stimulandus est figura in Iosu. 7. Iosue. Equi captiuati in bello eneruati sunt, id est, desgouernaronlos: vt essent magis apti ad portanda onera quam ad bellum: & si libenter portat onera, signum est, quod deus sedet in eo. Corpus debet esse aptum obedientiæ castitati ieiunio, & talibus operibus assuefacere corpus, non est aliud quā eneruare equum, & tunc est signum quod ratio dominatur, & sensualitas subiicit rationi, sed si equus est pinguis, & nutritus delicate recalcitrat contra dominum suum: quia caro concupiscit aduersus spiritum. Et sic Philippus, id est, amor sui regnat in regione Traconitidis. Quintum malum quod peccatori in hac vita infertur est, quia regnat Lisania in Abilina Lisania interpretatur lætitia: Abilina autem luctus. Et hoc est vltimum malum quod regnat in anima peccatoris, scilicet, lætitia in luctu: quia letantur in his de quibus tristari deberent, lætantur enim cum male fecerint, ô gaudium tam stultum, & Thob. 5. inane: gaudere de quo tristandum est. Vnde Thobias dicebat. Quale gaudium mihi erit, qui lumen cœli videre non valeo: ratio est, quia peccatum est tenebra, & impedit lumen gratiæ. Vnde in sapientia dicitur. Dixerunt impij apud se non recte cogitantes. Exiguum & cum tædio est tempus vitæ nostræ vmbre transitus est vita nostra, & ad inueniendum remedium contra peccatum dicunt, quod est ipsum peccatum. Vnde statim inferunt. Nullum sit pratū quod non pertrāseat luxuria nostrā vbiq; relinquemus signa lætitiæ nostræ: quoniam

niam hæc est pars nostra & fors nostra, hæc ibi O peccator in-
uitas alios ad fruendū bonis huius vitæ & non recordaris bo-
norū æternorum: cū sint æque præsentia sicut bona huius vi-
tæ: imo magis: quia hæc cito sunt transitura, illa autē in æternū
sunt permanfura, & tamen dicis. Nullum sit pratū, quod non
pertranseat luxuria nostra in vitis tuis, & alienis, imo in tota
ciuitate iactaris de peccatis tuis, cæcus es & infans, existimās
peccata tua allatura lætitiā cum dicat dominus. Plorabitis,
& flebitis vos sine causa. Ionas Propheta lætatus est de hedera
cito cōsumēda à verme: quia breues dies hominis sunt. Quia
ficut gaudia cœli prolōgantur sine fine: ita lætitiæ mundi cito
finiuntur causa est quia regnat Lisianis in Abilina, id est, gau-
dium in luctu.

Et vltra pœnas supra positas pmittit deus vt sit subiectus
pontificibus Annæ, & Cayphæ. Annas interpretatur otiosus,
Cayphas autē ore vomens dicitur. Quomodo ergo peccator
subiectus tantis tyrannis poterit bonū operari? ociositas ani-
mæ inimica dominabitur in eo & ad multā malitiā inclina-
bit illum iuxta illud Ecclesiastici multam malitiā docuit
ociositas. Et regnante Ana .i. ociositate regnabit Cayphas,
id est, murmuratio: causa est: quia ociosus & vagus occupat
circa negotia aliena. Vnde Pau. ociosi discūt circuire domos
alienas & ociose & curiose loqui quæ nō oportet & Ouidius.

Queritur agistus quare sit factus adulter.

In promptu ratio est, desidiosus erat.

Ex dictis ergo infertur, quod peccator qui superbia quasi
mons inflatur: puniatur à deo pœnis dictis, & vallis, id est, iu-
stus impletur gratia diuina sicut vallis; quia videbit omnis ca-
ro salutare dei in gloria ad quam, &c.

*Sequuntur aliqui magistræales Sermones de aduentu.
Sermo primus dominicæ primæ. Thema. Videbunt filium ho-
minis venientem cum potestate magna. Luca. 21.*

Non sine causa iudicium in sacra scriptura vocatur liber
secundum illud Danielis. Aperti sunt libri, & sedit anti-
quus dierum: & figurari potest per librum scriptum intus, &
foris: septem sigillis signatū. Dicitur primo liber: quia sicut

Iere. 12.
ps. 72.

1. 111

Eccle. 11

aperto libro; multa manifestantur quæ ante erant abscondita: sic in executione iudicij maxime vniuersalis, multa cognoscetur quæ modo sunt nobis abscondita: multa ad diuinã prouidentiam attinentia occultantur in hac vita, quæ in iudicio manifesta erunt, maxime prosperitas impiorũ & labor bonorũ vnde propheta. Quare prosperatur via impiorum, & Dauid quasi nutas loquebatur, hic labor est ante me: & remittebat cognitionẽ huius secreti ad iudicium addens. Donec intrẽ in sanctuarium dei: & intelligam in nouissimis eorũ. Cõparatio de pictore qui in abscondito pingit imaginem: & palam non ostendit, donec sit omnino perfecta, quia alias multę deformitates in ea viderẽtur, & esset difficile rationem reddere y nũca acabaria de dar cuẽta a los que miran: eodẽ modo diuina prouidentia est nobis occulta & multas deformitates & mōstruositates de ea iudicant mundani vsq; quo mundus finiatur, sed tunc apparebit quam pulchre sit ordinatum omne quod in mundo contingit. Appellatur iudicium: liber scriptus intus & foris: intus dicitur scriptus, propter particulare iudicium cuiuscunque quod secrete fit in quo adiudicatur vltimo supplicio: siue præmiandus in æternum in gloria: secundum illud Ecclesi. vbi ceciderit lignum, ibi erit: siue ad austrum, aut aquilonem. In quo notatur quod homo in morte, si in gratia discesserit, dignus erit æterno præmio: si vero in peccato mortali, æterno punietur supplicio: primum notatur, in casu ligni ad austrum, secundum in casu ligni ad aquilonem. Dicitur tertio, septem sigillis signatus: in quo notatur quod in vltimo iudicio, septem abscondita reuelabuntur quæ in hac vita sunt, nobis occulta.

Primum manifestandum in iudicio vniuersali est malitia Dæmonis quam exequitur cõtra homines, quæ nobis in præfenti tempore est occulta, in iudicio tamẽ reuelabitur. Tũc apparebunt fraudes captiones, quę vulgo dicuntur, las caçadas quas modo abscondit, & laquei cogitationũ pessimarũ comedes præuorum desideriorũ, qualiter alligat manus nostras manibus ferreis: ne bonum operemur: multaq; incommoda nobis in hac vita infert, quæ nobis proficua videntur, quæ sub visco delectationis abscondit. Contingit nobis sicut legentibus literas scriptas succo pomorum persicorum quæ communitur

munitur dicuntur naranjas, quæ legi non possunt nisi ad fumum ignis applicentur: sic nostræ delectationes, & nobis placentia: non à nobis intelliguntur nisi in fumo inferni. Vnde diues non cognouit crudelitatem quam contra Lazarum exercuerat nec intelligebat multa alia incommoda conscientia suæ vsquequo existens in tormentis, apertis oculis Lazarum vidit, & pœnam interminabilem sensit dicens. Crucior in hac flama.

Lucę. 6.

Secundum secretum modo absconditum reuelandum tamen in vltimo iudicio est, potentia sapientia, & iustitia Christi. Omnia hæc in hac vita sunt abscondita. Nam de potentia dicitur. Ibi abscondita est fortitudo eius. In passione Christi abscondita est fortitudo: quia manus eius ligatæ sunt dum caperetur. Et quanuis omnia potuerit, & potest: quia data est sibi potestas in caelo & in terra: sed in primo aduentu non venit vt mundus iudicetur per ipsum, sed vt mundus eius passione saluetur. Sed tunc videbunt filium hominis venientem cum potestate magna: quia omnia occulta nostra cognosceat, & puniet Christus in quantum homo erit iudex commissarius pater enim omne iudicium dedit filio. In quantum deus, habet supremam potestatem, & iurisdictionem, qua potest omnes præmiare & punire: potentiam namq; suam manifestabit (vt beatus Lucas dicit) in Sole, & Luna & Stellis: & in terris præmendo gentes: sicut homo iratus ostendit furorem suum in facie & oculis & etiam in distantioribus partibus: vt in manibus. Sic Christus in Sole & Luna & Stellis & in terris ostendet iram suam.

Abac. 3.

Ioan. 3.

Lucę. 21.

Tertium secretum quod in iudicio vniuersali manifestum erit. Est asperitas diuinæ iustitiæ: quoniam in primo aduentu manifestauit misericordiam suam. Causa est sicut Ioannes dicit. Non venit vt iudicet mundum: sed vt saluetur per ipsum, ideo comparatur Api, quæ mel & Aculeum simul portat: sic Christus mel misericordiæ in primo aduentu ostendit, & aculeum iustitiæ in secundo aduentu manifestabit. Vnde Psal. dicit. Cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. Hunc rigorem demonstrabit sicut signum quod dicitur comuniter maliuolum & benignum, sic Christus ostendetur benignus, & pius iustis: peccatoribus autem apparebit

Ioan. 3.

Psalm.

74.

- maleuolus, id est, crudelis, & videbunt eum tanquam canē,
 Psal. 21. id est, iratum, & tanquam Leonem rugientem. Vnde Psal.
 dicit. De ore leonis, &c. Id est, à maledictione qua Christus di
 cet peccatoribus, Ite maledicti: libera me domine. Vnde de
 2. Re. 23. Christo dicitur sicut de Dauid, quod est sicut ligni vermicu-
 lus tenerrimus qui est valde mollis, tamen destruit lignum
 suo morsu, sic Christus in sua passione apparuit valde pius:
 sed in iudicio destruet peccatores, & ad nihilum rediget. Et
 Esa. 66. etiam vermis conscientie eos puniet: quia Esa. dicit. Et vermis
 eorū non extinguetur. Causa quare Christus apparebit pius
 iustis: & crudelis impiis est inæqualitas meritorum, sicut
 iudex in eadem causa, apparet pius habenti bonam causam
 & crudelis habenti iniustam.

Quartum secretum, quod in iudicio manifestabitur, sunt
 merita, & virtutes iustorum. In hac vita sunt merita & vir-
 tutes bonorum occulta: causa est, quia abscondunt merita,
 & virtutes, sicut agricola sub terra abscondit semina ne à
 volucris comedantur, sic iusti, &c. Applicatio est facilis.
 Abscondunt vt lucerna in lanterna absconditur: ne à vento
 extingatur. Similiter occultant meritum vt mendicus abscon-
 dens primam elemosynam, vt secundam à transeuntibus
 accipiat, sic humiles semper reputant se vacuos. Et egentes
 coram deo: vt ab eo semper accipiant. Sic virgo Maria fu-
 giens in Aegyptum abscondit Iesum ne ab Herode occide-
 retur, in quo instruimur: vt abscondamus merita: ne ab He-
 rode, id est, vana gloria perdantur. Herodes enim glorians
 in pellibus interpretatur, quod iactantia conuenit. Sic ma-
 nus Moyfi apparuit extra sinum leprosa: intra sinum vero
 munda: quia probum opus factum vt aliis appareat statim
 inficitur lepra peccati: sed in occulto absconditum mūdū est.

- Quintum secretum reuelandum in die iudicij: sunt de-
 formitates, & grauitates peccatorum malitia auaritia: &
 eius grauitas modo est nobis occulta: sed in iudicio erit
 manifesta. Peccatores in hac vita thesaurizant iram: quia the-
 saurizantes, in occulto pecuniam abscondunt: sic peccato-
 res occultant peccata. Vnde Psalm. dicit. De absconditis tuis
 Psal. 16. adimpletus est venter eorum, cogitatio, delectatio & consen-
 sus prauus, modo sunt occulta: sed manifestabuntur ante tribu-
 nal iudicis

nal iudicis, sicut auis colligit paleas, & supponit nido aliquid blandum & ponit ouum educit pullum, similiter peccator colligit cogitationes vanas, & concepta delectatione, ratio. producit consensum, & exequitur opus, & quo ordine hoc fiat, in iudicio patebit. Cōsilia praua modo occulta, manifesta erunt: consilium mundi est acquirere diuitias & honorem: consilium carnis est, querere delectationes: consilium dæmonis est odia, inimicitias, inuidias suggerere: hæc consilia modo occulta, in iudicio patebunt. Utinam mundaretur in confessione. Nimia stultitia esset cælare in domo mea hostem paratum me interficere: similiter abscondere ignem in sinu: & abscondere ægritudinem grauem perito medico: & occultare furtum in domo mea, propter quod suspendendus sum, & si tu abscondas confessori, manifestabit deus omnes has stultitias, & plures alias in iudicio ad tui magnam erubescantiam.

Sextum occultum, quod in iudicio reuelabitur, est poena impiis inferēda. Ideo saluator noster loquens ad Hierusalē dixit. Si cognouisses & tu, quæ modo sunt abscondita ab oculis tuis. Volēs in hoc exaggerare poenā æternā, quæ modo peccatoribus est occulta manifestāda tñ est in ultimo iudicio. Gracitas poenæ pōderatur ex serie sententiæ illatæ contra dānatos dicens. Ite maledicti, &c. In primo verbo. Ite, notatur maxima poena dānatorū quæ secūdū Theologos cōmuniter dicūt poena dāni. Et est notādum q̄ hæc poena damni: nō erit æqualis in oibus dānatis: quia priuatio maior erit quanto quis ex maiori conatu, peccatū licet plura peccata cōmisit degens in hac vita: vt lapis tanto magis elōgatur à Iaciente: quāto fortiori conatu impellitur, sic de^o magis elōgatur & distat à peccatore quāto maiori conatu peccauit. Secūdo si lapis proiicitur pluribus iētibus, magis elongabitur à Iaciente: sic peccans pluribus peccatis, à se magis deum proiicit. Dicamus ergo q̄ longe à peccatoribus salus: sed inter peccatores longius est à peccatibus maiori conatu: & etiam à cōmittētibus plura peccata. Secūda poena notatur in verbo. Maledicti, damnati ex cōmunicati sunt ex cōicatione maiori: in quo notatur ligatio intellectus, & volūtatis. Sicut Sco. asserit poena dānatorū consistit in ligatiōe siue in incarceratione: intellectus ita est ligatus

Mat. 25.

Sco. i. 4
dist. 49.

- quod non potest aliud cogitare, nisi pœnam in qua detinetur, & voluntas est etiam ligata: vt summe odiat pœnam illã, & sic habet ligatos pedes ac manus. i. potentiam intellectuam & affectiuam sic Saluator noster dixit, ligatis pedibus & manibus proiicite eũ in tenebras exteriores. Et si hæc pœna bene ponderetur, valde terret peccatores. Nam si vni ciui. tota ciuitas pro carcere assignatur, tristatur. & si domus propria, magis tristatur, & si in carcere compedibus pedes ligentur, & manicis ferreis manus, summe tristatur. Sed adhuc habet libertatem cogitandi quæ vult, similiter & volẽdi, quia intellectus & voluntas non sunt incarcerata sed in inferno: detento corpore, etiam intellectus & voluntas ligabuntur: ita q̃ non poterunt cogitare aliud à pœna qua detinentur & illam summe odibunt, ideo summe tristabuntur. Tertium verbum sententiæ est. In ignem æternum, quia secundum. S. Tho. ignis vt instrumentum diuinæ iustitiæ potest cruciare animas, & sic ille ignis cremabit superbos constitutos in centro terræ, quia superbia eorum semper ascendit. Ignis cremabit avaros, & ligabuntur: quia manus eorum fuerunt ligatæ ad subueniendum pauperibus. Ignis cremabit luxuriosos pro osculis, & amplexibus & tactibus calore libidinis commissis, Accidiosos, tanquam frigidos in Christi obsequio Ignis cremabit inuidorum corda cremabit & pascet, & eorũ viscera intestinus ignis consumet. Gulosos in lingua & gutture inflamabit. Iracundus totus ardebit quia in igne iræ exarsit dum viueret.
- Septimum secretum reuelabit. s. præmium iustorũ: ideo dicet his qui à dextris sunt, venite benediçti patris mei possidete regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Multis causis beati dicuntur benediçti. Primo quia ferebatur in lege benediçtio. Ingrediens & egrediens, eris benediçtus, sic sanctis collata est benediçtio gratiæ baptismalis, ingredientibus in hunc mundum: descefferunt etiam in gratia finali: possidete regnum cæleste: quod in spe habuerunt, modo in possessione, possidete hæreditatem immobilem, portionem grandẽ: quia in hac vita solas distributiones ordinarias habuistis sicut canonici, qui duplici portione gaudent. Sancti in hac vita sunt contenti paruis distributionibus habentes victum & vestes quibus tegantur sunt contenti expectantes. la. gruessa. i. hæredi
- Matt. 22.**
- Psal. 73.**
- Mat. 25.**
- Deu. 28.**
- 1. ad thi.**
- 6.**

hæreditatem gloriæ, quam nobis præstare dignetur dominus Iesus &c.

Sermo primus secundæ dominicæ aduentus Thema.

Tu es qui venturus es an alium expectamus? Mat. 11.

In isto sermone tractabitur, de septem impedimentis: propter quæ Christus non est cognitus. Duobus obstaculis, sol non videtur. s. quando tegitur nube & quando eclipfatur: & his duobus modis quasi ob tenebrari videtur sol: sic Christus tanquam sol, multis causis in hac vita non est agnitus: rem enim absentem non videmus quia solum quæ in prospectu nostro sunt aspiciamus. Christus secundum humanitatem præfens erat: secundum diuinitatem, non erat obiectum motuum nostri intellectus. & sic quodammodo erat absens nobis. Ideo propheta dicit. Vere tu es deus absconditus, ideo quasi absens non cognoscebatur. Ideo Iob quærebat. Vbi inuenitur sapientia incarnata? addidit. Mare dixit: non est mecum. Abissus dixit: non est in me: nec inuenitur in terra suauiter viuentium: ratio est quia omne quod est in mundo: aut est superbia vitæ: aut concupiscentia oculorum: aut concupiscentia carnis, quæ intelliguntur per tria loca posita à Iob: ideo licet Christus esset lux, vt dicit beatus Ioannes, tamen tenebræ eam non comprehenderunt: quia non est conuentio lucis ad tenebras.

Secundum obstaculum propter quod non est agnitus, est propter nimiam propinquitatem obiecti impediens cognitionem Christi. Nam si appropinquat oculo speculum, quantumcunq; paruum, impedit visionem speculi quantumcunq; magni. Creatura est quasi speculum paruum & applicatur cordi amore inordinato, & sic occupat Cor. Et impedit dei cognitionem, licet Christus sit speculum sine macula: tamen non cognoscitur à corde occupato inordinata affectione. Hac de causa Beatus Aug. dicit. Minus te amat dominus, qui præter te aliquid amat. Et beatus Ioannes dicit. Dilexerunt homines tenebras magis quam lucem: quia erant mala eorum opera: non cognouerunt lucem, quæ erat Christus: quia per amorem appropinquauerunt voluntati eorum tenebræ, i. peccata, & Christum non cognouerunt.

f 5 Tertium

Esa. 45.
Iob. 28.

1. Ioã. 2.

Ioan. 1.

Comparatio.

Ioan. 3.

Tertium impedimentum est: distántia lógifsima, & sic turris figuræ quadratę propter longam distántiam videtur rotūdę figuræ. Deus ubiq; est pŕesens per essentiam: potentia & pŕesentiam: tñ distat multum per gratiam &c. Longe à peccatori bus salus. Et sicut distat cœlũ à terra sic vię meę, à viis vestris.

Esa. 55.
2. Cor. 6.
8. Phy.
& primo de cœlo.

Vnde beatus Pau. Quę conuentio lucis ad tenebras? quia lux & tenebrę maxime distant: & inter finitũ & infinitum, nulla est proportio: & sic Christus cognitione naturali cognosci nõ potuit, & lumine fidei, indigebat intellectus ad Christum cognoscendum, quoniam in gloria videbitur à beatis in lumine glorię: sed in hac vita in speculo fidei. Ratio diuersitatis est: quoniam lux ostendit obiecta propinqua: speculum autem ostendit res distantes & sic lumen glorię, deum demonstrabit beatis tanquam propinquieribus: sed viatores tanquam distantes in speculo fidei à longe deum cognoscunt secundum illud Apostoli. Nunc in speculo & in ænigmate, postea autem facie ad faciẽ. Hac de causa ecclesia dicit. A longe video dei potentiam & nebulam totã terram tegentem: à lóge. s. in speculo fidei, video dei potentiam. i. filium dei, qui secundum Apost. dicitur virtus & potentia patris, & nebulam. Per nebulam figuratur Christi humanitas quę tegit totũ mundũ misericordia sua ab ira dei patris: sed est ponderandũ quo pacto Christus videatur à longe cum sit nobis propinquus secundum Apo. Dominus prope est. Imo secundum beatum Greg. est supra nos, infra nos, intra nos, extra nos? Respon. aliter cõsiderantur propinquitas & distántia in spiritualibus, aliter in corporalibus. In corporalibus equaliter distánt è regione existentes, quia tanta est distántia ab Athenis ad Romã quanta à Roma ad Athenas: in spiritualibus aliter mensuratur distántia & secundũ mensuram amoris. Hac de causa prouenit quod si ego amore te prosequor, sum tibi propinquus, & si tu è contrario odis me, eris à me longe. Deus noster propinquissimus nobis est tanquam lux fenestrę, & causa propinquitatis est, quia diligit omnia quę sunt, & vult omnes homines saluos fieri, & diligit diligẽtes eum. Ex opposito nos odimus deum nostrum ipse stat ad ostium & pulsat vt aperiamus ei, nos autẽ claudimus cor & tot seris offirmamus vt nullo modo ingrediatur itaq; dñs est longe à nobis quia nos ab eo elongamur.

Quartum

Quartum impedimentum propter quod res non cognoscitur est subtilitas & transparentia obiecti. Hac de causa ventus non videtur à nobis. Deus spiritus est, & Christus secundum humanitatem visus est: sed eius diuinitas nō est visa, quia spiritus est. Ideo Iudæi dicebant. Cum sis homo facis te deum, quasi dicerent, totum quod in te videtur est humanum & tu facis te deum, qui est inuisibilis & tamen tu videris, dicamus ergo cum deus sit spiritus, cognoscetur signis quibus spiritus seu ventus cognoscitur. Ventus nō videtur sed auditur, eo pacto deus videri non potest, audiri tamen potest auditu fidei. Iob dicebat. Venas sulfurij eius audiuit auris mea. Tum quia ventus varios habet effectus. Auster qui communiter dicitur abriigo ab aperiēdo facit fontes abūdare: flores emittere odores & rupes niuiū liquefacit. Eisdē signis cognoscimus Christum habitare in cordibus nostris per spiritum sanctum, vt dicit Apo. Primo aperit poros. i. desideria ad deum diligendum, & facit emittere odores. i. virtutes & opera sancta: durtiam cordis liquefacit, & facit Cristallū. i. Cor. sicut buccellas.

Quintum impedimentum propter quod Christus non cognoscitur, est velocitas obiecti moti: nam oportet vt basis obiecti sit fixa. Deus noster immobilis est, nam vt dicit Boëtius, stans fixusq; manens dat cuncta moueri: tamē peccatoribus videtur quod deus moueatur sicut & nos. Ideo Iob dicit. Mutatus es mihi in crudelem. Et ps. dicit quod est sanctus cū sancto & cum peruerso peruertitur. In hoc iudicio errant valde peccatores, quia cum peccator sit in continuo motu & semper moueatur: hunc motum deo imputat qui tamen peccatori est genuinus benignus. Quod duplici exemplo manifestū erit. Primo exemplo existentis in naui qui omnia putat moueri, arbores, turres, imo ipsam terram: cum omnia fixa sunt & solus ipse moueatur. Eodem modo existimat peccator omnia moueri. s. deum sanctos & virtutes. Cum solus ipse sit in continuo motu voluntatis. Secundo patet in nauigantibus & à terra elongantibus: quibus tamen apparet terram elongari, & ipsos permanere immobiles: contrarium tamen est verum. Nam ipsi elongantur à terra, sic peccatores elongantur à deo immutabili propter peccatum. Qui se elongant à te, peribūt. Tamen deus ipse idem est, ego dominus & non mutor.

Ioā. 10.

Iob. 4.

ad Eph.

3.
ps. 147.

Iob. 30.

Psal. 17.

ps. 72.

Malac.

3.

Sextum

Sextum impedimentum visus est paruitas obiecti: nam oportet vt res visa sit debita quātitatis vt videatur, & etiam sit sub modo quantitatio: vt cuilibet parti loci respondeat quaelibet pars rei visæ. Propter defectum huius cōditionis dicunt doctores: Christū in sacramento altaris videri non posse oculo corporali: quia totus Christus est in tota hostia, & in qualibet parte hostiæ. Perfectiones diuinæ, sunt subtilissime, & infinite perfectionis: ideo à nobis cognosci nō possunt nisi lumine fidei: nam comparantur stellis fixis, quæ in lumine Solis videri non valet, licet sint magnæ quantitatis, videntur tamen de nocte vel in meridie, si aspiciens sit in profundo puteo, sic perfectiones diuinæ, lumine naturali cognosci nō possunt in nocte huius seculi nisi mediante fide humilibus tamē reuelat deus: quia abscondit hæc à sapientibus, & prudentibus: qui proprio à cumine voluerūt ea intelligere, sed paruulus id est humilibus illa manifestat.

Mat. ii.

i. ad thi.

6.

Gen. 18.

Septimum impedimētū propter quod res nō videt est, quia est in loco obscuro. Et si oculus sit in loco claro: nō videbit rē existētē in oppaco loco. Christus antequā esset homo: erat in obscuro æternitatis: quia secūdū Apō. habitat lucē in accessibili post incarnationē stetit in loco claro, quia de causa est cognitus, sic Abraham in valle mæbre, id est, claro, vidit tres, & vnū adorauit, sic nos cognoscimus tres substantias in Christo. scilicet corpus, & animam & deitatem, quæ sunt vnus Christus & vna persona diuina quæ nobis vitam æternam præstet Amen.

Sermo eiusdem dominicæ Siue dominicæ

Tertiæ super idem Thema.

Sicut Christus in aduētū ad iudiciū reuelabit septē secreta: Similiter in primo aduētū in carnē reuelauit septē abscondita. In primo aduētū manifestauit profundū cōsiliū sanctissimæ trinitatis. Dicebat Propheta, quis adiuuit spiritū dñi: aut quis cōsiliarius eius fuit? Et Iob, quærebat cōsiliū quo pacto posset cōcordare deū & genus humanū dicēs. Nō est quæ vtrūq; valeat arguere & ponere manū suā in ambobus. Vtrūq; deficiebat mediator inter deū & hoīes, quoniam secūdū Dionysium infima per media ad suprema reducuntur: & ad colligēdū extrema medium

Esa. 40.

Iob. 9.

medium vnies deficiebat: quia nec Angelus, nec homo erat mediū sufficiens. Ratio est, quia ad causandū pacē & amicitia inter discordes, requiritur mediator cui cōueniāt duo. primū vt sit medius in cognatione iure propinquitatis & vt nō sit suspectus alicui parti. Angelus erat deo propinquus & minister & exequutor habens vices dei, ideo nobis erat suspectus: statim. n. post peccatū Adæ, apparuit Cherubin habēs gladium versatilem. Homo fauebat homini. Hac de causa erat difficile in venire mediatorem: qui vtriq; parti esset cōmunis vsq; quo deus fieret homo, & sic Christus Iesus est mediator dei & hominum: & inter misericordia, & veritatem & iustitiam & pacē secundū Bernar. quia ex summa misericordia voluit esse homo: & summe satisfecit iustitiæ diuinæ & sic repertus est qui concordaret vtrunq; .s. deum & hominem & hoc est profundum consilium diuinitatis per Christum in primo aduentu manifestatum. Secundum absconditum manifestatum in primo aduentu Christi, est nomen patris æterni secundum illud Ioan. Pater manifestaui nomen tuum coram hominibus, quod sanctus Bonauen. pulchre exponit in itinerario mentis in deum. ponens lumen tanquam medium & potest sic formari ratio. Lumen progreditur à sole tāquam à suo fonte, & recipitur in aëre tanquam in medio: & post vnitur pupillæ oculi videntis & mediāte illo lumine sic pupillæ vnito: aspicit videns solem, à quo illud lumen ortum est. Pater consideratur tanquam sol, filius vero tanquam lumen à patre ortum: mundus plenus est sapientia & bonitate, diuina. Psal. omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua lumen. i. filius dei vnitus est organo seu pupillæ. s. nostræ humanitati, de qua pupilla. Psal. Custodi me vt pupillam oculi. & sic filius factus homo ostendit nobis patrem, sicut lumen ostendit solem: Hac ratione dicebat Christus. Philippe qui videt me: videt & patrem meum, ac si diceret. Ego sum lumen ostendens patrem à quo genitus sum: figura qualiter deus est manifestatus in carne de Mose expolito in ripa post tres menses & abscondito in fiscela scirpea, figurat Christum post legem nature, & Scripturæ in lege gratiæ repertum, in ripa. non in fluctibus, quia suscepit nostras pœnas: remansit tamen liber à nostris culpis. Ideo sæpe stetit in littore, & non in mari, quia

Gene. 3.

1. ad Thi
mo. 2.Ioan. 17
S. Bona
uen. in
itinerario
mētis
i deū

ps. 103.

Psal. 16.

Ioan. 14

Figura.
Exo. 1.

tinge

tingebatur aquis pœnarum nostrarum: non tamen mergebatur fluctibus peccatorum nostrarum in fiscela scirpea. s. in virgine carente nodo peccati originalis: linita intus & extra bitumine. i. gratia præseruante, quæ in natiuitate & in incarnatione filij dei est augmentata. Tertium absconditum quod Christus in aduëtu primo reuelauit est, secretum scripturarũ, scripturæ. n. non intelligebantur ante Christi aduentum quia secundũ Bernar. Tenebrosa aqua erat in nubibus aëris. i. intelligentia obscura in prophetis. Christus autẽ aperuit sensum scripturarũ, quia ipse est Alphabetũ scripturæ sacre, quo ignorato scriptura sacra nequit intelligi: & sic Iudæi nesciebãt scripturas, quia ignorauerũt Alphabetum scripturarũ. i. Christũ. Secundo manifestauit scripturam per Apostolos suos: Apostoli. n. mystice labia dei dicuntur, de quibus Iob. Vtinã deus loqueretur tecum & aperiret labia tua tibi: vt ostẽderet tibi secreta sapientiæ, sicut. n. labiis loquimur & occulta nostra manifestamus sic deus per Apostolos suos loquebatur, & secreta sapientiæ suę manifestauit secundum illud Petri. Spiritu sancto spirante loquuti sunt sancti dei homines. Tertio manifestat scripturæ secreta per prædicatores: nam sicut deus præcepit in lege veteri, vt essent vasa multiplicis differentię. s. infusoria extinctoria, & emunctoria: sic tripliciter differunt exponentes sacram scripturam: nam Christus & Apostoli sunt quasi vasa infusoria: de quorum plenitudine & sapientia accepimus nos intelligentiam scripturarum: Doctores sancti sicut beatus August. & diuus Hieronymus fuerunt quasi vasa extinctoria, quia hærefes extinxerunt. Prædicatores sancti, sunt quasi vasa emunctoria, quia educunt mel de petra, oleumq; de saxo durissimo. i. sacros sensus scripturæ.

Quartum absconditum manifestatum à Christo in primo aduentu, est via cœli. Petebat genus humanum, Vias tuas domine demonstra mihi. Nota petit vias ad deum perueniendi, ratio est quoniam ante Christi aduentum vnica via erat, qua ad cœlum homines peruenirent. s. via iustitiæ & rigoris: quia sicut de puncto ad punctum vnica lineam rectam ducere & obliquas multas contingit, sic hominis ad deum vnica est via recta. s. iustitiæ, vt reddat homo deo quod suũ est, & quia homines ante Christi incarnationem, non ibant per hanc viã:

omnes

Iob. ii.

2. Pe. i.

Figura
ex.

Exo. 25.

ps. 24.

omnes peribant. Hac de causa totus mūdus in diluuiο periiit, exceptis octo personis. Cōtingebat nobis sicut dicunt Philo-
 sophi de sole, q̄ ambulat obliquē, quoniam si per rectam li-
 neam incederet, totum mundum suo ardore combureret, sed
 motus eius in circulo obliquo est causa generationis. Sic deus
 antequam esset homo: totum mūdum per viam iustitiæ & ri-
 goris aspiciebat, & hac de causa, suum rigorē ostēdebat: vt pa-
 tet in diluuiο: in destructione Sodomę & in aliis multis: sed fa-
 ctus homo, plures vias obliquas fecit ad deum perueniendi. s.
 vias misericordię: instituit sacramētū poenitētiæ: quo ad deū
 perueniamus: imo septē sacramenta à Christo instituta: sunt
 vię ad deū perueniendi: quoniā conferūt gratiā. Opera miseri-
 cordiæ sunt vię ad deum. Eccles. Quoniam sicut aqua extin-
 guit ignem: sic elemosyna peccatum, septem beatitudines,
 sunt septem itinera æternitatis, quibus ad deum peruenitur.

Quintum absconditum quod Christus in suo aduentu ma-
 nifestauit est magnitudo dilectiōis: quam deus erga homines
 habuit quoniam Ioannes inquit, sic deus dilexit mundum, vt
 suum vnigenitum daret. Expositionem huius autoritatis vi-
 de in passione. Sextum absconditum quod Christus in suo
 aduentu manifestauit: est redemptio captiuorum. i. patrum
 in limbo existentium quoniam captiuam duxit captiuita-
 tem. i. sanctos captiuos poenis eduxit in libertatem & vt eo
 frui possent. Et sic dicit Esa. Habitantibus in regione vmbra
 mortis: lux orta est eis. Et in Osee. Ero mors tua o mors,
 morsus tuus inferne, libertatem captiuorum vocat morsum:
 quia mordens pomum, aliquid accipit & aliquid dimittit: ac-
 cipit partem sanam: dimittit putridam, sic Christus eduxit
 sanctos patres, dimittens peccatores in profundo lacu.

Septimū absconditum quod Christus in suo piissimo ad-
 uentu manifestauit: est gloria regni cælestis: quæ antea erat oc-
 culta. Tria enim nobis manifestauit: primo Regnū cælorum,
 sic. n. Ioannes prædicauit & Christus post eum. Poenitentiam
 agite, appropinquabit regnum cælorū. Secūdo manifestauit
 vitā æternam dicēs. Omnis qui reliquerit domum vel fratres,
 aut sorores propter nomen meum: centuplum accipiet & vi-
 tam æternam possidebit. Tertio manifestauit securitatē glorię
 eterne, de qua dñs dicit. Hęc loquitur sum vobis: vt in me pacē
 habeatis

Gen. 7.

i. meteo

ro. ca. 1.

Eccle. 3.

Ioan. 3.

Psal. 70

& ad

Eph. 4.

Esa. 9.

Osee. 13.

Matt. 3.

Luc. 14.

Ioā. 16.

ad Phi. habebatis. & Apосто. dicit exuperat omnem sensum custodiat
 ult. corda vestra. Hæc tria bona erant occulta ante Christi aduen-
 tur. quoniam in lege veteri bona terræ solum promitteban-
 tur. Si audieritis me: bona terræ comedetis. Secundo: loco vitæ
 Efa. 1. æternæ promittebatur vita temporalis solum iuxta illud Le-
 Leui. 18. uitici custodite leges meas atque iudicia, quæ faciens homo
 ad Ro. viuet in eis: cui alludit apostolus Moyses scripsit: quoniam
 10. iustitiam quæ ex lege est, qui fecerit homo viuet in ea. Tertio
 Iosu. 21. promittebatur pax temporalis: vnde dicitur. Data est pax
 4. Reg. adeo per circuitum in omnes nationes, & hæc pacem mul-
 30. tum desiderabant antiqui patres propter quod Ezechias rex
 dicebat, sit tantum pax in diebus meis, quam nobis concedere
 dignetur Iesus Mariæ filius.

*Dominica Quarta aduentus. Thema. Dirigite
viam domini. Ioan. 2.*

IN concione preparabimus viam domino remouentes im-
 pedimenta peccatorum: quibus impedimur ne Christo
 occurramus, qui exultauit vt Gigas ad currendam viam.
 ¶ Primum impedimentum est infinitas viæ: quam pertransire
 non possumus. Desideria enim innaturalia infinita insunt
 nobis, quæ non possumus cõplere. Vnde Seneca dicit. Quod
 desideria naturalia: sunt finita innaturalia vero sunt infinita.
 Appellat desideria naturalia, quæ consistunt in medio: vt co-
 medere temperate: habere vestitum, & quibus tegamur. Ideo
 optime comparantur aquis: quia aquæ sunt male terminales
 termino proprio, semper fluunt si non impediuntur termino
 alieno. Eodem modo nos sicut aqua dilabimur, & multis
 2. Reg. modis effluimus: quia semper insurgunt in nobis desideria
 14. noua nouiq; appetitus. Si deus non præfigat terminum no-
 Iosu. 3. stris desideriis, sicut fecit in trãfitu aquæ in Iordane. Ibi enim
 aquas superiores fecit deus ascendere in similitudinem mon-
 tis, & aquæ inferiores decurrerunt vsque ad mare mortuum.
 In aquis superioribus, intellige virtutes, quæ secundum gra-
 dus ascendunt. Considerantur in esse cõtinentiæ: vt in gradu
 infimo in esse temperantiæ in gradu medio: in esse heroico in
 gradu supremo. Ascendunt in similitudinẽ môtis: quia in vir-
 tutibus

rutibus nostris Christum imitari debemus, quoniam omnis Christi actio nostra debet esse instructio. Ideo ipsemet Christus alibi dicit. Discite à me: quia mitis sum & humilis corde. Et hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos, id est, ad finem quem dilexi vos. Aquæ verò inferiores decurrunt in mare mortuum: quia vitia nostra in poenitentia demerguntur ibi terminantur. Hoc impedimentum manifestauit nos exhortans ad humilitatem, & temperantiam sequendam. Et de hoc intelligitur illud Psal. Vox domini super aquas: quia gratia dei virtutes exaltat, & vitia & peccata mortificat. Secundum impedimētum ne eamus Christo obuiam est, quia iter nostrum est bitumine, id est, ceno plenum. Vnde in Genesi dicitur, vallis siluestris habebat multos puteos bituminis. Per vallem siluestrem figuratur mundus in quo sunt plures putei cupiditatis impediētes. Ad destruendum hos puteos, necessaria est virtus charitatis, per quam homo coniungitur deo, & de hac dicit Psal. Vox domini in virtute. i. in charitate. Nam charitas appellatur forma virtutum quoniam ipsa dat formam aliis virtutibus, & sine charitate nullius meriti sunt (vt dicit Apostolus) ideo per excellentiam nominatur virtus.

Tertium impedimentum est ire per cacumina montium: quia ascensus valde impedit iter nostrum, in quo notatur superbia. Istud impedimentum destruxit Christus sua humilitate: quando eum mater sua in præsepio reclinauit. Cōtra hos montes est vox domini confringentis cedros, & confringet cedros libani. Bis nominat cedros, vt notet duplicem superbiam, scilicet de temporalibus in augendis diuitiis & honoribus: & superbiam spiritualem quæ habetur de virtute & doctrina. Et diminuet eos tanquam vitulum libani. Per hunc vitulū Christus intelligitur, qui minutus est paulominus ab angelis: quā est factus homo: & in circūcisiōe minutus est plusquā homo: quia formam serui accepit. Hic vitulus est de quo præcipiebat dominus in leuitico: vt partiretur, & in frustra secaretur detracta pelle, cor, Iecur, pedes & intestina deo offerret. In quo mystice figuratur, quod omnia opprobria Christi cōsiderari attentissime debent ad nostram humiliationem, scilicet, caput, i. natiuitas eius, Qualiter statim positus est in præ-

Mat. II.
Ioan. 15.

Psal. 28.

Genes.
14.

1. Cor. 13

Lucæ 2.

Psal. 28.

Psal. 60.

Leui. 8.

sepio inter duo animalia p̄nis inuolutus. Pedes etiā qualiter sunt clavis affixi. Iecur. i. amor quo nos dilexit aures qualiter audiebāt iniurias. Nares replete fetore mortuorū. Detrahitur pellis, quia per totum corpus efluebat sanguis: à planta pedis vsq; ad verticem capitis. Ecce qualiter diminutus est hic beatissimus vitulus in sua passione. Dicitur dilectus sicut filius vnicorniū. Martyres enim vocātur vnicornes: quia habēt Christum tanquā Cornu, quo hostes deuicerunt. Propter Christū fuerunt diminuti humiliati afflicti errantes in solitudinibus, vt dicit beatus Paulus. Quartum impedimentum itineris nostri: ne Christo exeamus obuiā est grauitas oneris, id est, peccatū mortale, quod est infiniti p̄deris & peccatorum p̄odus cœlū sustinere nō potuit. Et in hoc apparet nostra stultitia, quod non ponderamus hoc pondus: nec interrogamus de termino ad quē. Illud portare debemus: nec de lucro quod pro eo portādo nobis datur. Hęc enim tria faciūt portitores ponderis, qui cōmuniter appellātur ganapanes. Pondus peccati, vt dixi, est infinitum. Terminus ad quē nos ducit, est p̄œna inferni: lucrum & stipendiū est mors: quia stipendia peccati mors.

ad Ro. 6. P̄sal. volebat nos p̄parare dicēs. Vox dñi p̄parātis ceruos. Cōparamur enim ceruis propter tria, primo propter viuacitatem visus: quia habemus fidem & donū intellectus, quibus occulta dei cognoscimus. Sumus etiam timidi sicut cerui, quia nescit homo utrū amore vel odio sit dignus. Debemus alter alterius onera portare, sicut cerui: qui secundū beatū. Augu. in transmeando fluuio: alternis vicibus se iuuant, ita quod sup̄ nates p̄cedentiū, ponāt capita subsequentes. In quo monemur: vt portemus onera fratrum nostrorū, remittendo iniurias eorum: conditiones sustinendo. Quintum impedimentum itineris nostri est commotio vētoris valde enim difficile est itinerari contra vētum. Multi vēti nos impediūt, p̄sertim vētus frigidus. Omnes sumus itinerātes per hunc mūdum: toti cōgelati frigore: molles & carnales in frigidati ab omni amore, & deuotione & amore nihil sentientes de charitate ad deum & proximum. Talibus grauis est occurfus vētis remissis in frigidatis durus omnis occurfus aduersitatis & tribulationis. Si non adueniunt cunēta ad placitum. Non est nisi clamor: murmur & tempestas, si occurrit displicibile, statim insurgūt verba blasphemata

ba blasphemiam: si infirmitas aliqua occurrit sunt impatientes, si occurrunt verbo aut facto iniuriam, statim opponunt vento manus brachia, & corpus totum applicant ad vindicandum. De quibus Salomō. Caput est iurgiorum & antequam patiatur Prou. 7 iudicium deserit. Non prouenit talis impatientia nisi ex defectu diuini amoris. Sicut quod ipse pro nobis tanta passus est: facit magnitudo amoris quam erga nos habuit. Impedimur ab itinere rando a vento austro, quod dicitur abrego, qui nos valde calefacit ex amore prosperitatis. Nam maius impedimentum itineris nostri est prosperitas quam aduersitas iuxta illud psal. Cadet a latere tuo mille & decem millia a dextris tuis. Remouet dominus hoc impedimentum, quia vox dei commouentis desertum & commouebit dominus desertum Cades. Homo existens in gratia: dicitur quasi desertum: in eo enim est fons lacrimarum, & cantus auium, id est, gaudium. Vnde Apo. hortatur nos in hoc aduentu Christi gaudere dicens. Gaudete in domino semper iterum dico gaudete. Gaudete in tribulationibus: quia dominus adiutor noster iuxta illud Psal. Cum ipso sum in tribulatione. Gaudete iterum in laudibus dei, & quod in tristitia fuistis Christus enim sicut medicus saepe uisitat aegrotantes, id est, pro suis peccatis tristates. Daemon autem sicut loculator intrat domos gaudetium. Gaudete iterum de puritate conscientiae, quia haec est gloria nostra testimonium conscientiae nostrae. Gaudendum est de puritate conscientiae, sicut de thesauro in marsupio cordis nostri inuento. Gaudendum est etiam de spe hereditatis aeternae: quae uersa erat ad alienos, & Christus nobis eam restituit. Peccator etiam appellatur desertum in quo est mons & collis: ut dicit euangelium, id est, duplex superbia temporalis & spiritualis. Etiam est uallis accidia: qui impleri debet bonis operibus. Sunt etiam praua, id est, uisurae quae dirigi debent rectitudine iustitiae pietatis, & liberalitatis.

Sextum impedimentum itineris est nimius calor. Per calorem intelligitur inordinatus amor, seu cupiditas, vel libido carnis. Vnde in Apocali. Aestuauerunt homines aestu magno. Sed hoc impedimentum destruit dominus: quia vox domini intercedentis flammam ignis, id est, luxuriae. Quoniam ut dicit beatus Chrysostomus. hac de causa instituit deus sacramentum matrimonij: ut scinderet radices luxuriae: qui enim scindit

duplv

g 2 flammam

flammas: non totum ignem extinguit: nec totum ignem viuum dimittit. vt significetur, q̄ in matrimonio tollitur cupiditas inordinata accedendi ad alienā: remanet tñ facultas vtēdi vxore propria. Influit tñ deus rore gratiæ continentibus & virginibus, vt mitigare possint libidinis flāmam, quāuis non intercidant carnis flāmam per matrimoniū. Nam cōtingit eis sicut tribus pueris existētibus in fornace: quia angelus dñi descendit & fecit mediū fornacis: quasi ventū roris flantem. Per fornacem luxuria figuratur: quæ multis modis accenditur, & flāma libidinis ascēdit. s. visu impudico ô: tactib' inordinatis, osculis & amplexibus, sed per gratiam tantum mitigatur ardor libidinis: vt quasi rore perfundatur: ita vt tres pueri. i. tres status ecclesię. s. Religiosi, viduæ & virgines: remaneant illæsi ab igne luxuriæ. Et cum stimulantur angelo sathanæ eos colaphizante: dominus dicit illis. Sufficit tibi gratia mea.

Septimum impedimentum itineris nostri: est multitudo periculorum. Tenebræ. i. peccata impediunt iter nostrum. La trones. s. prauī homines (quorum dux est Dēmon) de quibus Esa. omnes principes tui infideles & focij furum. Pericula etiā falsorum fratrum. Hiere. vnusquisq; à suo proximo se custodiat. Quarto multitudo scandalorum. Neesse enim est vt veniant scandala. Ductor est cæcus qui nos ducit per abrupta, vitiorum ne abeas post concupiscentias tuas. Sed heu miseri quo pacto tot pericula euadere poterimus? Sic beatus Antonius videns mundum laqueis plenum dicebat. Quis istos poterit euadere laqueos? Responsum est illi. Humilis. Hęc. n. virtus intelligitur per vocem in magnificentia, hęc. n. virtute humiles exaltantur, quoniam qui se humiliat, exaltabitur. Hęc septem voces significantur per septē verba à Christo in cruce prolata. Dum. n. dixit: sitio quid aliud innuebat nisi sitim nostrorum desideriorū & virtutum & dum noluit bibere vinū, myrrhatum, quid aliud voluit nisi destruere peccata nostra: quæ sunt quasi vinum myrrhatum. Pœnas tamen eorū sustinuit & bibit. In verbo autem? Pater ignosce: est vox domini in virtute: quia charitatem maximam ostendit in orando pro inimicis. In verbo autem. Hodie mecum eris in paradiso est vox dñi in magnificentia: quia latronē in cruce affiliatū & humiliatū exaltauit in paradiso. In verbo autē Deus Deus meus, vt quid

Figura
ex Da-
nic. 3.

2. Cor.
12.

Esa. 1.
Iere. 9.
Mat. 18.

Luc. 14.
& 18.

Ioan. 19.

Luc. 23.

vt quid dereliquisti me: est vox domini cōmouentis desertū. Tunc enim erat humanitas Christi quasi desertum: erat enim Math. derelicta omni auxilio diuinitatis. In verbo autē. Ecce mater tua, & ecce filius tuus: habuit vocē pręparantis ceruos. Pręparauit enim Ioannem vt virgini ministraret, & pręparauit matrem vt Ioannē custodiret. In verbo autē consummatum est, fuit vox intercidentis flāmam ignis quia Christus vrebāt igne passionis, & tūc consummatus est ille ignis, & extinctus imo oīs pœna est consummata. In verbo autē in manus tuas dñe cōmendo spiritū meū habuit vocem cōfringentis cedros, id est, omnem superbiam & duritiam cordis humani ostēdit enim in verbo isto profundissimā humilitatē. Si vis de his vobis videre latius lege Richardū de sancto victore super illū psal. Afferte dño filij dei ibi enim latissimę explicat istas voces licet alio ordine. Et concludit sermonem in gloriam dei.

Sermo infra Octauam natiuitatis domini. Thema. Erant admirantes super his quę dicebantur de puero. Lucę. 2.

Pro introductione expone euāgelium Rationē habent admirandi dicit Bernard. admiratione reuerēciali, y de acatamiento: non dubitationis ex multis causis primo ex his, quę dicebātur de puero à pręcurfore baptista & à patribus eius ab angelis à pastorib⁹ à regibus à stellis à Simeone iusto ab Anna prophetissa, & q̄ natus erat à parentibus pauperibus, & in tanta paupertate, & q̄ sit splēdor & figura substantiæ patris æterni portans omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorū faciēs. Et q̄ est agnus dei q̄ tollit peccata mundi & admirabātur q̄ pretiū totius mundi & thesaurum pretiosissimum posuit deus in Mariæ custodia & in manibus suis. Iuste ergo Maria & Ioseph, erāt admirantes. Dimissis in presentiarū aliis rationibus: propter quas admirabātur solum dicā de hoc, q̄ Simeon habens puerum in manibus dixit. Positus est in signum cui cōtradicitur. Hoc est nouitas nouitatum, & subtilitas subtilitatū. Nam Hebræi signa quærunt Græci autem sapientiā. Hebræi à tēpore legis datæ semper quærunt miracula, quia nō fecit taliter omni nationi. Ex hoc enim prouidētia diuina dotauit Petrū gratia miraculorū: nā vmba Petri

Pſalm. dicit. Mirabilis facta est scientia tua ex me confortata est & non potero ad eam: quia homo in Ezechiele dicitur tu signaculum similitudinis dei, &c. Pſal. 138. Eze. 28.

Vnde sicut deformata imagine sigilli in cera: necesse est totam ceram reformari in signo. Sic humanitatem nostram deformatam in culpa in primis parentibus necesse fuit reformari per contra positionem nouam vt dicit. Augusti. Ad natiuitatem primi hominis, primus enim homo fuit de terra terrenus: secundus autē de cœlo cœlestis. Vnde in primo homine inspirauit deus spiritum vitæ, & factus est homo in animam viuentem & immortalem. Hic sic dici potest inspirat homo in deum spiritum mortis, & factus est deus mortalis, sic peccator vt melius videatur imago sua & ars, a sombrala, id est, haze sombras para leuantar la ymagen, & secundum Ambrosi. scire formare vmbra in imagine: est perfectio in pictore, & sic angelus beatæ Mariæ dixit. Spiritus sanctus superueniet inte & virtus altissimi obumbrabit tibi Hoc signum cui contradicetur. Inuenietis infantem mira res, verbum patris sine loquela. Figura de vidua cuius filium Heliseus suscitauit, &c. Vide historiã. Exponitur mortua humanitate per peccatũ in pueritia sua. i. in innocentia statu missus est puer. i. Giezi cum baculo, quia Moses pascebat oues Ietro in deserto, cũ lege Moses non potuit sanare, venit Heliseus. i. Christus & posuit se ad mēsuram hominis: quia verbũ abbreviatũ fecit dominus super terram. Cōsumationē enim & abbreviationem dñs deus exercitũ faciet in medio omnis terræ. i. in medio vterivirginis. In medio eius quasi species electri argentũ & aurũ, aurũ obscuratur: argētum crescit secũdũ Grego. applica de humanitate & diuinitate. Iuste ad mensuram hominis, sicut ignis in ferro candenti ignis, & ferrum candens mensurantur in virtute, sic humanitas vnita verbo. Puer oscitauit septies in sacratissima incarnatione: natiuitate circuncisione baptismo passione resurrectione, & aduentu spiritus sancti: sed nõdũ resurgit: quia nihil nasci profuit: nisi redēptio esset sequuta ideo iterum mensus est in cruce & resurrexit & restituit matri suæ. i. ecclesia; in signũ cui cōtradicetur. s. pannis inuolutum, o fili mi poterat dicere virgo Maria quanti labore te expectant, si enim media &

Gene. 2.

Luca. 1.

Fig. 4.

Reg. 4.

Esa. 10.

Eze. 1.

- extrema conueniunt in quanta paupertate natus, quam nudus, media vita fuit pauperrima, quia vulpes foueas habent: & volucres coeli nidos: filius autem hominis non habet, vbi caput suum reclinet. Vnde quidam sanctus dicit, quod & si multa signa fecit Iesus: sed in hoc maxime se caelestem virum ostendit: in paupertate spiritus: in contemptu temporalium.
- Mar. 9. Quærebat dominus in Iob. Quis conclusit ostiis mare quando erumpebat quasi de vulua progrediens, & caligine quasi pannis infantia eum inuoluit: hæc ibi. Exponitur. Deitas est quasi mare sinu suo quia attingit à fine vsq; ad finem. q. de mari ad mare. Bene dicit. Conclusit ostiis, quia carne quasi duobus ostiis conclusus est deus. s. anima & corpore, & caligine, quia posuit tenebras latibulum suum: quando erumpebat de ventre matris suæ. Hoc signum est etiam cui contradicetur. s. poni in præsepio. Cui contradicent superbi & auari. Bernar. tamen loquitur ad Mariam. Deuotionem habeo in considerata deitate Christi: sed amplius in humanitate, miror enim quãdo iudicaturus est viuos & mortuos & seculum per ignem, & columbæ coeli contremiscent. Sed miror quando considero tacentem coram iudice Pilato dicente Mihi nõ loqueris: quia potestatem habeo dimittere te & crucifigere te, gustum habeo quando considero te natum à patre in splendoribus sanctorum, ex vtero ante luciferum, sed potius quando nasceris ex matre in tanta paupertate vt mater tua, recenter natum reclinet te in præsepio. Et nota quod non perfunctorie, nec transeunter: sed longo interuallo temporis loquitur Euangelista de præsepio bis. n. loquitur de illo, semel cum dicit. Peperit Maria suum primogenitum & reclinauit eum in præsepio. Secundo cum dicit. Ait angelus ad pastores. Annuntio vobis gaudium magnum quia natus est vobis saluator: & hoc vobis signum quia inuenietis infantem positum in præsepio. q. d. Euntes cito tollite inde quia maxima crudelitas est: matrem, infantem recenter natum ponere in præsepio. Nonne sale de madre. Nonne legisti apud Salomonem quomodo hospitium dedit filio suo inter vbera dicens. Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Nunquid præsepium est securius aut calidius: vide quod dimittis illum inter fatidos anhelitus animalium, & dimit-

& dimittis eum in periculo. Respondere potest virgo Maria, quod hoc fecit quia non inuenit lac: quia natura non prouidet de lacte nisi matribus naturalibus, quæ naturaliter pariunt. Vnde vt habetur in reuelationibus sanctæ Brigidæ, vt melius oret, reclinauit eum in præsepio, quia mel & lac sub lingua eius. Suffragatur huic: ecclesia dicens. Ipsum regem angelorum vberem de cælo pleno sola virgo lactabat. Vel melius reponit in præsepio propter diuinam reuerentiam, venturi erant angeli vt eum adorent: & reges & pastores, & ne adorent matrem cum filio. Et nota quod ecclesia adorat crucem latræ: non Mariam, quia facilius est transitus de cruce ad prototypum. i. Christum crucifixum: quã de Maria ad Christum. Vel dicas melius quod reclinauit filium statim in præsepio quia Maria nutrit potius ad voluntatem filij quam ad voluntatem suam & quia filius nascitur ad laborem, vt nobis prouideat de requie quam nobis concedere dignetur qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

Can. 41

Sermo de dominica infra octauam Epiphaniæ. Thema.

Post triduum inuenerunt eum in templo. Luca. 1.

Sermo de explanatione Euangelij Pro introductione dicte litteram Euangelij quæ est satis dulcis.

Sermo habebit multas doctrinas speculatiuas & morales. Nota quod Christus habet parentes spirituales, nam ipse dicit. Quicumque fecerit voluntatem patris mei qui in cælis est: ipse meus frater, soror & mater est. Nam non proprie Christus est filius iusti sed trasumptiue & similitudinarie: quia sicut nasci Christum non est ipsum habere esse quod ante non habebat, sed vnire sibi humanitatem, quam ante non habebat vnitam sic quodammodo concipitur in nobis, quia vnit sibi mentem nostram per gratiam: quæ ante non fuit, quia in peccato fuit. Nam anima nostra sicut mulier concipit filium dei: cum habet bonum propositum & parit Iesum cum exequitur in effectu opus salutare: nutrit, cum adhibet duo vbera. s. pietatem in affectu, & verbum dei in in-

Mar. 3.

- tellectu: perducit vsque ad annos duodecim. s. proficiendo, per opera actiue vitæ & contemplatiue. i. per opera misericordie: tam spiritualia quam corporalia. Sequitur in Euangelio. Ascendentibus illis &c. Intellectus & voluntas ascendere debent in merito & bonis operibus, nam stare in via dei est retrocedere. Ideo Iacob vidit Angelos ascendentes & descendentes, non stantes: quod ponderat Beatus Bernar. quia semper meremur aut demeremur, vix enim stamus. Propterea
- Gen. 28.** Pau. dicebat. Extendo me ad anteriora: posteriora relinquens.
- ad Phi. 3.** In naturalibus datur certus terminus, quia secundum Aristot.
- Arist. 2.** omnium natura constantium: datur certus terminus augmē-
de aīa. ti aut decrementi, sed non in augmento meriti, quotidie enim
- tract. 2.** possumus addere cubitum. i. meritum mediante diuina gra-
ca. 2. tia, staturæ nostræ. i. virtuti. Ascensus iste debet frequentari per continuum exercitium bonorum operum. Ideo dicit, secundum consuetudinem. Et in festiuis diebus tenemur deum amare super omnia: quia licet in aliquibus casibus quis excusetur ab audiendo missam: non eximitur ab obligatione, quia deum super omnia diligere tenetur. Et vt Scotus dicit: tenetur in die dominica aliquid obsequium speciale offerre deo, ideo ascendendum est in die festo.
- Scot. in 3. distin. 9. q. vii ca.** Secunda doctrina moralis, quomodo perditur Iesus. Quia non cognouerunt parentes eius: & negligentes fuerunt in custodia Christi vnde Maledictus homo qui opus dei facit fraudulenter. Nam præscriptio secundum iura introducta est ad destruendum hominum negligentiam. Ius habet Dæmon in anima negligentis & tepidi, propter eius negligentiam. Intra hostis in castellum vi, & capit & rapit vasa & spolia, si custos dormit & tacet: sed si clamat in tempore conuenienti, resistitur illi: oportet vt oratione clamemus ad deum alias faciliter ab hoste capiemur. Remansit ergo Iesus, quia non cognouerunt &c. i. descuidaron parentes. Ideo propheta dicit. Ostendam quid deus requirat à te: esse sollicitum & facere iudicium & iustitiam.
- Iere. 48.**
- Michee 6.**
- Tertia doctrina quo pacto inuenietur? Nota quod tria sunt necessaria ad inueniendum rem perditam. s. vt quæratur in loco in tempore & ordine debito, locus Christo conueniens nō est domus notorum & cognatorum. Dixit deus Abraham. Egredere

Egredere de terra tua & de cognatiōe tua &c. Habet deus no- Gen. 12.
 tos & cognatos. Creaturæ irrationales sunt quasi noti dei: in
 illis manifestauit deus suam potentiam, bonitatem & sapien-
 tiam hæc. n. cognoscuntur per vestigia omnium creaturarum,
 quia quod notum est dei: manifestum est in illis, cognati dei Ad Ro.
 possunt dici homines, quoniam anima nostra est spiritus im-
 mortalis sicut deus. Denique ad imaginem dei sumus creati. 1. Act. 17.
 Vnde in actibus dicitur. Ipsius. n. genus sumus genus ergo Sumi-
 cum simus dei &c. Quæritur ergo deus per vestigia creatura- tur ab
 rum & per animam hominis tanquam per imaginem dei, sed Aposto-
 non inuenitur deus, ratio est, quia quæritur via affirmatiua lo ex
 seu positiua, & melius inuenitur via negatiua. Et sic est du- Arato
 plex modus deum quærendi. s. affirmatiue & negatiue: sicut poëta.
 est duplex modus faciendi imagines. s. pingendo & addendo Beatus
 colores coloribus super tabulam nudam, vt facit peccator: Diony-
 aut sicut statuarius. i. entalladores: qui remouendo faciūt cru- sius &
 cifixum. Sic inuestigatur deus concipiendo primo esse dei: theolo-
 quod est fundamentum & origo omnium perfectionum cui gi. in .1.
 attribuitur bonitas sapientia iustitia, & infinitæ aliæ perfe- senten.
 ctiones in gradu summo. Sed adhuc nõ inuenitur deus: quia Beatus
 est maius omni eo quod excogitari potest, ideo melius in- Ansel.
 uenitur via negatiua per remotionē. s. remouēdo ab eo omne Cant. 3.
 quod non est: quia non est lapis: non leo nec quodlibet aliud
 & tunc inuenitur deus. Hac ratione in Cant. Paululum cum
 pertransissem eos inueni quem diligit anima mea. Debemus
 omnia creata relinquere, & iste est modus conueniens. s. vna
 dies, quia venerunt iter vnus dici, in qua notatur cognitio
 naturalis in lege naturæ impressa: sed non sufficit ad deū in-
 ueniendum, quia necessaria est fides infusa ad deum cogno-
 scendum. Sed post triduum. s. post cognitionem legis natu-
 ræ & scripturæ & Euangelicæ in alia vita scilicet beata inue-
 nitur perfecte. In hac enim vita in ænigmate per speculum
 videtur: sed in beatitudine, vt dicit Paul. cognoscam sicut & 1. Cor. 13
 cognitus sum. Locus in quo Christus inuenitur est templum. 1. Cor. 3.
 De quo Apo. Tēplum dei, sanctum Est quod estis vos. Nam Matt. 7
 Christus præcepit. Quærite & inuenietis in domo proxi-
 miori. s. corde nostro, hoc est templum domino consecratum.
Cor. n. inter omnia membra primo formatur in generatione
 & in eo

& in eo primo vigent vita sensus & operatio: sic in corde spiritali vigere debent fides spes, & charitas in quibus tota hominis perfectio consistit. Membra proximora cordi viuatiora sunt. Quamobrem religiosi & ecclesiastici, viuatiores in obsequio dei debent esse: lesura circa cor. est periculosior: sic peccata religiosorum, & clericorum sunt grauiora, & magis scandalizant populum. In hoc templo. s. corde nostro primo poni debet imago crucifixi: ad quem tanquam ad vexillum aspicere debemus quotidie cum a lecto surgimus. Imagines sanctorum ibi debent esse: vt sint tanquam specula: in quibus nostras maculas aspiciamus? Tertia doctrina Nesciebatis, q̄ in his que patris mei sunt, &c. Hoc est primum verbum quod locutus est Iesus de quo fit mentio in euangelio. Et communiter solet ad modum notari primum verbum sponsi ad sponsam: ideo hoc verbum est magni ponderis. In quo Christus docet primum querere regnum dei & iustitiam eius: nam radix omnis meriti est affectio iustitiæ (vt dicunt theologi) ideo monet nos in operibus nostris intendere gloriam patris, quod postea Christus sepe inculcauit in euangelio: vt quando dixit, primum querite regnum dei, & iustitiam eius. Et alibi, sic luceat lux vestra coram hominibus: vt videant opera vestra bona & glorificent patrem vestrum qui in cœlis est. Et beatus Paulus vno verbo concludit dicens omnia facite in gloriam dei. Hæc sunt negocia patris in quibus semper oportet esse: vt simus filij patris, qui in cœlis est. Quarta doctrina. Maria conseruabat omnia verba hæc conferens in corde suo. Nota quod melior theca ad custodiam verbi dei est cor. Fili mi præbe mihi cor tuum: quia est primum viuens & vltimum moriens. Secundo quia ad profectum verbi dei: oportet illud ruminare. Nam animalia non ruminantia erant immunda, ideo cor omni custodia debet custodiri: vt non exeat aliquod nociuum per portam oris: quia de corde exeunt cogitationes malæ homicidia, &c. Debet etiam custodiri vt non intret aliquod lædens, ideo debent obseruari oculi: ne ingrediantur impudici aspectus: aures similiter custodiantur ab audiendo detractiones, & falsa testimonia. Pondera quia dicit. In corde suo non in ore, propter quod beatus Paulus dicit. Mulierem non permitto loqui: sed discat in silentio.

Quinta doctrina. Quomodo custoditur Christus. Primo humilitate quia descendit cum illis, secundo obedientia, quia erat subditus illis. Tertio puritate quia in Nazareth, quod interpretatur flos. Dic si volueris de his virtutibus.

Sexta. Doctrina est quod Christus proficiebat sapientia & ætate. Nota quod Christus non proficiebat secundum sapientiam diuinam: nec in quantum deus, sed in quantum homo proficiebat, sed in hoc modicum dicimus & quasi nihil, quia anima Christi ab instanti conceptionis beata cognitione & visione matutina in verbo, vidit omnia quæ verbum cognoscit cognitione intuitiua & non simplicis intelligentiæ secundum S. Tho. idest omnia quæ sunt in tēpore & quæ fuerunt & erunt: S. Tho. nō autē omnia possibilia, quia illa sunt infinita cuius scientia in.3. parte dist. non cadit in intellectu creato: vt erat anima Christi. Sed communis opinio est in contrarium: quia anima Christi cognouit omnia: nō tantum existentia in tempore, & in esse posita, sed possibilia esse: cum hac conditione. sc. cognouit habitualiter & non actualiter. i. distincte & singulariter, sic intelligitur Ioan. i. illud Ioannis. Vidimus eum plenum gratia & veritate. i. scientia & sapientia, vt glosat August. i. de trinitate & sic intelligitur etiam illud Apoc. 5. Dignus est agnus qui occisus est: accipere diuinitatem & scientiam. i. omnes cognitiones & sapientiam: ratio est quia secundum quod homo (vt dicit Gabriel.) constitutus est à deo iudex viuorum & mortuorum. Vnde Act. 10. conuenit illi omnis scientia & sapiētia: & sic intelligitur quod ad Col. 10.2. Pau. dicit. In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & sciētiæ dei. Nec proficiebat secundum sapientiam infusam, quia vt dicit Hugo. super illud Ioan. Vidimus eum ple. gratia & veritate: Ioan. i. anima Christi tantum habuit gratiæ & scientiæ quantum verbum per naturam, quanquam non omnia æqualiter: quia tantum est æqualitas quantitatis sed non equalitatis: quia anima Christi habet scientiam per gratiam non per naturam. Vnde sicut differunt vnus diues per naturam. sc. per successionem: & alius diues ex gratia, seu de merced: sic differunt scientia verbi, & animæ Christi. Proficiebat ergo vt dicit Scotus scientia experimentalis & accepta à rebus in genere proprio vt declarat. Scot. in rat. Scotus. Vel dic secundum Bernar. super missus est homi. 3. distin. 14. q. 3. secunda proficiebat &c. non secundum quod erat, sed secundum

Tomi. I. Sermo. I.

dum quod apparebat. non quod aliquid nouum accideret quod ante non habebat, sed quod accidere videretur, quando ipse volebat vt videretur, hæc ille.

Item ille ibi. Tu homo quando proficis: nec tantum quantum vis proficis: sed te nesciente & ignorante & nolente cuius moderatur profectus & tua vita disponitur. At vero ille puer Iesus qui disponebat vitam tuam & suam vnde quando volebat & quibus volebat, sapiens apparebat. Item quando volebat & quibus volebat, sapientior apparebat. Et iterum quando volebat & quibus volebat, sapientissimus apparebat: quantumvis in se semper esset sapientissimus: & similiter cum semper esset plenus gratia, & tamen quando volebat & quibus volebat plenior gratia apparebat: & tamen nunc plus: nunc minus ostendebat: suo arbitrio semper virile animum habuit: & si non semper in suo corpore vir apparuit. Cur denique dubito: vnum fuisse in vtero: quem ibi deum fuisse non ambigo: minus quippe est esse virum quam deum. Hoc est nouum propheticum. Quia foemina circumdabit virum & nouum faciet dominus super terram.

Iere. 31.

Hæc Bern. Iesus autem proficiebat: sic vir iustus nunquam arbitratur se comprehendisse: sed semper esurit & sitit iustitiam, stare. non in virtute est retrocedere. Et vt Pau. dicit. Posteriora relinquens ad interiora me extendo &c. Psal. Ibunt de virtute in virtutem vt videatur deus deorum in sion. id est in gloria. Vnde Christus virtuosos vocat violentos dicens. Regnum caelorum vim patitur & violenti rapiunt illud. Vnde virtuosus dicitur a vi, quia vim infert sibi in aggrediendo fortia: sustinendo aduersa: abstinendo a sensualibus: sumus enim in hac vita post lapsum sicut nauigantes contra ventum vnde dimittentes remigare, statim reuertuntur retro. sic nos in naturam nostram corruptam reuertimur. Vnde Paul. Profana autem & vaniloquia deuota: multum nanque ad impietatem proficiunt, & sermo huiusmodi. q. Cancer serpit. Proficiebat sapientia &c. si natura in hoc tam sollicita est. si proficere corpori in consumendo cibum in molendo: in digerendo & distribuendo per membra faciendo chilum cur ratio tam negligens est proficiendo animæ suæ? Et quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur animæ vero suæ detrimentum patiat? Animæ ergo proficere debet secundum augmentum gratiæ: vt Chri-

Psal. 83.

linquens ad interiora me extendo &c. Psal. Ibunt de virtute in virtutem vt videatur deus deorum in sion. id est in gloria. Vnde Christus virtuosos vocat violentos dicens. Regnum caelorum vim patitur & violenti rapiunt illud. Vnde virtuosus dicitur a vi, quia vim infert sibi in aggrediendo fortia: sustinendo aduersa: abstinendo a sensualibus: sumus enim in hac vita post lapsum sicut nauigantes contra ventum vnde dimittentes remigare, statim reuertuntur retro. sic nos in naturam nostram corruptam reuertimur. Vnde Paul. Profana autem & vaniloquia deuota: multum nanque ad impietatem proficiunt, & sermo huiusmodi. q. Cancer serpit. Proficiebat sapientia &c. si natura in hoc tam sollicita est. si proficere corpori in consumendo cibum in molendo: in digerendo & distribuendo per membra faciendo chilum cur ratio tam negligens est proficiendo animæ suæ? Et quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur animæ vero suæ detrimentum patiat? Animæ ergo proficere debet secundum augmentum gratiæ: vt Chri-

Mat. 11.

rum vim patitur & violenti rapiunt illud. Vnde virtuosus dicitur a vi, quia vim infert sibi in aggrediendo fortia: sustinendo aduersa: abstinendo a sensualibus: sumus enim in hac vita post lapsum sicut nauigantes contra ventum vnde dimittentes remigare, statim reuertuntur retro. sic nos in naturam nostram corruptam reuertimur. Vnde Paul. Profana autem & vaniloquia deuota: multum nanque ad impietatem proficiunt, & sermo huiusmodi. q. Cancer serpit. Proficiebat sapientia &c. si natura in hoc tam sollicita est. si proficere corpori in consumendo cibum in molendo: in digerendo & distribuendo per membra faciendo chilum cur ratio tam negligens est proficiendo animæ suæ? Et quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur animæ vero suæ detrimentum patiat? Animæ ergo proficere debet secundum augmentum gratiæ: vt Chri-

2. ad thi.

stram corruptam reuertimur. Vnde Paul. Profana autem & vaniloquia deuota: multum nanque ad impietatem proficiunt, & sermo huiusmodi. q. Cancer serpit. Proficiebat sapientia &c. si natura in hoc tam sollicita est. si proficere corpori in consumendo cibum in molendo: in digerendo & distribuendo per membra faciendo chilum cur ratio tam negligens est proficiendo animæ suæ? Et quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur animæ vero suæ detrimentum patiat? Animæ ergo proficere debet secundum augmentum gratiæ: vt Chri-

Mat. 16.

proficiendo animæ suæ? Et quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur animæ vero suæ detrimentum patiat? Animæ ergo proficere debet secundum augmentum gratiæ: vt Chri-

vt Chri-

vt Christus eam perficiat in gloria, quam nobis concedere dignetur. &c.

Sermo dominicæ post octauam Epiphaniæ. Thema. Hoc fecit Iesus initium signorum. Ioan. 2.

Sermo mysticus de nuptiis incarnationis.

Argu-
mētum
seu in-
tro-
ductio ser-
monis.

Miracula Christi sufficienter probant illum esse verum deum. Ratio est, quoniam miracula vera, innituntur dei omnipotentis. Et mutatio aquæ in vinum: fuit primum miraculum quod fecit Christus: in quantum homo ad manifestationem suæ diuinitatis. Nam alia miracula fecerat in quantum deus: miserat stellam regibus: & misit exercitum angelorum: vt cantarent cum pastoribus, & vidit Nathanael sub ficu: sed omnia hæc fecit, in quantum deus. Sed istud signum est miraculum primum: quod fecit in quantum homo. Pro quo nota quod Christus in miraculorum operatione aliquando utebatur humanitatis membris. In resurrectione iuuenis, tetigit loculum. In curatione cæci nati, spuit in terrā.

Quando curauit surdum, misit digitos in aures eius. Aliquando fecit miracula sola voluntate: vt in mutatione aquæ in vinum quia neque manu, neque lingua vsus est, neque aliqua ceremonia: sed solo nutu, factum est hoc miraculum. Et sicut deus infundit gratiam mediante sacramento: & aliquando sine sacramento: quia virtus diuina non est alligata sacramentis. Ita operatus est miracula, mediante instrumento suæ humanitatis: Et etiam sua voluntate: vt patet in præsentī Euangelio. Secundo nota quod diuinitas concurrebat, cum voluntate humanitatis ad operandum miracula: quotiens voluntas Christi id efficere volebat. Pro quo vltra aduerte quod deus operatur, cum agente naturali: secundum conditionem agentis. Et sic, cum igne calefacit: cum leui ascendit: cum graui descendit: cum voluntate operatur libere, sed cum voluntate peccante, non concurrat positīue, sed tantum permissīue, sed cum volūtate Christi, nunquam cōcurrebat permissīue, sed semper positīue: quoniam sciebat voluntatem Christi semper esse rectam iustam & sanctam.

& sanctam. Propter quod ab instanti conceptionis, verbum semper concurrebat cum voluntate Christi ad exequendum miracula. Et fuit primum hoc miraculum: ad ostensionem suæ diuinitatis: & præclarius aliis miraculis. Et minorem calumniam patitur: & minus innitens ceremoniis: quia Christus cæcum sanauit mediâte saliuâ: surdo dedit auditum, immittendo digitos: iuuenem suscitauit, tangendo lectulum. Lazarum cum multis circumstantiis. Sed hoc miraculum, sola volûtate fecit vel potest etiam dici primum miraculum: quia factum est ad honorandum primum sacramentum, scilicet, matrimonium.

Ioan. 9.
Mar. 9.
Luce. 7.
Ioan. 11.

In prosecutione sermonis agetur de circumstantiis huius miraculi: exponendo mystice nuptias inter deum & naturam humanam. Prima circumstantia notat locum, scilicet, Cana Galileæ, Cana interpretatur Zelus. Galilea transmigratio. In quo notatur amor, quem nubentes habere debent ad conseruandum suum esse: per propagationem prolis: per quâ quasi transmigrant de esse corruptibili, ad esse incorruptibile, & perpetuum. Et secundum Philosophum. Omne ens appetit permanere saltem in specie. Hæc interpretatio nominum, optime conuenit incarnationi: per quam humana natura transmigravit ad esse diuinum: & deus ad esse humanum. De hac transmigratioe exponitur illud. Si habueritis tantam fidem sicut granum sinapis: dicetis huic monti, transfer: & transferet, quod in virgine gloriosa completum est. Nã ipsa habens perfectam fidem consensit dictis angeli dicens. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Et statim filius dei translatus est in uterum virginis. De hac transmigratioe dixit Psalm. Transmigra in montem sicut passer. Fuit enim transmigratio summa: qua deus factus est homo. Nam velociter sicut passer: migravit à coelo in vterum virginis, & à ventre in præsepium & à præsepio in mundum, & à mundo in crucem & à cruce in limbum & à limbo in resurrectione, & post in coelum & sedens ad dexteram patris: vltimo transmigrabit in iudicium vniuersale. Conuenit etiam interpretatio. Cana, quæ Zelus interpretatur: quod conuenit incarnationi, per quam ostendit deus summum Zelum & amorem quem habuit circa genus humanum. Nam sicut dicit Ioãnes sic deus

Aristo.

Mar. 17

Psal. 10.

Ioan. 3.

fic deus dilexit mundum : vt suum vnigenitum daret.

¶ Secunda circumstantia matrimonij est : quia debet habere tria bona : bonum fidei, bonum sacramenti: & bonum proli. Bonum fidei debet habere circa corpus, & circa diuitias circa corpus, vt non reddant extraneo corpus suum: quia ad inuicem seruare debent fidelitatem: quia vir est res vxoris, & vxor res mariti. Circa diuitias debent seruare fidelitatem: vt neuter eorum sit dissipator. Debent etiã seruare bonum proli educando virtuose & deuote filios suos: ad honorem suum quoniam gloria patris est filius sapiens. Hæc tria bona in nuptiis sacratissimæ incarnationis reperiuntur. primo bonum fidei fidelitatem enim maximam ad inuicem custodierunt verbum & natura humana. Natura humana verbo vnita in nullo à dei voluntate deuiavit. Peccare enim est frangere fidem, quã deo in baptismo promisimus: sicut Bersabæ violato matrimonio vxor. Dauid copulata est connubio adulterino. Sic creatura per Bersabæ significata. Bersabæ enim interpretatur puteus saturitatis, quod quidem cuilibet animæ conuenit: quæ quidem est filia dei patris, qui in se est perfecte beatus, & plenus omni gloria copulatur amore Dauid: quia fruitur re creata. Cum tamen per baptismum esset vxor viri, id est, dei qui est lux vera. Vrius enim interpretatur lux mea. Tali ac tãto adulterio: anima à deo separatur: sed anima Christi: nullo diuortio, à verbo separari potuit: quoniam non peccauit nec peccare potuit: quia verbo erat coniuncta, sicut fluius suo fonti similiter verbum humanitati fidem seruauit: quoniam in nullo temporis momẽto ab eo separata est: quia quod semel assumpsit nunquã dimisit. Secundo bonum proli reperitur in his nuptiis incarnationis: nam omnes electi sunt filij adoptiui. Quia non ex sanguinibus: nec ex voluntate carnis: nec ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. De quibus filiis multo ante. Esa. prophetauit dicens. Filij tui de longe veniẽt, & filia tuæ de latere surgent. Magnam differentiã facit inter filios, & filias Cum filij à lōge veniant & filia à latere surgant. Filij sunt angeli qui merito passionis Christi præuisa & creditæ, multo tempore antequam actualiter exhiberentur multas gratias habuerunt: vt notat beatus, & seraphicus doctor. Bonauen. Christus enim quasi fideiussor sanctorum

2. Reg.

11.

Damo-

scen^o li.

3. ca. 23.

Ioan. 1.

Esa. 60.

S. Bona

uẽ. in. 3.

fenc. in.

dist. 21.

h angelo-

angelorum plures gratias angelis meruit quasi in cruce quasi bonus mercator soluturus erat. Filia sunt animæ electorum: quæ à latere Christi surrexerunt: quasi modo geniti infantes, & sanguine Christi redemptæ: quia passione Christi exhibitæ & in effectu posita: omnes electi & prædestinati gloriam sunt consequuti. Boni enim Christiani: sunt vere nobiles ex omni latere: quia nobilitas vera à Christo emanat. Nā omnes homines aut propagati sunt à gētilibus: aut Iudæis. Et sic vlti mate: aut genus antiquum eorum: aut extimatur genus Iudæorum aut gentilium, sed omnes veri Christiani sunt nobiles, & geniti ex sanguine regio: imo diuino, scilicet, sanguine Christi. Quod bene notat ecclesia, cum in prima dominica post festum Resurrectionis appellat redemptos Christi sanguine, quasi modo genitos infantes, ô quam magna stultitia est reputare se nobilē: quia descendit à Christianis antiquis: quia dicit se Christianum veterem: quia magnificat vetustissima. Et dæmones sunt vetustissimi, & sic quodammodo fatentur se habere patrem diabolum, sicut dixit Christus Iudæis, vos ex patre diabolo estis. Et qui spernit nouum tyronē seu Christianum, spernit Christum à quo noua & recens nobilitas orta est, quam possidet per sanguinem Christi. Et pondera, quia dicit autoritas. Filij tui de longe veniēt & filia: à latere surgent: quia angelis profuit passio Christi ad confirmationē angelorum & ad perseuerantiam in gratia: sed non ad erigendū à peccato: sed omnes homines in Adā peccauerunt quibus Christus sua passione meruit primam gratiam qua à peccato liberarētur. Ideo dicit à latere surgent. s. virtute gratiæ in baptismo collatæ. Qui quidem baptismus mystice in aqua lateris significatus est. Tertium bonum est sacramenti. s. vinculum indissolubile inter verbum & naturam humanam eo, quod deus nō dimisit naturā humanam: quia quod semel assumpsit, nunquā dimisit: nec oportebat dimittere: nō ex parte assumētis: quia dona dei sunt sine poenitentia: nec reuocat deus donū sine culpa recipiētis. Nec erat decēs: quia maior est vnio naturæ, quā vnio per gratiā: sed filij adoptiui, nō perdūt gratiā adoptionis sine culpa: ergo gratia vnionis non erat destruēda: nec anima erat dimittenda. Quoniam sicut vir non potest dimittere vxorem excepto adulterio: sic nec animam oportebat

oportebat verbū dimittere. Hæc Bonauen. vbi supra, sed verbum dereliquit humanitatem: quia non ei impendit auxiliū vt dicit. Hugo in libro de sacramētis: licet non reliquerit præsentiam suam: subtraxit protectionem: non separauit vnionem. Sicut vado per viam tecum vadis sicut amicus. Venit inimicus meus vulneraturus me: tu vides non mihi faues: ego caufor de te cur me dereliquisti: tu es proximus mihi per præsentiam: sed longe es à me, per auxilium. Sic contigit inter deitatem & humanitatem: nec humanitas, verbum dereliquit per peccatum: vt supra dictum est.

Hugo.
de la-
cramen
tis. lib. i.
parte. i.
ca. 10.
Cōpara
tio.

Tertia circūstantia est: quia filius dixit. Quid tibi & mihi est mulier? nondum venit hora mea. Notare debemus, quod quotiescunque filius ingerebat de matre: aspere & rigide locutus est: vt est illud. Nesciebatis: quia in his quæ patris mei sunt oportebat me esse? Et illud. Quæ est mater mea. Et illud. Quinimo beati qui audiunt verbum dei, & custodiunt illud. Et in passione omnino videtur exclusisse matrē suam cum dixit. Ecce filius tuus: vt intelligamus rationem huius asperitatis. Nota quod Christus in his habuit sevt doctor & sacerdos. Nam in his responsis docuit, quod caro & sanguis: non possidebunt regnum dei. Non aspere matri respondit: vt argueret eam: quam sciebat plenam omnifanctitate. Sed quia euangelium erat prædicandum in toto mundo: ideo docebat præsentem, & futuros: quod carnales non habent titulum in regno dei, qua de causa? Respondit. Quid tibi & mihi mulier? Quoniam mater titulo materno: non habebat autoritatem: vt præciperet fieri miraculum: quia mater debebat filio suo: vt naturali: victum & vestitum. Et si per possibile: aut impossibile fuisset peccatrix nullum fauorem à Christo habuisset: & licet rogaretur à matre in spiritualibus nihil fecisset: sed quia cognoscebat matrem sanctissimam: exaudiuit petitionem eius. Et dixit se sperare momentum diffinitum miraculi dicens. Nondum venit hora mea. Quod quidem responsum: bene mater intellexit: quod in hoc fundabatur, quod titulus: quo miraculum fieri petiit: non erat iustus. Quia miraculum petebat fieri titulo matris dicens. Fili licet modeste petiit dicens. Vinum non habent: licet cum omnibus his intellexit se esse

Lucæ. 2.
Lucæ. 11.
Ioan. 19.
ad Ro.

15.

exauditam: quia cognouit esse necessariū miraculum ad manifestandam Christi deitatem. Ideo beatissima mater dixit: Quęcunq; dixerit vobis facite. In alijs negocijs se habuit Christus vt doct̃or, & docuit quod mater Christi erat beator quia conceperat deum mente quam ventre, vt dicit beatus Augustinus. In cruce tamen Christus se habuit vt sacerdos: qui offerebat se ipsum in sacrificium. Propter tres causas obtulit Christus semetipsum. Prima est vt deo satisfaceret de offensa ab homine facta: quę fuit infinita & nullus nisi Christus potuit satisfacere: & sic sacrificium debebat esse infiniti valoris & sacerdos infinitus: & mater non poterat dare infinitum valorem sacrificio: nec erat mater respectu deitatis propterea exclusit eam ab hoc sacrificio. Secunda causa: quare Christus obtulit semetipsum est: vt adimpleret mandatum patris. Vnde dicit Ioan. 14 Mandatum habeo à patre, & hæc obedientia tanto est perfectior quanto minus habet de carne & de voluntate propria. Vnde scriptura dicit. Qui dixit patri & matri, nescio vos: hi custodierunt eloquium tuum domine: & pactum tuum seruauerunt: obedientia non debet cognoscere patrem aut matrem. Tertia causa oblationis est: quia oblati propter charitatem. Quia sic deus dilexit mundum: vt suum vnigenitum daret. Et maiorem hac dilectionem nemo habet: vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Ille amor spiritualis, ab omni carne & sanguine erat alienus quia moriebatur pro inimicis: & charitas non quærit quę sua sunt. Hac de causa Christus se expediuit à matre dicens. Ecce filius tuus.

Quarta circumstantia miraculi est: quia Christus mutauit aquam in vinum. Quod multipliciter in nuptijs incarnationis contigit. Primo, enim secundum beatum Augusti. super Ioannem lex antiqua erat quasi aqua insipida in sensu literali. Et sex metretę significant sex ætates mundi: in quibus mutata est aqua literę in sensum spiritualem, sed quia longiorem ordimur telam: eam in alio sermone prosequemur. Secunda expositio mystica mutationis aquę in vinum est: quia redemptor noster ab instanti conceptionis, assumpsit tristitiam pro nostris peccatis: & in laboribus fuit à iuuentute sua vt dicit. Psal. 87 Et sic quinque sensus exteriores: multiplices labores sustinuerunt pro nobis. Oculi sæpe fleuerunt, imo fuerunt

runt quasi piscinæ in Elabon. vt in canticis legitur. Tactus la-
 pidibus, & tribulis in pedibus est percussus. Olfactus fæto-
 re plenus. Gustus felle & mirrhato vino, in lingua est amarica-
 tus. Auditus etiã, audiendo infamias. Ecce quinque hydrias.
 Anima Christi plena erat tristitia multis de causis impletæ
 enim erant vsque ad summum. Quamobrem Psal. dicit. In-
 trauerunt aquæ vsque ad animam meam. Et iterum in alio
 Psalmo. Repleta est malis anima mea: portio superior animæ
 tristabatur de peccatis contra deum commissis, & portio in-
 ferior tristabatur propter dolorem appetitus sensitiui: cui na-
 turaliter coniuncta erat, aquam tristitiam, dolores, labores,
 significatos per duas vel ternas metretas: mutauit in vinum
 gloriæ in resurrectione. Nam anima statim effecta est im-
 passibilis: ita vt vltra tristari non posset corpus similiter or-
 natum est, impassibilitate, subtilitate, agilitate, & claritate.
 Omnia hæc meruit Christus in sua passione. Qua de causa
 dixit. Oportebat Christum pati, & ita intrare in gloriam
 suam, non est intelligendum de gloria essentiali: qua ab in-
 stanti conceptionis fruebatur. Hanc enim non meruit: quia
 trãscendit omne meritum intelligitur ergo de gloria corpor-
 is: quæ quidem à principio erat in anima, & corpori non
 est communicata: vt corpus remaneret passibile, & Chri-
 stus posset esse redemptor. Ergo Christus à principio ius
 habuit ad gloriam: quia semper anima fuit beata: impedi-
 ta est tamen, ne corpori communicaretur: post resurrectio-
 nem vero, communicata est corpori, & sic tristitia & labor, &
 dolor in resurrectione in vinum gloriæ sunt mutata. Hoc in-
 nuebat psalmus dicens. Secundum multitudinem dolorum
 in corde meo: consolationes tuę letificauerunt animam meã.
 Et in alio Psalmo. Ad vesperam demorabitur fletius, & ad
 matutinum lætitia. Concidisti saccum meum, Ecce aqua, &
 circumdedisti me lætitia. Ecce in vinum aquam mutatam.
 Tertia expositio huius mutationis potest esse: vt videatur dis-
 crimen: quo deus homines amauit ante Christi aduentum:
 & postquam factus est homo. Pro hominibus mira fecit: du-
 riora pertulit: vt dicit beatus Bernard. licet enim deus diligit
 omnia quæ sunt: & nihil odit eorum quæ fecit, tamen non

Can. 7.

Psa. 68.

Psal. 87

Luc. vi.

Psal. 93.

Psal. 29.

Psal. 29.

Sap. ii.

nominauit homines amicos, donec factus homo dixit. Iam
 Ioan. 15. non dicam vos seruos: sed amicos, quia omnia quæcunque
 audiui à patre meo, nota feci vobis. Ante has nuptias incar-
 nationis: promittebat bona terræ: salutem corporis, pacem
 temporalem, sed factus homo promittit regnum cælorum:
 pro vita temporali, vitam æternam, pro pace temporali, &
 ad phi. Terrena, promittit, pacem quæ exuperat omnem sensum.
 4. Ecce qualiter mutauit aquam in vinum. Homo factus dile-
 Ioan. 13. xit suos vsque in finem. Ante addire deum non audebant:
 Exo. 19. nec tangere ne forte morerentur, vt dicit scriptura. Cauete
 ne ascendatis in montem: ne tangatis fines illius. Sed cõsum-
 Mat. 28 matis his nuptiis dicit. Ecce vobiscum sum vsque ad cõ-
 summationem sæculi. Amor Christi circa nos vere est vinum
 Gen. 19. quo inebriatus: vt Noë iacuit in tabernaculo crucis. Et amor
 nimius sicut vinum fecit obliuisci iniuriarum, & orare
 pro inimicis suis vinum, ebriosum facit cadere sæpe Chri-
 stus inebriatus amore nostro cecidit. Primo à cælo: in ven-
 trem virginis, & cecidit sub cruce: quia clamans voce ma-
 gna emisit spiritum. Nota tamen quod dicitur de hoc vi-
 no, quod bonum seruauit in fine, & Secundum primam
 expositionem intelligitur, quod euangelium seruauit pro
 sexta ætate, secundum secundam expositionem exponitur
 quod gloriam corporis non accepit vsque resurrexit Secun-
 dum tertiam expositionem intelligitur, quod maiorem amo-
 rem ostendit & plura signa dilectionis propinquus mor-
 ti. Quia cum dilexisset suos: in finem dilexit eos, promitten-
 do gloriam quam nobis dare dignetur. Qui viuunt & regnat
 in secula seculorum. Amen.

Secundus Sermo mysticus, de nuptiis, incar-
nationis, super idem. Thema. Hoc est
initium signorum. Io. 2.

HAe nuptiæ mysticæ figurant, nuptias inter Deum &
 naturam humanam. Nam sicut sponsæ, à sponso dan-
 tur iocalia, quæ solent appellare primas vestes, sic naturæ
 humanæ

humanæ, collatus est primo anulus charitatis, quia sicut in anulo, ponitur lapis qui dicitur adamas, qui ponitur supra ferrum, sic deitas, unita est, quasi adamas ferro nostræ humanitatis. Et sicut adamentem & ferrum, complectitur anulus: sic totum hoc, scilicet, unio diuinitatis, & humanitatis, fundatur super gratiam. Quoniam secundum sanctum Bona. incarnationio requirit gratiam sicut enim imprimitur sigillus in cera, & requiritur calor, quo disponitur cera: Sic verbum, quasi sigillus, ut imprimeretur in natura humana: requirebat gratiam disponentem humanitatem. Hoc matrimonium, contractum est, in thalamo virginali: in quo verbum, unitum est nostræ humanitati. Et pannus lineus, qui dicitur Almayzar, uniens sponsam & sponsum: fuit unio hypostatica ex duabus naturis constituens unum Christum: sacerdos magnus, qui coniunxit manus, & corda, fuit spiritus sanctus, & intantum uniuert, quod neque in vita neque in morte sunt separati. Itaque, de hoc matrimonio potest dici. Quos deus coniunxit: homo non separet. Dedit pater dotem, scilicet deitatem: quia ut dicit Ioannes, quod maius est omnibus hoc pater tradidit mihi. Fiunt, in Cana Galilee, quod interpretatur transmigratio. Nam cœlum, id est, deus, transiit in centrum terræ, id est, in ventrem virginis transit. Flos in fructum: quoniam omne promissum dei adimpletum est, transit lex vetus, & succedit noua. Transit dignitas Iudæorum, & succedit gentilitas in honore. Vocatus est Iesus, tanquam sponsus, & cum discipulis venit, id est, cum omnibus perfectionibus suis, ingressus est, thalamum virginis. (Et erat, mater Iesu, ibi,) quia ab instanti conceptionis, anima Christi, obtulit patri, seruitium mortis, in regraciationem unionis: & orauit pro omnibus electis: & exauditus est, pro sua reuerentia. Vnde Paulus: sempiternum habet sacerdotium. Ex quo sequitur, quod venter Mariæ, primus & melior est paradisus. Vnde euenit, quod Maria adesset passioni quasi tempore consummationis matrimonij, quando ex morte patris nascitur filius iuxta illud generatione eius, quis enarrabit? quoniam abscessus est de terra uiuentium Vnde merito vocamur, genimina viperarum

Mat. 19.
Ioan. 10.

Esa. 53.

stabat ergo iuxta crucem Iesu, Maria mater eius: sicut quæ
Ioan 19. fuerat præsens meliori redemptioni. .s. affectuali, in ventre
quando Christus, in ventre matris, obtulit semetipsum
passioni & cruci.

Ideo, bene dicitur, erat mater Iesu ibi. Tum, vere in his
nuptiis, defecit vinum lætitiæ: Et dictum est vere, fili, vi-
num non habent. .i. gaudium. Et Christus potuisset respon-
dere, nondum venit hora mea. Quasi diceret, Hoc tem-
pus, passionis, totum est, quasi hora tua idest secundum
humanitatem, veniet cito hora mea idest resurrectionis
gloria: quando mutata aqua in vinum idest mutata pas-
sibilitate humanitatis, in gloriam resurrectionis, & tunc
vinum idest gloria propinabitur Architricino idest deo
patri: Sex hydriæ, sunt sex ætates, in quibus, deus muta-
uit aquam in vinum: idest sensum literalem in spiritualem.
Nam sex hydriæ, sunt sex facta principalia literalia, & ce-
rimonialia, & carnalia, sine sapore, velut aqua idest sine dul-
coroso spiritu. Quæ facta, in aduentu Christi, sunt muta-
ta, in vinum dulcissimum spiritualis intelligentiæ. De quo
Psalm. dicit. Et bibet, vinum meracissimum. Et Paul. litte-
ra occidit, spiritus est qui viuificat. Et nota, quod bene di-
cit, quod hydriæ erant lapideæ, quia sensus literalis, for-
tior est, vt lapis. Et bene, capientes singulæ metretas binas
aut ternas, vel propter mysterium trinitatis inclusum in li-
tera & factis omnium sex ætatum. Vel melius, propter dif-
ferentiam scientiæ & sapientiæ: hominum sanctorum illa-
rum ætatum. Quia iuxta varietatem temporum variata
est sapientia, ita, quod aliis, est data simplex sapientiæ:
aliis duplicata: aliis triplicata: itaque capiebant binas vel
ternas metretas. Videamus ergo, primum factum, primæ
ætatis: & primam aquam quam continet. Et quomodo, con-
uerfa est in vinum.

Gene. 2. Prima ergo hydria primæ ætatis: est illud magnificentum
dictum Adæ de vxore sua: hoc nunc os de ossibus meis: &
caro de carne mea, propter hanc enim relinquet homo,
patrem & matrem: & adhærebit vxori suæ. Et erunt duo,
in carne vna. Hæc ergo littera plena erat aqua, quia quan-
tuncunq;

tuncunque fidem & dignitatem commendat matrimonio-
 nij, & licet intellectus vsitatus sit: tamen carnalis & insipi-
 dius est. Quam tristis esse solet exitus voluptatum, quif-
 quis libidinum suarum, reminisci veller, intelliget, nec om-
 nino gratia, quæ confertur in sacramento matrimonij, sa-
 porē habebit: quia saltē, quādiu durat ille actus carnalis, totus
 homo efficitur caro, quasi conuersus sicut pecus & bru-
 tum animal, quia homo cum in honore esset non intelle-
 xit comparatus est iumentis insipientibus. bibebant om-
 nes de matrimonio carnali quasi de aqua vsque ad aduen-
 tum Christi. Aqua inquam insipida, sapida tamen illis qui
 habebant gustum infectum. Ad vbi Christus venit: con-
 uersa est aqua ista in vinum. Vnde Paul. sacramentum hoc,
 magnum est, sed dico in Christo & in ecclesia quasi dicat
 vt sicut Christus adhæsit firmissimo amore ecclesiæ suæ vs-
 que ad mortem: & mors est maximum vinculum. Quo-
 niam fortis est, vt mors dilectio: sic anima Christiana adhæ-
 reat deo per dilectionem spiritualem firmissimam, vt sic fiat
 vnus spiritus cum eo, & sint duo in carne vna, & propter Eph.
 hanc relinquat patrem & matrem & adhæreat vxori suæ
 sicut Christus ecclesiæ. Quanti sancti & iusti vtriusque se-
 xus: post aduentum Christi quasi iam conuerso matrimo-
 nio in cælibatu: relictis copulationibus carnalibus quasi
 aqua frigida adhæserunt Christo per matrimonium spiri-
 tuale in omni statu ecclesiastico: quasi gustata differentia il-
 lius status matrimonialis ad spirituale quantum gustato spi-
 ritu desipit omnis caro.

Psal. 48

Eph. 5.

Cant. 8.

5.

Secunda hydra. i. secunda ætas incepit in Noë. Et in hac
 ætate contigit ignominiosum illud factum insipidum, imo
 de afrenta huic homini sancto. Quia primus omnium plan-
 tauit vineam & cooperuit illam & vinum bibit ex ea & in-
 ebriatus est, & nudatus in tabernaculo suo iacuit. Quem sic
 nudatum videntes filij, Sem, Cham, & Iaphet, Minor Cham
 derisit patrem. Sem autem & Iaphet opertis vultibus: operue-
 runt pallio, patris verenda. Ecce littera insipida & factum vi-
 le indignum tanto homine. Venit Christus conuertere aquā
 istam in vinum. Quia plantata primum vinea hebræa. Iuxta

Gene. 9

sub

h 5 illud.

- Psal. 79.** **Ierc. 2.** **Mat. 27.** **Mat. 27.** **1. Cor. 1.** **Ioan. 15.** **Gen. 21.** **Gal. 4.**
- Ilud.** Vineam transtulisti ex egypto. Ex electis palmitibus: ego te plantaui vinea electa: Tantum vinum. r. amorem elicuit deus ex ista vinea quod factus est ex semine Dauid secundum carnem. Nudus iacuit in cruce. Maior filius. i. populus hebræorum: deridet verenda patris sui dicens vah. qui destruis templum dei, quia tantum considerat carnem patris sui. Filius Sem & minor Iaphet considerans verenda patris sui. i. gentium populus: considerans in illo paternitatem: quia pater & creator omnium erat dixit vere filius dei erat iste. Illam ergo infirmitatem: illam fragilitatem: illa verenda patris sui honorant Sem, & Iaphet, quia sic fidelis populus credendo in Christo viderunt & cognouerunt & crediderunt. Quia quod stultum est dei: sapientius est hominibus: & quod infirmum est dei: fortius est hominibus, vnde & bene consequuti sunt benedictionem patris Christi quasi Noë dicens. Maledictus Cham: seruus sit fratrum suorum. Et benedictus Sem, sit dominus Cham.
- Secundo Allegorice** exponitur de Ecclesia catholica quã Christus plantauit suo sanguine. Iacuitq; in tabernaculo crucis nudus inebriatus est amore ecclesię: maiorem enim charitatem nemo habet quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis.
- Tertia ydria. r. ætas** incepit in Abraham qui existens senex: ex eo & sterili vxore Sara nascitur Isaac. Postquam ambo senuerunt & vxori deserunt fieri muliebria, iam sero nascitur Isaac ex Sara: prius nato Ismaële ex Agar ancilla: & ludebant pariter pueri, & inducebat maior minorem ad idololatriã ipso Ismaële faciente idola exluto. Quod videns fidelis mater dixit. Eiice ancillam & filium eius: non erit hæres, ancille filius, cum filio libera. Conuertat Paulus istam aquam in vinum scriptum est inquit. Quoniam Abraham, duos filios habuit, vnum de ancilla, & vnum de libera: qui de ancilla, secundum carnem natus est: quide libera per re-promissionem quæ sunt per allegoriam dicta. Hęc enim sunt duo testamenta vnum in seruitutem generans quæ est Agar: illa autem quæ sursum est, libera est. Tunc ergo Isaac, risus & gaudium patris nascitur ex parentibus senibus quando re-
- ductus

ductus animus in statu innocentiae per iustitiam & opera virtuosa & emendationem vitae: quando carni desierunt fieri muliebria. i. carnalia. Emortua iam carne & viuo spiritu nascuntur opera virtuosa: quae sunt risus & gaudium patris. i. dei, & quando ista bona opera nascuntur, non omnino debet spiritus confidere in carne, nec ambulare: nec ludere cum illa, quia inducet illam ad idololatriam concupiscentiae carnis, aut oculorum, aut superbiae vitae. Non ergo ludat cum illo, quia est maior in viribus & tempore, secundum Paul. Prius est animale quam quod est spirituale. Nec serio nec Iocose ludat cum carne sua nec confidat in ea: sed eice ancillam & filium eius. i. sensualitatem & appetitum eius.

1. Ioa. 2.

1. Cor. 15

1. Regu.

17.

Quarta incepit in Dauid cuius victoria cum Goliath, & alia plurima illius. q. aqua in vinum allegoriae conuertuntur, & illud Salomonis. s. sexaginta sunt reginae: & octoginta concubinae, & adolescentularum non est numerus. Haec q. aqua, non aedificant castos & spirituales animos: sed conuersa in allegoriam vinum est dulce.

Cant. 6.

Quinta aetas in captiuitate Babylonis incepit. Nam rex Babylonis translatis Iudaeis captiuus in Babylonem: paruulos & iuuenes castrauit. Quorum vnus fuit Daniel, & Sydrac, & Abdenago & dedit illis deus sapientiam magnam & intelligentiam visionis & somniorum. Haec insipida sed conuersa in allegoriam, sunt q. vinum dulce. Quia sunt quidam qui se castrauerunt propter regnum caelorum & qui potest capere capiat: quia sapientia valde inimica est immundis.

4. Reg.

ultimo

& Iere. 5

Mat. 19.

1. Cor. 10

Sexta aetas incepit in Christo: in qua & nos sumus: in quos fines seculorum deuenerunt, & hic est qui per mysterium incarnationis, passionis & resurrectionis suae: impletis omnibus hydriis sex aetatum per se ipsum conuertit in vinum optimum. Et tunc ministri id est boni literati & tractatores sacrae scripturae: & praedicatores, hauriunt: aquam vinum factum. Et primo ferunt Architriclino. i. in gloria dei: deinde omnibus qui sedent ad mensam ecclesiae. Et sic conuertunt aquam huius Euangelij. Nam hydrię significant allegorice potentias interiores & exteriores virginis Mariae. Quae ante Christi conceptum quasi erant plena aqua. i. virginitate: erat. n. solum

omnis

virgo

- virgo & non mater: post conceptum filij remansit virgo,
& mater dei effecta est. Et sic aqua insipida mutata est in vinū
virginitas enim erat insipida in lege veteri, quia de ea est scri-
ptum. Maledictus, qui non reliquerit semē in Israël. Sed post-
quam concepit filium. Architriclinus, id est, spiritus sanctus:
vidit virginem simul, & matrem dei, & cognouit esse opti-
mum vinum in colore. Quia cum esset mater, est simul vir-
go. Nam in aliis mulieribus: color virginitatis perditur: cum
efficiuntur matres. Sensit etiam odorem vini, quia erat sicut
Gen. 27 odor agri pleni: cui benedixit dominus. In gustu cognouit
etiam: esse optimum vinum, quia benedictus fructus ven-
tristui. Et fructus eius dulcis gutturi meo. Nam fructus ma-
Cant. 2. ternitatis virginis: est filius dei. Binæ, vel ternæ metretæ: sunt
gratiæ virginis à deo communitatæ, scilicet, gratia singularis
personæ, de qua Angelus dixit. Ave gratia plena. Secun-
da metreta, gratia pro ministris eius. Nam postquam ange-
lus dixerat virginem plenam gratia intulit, spiritus sanctus
superueniet in te: vt postquam plena erat: gratia superue-
niens in alios redūdaret. Sicut si vasi pleno aqua adhuc aqua
infundatur fit, vt effundat in alia vasa. Tertia metreta signifi-
cat gratiam maternitatis: quæ solum competit virgini de qua
angelus dixit. Ecce concipies in utero, & paries filium. Di-
scipuli vocati ad nuptias, allegorice significant angelos, qui
cognouerunt hoc mysterium incarnationis. Nam nō omnes
angeli cognouerunt illud: quia aliqui eorum quærebant.
Esa. 13. Quis est iste qui venit de Edom? Et non solum gauisi sunt, de
desponsatione sponsi cum sponsa, id est, dei cum natura hu-
mana, sed etiam valde gauisi sunt dum viderunt illum in
natiuitate procedentem ex virgine tanquam spon-
sum de thalamo suo. Hoc gaudium angelorum no-
tatur: cum dicitur in euangelio Lucæ. Facta est
Lucæ. 2. multitudo coelestis exercitus cum pastori-
bus, laudantium & dicentium. Gloria
in excelsis deo ad quam nos
perducere dignetur domi-
minus noster Iesus
Christus, &c.

Sermo tertius eiusdem dominicæ de Euangelio Thoma.

Nuptiæ factæ sunt in Cana Galileæ.

Ioan. 2.

Sermo moralis de expositione Euangelij.

Cana zelus interpretatur. Galilea transmigratio: & significat peccatorem iustificatum ex gratia: qui zelo iustitię transit ad iustitiam vt dicit Hugo. in expositione huius euangelij. Tunc in cana Galileæ fiunt nuptiæ inter deum & animam separatam ab eo per adulterium culpæ. Ibi Iesus mirabiliter conuertit aquam in vinum, & per suam gratiam iustificat impium quod est maius quam creare coelum & terram: quando de luxurioso, facit castum: & de intemperato, temperatum: & de superbo, humilem: denique aufert culpam & confert gratiam. Et tunc fiunt nuptiæ in cana Galileæ, quia vxor. i. anima transfertur ad habitandum cum verbo propter iustificationem. Nam secundum iura. Vxor tenetur sequi forum viri: Habitat enim peccator in terra deserta in via, & in aquosa, quia peccatum est quasi desertum iustitiæ: in quo nulla apparet via salutis: nec gutta gratiæ. Oportet ergo transire ad terram dei. i. iustitiam. Sicut filius prodigus: qui abiit id regionem dissimilitudinis. Nam quæ conuentio lucis ad tenebras, & Christi ad Belial: Peccator habitat in tenebris. Commoratur cum Dæmone, oportet ergo eum transmigrare ad terram dei. i. gratiam.

Et nota quod per aquam: significantur mali, & per vinum boni. Sicut enim aqua frigida est: sic mali, per malitiam sunt frigidi: quia ventus Aquilo fluit, & congelauit aquas, sicut Crystallum. Vnde sicut aqua conuertitur in Crystallum præ nimia frigiditate & longo tempore: sic quidam mali etiã inter flagella: duriores fiunt. Item sicut, aqua semper fluit in mare amarum: quasi conuersa à dulcedine sua, in amaritudinem maris. sic mali ducunt in bonis dies suos: & in puncto ad inferna descendunt. Et sicut aqua dilabitur per diuersa partes & tortuose incedit: fodiens ripas per quas fluit, sic mali tortuose incedunt, diuersis modis deuiando à rectitudine iustitiæ, per obliquos & iniquos contractus vsurarum.

Aug. su
per Ioã-
nem.

vt in. I.
penult.
ff. de iu-
risdict.
omniũ
iudiciũ.
Psal. 62.
Luc. 15.
2. Cor. 6

Iob. 21.

- rum. Et delectatio fluit, per duas ripas. s. sensualitatis & rationis facit deuium iter declinando à regulis iustitiæ: Remedium est figere stipites: vt non destruantur ripæ, sic oportet obseruare diuina mandata, vt aqua. i. delectatio: non destruat ripas rationis & sensualitatis per consensum peccati moralis: Bene ergo mali per aquam significantur. Per vinum boni significantur, quia calet intus per calorem, & alios inebriat & lætificat per bonum exemplum & sanam doctrinam, & facit eos cadere, per humilitatem: & denudare se ipsos per amorem paupertatis spiritualis: Oculi scintillant quando amor illuminat intellectum, secundum illud. Psalm. Gustate & videte &c. Sex hydry: sunt corporis sensus, cum anima. Lapidæi sunt isti sensus: quando homo est in culpa: nam peccatum Iudæ est scriptum stilo ferreo & vngue adamantino: sed quando iussu matris dei: implemus sensus aqua compunctionis: quasi omnes sensus nostros à culpa lauamus, & sic stant hydry secundum purificationem verorum Iudæorum. i. confitentium deum. Et licet omnis homo. i. humaniter viuens in peccatis: à principio, bonum vinum ponit delectationis mundanæ: & in fine id quod deterius est, quia vinum pœnæ inferni, in his tamen nuptiis non sic: sed econuerso: seruauerunt bonum vinum in finem vitæ.
- Psal. 33.** Quando dederit dilectis suis somnum, quando bibemus vinum meracissimum: quando iam non bibam de hoc genere.
- Iere. 17.** mine vitis: donec illud bibā in regno dei. In his nuptiis principalis inuitatus est Iesus: quia illi conuenit dare gratiam.
- Mat. 26.** Venit enim quærere & saluum facere quod perierat. Venerunt etiam discipuli qui comitabantur Iesum. i. perfectiores diuinæ: quæ manifestantur in iustificatione peccatoris.
- Mat. 18.** Ibi enim diuina sapientia manifestatur: cum de peccato damnat peccatum. Et vbi abundauit delictum abundet & gratia: & quod de tiro eliciat reuaciam. Apparet similiter iustitia: nam requirit contritionem & confessionem & satisfactionem de peccato: quia iuxta delicti mensuram: erit plagarum modus. Ostendit etiam omnipotentiam: dando gratiam: & promittendo gloriam. Maius miraculum est iustificare impium quam creare coelum & terram: quia creat deus
- sine

sine te: sed te non iustificat sine te, vt dicit beatus Augustinus. Augu.
 Sed misericordia principaliter inuenitur, in his nuptiis iustificationis: significata per matrem Iesu. Erat ibi mater Iesu: mater misericordiæ: quia in hoc negotio, potissimum misericordia inuenitur, & ipsa super exaltat iudicium: peccator enim condemnatus in curia iustitiæ: appellat ad curiam misericordiæ: quæ in poenitentia ostenditur esse maior: alias non appellaretur ad illam: suprema misericordia est trahere rebelles: inuitare nolentes: vocare auersos: Hanc misericordiam extollebat. Psal. dicens. Mirifica misericordias tuas qui saluos facis sperantes in te. Pictor ponit oleum super colores: vt appareant pulchriores: sic deus oleum misericordiæ super ponit suis perfectionibus: quas in iustificatione peccatoris ostendit. Ideo dicit, mirifica &c. non creando aut conseruando, vel redimendo neque beatificando: non in his ostendis, mirificam misericordiam tuam: sed saluando peccatores sperantes in te: de inimicis faciendo amicos: & diffidentes facis sperare in te. Quod valde ponderat beatus Paulus dicens. Psal. 16.
Compa
ratio.
 Non ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos sed secundum misericordiam suam: saluos nos fecit. ad Tit. 3.

Aliter exponuntur hydiæ: hydiæ sunt sex opera misericordiæ, ad emundandas maculas peccatorum nostrorum. Multas hydiæ ponit Hugo Cardinalis in expositione huius Euangelij. Sed sex hydiæ nobis valde vitales: sunt quinque plagæ corporis Christi, cum contritione nostra. Mirabiliter passio Christi lauat nostras maculas: si deuotionem ad illas habeamus. Sicut enim significatur in illis quinque porticibus piscinæ in hierusalem constituta: sanantur omnes ægri- tudines spirituales, mouente deo aquam. i. liberum arbitrium, & intrante infirmo piscinam: quod fit per applicationem nostræ voluntatis ad Christi passionem. Similiter sunt quasi hydiæ Iudæorum. i. confitentium Christum, plenæ aqua. Et nobis ingerunt dolorem & compassionem: si bene recogitentur cum teneritudine cordis, sicut enim in domibus magnatum: solet poni leo: ex are conflatus: per cuius oculos & nares, & manus, & pedes fluit aqua: qua domestici lauant manus, sic constituit deus in ecclesia. Leonem de Ioan. 5.
Compa
ratio.
 tribu

- tribu Iuda. id est, Christum. Et fluit aqua à pedibus, & manibus, & latere eius: quæ immunditias cordis nostri emundet.
- Zach. 13. Ideo dicitur. Erit fons patens domui David & alibi. Vidi
- Eze. 47. aquam egredientem à latere dextro. Sed aduerte quod in his nuptiis: non solum inuenitur misericordia: Sed iustitia: ideo mater Iesu inuitat nos ad iustitiam dicens. Quæcunq; dixerit vobis facite: quia si vis ad vitam gratiæ & gloriæ ingredi:
- Mat. 19. serua mandata. Vere dignum & iustum est obedire deo in prosperis per humilitatem: & in aduersis per patientiam: nã caput Christi in cruce inclinatum, supra se habebat titulum triumphalem & coronam de spinis: vt nos illi obtemperemus in prosperis & aduersis. In his nuptiis binæ vel ternæ metretæ sunt duo vel tres timores, quibus affligimur. De præteritis enim peccatis timemus: an sufficiẽter sit p̄ illis satisfactũ: de presentib⁹ timemus: quia nescim⁹ an simus digni odio vel amore. De futuro multo magis timemus nescimus enim si in gratia aut peccato discedemus. Hic timor valde affligit pœnitentes: vsquequo mutetur in amorem, & expellatur à charitate,
- Eccle. 9. quæ foras mittit timorem. Et hæc est mutatio aquæ in vinũ: & mutatio dextræ excelsi. Hoc vinum lætificat & inuenitur in cæla vinaria. Hoc expetebat David cum dicebat, Quid retribuam domino, &c. Calicem salutaris accipiam. Calix pœnitentiam significat: accipi debet manibus: non ore tantum prædicari. Nam non intrabit in regnum cœlorum qui dicit Domine domine: sed qui facit voluntatem patris mei. In hoc calice infunditur gratia infusa seu charitas. Operculum calicis, id est, pœnitentiæ est spes de venia: nam vas non habens operculũ reprobatur in lege: pœnitẽtia sine spe: est pœnitẽtia inutilis, sicut pœnitentia Iudæ. Pes calicis: est fundamentum & radix vnde oritur pœnitentia aliquando incipit à timore. A timore tuo concepimus, & parturiuimus spiritum salutis. Aliquando oritur à spe veniæ: vt patet in filio prodigo. Aliquando oritur à fide, vt innuit articulus fidei. In remissionem peccatorum. Aliquando à consideratione vilitatis peccati, scriptura exhortante vide vbinunc prostrata es. Aliquando oritur ex motu indignationis, secundum illud: indignatio mea auxiliata est mihi. Nota figuram de his nuptiis. Sarra id est
1. Ioã. 4.
- Psal. 67.
- Cant. 2.
- Psal. 115.
- Calix pœnitentiam desinat.
- Mat. 7.
- Nu. 19.
- Esa. 26.
- Hiere. 3.
- Esa. 63.
- Tob. 3.

id est, anima occidit septē viros, id est, septē dona spiritus, sancti: reperta in iustificatione peccatoris: sapientia occidit: cum gustata delectatione carnis desipit sapor diuinus: donū intellectus occiditur: quia non intelligitur delectatio includens amaritudinem æternam. Donum consilij destruitur cum eliguntur media contraria fini vltimo. Donum scientiæ perditur: quia non discernimus pericula carnis, mundi, & dæmonis. Donum fortitudinis moritur: cum homo incuruatur dæmoni. Ex quo homo est crudelis, & iniquus in seipsum. Sara copulatur Thobie iuniori, id est, spiritui forti angelus, id est, diuina inspiratio duo monet facienda. Primum vt craticula cordis piscis assetur cuius odor expellit dæmonium: in quo notatur efficacia passionis Christi expellens nostra peccata: dum tamen applicetur illi voluntas, quod notatur in secundo remedio, scilicet, oratione & deuotione. Et sic passio Christi & nostra oratio: sunt medicina sufficiens ad expellendū peccatum, & introducendam gratiam in præsentī, & gloriam in futuro, quam nobis dignetur concedere Christi Iesus, &c.

Thob.
6.

Sermo quartus eiusdem dominicæ partim literalis, & partim moralis. Thema. Nuptiæ factæ sunt in Cana Galileæ. Ioan. 2.

IN hoc sermone eliciam aliquas doctrinas ex euāgelio: prima est doctrina humilitatis. Hanc semper docuit Christus in euangelio præsertim quando dixit. Discite à me: quia mitis sum, & humilis corde. Hanc docuit opere nascens ex virgine, & certè satis rudes sumus: si tanto tempore ad scholam ecclesiæ: vnam lectionem tantum nō addiscimus: sicut ignis facit cineres, & cineres ignem conseruant: sic amor dei facit humilitatem: vt humilitate conseruetur deus. Adeo Christus amicus humilitatis fuit: vt in omnibus operibus in quibus se ostendit deum fortem, prius se ostendit deum fragilem à natiuitate vsq; ad mortem: & à morte vsq; ad ascensionem. Nam vt dicit Vbertinus: quando nascitur: ostendit se deum in modo nascendi ex virgine incorrupta, sed primo hominem fragilem se ostendit nascendo ex muliere: vt dicit Apoc. Natum ex muliere, factum sub lege. Post natiuitatem statim se ostē-

Mat. ii.

Ad gal.

i dit deum

- dit deum fortem in exercitu angelorū dicentium pastoribus.
Annuntio vobis gaudium magnū: quia natus est vobis salua
tor mūdi. Sed prius ostendit se hominem fragilē: quia reclina
uit eum mater sua in præsepio, & pannis eum inuoluit: & re
clinavit eum in præsepio: quia nō erat ei locus in diuerforio.
- Mat. 11. Ecce quā amicus humilitatis. Discite à me: quia mitis sum &
humilis corde. In adoratione regū ostendit se deum in appa
ritione stellæ: sed prius viderūt eum cum Maria matre eius: &
tunc procidentes adorauerunt eum, & apertis thesauris suis
- Mat. 2. obtulerunt ei munera, &c. Simeon senex prædicat eum salu
Lucæ 2. tare dei, & lumen ad reuelationem gentium & gloriam plebis
sue Israël. Sed prius ostendit fragilitatem suam, ex quo tan
quā homo peccator & pauper offertur in tēplo: redimendus
vili pretio, & offerentibus pro eo par turturum, aut duos
pulos columbarū. Item in baptismo deus pater ostēdit eum
esse deum fortem dicens. Hic est filius meus delictus, & ipse
- Mat. 3. baptista dixit. Ego vidi & testimonium perhibui: quia hic est
Ioan. 1. filius dei, quod si filius per consequens necessario ex substan
tia eius genitus: deus de deo: lumen de lumine: deus verus, de
deo vero. Sed prius ostendit fragilitatem suam, suscipiendo
baptismum. In ieiunio se deum ostendit in ministerio ange
lorum: quia accesserunt angeli, & ministrabant ei. Sed prius
ostendit se hominem fragilem: quia cum ieiunasset quadra
ginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit, &
dæmonium ducit illum hac & illac sicut homo fortis puerū
paruulum. In morte deum fortem se monstrauit clamans vo
ce magna: quod sit supra omnem naturā humanam, & quia
obscuratus est sol & petreæ scissæ sunt, & monumenta aperta
sunt & multa corpora sanctorū surrexerūt. Sed prius ostēdit
fragilitatē suam quia cepit pauere & tēdere, & factus est su
dor eius vt guttæ, sanguinis. Deniq; in hodiernis nuptiis deū
se ostendit in mutatione aquæ in vinum: sed prius hominem
fragilem inueniendo, & stando ad nuptias, & in tripudiis,
quod est hominum fragilem, & carnalium. Ecce quomodo
in omnibus factis prius ostendit se hominem fragilem, quam
deum fortem. Maxima doctrina humilitatis est, maximè pro
istis qui se iactant de nobilitate generis, & vilitatem abscon
dunt. Et si quid nobilitatis habent statim emittunt foris. Et
erat

erat mater Iesu ibi. Miranda nouitas, quis eam ruminabit? Quomodo Maria virgo virginum sacratissima interest nuptiis ubi perditur uirginitas? Certe hoc exemplum non est imitandum à sacris uirginibus, imo nec ab omnibus uirginitatem amantibus: quomodo ergo erat Iesu mater ibi? Respondeo vel propter occultandum misterium uirginitatis: ut Rupertus hic, propter quod desponsata est viro Ioseph, & in templo est presentata, & purificata ut puerpera, vel quia nondum erat datum: nec publicatum euangelium. Vnde ante non erat dandum consilium uirginitatis, cum in lege Moyse erat contraria lex dicens. Maledictus omnis qui non reliquerit semen in Israël. Vnde propter hoc erat mater Iesu ibi. Tertia doctrina: ut gustauit uinum factum. Nota quod in nullo miraculo Christi legimus aliquid de nouo creasse: cuius ratio secundum Ruper. hæc est. Quia in ecclesiastico dicitur, Eccl. 58. qui uiuit in æternum: creauit omnia simul: quia prima rerum omnium elementa creauit simul à principio ex nihilo, id est, in primo die sex autem sequentibus diebus: rerum omnium species, non ex nihilo, sed ex eisdem elementis imperio uerbi formauit: & die septimo requieuit ab omni opere quod patrarat: ut scilicet, deinceps nullam nouam speciem de nouo esset producturus. Vnde ex hac causa non creauit hic uinum ex nihilo: sed mutata substantia aquæ in uinum, & in panibus quinque adiuciendo substantiam panis, &c. Et oculos cæci aperiendo vitam mortuis reddendo.

Eccl. 58.

Gene. 2.

In secunda parte dic aliquas excellentias matrimonij. Primam ponit euangelium: quia uocatus est Iesus ad nuptias: quia uenit ad honorandum matrimonium: ergo ubi est deus, non potest dæmon habitare. Quæ enim conuentio Christi ad Belial? & in libro Machabeorum dicitur, quod propter presentiam dei: hostes uerterunt terga. In matrimoniis clandestinis ab ecclesia prohibitis non inuenitur Deus sed dæmonium, o bene Iesu quomodo potest esse: ut tu & mater tua comedatis in domibus adulterorum, & fornicatorum? conuiuia illorum est dæmon cui sacrificant corpora sua, & quasi incipiunt habere vitam inferorum, quam in æternum sunt habituri ex nunc, sicut ligna ardentia, igne infernali ueniuntur æterno igne cremada, Quomodo ergo deus erit præses igni putrido &

2. pars. 7

2. Cor. 6

2. Matt.

12.

fætidø? Secunda excellentia est representationis: quia duo maxime representat matrimonium vnionem Christi ad ecclesiam, & vnionem animæ ad deum. De primo dicit Apost. Ephē. 5. sacramentum hoc magnum est: sed in Christo & in ecclesia. Hoc matrimonium contractum est in vtero virginali. in ecclesia, de quo dictum est in aliis contionibus. Secundo representat vnionem animæ Christianæ ad deum: quia est verus sponsus, & vir eius sine quo non potest concipere adhuc vnā bonam cogitationem: quia non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis. Sicut ergo imago ratione illius quod representat est multum extimanda, sic matrimonium. Et sic Ioannes decollatus est: vt repararet istam imaginem: destructam in adulterio Herodis: quia abstulit vxorem fratris sui. Hinc apparet in quanta reuerentia habendum est matrimonium.

Tertia excellentia est: quia matrimonium confert gratiam ex se iuxta opinionem sanctorum & determinationem ecclesie: quia dimittit & refrigerat ardorem carnalem: & facit, vt aquæ furtiue non sint dulciores: & operatur alias operationes sanctas: de quibus vide in materia de matrimonio.

Quarta excellentia: est benedictio quam accipiunt nubentes: non enim habet paruam autoritatem & efficaciam benedictio nubentium. Primo quia significat illam benedictionem quam contulit deus primis parentibus: quando dixit. Crescite & multiplicamini. Nulli creaturæ nisi tantum homini, dedit illam benedictionem: sic nullus coniugatorum benedicitur: nisi qui accipit velationes, si benedicimus panem quem comedimus vt eiiciatur Dæmonium: quanto magis in matrimonio vbi insidiatur Dæmon vt patet in Sara & Tobia: Similiter valet ista benedictio ad augmētum bonorū temporalium. Prouer. decimo. Benedictio dñi diuites cōstituit. vnde sicut Maria non concepit Christū nisi post benedictionem ideo angelus dixit, benedicta tu in mulieribus: sic nulla sponsa concipere debet ante benedictionem. Quinta excellentia est: miraculum primum factū in nuptiis. Et bene aqua mutatur in vinum: quia vsque tunc sacramentum istud matrimonij, non conferebat gratiam: erat quasi aqua insipida nunc confert gratiam quasi aqua conuersa in vinum lētificās

cor ho-

cor hominis, Ltentur coniugati, & gratias agant: quia quasi audeo dicere quod deus factus est quasi Ioculator nuptiarum: quia conuertit aquam in vinum: vt lætarentur conuiuæ. Hoc enim fecit: vt significaret gratiam, quam confert sacramentum. Religio tantum permanens: singulariter à deo conferuatur, nam omnes plantatio, quam non plantauit pater meus eradicator. Mat. 15.

Tertia pars sermonis edisseret differētias nuptiarum: nam quædam nuptiæ, sicut nigrorum: quædam claudorum: 3 pars. quædam alborum. Nuptiæ nigrorum, sunt nuptiæ infernaldium: in quibus plus soluitur quam comeditur in nuptiis: quia peccatum transit in momento, & pœna manet in æternum. Vnde Psalmographus dicit. Mors depascet eos. Nam Psal. 48 herba depasta statim crescit: sic cruciati, statim reuirescunt vt iterum de nouo patiantur: quod non est extra iustitiam: quia voluissent iniqui semper viuere in peccato. In nuptiis claudorum nubentes, sunt in purgatorio: in quo tantum soluunt, sicut comederunt, id est, tantum puniuntur quantum male egerunt iuxta illud. Quantum se glorificauerunt in delitiis: tantum date illi tormenti. Tertiæ nuptiæ, sunt alborum: in quibus conuiuium infinitum excedit symbolum id est, Scote ex quo præmiantur vltra condignum, quia accipient mensuram bonam plenam coagitatam & effluentem. Apo. 18 In his nuptiis anima ducitur in domum sponsi: ibi reperiuntur tria bona matrimonij bonum fidei: nam anima beata non deuiabit à voluntate diuina: non propter malitiam, quia absortæ sunt petreæ Luce. 6. Psalm. nec propter ignorantiam: quia omnes sunt docibiles dei: nec propter concupiscentiam deuiabunt à reſtitudine: cum habeant quidquid volunt. Animal enim mouetur ad querendum cibum conuenientē: quia est absens, quod si alimentum haberet cõiunctum, non moueretur à loco: vt videre est in ostreis, quæ à rupe non mouentur, sed semper affixæ manēt, & suscipiunt rorem ad sui conseruationē. Eodem modo in hac vita degentes: quærun cibū cõuenientem alij honores alij delitias alij diuitias, secundum illud. Omne quod est in mundo: aut est cõcupiscentia carnis: Psalm. 140. aut concupiscentia oculorum: aut superbia vitæ. Ioan. 6. Quã obrem mouentur pedibus, id est, desiderijs. In beatitudine tamen 1. Ioã. 2.

beati, habent cibum coniunctum. s. deum: qui intra animas beatorum est: ideo à deo non separantur, nec euelli possunt: sed aperientes voluntates: recipiunt fruitionem & beatitudinem à deo productam. Bonum prolis est in his nuptiis, scilicet, lumē glorię cognitio, fruitio, tentio immediate à deo producta in animas beatorum. Est bonum sacramenti. s. indissolubile vinculum inter deum & animas beatas: quia nec deus permittet beatos peccare, nec à rectitudine in aliquo discedere: quia absorti sunt petre iudices eorum. Ibi est mensa communis Christus enim dicit, Ego dispono vobis regnū: vt edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo. Lectus est communis: nam in fruitione cōmunicant deus, & anima beata. Lectulus noster floridus, scilicet, animæ & dei. Ibi sunt bona communia. Gaudet & fruitur anima bonis dei completur perfecte dilectio mutua inter deum & beatum in gloria ad quam nos perducatur, &c.

Luc. 22.

Cant. 1.

*Dominica Tertia post epiphaniam. Tha. Tetigit eum
dicens volo: mundare. Matth. 8.*

Pro introductione expono euangelium literaliter.

IN prima parte tractabitur: de modo curandi leprosum. In secunda: de seruo Centurionis. In tantum voluit Christus honorare suam humanitatem, quam ex nobis assumpsit, q̄ noluit aliquando miraculum facere: nisi mediante illa: & sic, hic mediante contactu curat leprosum. Verbo paraliticum & salua, cæcum à natiuitate: quia sic coniuncta erat deitas humanitati sicut ignis ferro candenti. Hinc est, quod nulla iniuria facta est humanitati quin fieret deitati. Sicut enim quando videtur charta regis missa ciuitatibus: si aliquis inobediens rumpat chartam, punitur non quia rumpit chartam, sed tanquam verbum imperiale dirumpens: sic tanquã purum hominem videns, & crucifigens, quod enim videbat, quasi charta erat. Quod enim in ea cælabatur verbum imperiale erat: natum ex natura: non prolatum per verbum. Hæc Tertulianus in sermone. Vnde dixit Christ⁹. Pater mi si possibile est, &c. Id est sic filium vnitū tibi: permittis occidi? ante oculos tuos &c. Et vt intelligas qualiter omnia mēbra Christi habēt virtutem

Compara
ratio.

Mat. 26.

virtutē sanandi omnes nostras egritudines imo sacra scriptura commemorat: deum habere nostra membra: nā dicit. Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabit me. Similiter cōmemorat eum habere Cor, oculos & cætera membra in quibus nobis quasi afsimilatur: vt eum imitantes in his mēbris sanet nostras egritudines. Deus enim in membris afsimilatur nobis triplici ratione. Prima ratio sicut enim dicitur de homine graui nō habēte paruā autoritatem: q̄ cōformatur illis quibus loquitur formando simile idioma, sic deus noster, nobis cōformatur, & coarctatur formādo verba iuxta modum nostre paruitatis. Qua de causa nos rogamus maiores: vt porrigāt manus: tendāt aures ad nos exaudiēdū, inclinēt Cor. simili modo: deū oramus: vt nobiscū vniformiter agat. Secunda ratio: q̄a sicut vultus aspiciēs speculū, & imago in speculo cōformatur taliter q̄ si vultus est tristis: imago apparet tristis & si facies est læta: imago apparet læta: eodē modo verbū est imago patris. Nos dū oramus aspiciemus ipsum verbū, & simili apparet imago. .i. ipsum verbū qualis nostra cōsciētia videt ideo apparet pius piis: crudelis impiis, & sic apparet sanctus cū sancto, & cū peruerso apparet puerfus. Tertia ratio, quare deus in mēbris coaptatur nobis est: q̄a nos & deus cōformamur sicut neruus cytharæ: q̄a vnus pulsatur, ali⁹ in eodē pūcto mouetur: vt dicit beatus Grego. & quasi vna chorda trahit aliā: eo modo nos bene ordinati, & affecti: deū ipsum ad nos trahimus, & moueri & inclinari facimus nostris affectibus. Videamus ergo qualiter deus nostris membris conformatur primo. Caput dei dicitur plenum esse rore, & capilli eius guttis noctium. Quod hoc modo exponitur, scilicet, quia caput dei est plenum rore, id est, misericordia, & pietate. Et dei capilli sunt diuina iustitia & potētia qui sunt pleni guttis noctium: quia explorat diuina iustitia delicta vt ea puniat. Sicut faciunt iudices qui nocte circuunt ciuitatem: vt capiant delinquentes, & sic caput nostrum quod est superior portio animæ: contemplans diuinas perfectiones: atrahit diuinā bonitatem, maximē se conformando diuinæ pietati. Caput ergo dei trahit iustus. Quia si quis diligit me: ad eum veniemus, & mansionem: apud eum faciemus. Secundo dicitur deus habere oculos. Quia oculi domini cōtemplantur bonos & malos

Cant. 2.

Grego.
plogo
sup lob

Cant. 5.

Io. 14.
Prou. 1;

in omni loco. Contemplatur. n. deus corda nostra & angulos conscientiae nostrae, & abscondita tenebrarum. De his oculi dicit beatus Iohannes. Cum subleuasset oculos Iesus. Antequam esset homo: oculus misericordiae erat depressus: oculus iustitiae eleuatus sicut montes dei: sed deo facto homine: eleuatus est oculus misericordiae. In sacramentis exaltatur diuina misericordia in poenitentia similiter. In extrema vnctione ponitur oleum, & in ordine sacerdotali. Hoc enim oleum: diuinam significat misericordiam. His diuini oculis, nostri conformari debent. s. compatiendo & habendo lumen cognitionis, quia beati qui lugent. Et oculus haebraice: latine dicitur fons. Et sic deus dicitur lumen & fons, quia Psalmographus dicit. Quoniam apud te est fons vitae. Et in lumine tuo videbimus lumen. Tertio dicitur deus habere Cor. Tactus dolore cordis intrinsecus. Et cor nostrum trahit cor dei. Quia desiderium pauperum exaudiuit dominus. Et genitum cordis eorum audiuit auris tua. Et in Exodo dicitur. Audiuit dominus gemitus eorum, & recordatus est foederis sempiterni. Pepigit. n. deus foedus cum hominibus: vt in quacunque hora ingenuerit peccator: non recordetur deus peccatorum eius. Et illud est pactum dei. Conuertimini ad me & ego conuertar ad vos. Foedus naturale est: vt saluator liberet captiuum: dominus liberet seruum, pater compatiatur filiis.

Quarto habet aures ad nos exaudiendum: vnde psalmographus dicit. Verba mea: auribus percipe domine. Similiter nostrae aures: verba dei percipere debent: & voces creaturarum audire debent. Vnde Psalm. Audi filia & vide &c. & Iob. Quasi furtiue: suscepit auris mea venas susurrij eius.

Quinto deus habet brachium: brachium dei: filium dei significat. Esa. Brachium dei cui reuelatum est: Nam deus valde abscondit brachium suum. Filium enim nemo nouit nisi pater. Secundo assimilatur brachio: quia sanguis brachij effunditur vt curetur totum corpus: sic totum genus humanum aegrotabat, & filius dei occisus est: vt totum genus humanum sanaretur.

Tertio assimilatur brachio: quia totum pondus sustinent brachia onera vero nostra. i. peccata, Christus portauit super lignum in corpore suo. Quarto brachio protegimur ne laedatur

datur caput: aut corpus nostrum: & hoc modo filius dei nos defendit à seueritate diuinæ iustitiæ. His modis deum imitari debemus primo vt effundamus sanguinem. i. pecuniam, in pauperum subuentione, similiter sustinere debemus onera fratrum nostrorum, secundum illud. Alter alterius onera portare, & tertio tutari proximos tenemur in eorum periculis & laboribus & opponere nos debemus deo, ad fratres nostros protegendum. Vnde scriptura dicit. Quare non posuistis vos murum pro domo Israël: Et Moses tanquam brachium se ponebat inter deum & filios Israël dicens. Dimitte eis hanc noxam: aut dele me de libro uiuentium. Et Paulus tanquam brachium opponebatur coram deo dicens. Opto anathema esse pro fratribus meis.

ad Gal. 6.

Ezec. 13.

Exo. 32.

ad Ro. 9.

Sexto manus nostræ: manibus dei conformari debent. Nam hunc leprosum manibus tetigit: & confestim mundatus est manus enim Christi quasi tornatiles: ad omnia opera facienda faciles sunt. Tetigit piscatores & apostolos fecit scilicet Petrum, Paulum, Mattheum &c. Et mutauit eos. Tange me domine & amplius laua me à lepra. Sed. O infelicitatem nostram: quia tangit nos & tactum eius non sentimus. Ratio est, quia inter flagella duriores sumus & hac animaduersione punitur, peccator quod in morte sua obliuiscatur sui: qui in vita sua oblitus est dei.

Cant. 5.

Et sicut membrum: quando non sentit: nullam recipit salutem: sic anima nostra figura de lucta angeli cum Iacob: qui tetigit neruum femoris eius, & statim emarcuit. Sic qui tangitur diuina gratia: statim temporalia despicit, vel saltim ad æterna dirigitur. Vnde nota quod Iacob nõ remansit omnino fractus sed claudus: In quo notatur quod temporalia non penitus sunt relinquenda: sed amor temporalium claudicare debet in comparatione æternorum.

Gene. 9.

Duo isti infirmi: duos populos significat: leprosus: populum hebræorum. Puer centurionis, populum gentilem secundum Ruper. abbatem hic. Et bene leprosum curat tactu: quoniam salus ex ludæis est, quoniam humanitatem sumpsit ex illis, puerum gentilem non tangit: quia post ascensionem domini: gentiles doctrina apostolorum ad Christum conuersi

Ruper. tus.

Ioan. 4.

funt maiori infirmitate laborabat puer quam leprosus: quia ille male torquebatur à Dæmonio: leprosus non, quia populus gentilis colebat idola. Hebreus non. In domum centurionis: non intrat rogatus, ad leprosum accedit nō rogatus, prius sanat leprosum hebræum, quam puerum gentilem.

2. pars. Sequitur secunda pars moralis, puer centurionis significat
 1. ratio. appetitum sensitium qui se habet ad modum pueri: qui nō cauet pericula sicut equus indomitus sine freno: paratus incidere inter manus hostium, & in aquis profundis submergi.
 2. ratio. Oportet ergo vt chamo & freno cōpescatur. Est etiam puer: quia non curat de vtilitate propria nec de vtilitate animę: quę consistit in diuitiis gratiarum & virtutū, sed solū curat de delectatione: quę dissipat omnia spiritualia de quo Prouerb. 30. Per duo mouetur terra: per seruum cū regnare cepit, per stultum: cū satiatus fuerit cibo. Seruus iste regnans, est appetitus sensitius qui dominatur rationi. Stultus satiatus cibo est corpus nostrū: cui sicut stulto nihil vetatur quod optat. Ideo qui sic viuunt facile omnia bona spiritualia perdit. Dicitur etiā puer quia faciliter, de loco ad locum currit: de cauea in caueam: de taberna in tabernam. i. de delectatione in delectationem. Vnde dicitur. Non sit pratum quod non transeat luxuria nostra.
 3. ratio. Est etiam puer: quia nullam amicitiam seruat: sed omnia reuertit in proprium cōmodum, vnde cum illo: nec serio, nec ioco ludendum est: sed eiiciendus est ipse & mater eius. secundum illud Gene. Eiiice ancillam & filium eius. Secundo est bestialis: ideo dicitur. Iacet: quia in modum bestię: omnia vorat & vastat. Habet se admodum bestię: nam sicut bestię, brutali appetitu feruntur in cibum: sic appetitus in suum delectabile. Est etiam sicut bestia: quia bestię, vt vult. Philosophus solum delectantur delectationibus gustus & tactus: sic delectationes istę sunt vehementiores, vrgentes appetitū sensitium. Tertio est inutilis & ad opus bonum trahi non potest: sic appetitus sensitius magna fortitudine & violentia ad bonum trahitur, quia habet bellum continuum cum spiritu. Est etiā sicut paralyticus qui caret sensu rationis: compassionis & timoris. Nec enim sentit ignem inferni, neq; frigus conscientię: nec puncturam lanceę nec clauorum Christi: neq; eius verbera:

bera: nec sentit odorem coquinæ cælestis: neq; miseria proximo-
 rum: sed solum inclinatur ad propriam delectationem. Hic puer habet dominum. s. rationem & liberum arbitrium: qui dicit. Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, quia. s. domus conscientia: stat dissipata, minatur ruinam, est plena immunditiis. Sed adhuc dicit Christus. Ego ibo in domum tuam & curabo illum, quoniam delicia mea esse cum filiis hominum. Solum deus requirit domum mundam. Mat. 8. Prouer. 8.
 Cor. Nam sicut dominus diues omnia ornamenta secum affert ad ornamentum domus: solum sicut apis: requirit vas mundum: vbi mirabiliter operatur per gratiam: efficit ceram ad illuminationem intellectus: & mel, ad cibandum affectum. Noli ergo dicere: quia non sum dignus: in hoc enim tantum quia reputaris indignus, factus es dignus, sicut petrus dixit. Exi à me: quia homo peccator ego sum. Et quando dixit. Domine tu mihi lauas pedes? Dixit etiam Centurio. Habeo sub me milites, & dico huic. Vade & vadit: & alteri veni & venit. Exponitur enim de ratione hominis constituta sub deo: & tamen habente sub se: ipsas animæ potentias intellectuales & sensuales: recte potest dicere & imperare, memoriæ, voluntati & intellectui vt cogitet quæ ipsa velit. Ex hoc sumitur argumentum: quod in potestate nostra est, malam cogitationem expellere: & inserere bonam in corde: licet difficile sit, quia Dæmon potest suadere & ponere in phantasia: malas cogitationes propter subtilitatem sapientia suæ: sed non potest cogere voluntatem humanam ad consentiendum malis cogitationibus. Imo propter liberum arbitrium: potest humana voluntas reiicere malam cogitationem & bonam recipere, quasi in instanti temporis. Item est argumentum quod licet ex infirmitate carnis: non potest humana fragilitas, quin vitia nos inuadant & impugnent: tamen in potestate hominis est eiicere opus. Figura in libro Regum, de Dauid: quando noluit bibere aquam quam attulerunt illi tres iuuenes. Exponitur, quia mundus caro & Dæmon afferunt delectationes peccatorum rationi: tamen in potestate est eius: non consentire peccato: præsertim, si appetit bibere aquam gratia salientis in vitam æternam. Quam nobis præstare dignetur Ioan. 4.

Mat. 8.
Prouer. 8.

Lucæ. 5.
Ioan. 13.

Lucæ. 7.

2. Regū.
23.

Ioan. 4.

dignetur dominus Iesus Christus. Qui cum patre & spiritu sancto, &c. Viuit & regnat Deus in secula seculorum. Amen.

Dominica quarta post epiphaniam. Thema. Quid timidi estis modicæ fidei? Matth. 8.

Loquar de duobus in hoc sermone, scilicet de fide & operibus, primus articulus erit: quomodo sola fides deper se non sufficit sine bonis operibus. Secundo dicam: quomodo inter bona opera, quæ à nobis deus exigit: maximæ sunt opera misericordiæ, & præcipue elemosyna.

Ad primum quærunt sancti: vtrum sufficiat Christiano ad salutem fides, quam in baptismo suscepit, sine additione bonorum operum? Respondetur. Quidam heretici dicunt, quod sic: quia vnus Propheta dicit iustus, ex fide viuit Christus dicit. Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit. Paulus in multis locis. Iustificati autem per fidem. Ex quibus heretici concludunt, quod sola fides sine additamento bonorum operum: sufficit Christiano ad salutem. Hæc hæresis non est noua, sed antiqua & sepulta putrida & fetida: à temporibus apostolorum: in cuius condemnationem dicit vnus sanctus, quod Iacobus minor fecit canonicam suam: quæ incipit. Iacobus dei, & domini nostri seruus: sicut Ioannes contra Ebionitas. Nostris autem temporibus: eduxit illam de cauernis inferni infernalis lupus Lutherus: & est caput suarum hæresum, quod per solam fidem: homo fit iustificatus, & nulla bona opera ad salutem æternam sint necessaria: imo quod diffidit de suis bonis operibus, & abnegat illa. Et ego quoque diffido de Luthero heretico. Et abnego illum. Et certe non potuit astutus hereticus accipere meliorem viam ad conciliandum gentem quam tollere obligationem à nostra humanitate quæ est debilis, ad exequendum virtutes, & laxare frenum ad omne malum sicut Machumetus fecit. Quod si faueat huic opinioni Erasmus vel non citemus hic in breui verba sua. Primo in suputationibus dicit. Sic certe fides est, quæ olim iustificabat Iudæos, & gentiles: ad baptismum venientes, & si ego dicerem, quod post baptis-

Abac. 2.
Mar. vi.
Ad Ro.
5.

mum sola fides sufficit: posset sanum habere intellectum. Et in enchiridion. Quotiens beatus Paulus absoluit nos ab operibus: extollens dei gratiam? Et in eodem. Sanctus Paulus contemnit opera Abraham: licet habuerint excellentiam: & tu confidis in operibus? Et his similia in aliis locis.

Nunc ergo ad veritatem catholicam quaestionis respondemus quod non sufficit sola fides sine operibus. Ad cuius intellectum, dicendum est primo, quod bene confitemur Christiani: quod spes & confidentia nostra de gloria, non innitur soli fidei: nec in solis bonis operibus: sed nec in fide, nec in bonis operibus simul: sed in fide & in bonis operibus, & gratia & liberalitate datoris dei, simul cum fide & operibus. Haec est fides catholica: quam nisi quisque fideliter firmiterque; crediderit: saluus esse non poterit (vt in symbolo Athanasij habetur) volo dicere quod omnia opera Christiani: ex natura operum, & pro vt à libero arbitrio procedunt, non sunt condigna, ad futuram gloriam: tamen praesupposita gratia dei iustificante opera bona, sunt de condigno meritoria gloriae: quae est velut merces debita de iustitia operibus. Promisit enim deus seruanti mandata vitam. Et licet nobis proprie non obligetur: aut debeat, debet tamen suae promissioni. Ideo in Euangelio dicitur.

Non ne ex denario diurno conuenisti Mat. 20
mecum? Ex natura tamen operum non sunt condignae pas-

siones huius temporis: ad futuram gloriam quae in nobis reuelabitur. Ratio est, quia facultas hominis solum sufficit, desiderare illam gloriam, & ultra trahere non potest neque vnum Ad Ro. 8.

passum: quia non est volentis neque currentis: sed dei miserentis. Quod si vnus homo esset adeo purus innocens & sanctus: non posset mereri ex natura sua, vnicum dei beneficium Ad Ro. 9.

scilicet creationis ex nihilo, quanto magis gloriam illam: quam neque oculus vidit. Esa. 64. Concluditur ergo quod in nitimur fidei & operibus bonis, & gratiae & liberalitati dei, qui nobis promisit dare gloriam suam: si seruauerimus eius mandatum. Sed de iustitia dei ordinaria: dat nobis deus gloriam suam ex condigno, habito respectu ad gratiam iustificantem qua mediante, opera nostra sunt meritoria de condigno vitae aeternae: licet ipsam gratiam de condigno mereri non possumus. Et hoc est quod dicitur in figura de operariis

rariis conductis ex denario diurno. Matth. 20. Facit enim deus sicut rex qui pro modico obsequio reddit magnum premium, quia promissit illud dare: non quia obsequium meruit illud, sed quia iustum est promissum adimpleri: iuxta illud. in. I. iu- illud, sed quia iustum est promissum adimpleri: iuxta illud. risgen- Ait prætor pæcta seruari. vnde Chrysostomus, super Mat- tium. 5. thæum ait vnusquisque nostrum, in nulla alia re, spem suam p̄tor ait constituat, nisi in misericordia dei, & merito suarum opera- ff. de pa tionum. Et hæc est summa totius nostræ fidei catholicæ. Ad etis. quietandū animos Christianorum adduco autoritates quo- Chryso modo sola fides nō sufficit ad salutē æternam primo Matt. 19. sto. ho- Accersit ad Christum legis doctor tentans eū & interrogans, mi. 6. su quod est magnum mandatum in lege? Respondit, diliges do- perMat- minū deum tuum ex toto corde tuo & proximum tuū sicut thæum. te ipsum. In his duobus mādati vnuerſa lex & prophetæ pē- Mat. 19. dent. Si ergo tota salus dependet à diligendo deum: ergo non solum in credendo, quia credere est actus distinctus & diuersus ab amore: Ex quo credere est actus intellectus & diligere actus voluntatis: Intellectu enim credimus & voluntate ama- mus. Tum Matth. 12. Iuuenis interrogauit, magister quid faciendo vitam æternam possidebo? Nota quod dixit quid faciendo: non quid credendo. At Christus respondit, serua man- data: Non dixit crede, sed dixit hoc fac et viues. Tum quia Paulus dicit Roma. 10. Corde creditur ad iustitiam ore autem confessio fit ad salutem. Confessio ergo & protestatio fidei, actus est distinctus à fide. Supra fundamentum fidei tenetur Christianus erigere edificium spirituale: vnde sicut fundamen- tum est innane sine edificio: sic fides sine operibus. Tum quia Christus non habuit fidem propter claram visio- nem ab instanti conceptionis, & tamen si quis diceret quod non meruit nobis: esset hæreticus, & tamen constat non me- ruisse per fidem quam non habuit: ergo per opera quia fa- ctus est nobis sapientia, iustitia, sanctificatio & redemptio. Sed quid immoror in multis? Si non esset aliud præceptum in lege euangelica de operibus nisi illud Christi in quo fir- mauit sententiam pro iudicandis dicens. Quia non dedistis mihi manducare, & non dedistis mihi bibere: ite maledicti in ignem æternum. Si agricola diligens terram frugiferam quarit

quærit semen ad seminandum in illa & euacuatis horreis
 quærit semen a commodatum, similiter vsurarius quærit lu-
 crum de pecunia: quanto magis deus qui dixit: quare non
 dedisti pecuniam meam nummulariis vt exegissem cum vsu-
 ris? Si stomachus non distribuit cibum membris nonne cre-
 pabit medius? Thesaurizate ergo in celo vbi fur non appro-
 piat, nec tinea & erugo demoliuntur: Thesaurizat auarus in
 terra, luxuriosus in meretricibus, gulosus in corpore.

Mat. 6.

Ex hac hæresi, ex sola innitentia fidei & non operibus, se-
 quuntur tria inconuenientia. Primum redargueretur deus
 tanquam iniustus præcipiendo impossibilia: Secundum quia
 liceret vnique vitam agere turpem à virtute alienam:
 conseruata & illesâ fide. Tertium inconueniens quoniam
 duo æquales in fide: inæquales tamen in operibus, frue-
 rentur æquali gloria & vnus profanam degens vitam æqua-
 retur beato.

Hæreticus tamen dicit: opera esse necessaria propter sub-
 iectionem carnis ad spiritum. Hoc est asillum ad quod ne-
 gantes opera, confugiunt: vt euadant rationes & autoritates
 quibus impugnantur. Sed cum innitamur fidei tanquam
 causæ partiali: per quam acquiritur gloria tanquam per fun-
 damentum edificij spiritualis: merito inquiramus: qualis &
 quanta debet esse fides nostra? Respondetur: debere esse sine
 fideiussore. Quoniam non magnam gratiam referre teneris
 illi qui pignore apud se retento: stat pro te fideiussor. Sic ex-
 perientia rerum & rationes apparentes: sunt quasi pignora
 propter quæ fidem dictis diuinis damus. Ex quo inferre po-
 teris: cur deus se occultauit in sacramento? Ad quod respon-
 detur: causam esse quia primus homo credidit, diuinitatem
 esse vbi non erat, scilicet in fructu vetito dicente dæmone: scit
 autem deus quod in quacunque hora comederitis eritis si-
 cut dii scientes bonum & malum. Ecce quo pacto credidit
 diuinitatem esse vbi non erat: eamq; non videbat. Vt ve-
 ro deus puniret Adam & illum iustificaret, occultauit se
 ipsum in sacramento vt homo credat deo sine fideiussore.
 In Daniele, dixerunt tres pueri: scito rex quia est deus in Israël
 qui potest nos eruere de manu tua: quod si noluerit sci-
 to quia deos tuos non colimus: vnde non indigemus alio
 pignore,

Gene. 3.

Dan. 3.

pignore, aut fideiussore præter eum. Ex quo infertur maximum dei beneficium, scilicet, incarnationem, non cadere sub merito de condigno, sed si de congruo aliquod meritum præcessit fuit fides Abrahæ cum credidit deo & reputatum est illi ad iustitiam, id est, ad meritum. hæc Rupertus. Maria de congruo etiam meruit esse mater dei & hoc meruit fide, magis: quia virginitate. Ex quo beata Elisabeth dixit beata quæ credidisti quoniã perficietur in te quæ dicta sunt tibi à domino,

Ber. su-
per mis-
sus est. virginitate placuit, sed fide meruit vt dicit Bernar. Quæritur
bet esse vt conspicillia quibus à longe res videtur & apparet
longe minor quia est, sic fide credimus videre bona domini
debet etiam esse sicut canis venaticus currens per carecta &
tribulos odore prædæ ductus: sic bonus Christianus odore fi-
dei post Christum currit. Peccatores sunt sicut canes armatarij
qui dicuntur mastini qui videntes prædam non currunt. VI-
tra quæritur quanta debet esse? Respondetur hoc petierunt
discipuli à Christo dicentes adauge nobis fidem. Respondit
Christus: si habueritis tantam fidem sicut granum sinapis di-
cetis huic monti transfer, & transferet. Optime fides compa-
ratur grano sinapis, quia integrum est modicæ virtutis, sed con-
tufum magnæ virtutis est: sic fides examinata & persecutio-
nibus attrita magnæ virtutis est.

Accendere volens ignem ex lignis viridibus: aut putridis
fumo affligitur plorat, sufflat vt accendatur. Sic volens accen-
dere fidem paruum quæ est sicut paruus ignis, sufflet oratio-
ne: ploret lacrimis vt deus augeat illam vsquequo perficiatur
in gloria quam nobis præstare dignetur idem Christus.

Sermo Primus in Septuagesima. De euangelio. Thema.

Voca operarios, &c. Matth. 20.

Præmissa salutatione & literali expositione euangelij pro introdu-
ctione. In prosecutione verò euangelij dic,

Euangelium continet multas doctrinas catholicas. Prima
doctrina catholica, Fides sine operibus non sufficit Chri-
stiano ad salutem æternam: per quam destruitur error hære-
ticorum & aliquorum Christianorum insipientium dicen-
tium,

tium, quod sola fides sufficit ad salutem. Allegant ad hoc dictum euangelij dicentis, **Qui crediderit & baptizatus fuerit, Mar. vi.** saluus erit: qui verò non crediderit condemnabitur, non attendentes quod sequitur, scilicet, signa autem eos qui crediderint hæc sequenter: in nomine meo dæmonia eiicient, linguis loquentur nouis, Serpentes tollēt, & si mortiferum quid biberint non eis nocebit. Et nota, quod dicit, Signa id est, opera, quasi non sola fides sufficiat: & bene dæmonia eiicient, id est, peccata sicut & de Magdalena dicitur, quod ante conuersionem habebat septem dæmonia, id est, septem peccata mortalia. Et Linguis loquentur nouis, id est, veritatem loquentur: quia lingua vetus antiquæ primæ matris Euæ fuit mendax, dicens, ne fortè moriamur. Serpentes tollent, id est, hæreticis non credent. Nam serpentes significant hæreticos effundentes venenum. Et si mortiferum quid biberint nõ eis nocebit: quia licet Christianus aliquando per dæmonis suggestionem gustet peccatum: tamen non bibit, nec transmittit in stomachum per consensum: sed statim spuit, tanquam malam saluam: sicut Christus in cruce qui cum gustasset vinum mirrhatum mixtum cum felle noluit bibere. Concluditur ergo quod illa verba, **Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit, non nocent: sed manet vera conclusio & doctrina Christiana, quod ad salutem Christiani nõ sufficit fides sine operibus. Cõfirmatur ista doctrina ex euāgelio hodierno & verbis fundamenti, voca operarios: quia si bene aspiciatis ad soluendam mercedem operariis vineæ, non sufficit prima vocatio patrisfamilias, qui exierat summo mane cõducere operarios. Deus in vineam suam, id est, ipsa gratia gratum faciēs, qua præuenit nos deus, quasi manē, id est, à principio nostræ prædestinationis, ex mera misericordia: quia sine pœnitentia sunt istę vocationes dei dona & alibi. Quia non est volentis nec currentis, sed dei miserentis. Non ergo sufficit vocatio sola patrisfamilias: sed nec statio in vinea, id est, in solo nomine Christiano: sed pro ipso labore: dicit paterfamilias, voca operarios. ¶ Sumus enim omnes obligati ad laborē duplici obligatione, scilicet, naturali, & scripta. Nota quod post lapsum dixit Deus Adæ, Maledicta terra in opere tuo, spinas & tribulos germinabit tibi &c. Subdit in sudore vultus tui vesceris**

Gene. 3.

Mat. 27

Rom. 9.

Gene. 3.

k pane

- pane tuo. Ex hoc præcepto oritur, vt accidia sit peccatū mortale: quia non solum nausea aut tædium, ô hastio, ô aragania est ad labores spirituales, vt est oratio, & ieiunium, auditio missæ & verbi dei, sed etiam est peccatum: quia est contra dictum, & sententiam diuinam dicentem, in sudore vultus tui vesceris pane tuo, imò quia sententia dei est inuiolabilis, nullus in hac vita in quocūq; statu quacūq; quietē acqrat nō inueniet eam, quia deus nō vult inuenire, iuxta illud, Nō aspiciam hominem vltra, & habitatorem quietis. Vnde quasi orphanos, & exhæredatos confiscatis omnibus bonis gratuitis parentum nostrorum, facit quotidie ecclesia istam dominicam, quasi anniuersarium, & commemorationē defunctorū, dicens. Circudederunt me gemitus mortis, & quasi tales orphanos, & pauperes vocat nos ad laborē, in figura patrifamilias, q̄ exit primo manē cōducere operarios in vineā suā.
- Gen. 3.** Secunda obligatio est de lege scripta quam deus dedit Moy-
Mat. 5. si, & ipse & omnis populus expresse se obligarunt ad custodiam mandatorum dei. Et quoniam Christus non venit soluere legem, sed adimplere, licet illa obligatio non habeat vim tanquam ex lege Moy si: habet tamen quasi ex lege euangelica renouata. Accepit namq; populus ille legem & mandata
- Exo. 20** in monte Sinai in magno timore, ita vt populus diceret, Lo-
 quere tu nobis, & non loquatur nobis dominus ne fortē moriamur, quasi dicat. Accipere sumus contenti mandata dei, & obligari ad obseruantiam sub hac conditione, quod deus det tibi mandata, & tu nobis illa des: itaque veniant mediante te ad nos, & nō immediatē à deo ad nos: quia nullo modo possumus deum sustinere. Quæritur hic an opus meritorium valeat tantum sicut gloria? Respond. quod de condigno opus meritorium meretur gloriam ex gratia dei iustificante, tamē
- Scot. 1.4** ex summa dei liberalitate, sicut dicit Scotus, Deus semper præ-
sent. dif. miat vltra condignum, scilicet, intensiue, & extensiue: quia
17. ct. 49 meritum est temporale, & præmium æternum, & temporalis ad æternum nulla est proportio. Excedit etiam intensiue in qualitate: quia nostrum obsequium est quasi de malo solutore, quia quasi de paleis soluimus Deo. Vnde Esa. Omnes iustitiæ vestræ, quasi pannus menstruatæ. Et præmium nostrum consistit in cognitione, & fruitione diuina. Tertio
 exuperat

exuperat primum obsequium: quia obsequium nostrum defecit in multis: aliquando manu operante, mens est vaga, & quando mens vult esse quieta appetitus sensitiui vagantur appetendo illicita obiecta. Sed in gloria, cor & caro exultant in deū viuū. *Pfal. 83.* Ista triplex exuberantia præmij super meritum, notatur ad *Ephi. 5.* Fructus lucis in omni bonitate est. In nomine fructus notatur exuberantia quantitatis gloriæ: quia communiter fructus abundant tempore collectionis. Totā vitā præsens est tempus seminandi, plantandi, & quasi in nundinis negotiandi: in beatitudine autem est collectio: ideo maximè abundat præmium. Et nota quod contrarium accidit in hoc mundo & in gloria: quia seminatio protenditur in hac vitā longo tempore, quovsq̄ fructus colligantur & collectio fructuum fit tempore breui, vt apparet in vindemia: sed in gloria fit contrarium, quia tempus seminandi, & laborandi est breue in hac vitā: sed collectio fructuum est æterna. ¶ In secundo verbo, scilicet, lucis, notatur differentia in qualitate: quia illud præmium consistit in cognitione intuitiua dei, & fruitione. Tertia differentia notatur in verbo, omni bonitate, quia bona mundi deficient, & sunt sicut fructus, qui sunt in triplici differentia. Quidam enim fructus comeditur in cortice, & nucleus non comeditur, vt in caricis apparet. Alij sunt quorum cortex non comeditur, nucleus sic: vt in nucibus. Alij fructus sunt, quorum vtrūque comeditur vt ficus. Applica ad bona mundi, & ad beatitudinem: bona mundi, vt honores, diuitiæ, & gaudia sunt bona apparentia, sed non existentia: quia finis honoris est humiliatio, & finis gaudij luctus, & finis diuitiarum egestas. Beatitudinis autem sunt mala apparentia, & intus includunt beatitudinem in spe, vt apparet in paupertate, siti, luctu, & in cæteris beatitudinibus. Vnde de his potest exponi illud *Pfal. 30.* Qui videbant me foras fugerunt à me: sed beatitudo intus, & extra delectat: quoniam dicit Christus. Ego sum ostium, per me si quis introierit, ingredietur, & egredietur, & Pasca inueniet, quod exponitur de beatis, qui ingrediuntur intellectu & voluntate ad fruitionem diuinæ essentia, & egrediuntur ad videndam humanitatem: de condigno tamen secundum dei bonitatem, va-

lent nostra merita tantum quantum deus vult, & secundum Scotum, ex acceptatione diuina sunt digna, gloria æterna, & secundum Bona. sunt digna gloria æterna ex difficultate operis, & ex magnitudine charitatis: & secundum Alexandrum de Ales, merentur beatitudinem ex propositione luminis gloriæ ad fidem, & fruitionis ad charitatem viæ, & ex proportionem intentionis ad virtutem spei. Et hoc tenet etiam Gabriel. Deus acceptat meritum nostrum sicut rex acceptat dictum ioculatoris, quod præmiat, nõ quia dictum est dignum præmio: sed quia acceptatur à rege & sicut pecunia insignita imagine regis est maioris pretij: sic opus meritorium meretur gloriam propter acceptationem diuinam: sed deus non vult dare hanc gloriam, sine labore nostro: & hoc non facit propter commodum proprium: sed vt mereamur amplius laborando, & maiorem gloriam acquiramus. Ex quo colligitur, quod deus non vult dare statim possessionem beatitudinis: sed vult, vt adhibeamus fidem illi, quod post mortem, nobis gloriam dabit. Quia cum gloria sit tantivale, quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Oportet vt desiderium beatitudinis tantum crescat vt possit capere eius magnitudinem, & sic deus differt solutionem post terminum, vitæ & pretium nostrum petit, vt statim soluat: vt non dicamus cum Petro, Bonum est nos hic esse. in mundo. Et aduerte, quod deus non vendidit latroni gloriam al fiado, seu ad credentiam. Ratio est, quia dedit illi deus gloriam, propter obsequium quod de præfenti obtulit. s. propter fidem spem & charitatem, Deus autem, non vendit gloriam ad credentiam seu al fiado, quia non præmiat bonam voluntatem nisi super adiiciatur opus. Ideo dicitur quod infernus est plenus bonis desideriis. Contingit enim nobis sicut imagini diui Hieronymi quæ apparet affligi & percuti: sed nunquam læditur. Secunda doctrina colligitur ex illo: Nonne ex denario diurno conuenisti mecum: quia quod ratio meriti stat in hoc quod deus obligatur, ex promissione dare nobis gloriam & nos obligamur deo, laborare in vinea domini, & deus nullo modo potest fallere promissionem suam: in quo fecit nobiscum magnam misericordiam: quia & si nos obligamur deo tantum, & deus

non

non obligaretur nobis, faciliter solueretur obligatio, & deus non teneretur soluere: quia fidem frangenti, fides est frangenda. Sed deus obligatur nobis ex sua promissione, in qua nullo modo deficiet, & non solū pmisit nobis gloriā: sed dat nobis pecuniam ad emendum gloriā: sicut habens amicum pauperem, dicit illi diues, Eme talem possessionem cum pauperem, Non habeo pecuniam, respondet diues, & in. l. si Dabo tibi maiorem partem pretij, Respondet pauper, Totū cōuene debes dare: sic nō sum⁹ sufficiētes, aliquid cogitare ex nobis, rit. §. fi. tāquā ex nobis: sed sufficiētia nostra ex deo est. Vnde iustus quodlibet meritū reputat singulare donū dei: & de quolibet dono crescit maior obligatio, & non existimat sua merita. 2. Co. 3.

Tertia doctrina colligitur, quòd si Hebræi non potuerunt sustinere deum, dum daret illis mandata: quo pacto sustinebimus eum cum venerit ad iudicium?

Quarta doctrina colligitur, quod extra ecclesiam non est salus animæ: vnde paterfamilias dixit operariis, ite & vos in vineā meā. Vineā significat ecclesiā, primò propter situm: quia sicut vinea plantatur in terra petrosa, & aspera: sic ecclesia in pœnitētia fundatur, & in paupertate spiritus. Ideo Christus dixit, super hanc petrā ædificabo ecclesiam meam, propterea ecclesia vocatur militans, seu laborans. Secundo ecclesia assimilatur vineæ: quia ecclesia conflatur ex diuersis statibus sicut vinea ex diuersis palmitibus. Mat. 16.

Tertiò propter differentiam Christianorem qui distant genere & nobilitate, paupertate & diuitiis, sicut etiam palmites differunt. Sed expertus agricola faciliter cognoscit palmitem, quandiu est in vite: sed præcisum difficiliter cognoscit, & cōuersum in cinerē nullo modo cognoscere pōt: sic nobilitas Christianorū cognoscit in vita: sed in morte quādiu defunct⁹ nō est sepult⁹, & honorat⁹ cantu, clericorū & facibus accēsis adhuc cognoscit fuisse nobilis: sed sepultus nullo mō cognoscit, an fuerit nobilis aut vilis, aut diues aut pauper.

Quartò cōparatur vinea ecclesia, quia sicut palmes præcisus à vite nihil valet, nisi ad ignē sic Christianus præcisus per excommunicationē, in cuius figura dixit dñs ad Ezechi. Fili hominis qd fiet de ligno vitis: Nūquid tollet⁹ de ea lignum: vt fiat opus? aut fabricabitur ex ea paxillus, vt dependeat ex ea

aliquod vas: Et vtrāq; partē consumpsit ignis, & medietas redacta est in fumum. Exponitur de excōicato, aut de existēti in peccato mortali, & in eo decedenti. Ex hoc elicitur doctrina fidei, q̄ nullus extra ecclesiā saluatur: nec bona opera proficiūt ad salutē eternā hereticis, & excōmunicatis: quia paterfamilias nō soluit denarium nisi laborātibus in vinea sua. i. in ecclesia in cuius signum Paulus q̄n ex naufragio venit Mytillēnā, collectis sarmentis, fecit ignē: & egrediēs vipera tenuit manū Pauli, qui excutiēs misit in ignē: sic heretici extra ecclesiam in ignem mittendi sunt. Elicīt doctrina spei: nā nemini claudit̄ via coeli, nulli negat̄ denarius gloriae donec finiat̄ vita q̄ designatur per horā vndecimā: vnde Ioā. Operamini dum dies est: veniet enim nox, q̄n nemo poterit operari: q̄ facit cōtra desperātes de venia peccatorū suorum. Elicitur doctrina charitatis, quia clemētia diuina oēs vocat, cuiuscūq; status, in quacūq; hora: in cuius figura Petrus, q̄ ascēdit superiorē partē coenaculi, vidit diuersa ḡna volatiliū, & quadruplum: & audiuit. Petre occide, & māduca. i. incorpora in te & in ecclia ex omni hominū genere: q̄a nō est distinctio Iudaei & Graeci.

Act. 10.

Ro. 3.

Elicitur doctrina humilitatis: vt nullus, q̄ primò venit ad fidē, despiciat vltimū: q̄a cōtingit: vt fiant nouissimi primi. Nā serò Paulus, serò Matthaeus, serò Magdalena & latro venerunt. Elicitur doctrina timoris: vñ p̄sa. 24. venite filij, timorē dñi docebo vos: q̄a multi sunt vocati: pauci verò electi. Qui em̄ vocauit hora tertia, nō promisit dare horā sextā, & qui dedit hora tertia, nō p̄misit dare horā sextā, & q̄ sextā, non vndecimā p̄misit: Vigilate ergo q̄a nescitis, qua hora deus veniat. Electio diuina in nulla re creata fundat̄: sed tātū in diuina volūtate: si em̄ in operibus fundaret̄ diuina electio, esset ex iustitia & nō ex gr̄a: sed gr̄a dei vita æterna. i. est donum dei, dicit glossa, oē meritū in volūtate dei fundat̄: sicut humanitas Christi nō substatat̄ in se: sed in v̄bo: sic n̄m meritū substatatur in volūtate dei. i. gr̄a dei. Differt enim homo à brutis, & plātis: quia ista habēt rōnē vitæ ab intrinseco. i. in seipsis: sed homo rationem vitæ spiritualis habet ab extrinseco. i. volūtate dei: & ad vitam animalis requirit̄ esse naturæ: sed ad vitā spiritualē requiritur esse gr̄a. Si volueris loq̄ de vinea animæ: dic qualiter a similitudine vineæ. Primo p̄cura plātare animā sicut vincā in p̄fundo

Rom. 6.

humi-

humilitatis vsq; dum ad viuū penetres. i. llegues a lo biuo. f. co-
gnoscere te ipsum, & deū. Augusti. in lib. confessio. O dñe co-
gnoscā te & me: mitte illū vomerē cōtritionis, recogitādo oēs
annos in amaritudine, aīę meę cole illā cōtinua cōfessioe sicut
em̄ vinea inculca citi⁹ pditur, quā alia arbor, sic aīa inculca cō-
fessione. Facin illa turri altæ cōtemplatiōis, torcular bonæ cō-
uersatiōis: cōuersationē vřam inter gētes habētes bonā. Pone 1. Pet. 2.
vitorē, timorē dñi, & mortis, in oībus memorando nouissi-
ma tua. Eleua fructus in altū tribus lignis. f. fide, spe, & chari-
tate, ne pereant Pone spantajo: ecce crucem dñi, fugite partes
aduersæ. Pro sape pone custodiā mādatorū: qvbi nō est sa- Eccl. 38,
pe diruit maceria: & sicut alter Naboth, prius velis mori, quā 3. reg. 21.
vēdere vineam istam. Et si peccatores accesserint venerint li- Iudi. 9,
gna, vt vngerēt sibi regē. Primò ad oliuam, respōde. Non pos-
sum deserere pinguedinem meam. i. opera gratiæ ad ficum,
non possum deserere dulcedinem meam. i. contemplationē:
ad vitem, non possum deserere iucunditatem meam & lætitiā
meam in charitate, quæ ducet me in gloriam &c.

*Secundus sermo de Dominica in Septuagesima: ite vos
in vineam meam. Matth. 20.*

EXpositione euāgelij præmissa, hoc euāgelij describit qua-
tuor bñficia, quę deus contulit homini, q̄ summatim de-
scripsit Paulus in epistola ad Roma. Quos prædestinauit, hos Rom. 9.
& vocauit, hos & iustificauit, hos & magnificauit Primū be-
nificiū homini à deo collatū est p̄destinatio, & de hoc dicitur
in euāgelio hodierno exiit primo manē. Matutin⁹ hic exitus
diuinā significat electionē, qua de⁹ se ipsum cōicauit creature
rōnali: de qua Apосто. Elegit nos in ipso ante mūdi constitu-
tionē. Hic exitus matutinus seu primo manē factus p̄cedit so-
lū lucentem terris, significans diuinā prædestinationē præce-
dere oīa dei beneficia. f. vocationem iustificationē, & gloriā:
qm̄ sicut radix in arbore est prima & occulta, aqua p̄cedunt
stipes flores folia & fruct⁹: sic diuinā prædestinationē præce-
dūt media ordinata ad beatitudinē. f. bona vita, desyderia re- Cōpara
tā, verba honesta & fructus bonorum operum: ita quod (vt tio.
dicit beatus Augustinus.) Sicut à radice procedit tota pul-
chritudo arboris: sic à diuina electione, qua nobis deus

- deus ab æterno se voluit cōicare, p̄grediūtur media ad beatitudinē ordinata. Secundō electio diuina ordinatur ad nos sicut calor solis, q̄ p̄ducit varios effectus: secūndū diuersas dispōnes. Nā cerā liquefacit & limum indurat: sic aliqui indurantur, vt
- Mat. 26 Pharao. Aliōs liquefacit, vt Petrum: quia respexit dñs Petrū, & fleuit amare: Et nota q̄ arbor licet sit emortua ī hyeme: q̄ caret foliis, florib⁹, & fructu: tñ virtus radicis est viridis: sic peccator qui secūndū p̄sentē iustitiā est mortuus, carens virore gratiæ & fructu bonorū operū & aliis ad beatitudinē requisitis: Tamē quia est p̄destinatus manet radix diuinæ electionis: virtute cuius iterū reuirescit. Ideo Apostolus dicit, Diligētibus deū oīa cooperātur in bonū: Quia ex peccato eliciūt humilitatē & solertiā: & sunt prudētiores vt à peccato caueāt. Quartō diuina electio est sicut cor in homine, q̄ est primū viuēs, & vltimū moriēs, & à corde fluūt motus vitales: sic à diuina electiōe manat vsus rectus liberi arbitrij. Qua de causa videt deus dormire, dum p̄mittit hoīes cadere in peccatū: sed cor dei vigilat. Electio prima qua hoīes elegit ad summā beatitudinē &
- Hier. 31 recordatur primæ charitatis de qua dicit in Charitate p̄petua dilexite, & attraxite, miserans tui. Et Psal. dicit, Obliuiscatur
- Psal. 36 mei dextera mea, & lingua adhæreat faucibus meis, si nō meminero tui Hierusalē. Per Hierusalē significatur aīa electa à deo ab æterno, Hoc est maximū beneficiū homini à deo collatum: p̄pter q̄ beat⁹ Ioā. inuitat nos ad Dei dilectionē dicēs, Diligamus Deū: q̄m prior dilexit nos, cū nō essemus: & cōicauit se ipsum nobis. Ex qua cōicatione progressē sunt aliæ cōicationes. s. creatio, incarnatio, & ad beatitudinē adoptatio. Secūndum beneficiū q̄ deus cōtulit homini est vocatio: vñ vocat ea, q̄ nō sunt, dādo eis esse: & de nihilo creādo eos. De hac vocatiōe dicitur in euāgelio, Voca operarios, multis modis vocamus. s. signis, voce, literis, percutiēdo latus alterius: & his quatuor modis vocat nos deus. Primō signis, quibus primō significantur creaturæ, nā secūndū Beat. Aug. Creaturæ tuæ nutus tui dñe, sunt. Istę creaturæ vocantur à Iob. venæ suffurrij Dei: vñ dicit, Venas suffurrij eius audiuit auris mea. Etiā, bñficia dei dicuntur signa quib⁹ nos deus vocat. Figuræ etiā veteris testamenti signa sunt quibus à deo vocamur. Nā de Rubo vocauit deus
- Exo. 3. Mosē, & per somniū vocauit Ioseph. Etiam diuina inspi-
tione

tionem vocat, tanquam signis. Voce vocat, ut vocauit Samuel, licet ipse ter responderit, Heli. Vocamur à deo, nec respondemus 1. Reg. 3;
 Heli. Vocat nos deus per prædicatores ad fletum, & planctum, & Esa. 22.
 caluitium. i. ut pœnitentiã agamus de peccatis nostris: respondemus allegando excusationes tres principales. si uenturæ, fortitudinem, & salutem, propter quæ à pœnitentiã retrahimur. Sed vñ nobis quia trina citatio est peremptoria, & non ultra protenditur vocatio, quæ in morte terminatur. Literis etiã vocamur, Nam secundum Apostolum, Quæcunq; scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt. Quarto vocamur ictu lateris. s. dolore, tribulatione, de qua in actibus, Percussioq; lateris Petri excitauit eum Angelus dicens, Surge velociter. Act. 12. Ictus excitat sicut ictus horologii: nam cadentibus lapidibus, magnum strepitum facit: Sic omnia cadunt in morte, diuitiæ, honores, & gaudia: sic diuites cum sonitu magno transeunt de vita ad mortem vnde Psal. 9. Perit memoria eorum cum sonitu. Et in tali transitu & sonitu multi excitantur à somno peccati, videndo subitanam mortem, & casum repentinum: Sed multi dormiunt somno profundiori, & non excitantur ictibus sed ad somnium alliciuntur, de quibus Psalm. dicit. Ab increpatione tua dormitauerunt omnes, qui ascenderunt equos: Sic aliqui inter flagella sunt duriores & intra ictus magis dormiunt, ut canes fabricorum, qui ad ictus maleorum sopiuntur. i. el perro del herrero se duerme à las martilladas: Et quanto à deo magis percutiuntur magis dormiunt: vnde, vapulauerunt me, & non sensi: percusserunt me & non dolui. Psal. 76.

Tertium beneficium, quod Deus contulit homini est, iustificatio. Vnde Apostol. dicit, hos & iustificauit. Hæc iustificatio est collatio gratiæ, quod est supremum beneficium, quo homo dei amicus efficitur, & de impio fit pius, & de alieno fit filius Dei adoptiuus. Hæc gratia seu iustitia hominem iustificans significatur per denarium diurnum: Nã gratia est dei formis et est similitudo gloriæ: & sicut denarius continet in valore multa, quæ pro illo commutantur: sic gratia continet valorem omnium virtutum. Nã est sicut charitas, in qua (ut dicit Paulus) includuntur fides, spes, & cæteræ virtutes nã omnia credit, 1. Cor. 13
 omnia sperat, nō æmulatur, non agit perperam, in rotunditate decurrit, intelligo perfectione: nam à deo infunditur & in-

Zach. 4. clinat ad deum diligendum in imagine. Vide quia gratia est imago gloriæ. Nam ex æquauit gratiâ gratia: Sed nota q̄ gratia nō confertur, propter meritū de cōdigno: quia seclufa gratia nullū est meritum de condigno. Sed gratia est donū dei, q̄ liberaliter cōfertur: Sed vt excludatur omnino acceptio personarum: oportet vt habeamus aliquā præuiam dispositionem, tanquā meritum de congruo, & erit vsus liberi arbitrij, quo debemus rectè vti in vinea dñi. i. in ecclesia secundū q̄ cōuenit cui libet personæ & statui. Nam diuersa media conueniūt personis differentibus in statu. Incipiendo à religiosis. Religiosi debent fodere in ecclesia: nā fodere, non est aliud, quam separare terram à vite: & eodem modo debet cor à terrenis separari, quod præcipuè religiosi cōuenit. Nam obedientiâ & humilitatem sequelstrantur ab honoribus voto paupertatis: à diuitiarum appetitu elongantur: voto castitatis à deliciis separantur. Foditur vinea vt recipiat radios solis, & humectetur ab aqua: omnis abdicatio religiosorum eo tendit vt diuinas inspirationes & gratias & desyderia æternorū recipiat. Et vana & inutilis esset religio, nisi dirigatur ad sequendū Christum, sicut dicit Beat. Aug. Vanum est relinquere omnia, nisi Christum sequamur. Pœnitentes iustificantur renouâdo lapides. i. duritiem & obstinationem cordis: Nam in contritione scinduntur: imò premuntur lapides. i. peccata, inter duas molas. s. timorem, & spem: vnde dicitur, Auferam à vobis cor lapideum, & dabo cor carneum: Diuites iustificari debent, effundendo stercora in vinea: stercus impinguat vineâ, & significat diuitias superfluas diuitum de quibus Christus dixit: Date eleemosynam de eo q̄ superest. Paulus omnes diuitias reputabat stercora. Si ergo diuitiæ in pauperibus effundantur impinguat terra. i. cor diuitum vt multum fructum afferat.

Nobiles circundant vineam septo: tutantur ecclesiam simili ter prælati, vnde de eis conqueritur dominus dicens, Quare non opposuistis vos murum pro domo Israël: Iudices debent purgare vineam remouere lapides scilicet peccata publica & manifesta, quæ sunt lapis offensionis & petra scandali. Prædicatores autem debent amputare palmites, quosdam omnino scindendo, seu radicitus euellendo. s. peccata mortalia. Alij palmites non omnino putari: sed euelli debent. s. appetitus naturalis,

Ezec. 11.

Luc. 11.

Phil. 3.

Ezec. 13.

1. Pet. 2.

ralis, seu sensualis: sed solum summitates. i. superflua amputari debent, ne crescant, & longius protendantur. Figura de Ruben, & primogenito Iacob, cui prædixit pater. Ruben primogenitus effusus es, sicut aqua, ne crescas: quia ascendisti cubile patris tui. Moraliter intellige de sensitiuo appetitu, qui est primogenitus hominis, quali simul natus cum ratione. Effunditur sicut aqua quæ malè terminatur termino proprio, nec appetitus ex se regulatur nec ordinatur, nisi alicunde ordinetur. s. à libero arbitrio. Ascendit cubile patris sui. i. vult dominari, & quod ratio sicut ancilla subiiciatur. i. appetitus sicut domina regnet & dominetur. Quia de causa debet amputari appetitus, ne crescat, & rationi dominetur Vnde Apost. Ro. 13.
Coll. 3.
Ro. 6. hortatur curam carnis ne perfeceritis in desiderijs & alio loco dicit, mortificate membra vestra super terram: Et sicut exhibuistis membra vestra seruire iniquitati: ita exhibete seruire iustitiæ. Prælati & visitatores seu custodes vinearum sunt, de illis dicitur, Posuerunt me custodem in vineis, & vineam meam non custodiui. Contigit enim illi sicut pictori: de quo narrat Plini. qui, depicta imagine, depinxit uvas, & vinitorem illas custodientem, Passeres autem veniebāt & comedebant uvas. Non apparebant pictæ: sed naturales, & vinitor non deterebat aues, Qua de causa pictor fregit tabulam depictam. Eodem modo virtutes Christianorum & opera honesta sunt. &c. Vnæ quas dæmones volunt comedere & destruere variis tentationibus: sed vinitores nō abigunt, nec terrent aues: ideo nō sunt verivinitores, nec vere possunt dicere, vineam meam custodiui. Ro. 8. Quartum beneficium homini à deo collatum est gloria: quia prædestinatos & vocatos & iustificatos magnificauit in gloria, & de hac gloria fit mentio in euangelio, cum dicitur, Redde illis mercedem suam, incipiens à nouissimis, Gloria dicitur merces, quia redditur tanquam merces & præmium laboris. Hæc merces explicatur in Denario diurno: Sed queritur, quo pacto merces est vnica cum sit denarius diurnus operarijs reddendus: Resp. quod gloria est vnica obiectiue, seu ex parte obiecti: quia diuina essentia est vnica, quæ quidem est obtentum beneficium in gloria. Acceptiones tamē gloriæ seu participationes obiecti, sunt diuersæ: quia magis & minus

- & minus participatur. Pro cuius intelligentia nota comparationes sequentes, quæ luce clarius exponunt hanc difficultatē.
- Cōparatio. 1. Prima cōparatio, quia sicut vnus est cibus: tamen comedentes habent diuersos gustus seu sapes: alius enim multū saporis accipit: alius parum, quia gustus eius nō est ita recte dispositus sicut alterius. Eodē modo deus est, sicut cibus. Nam
- Eccl. 15. de eo dicitur Cibauit nos pane vitæ, & intellectus. Beati non habent gustum æquē dispositū, cuius dispositio dependet ex meritis: Et quia merita sunt inæqualia, etiā gustus erūt inæquales. Secūda cōparatio est de audiētibus cātilenā seu cātū musicalē: audientes sunt inæqualis cōplexionis nā phlegmaticus parum sentit, melancholicus tanquam a sinu ad lyram: sanguineus verò intensè gaudet & fruitur musica: sic in illa musica cœlesti, secūdū diuersitatē & varietatem meritorum,
- Cōparatio. 2. erunt diuersi gustus. Tertia comparatio de vidēte imaginem ad lumen solis vel ad lumen lucernæ, eadem imago videtur: sed obscurius præsentia minoris luminis videtur. At verò ad præsentiam luminis maioris clarius. & limpidius videtur: sic totus deus in gloria à beatis videtur: quia est indiuisibilis, & impartibilis, sed videtur secundum maius & minus lumen gloriæ. Nam aliqui habent lumen gloriæ perfectius: alij imperfectius: & sic secūdū luminis varietatem, variā cōditio, & visio dei. De hoc lumine dicitur, in lumine tuo videbimus lumen, quod nobis præsentare dignetur, Iesus.
- Cōparatio. 3.
- Pfal. 35.

Sermo Tertius de eadem dominica in Septuagesima.

*Thema. Rota in medio Rotæ, & Spiritus Vitæ
erat in rota. Ezechi. 1.*

Istud euangelium virtualiter continetur in capite primo. Imo Genes. Præcipuè quantum ad sex horas de quibus fit mentio in euangelio præsentis dominicæ: quæ correspondent operibus sex dierum. Qua de causa ecclesia in matutinis recitat historiam primi capit. Gene. Propterea Thema prædictum bene consonat huic euangelio: & per sex horas in quibus vocati sunt operarij, & per opera sex dierum

sex dierum moraliter significantur sex virtutes, à quibus tota perfectio Christiana dependet. Nam per primum manè significatur fides, & hæc eadem notatur in Luce, quæ prima die formata est. Ad cuius declarationem nota triplicem statum hominis. Primus quando nascitur ex ventre matris suæ. Tunc enim est, quasi terra inanis, & vacua omni virtute: quia anima hominis est tanquam tabula rasa, in qua nihil est depictum & tenebræ sunt super faciem abyssi: quia homo est conceptus in peccato originali. De hisce tenebris dicit Psalm. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Postquam autem puer est effectus adultus, & peccat mortaliter, perdit gratia baptismalis, & desinit fides esse formata, & efficitur informis: & tunc dicitur homo viuere quasi in vmbra, de qua dicitur, In vmbra illius viuemus, inter gentes: exponitur, id est, habentes fidem informem viuemus inter gentes, id est, inter peccata, quæ sicut gentes, carent lege: vt dicit Aposto. Per motum autem contritionis efficitur homo peccator gratus deo: & tunc habet fidem formatam charitate: & tunc fides dicitur lux, propter tres proprietates lucis, prima, lux dirigit ambulantes: ita fides dirigit intellectum: vt non deuiet à summa veritate. Secundò illuminat intellectum sicut lux. Tertiò mouet & eleuat affectum ad diligendum deum. Has proprietates ostendit lux in mari. Primò illuminat, secundò calefacit, seu infundit calorem intra mare, qui calor inclusus nititur egredi à mari. Quamobrem mare ascendit seu eleuatur: vt exhalationes immissa, à sole egrediantur à mari. Eodem modo fides illuminat intellectum, & in voluntatem immittit desyderia sancta, & eleuat voluntatem ad deum diligendum, & mouet virtutem operatiuam, ad complendum diuina madata. Quæ de causa beatus Iacob. dicit ostendam tibi fidem meam ex Iaco. 2. operibus meis.

Per horam tertiam in qua paterfamilias conducit operarios, significatur spes, quæ de tribus habetur. s. de remissione peccatorum, & de gratia, & de beatitudine. De remissione peccatorum, & de gratia ponuntur duo articuli in credo, scilicet remissionem peccatorum & vitam venturi seculi. De gratia non ponitur articulus, quoniam de lege ordinata remissa

Gene. 3.

Arist. li.

3. de aia

tra. 1. &

3. tex. 13.

Psal. 50.

Tre. 4.

missa culpa infunditur gratia, & gratia præsupponitur tanquam medium ordinatum ad acquirendam beatitudinem: propter quod virtualiter continetur in articulo de speranda vita æterna. Hæc spes moraliter significatur per firmamentum, quod fecit Deus, ut cum diuideret aquas ab aquis: Omne enim mobile innititur immobili, ut patet exemplis, cœlum enim mouetur continuo motu, & innititur duobus polis immobilibus: ignis, aer, aqua nituntur terræ immobili. Cætus etiam variatur per sex puncta: sed clavis manet immobilis. Eodem modo spes in peccatore immobilis debet permanere, sicut firmamentum.

Psal. 9. Ideo Psal. dicit, Quoniam tu es dñe spes mea, altissimū posuisti refugium tuum. Sic etiam Beat. Ber. sperent alij in honoribus, alij in dignitatibus, alij in delitijs, alij in scientia, sed tu domine, spes mea. Hæc spes sicut firmamentum distinguere debet aquas superiores ab aquis inferioribus. i. virtutes à vitijs, & opera cum virtute coniuncta à peccatis: quoniam spes nostra innititur bonitati & liberalitati diuinæ, & bonis operibus: ideo dicitur fac bonitatem, & spera in deo: stultū est sperare veniam cum proposito malè agendi. ¶ Hora sexta moraliter significat charitatem, seu gratiam ratio est, quia hora sexta sol magis illuminat, & calefacit. Proprium est charitatis illuminare intellectum, & ascendere affectū, ideo Baptista dicitur, erat lucerna ardens & lucens. Periculosum est lucere per scientiam, nisi ardeat homo per charitatem: Caritas optimè significatur per terram. A terra tria progrediuntur. Primo dixit Deus, producat terra herbam virentem. Beneuolentia est tanquam herba virens, primo à charitate producta. Secundo terra produxit lignū pomiferū, quæ est misericordia, à qua progrediuntur, diuersi fructus. s. opera spiritualis misericordiæ & corporalis. Tertio habet semen in semetipsa. i. eleemosynam, quæ est velut semen gloriæ, de quo semine dicitur, Beati, qui seminatis super omnes aquas: & aquarum multarum sunt populi, ut dicitur in Apocalyp. & quia eleemosyna, quanto generalior, est magis meritoria, ideo beati, qui largiuntur eleemosynas, populis pauperibus. Eleemosyna est quasi semen continens gloriam, quasi titulus ad gloriam obtinendam. Ideo dicitur beati misericordes, quia ipsi misericordiam consequentur.

Gene. 1. Per horam nonam significatur prudentia: Hora enim nona iam

na iam inclinatur dies, & calor minuitur: hac de causa illa hora significat prudentiam, quæ non inest iuuenibus: sed senibus. Videamus rotam in medio rotæ. s. correspondentiam operum quartæ diei ad horam nonam, per quam, ut dictum est, significatur prudentia. In quarta die fecit Deus duo luminaria scilicet solem, & lunam: & stellas, ut lucerent & essent in signa. Conuenit hoc prudentiæ. Propter quatuor fecit deus luminaria. Primum ut lucerent super terram, quod optimè conuenit prudentiæ, nam mediante prudentia dicitur prudens. i. valde videns, ut exponit beatus Tho. Nam videt bona æterna, & mala perpetua, quæ subsequuntur. Ideo dicitur de imprudentibus utinam saperent & intelligerent, & nouissima prouiderent. Secundo deus fecit luminaria ad discernendum tempus scilicet diem & noctem. Hoc modo distinguntur diuersæ prudentiæ. Alia est prudentia bellica, alia negotiatiua, alia monastica, alia economica, alia politica. Hæ sunt velut lux lunæ, quia secundum beatum Thom. de per accidens dicuntur prudentia: Sed prudentia luci solis comparata est prudentia Christiana, quæ dirigit finem, ordinat media necessaria ad finem, de qua sæpe in Euangelis fit mentio. Tertia ratio propter quam fecit luminaria, est ut essent in signa, ad colligendum & cognoscendum qualitates aëris & temporis. Nam coelum rubens in nocte, ut dicit Saluator est signum serenitatis: in mane: eodem modo prudentia debet considerare præterita & præsentia, & ex his colligere futura: debet examinare opus, quale sit, respectu circumstantiarum, quæ sunt, quis, ubi, quando, de quibus vel sigillatim disserere, esset protrahere sermonem, & longam ordiri telam, quod abhorreo studens breuitati: ne onerem prædicatores: sed ipsi, tanquam prudentes ex paucis dictis colligant plures sententias.

Per undecimam horam significatur fortitudo: ratio, quia opus quartæ diei conuenit fortitudini: Fortes multum laborare debent, primò resistendo tentationibus, sustinendo bella mundi, quibus, impugnantur. Fortes debent esse ad aggrediendum exequendo opera meritoria, prout tempus & locus expostulant. Debent esse fortes ad sustinendum ictus, ideo semper debent incedere armati: patientes,

Deut. 38

patientes, vt resistent iracundis: humanitatis armis induti vt resistent vanitati: armis castitatis, vt resistent luxuriæ: sic armati semper armis defensionis incedant, vt imparatos nos non inueniat hostis: nec solùm se defendere debent, sed etiam offendere, & aggredi hostem, magno conatu exequêdo mandata, & consilia. Aliquando volare debent, vt aues, & regere se cauda, & memoria mortis: & excutiant pedibus terram vt faciunt aues, cùm à terra eleuantur: Aliquando debent natare, vt pisces, in aquis amoris pœnitentiæ: aliquando in dulcibus aquis amoris dei: Aliquando debent currere in odorem vnguentorum sequendo Christi vestigia. Ecce in quibus exercitiis, & bellis fortes versari debent.

Hora serotina repræsentat moraliter præfectionem iustitiæ & rectitudinem vitæ: Nam completis omnibus sexta die formauit deus hominem ad similitudinem & imaginem suam. Homo enim à sua prima institutione est imago iustitiæ: statura rectus est: & non procliuius ad terram. Anima iusta est à creatione, ligno iustitiæ originalis alligata, vt nullo pacto, retro inclinaretur, ad terram, & ob hanc rectitudinem dicitur, creauit deus hominem rectum, & ipse se immiscuit infinitis quæstionibus. Rectus creatus est homo, vt semper diligeret Deum, vt innocentiã seruaret & pacem cum proximo, immiscuit se infinitis quæstionibus, .i. peccatis. Nam peccatum nihil aliud est, quàm quæstio in qua sunt opiniones contrariæ. Deus summè odit peccatum, & peccator diligit illud. Qui in infinitum peccata possunt multiplicari, etiam super arenam quæ est in littore maris, ideo dicit infinitis quoniamibus. Sed septima die requieuit deus ab omni opere quod patrarat, quasi nolens in futurum aliquid de nihilo creare (vt exponit Rup. Abbas.) Et eodem modo dicit Euangelium: cùm serò esset factum, dixit Dominus procuratori vineæ voca operarios, & redde illis mercedem suam. .i. post mortem introduc in requiem meam: Nam tunc dicit spiritus, vt requiescât à laboribus suis. Hæc requies significatur per mercedem: Nam mercenarius multum gaudet accipiendo mercedem sui laboris, de qua Psal. Cùm dederit dilectis suis somnum: ecce hæreditas domini filij merces fructus ventris, quam nobis præstare dignetur Iesus.

*Sermo primus in Sexagesima. Thema. Exiit qui
seminat seminare semen suum.*

Luca. 8.

Pro introductione dicatur litera euangelij.

IN sermone videbimus de quadruplici terra, in qua deus
seminauit. Primò seminauit in angelis semen suum: & semē
Dei seminatum in angelis est lumen gloriæ, & cognitio &
fruitio, & tentio: sunt hæc quasi semina resultantia ab ipso
deo: nam lumen resultat à deo, seu à diuina præsentia, sicut lu-
men à sole, & fruitio oritur sicut calor ab igne. Hæc sunt con-
naturalia deo: sed hæc semina sunt seminata in angelis beatis
qui post morulas, vt Scotus dicit, sunt assequuti beatitudinē:
sed in via existentibus seu viatoribus in prima morula & se-
cunda, ante adeptionem beatitudinis seminauit alia semina
correspondentia cognitioni, & fruitioni. Hæc sunt fides,
spes & charitas. Nam fides in via correspondet visioni
charitas fruitioni: spes tentioni. Hæc semina seminauit deus
in angelis supponendo viam communem, quod creati sunt
angeli in gratia, secundum illud, simul condens naturam &
largiens gratiam: & omnis viator exiens in gratia habet fi-
dem, spem, & charitatem. Istud semen cecidit secus viā. Omnis
creatura dicitur via dei. Quid si est irrationalis? habet vesti-
giū, in quo ostenduntur perfectiones dei, scilicet bonitas, sa-
piētia, potētia, vt dicunt doctores in primo. S. quæst. de vesti-
gio, si autem est creatura intellectualis, sua imagine ostendit
deum: & sic omnes creaturæ sunt quasi viæ dei, ostendentes
perfectiōes diuinas, inuisibilia dei p ea, quæ facta sunt intelle-
ctu conspiciuntur. Angelus autem dicitur initium viarū dei,
quia est perfectior alia creatura: & etiam ratione temporis:
quia secundum beatum Augusti. Lux prima die creata repræ-
sentat naturam angelicam Genes. i. fiat lux, & facta est lux gl.
ord. i. natura angelica, subsequitur semē cecidisse secus viam:
quoniam gratia est collata conformiter ad dona naturalia,
quæ perfectior in naturalibus fuit maior in donis gratuitis:
& sic perfectior in naturalibus habuit intensiorem, & perfe-
ctiorem gratiam. Semen conculcatum est in prauis angelis,

Scot. 2.
sen. dif.
5. q. 2.

Augus.

Docto-
res, &
Scot. in
1. di 3. q.
4.
Ro. 4.

pede amoris proprii. Amor enim proprius seu affectio com-
 modi, vt dicit Scotus in secundo, conculcauit gratiam, imò
 Aug. de ipsum deum. Quia secundum Augusti. Amor sui vsq; ad con-
 ciui. dei temptum dei. Isti duo pedes, id est, amor dei, & amor sui non
 libr. 14. ex æquo ambulare debent: quia nemo duobus dominis ser-
 ca. 28. uire potest: sed amor dei debet stare in directo, & pes sinister

id est, amor proprius claudicare debet in his quæ conueniunt
 corpori. Vnde obligamur diligere deum, super oia appretia-
 tiue, vt propter nullum commodum temporale deum offen-
 damus. Et volucres coeli commederunt illud. Casus enim ma-
 lorum profuit bonis: quia lætati sunt de punitione & vindi-
 ctâ malorum, iuxta illud, lætabitur iustus cum viderit vindi-
 ctam: manus suas lauabit in sanguine peccatoris. Hæc lætitia
 oritur ex conformitate, quam angeli boni habent cum diui-
 na voluntate: nam secundum Beat. Berna. Cùm oramus, fiat
 voluntas tua sicut in cœlo & in terra, id est, sicut voluntas dei
 est facta voluntas angelorum: sic verbum dei factum est caro
 in hominibus, & alibi dicitur. Tulerunt iusti spolia impiorum,
 non intelligas, quod gratia malorum angelorum, est addita
 bonis angelis: quoniam est anihilata statim, post peccatum.
 Sed quia felices sunt quos faciunt aliena pericula cautos: nã
 peccatores dum peccant, perdunt aduertentiam, diligentiam
 humilitatem & cautelam, & hæc maximè custodiuntur à iu-
 stis: ideo dicitur, quia iusti tulerunt spolia impiorum. Hæc,
 quæ diximus, sunt spolia impiorum, scilicet, aduertentia, dili-
 gentia, humilitas, & cautela.

Secundum semen cecidit super petram: & est iustitia origi-
 nalis à deo collata, ex qua duos fructus colligere poterat, sci-
 licet immortalitatem & pacem, seu tranquillitatem, inter vo-
 luntatem, & appetitus sensuales. Si Adam non peccasset, non
 mortuus esset: sed translatus esset in paradysum antè quàm
 moreretur: tranquillitatem habuissent omnes sensus. Nam
 caro naturaliter generat appetitus inordinatos, vnde de car-
 ne intelligitur petra refugium Herinacis, id est, caro exci-
 tat, & defendit herinatia, id est, prauos motus qui pungunt
 hominem, sicut herinatia: Sed istas punctiones seu rebelliones
 duplici modo poterat voluntas pacificare secundum Scot. Pri-
 mo quia iustitia originalis, cum esset donum delectabile sua
 delecta-

delectatione poterat conseruare appetitus cum temperamen-
to, vt nihil appeterent, nisi quod voluntas vellet: sicut viola
conseruatur temperamentū, si cum oleo auellanarum vnguā-
tur. Secundum medium ad conseruandum temperamentum
erat: quia voluntas poterat distribuere sensibus quasdam de-
lectationes fluentes à delectatione iustitiæ originalis, quibus
essent contenti, & non amplius appeterent: sicut pater ex
nundinis affert iocalia filiis paruulis, quibus gaudent & dele-
ctantur. Natum aruit, quia non habebat humorem, id est, hu-
militatem: nam superbia peccauerunt non enim voluerunt
subiici voluntati dei. Et bene dicitur. Natum aruit, quia iusti-
tia originalis nunquam reffloruit neque in virgine Maria, ne-
que in Christo: quia licet sine peccato concepti: tamen non
habuerunt iustitiam originalem. Qua de causa exponit redē-
ptor noster: quod hi susceperunt verbum dei cum gaudio, id
est, donū iustitiæ originalis, quod erat donū supernaturale:
& sic erat verbum, id est, factum procedens à dei voluntate: &
in tempore tentationis recesserunt: quia radices non habue-
runt. Fidem perdidit Eua dum dixit, ne fortè moria-
mur, dubitauit de dictis dei: & sic habuit infidelitatem: quia
dubius in fide infidelis est. Etiam dubitauerunt: quia nō cre-
diderunt peccatum tanto supplicio puniendum, nec aduerte-
runt poena æterna esse puniendum. Tertium semen semina-
uit deus post peccatum, scilicet, infundendo gratiam: Nam
bonus motus in deum in lege naturæ erat meritum de con-
gruo ad gratiam: in lege Moyfi circumcisio conferebat gratiā
non ratione sui: sed ratione fidei. In lege euangelica sacramen-
ta conferunt gratiam. De hoc semine dicitur. Nisi dominus
reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuisset. Sodoma
interpretatur muta, nam si deus non reliquisset semen fidei,
spei, & charitatis, quis confiteretur domino? quis annūtiasset
virtutes eius & mirabilia? Mediante fide credimus articulis
ecclesiæ, quibus discredidit Aristo. credens mundum ab æter-
no. Plato credidit mundum rediturum post magnum annū:
sed mediante fide ab his erroribus discedimus, & credimus in
deum factorem visibilibus & inuisibilibus. Spinæ suffocāt se-
men, id est, peccata mortalia, quæ in paruulo sunt tenere: quia
paruulus habet primos motus septem peccatorum morta-

Gene. 3.

Esa. 1.

- lium, iram, quia facile irascitur: superbiam ostendit, cum videt se contemni. Gulosus est valde inuidus, accidiosus, et semper cupit dormire. Luxuriam in verbis turpibus: Auarus est, quia nec pomum vult dare. Isti motus sunt quasi spinæ teneræ: sed post efficiuntur quasi rhamnum: de quibus dicit Psal. priusquã intelligerent, spinæ vestræ rhamnum: in paruis sunt spinæ, in adultis rhamni Tria peccata principaliter suffocāt, verbum dei, scilicet, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ. Quia omne quod est in mundo &c.
1. Ioã. 2. **¶** Sed deus ostēdit nobiscum tuam magnam misericordiam. Quis enim potest, colligere de spinis vuas, & de tribulis ficus? Diuitiæ sunt spinæ, vt exponit saluator. Vñ sunt elemosinæ, quas hortatur redemptor noster, vt colligamus ex spinis diuitiarum dicens: Date elemosynam de eo, quod superest, & de tribulis ficus. Tribuli sunt honores, & delitiæ de quibus Iob. Sub sentibus delicias esse computamus. Decipiuntur homines cogitantes esse delicias in diuitiis, honoribus, & voluptatibus. In honoribus est absconditam opprobrium, & despectio superbis, secundum Psalm. in delitiis luctus, extrema gaudij luctus occupat: in diuitiis egestas. Diues cum dormierit, nõ sumet ex oibus, quæ possidet. Ab his tribulis sunt colligendi ficus. Nam ab honoribus humilitas est colligenda à voluptatibus pœnitentia, & hoc pacto spinæ & tribuli non nobis nocebunt.
- Gen, 22. Quarta terra est humanitas Christi: hæc est terra visionis, in qua anima semper videt verbum. Terra optima: nam summa perfectio, id est, esinero y nata totius creaturæ: & omnes perfectiones creaturarum simul vnitæ non attingunt perfectionem humanitatis Christi. In hac terra suæ benedictæ humanitatis seminavit omnia semina gratiarum, & omne semē gloriæ: quia contulit animæ suæ summam gratiam & gloriã: & in ventre matris seminavit volitionem efficacem redemptionis mundi, fecit fructum centuplum, quia statim fuit facta copiosa redemptio, & perfectior, quam in cruce. In effectu meruit, quod in ventre meruerat, licet alio modo. Attulit fructum trigessimum Sexagesimum, & centesimum. Pro cuius declaratione, est aduertendum, quod Christus per suam passionem meruit electis gloriam secundum gradum, ad quæ
erat

erat prædestinatus à Deo. Ex quo maiorem gloriam meruit matri suæ, quàm omnibus aliis: & sic quibusdam meruit trigessimum fructum, aliis sexagesimum, aliis centesimum, omnes electos in memoria habuit, & pro illis satisfecit, & meruit gloriam eis secundum gradum, ad quæ erant prædestinati. Ex hoc erat anima Christi, quasi cæla vinaria, plena vino purissimo charitatis, & in eam omnes electi introducti sunt, & de plenitudine eius omnes accepimus gratiam. De hac participatione meriti passionis Christi dicitur, in manibus meis descripsi te: quia scripti in libro diuinæ prædestinationis, sunt scripti in anima & corpore Christi.

Cant. 2.

Ioã. 1.

Esa. 49.

De hac seminatione intelligitur mysticæ, quod Ysaac qui interpretatur risus. i. Christus, qui est nostrum gaudium: & futurum præmium, anno illo, quo venit plenitudo temporis, & quo misit deus filium suum natum ex muliere in terra Geraris. i. animæ seminavit gratiã & gloriam, & scientiam beatam & infusam: & inuenit centuplum. Inuenit sine labore, sine merito gloriam summam, quæ est tam magna, vt non potuerit acquiri merito. Qua de causa fuit quasi thesaurus absconditus in agro animæ suæ: & inuenit illam sine labore. Vnde in transfiguratione ostendit gloriam in corpore, quasi tunc inuentã, quæ antè nunquam apparuerat. Et post resurrectionem inuenit illam: quia oportebat Christum pati, & ita intrare in gloriam suam, quæ in anima erat abscondita, & inuenit eam, quia beata Trinitas à principio conceptionis eam absconderat in anima Christi, tanquam in agro gloriæ ad quam nos perducatur &c.

Gen. 26

Gala. 4.

Mat. 17

Luc. vi.

Sermo secundus in Sexagesima. Thema. Vobis

Datum est nosse mysterium regni dei.

Luca. 8.

Secundum beatum Paulum, Inuisibilia dei per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, & secundum diuum Thomam, & Alexandrum de Ales, in triplici genere sunt creaturæ, quibus vtitur scriptura diuina. Primæ sunt positæ in altiori loco, vt Sol & Luna, & Stellæ. Secundæ sunt positæ

Ro. i.

- in medio loco, ut ignis & aer. Tertia sunt in infimo loco constituta, ut mixta. Videamus ergo quomodo his creaturis utitur sacra scriptura. Utitur sole quando dicit Psalmus. sicut sol in conspectu meo. Nam sicut cognoscimus solem: ita cognoscimus deum per multas operationes. Variis modis cognoscimus esse solem, Primò cum videmus solem in rota in meridie: sic in meridie gloriae, videbimus deum, sicuti est, nam tunc cognoscam, sicut cognitus sum. Secundò cognoscimus solem per effectus, nam cum qualibet re concurrat, & producit varios effectus, scilicet, mineralia, aurum, argentum: & alia metalla, sic deus producit dona spiritus sancti & beatitudines, & septem virtutes. Cognoscimus solem per nubem: sic cognoscimus deum per sacram scripturam. Psalmus. Tenebrosa aqua in nubibus aeris. Dicit beatus Bernardus. i. intelligentia obscura in Prophetis. Cognoscimus solē per umbrā: sic deum per humanitatem: nam humanitas comparata verbo, est, sicut umbra comparata soli. Vnde Angelus dixit Mariae. Virtus altissimi obumbrabit tibi. Cognoscimus etiam solem per comparationes: & sic dicunt sapientes, quod sol est tanquam oculus mundi Quia sicut separato oculo, nihil videmus: eo modo amoto sole nihil videremus in mundo. Vnde sicut Psalmus dicit, Sol in conspectu meo: quia verbum diuinum erat semper in praesentia animae Christi. Et comparatur Lunae perfectae in aeternum. Quia luna, quam videmus habet maculam: sic omnes nascimur cum macula peccati originalis. Sed humanitas Christi caruit omni macula peccati. Hac ratione comparatur lunae perfectae: comparatur etiam creaturis mediis, scilicet, igni & aeri. Deus tuus ignis consumens est. Igni caelesti comparatur, non terrestri: nam ignis caelestis vrit intus, non vrendo in superficie, ut patet in fulmine: sic deus vrit cor & non facit signa ignis ad extra Psalmus. inflammatum est cor meum, & alibi: vre renes meos, & cor meum, domine. Secundo est lucidus, non emittens fumum: quia nullum contrarium habet, à quo oriatur fumus: quia nec peccatum mortale nec veniale nos fumigamus: quia habemus frigiditatem, & humiditatem peccatorum: & sic opera non conueniunt praedicationi. Et est magnū miraculum, quod rubus ardeat, & non comburatur. i. quod sit praedicator tam

tam bonus, vt prædicatio sit cõformis vitæ. In multis prædicatoribus vita contraria est prædicationi: ideo per malum exemplum fumigant. Tertio ignis cælestis amara reddit dulcia: & terrestres, dulcia reddit amara: quia omnia redigit in cinerem sic ignis diuinus sanctificatus omnes labores, & afflictiones conuertit in dulcedinẽ. Nam de Apostolis dicitur, quod ibãt gaudentes à conspectu cõcilij: quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.

Comparatur etiam aëri: nam redemptor dixit, spiritus vbi vult spirat vocẽ eius audis & nescis vnde veniat, aut quo vadat. Comparatur spiritus sanctus aëri cuius effectus sunt varij. Nam ventus Aquilo stringit, subtiliat & aquas clarificat: Auster facit flores emittere odores, humectat petras, fontes facit abundare: ventus solanus facit hominem sudare, & dimittere vestes. His modis spirit⁹ sanct⁹ ostẽdit varios effectus. Per timorem stringit cor & carnes. Tim. tuo confige carnes meas, subtiles cogitationes in intellectu generat, affectus, et desyderia cælestia influit: quia initium sapientiæ timor domini. Per donum pietatis liquefacit corda dura, abundare facit misericordiam, & pietatẽ: & emittere facit odorem bonæ famæ per largitionem elemosynarum. Amore diuino calefacit hominem: vt sudorem emittat omnium cogitationum superfluarum, & peccatorũ venialium: & tanto calefacti calore dimittunt diuitias, honorẽ, & gaudium mundi, imò ipsam vitã, vt fecerũt Martyres. Sed nescis vnde veniat ventus aut quo terminetur: quia Philosophi nesciunt à quo puncto oritur ventus. Nam illos educit deus de thesauris suis, neque in quo puncto terræ terminãtur: eodem modo nescimus vias spiritus sancti: neque quibus meritis acquiritur. Nam vt dicit Richard. super illud vadam in montem mirrhæ. Aliquando oritur occasione humilitatis: aliquando à compunctione cordis: aliquando à compassione, & gratia spiritus sancti deperditur multis modis & viis. Hac de causa redemptor assimilat spiritum sanctum spiritui seu vento: ideo super Apostolos venit tanquam spiritus vehemens.

Cognoscuntur misteria diuina per comparisonem rerum inferiorũ seu mixtorum: nam regnum coelorum cõparatur grano sinapis, & fermẽto: & in hoc euãgelio cõparatur

Act. 5.
Ioã. 3.

Pro. 1.
Psal. 118.

Psa. 134.

Can. 4.

- Mat. 13. femini, quod est feminatum in quadruplici terra. Sed sapien-
tissimus agricola, qua de causa perdidit tres partes feminis. s.
feminado in via, sup petra & inter spinas Repodit. Solus Deus
fcit elicere bona ex malis. Cor prauū præcipuè deditū libidi-
ni, est via, perquam transeunt cogitationes pessimæ, adulteria,
& fornicationes: tamen hoc cor potest deus facere hortū con-
clusum in quem bestia non possunt ingredi nec ab illo egre-
di: Nam timor dei componit septum animæ vt occasione
peccatorum non intrent. s. impudicus affectus, colloquia tur-
pia, societas periculosa. Pepigi foedus cū oculis meis: vt non
Iob. 31. cogitarem de virgine, ne aspiciat, quod non licet concupisce-
re. Timor Domini custodit aures ne ingrediantur per illas de-
tractiones & infamiae. Custodit os & cor, vt non egrediantur
ab eo cogitationes pessimæ, delectationes morosæ, consensus
in libidinem. Custodit os, vt non egrediatur verba obscœna,
& manus custodit à tactibus impudicis, & os ab osculis libi-
dinosis. Septum hortabatur sapiens ædificare, dum dicebat:
Pro. 4. Fili mi, audi verba mea, & omni custodia custodi cor tuum:
vt nihil coinquinatum ingrediatur cor, & nihil immundum
ab illo exeat.

Secūdo scit elicere fructum ex semine cadenti supra petra, quod natum aruit: quia non habebat humorem, in quo radices figerentur: Nam obstinatus caret deuotione, in qua radicatur humilitas quæ est radix totius fructus spiritualis. Et sicut radix est abscondita in terra: sic humilitas occultatur in corde. Sicut à radice oriuntur stipites arboris cortex, folia, flores, & fructus: sic humilitas est radix & fundamentum omnium virtutum. Est enim vt dicit psalmus, Vallis in quo construuntur multi gradus ad ascendendum cælum. ab humilitate stipes in altum. i. dignitas, & exaltatio in gloria nascitur: quia omnis qui se humiliat exaltabitur. Oritur cortex bonæ conuersationis: quia sicut inter superbos, sunt iurgia, è contrario inter humiles pax & amicitia. Oriuntur ab humilitate folia. i. verba honesta, & pacifica. Et Flores. i. cogitationes & desyderia sancta, & yltimò fructus, qui est habere deum in conscientia: Nam super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & timentem sermones
Esa. 66. meos: Sed quo pacto obstinatus dabit fructum, cū sit cor
eius

eius tanquam petra. Resp. si tãtam habeat humilitatem, vt ab eo fluat aqua non exsiccabitur semē: Nam sicut ad imperium domini Moses percussit bis petram, & fluxerunt aquæ: ita vt biberent populus & iumenta. Et aduerte, quod deus non dixit Moyfi, Percute petrã: sed loquere ad petram, & dabit tibi aquas. in hoc docet prædicatorem, vt loquatur ad durum, significando ei duo magna mala, in quibus incidit propter peccatum scilicet poenam damni, & poenam sensus. Considera, ô cor durum, qualiter perdis deum, & confortium angelorum, & virginis gloriosæ, & vadis ad infernum, vbi cruciaberis poenis æternis. Interroga peccatorem sicut angelus interrogauit Agar, Vnde venis? aut quò vadis? vnde venis, & quare dereliquisti totum bonum? Quo vadis, vt præcipites te in baratrũ totius mali. Vel. aliter loquere bis: quia perdis animam & corpus. O peccatũ quo pacto nocet! & affligis, hos enim, & facis laborare die ac nocte, & labor est tam inutilis, imò tantũ nocet, qđ in officio perdis animã, & corpus. De hac petra potest intelligi. illud Abdię superbia extulit te habitãtẽ in scifuris petrarum. Scifuræ petrarum sunt singularitates, diuisiones, quas superbi & obstinati faciunt in cõgregationibus fratrum & ecclesiarũ. In his scifuris morabatur Pharisæus, quando dicebat. Non sum sicut cæteri hominum. O Pharisæe, quo modo facis scifuram in ecclesia, quæ est terribilis, vt castrorum acies ordinata? scindis exercitũ & cætum ecclesiasticum. Hæretici faciunt scifuras, Hipochritæ similiter.

Tertium semen cecidit inter spinas. i. diuitias, quæ voce redemptoris dicuntur spinæ. Ratio est, quia spinæ extrahunt sanguinem, & omnis anima fundatur in sanguine, & virtus est quasi sanguis animæ, in qua viuit: Nam iustus ex fide viuit: & charitas est vita animæ. Hunc sanguinem labunt, & sugunt diuitiæ, sicut ventosæ sanguinẽ suggũt. Secundò diuites illaqueantur à peccatis, secundũ illud, Qui volũt diuites fieri incidunt in laqueũ & tentationẽ Diaboli. Tertio lacerant vestes: quia diuitiæ destruunt iustitiam vt faciunt vsurarij. Destruunt liberalitatẽ per auaritiam. Destruunt pietatẽ & misericordiam: exercēt crudelitatem non compatiẽdo pauperibus. Quarto pungunt: quia in acquirendo diuitias sunt valde solliciti diuites, & student, vt eas augeãt, & valde vigilant vt non auferantur

Exo: 17.

Nũ. 20.

Gen. 16

Luc. 18.

Cant. 6.

Aba. 2.

1. Th. 3.

- auferantur à furibus. Habēt etiam multos scrupulos in acqui-
 sitione earū: quod notatur, quia diues ille induebatur purpu-
 ra, & bysso. Bene videmus ornatos diuites foris, comedentes
 splēdide, sed nō videmus cruces quas in corde patiuntur,
 & scrupulos & afflictiones, presertim in morte. Omors, quā
 amara est memoria tua homini habēti pacem in delitiis suis.
 Sed quo pacto semē, quod cecidit inter spinas, dabit fructum?
 Respond. quia oportet, vt euellantur radicitus: aut igne com-
 burantur, aut miraculose eis vtatur homo sine damno. Diui-
 tiæ auellūtur voto paupertatis, quo homo abdicatur diuitiis:
 aut oportet comburere diuitias igne diuini amoris, vt si diui-
 tiæ affluant, nolite cor apponere. Aut tertio fiet, vt diuitiæ nō
 noceant, quod erit grande miraculum. Nam facilius est came-
 lum intrare per foramen acus: quā diuitem intrare in regnū
 cœlorum. Et diues poterit vt diuitiis, si cor non applicuerit
 eis: nam cū moyses vellet ire ad vidēdum, quomodo rubus ar-
 deret, & non cōbureretur, dixit illi deus, vt solueret calciamen-
 tum de pedibus suis. Est magnū mysterium, Moses mittitur
 ad vidēdum rubum, & precipitur ei: vt vadat descalsatus. Ru-
 bus & spinę significāt diuitias, vt supra visum est: & homo nō
 potest in eis ambulare nisi tollat calciamentum de pedibus
 suis: quia pedes significant voluntates: calciamenta dēside-
 deria. Oportet ergo, vt volūtas nostra affectibus diuitiarū de-
 nudetur: vt dent pauperibus de diuitiis quæ superāt. & si afflu-
 ant cor remaneat liberum, & dispergat pauperibus cum hilā-
 ritate, sicut fecit beatus Laurentius: hilarem enim datorem di-
 liget deus.

- Quarta pars terræ in qua deus seminat est terra optima:
 nam tres status sunt in ecclesia. s. cōiugati, qui ferunt fructum
 trigessimū dū modo obseruent tria bona matrimonij. s. fidē, &
 bonū sacramēti, & bonū prolis. Sunt viduæ, quæ dāt fructum
 sexagesimū, dum modo obseruēt etiam tria bona, quæ viduæ
 obseruare debent. Primū vt nō euagentur, sed mancāt domi,
 sicut fecit Anna, quæ in tēplo manebat. Secundū vt vtantur ci-
 bis asperis: Nā vidua in dilitiis viuens mortua est. Glos. viuēs
 in corpore in anima mortua est. Tertiū bonū est vestiū hūmi-
 litas. Legitur de thamar, q̄ dimisit habitū viduitatis, quando
 voluit carnali opere vti. In tertio statu & supremo sunt virgi-

nes habētes thesaurū virginitalis in vasis fictilibus quę gaudēt aurea, & aureola: nam sicut coronula ponebatur super coronā: ita aureola super auream coronam, quam nobis dignetur cōcedere Iesus Christus. Exo. 25.

*Sermo Tertius in sexagesima. Semen ceci
dit in terram bonam Luc. 8.*

Christi intentio in euangelio est docere nos seminare vt bonos agricolas: vbi seminandum est, & vbi nō: quia nō est seminandum in terra multum petrosa & dura: nō secus viā: nō inter spinas, sed in terra bona separata à via curarum & tumultus despēdrada à culpis antiquis, purgata à culpis mortalib⁹. Talis terra profert fructum cētuplum. Sed vā nobis: quia cor nostrū quasi terra dura petrosa multa nequitia: nūquam intrauit in ea aratrum contritionis & emendationis vitę.

introdu-
ctio.

Nunc videamus sensum mysticū huius euangelij. Exijt qui feminat &c. seminator est Deus, semē sunt creaturę omnes, nō solū postquā seminauit. i. creauit: sed etiam antē. i. ab æterno. Et hoc est, quod Ioh. dicit. Quod factum est in ipso, vita erat: & nota q̄ nō solū omnes creaturę sunt in deo antequā producātur in esse reali: sed postquā productę sunt manent in ipso perfectiori modo, quā in se ipsis: sicut regestū semper manet licet describas ex illo plura exēplaria. Sed vā nobis si requisiti ī regesto. i. in libro p̄destinationis nō inuenimur in illo, & de⁹ dicit nobis, Amen dico vobis, Nescio vos. Si deleti sumus de libro viuentiū & cum iustis non scripti sumus. Quod factum est, in ipso vita erat. exponitur sic. Sicut musicus primò habet ipsam musicam mēte formatā: & deinde in tactu vel pulsu in esse p̄ducit ī organo, vel citharā sic p̄verbū facta sunt, & quod factū est in ipso vita erat. Sicut ergo natura musicę in anima musici vita est: & si anima illius esset æterna: musica esset æterna fictotius mundi fabrica, & compositio, quę quasi quoddam instrumentum & organum diuinę laudis, est in verbo id est in deo. vita erat. s. in esse ideali antequam in esse reali. p̄duceretur. Quid enim nos sumus, nisi quædā musica Dei, vel poti⁹ magni musici Dei quædā instrumēta diuina, ad cantandas diuinas laudes? Vnde Psal. Lauda Hierusalem dominū: 147.

Io. 1.

Mat. 25,

Psal.

Psal. 58,

patris

patris Psal. Exurge gloria mea, exurge psalterium meum: & cithara: fuit enim tanquam cithara & organum ad vocem domini tota inspirata & afflata spiritu sancto: quia requieuit super eum spiritus domini, sapientiæ & intellectus scientiæ, & pietatis, consilij & fortitudinis, & timoris domini. Aliter exponit Hugo super Ioan. cap. 1. Quod factum est in ipso vita erat, id est, deus ab æterno prævidit omnes creaturas futuras in esse reali: & hoc modo dicuntur esse vita in deo: & non aliter: sicut si deus alicui reuelasset pluuiam futuram in tempore opportuno, verè dici posset, quod illa pluuiam vitam habet in illo, quia scientiam habet præuisam de illa pluuiam futura. Sic ergo intelligitur, quod factum est in ipso vita erat.

- Tertiò aliter declaratur, quasi dicat, omne productum in esse reali in tempore, de quo Gene. 1. In principio creauit deus coelū, & terram. In verbo fuit ab æterno in esse reali. 1. in ipsa mente diuina. Vnde Boëtius *Mente gerens similiq; imagine formans*. Sicut enim Architectus domū producit ab extra in esse reali. Primò habet in mēte sua: sic deus ab æterno habuit de aīa in mente sua mundum, quem produxit ad extra. Vnde si ille
- Esa. 11.** Architectus esset æternus sicut deus, domus in mente eius in illo esse ideali suo diceretur æterna: sed non dicitur æterna: quia ille est temporalis: sed in deo oīa æterna: quia ipse æternus. Et nota q̄ melius se habent creaturæ in deo, quā in seipsis: quia in deo habēt esse æternū & in se ipsis esse temporale. Quoniā vanitati omnis creatura subiecta est. Et hinc est, quod beati melius fruūtur creaturis in deo, quā in ipsis creaturis, quia melius esse habent in deo, quā in se ipsis. Vnde diuus Augu. in lib. 5. confessi. Beatus est homo, qui videt te & si nō videat alia, nisi te: quod si illa & te non propter illa, beator: sed propter te solū beatus. Habet ergo deus in se saccum omnium feminum, id est, omnium creaturarum.
- Psa. 79.** Alloquitur ergo Bernardus deū sic, Verè tu es deus absconditus: Manifestare corā Efraim, Beniamim & Manasse: quoniam scientia inuisa, & thesaurus absconditus, quæ utilitas in
- Psal. 15.** vtrisq; Placeat ex mera liberalitate, & bonitate diuina, quoniam meorum non eges. Accepit ergo deus saccum omnium creaturarum, & in principio creauit coelum & terram, &
- Gene. 1.** sex diebus perseverauit feminatio. Quia primo die feminauit angelos

Angelos, quum dixit, fiat lux. i. natura angelica: in secūdo die **Gene. 1.**
 firmamentum. i. terram diuidens aquam ab aquis. In tertio so-
 lem, lunam, & stellas fecit: in quarto pisces, & aues. In quinto
 animalia & plantas. In sexto hominem ad imaginem, & simi-
 litudinē suam: Septimo die, requieuit ab omni opere, quod
 patrarat. O quam bene seminasti dñe: quoniā inuisibilia dei,
 per ea quæ facta sunt cognoscuntur. Sed nota quod nostro se-
 minatori deo nō bene successit in sua seminatione q̄a dū se-
 minat, dicit Euangeliū, aliud cecidit secus viā, & hæc pars semi-
 nis. i. creaturarū. Sic ipsa natura angelica cuius magna pars. i.
 oēs mali angeli ceciderūt secus viā. i. filii dei volētes equalitatē **Apo. 11**
 diuinā: sed boni angeli comederunt illud, quia vicerūt illos, dū
 factū est preliū magnū in celo: & prostrauerūt illos in infer-
 nū. Aliud cecidit supra petrā, dū dedit præceptū de non com- **Gen. 1**
 medendo de ligno vitæ, quod quasi semen cecidit supra cor-
 da primorum parētum, & ortum ad modicum tempus iuxta
 opinionem doctorum ad modicum aruit: quia nō habuit hu-
 morē gratiæ & charitatis perfectæ. Aliud inter spinas. & fuit
 tota humana natura, quæ propter lapsum Adæ cecidit inter
 spinas famis, sitis, mortis, & aliarum necessitatum. vnde simul
 exortæ spinæ carnis suffocant triticum rationis.

Aliud cecidit in terram bonam. i. boni angeli, qui faciunt
 fructum centuplum, confirmati in gratia amplius nō casuri.
 Ecce ergo quod modo correspōdet seminatio euāgelica crea-
 tioni, & quomodo ex omni semine creaturarū, tantum quar-
 ta pars frutificauit à principio mundi.

Secūdum punctum, quomodo seminauit, vt creator. Nunc
 ergo domine sicut bonus agricola diligens terram suā, quam
 cognoscit fructiferam, seminat illam iterū, quando terra gelu
 constringitur, vel aliàs perdidit semē: sic & cum ingrato agen-
 dum est. Ad reparationem ergo malorum angelorum iterum
 semina terram tuam: placet, tamen erit cum maiori sumptu:
 quoniā in creatione ipse tantū dixit & facta sunt. Sed in repa-
 ratione gessit mira, & dixit & multa, & pertulit dura, dura ver-
 ba, duriora verbera durissima crucis tormenta. Dicit. Ber. Nec
 enim tam faciliter sum refectus, sicut factus. Vnde ad reficien- **Tier. 14**
 dum dixit Hier. quasi colonus futurus es in terra vnde fuit vt
 colonus: quia tātū habuit ipse laborem, & nos cōmodum:
 sicut

- sicut colon^o dño suo affert cōmodū, & sicut colon^o. t̄pore pas-
 sionis accepit aratrū. .i. crucē sup̄ humerū qñ baiulās sibi cru-
 cē exiuit in eū, qui dicit Caluariæ locū. Et quid erit si labor tā-
 tus n̄ri coloni erit nobis inutilis & sine fructu? Nūquid solitu-
 do fact^o sum Israēli, aut terra ferotiuā? quod bonū erat. si nat^o
 nō fuisset homo ille. Et quæ utilitas in sanguine meo, dū descē-
 do in corruptionē? Semē cecidit in terrā bonā, sicut in maiori
 mūdo, sic in minori. .i. homine. Nā primo creauit cœlū & ter-
 rā, & terra erat inanis & vacua. .i. in cōposita: quia homo cōpo-
 nitur ex anima & corpore, è duobus tā disparatis & differen-
 tibus Quia secūdū corpus minor brutis, in fortitudine, in pul-
 chritudine, in lōgitudine vitæ. Secundum animā transcendit
 angelos per gratiā capax dei. Vnde quasi mōstrū quoddam.
 Bene ergo dicit quia in principio. .i. in homine creauit cœlum
 & terram. .i. hominē tam differentē in anima & corpore: quan-
 tum differt cœlum à terra. Terra autē erat inanis & vacua.
 Potius agit mentionem de terra, quam de cœlo: quia a princi-
 pio creationis plus dominatur caro: q̄ ipsa anima, quæ vsq;
 ad tēpus ætatis perfectæ, quasi ligata habet potētias rationis
 scilicet intellectus, & volūtatis irascibilis & cōcupiscibilis: qui
 a principio de v̄tre matris meæ figuratus sum caro. Et primū
 cōsideratur quid est aiāle, deinde qd̄ spirituale secūdū paulū.
 Bene ergo dicit. Terra erat inanis & vacua, vel in cōposita. Vn-
 de subdit quod tenebrę erāt sup̄ faciē abyssi. qñ homo & in to-
 to tēpore pueritiæ in tenebris & abyso viuūt obscure propter
 ignorantiam. ¶ Et Dñs deus dixit, fiat lux & facta est lux. Sic
 in homine postq̄ inspirauit in eo spiraculū vitæ scilicet ipsam
 animā. .i. numē quoddā & quid diuinū vn retrato de dios, que
 el Moro llama resollo de ala. ad magis enim viuificādū infun-
 dit in eo fidē infusam & quoddā numē naturale, per quod ha-
 bet cognitionē dei, & boni & mali discretionē, de quo in Psal.
 multi dicunt, quis ostendit nobis bona? & subdit, signatū est
 supra nos lumen vultus tui. dñe, dedisti latitiā in corde meo.
 Deinde dixit deus, fiat firmamentū in medio aquarum &
 appareat arida, & vocauit aridam terrā. Hoc spiritualiter agit
 in homine, quādo intus fides infusa docet separare terrena à
 cælestibus, & terram reputat aridam & sterilem, & æterna &
 cælestia quasi firmamentum in medio aquarum.

Dein de

Deinde creauit pisces quadrupedia & volatilia: quia sic diuersæ cogitationes formantur in corde. Quædã vt pisces creata in amaritudine inferni, quædam cogitationes vt quadrupedia propter immunditiam carnis. Quædam bonæ, vt volatilia, quando sunt bonæ, & de cælestibus. Et sic sexta die creauit hominem perfectum ad imaginem dei.

Quarto exponitur de eleemosyna. Exiit qui seminat quia videndum est, ne cadat secus viam. i. in persona inutili, & infructuosa, & ne cadat supra petram idest supra ingratum, vel inter spinas idest in personam suspectam quæ eleemosyna erit ignis animæ: sed in terra bona, bene disposita. Ad cuius dispositionem tria aut quatuor requiruntur. Primò vt sit bñ culta charitate, purgata ab omni mala herba. i. peccato. Secundo bñ sterco rata cogitatione vilitatis nr̄e: quoniã homo natus de muliere repletur multis miseriis. Et nõ indigemus aliunde querere stercora, quæ ex stabulo corporis nostri, exeunt, sicut ille, qui dicebat, omnia reputo stercora, vt Christum lucrifaciam Tertio oportet seminare bonum semen, & semen est verbum dei idest ex sacra scriptura, non de libris Amadis nec de aliis mēdaciis & vanitatibus. Supra omnia necessaria est pluuia: quia neque qui plantat, neque qui rigat est aliquid, sed qui incrementum dat deus: & pluuia est gratia. Figura. Qui ieiuit terra à bello quadraginta annis & producebat fructus vberes. Cũ autē fecisset Israël malum coram dño, tradidit eum dñs in manus Madiam, & pressi sunt ab eis septem annis. Cumq; seminasset Israël agros suos ascendebat Madiam & deuastabat omnia femina eius in herbis. Hæc ibi Exponitur moraliter quando anima in gratia seminat in benedictionibus idest bonis cogitationibus, quæ se habent, vt bona semina: & de benedictionibus meret fructum centuplum quieta anima à bello ciuili, quod inter voluntatem & rationem reperitur accusans nos. Quando autem Israël idest anima videns deum per fidem facit malum, idest peccatum mortale coram Deo: tunc quasi ascendunt madianitæ idest dæmonia in terram cordis & deuastat semina nostra, quasi locustæ o gorgoio, quod intrat horreum Cordis nostri. In sensu mystico semen est Christus, sic dictum est Abraham. In semine tuo benedicetur omnes

Iob. 14.

Phil. 3.

1. Cor. 3.

Iud. 6.

Figura
optima

Ad Gal

mine,

Tomi I. Sermo. I. De Domi.

mine, quod est Christus. Hoc semē, quod est Christus primū
feminatum est in vtero virginali: primo cecidit secus viam:
quia natus est in diuersorio Bethleem, Secundo intra spinas,
quandomilites plectentes coronam de spinis imposuerunt ca-
piti eius Tertiò supra petram quādo positus est in sepulchro,
quod Nichodemus exciderat in petra. Quartò in terram bo-
nam. i. in corda discipulorum, & omnium credentium per fi-
dem, in quibus fecit fructum centuplum: quia omni fideli di-
ctum est, Centuplum accipiet, & gloriā possidebit Ad quam
nos perducatur Iesus.

*Sermo primus. De Dominica in Quinquagesima.
thema. fides tua te saluum fecit.*

Lucæ .7.

Præmissa salutatione virginis & expositione
Literali euangelij.

NOta, quòd doctrina Christiana stat posita in triplici stilo
differenti: quia vel in ænigmate, hoc est, in fabula vel in
parabola, vel in factò. Semper tamen. i. quocunq; modo lo-
quatur semper habet sacramentum & mysterium abscondi-
tum: quia secundum Gregorium verba sacri eloquij similia
sunt Lapidis, in quo latet ignis, qui quidem manu frigidus te-
netur, tamen percussus ferro scintillas emittit. Fabula ergo
vel ænigma est, quando sacra scriptura narrat factū, & tamen
non sic fuit factum: sed neq; potuit esse, & tamen sacramen-
tū absconditur in se, Quale est illud iudiciū. 9. quando ille pro-
pheta Ioathā dixit populo alta voce, Audite me, vt audiat vos
dominus. Ierūt ligna, vt vngerent super se regem, & dixerunt
ad oliuam, Impera nobis: & illa quasi affecta tædio, respondit
possum deserere pinguedinem meam qua dii vtuntur & ho-
mines? non possum imperare vobis, anda con Dios. Deinde
ierunt ad ficum, quæ respondit, Non possum deserere dulcedi-
nem meam, Deinde ad vitem, vt regnaret super illos, quæ re-
spondit, non possum deserere vinum meum, quod lætificat
cor hominis. Exponitur de homine docto maximè in doctri-
na Christiana, qui in quātum potest debet fugere prælaturā.
vt non

vt non deserat oleum sapientiæ, quo vngit deum & homines vnctione salutifera, manifestando deum & illuminando homines, & non debet deserere dulcedinem contemplationis significatâ per ficum, neque gloriam conscientiæ significatâ per vitem. Ecce ergo istud est ænigma, vel fabula, quæ si non fuit de facto, neque potuit esse, tamen habet sacramentũ absconditum in misterio, quia homini docto & gratioso maximum bonum est prædicare.

Aliquando scriptura diuina vtitur parabolis, Christus loquutus est doctrinam Catholicam in parabolis, & hoc pluribus: vt patet in dominica septuagesimæ & sexagesimæ, præcedentibus, scilicet, in parabola hominis, qui conduxit operarios in vineam suam, & in parabola hominis qui exiit seminare semen suum. Et parabola est quando narrat factum, quod licet non fuit factum, potuit tamen esse, & habet in eo misterium absconditum, & sacramentum sicut de Chronicis sanctorum & Martyrũ dicit Gerson, quod aliquando Chronistæ aliqua dicta & facta scripserunt sanctè, quæ licet nõ fuerunt in facto, tamen quia sic potuerunt fieri scripserunt illa facta vel dicta ad excitandam deuotionem fidelium populorum: vt in Chronica Agnetis, & Agathæ Andreæ & aliorum martyrum, & sanctorum.

Tertiò modo loquitur in facto proprio, & sic ad literam, vt fuit: & isto modo dicit Augustinus, quod quidam Chronistæ scripserunt facta, ultra quam fuerunt, vt sunt scripturæ factorum Romanorum. Licet enim Roma in sua prosperitate fuit magnum quoddam: tamen non tantum, quantum Romani Chronistæ dixerunt. Vnde quidam dixit, quod facta deberent fieri ab hispanis, & scribi à Romanis & Italis. Alij scripserunt minus, quàm fuit in facto vt scriptores gestorum Troianorum & Græcorum, quod est maximè mirandum, cū & illi magna scripserunt & tamen Augusti, dicit quod defecerunt, id est, que quedaron cortos. Alij scriptores scripserunt factum, sicut res se habuit, & sic scripserunt Euangelistæ facta Christi. Quorum vnum est miraculum positum in euangelio hodierno.

Nota pro expositione euangelij, quod triplex est cæcitas, Prima indifferens, nec bona nec mala, vt est cæcitas ex infir-

mitate

- Tre. 3. mitate aut senectute, de qua Seneca ad amicū, qui conque-
 rebatur, quod perdiderat vnū oculum. Respondit, Quinimo
 amisisti vnum inimicum, & si ambos amisisses, nullum inimi-
 cum habuisses. Non legisti illud oculus meus depredatus est
 animam meam in cunctis filiabus vr̄bis meæ. Alia cæcitas est
 mala, vt est error intellectus culpabilis, quando peccat mör-
 taliter: quia omnis peccator est errans: quoniã in omni pec-
 cato, & maximè venereis, & in omnibus, quæ proueniunt ex
 delectatione & sensualitas offert intellectui, & voluntati dele-
 ctationem: voluntas decepta consentit ligatur, & captiuatur,
 & obcæcatur ratio pro illo tunc peccati, sicut contingit in
 amentibus, & phreneticis, qui patiuntur lethargum & liga-
 men rationis secundum Aristo. & hoc est, quod dicitur, quia
 homo cum in honore esset, non intellexit comparatus est iu-
 mentis insipientibus & similis factus est illis. In cuius figura
 legitur de Sansone, quod sublati viribus cõtentis in capillis
 obcæcauit illum amica sua. Dalila fecit eum molere à vna ta-
 hona: id est, in pistrino. Dæmonium primo procurat no-
 bis tollere dona spiritus sancti, & gratiã in qua vis tota anime
 consistit: deinde cæcat intellectum, ligando rationem, saltem
 pro illo tunc quando peccat. Nota quod dæmonium magis
 vult peccatores luscos quam cæcos: quia peccatum quanto
 magis habet de voluntario, magis habet de malo. Vnde ma-
 gis vult dæmonium, quod remaneat in nobis aliqua pars ra-
 tionis, & intellectus viua, & libera cum aliqua cognitione: vt
 magis demereamur in peccato. In cuius figura. Naas Amon-
 nites dixit habitatoribus Galaad petentibus inducias, in hoc
 faciam pactum vobiscum, vt eruam omnium vestrum oculo-
 s dextros: vnde patet, quod nos vult luscos & non cæcos,
 nisi forte cæcitas intellectus prouenisset ex antiqua consue-
 tudine, & malitia peccati, de qua loquitur Paulus quia tradi-
 dit illos deus in reprobum sensum, quod fit iusto iudicio dei,
 licet nobis occulto, vt. s. in conuerso peccatore redundet sua
 misericordia, vt in Petro & Paulo, & Magdalena & in aliis, &
 sua iustitia abundat in diuite epulone, & Iuda. hæc de cæcitate
 non omnino mala & indifferenti.
- Psal. 48. Alia cæcitas est bona, quæ valde cõfert ad salutem anime
 & eius visum, de qua psalmus Auerte oculos meos ne videat
 vanitatem

vanitatem, scilicet in choreis & ludis, & aliis vanitatibus, de qua cæcitate Christus in euangelio dicit. Si oculus tuus scandalizat te erue eum, proiice abs te de quo Iob. Pepigi fœdus Iob. 31. cum oculis meis: vt ne cogitarem de virgine. Vnde dixit ne cogitarem: quia cogitatio est primus visus peccati, & oculus animæ. Hæc visio corrumpit Dinam, & occidit Sichem, corripit, & adulterauit Bersabeæ, occidit Vriam, & alios innumeros, quibus fuisset melius, fuisse cæcos. Dicit infernus, figura Tob. 2. Tobias lapsus de sepultura mortuorū, id est, quicumq; Christianus qui lapsus in via virtutum turpiter & accidiose dormit supra parietē carnis suæ, & sensualitatis cōmittendo mortalem culpam, tunc quasi hyrundines, quæ propter celeritimum volatum significant dæmones, & sic stercore peccati obcæcantur. Dolet pater de cæcitate sua, dicit filius ei latere pater, ad gaude, at ille, quale gaudium erit mihi, qui in tenebris sedeo, & lumen cœli non video, dicit angelus, Custodiet. i. gratia præueniēs. Vade ad mare peccati tui, & maxime istius, quod te excæcauit. Extrahe piscem dulcem, in quo te delectasti: & exentera illum, id est, considera bene quem fructum habuisti, in quibus erubescitis. Extrahe fel. i. amaritudinem peccati, & reperies tristes esse voluptatum exitus, quos qui reminisci volet intelliget: & sic cum isto felle bene vinctis oculis animæ, & rationis recuperabis visum perditū per gratiam. ¶ Cæcus quidam. Magis vult dæmoniū peccatorem luscum, quàm cæcum, vt supra dictum est, quoniam in persuasionem suam ad peccatū hoc tantum agit vt inducat peccatorem in consuetudinem peccati, quæ sufficiens sit ad continuandum peccatum, & sic iam alluefactum dimittit eum: vt agat suo arbitrio, vt sic peccet quasi luscus, & non omnino cæcus. Ex quo dimittit ei liberum arbitrium ad peccandum.

Cæcus quidam &c. Vnum maximum habet malum visus noster: quia cum alia videat seipsum, id est, oculum nō videt. Exemplum cecidit festuca in oculo tuo & dicis, Respice oculum meum: quia nescio quid in illo habeo, quod impedit visum, dicit festuca est. Respondes extrahe illam: quia ego non video. A deus meus vides aliena, & nō tua? Sic contingit scrutantibus vitas alienas. Item est aliud malum in cæco spirituali, quod non habet cæcus corporalis. Quia cæcus corporalis

saltem cognoscit cæcitatem suam & procurat illam curare in quantum potest, & si fuisset artifex oculorum in longinquo, ires, & transires mare, pro restaurandis oculis, & si peteret quidquid habes, dares pro oculis. Nos autem non curamus venire ad Christum, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Psal. illumina oculos meos, ne vnquã obdormiam in morte, id est, profunde dormiam: quia peccator cum in profundum peccatorum venerit, contemnit. Peto ergo domine, ne dormitem in venialibus amplius, ne dormiã in mortalibus: sed maximè ne obdormiam, id est, in consuetudine peccati sic iaceam, vt non possim excitari, que no aya quien me recuerde.

Ioan. 1.
Psal. 21.

Cæcus quidam &c. Nota quod sicut ad visum naturalem & corporalem duo copulatiuè requiruntur: primò claritas aëris illuminati: secundò requiritur lumen naturale oculi: quia vnum sine altero non sufficit. Cæcus enim in die non videt, etiam si aër sit clarus, neque sufficit secundum. s. sol: quia neque videns, videt in nocte itaq; duo simul requiruntur ad bene videndum corporaliter, claritas aëris exterioris, & claritas naturalis oculi: sic in visu spirituali animæ: quia ad videndum, & cognoscendum deum per fidem, requiritur fides infusa supernaturalis, & fides acquisita, & naturaliter acquisita, & habita præsupposita prima gratia. Et super hanc fidem acquisitam, & naturalem infunditur fides infusa, & supernaturalis. Itaq; nunquam deus dat fidem nisi habenti fidẽ, aut dispositionem: quia in adultis est certum non eis infundi fidẽ absq; dispositione. Et hoc est, quod dicitur: quia habenti dabitur: non habenti autem, & id quod habet auferetur ab eo: quia sicut imaginarius nunquam proicit instrumenta artis super lignum aut tabulam, nisi prius sint elaborata securi, aut alio instrumento: sic Deus non infundit fidem infusam, nisi super acquisitã in adulto. Et hoc est quod dicit fides tua te saluum fecit, quasi dicat fides tua & naturalis acquisita ex meritibus tuis propter libe. arbi. q̄ inclinaisti subiecisti te ipsum itaque visio animæ est fides acquisita, & infusa. Et quod sicut de an. in visu corporali excelens sensibile corrumpit sensum, vt patra. 3. ca. tet vehementi sonitu læditur auditus, & ferro candenti corrumpitur

Mat. 25.

Phi. li. 2.
de an.
tra. 3. ca.

6.

rumpitur factus, & radio solis offenditur potentia visiva: sic excellentia fidei infusæ, quasi in nihilū redigitur fides acquisita, vnde Psa. dicit. In lumine tuo videbimus lumē. q. d. in lumine fidei infusæ à te nobis tua diuina miseratione, clementia, & bonitate mixta cū minimo valore fidei nostræ acquisitæ videbimus lumē: quia factus sum sicut nicticorax in domicilio, & sicut oculus noctuæ, ad lumē solis: sic intellectus noster ad ea quæ sunt manifestissima naturæ: itaq; ad melius videndum diuina oportet nos fieri cæcos: quia scrutator maiestatis opprimetur à gloria. s. propter impropotionē, quæ est inter deū & nos, quasi finiti ad infinitū: sed sola misericordia coagit nobiscū, & hoc est, q̄ Io. Apo. i. postquā vidit reuelationes & secreta diuina, & faciem dei refulgentē, vt sol cecidit ad pedes eius atordido y amortecido, & benedixit: quia cecidit ad pedes eius: quia cognitio animæ nostræ pro hac vita non habet visum ad cognoscendum res inferiores dei, quæ sunt figuratæ per pedes. Isto modo fuit cæcus Moses quando loquens cū deo opperiebat faciem suam velo. Isto etiam modo Helias opperuit faciem suam pallio, quasi per hoc dans intelligere, quod cognitio, quam de deo habebat pro hac vita nō attingebat nisi pallium. s. humanitatem Christi.

Et nota, quod dupliciter inuenitur cæcus: vnus quē natura cæcauit: vt est iste de quo in euāgelio fit mētio alius, quem deus cæcauit, scilicet, paulum, quem circumfulsit lux, & differenter illuminantur, & sanantur: quia isti cæco dixit, Quid tibi vis faciam? Paulus dicit. Quid me vis facere? in quibus duplex peccator notatur. In primo obstinatus in secundo non obstinatus.

Et nota, quod deus cæcauit Paulum cū iret Damascum quem ad videndum, & cognoscendum melius secreta diuina obcæcauit: vt raptus in tertiū cœlū. i. ad tertiam Hierarchiam angelorum, sicut angelus alter cognosceret mysteria diuina secundū Aug. Et nota, q̄ pro tūc nō tantū fuit factus cæcus corporaliter, vt dicit rex. quia apertis oculis nihil videbat, & ad manus trahentes illū duxerūt Damascum. Maximè cæcus factus est ista cæcitate spiritali, de qua loquimur, q̄ videret melius pro illo tūc mysteria diuina. Itaq; pro illo tūc habuit animā intellectum, & rationē quasi cæca omnino: quia potentia

Psal. 35.
Psa. 101.
Arist. 2.
meta.

Pro. 25.

3. reg. 15.

Act. 9.

inferiores suspensæ in illo, & stupidæ, id est, atordidas las inferiores, q̄ pro illo tunc non potuerunt exire in suos actus, & operationes exteriores, quandiu durauit ille raptus. ¶ Bona cæcitas in credēdo articulis fidei cōsideratur de qua, Captiuâ
 2. CO. IC. res omnem intellectum in obsequium fidei. Excellentia sensibilis, id est, visionis diuinæ corrumpit sensum eius, id est, visum corporalium, & spiritualium: vt supra dictum est.

In cæco isto, & in Paulo notatur duplex obedientia bona & melior. Bona quando prælatus dicit quid vis tibi: vt faciam: melior quando subditus dixit domine quid me facere vis? Incepabant eum vt taceret: sic contingit volenti viâ
 Mich. 7 domini cognoscere .i. religionem intrare: quia parentes carnales, & amici, imò inimici hominis domestici eius impediūt propositum: ipse verò si verum fidem habet, multò amplius clamat: quia fides formata charitate scit omnibus repugnare & omnibus imperare: quia hæc est victoria quæ vincit mundū fides nostra. Et sancti per fidem vicerūt regna mundi carnis, & dæmonis, id est, omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis, aut cōcupiscentia oculorum, aut superbia vitæ. Adepti sunt repromissiones gloriæ dei, ad quam nos
 1. Io. 5. perducatur ipse Iesus qui viuit &c.
 Heb. 11.
 1. Ioã. 2.

Secundus sermo in Quinquagesima. Thema. assumpsit Iesus discipulos suos secreto. Luca. 8.

Totus sermo versabitur, qualiter debemus obseruare secretum, quæritur scit aliquis aliquod delictum sub sigillo secreti an teneatur illud reuelare? Respondetur, si delictū aliter deductum est in iudicium, scilicet per aliam informationem, & vocatur, vt testis in iudicium obligat iuramentum vel excommunicatio: aliter non sub peccato mortali dicere non poteris, & nec ligat iuramentū, nec, excommunicatio. Fundatur ista veritas, primò in correctione fraterna: quia est de præcepto diuino. Si peccauerit in te frater tuus, vade, & corrip illum inter te, & ipsum solum. Si peccauerit in te, exponitur tripliciter. Primò sic in te, id est, directè contra te ipsum tantum velut si te directè iniuriauit, & indirectè cōtra deum, tunc locum habet hæc fraterna correctio: quia si cōtra deum blasphemando aut contra deū hereticādo, non haberet locū
 Mat. 18. fraterna

fraterna correctio, saltem in hæresi propter fidei periculum: vt dicit Dionysius Anachorita in dict. cap. 18. Mat. ¶ Secundo modo exponitur in te, id est, solum contra te, & non contra alios, nec in præsentia aliorum: sed solum in tua præsentia: quia si coram aliis correctio non habet locum, secundum Dionysium hic. Tertio melius exponitur secundum Augustinum in te, id est, te solum sciente, vt scilicet, quia nemo alius vidit, aut sciuit peccatum proximi tui, nisi tu. Tantum enim peccauit in te, id est, contrate: quia scientia & visio peccati proximi tui læsit te, scilicet, offendit: et in eo, quod scandalizauerit te: et in quantum in se fuit prouocauit te ad malum, sicut scientia boni prouocat te ad bonum te non solum in malo facto scandalizat: sed etiam in malo dicto. i. in detractione, & murmuratioe: vnde sicut afrótado pp̄ p̄ donore sancto seu sancta superbia, quando audis peccata proximi occulta, dic detraктору, vade & effunde alibi immunditias tuas, non coram me: quia peccas in me. Si ergo frater tuus. i. proximus tuus peccauerit in te. i. contra te te sciente solum. i. secreto, corripe illum in charitate, non publice ne infames illum: quia ad hoc ius naturæ te obligat: vt quod tibi fieri non vis, alteri ne facias: & præceptum dei, diliges proximum tuum sicut te ipsum. Et quia aliter læderes famam proximi tui, quæ est optimum bonum inter temporalia bona: quia fama est frænum contra malum, & calcar ad bonum: nam infamatus liberius peccat. Sic exponitur decretum, si peccauerit vbi dicit text. quid est si peccauerit in te, id est, sciens te te solum: si enim solus tu scis, & publice arguis, iam non eris corrector Christianus, & euangelicus, sed proditor erroris, hæc ibi. Concluditur, ergo peccatum secretum obligat ad obseruantiam secreti. Et fraterna correctio concurrentibus causis, vt qui habet corrigere sit maior, & non sit in illo peccato, & verisimiliter expectetur emenda correcti.

¶ Secundo fundatur hæc veritas in obligatione secreti, de qua dicit. c. forma fidelitatis. Obseruantia secreti obligat de iure naturali, & diuino de iure naturali, vt quod tibi fieri non vis alteri ne feceris: de iure diuino, diliges proximum tuum sicut te ipsum, hinc est quod tantum obligat sicut secretum confessionis, in tantum quod licet secretum non accipiat sub ratione secreti, id est, & si accipiens secretum

Cap. si
pecca-
uerit. 2.
q. 1.

Cap. de
forma.
22. q. 6.

non se obligat, aut dicat quod illud accipit in secreto: si tamen factum est de substantia secreti, & diuulgatio redudat in notabilem infamiam proximi, tenetur sciens secretum seruare secretum sub poena peccati mortalis: vt tradit

Scot. 1. 4.

fen. dif. Scot. & omnes in dicto cap. de forma fidelitatis.

21. q. 2.

¶ Tertiò fundatur hæc veritas in ratione excommunicationis, quæ non est ferenda super leuibus criminibus, id est, venialibus. Dicit hoc glosa in cap. nullus, & in cap. episcopi. 11. q. 6. Vnde nescio quomodo hodie ecclesia super tam leuibus criminibus excommunicat, nisi fortè dicatur, quod sententia excōmunicationis medicinalis est vt habetur. 24. q. 3. & allegat Paulum, id est, ad Corinth. capi. 5. Tradere hominem huiusmodi Sathanæ: vt spiritus eius saluus sit in die domini. Sed hoc verum est ante contemptum, id est, ante contumaciam, post contumaciam autem mortalis est: quia occidit animam, quoniã si ecclesiã non audierit. 1. ecclesię nõ obedierit, sit tibi. q. ethnicus, & publicanus. Cùm ergo sententia excōmunicationis nõ feratur super leuibus. 1. venialibus: sed tantũ super grauibus criminibus. 1. mortalibus, & super cõtumacia copulatiuè. 1. simul super peccato mortali, & cõtumacia in casu. quãdo compellitur iurare, excõicatur sciēs delictũ proximi sui, nõ ligatur iuramẽto vel excõicatione: quia nõ cadit super mortale. Ex quo in sola sciẽtia delicti non peccat sciens vel videns. Sed hæc ratio nõ multum valet: quia sola cõtumacia digna est excõicatione: & quælibet contumacia, imò potissima causa excõicationis est contumacia. 1. inobedientia ecclesiæ. ¶ Quarta ratio fundatur in iurisdictionis ratione. Iudex nãq; tam secularis, quam ecclesiasticus, nõ habet iurisdictionẽ in secretis, nisi tantũ in his quę sunt de sua iurisdictione, & audientia, id est, in his quę aliqua informatione, probatione, & indiciis possunt deduci in iudiciũ suũ aut audientiam suã humanã: non autẽ de secretis, quę non sunt de sua iurisdictione: sed rãtũ de diuina, si enim omnia delicta essent in hoc

tex. 1. ca.
cum me
dicina-
lis. de
sent. ex-
cõi. li. 6.

Ca. duo

funt. 96.

dist.

¶ Quinta ratio fundatur in vera intelligentia precepti iuramenti aut excõicationis: quia quãdo iudex cogit de veritate dicenda

Cap. si

õia. 6. q.

1.

Deut. 32

dicēda .i. de eo quod scio vel, iudex ecclesiasticus excoīcat sciētes delictum, vel peccatum aliquod, intelligendum est de eo quod scit scientia probabili, quæ potest alias in iudicium deduci, non de illo quod secretè scitur, quod. n. secretè scitur ne scitur. s. ad dicēdū etiā sub iuramēto vel excoīcatione. l. qui accusant. C. de edēdo. vbi Iuristæ, & Iohā. de platea. Inst. de pub. iud. dicit quod excepto crimine hæresis propter fidei periculum et etiam crimen læsæ maiestatis si sit secretum non tenetur quis reuelare coactus iuramento vel excoīcatione: sed si esset pæna statuta in ciuitatibus non obligat in secreto scientem. vt ibi dicunt. Ex dictis concluditur, quod iuramentum vel excoīcatione non cogit Christianum ad reuelationem secreti. Expresse hoc tenet Angel. in summa. in verbo denuntiatio. §. 13. Magister Petrus Ciruelo in tract. Cōf. mand. 8. Astens. libro. 8. cap. 7. Fallit ista regula in religiosis: quia si prelatus sub precepto, & excoīcatione cōpellit subditum, tunc fortè subditus tenetur dicere secretum prelato tanquam patri, non tanquam iudici: vt scindat peccatum, non autem vt publicè arguat. Et hoc quando verisimiliter cognoscit prelatum esse discretum, secretum piū clementem misericordem & non crudelem. Sed adhuc credo quod omnibus his concurrentibus melius est vti consilio euāgelico. i. correctione fraterna in charitate, quam manifestare prelato quantuncunq; secreto, & prudenti, & hoc securius est quantum ad deum & mundum.

Notat Augusti. in reg. sua. 3. reg. ca. 1. & hoc in decret. 5. q. 5. c. nec vos iudicetis, ait bene christus mat. 18. ait si peccauerit in te frater tuus corripe illum intra te & ipsum solum: quod si te non audierit, adhibe duos vel tres testes: vt in ore duorum vel trium stet omne verbum & subdit Beat. Aug. ibi. Nec vos iudicetis malignos, quando hoc indicatis, magis innocentes non estis si fratres vestros quos indicando corrigere potestis, tacendo perire permittitis. Si enim frater tuus vulnus habet in corpore, quod velit occultari, cūm timet secari, nonne crudeliter à te sileretur: & misericorditer indicaretur? Quanto ergo potius debes manifestare, ne deterius putrescat in corde. Hæc Beat. Augustinus vbi supra.

*Sermotertius, in Quinquagesima Thema. Ecce
ascendimus Hierosolymam.*

- I**usti & boni ascendunt ciuitatē Hierusalē, & arcē Syon quę dicitur turris homagij torre del omenage: mali & peccatores ascendunt suburbia Hierusalem, & manēt, nec vltra ascendunt. Gradus per quos ascendunt boni sunt, quibus ascendit Christus in gloriam suam. Nā ipse dicit: Oportuit Christū pati. Ecce gradus, scilicet traditio, illusio, flagellatio, cōspitio, condemnatio ad mortē, & per resurrectionem ascendit in Hierusalē id est, gloriā suā. Et dic qualiter traditio Christi fuit significata per traditionē Ioseph, quia ille à fratribus est traditus, Christus à discipulo. Illusio est figurata per Sanfonē, qui multipliciter est à Dalila illusus. Fecerūt eum molere in pistirino, id est, ala tahona: quod in Christo cōpletū est, cū ductus est presentatus Annę, Cayphę, Pylato, & Herodi. Circuibat domos pontificum, & seculariū iudicū cū spuitur, figuratus est in Iob. quia ipse dixit, faciem meā conspuere nō verentur.
- Lu. vi.** In occisione figuratus est per Abel. In his gradib⁹ deuotē exclama. Quis ligauit omnipotentē? charitas. Quomodo illudatur sapientia? flagellatur innocentia? conspuitur pulchritudo? occiditur vita? & sic concluditur primus punctus sermonis.
- Secundus punctus, qualiter pœnitentes seu incipiētes eisdē gradibus ascendere debēt. Nā Christus in sua passione gessit formā & vicē pœnitētis. Nā ludibria & opprobria Christi nobis sunt sacra mysteria, & oīs Christi actio nra est instructio, vt dicit. b. Greg. multò magis oīs Christi passio nra debet esse instructio. Primus gradus nre ascensionis spiritualis est, vt tradamur iudicibus. i. confessoribus, qui sunt iudices arbitrarij: nā de⁹ acceptat illos imò cōstituit iudices, cū dixit. Quodcūq; solueritis &c. Sed Christus traditus est à Iuda proditore: nos autē tradēdi sumus à mīa vel charitate, vel humilitate, vel iustitia orta ex cōsideratione sapiētīę, iustitię, & potentīę diuinę: nā pœnitentia oritur ex multis: & varijs motiuis. Aliqñ ex cōsideratione infinitę sapiētīę, quia omnia nuda sunt & aperta oculis eius: multum enim timeret latro si sciret, quod caperē à iudice cum furto. Considerat potētīā iudicis, quę nō potest impediri: cōsiderat iustitiā, quę nō potest flecti: & sic ex timore tra

re traditur cōfessoribus iudicandus, & cōdēnandus. Aliqñ ori-
 tur ex charitate, cōsiderat enim diuinā bonitatē, quā offendit,
 & videt, quod non potest recōciliari deo, nisi pœniteat. Ex
 hoc mouetur ad se tradēdū in man⁹ cōfessorū, quod scriptura
 innuebat dicēs. Vide quā amarū est dereliquisse dñm. Aliqñ
 tradit ex mīa, quam ad semetipsum habere debet iuxta illud, **Hic. 2.**
 Miserere aīæ tuæ placens deo. Aliqñ traditur ex humilitione
 vñ dicit, vide vbi nūc p̄strata sis. Ecce q̄t traditores habet pec- **Eccl. 30.**
 cator. Sed debet eligere iudicē idoneū prudētē & discretū, q̄ vt **Hiere. 3.**
 dicit Guil. Pari. Sciat leges per quas reū est iudicaturus. Apo-
 stata est reducendus ad fidē & si fuerit cōtumax viuus cremā-
 dus est. Quid em̄ aliud est peccare nisi apostatare deo? & trade-
 re aīam, q̄ est castellū dei, cui fecit omagiū in baptismo? Opor-
 tet ergo, vt derelinquat impius viā suā, & vir iniquus cogitatio-
 nes suas, & igne cremetur, igne inq̄, de quo saluator, ignē veni
 mittere in terrā, & qd volo, nisi vt ardeat? Et habita ista confi-
 deratione, qd peccator introducit hostes in castellū dei facili-
 ter habebit cōtritionē de p̄tō suo. Hoc cōsiderās. b. Bernard.
 dicit. Super illud regnabit in domo Iacob in æternū veni dñe **Ber. su.**
 Iesu, accipe regnū tuū auaritia dicit, ego regnabo sup oīa: & lu- **Lu. 1.**
 xuria similiter. Incēdiarij sunt excōiandi carnales sunt incen-
 dentes fornacē, Babylonis suggestionē, vt macharelle visu im- **cap. tua**
 pudico, osculo. Meretrices sunt incēdiariæ habentes corpora **nos. de**
 sua cōbusta igne libidinoso, & alios volunt incendere: vt ani- **sent. ex.**
 mā illorū igne æterni in inferno cremantur. Homicidæ occi-
 dantur. Peccatores occidūt se ipsos peccato, quasi gladio. Pec- **l. vni. C.**
 cator enim occidit aīam, vsurarius iugulat alios, & eos dimit- **de rap.**
 tit viuos: vt sæpe eos interficiat exigendo vsuras. Oportet vt **virg. l. e-**
 maētentur faciendo eos restituere vsuras ad plenū. Et sic con- **iusdē. §.**
 fessor sciat leges diuinas per quas reum est condemnaturus, legis. ff. **legis. ff.**
 & si fuerit ignorans, ita quod non sciat grauitatē peccatorū, ad leg. **cor. de**
 accipiat assessores, scilicet, humilitatē: vt per illā cognoscat de- **cor. de**
 fornicatē superbia: accipiat castitatē assessorē, ad iudicandū sic
 luxuriam: accipiat liberalitatē ad condemnādum auaritiam,
 & in hoc iudicio fatens veritatem absoluitur, contumax con-
 demnatur. Indifferens non reperitur, scilicet, neq; cōfītēs neq;
 negans: nā si non fatetur veritatem, habetur pro contumaci.
Hæc de primo, scilicet qualiter peccator traditur iudici.

Sequi-

Sequitur secundum. *illusio*, & *illusio*, qua christus deriso-
 riè est illusus, instructio nostra est, quomodo peccatū debeat
 mus illudere duplici modo christus in passione fuit illusus. i.
 in domo Cayphæ. velabant faciē eius, & dabant ei alapas dicē-
 tes, *Quis est qui te percussit? Magnū mysteriū & admirabile*
sacramentū homo enim quādo peccat habet velū super faciē
i. ignorantia, qua velatur dū peccat. quia omnis peccās p̄ illo
tuc, quādo peccat, est ignorās: nā tunc cōparatur iumētis infi-
cientibus, & similis factus est illis. Sed interro gemus peccantē
quis est qui te percussit? varia respōsa dabit. Nā vxoratus di-
cet, quod percussus est ab vxore litigiosa, quē dedit ei occasio
nē peccādi. Vxor dicet quod percussa est à marito supbo cru-
deli & iracūdo. Alius respōdebit quod percussus est à sua cō-
plexione pessima: alius à societate: alius à demone: & sic secū-
dum varias excufationes variātur percutiētes: sed omnes mēti-
untur quia secundū beat. Chrisofto. nemo lædit nisi à se ipso.
volūtas dat alapā, & destruit gratiā. ipsa est radix omnis iniq-
tatis. Peccatū adeo est voluntarium, quod si nō est volūtariū
nō est peccatū. Bene surgit motus inordinatus à sensualitate:
sed tūc nō est peccatū, nisi rō cōsentiat. Hac de causa, vt dicit
Bernar. Omnia mēbra iustè cōqueri possunt, & formare que-
rellas. Quare domine cōdēnas nos? eramus serui: obediuius
dñe nostrē. Ipsa dicebat huic appetitioni. veni & veniebat, di-
cebat alteri mēbro vade ad perficiendū peccatū, & statim ibat
imò sicut naturaliter ignis producit calorē: sic mēbra natura-
liter mouētur ad imperiū efficax volūtatis. Hac de causa op⁹
exterior nō addit bonitatē volitioni efficaci voluntatis. Secun-
do est illusus in domo Pylati: posuerūt arundinē in manu eius
& accipiebāt de manu eius, & percutiebāt caput. Arūdo poni-
tur in manu peccatoris, dū peccatū cōmittitur. Conuenienter
per arundinē figuratur peccatū. Quoniā arundo intus est va-
cua, & peccatū caret soliditate & habet vacuitatē, imò est nihil
Vnde psal. Nihil inuenerunt in manibus suis omnes viri diui-
tiarum. i. in peccatis suis: quoniam peccata sunt vacua. Arun-
do accipitur, cū peccatum consideratur, quo modo in illo
inueniuntur culpa & p̄na culpa quia est offensa contra
deum: p̄na, quia iussisti domine, ita est, vt omnis inordina-
tus animus sit sibi p̄na, vt dicit beat. August. A peccato
 debet

debet separari poena, qua percutiendum est caput peccati scilicet praua voluntas, qua peccatum est commissum mirabilis illutio est ista, qua medicina adhibetur peccato. secundum Paulum, de peccato damnauit peccatum: & de tiro, qui totus est venenosus elicitur tiriaca, qua curatur venenum tyri, & eo modo à peccato elicitur tristitia, quæ est conueniens medicina contra peccatum.

Tertius gradus poenitentiae est spuere peccatum, per quod significatur metus abominationis peccati: nam quæ abominamus, spuimus: Latrina & venter humanus iudicanda est conscientia retinens peccatum, quod potest euomere. Tanta debet esse abominatio peccati: vt illud spuatur per confessionem puram. Magna est velut mare cõtritio tua Sicut enim mare se purgat immuditiis & cadaueribus mortuis: sic cõscientia purgare se debet spuendo & abominando peccata. Vnde & filij Israël non fuerunt securi, quo vsq; viderunt cadauera super ripam. spuatur ergo peccatum, & mediante spuito fricet, & emundabit maculas: sic abominando peccatum & miscendo aquam lacrimarum lauabit omnem maculam peccati.

Quartus gradus, flagellatio, facto flagello de funiculis eiecit e mentes, & vendentes de templo. Templum Dei sanctum, quod estis vos. In hoc templo sunt diuersa peccata, spiritualia, & corporalia scilicet symonia, auaritia, superbia: fiat flagellum de tribus funiculis: quia funiculus triplex difficulter rumpitur. Cõtritio peccati oriatur à triplici consideratione. scilicet bonitatis diuinæ, & cõsideratione damni, quod incurrimus, & poenæ inferni, ad quam obligamur. Isto flagello euciamus peccata à templo animæ nostræ. Multa flagella peccatoris, dicit Psal. quæ sunt flagella, nisi poenæ interiores, quas patitur peccator? scilicet remorsus cõscientiæ, persecutiones exteriores. Pater filium, quæ diligit corripit. A principio mundi flagellat deus peccatores innumeris poenis scilicet fame, peste, & multis aliis afflictionibus: nã multa aduersitas nobis noceret si nulla iniquitas nobis dominaretur: Sed tanquã serui iniqui flagellamur à domino: imo vt dicit Sanctus Anto. de Florètia, omnes aduersitates à deo immisissæ sunt flagella peccatorum, vsque in tertiam, & quartam generationem vlciscitur. Ego dominus vlciscens in tertiam, & quartam generationem quia filij flagellantur pro peccatis

roma. 8

Tre. 2.

Iudi. 2.

Mat. 21.

Io. 2.

2. corin.

th. 6.

Psal. 31.

L. quod peccatis parentum, & de rebus parentum malè acquisitis no
 dixim⁹ gaudebit tertius hæres. Quintus gradus est condemnatio ad
 §. si. ff. mortem vnde Eze. occides senem, iuuenem, & paruulum vir-
 de co. ginem, corruptam & pregnantē. Pœnitens debet occidere pec-
 q̄ me. cata antiqua & noua, & occasiones propinquas peccatorū de
 struere debet. vt dicit S. Anto. de padua per senē intelligitur in
 euterata cōsuetudo & iniqua, quæ antiquitate est prescripta y ea
 nonizada, vt fit in cursu Taurorum, quos nō licet liberè agi-
 tari ad occidendum homines: violationes festorum absq; licē-
 tia episcopi oportet occidere senē. i. prauas consuetudines, pro-
 prias, & particulares, vt est consuetudo iurandi sine aliqua ad-
 uertentia, Consuetudo frangendi ieiunia, consuetudo mentiē
 di, & sequitur Occides iuuenem. i. nouam consuetudinem, &
 nouiter introductam, vt magnates imponunt nouas gabellas,
 noua tributa, volunt sibi dari gratis hospitia: volunt vendere
 triticū suum, & vinū posita prohibitione, quæ cōmuniter di-
 citur stanco, vt eodem tempore nullus vendat similes merces
 In his annuera modos nouos dandi ad vsuram, qui quotitie
 de nouo ab vsurariis inueniuntur. Sequitur occides paruul-
 lum. sunt motus inordinati ad aliquod illicitum comitten-
 dum, qui interficiendi sunt, & eliciendi ad petram. Petra autē
 erat christus. ¶ Quarto occidenda est virgo. i. occasio peccati
 euitanda, quæ pusillis prebet ruinam scandali. Hinc Bea-
 tus paulus dicit. Cauete ab omni specie mali. & alibi. Si
 scandalizauero proximum, non manducabo carnes in æter-
 1. cor. 8. num: occidēda est corrupta: nam sunt qui lætantur in rebus
 pessimis, & exultant cum malè fecerint, & alibi facta est qua-
 si frons meretricis. Peccata publica sunt occidenda, & extir-
 pro. 2. panda per publicam potestatem, vt ludus alearum periuria,
 Ier. 3. Iudi matutini ante auditam misam Prægnans etiam est occi-
 Psal. 18. denda. i. peccata occulta. de quibus Ab occultis meis munda
 me dñe, & ab alienis parce seruo tuo. In qua autoritate tagū-
 tur peccata publica, & occulta, à quibus homo mūdandus est
 ¶ Tertia die resurget, Ecce terminus & finis scalæ pœnitentię
 Nam peccator existens in peccato est, quasi sepultus viuus, &
 res amata est sepulchrum. Auarorum sepulchrū diuitiæ. Car-
 naliū foemina: ambiētium honor subtus terram sepeliūtur:
 nam cogitationes pessimæ, & prauī affectus, & delectationes
 inordi-

inordinatæ sunt congeries terræ, quibus cooperiuntur. Alii qui sepeliuntur in sepulchro nouo, sicut christus, in quo nondum quisquam positus fuerat: sunt inueniētes noua peccata, vt inuentores nouorum ludorum in suis nouis adinventionibus sunt sepulti. Tertia die resurget. Prima dies contritio secūda cōfessio. Tertia dies satisfactio, in qua soluta poena pro peccato resurget in gloria, ad quā nos perducatur dominus Iesus.

Sermo primus ferie quartæ cinerum Thema.

Vbi est. Thesaurus tuus ibi & cor

tuum erit Mat. 6.

Saluta.

Miranda res & maior, quam cogitari potest: quod si quæramus à deo, vbi posuit thesaurū suum, omne cor suum omne bonū suū, totū honorem suū. respondebit, quod in matre sua, ex quo in ea posuit filiū suū in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & sciētiæ dei absconditi, Dicit Paulus. Et si vis amplius, ita posuit deus Theaurū suū in ea, quod ad ponendum eum prius requisit ab ea consensum: Nam angelo dicente Ave gratia plena, non statim posuit thesaurum suū: sed cū cōsensit dicens. Ecce ancilla domini Et in figuram huius posuit Salomon Arcam pro thesauro in tēplo, in qua ipse posuit thesaurum sine numero pondere & mensura: quia erat ditissimus: Quilibet prout poterat, quantūcūq; poterat, pro indulgentia remissionis conferebat in tantum, quod vidua misit duo minuta, & plus omnibus obtulit sic deus ditissimus posuit in matre: quia sine numero, pondere, & mensura gratiarum nos quasi pauperes, paucum & ex bona voluntate offeramus Ave maria.

coll. 2.

Primo videamus locū, in quo thesaurus est abscondendus: Secundo de ipso thesauro quis sit. Ecclesia mōstrat locū, in quo occultādus est thesaurus noster. s. cineres. Et si quæramus ab ecclesia, quare dat nobis cineres assignabit multas ratiōes. i. q. a vult vt oues ad extrema cæli mittere nos. Ponit nobis signum ne pereamus, Quod si aliquando aberremus: sed nos semper sumus quasi oues aberrātes: erraui sicut ouis quæ perit. psal. tantam curam habet deus in concilio o consejo de la mesta vt nulla ouis pereat. Iohan. 10. Oues meæ vocem meā audient, & nemo rapiet eas, de manu mea, quia pater

p sal. 17

pater quod dedit mihi mai⁹ est omnibus, ex quo dedit omni
 potentiam. Pascua sunt beatitudo sanctorum: ingreditur, &
 egredietur, & pascua inueniet. Vnde sponsa requirebat, vbi
 pascis in meridie. Hic mundus quasi cañada quò vadunt ad
 extremū celi: vnde cōtingit nobis sicut ouibus, quæ vadūt &
 nullam moram faciunt, in via laborant ambulādo & nō quie
 scunt, pascunt & non saturantur: sic nos, quia fecisti nos do
 mine ad te, & inquietum est cor nostrū, donec perueniamus
 ad te: Similiter sicut oues vadūt per semitam à qua si exeunt,
 statim accipitur pignus. Arcta est via quæ ducit ad vitam, à
 qua si egrediemur, statim arripitur pignus gratiæ: sed nolite ti
 mere pusillus grex: quia cōplacuit patri vestro dare vobis re
 gnum. ¶ Secūdo ecclesia ponit cineres sicut ficulneæ serò pro
 ducēti ficus, quas deus valde cupit comedere. Figura. luc. 13.
 de arbore fici plantata in vinea, quæ tribus annis ficus non
 produxerat vide & applica. stercora nec alibi quærenda, nisi
 à nostro stabulo: quia homo natus de muliere &c. Tertiò vult
 deus comedere panē nostrū subcineritiū. figura Helix. cui vi
 dua dixit, viuit dominus, quia nō habeo ancilla tua, nisi quan
 tum pugillus capere potest farine in hydria, & modicum olei
 in Lechyto. At ille vade, & fac mihi primum panem subcine
 ritium: vide figuram & expone bene per singula, facilis est ap
 plicatio. Quartò vult vt custodiamus thesaurum nostrum in
 morte: omnia enim sunt dubia, & forsan deficiēt præter mor
 tem, quæ certissima est. Vnde Augusti dicit, si vna mulier con
 cepit fortè pariet, vel nō: & fortè nascetur infans viuus. vel non
 nascetur viuus: & si viuit, attingit ætatem integram vel nō, sub
 dubio est: & si grandis effectus forte erit diues, & forte vtetur
 benediuitiis, aut non: & si bene vsus fuerit, viuet per magnum
 tempus aut modicum: & si vixerit multo tempore, aut forte
 morietur vel non hic iste vir infixus est morti ha tollo en la
 muerte: quia non potest dicit forte morietur vel non morie
 tur. Cū mors sit certissima. O mors quomodo vtis omni
 bus, & custodis thesauros. Beati mortui. Omnia sunt incerta,
 & dubia Non est tutum ponere thesaurum in magno statu
 nec in diuitiis: nec in gaudiis: quia omnia subuertuntur à mor
 te: Sola mors nos ponit in tuto loco: sicut qui parat dominū
 domino suo, in quo thesauros recōdat Refugium securū con
 tra omnia

tra omnia pericula meditatio mortis refugium contra vires, contra pulchritudinem, contra superbiam, contra peccata est mors. ¶ Vel imponit cineres ad humiliandum homines in hoc quod communiter peccant homines, scilicet, superbiendo de nobilitate generis, scilicet, en linages. Vnde contingit hominibus, sicut in palmitibus: quia etsi cognoscuntur quandiu sunt in vite. Cuius generis sunt, scilicet, aluillos, torrentes, calagraños & etiam quando præciduntur à vite: in cineres conuersi: non cognoscuntur: sic nobiles genere bene distinguntur ab ignobilibus, & in mortis honore, antequam sepeliantur, bene cognoscuntur: quoniam honorati luminaribus, oblationibus sumptuosis, & cantibus solennibus: sed conuersi in cineres nullo modo distingui possunt. ¶ Vel melius imponit cineres, ad prouocandum deum: vt parcat nobis: quoniam quod magis prouocat diuinam misericordiam, est allegare fragilitatē nostram: Vnde deus voluit informari de fragilitate propria Adæ: quando interrogauit Adam, vbi es? Psal. Miserere mei, quoniam infixus sum in limo profundi: & alibi Miserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam: quoniam ecce in iniquitatibus conceptus sum, quia est malum quod creuit mecum. ¶ Vel quia vult, vt celebremus hodie nostrum festum, scilicet, nostræ fragilitatis, si quidem quando celebramus festum Christi, & aliorum sanctorum festa aliena sunt: sed hodie est festum fragilitatis nostræ, & magna audacia illud celebrare debemus: quoniam Elias visurus deum, & cum eo loquutus pallio operuit vultum suum: quasi non audeat loqui de deo: sed de fragilitatibus nostris, quis non audeat loqui? sicut qui non cognoscit portum nauigationis sue, quid sperat nisi, vt in precipitium vadat? Sic qui non cognoscit finem suum, si illa sententia Philosophi in tanto honore habetur. Homo cognosce te ipsum: vt penderet literis aureis ex foribus templi Apollinis. Et sententia nõ dicit in quo cognoscat semet ipsum homo: sed festum nostrum dicit in quo, scilicet, quia puluis es. Ecce ergo locum, in quo thesaurus noster abscondi debet. Videamus in secunda parte de ipso thesauro quis fit. De thesauro possem loqui primò de thesauro prædestinationis: sed quia est est valde secretum deo, vnde cui solus est cognitus numerus electorum, & de hoc non amplius volo dicere:

Psal. 68.

Psal. 50.

3. reg. 19.

- nisi quia iustus es domine, & rectum iudicium tuum. Et quia neminem condemnas sine demeritis: neminem salvas sine meritis. In hac materia natat Elephas, & peditat agnus: vt omnis creatura humilietur corā deo. Qua de causa dicit scriptura. Nonne hæc sunt abscondita apud me, & signata in thesauris meis? ¶ Alius thesaurus est sacra scriptura, de qua
- Deu. 32. Salo. in lib. Sapien. Infinitus enim est thesaurus hominibus, Sap. 7. quo qui vsi sunt participes facti sunt amicitia dei. In hoc loco sunt omnes thesauri scientia dei absconditi. Quod docet est veritas, quod præcipit est bonitas, quod promittit est felicitas Audi. Psalm. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. Et Aposto. Vinus est sermo dei, & efficax Efaia. 48. Ego dominus docens te vtilia. Non audisti triplicem infelicitatem: qui sapit modicum, & non vult doceri, qui sapit multum, & non vult docere, qui bene docet, & male operatur.
- Mat. 13. ¶ Tertius thesaurus est propria conscientia de qua in euangelio: simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro, quem qui inuenit homo &c. Sicut ergo, qui effodit thesaurum, non deficit in primo ictu: sed si inuenit venam. Pone, Aliquis bonus Zoari dixit, illic est aliquis bonus thesaurus. O quomodo fodit, & non deficit? Dicit tibi Paulus: quia thesaurus est in te, id est, conscientia tua. In me? Nunquam tale cogitavi, nec cognoui. An nescitis, quia templum dei estis
1. Cor. 3. vos, & spiritus sanctus habitat in vobis. Expurgate ergo vetus fermentum: proiice terram auaritia tua, concupiscentia, lapides duræ inimicitia, qui habent coopertum thesaurum conscientia tua: ne videatur Deus in ea: sicut nec apparet imago in aqua turbida: sic nec Deus in conscientia inquieta Efa. 68. Nonne hoc est ieiunium, quod eligi? Dissolue colligationes impietatis, & solue fasciculos deprimentes hæc ibi. Dicit glos. in lib. scilicet, falsas cartas, & Chyrographa &c. Nonne hoc est ieiunium, quod elegi, imo subdit ibi. Frange esurienti panem tuum. Colligatio impietatum est omne instrumentum obligatorium contra pietatem proximi & contra bonam & serenam conscientiam. Hæc tantum
- Cor. 2. de thesauro conscientia. ¶ Quartus thesaurus est, in quo bonus ille testis de visu Paulus dicit. Quod nec oculus vidit, nec
- auris

auris audiuit &c. Si enim qui congregat thesaurum quærit duo, scilicet, locum secretum, & tutum: sic tu pone eleemosynam tam secretam, vt nesciat sinistra tua, quid facit dextera tua, id est Auaritia, O que me saltara mihi deficit pecunia, quod dextera tua, id est, pietas iubet, faciendum. Et in loco tuto, vbi fur non appropinquat, id est, in cœlo, vbi mensuram bonam, refertam coagitatam, superfluentem inuenies. In loco secreto pone. Sed hoc ô vtinam in loco publico ponas, vt fortè in hoc hypocrisis quæratu secûdum Grego. in moral. Multiplex hypocrisis: alia bona, alia mala. Bona est hypocrisis, quando bonum facio, ad dandum bonum exemplum proximo, propter hoc procuro, vt videat me orare, ieiunare & eleemosynam dare, svt videant vestra bona opera, & glorificent patrem vestrum, qui in cœlis est, de beat. Franciscus. Vtinam fratres mei essent hypocrita. Item cûm quis recitat diligenter, attentè & deuotè vt alius similiter faciat, sed aduerte, quod clerici, qui vtuntur nimia negligentia, & inaduertentia in horis recitandis secundum Gersonem, vix excusantur à mortali. Hypocrisis mala est Pharisæica, quâdo faciunt bona opera, vt vidcantur ab hominibus. Isti non habent meritum, quia recipiunt mercedem suam. s. vanam gloriam certè bien pagados van. Et pater tuus, qui videt in abscondito reddet tibi: differenter quam alij emit Deus à nobis. Venditor vendit in obscuro. Emptor educit in lucem: sed non sic Deus emit: quia nec fallit nec fallitur: emit nostra opera in abscondito, & non vult, vt alius ponat pretium operum: nisi ipse solus. Et videte quantum valeant: quia ipse solus ponit pretium dicens, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi, & pro vno opere bono acceptato confert gloriam.

¶ Tertio est, videndum, de qua moneta thesaurus est congregandus. Moneta debet esse puri metalli: opera mala ex genere, vt adulterari, mentiri, furari, sunt impuri metalli. Habent secum inuolutam malitiam: ideo de eis non est conflandus thesaurus: nec de moneta diminuta in pondere, recisa, carenti imagine: sed de materia durabili, preciosa, magna in pondere est congregandus thesaurus. In his notabilis conditiones operis meritorij: vt ex illis fiat thesaurus in cœlo debet vltra habere, id est, acceptari à deo nullum

Lucę. 6.

Mat. 5.

enim meritum valet ad vitam æternam nisi à deo acceptetur. Et nota, quod moneta est, in duplici differentia: quædam solum valet ratione signi seu imaginis: alia ratione signi, & ratione metalli. Similiter opera sunt in duplici differentia: quædam valent ratione intentionis rectè, vt ieiunare, peregrinari, & his similia: alia de se valent, vt diligere deum, credere in deum sperare in deum: quæ valent de se precipuè, dilectio dei super omnia, seu affectio iustitiæ quæ de se est recta, nec potest malificari. De his operibus de se bonis congregandus est thesaurus noster, cui debetur gloria.

Sermo secundus Quartæ feriæ cinerum. Thema.

Conuertimini ad me. Ioël. 2.

Cum dominus dicat conuertimini ad me: signum est, quod non sumus ad eum conuersi, sed ad oppositum, & ita est, quod peccatores vertunt terga deo: vnde dicit scriptura: dorsum non faciem verterunt ad me: quod dominus videns dicit illis, vt conuertant faciem, & non dorsum. Ergo duo sunt videnda. Primiò qualiter peccatores vertant dorsum deo: secundo qualiter faciem vertere debent.

Hic. 2. Ad primum sciendum est, quod hic homo noster interior habet faciem & tergum: facies est conscientia. Per faciem, vt **Eze. 19.** dicit Greg. super Ezech. quilibet cognoscitur. Ex visu cognoscitur vir, & ab occurfu faciei cognoscitur sensatus. Et patet clarè, quod in homine sunt multa signa exteriora, per quæ cognoscuntur interiora, de quibus est ars Physionomiæ scripta. Et inter omnia signa illa sunt præcipua, quæ sunt in facie hominis, cætera sunt minus certa Ratio est, quia in facie magis vigent sensus, qui cum anima coniunguntur, & licèt sint corporales, tamen non in corpore solum cõsistunt: quia ab anima vegetantur, & ex eorum nimia cum anima cõuersione habent in se demonstrationem eorum, quæ in anima sunt. Hinc dicitur. Eccl. Cor. 15. hominis immutat faciem eius id est, immutatio faciei ex corde nascitur. Vnde Augustinus, impudicus oculus impudici cordis est signum Ouidius etiã. 2. Meta. Heu quam difficile est crimen non prodere vultu?

Ecce ergo quomodo per faciem non solum cognoscitur homo

homo exterius: sed interius per conscientiam quis iudicatur, à deo talis iudicatur, qualem conscientiam habuerit. Meritò ergo facies animæ, est conscientia nostra. In hac sunt duo oculi eius, scilicet, intellectus, & voluntas: de quibus dicitur in Canticis. Vulnerasti cor meum, soror mea, in vno oculorum tuorum. Alia litera dicit, Cor meum cepisti vno ex oculis tuis: nō enim capitur deus intellectu: sed affectu: cum istos oculos conuertimus ad deum, scilicet, intellectum, ad cognoscendū: & affectum, ad amandum, faciem vertimus ad deum. Per tertium intelligitur obliuio, vel contemptus. Psal. Proiecisti post tergum omnia peccata mea, id est, dedisti ea obliuioni. Si ergo occupamus intellectum circa mundana, & affectum: obliuiscimur deum. Tunc habemus faciem ad mundum, & tergum ad deum. Et hoc est, quod dicit Augustinus, Peccator vertit se ab incommutabili bono, & conuertit se ad commutabile bonum Hiere. 2. verterunt ad me scapulas. De istis dicitur, quod inter visiones, quas vidit, vna abominatio erat, in qua vidit in hostiis templi, quasi viginti quinque viros habentes dorsa contra templum: Isti sunt mali Christiani, qui per fidem sunt in ostio: sed quia non habent charitatem, non intrant. Isti sunt viginti quinque: qui numerus ex quinque per se ipsum multiplicatus resultat, & denotat, quod appetitui quinque sensuum seruebant. Hic habebat dorsum ad templum. glos. interli. id est, contemnentes creatorem. Ecce qualem vrbانيتatem habetis cum deo: vni militi non auderes vertere dorsum, & non vereris vertere deo. Certè non fecisti, nisi quia vt dicitur, Corint. Animalis homo non percipit ea, quæ dei sunt. Cum ergo sitis tam malè ordinati, & compositi deus dicit, Conuertimini ad me, quod si non feceritis, ecce quod dicit dominus, dorsum, & non faciem vertam eis. Pro quo est notandum, quod deus habet faciem, & dorsum, dimissa alegoria, qua facies dici solet diuinitas, & dorsum humanitas, iuxta illud, Posteriora mea videbis, faciem autem meam videre non poteris: sed dico, quod trinitas ipsa habet dorsum, & faciem, id est, iustitiam & misericordiam. Per faciem, quæ est prior pars hominis significatur misericordia, quæ est prior in deo. Per tergum, quæ est pars posterior significatur iustitia, quæ est posterior in deo. Prius enim expectat nos, & ad misericordiã inducit, &

Can. 4.

Esa. 36.

Eze. 8.

Hic. 18.

Eze. 33.

- inspirat nobis: tandem si non conuertimur, punit nos. Ecce iustitia. Facies ergo in deo est misericordia, dorsum iustitia. Hanc faciem desiderabat Psalmus. Ne auertas faciem tuam à me, & similis ero descendantibus in lacum. Et
- Pf. Im.**
142. **Iob.** Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum, id est, abstulisti à me misericordiam, & habuisti te mecum, sicut inimicus. De hac dicitur, Facies tua gratiarum plena. Minatur ergo Deus dorsum vertam eis, & non faciem, id est, iustitiam exequar in eis, De qua Psalm. 7. Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit, arcum suum tendit, & parauit illum. Per istum gladium, potest intelligi humanitas, de qua Matth. 10. Non veni pacem mittere in terram: sed gladium veni enim separare hominem aduersus patrem. Iste gladius in primo aduentu fuit tectus vagina humilitatis: sed in die iudicij euaginabitur gladius: quia in maiestate apparebit. Aliter per gladium intelligitur poena aeterna. Vnde Iob. 19. Fugite à facie gladij, quia victor iniquitatum gladius est, id est, iudicium. Per arcum intelligitur sacra scriptura. In arcu sunt duo, scilicet, lignū durū, & corda blanda. Per lignum durum, testamentum vetus intelligitur, quod
- Act. 15.** fuit tam durum, quod vos, nec patres vestri portare potuerunt. Per cordam blandam testamentum nouum. Ab hoc ergo emittuntur sagittę contra peccatores, contra superbos eicientes eos, dum alleuarentur.
- Psal. 72.** **¶** Vel aliter. Per arcum intelligitur diuinum iudicium, quod comitantur duo, scilicet iustitia, & misericordia. Iustitia, quia lignū durum: misericordia. q. corda blanda. Vnde semper misericordia flectit rigorem, quoniam Deus punit citra condignum. Misericordia domini, quia non sumus consumpti: Hunc arcum semper habet Deus paratum: sed non semper emittet sagittam: quia semper habet Deus sententiam definitam, licet non semper exequatur eam. Qua de causa dicit, arcum suū tetendit, & parauit illum: parauit quidem: quia sententia iam est lata: sagitta non emittitur, quia sententia non mandatur executioni. Et aliquando mittit sagittam ad terrendum, non ad interficiendum. Facit enim Deus sicut Pyratę, qui mittunt tormentum prope nauem, ad terrendum eam, non ad submergendum: quia si noluerit tradere se, id

se, id est, renderse, statim mittit de directo contra eam: Sic Deus prope percutit, scilicet, maritum, uxorem, filios, cognatos: & tandem percutit te de directo, percutit possessiones corpus &c. Vnde Salo. Ne te differas conuerti de die in diem. Nihil est ita potens ad conuersionem peccatoris, sicut cogitare vitam suam, qualiter factus est inimicus Dei, priuatus gloria Psalmus. Cogitauit vias meas, & conuerti pedes meos in testimonia tua. Quare conuertisti pedes tuos, quia cogitasti vias tuas. Faciatis sicut viator, qui putat ire per viam securam, & inuenit limum magnum, à quo nullo modo exire potest como de tolladar dicit. Reuertimini Buelta: buelta sic peccator vadens per viam diuitiarum, & honorū, putat viam securam: & quia est via, quæ videtur homini recta nouissima eius ducunt ad mortem. Ecce limum profundum, scilicet poena inferni. Psalm. Ex Basam conuertam: conuertam in profundum maris: quia ex confusione oritur contritio. Vide vbi nunc prostrata sis. Considera multa, ex quibus oritur confusio: & sic conuertèris ad dominum, & sic sequitur secunda pars.

Psa. 118.

Psa. 67.

¶ Conuertimini ad me: Quomodo conuertemur ad te si nõ possumus moueri sine te: Tu ergo Deus meus es in quo mouemur, & sumus: & folium arboris, sine te: non potest moueri. Conuerte ergo nos Deus, & conuertemur ad te: sumus enim sicut imago in speculo, quæ conformatur vultui aspicienti speculum, si vultus aspicit terram, similiter imago. Nos creati sumus ad imaginem Dei, & in omnibus conformemur deo, illum imitantes: Aspiciamus Deum eo modo, quo aspicit nos. Sic inclinauit Iesus caput ad dexteram, id est, ad partem boni Latronis, vt eum Latro aspiceret, & rogaret eum, Memento mei dum veneris &c. Omnes sumus Latrones, furati sumus nosmet ipsos deo. Ideo oremus, vt aspiciat nos.

Luce 23.

Conuertimini ergo ad me. Inimici instant & approximat Captiuitas imminet, esta en la mano, Et inimici facti sunt in capite. Collum nostrū opprimunt pede. i. el pie sobre el pescueço, & captiuos nos ducunt in lege peccati. Non restat aliud refugium, nisi conuertimini ad me. Et sic inimici vestri conuertentur, & cessabunt prosequi vos.

Tre. 1.

Conuertimini ad me iuxta est dies perditionis nostræ, & omnium qui stant in peccato mortali, & quis poterit fugere à ventura ira. Iudicem habemus terribilem: non potest vinci: quia est omnipotens: non potest decipi: quia summa sapientia est: uon potest corrumpi, quia ipsa iustitia est, non potest sustineri: quia potestas eius potestas æterna: & regnum, quod non corrumpitur. Non potest fugi: quia est vbique & tamen rogari potest: quia ipsa misericordia est. Placari potest, quia benignitas est, potest mundare: quia fons vitæ est: satiare: quia panis vitæ est, suscipere, quia refugium est. Conuertimini ergo ad me. q. d. de ipso fugite ad ipsum, de ipso appellate ad ipsum: à sua iustitia ad suam misericordiam. Ab offenso domino fugit seruus in longinquum: sed ad offensum dominum fugit peccator. Conuertimini ergo ad me. Ipse est, qui ait venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis. Offensus homo dicit, per istam crucem, per istas barbas, per hæc vulnera, tu dabis mihi poenas: sed Christus in cruce dicit, Per hanc crucem, Pater ignosce illis. Bene ergo conuertimini ad me: statimque si fueris conuersus, & sis iuxta te, intra te, apud te: imò Christum inuenies statim intra te paratum suscipere te. August. in confes. Cùm hoc certè sciam, quia omnipotens deus vbique presens est, cunctis præsidens: singulos replens, cunctorum curam agens. Hoc tamen est magnæ admirationis mihi, quia quasi omnium oblitus solùm mihi intendere velit: Nam semper sic separatim exhibet, vt quocunq; me vertam, semper paratùm inueniam, nec vnq; me deserat, nisi ego priùs deseram illum.

Eze. 18. Conuertimini ergo ad me: quacunque hora ingemuerit peccator, &c. Conuertimini ergo ad me non respiciendo retro ad vitia, quia nemo mittens manum ad aratrum, & aspiciens retro: apus est regno dei. Figura de vxore Loth respiciente ad Sodoma, & conuersa est in staturam salis. Figura de vaccis habentibus vitulos portantibus arcam fœderis conclusis vitulis domi, & ipsæ recta via incedebant, nec declinabant ad dextram me ad sinistram: sic poenitentes reclusis appetitibus intra cor, rectam viam, mandatorum dei sequantur, non declinantes ad dextram prosperitatis, per intemperentiam, nec ad sinistram aduersitatis per timorem, scilicet non peccates per elationem, nec per impatientiam. Conuertimini, quia quis scit si conuertatur

tatur, & ignoscat deus: Quod sic expouit Hugo hic, & optimè, quis scit si conuertatur peccator & statim ignoscat deus? q. d. quis est qui sciret, quid est primùm conuersio peccatoris: an iustificatio impij? Ex quo scriptum est. Dixi confitebor ad uersum me iniustitiam meã dño, & tu remisisti impietate peccati mei. Licet enim conuersio sit prior præsuppositione, tamen tempore simul sunt conuersio & iustificatio, sicut apertio fenestraz, & ingressus solis.

psal. 31.

¶ Et relinquat post se benedictionem. Hugo hic. Tria sunt genera bonorum christianorum, quidam innocentes quibus deus relinquit ante se benedictionem, ipsos præueniendo, & gratia præseruando à culpa. Secundi sunt boni christiani, qui licet peccatores sint: tamè statim post commissum peccatum resipiscunt, & firmiter proponunt corrigere vitam: quibus deus relinquit benedictionem, id est gratiam suam iuxta se, id est simul cum ipso peccato: quia cum ipso tribuit gratiam contritionis, & ad remissionem culpæ sequitur infusio gratiæ. Tertij sunt boni christiani, qui multo tempore durant in peccato: tamen in fine vitæ suæ vel antè conuertuntur, & emendantur. Et de istis dicit hic, Reliquit post se benedictionem gratiæ, & post dabit benedictionem gloriæ, quam nobis præstare diguetur Dominus Iesus.

Sermo tertius, in die Cinerum. Thema. Conuertimini ad me in toto corde vestro.

Ioelis. 3,

¶ **Q**uinq̄ conuersiones mirabile leguntur in sacra scriptura, quas oportet gradatim inueniri in corde. Prima, est conuersio maris in aridam. Psalmus, Qui conuertit mare in aridam, & iordanis cõuersus est retrorsum. Eccl. Cor impij q̄si mare seruens, quod agitatur quatuor uentis de quibus Daniel, scilicet quatuor cogitationibus, quæ eum cruciant. Prima, timor mortis, quo affligitur: quia cognoscit, quòd in morte membra arescent: oculi cauabuntur, lingua adhærebit palato. Secundò agitatur vento amoris, scilicet, uxoris, filiorum, diuitiarum, & aliorum, quæ amat. Tertio, agitatur uento spei:

Dañ. 7.

n 5 quia

- quia sperat officia dignitates ecclesiasticas, & temporales, promotionem ad officia: habet etiam spem longioris vitæ. Quarto agitatur timore diuinorum iudiciorum, & poenarum inferni. Pſal. Dum turbabitur terra, transferentur montes in cor maris, id est superbi. Cor continet, amorem & virtutem. Infernus autem est cor maris: quia omnem amaritudinem, excellentiam & robur continet. Ex consideratine istorum iudiciorum siccat cor, & cessat peccare, & sic conuertitur mare in aridam. Et iordanis conuersus est retrorsum. Per iordanem significatur cor, quoniam iordanis à duplici fonte oritur: à ior: & dam, vt dicit diuus Hieronymus, sic cor à duplici fonte oritur: quoniam aliud est corporale, quod est primum viuens, & vltimum moriens in homine, & oritur ex re corpora. Aliud est cor spirituale, de quo Pſal. Cor meum dereliquit me. Exponitur de corde spiritali, & non de corporali: quia cor corporale non valet derelinquere hominem: Cor spirituale frequenter recedit ab homine: sicut puella vagans aspiciat ianuam, dicitur moça andariega: dereliquit domum, sic cor vagum dereliquit hominem. In hoc iordane seu corde sunt aquæ in duplici differentia. Quædam enim ascendunt sursum in similitudinem montis, scilicet virtutis infusæ, quæ infunduntur à Deo & terminantur ad Deum. Pſal. Mihi adherere Deo bonum est, scilicet, per amorem, & ponere in Deo spem meam. Item sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Habet aquas inferiores, scilicet desyderia carnis. Paul. Manifesta sunt opera carnis fornicatio, cum cæteris, quæ enumerat Paul. Hæ aquæ descendunt in mare mortuum, per quod figuratur poenitentia: mare mortuum secundum historiam scholasticam mortificat viua, & viuificat mortua: sic poenitentia mortificare debet viua vitia, seu passiones viuas, scilicet, superbiam inuidiam, luxuriam, & cætera vitia quæ in poenitentia mori debent: virtutes autem mortificatas per peccatum viuificare debet: & sic renouatur homo in hoc iordane. Secunda conuersio est, qua cõuertitur petra in stagna aquarum, & rupes in fontes aquarum. Hæc conuersio sequitur primam, quia cum cor durum & saxum peccatoris per timorem diuinorum iudiciorum cessat à peccato: statim emollitur & effluit in lachrimas contritiõis. Vnde Pſalm. Percussit petram

Pſal. 45

Pſa. 39

Pſa. 72.

Pſa. 41.

Gal. 5

Pſa. 103.

tram & fluxerunt aquæ. Figura Nu. 20. Deficiente aqua orauit Moyses ad dominum dicens, Aperi eis thesaurum aquę viuę, Respondit Deus: Loquere ad petram: & ipsa dabit tibi aquam, percussit silicem & fluxerunt aquę. Cor peccatoris est durum, quasi petra, cui loquitur prædicator, & percutit bis cor, scilicet, vt consideret pœnam damni, & pœnam sensus. In pœna damni perdit consortium angelorum, thesaurum ecclesię, suffragia sanctorum & ecclesię, perdit deũ, & gloriam beatorum. In pœna sensus obligatur pœnæ æternæ, & cruciatibus æternis. Vel duplex percussio significat pœnam æternam in corpore, & anima. Vel percutitur bis petra, id est Christus, cum consideratur, quod dum viueret percussus est clauis, & mortuus percussus est lancea: & sic percussus dabit tibi aquas contritionis.

¶ Tertia conuersio est solis in tenebras, & lunę in sanguinem: sicut enim in maiori mundo fecit Deus duo luminaria, luminare maius, quod est sol: & luminare minus, quod est luna: sic in homine luminare maius, quod est ratio, siue intellectus: à quo omnia tam spiritualia, quàm corporalia deprehenduntur: vt quod omne bonum est diligendum, omne malum fugiendum. Cum ergo anima peccatrix ad Deum conuertitur per pudorem, & confusionem, quam habet ex horrore culpę suę, sol conuertitur in tenebras, scilicet, ratio in erubescentiam sui, & confusionem propter displicentiam, quam habet de peccato. Ex qua oritur tristitia, quę est quasi tenebrę, in quam ratio conuertitur: & luna, id est sensualitas conuertitur in erubescentiam, cum confitetur peccatum. Vnde Iob verebar omnia peccata mea. Erubescentia est magna pars satisfactionis. Alia tamen erubescentia, quę facit peccatorem obmutescere, ne confiteatur peccatum, destruenda est.

¶ Quarta conuersio est aquę amarę in dulcedinem, quod factum est per immisionem ligni. Quod fit quãdo post confessionem de bitam vita amara peccatoris conuertitur in dulcedinem mentis. Et opera pœnitentię, quę amara videbantur ex memoria crucis & amaritudinũ, quas passus est Christus in ligno dulcia sunt ei. Et hæc conuersio concernit satisfactionem. Vnde sicut pomũ maturum, & dulce: sic opus, quod fit propter

Gen. 1.

Iob. 9.

Exo. 3.

Io. 2. propter amorem Christi est dulce. ¶ Quinta conuersio fuit aquæ in vinum, & hæc fit, quando ex gratia dei superabundanter effusa in cor peccatoris, aquæ contritionis conuertuntur in dulceniem: vel quâdo timor conuertitur in amorem. Nam in nuptiis erant Hydriæ capientes duas vel tres metretas: quia pœnitens habet duos vel tres timores, scilicet, de præterito, de præfenti, & de futuro. Timor de præterito est, quando timet an satisfecit de peccatis commissis timorem de præfenti habet: quia nescit certitudinaliter an amore vel odio dignus sit: dico certitudinaliter: nam ex coniecturis probabilibus bene potest elici an sit in gratia, scilicet, si habet propositum efficax non peccandi, & propositum confitendi tempore debito, & habet contritionem de peccato. Tertius timor est, an finaliter discedet in gratia, vel in peccato, quod solus deus scire potest.

¶ Secundò dicitur ad me. Pro quo nota, quod conuersio fit tribus modis: primò quia faciem abscondimus deo: tergum ostendimus. Vel secundo, quando illud, quod est super conuertitur deorsum. Tertio quando quod est ad dexteram, ponitur ad sinistram. Primo modo nos conuertimur ad deum, & deus ad nos. Conscientia nostra facies anterior est conuertitur ad deum peccator, quando suscipit eius inspirationes: sicut speculum conuersum ad solem suscipit radios: sic anima ad deum conuersa, qui est verus sol iustitiæ, cuius radij sunt gratia & charitas, & aliæ virtutes, quibus continuè illustratur: sed deus non conuertitur ad nos, nisi conuertamur ad illum: sicut imago vertitur ad vultum aspicientem illam. Filius dei est imago patris, qui conuertitur ad nos: quia illum diligit conuertitur autem deus ad nos: quia faciem suam ostendit, dum nobis communicat misericordiam, quoniam in tempore præfenti ostendit misericordiam, quod tempus est quasi facies anterior dei: sed in tempore posteriori ostendit iustitiam, quæ quidem est quasi pars posterior dei. Conuertitur etiam ad nos cum ex nimia charitate, & misericordia nos purificat, & sibi acceptabiles reddit: & sic conuertitur ad nos. Nam deus noster ignis consumens est. Vnde tanquam ignis facile peccatorum paleas consumet. Tum quia licet dei iustitia corrigit nostros

nostros excessus, tamen dei misericordia ad nos conuertitur, & nobis commensuratur. Nam grandis erat Helisæus: tamē puero se commensurauit, vt ori os, oculis oculos, manus manibus adaptaret: sic licet veri Helisæi infinita sit iustitia: secundum tamen humanitatis & humilitatis misericordiam se nobis exhibuit, vt eius similitudine attraheremur & conuerteremur. Et sicut magnes trahit ferrum: & ferrum conuertitur ad illum: sic nullum cor est ita ferreum, quod non tanta benignitate, charitate, & humilitate trahi possit: ideo paruulus factus est: vt conuerteretur ad nos: & se ipsum commensurauit nobis, & vt nos conuertamur ad paruulum, efficiamur paruuli. Vnde Bernard. Magnus Dominus, & laudabilis nimis, sed paruulus & amabilis nimis. Ad paruulum itaque conuertamur. Sed modus conuertendi ostenditur quando dicitur in toto corde vestro, quod patet ex tribus: primò quia medicina est ponenda, vbi periculosior morbus est. Morbus autem peccati in corde periculosior est: quia simile est veneno: quod quandiu non intrat cor non occidit, sic peccatum solùm in corde consumatur. Secundo hoc docet Aranea, quæ incipit reparare telam à medio: sic homo incipit reparare vitam à corde, quod est in medio hominis. Tertiò: quia deus petit cor à nobis ex omnibus, quæ habemus. Fili mi præbe cor tuum. Deus enim sicut auis nobilis solùm quærit cor de homine: Dedignatur enim tam paruam hæreditatem cum alio diuidere. Vnde Chrysostomus. Si pereret Deus eleemosynam, posset se pauper excusare: si orationes, mutus: si peregrinationes, claudus: sed solùm quærit quod homo habet, scilicet cor, non propter se: sed propter nos: vt nobis salutem tribuat, quod si non dederimus: nunquam salui erimus, quam saluationem concedat nobis dominus.

Pro. 23.

Sermo primus, de feria sexta Cinerum. Thema.

Diligite inimicos vestros. Mat. 5. ca.

Præmitte Salutationem Angelicam, ac literalem
expositionem euangelij.

TRia in hoc sermone sunt videnda: primò aliqua quæstiones. Secundò, quis est proximus. Tertiò, & principaliter de di-

psal. 138.

de dilectione inimicorum, Quæstio prima si tenemur diligere inimicos? Responde quod inimicus consideratur dupliciter, aut in quantum homo, aut in quantum inimicus: & primo modo est diligendus: secundo modo non. Psal. Profectò odio oderam illos: quia odiebat inimicos, id est inimicitiam & malitiam. Secunda quæstio: si malum possumus velle inimico. Resp. duplex est bonum, scilicet spirituale, quod ordinatur ad beatitudinē: vt gratia prima, virtutes cardinales, et theologicæ. Opposita horum non possumus velle inimico. Vide Sco. in 3. sent. Tertia quæstio, si tenemur ostendere signa dilectionis? Resp. sanctus Tho. 2. 2. Quod quedam sunt signa generalia ecclesie. Hæc signa tenemur inimico ostendere: signa specialia non, vt salutationē verbo & facto. Hæc inimico non tenemur ostendere. Vide. s. Tho. in loco assignato, In prædictis doctoribus poteris videre has quæstiones & in Gab. 3. sent. ¶ Pro prima quæstione nota auctoritatem, verte impios & non erunt: & alibi, iniquos odio habui: & profectò odio oderam illos. Pro tertia quæstione nota, quod non teneor salutare inimicum, nec eum alloqui, nec emere ab eo, nec vendere ei, & si præcessit odiū, non teneor tractare cum illo. Intellige omnia hæc esse vera nisi scandalum intercedat. Generalia signa dilectionis teneor ostendere inimico, scilicet, ministrare illi sacramenta, communicare illi doctrinam in sermone: teneor ad correctionem fraternam illius: si spero ex illo emendam. Teneor non excludere eum ab oratione in generali: nec à merito generali missæ: teneor pascere inimicum constitutum in extrema necessitate, & eum liberare à morte tēporali, & à læsione corporis vel famæ. stomachus habet bonam valetudinē, si distribuit cibum secundum indigentiam membri: similiter bene vales spiritualiter, si impartiris bona generalia inimicis, & ab eis remoues mala spiritualia, & corporalia, si potes. Teneor mutuū dare indigenti. Sed videamus an diligere inimicos sit præceptum meum, vel consilium? Nam Christus dicit hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Sed non videtur præceptum, quia in monte datum est, in quo Christus dedit multa consilia, inter quæ dixit, Diligite ini. &c. inimicus excludebatur ab expositoribus antiq̄ legis: quia solum proximus, qui nobis iunctus erat beneficijs, iubebatur diligere. Ergo excludebatur inimicus. b. August.

respon-

respondet, quod hic est consilium, non præceptum: ideo addidit
 ut sitis filii patris mei. Nec obstat, quia dixit sub imperatiuo
 diliges, &c. quia etiam dixit: Si vis perfectus esse, vade & ven- mat. 19.
 de omnia quæ habes. Etiam dixit: Præbe ei alteram maxillam
 quæ omnia sunt consilia. Diligere ergo inimicos non est præ Mat. 5.
 ceptum in antiqua lege, nec in noua, cum dixit: Diliges proxi-
 mum, sicut te ipsum. Nota pro elucidatione huius responsio-
 nem quam Christus dedit doctori interroganti: quis est proxi-
 mus? Inter Iudæos erat magna cōtrouersia, quis erat proximus.
 Ratio est, quia proximus nō dicit propinquitatem loci, quia
 Germanus existens Romæ est proximus, nec dicit proximita-
 tem cognationis: quia omnes Iudæi erāt proximi: & qui erāt Luc. 10.
 propinqui in illa lege erant proximi. Quod Christus confuta-
 uit dicens parabolam de Samaritano, q̄ erat sicut gentilis, qui
 fecit seipsum Chyrurgum, & œconomum, o mayor domo ad
 curandum fauciatum. Ergo proximus est, qui tibi benefacit.
 Sequitur ergo quod Iudæi non tenebantur amare inimicos,
 quousque Christus dixit. Mandatum nouum do vobis: vt dili- Mat. 13.
 gatis inuicem, sicut dilexi vos. Et licet ego sim proximus ini-
 mico meo, cum benefacio illi, tamen ipse non erit proximus
 meus. Et sic. b. Steph. erat proximus lapidantibus: quia ora-
 bat pro illis: non è contrā, illi erant proximi Stephano. beat.
 August. dicit, quod proximitas non fundatur in beneficētia:
 sed in aptitudine & potentia passiua, quam habent omnes ad
 cultū dei, & ad beatitudinem: Et hoc modo oēs non damnati:
 sunt proximi. Et sic dixit doct̄or, subtiliter respōdens ad que-
 stionē. Quis est proximus? Samaritanus, respondet Christus,
 fac tu similiter, licet scis Turca, aut Paganus: fac bene. Ergo in
 præcepto erat dilectio inimicorū. Sed tunc est dubitatio: quo-
 modo dixit Mandatum nouum do vobis. Respond. Quod
 modus mādandi fuit nouus, scilicet, vt amarent, sine respectu
 carnis, sicut dilexi vos nullo respectu sanguinis: quia carnē &
 sanguinē dedit pro nobis. Et sic nos constituamus finem dile-
 ctionis in carne & sanguine. Et si aliqui habuerunt hoc
 præceptum expositum modo prædicto, fuit illis reuelatum
 diuino nutu. Ideo diligite inimicos spiritualiter, non carna-
 liter, ad gloriam & ad gratiam dando doctrinam: sicut ego
 dilexi vos, extensissimè, intensissimè, efficacissimè.

Exten-

Extensissime dilexit Christus: quia amicos & inimicos: intensissime, quia carnem & sanguinē dedit: efficacissime: quia doctrinam, & cætera sacramēta dedit. Et hoc est præceptum notum, & orauit pro inimicis.

Et nota, quod Christus dixit, in hoc cognoscent, quod mei discipuli estis, si adinuicē dilexeritis Redemptor existens prope mortem volebat relinquere signum, quo cognoscerētur discipuli eius, & pro signo, quo manifesti essent non posuit characterem interiorē, id est gratiā: quia hac distinguntur christiani à non christianis. Gratia est sicut signum mercatoris in sacco impressum, sed est secretum. Non posuit circumfionem pro signo: non posuit habitum, vel vestes pro signo, vt beat. August. & Francisc. Hos habitus non fecit Christus neque ecclesia: sed approbavit eos: sed habitus non facit monachum. Non posuit pro signo non comedere carnes: quia cum ægritudine comedūtur, nec posuit pro signo facere miracula: quia multi fecerunt, & sepeliūtur in inferno. Nec posuit pro signo baptismum: quia multi baptizati sunt heretici: sed signum est si dilectionem habueritis ad inuicem, amantes amicos & inimicos spiritualiter nullo respectu carnali, quia fides sine charitate mortua manet: spes etiam manet mortua: charitas sine operibus mortua est. Voluntas efficax autē bñfaciendi nō potest esse ociosa sed ad opus extenditur: ideo dixit diligite inimicos vestros. Benefacite & orate pro persequentibus vos. Et aduerte, quod non posuit pro signo, si amaeritis Deum: quia amor dei non ita se extendit ad opus: quia non indiget cibo & potu. Sicut dilexi vos. Calor aliquando est nimis paruus, vt in puero: aliquando nimis defectiuus, vt in sene: aliquando nimis excrefcens: vt in febricitate: aliquando magnus & perfectus, vt in viro. Ecce quatuor differentias amantium. Amat parū, qui solūm diligit amicos. Nimis deficit in amādo, qui non diligit deū. Excrefcens & inordinatus, amans se ipsum solū amore inordinato. Perfectum amorem habet, qui amat amicū & inimicū. Repressit Christus homines ab amore inordinato, scilicet ab amore proprio: & persuasit amorē perfectum dicens: Diligite inimicos vestros. Altitudinem cœli, latitudinem terræ, profundum abyssi quis dimensus est? Exponitur, altitudinē cœli, id est charitatis: quia, sicut cœlum, operit

Ia. 1.

Lu. 6.

Eccl. 1.

rit multitudinem peccatorum. Charitas est valde lata & latior est terra: quia omnia creatura est diligibilis ex charitate, large accipiendo charitatem, & stabilis est sicut terra: quia ut dicit Apostolus. Charitas nunquam excidit. Habet etiam profundum sicut abyssus: quia quanto magis ascendit, deo innititur per dilectionem, magis descendit per compassionem proximis. Ideo assimilatur arbori: quæ quanto altior est tanto profundiores radices habet in terra. Vnde significatur per puteum, cui nomen imposuit Ysaac. Latitudo & saturitas. De hac charitate dicit euangelium hodiernum, qui solem suum facit oriri super bonos, & malos. Amor comparatur soli: quia sicut sol illuminat partes superiores: sic charitate diliguntur inimici. Sol illuminat omnia loca, & charitate diliguntur, qui nos præcesserunt cum signo fidei, & cruciantur in purgatorio à dextris illuminat. Charitate beati diliguntur à nobis, à sinistris mali etiam amantur. Homo iustus debet esse sicut magna domus, in qua habitant multi officiales, & diuersis officiis: vel melius, sicut platea, in qua habitant plebs, & differentes artifices. In ea habitant aduocati, per quos significantur inimici nostri, qui allegant pro nobis iustitiam nostram, si eos diligimus: miro modo extollunt nos: quia nostra dilectio assimilatur amori Christi, qui pro suis inimicis orauit. Pater ignosce illis. Secundo sunt inimici quasi latomi, qui a pico y elcoda nos labran, & detrahunt nostras superfluitates. Sunt similiter edificatores nostræ domus cælestis. Sunt nostri negotiatores, qui pro nobis luçantur sunt nostri aurifices, siue plateros, qui coronas nostras sculpunt in hac vita: ut eis coronemur in gloria. Sunt fabricatores monetæ, & in fornace tribulationis, & persecutionis nos examinant, & extrahunt diuersas monetas. id est diuersas virtutes, & gradus meritum. Soluunt etiam pro nobis nostra debita & per illos soluimus deo peccata nostra: quia in illis sicut in bonis, & securis debitis, soluimus Deo. Secundo cor iusti debet esse sicut hortus, in quo fideles sunt, quasi arbores plantatæ per amorem: & amici nascuntur ibi faciliter: quia faciliter & suauiter amantur. Inimici sunt sicut arbor insita in arbore syluestri, Insuper domestica, & nascit fructus dulcis: sic inimici insiti per amorem simul cum amore amicorum mirabilem fructum produ-

Gen. 26

Luc. 23.

cunt perfectionis. ¶ Homo iustus est sicut templum pacis, in quo omnes pacificè officia sua exequuntur: & sunt cõformes, sicut membra in corpore, quæ diuersos actus exercent, & diuersa officia habent, scilicet, in necessariis subueniendo inimico, sicut fecit Samaritanus. Non vindicando, si vnũ membrum lædat alterum, supportando defectus, vt collum sustinet brachium læsum, celando, vt manu teguntur turpia, reuelando defectum membri cum tristitia applica ad inimicos.

Mirabiles vtilitates colligimus ex amore inimicorum. Vnde optime dixit Zacharias, Salutem ex inimicis nostris. **Lucæ. 1.** Nam sicut ex tyro colligimus multa commoda, si ex eo fiat tyriaca: sic ex dilectione inimicorum: & sicut Tyrus rectificatur multis medicinis: sic multis bonis considerationibus debet elici, & ordinari dilectio inimicorum. Dilige inimicum: quia Deus precepit, Secũdo quia per illam euades perfectus: Tertiõ, quia est valde meritoria. Quartõ recordare mansuetudinis Dauid, quomodo sustinuit Semei. Quintõ considera, quia forsã inimicus est prædestinatus ad gloriã. Sextõ ama inimicum exteriorem: vt libereris à tuo veteri homine, inimico tuo domestico Septimõ propter præmium à Christo promissum, scilicet, vt sis filij patris vestri, qui in caelis est Octauo cogita quia inimicus est tuus chirurgus, qui scindit carnẽ tuam putridam: est nutricius tuus y ayo, qui in omnibus te aspicit, & in omnibus tibi aduersatur, y te va la mano. Considera, quia Deus est faber, & inimicus est maleus & lima, quibus vtitur Deus ad te perficiendum hic per gratiam: & in futuro per gloriã, ad quam nos perducatur Dominus.

Sermo primus Dominica primæ in Quadragesima.

Thema. Dic vt lapides isti panes fiant.

Matthæi. 4.

Prima pars Introductoria.

PRædicatores hoc tempore Quadragesimæ sunt quasi metati. i. aposentadores dei. Certè prædicatores non prædicamus propter alium finem, nisi tantum, ad hospitandum deum per

per gratiam, & ad expellendum dæmonium, & ad hospitan-
 dum virtutes eiiciēdaq; vicia. Et est Deus noster adeo bonus
 hospes imò dulcis hospes animæ, quod tantū requirit duo ad
 habitandum in domo tua. Primū vt stes in domo tua, & non
 exeat inde: imò si non steteris in te: non intrabit in te. Nā ipse
 dicit in Apoc. Ego sto ad hostium, & pulso: si quis mihi ape- **Apo. 3.**
 ruerit, intrabo, & cænabo cum eo, & ipse mecum. Et quod di-
 cit, & ipse mecum, constat, quod ipse vult vt stes in domo tua
 id est, in te ipso: si forte in anno preterito fuisti extra te. Secū-
 do requirit tantum domū vacuā, mundam, & nō impeditam **Cōpara**
 sicut examen apū requirit vas vacuum, & mūdum: & dimitte **tio: 2**
 illud: q̄a miro artificio efficiet mel, & ceram: sic deus noster, si
 venit isto tēpore in vas aīæ nostræ miro artificio gratiæ suæ
 fabricabit in anima ceram, ad illuminandum intellectum, &
 mel ad cibandum affectum. Hac ratione vocatur à Symeone,
 Lumen ad reuelationē gentium: & gloriam plebis tuæ Israël. **Luca. 2.**
 Et ipse, vt diues hospes, addet ornamenta: quæ sunt dona spi-
 ritus sancti, & seruitores, qui ornēt totam domum conscien-
 tiæ. Bene ergo dicuntur metati. i. aposentadores dei. Mulier **Figura**
 quædam de vxoribus prophetarū dixit ad virū suum. Aduer- **4.**
 te, quod vir iste Eliseus, qui quotidie transit apud nos, vir san- **Reg. 4.**
 ctus est: faciamus ergo illi cænaculum parū, & ponamus in
 eo lectulum, mensam, sellam, candelabrum, vt cum venerit ad
 nos maneat ibi. Hæc ibi. Exponitur. Hæc mulier ratio est, &
 bene de vxoribus pphetarū. i. animarū vidētū, & cognoscē-
 tium deum. Et hæc, vt cognoscit, quot annis, vicibus, & qua-
 dragesimis vir iste sanctus. i. Christus trāsit apud nos per gra-
 tiā sacramētorū poenitentia & Eucharistia: quæ maximè isto
 tempore frequētamus. Dicit ad virum suū. i. intellectum, ecce
 ego animaduerto, si tu fortè non animaduertisti, quia vir iste
 Christus, vir secundum quod homo ab instāti suæ cōceptio-
 nis, sanctus, plenus gratia, & veritate: faciamus ergo illi hospiti- **Io. 14.**
 um, in quo quiescit, & non pertranseat celeriter, o de pas-
 so: quia scio quod dicit in euāgelio, si quis diligit me sermonem
 meum seruabat, & ad eū veniemus, & mansionē apud eum fa- **Rom. 9.**
 ciemus: quasi homo quietus, & amat quietos. Vñ fortè Iacob **Gen. 27**
 dilexit, & Esau odio habuit: quia Esau erat homo ferus venator
 inquietus: Iacob autem habitabat domi. Cognosce ergo
 o 2 istam

istam conditionem dei. Hæc vxor prophetarum, id est, ratio dicit ad virum suum, id est, intellectum. Non transeat gratia sacramentorum quolibet anno. Quid prodest tantum confiteri, & nunquam emendari? Frequenter enim peccans, & frequenter lugens vix veniam meretur. O bone Iesu cõcede mihi tantam gratiam in vna confessione: vt sic semel confitear, vt nunquam amplius necesse sit confiteri: sic semel tantum abhorream peccata mea, quod nunquam amplius habeam voluntatem ad illa committenda: quod sic emendem vitam meam: vt non habeam amplius, à quo emēder. Hoc est quod dixit hæc bona mulier ad virum suum, faciamus ergo illi cœnaculum paruum, id est, disponamus cor, in quo maximè cupit habitare Deus certè amplius, quam in speciebus sacramentalibus, amplius etiam, quam in ventre virginali iuxta illud,

- Lucę. 11. Quinimo beati, qui audiunt verbum dei & custodiunt illud.
 Pro. 8. Ponamus in eo lectulum: quia delitiæ meæ esse cum filiis hominum: mensam plenam cibis virtutum, sedem. i. quietem:
 Sap. 7. quia anima iusti sedes est sapientiæ: & candelabrum boni exempli: vt luceat lux vestra coram hominibus hæc mulier. i. ratio figuratur per illam mulierem, de qua Salo. manū suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fufum. Exponitur de anima inquieta, que ha hiladoy mal gastado el copo de la vida, cum la mano isquierda, sicut mulier net: & minutatim consumpsit totius vitæ tempus y poco a poco a gastado el copo. Veniat ergo como buena hilandera y manu dextera discretionis, & digiti discretionis apprehēdāt fufum. In recollectiōe sint vniti ad seruiendum Deo. Et nota quod prædicatores significātur per exploratores terræ promissionis. Nam fuit scisma, quia quidam illorū dixerunt. Ecce terra quam lustrauimus optima est fluit lacte & melle: sed habet habitatores fortissimos, vrbes grandes, & ciuitates homines statura proceros, de genere Gyganteo, non poterimus ascendere, quia fortiores nobis sunt. Et Iosue & caleb. qui adduxerunt vitem in pertica de ficis & malogranatis dixerunt, & quidē terra valde bona est: & si propitiū fuerit nobis Deus, tradet eam nobis: nolite timere. Dominus nobiscum est: recessit ab inimicis nostris omne præsidium: sicut panem: ita poterimus eos deuorare, exponitur secundum Rupertum
 Abbatem

Abbatem sic. Exploratores terræ promissionis, id est, cœli, Apostoli sunt, quorum vnus raptus in tertium cœlum dicit terram esse optimam: quia nec oculus vidit nec auris audiuit, 1. Cor. 2. nec in cor hominis ascendit quæ præparauit Dominus diligentibus se, quod vidimus oculis nostris, & manus nostræ cō Ioan. 1. tractauerūt de verbo annūtiā^o vobis. Isti. q. Iosue & Caleb. nu. 13. adduxerunt nobis Christum, quasi vitem in pertica, per fidē & prædicationem suam, Quoniam ego sum vitis vera: duo Ioan. 15. portantes, sunt populi Iudaicus, & gentilis: Iudaicus precedit, ideo minus cognouit de Christo, quam gentilis: qui sequitur & vltimus fuit ad fidem vocatus, & sic amplius cognouit de Christo, quasi amplius ipsum præ oculis habens. Attulerunt etiam de ficis, & malo granatis: quia martyres sanguine proprio rubricati per malogranata significantur. Confessores per ficus dulces invita & doctrina. Licet ergo hæretici, & mali Christiani, vel fragilitas nostra circa virtutem & poenitentiam quæ consistit circa difficilia: quia terra illa cœli, licet optima tamen habitatores habet fortissimos, & deuorat habitatores suos: quia quidam hæretici & infideles negant resurrectionē corporis, vt olim Saducæi, & Iudæi. At Iosue & Caleb, 1. Ioānes & Paulus dicunt, Nolite timere. Dominus nobiscum est recessit ab eis omne præsidij, si propitius fuerit nobis Deus, Tradet eam nobis, & deuorabimus eos sicut panem. Saluato rem enim expectamus, qui reformabit corpus nostrum con- Eph. 3. figuratum corpori claritatis suæ.

¶ Sequitur expositio euangelij pro secunda parte. Tunc ductus est Iesus in desertum, id est, post baptismum Ioannis. Nā Ioan. 1. dictum est super quem videris spiritum dei descendentem & manentem, hic baptizat in spiritu sancto, & ego nesciebam eum. Tunc ductus est post susceptum baptismum, licet in Christo non habuit efficaciam, propter dona spiritus sancti, quibus fuit plenus ab instanti cōceptionis, sed nota quod sicut virtutes morales faciunt hominem mobilem, promptū & obedientem rationi, vt statim sequatur eius iudicium & imperium: sic dona sancti spiritus reddunt faciliter mobilem ab ipso spiritu sancto. Vnde Christus secretò fuit plenus sancto spiritu in puncto creationis aīę propter vnionem, nūc de manifesto est plenus. S. spiritu, quia visus est ipse spiritus san-

- Aus descendere, & manere super eum in excellentiori perfe-
 ctione: quā in aliqua creatura. Vnde dicit tunc ductus à spi-
 ritu. Et notatur, quod ductus est à tota trinitate. Nam potentia
 patris eum expulit in desertum, vt dicit Marcus, & ad si-
 gnificandum sapientiam infinitam filij dicit Matth. ductus
 est. Et ad notandum infinitam bonitatem spiritus sancti Lu-
 cas dicit quod agebatur à spiritu. Ideo cum opera trinitatis
 sint indiuisa, omnes tres personæ manifestatæ sunt, vt di-
 cunt tres euangelistæ. Vel aliter dic, quod dona spiritus san-
 cti faciunt hominem mobilem, promptum obedientem ad
 designandū agilitatem, & promptitudinem; Lucas dicit age-
 batur. i. mouebatur, Matth. dicit Jucebatur. Marcus expul-
 lit. q. d. mobilis fuit, & ductibilis, y de presto: quia nescit tar-
 da molimina spiritus sancti gratia vt dicit beat. Gregorius su-
 per Ioan. Postea esuriit: maius miraculum fuit in Christo esu-
 riri, quam tot diebus ieiunare: quia vt Aug. dicit ad Dioſcorū
 tanta fuit beatitudo animæ Christi, quod ex redūdantia glo-
 riæ potuit ab omni passione & læsione præseruari: nisi quia
 illa redundantia fuit suspensa vsque ad resurrectionem, vt ef-
 fet copiosa apud eum redemptio miraculum ergo fuit ieiu-
 nium: sed maius fuit Esuries. Tunc ductus est Iesus in deser-
 tum, id est, post baptisma vnde dicit glosa hic, quod docet ba-
 ptizatos exire spiritualiter de mundo per nullam concupi-
 scentiam mundi, & quasi in deserto in quiete deo vacare.
 Filij Israël comederunt manna gustantes, deū in spiritu post
 paucos annos intrauerunt terram promissionis.
- ¶ Et nota, quod post baptisma ingreditur Christus pugnam
 cum vitii, propter quod maximè instituta est Quadragesi-
 ma, in qua maximè frequentantur sacramēta pœnitentiæ &
 eucharistiæ, quæ sunt quasi duo hædi optimi de grege eccle-
 siæ, quos in figuram iussit sibi afferri Ysaac ab Esau, quando
 voluit illi benedicere. Ampius datur doctrina: vt baptizatus
 aqua iterum baptizetur pœnitentia. Propter hoc Christus
 primò baptizatur, & statim intrat desertum pœnitentiæ, &
 ieiunij, vt semel purificatus ab originali peccato per bap-
 tismum, polutus in actualibus, post baptismum, iterum purifi-
 cetur per sacramentum pœnitentiæ.

Quia tot arinis sacramētorum lumus armati afrenta nue-
 stra, &

stra, & maxima confusio est: vt dæmon mundus & caro, aut quodcunq; vitium sic facile prosternat nos. De infidelibus, qui non sunt armati, non est mirandum, si occasio peccati eos in terram deiiciat. In cuius figura olim primus lapis 1 reg. 17. Dauid infixus est in fronte Goliath: quia infidelibus, quasi inermibus, armis militiæ nostræ, quæ sunt sacramenta, figuntur lapides. Adhærēt infidelibus lapides tentationū, & in terram prosternuntur: sed nobis armatis non sic. Vnde Christus in euangelio conqueritur de Iudæis dicens. Væ tibi Betsaida, Væ tibi Corozaim: quia si in tyro & Sydone ciuitatibus infidelium fuissent facta hæc signa, &c. Et iterum, Amē dico vobis, quia publicani & peccatores, & meretrices præcedent vos in regno dei. Luc. 10.

¶ Tunc ductus est, &c. Doctrina datur prædicatoribus, vt primò habeant vitam contemplatiuam, quàm linguam: Vnde Spiritus sanctus primò datus est Apostolis in flatu, id est, in imitatione vitæ Christi: sicut flatus est de anima, & vita Christi. Secundo in linguis: quia linguam oportet prodere vitæ. Mat. 27.

Cùm ieiunasset, postea esuriit. Sicut in passione vnaqueque potentia relicta est agere quæque propria, & pluries vitæ reducta ad punctum mortis secundum vltimum potentiam, quæ poterat viuere, diuina potentia communicabat illi nouas vires, vt amplius pateretur, vt copiosa esset apud eum redemptio nostra. Sic in isto ieiunio secundum Hilarium & Vbertinum, fames fuit ita acuta & fortis, quam in his quadraginta diebus Christus passus est, pluries fames creuit vsque ad vltimum, satagens destruere illud subiectum. scilicet Christum vi famis: nisi quia ipsa potentia diuina dabat nouas vires, vt famem nouam, & maiorem pateretur. Itaque à deo cruciata est caro Christi in ieiunio sicut in passione: vt secundum Hilarium, quando fames esset acutior, tantò tentatio fortior, & victoria gloriosior, & nostra doctrina euidentior. Non enim Christus voluit vincere dæmonium in quantum Deus, sed in quantum homo. Non erat dæmonium vincendum deitate: sed carne fragili, & fragiliori, quàm fuit in aliquo. Et hoc est, quod in passione cepit pauere, & tædere, & factus est sudor eius, tanquam sanguinis decurrentis super terram. Ex quo sequitur quod non tantum Psa. 129.

hominem assumpsit: sed fragiliorem, & delicatiorem, & timidiorem humanitatem assumpsit, quã fuit in aliquo homine. Ex quo timore erupit sanguis & alia insignia timoris magni ostendit, vt nobis donaret gratiam. Postea esurijt. Ex hoc fundatur bene opinio Basilij hic, quòd pòst completis quadraginta diebus ieiunij Christus tentatus fuit, ait Basilius, per quadragessimam intentatus mansit, nouerat enim dæmonium quod ieiunabat, & non famescebat, ideoque non audebat accedere, ad tentandum eum, donec postea esurijt. Hæc ille.

psal. 138.

Secundus sermo, de Dominica prima in quadragesima. Thema. Cùm ieiunasset quadraginta dieb⁹ & quadraginta noctibus, postea esuruit. Matth.

4. cap.

IN sermone isto videbimus de ieiunio Christi, scilicet, Christus fecit sicut magnus medicus, qui habet omnipotentiam & omni scientiam, ad curandas omnes infirmitates: sic se habuit deus in cura totius infirmitatis humani generis, iuxta illud Esaiæ. Et posuit deus infirmitates omnium nostrum in eo id est, in Christo. Practica fuit inter misericordiam & iustitiã, dicit Gerson. Domine ratione culpæ totus mūdus iacet ægrotus: & ecce quem amas infirmatur. Respondit Christus. Ego veniam & curabo eum. Dicit iustitia ad misericordiam, dicit cito, ha de ser presto. Veni domine noli tardare, relaxa facinora plebis tuæ. Iusticia dicit, at vbi venit plenitudo temporis, misit deus filium suum factum sub lege, natum ex muliere: quia vt dixi, deus posuit iniquitates omnium nostrum in eo. Ecce ergo infirmatum, quẽ amas: quomodo ergo curabitur? Respondetur vulnus est magnũ: fiat ergo ligatura vulneris, para tomarle la sangre: fiat sic. Et verbum caro factum est: quæ ligatura fuit adeo admirabilis quod Baptista ignorat modũ, quo est ligata. Fortior me est, qui ante me factus est: cuius non sum dignus corrigiam calceamenti soluere. Misericordia dicit nunquid sufficiet pro salute infirmi ista ligatio, vt sic concipiatur, & nascatur deus, & homo? Iustitia dicit, Non, quia nihil

Esa. 55.

Ioan. 1.

Ioan. 1.

nihil nasci profuit, nisi redimi profuisset, & vt adimpleatur iustitia. Misericordia dicit, vocetur medicus, multiplicentur remedia: fiat quidem cauterium in vulnere, quod factum est in circumcissione. Postquã cõsummati sunt dies octo. Misericordia dicit nonne sufficit ad salutem ægroti sanguis circumcissionis? imò vna tantum gutta pro mille mundis sufficiet, quia in finiti valoris est. Sic tamen diues est valde noster saluator, qui pro nobis soluit præcium, & oportet sit apud eum copiosa redemptio, vt dicitur a boca de talem, concidisti saccum meum & circudedisti me lætitia, infirmitas est magna, & cura grauis, id est rezia: fiat ergo balneum in baptismo. Baptiza me Ioannes: At ille respondet, ego habeo à te baptizari. Baptiza me: quoniam sic oportet nos adimplere omnem iustitiã. Placeat, dicit Ioannes, & ego te baptizo, in nomine patris, & filij, & spiritus sancti. Hoc sufficiet, quoniam audita est vox patris. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Iam ergo factæ sunt amicitia, & infirmus sanus est? non, sed adhibeantur maiora remedia. Quid adhibendum est? summa medicina est abstinentia. Ponamus infirmum nostrum in magna dieta? quantam quadraginta diebus, & quadraginta noctibus ieiunet. Deficiet infirmus? non. quia virtus diuina confortabit eum: quia non erit possibile secundum naturalem cursum non deficere in tanta dieta. At misericordia dicit, sufficit hoc? non: imò fiat sudor in oratione. Quando factus est sudor eius, quasi guttæ sanguinis decurrentis super terram. A domine, quia infirmus deficit, q̄ se nos desmaya el enfermo, & morietur inter manus: succurrite. Astitit Angelus de coelo confortans eum. Sufficit hoc dicit misericordia? Respondit iustitia, fiat phlebotomia, vel minutio ex venis capitis, pedum, & totius corporis: & milites quidem hæc fecerunt, postquam tradidit Pilatus militibus cõsum, & flagellatum. Misericordia dicit, Domine, iam moritur infirmus, quæ cura est hæc? Nũ audis clamantem, In manus tuas commendo spiritum meum. Respondit. Mors eius est vita nostra, essa es la vida, imò mors eius est vita omnium: quia mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparauit. Generatione eius quis enarrabit? qui abscessus est de terra viuientium. Ideo Iudæi dicuntur genimina viperarum. Miranda vita, filium gignere ex

Luc. 2.

Psal. 29.

Mat. 3.

Luc. 22.

Luc. 23.

Esa. 53.

Matt. 3.

morte patris. Et quia sicut filius viperæ occidit matrem, id est
 mariam, quæ stabat iuxta crucem Iesu. Et Maria dicit ad Deum
 patrem, O domine quàm crudelis fuisti contra filium tuum!
 quia occiderunt à tu regaço, scilicet ad pectora tua: quia sem-
 per vnitus tibi propter vnionem ad verbum: sicut imago vni-
 ta a su molde, & sic sanasti nos, iustitia dicit imò post mortem
 adhuc faciam aliam experientiam in infirmo defuncto, vt am-
 plius sanentur filij Pelicani, qui viuunt sanguine patris. Vnde
 si fortè aliquis sanguis remãsit in corde, veniat miles Lóginus.

Ioan. 19. Et vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuo exiuit
 sanguis & aqua. Et ex corde exeunt sacramenta ecclesiæ ad
 salutem omnium infirmitatum. At misericordia conclusit:
 Benedicta sit domine tua bonitas & omnipotentia, clementia
 & q̄ tantã salutẽ humani generis in ligno crucis constituisti.

¶ Et cum ieiunasset, &c. Videtis quomodo castigauit Deus
 filium suum in nobis, imò nos in Christo.

2. pars. ¶ Cum ieiunasset. Certè pro magno signo filiationis Dei &
 successionis diuinæ credendum est, quod habet Dæmonium
 abstinentiam. Ex quo nunquã antè Dæmoniũ timuit Christũ
 esse dei filium, nisi quando vidit ipsum ieiunantem. Certè ad
 infrèmandum & domandum istam bestiam carnis nostræ, op-
 timum remediũ est abstinentia, qui corporali ieiunio vitia cõ-
 primis dicit ecclesia. Et nota, quod aliquñ ista nra caro, facit se
 tanq̄ catus mortuus, como gata muerta, o sicut vulpes mor-
 tua, o mortezina, desmaya, y despues quando vee la suya corre-
 mas que de passo, sicut qui pugnat cum inimico, quem omni-
 no non odit, neq; occidere vult: sed potius defendi ab ipso cũ
 moderatione inculpatæ tutelæ, vt iuristæ dicunt, certè valde
 insipiens esset si non auferret arma ab eo: sic ergo nos facere
 debemus, pugnantes quotidie contra carnem nostram: simili-
 ter sicut habensequum indomitũ aufert illi annonã, seu ordeũ
 Item nota quod potest esse, vt per ieiunium, quod est absti-
 nentia magis mereatur, quam per ieiunium, quod est præcep-
 tum. Quia si ieiunans ieiunio quod est præceptum, & fran-
 git ieiunium abstinentiæ, comedendo vltra id quod comedisset,
 sed quia ieiunat recomedit, y se repapila. Et non ieiunans
 quia sentit debilitatem, vel imbecilitatem, per quam excusa-
 tur à præcepto ieiunij: sed temperatè comedit, & ieiunat virtu-
 te tem-

l. r. C. vn
 vi. l. vt
 vim. ff.
 de iust.
 & iu. &
 l. r. §. vi.
 ff. de vi.
 & vi ar.

te temperantiæ, hic non ieiunans magis meretur, quam aliter ieiunans. Et quoniam contrariorum est eadē disciplina, à filia tio dei cognoscitur per abstinentiam: ita per gulam filiatio dæmonis. Arist. 3. phis. te. 7. & 5. eth. c. 1.

Fructum ieiunij ponit ecclesia in præfatione. Primus fructus, vitia cōprimis. Sicut miles freno dirigit equū: sic homo carnē ieiunio. Similiter sicut bonus miles, cuius castellum impugnatur in parte debiliore ab inimicis, gētem fortiorē ibi cōstituit, sic in gula maior custodia est adhibenda tanq̄ castello impugnato seu a portillado à principio mundi, à dæmonio di cēte. Cur præcepit vobis Deus, &c. Et nota, q̄ intemperantia facit ex homine brutū, & adhuc insipientiorē bestia: quia homo, cum in honore esset, &c. Bene dicit insipientib⁹: quia bestia prudens nō comedit plus necessario licēt incitent, aut sibilent aut demulceant: homo sic. Sed quid persuadeo temperantiā, cum de peccatis canonizatis sit gula & conuersio diui Augustini cepit à lectione, non in commestationibus. Bene ergo dicit vitia comprimis, mentem eleuas: sicut è terra humida vapores eleuantur, & obscurant, nec sol potest dominari, & illustrare terrā: sed in terra sicca statim sol illustrat illā, sic ex corde & corpore cibus pleno ructus & vapores insurgunt obscurantes ingenium & memoriam. Virtutem largiris. Mater virtutum est temperantia, sicut mater vitiorum est gula. Vnde virtus temperantia & si non esset præceptum ecclesiæ ieiunare: sed tantū ieiunium virtutis, id est quod est virtus, omnis homo prudens obseruare deberet virtutem temperantiæ. Temperantia tollit tristitiam. i. quita pefares. Vnde, vt dictum est, contingit, vt non ieiunās mereatur magis, quam alter ieiunās. Patet in hoc ieiunante vtente cibo, & potu temperato propter virtutem temperantiæ, quam habet, & in ieiunante, qui quando comedit & epulatur splēdidè, y repapilase, sequitur. Et præmia. Vnde in euangelio dicitur. Beati sunt serui illi, quos cum venerit dominus, inuenerit sic facientes, & subdit. Amen dico vobis, quod præcinget se & faciet illos discumbere, & transiens ministrabat illis. Exponitur præcinget se zona iustitiæ, ad distribuendum vnicuique iuxta opera sua, vt in Esaia legitur: quia erit iusti ia cingulum lumborum eius. Et faciet illos discumbere, id est, omnino quiescere: sicut discumbentes 3. pars. Gene. 3. Psal. 48. Luc. 12. Esa. 11.

- Ap. 7. bentes: quia absterget Deus omnem lachrimã ab oculis eorũ. Sicut enim sedentis corpus dimidium quiescit à cingulo, & infra, & dimidium laborat à cingulo & supra, sic differunt iusti in hac vita, & alia: quia hic sedent, ibi discumbent. Et bene dicit transiens, vel respectu dei, vel respectu sanctorum: respectu dei transiens à gloria deitatis ad gloriam humanitatis: ab humanitate ad deitatem, ab essentiali ad accidentalem gloriam, & è contrario, vel quia ipsi sancti ingredientur, & egredientur, & Pascha inuenient. Ieiunium stat sub, præcepto ecclesiæ. c. quadragesima de consecrat. dist. 5. Si dicitur est ius positiuum, concedo: ergo non diuinum nego. quia in euangelio dicitur, super Cathedram Moyfi federunt scribæ & Pharisei. Quæcunque dixerunt vobis facite: in cuius figuram filij Israël portant vasa sanctuarij clausa, vt à summo sacerdote Christo tradita. Ieiunio datur homo figura de hoc. Dicit nu. 4. Gen. 30. Iacob, ad Laban focerum suum: modicum habuisti, antequã venirem ad te: nunc autẽ diues effectus es valde, & benedixit te Deus ad introitum meum. Exponitur moraliter de Christo, qui aduentu suo dicit animam per gratiam. Nam tribus modis datur homo, scilicet, per contractationem. Vnde ciuitates & loca, quibus fiunt mercationes, & negotiationes, sunt ditiora: sic qui vult ditari spiritualiter, oportet contractare cũ angelis, & emere regnum cœli: angeli portant nostras orationes, & representant deo nostras necessitates, & afferunt nobis auxilium. Vnde in euangelio hodierno dicitur. Accesserunt angeli, & ministrabant ei: & eodem modo sunt administratorij spiritus missi prope electos: ergo cum illis debemus contractare, qui sunt quasi procuratores dei, & debemus vendere vniuersa quæ habemus, id est, peccata: & si non inuenimus emptorem tam vilis mercis, Christum paratum inuenimus ad emendum: quia Deus posuit in eo iniquitates omnium nostrum. Emat ergo: quia secundum Augusti. Deus dicit venale habeo: quid? Regnum cœlorum: tantũ valet quantum habes: quia si modicum habes, & pro vase aquæ frigidæ, dabit tibi & pro fructu. Facite dignos fructus pœnitentiæ: & si fuerit infra dimidium iusti pretij, non rescindet venditionẽ quasi deceptus vltra dimidium iusti pretij.
- ¶ Secundus modus ditandi est per successione. Vnde vulgariter

gariter dicitur, Quicn no hereda, no medra. Vnde quidam nõ ducunt vxores bene, vel mediocriter sub spe acquirendi hæreditatem, & sichabendi maiorem dotem. Christo succedendo spiritualiter per pœnitentiã possumus ditari heredando: quia dedit eis potestatem filios dei fieri: & si filij heredes per deum Et iste modus melior est ad possidendum regnum cœlorum: & verius ostendit Deus omnia regna pœnitēti: & si egerit pœnitentiã, illa concedet, quæ falso dæmon Christo promisit, Gal. 4. dicens. Hæc omnia tibi dabo, si procidēs adoraueris me. Tertius modus, est per atenuationem, vel imminutionem sumptus. Qui enim vult maritare filiam: facit modicos sumptus, gasta poco, nolo tot seruitores sum contentus modico cibo, con vnas agujas de carnero: hunc ergo modum ditãdi docet Christus exemplo in euangelio hodierno, ieiunando quadraginta diebus & quadraginta noctibus.

Sermo tertius, Dominica primæ in quadragesima.

Thema. Nõ in solo pane viuit homo.

INTRODVCTIO.

Res mirãda est videnda hic scilicet campus Christi cum dæmonio. Dicit Bernar. Domine in campo stas cum dæmonio: in campo, scilicet in deserto: nam ductus est Iesus in desertum, bonum patrinum habes, qui habebit campum securum, à spiritu sancto: bonum equum habes, corpus bene domitum, quia de buena casta, scilicet, ex purissimis sanguinibus virginis Mariæ, preciosa arma, scilicet abstinentiam: Cũ ieiunasset, &c. Optimos speculatores veedores habet campi, scilicet angelos, quia accesserunt, & ministrabant ei. Non restat nisi videre modũ belli, id est cuius qualitatit fuerunt ic̃t̃, id est, los encuentros. Et accedens tentator dixit: si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Ista lancea est antiqua, scilicet, illa quam olim accepit Dæmon in campo, quem fecit contra primum hominem, dicens. Cur præcepit vobis Deus, ne comederetis de ligno vitæ? quia ibi gulam accepit dicens. Cur præcepit ne comederetis, hic gulam sua fit. dicens. Dic vt lapides isti panes fiant. Vnde nota quomodo docuit Christ⁹ quo pacto se debuit habere homo in reprehensione quã dedit dæmoni

Concio
expo-
net ten-
tatiões.

Gene. 3.

mon, cum tentatus est de gula. Nam debebat dicere. Non in solo pane viuit homo. q. d. non consistit vita mea totaliter in ligno vitæ: quia non vere sed ironice dictum est lignum vitæ: non quia in fructu illius arboris, staret vita, quoniam mortales erant, sed lignum vitæ instaurabat humidum radicale perfectè. Itaq; si homo nõ peccasset ex esu illius vitam egisset immortalem. Fuit ergo lignum vitæ causa immortalitatis saltem extrinseca. id notat scriptura Gen. 3. Nunc ergo ne forte mittat manum suam, & sumat de ligno vitæ, & comedat & viuat in æternum. Nam si illo cibo vsus fuisset, post peccatũ multo diutius vixisset homo. Sed causa intrinseca immortalitatis fuisset obseruantia præcepti, scilicet de ligno scientiæ boni, & mali ne comedas. Vnde optimè respondisset homo dæmoni, Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo, quod procedit de ore dei q̄si diceret. Non consistit immortalitas nostra totaliter in cibo istius arboris, nec immortalitas generis humani, quod genus humanum virtualiter consistit in nobis: sed in omni verbo: quod procedit de ore dei: id est in virtute præcepti diuini in cuius vera obediētia cōsistit vita nostra, & omniũ. Et si illud verbum, id est mādātum seruauerimus, viuemus sin autem moriemur. Et hoc est quod hic dicit, Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Secundo explicatur sic. In omni verbo. q. d. an nescis quia omnia viuunt in verbo: quia omnia per ipsum facta sunt, & quod factũ est in ipso vita erat? Non ergo in solo pane viuit homo, q. d. Erras si putas quod in solo pane, & vsu aliorum ciborum viuit homo: quia dato quod viuit in pane: sed non totus homo, sed tantum corpus animale & illud, & omnia animalia, quæ viuunt, minus principaliter viuunt in pane, vel alio cibo: quia tantum per respectum ad causas secundas naturæ corporalis, sed magis in virtute primæ causæ, id est, Dei. Et sic Deus est verbum, qui est omnia in omnibus, vt dicit Paulus. Vnde non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Tertiò exponitur in omni verbo, &c. quasi diceret, Aperi Dæmon oculos tuos, & vide quia hic homo: id est ego ipse, id est iste homo humanatus habitu inuentus, vt homo, & in similitudinem carnis peccati, qui stat nunc coram te, id est ego ipse, non habet suppositum humanum: sed diuinum

Ioan. 1.

Col. 3.

num. Quoniam et si alijs hominibus vnique dat illi suppositum sua humanitas contracta in supposito singulari & particulari: sed hic homo, id est nostra humanitas non subsistit in supposito humano, sed diuino, quia verbum Dei est illud, quod dat illi suppositum, id est quo suppositatur, & dat illi dependentiam non humanam. Et hoc est quod dicit non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo: quasi diceret, verbū enim est quod dat suppositum huic personæ diuinæ Christi, non panis, id est humanitas, vt in alijs hominibus.

¶ Alio modo, Vnde si vis ad vitam ingredi serua madata. **Mat. 19.** Nō dicit, operare mandata: sed serua mandata: quia vita æterna potius consistit in vera obedientia mandati diuini, quam in adimplerione operis: ideo non in solo pane viuit, &c. Itē quasi diceret, sicut in alijs hominibus anima sustentat corpus & mouet illud, & dat illi suppositum & esse, & vitam, sicut cibus panis, sed in isto homine, id est me ipso omne verbum, id est, Deus qui est omnia in omnibus viuit in verbo. **Col. 3.**

Aliter in omni verbo, Ch̄us docuit excellentē doctrinā: sed ipse Dæmon rudis imò obstinatus non intellexit, quasi dicat, nescis quia omnia viuunt in verbo, id est omni verbo, id est in Deo qui est omnia in omnibus. Fiat dialogus inter Christum & Dæmonem. Dæmon dicit video te famelicum dic ergo, vt lapides iste panes fiant. Respond. Christus. Non in solo pane viuit homo, &c. Profunda sapientia: si non tibi proficiet, proficiet hominibus, & si non omnibus saltem bonis.

Exponitur ergo in omni verbo, id est in Deo in quo sunt omnia, vt in prototypo, quod factum est, in ipso vita erat.

¶ Secundò, in omni verbo, id est obedientia præcepti diuini.

¶ Tertiò in omni verbo, id est ego Deus, & homo, & hic homo viuit in Deo. i. suppositaliter à verbo, sicut caro in anima. **Ioan. 1.**

¶ Quartò, non in solo pane moraliter, id est, sicut panis restaurat deperditum vitæ: ita verbum Dei restaurat vitam spiritualem: sicut lotio pedum non est de iure naturali nec diuino: sed iussit Christus Petrum lauare, & peccasset mortaliter, nisi acquieuisset lotioni, non ex sua natura: sed quia iussa. Non enim dixisset non habebis partem mecum, nisi esset mortale peccatum. Non ergo peccatum fuit in non lauando pedes: sed non acquiescendo **Ioā. 13.**

præ

- præcepto, & verbo Christi, sicut primis parentibus vetitum fuit gustare fructum, non propter fructum: sed propter præceptum. Idem est dicendum si vxor non obedit verbo mariti. Vnde quia omne peccatum mortale, nõ propter opus est maximè mortale: sed propter transgressionẽ. Figura de Salomone precipente semen, vt habitaret in Hierusalem, nec transfret torrentẽ Cedron: & quia tráfit torrentẽ Cedron mortuus est.
- Videamus ergo secundã tentationem. Tunc assumpsit eũ Diabolus, & statuit eum supra pinaculum templi: dicens. Si filius dei es, mitte te deorsum. Cuius generis est hæc tentatio?
- 3.Reg.2. Respon. Iudaica, Certè Paulus dicit quod Iudæi signa petunt Græci autem sapientiam. Ex hoc sapientia diuina prouidit Petrum doctorem Iudæorum, quia maximè polluit virtute miraculorum. Paul. in gentibus: quia maximè polluit sapientia. Certè quasi naturalis conditio est Iudæorũ petere signum. Vnde Psal. Tentauerunt deum in cordibus suis, & male loquuti sunt de Deo. Nunquid poterit nobis parare mensam in deserto? Ex Iudæis ergo cepit læcẽ Dæmon ad expugnandum & prosternendum Christum, sed non percussit eum. Resp. Non tentabis dominum Deum tuum, id est non petes signa fidei tuæ ad credendum. In Esa. legitur. Pete tibi signum à domino Deo tuo, & dixit Achaz, Non petam, non tentabo dominum. Qui enim credit sub signo & miraculo est, sicut commodat sub pignore, qui maiorem fidem adhibet pignori, quam debitori: sicut Claudus, qui ambulat super baculum, o muletas vnde bene illi tres pueri fidelissimi Sirach, Misach, & Abdenago dixerunt. Scito rex quia est rex in Israël, q̄ potest nos liberare de manu tua, quia si noluerit, scito quod deos tuos nõ colimus. Ecce quomodo fides illorum nõ nitebatur signo: sed in se ipsa: quia est substantia rerum sperandarum, argumentũ non apparentium.
- Tertia tentatio fuit, Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoreris me. Mirandum est primò, quomodo ausus est Dæmon hoc dicere, scilicet hæc omnia tibi dabo, quia ex hoc videtur se manifestare Deum, & non hominẽ: quia nullus homo habuit omnia regna mundi, nisi forte dicas, quia proprietas & dominium omnium regum mundi sit Dei: quia per merces regnãt
- Prou.8. Et tamẽ vsu suũ & possessionẽ, quasi feudatari? acensuado
habet

habet dæmonium, quasi non recognoscens superiorem: quia omne, quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ. Vel forte ideo dicit, Hęc omnia tibi dabo, quasi diceret, dabo tibi fortunam dichæ en iugar in quo ego magis me ostendam dominum, & habeo plures ministros & seruitores. In quo ludo acquiritur vel perditur totum: vbi homines amplius cadunt & amplius me adorant, & hoc est, quod dicit, si cadens adoraueris me. Credo ego quod cum dæmonium dixisset, hęc omnia tibi dabo Subridens dixit Christus dæmoni. Ex quo tantum promittis, scilicet, dare mihi omnia regna mundi, & gloriam eius magnus diues es: quomodo ergo venis solus, y tam defancopañado, & vilibus vestibus indutus? Et iterum miror valde de te. Si enim omnia hęc quæ dicis, das mihi, quid remanebit tibi? Certe valde ostendis liberalitatem tuam mihi: ego ago tibi gratias: vel credo, quod ista temporalia habes in reputatione, quam merentur: quia ex quo vilia sunt vana, & stulta, stultis & vilibus das regna, & diuitias. Quare domine impij viuunt, & sublimati sunt, confortatique diuitiis? Videamus ergo genus tentationis huius, Hęc omnia tibi dab. &c. Iste ictus o encuentro gentilitiuse est, id est, gentiliū non habentium legem, nec regem nec Deum: adeo, quia gentiles coluerunt diuitias, quod ex eis idola fecerunt: & similes illis fiant, qui faciunt ea, & qui confidunt in eis. Vnde bene Paulus loquēs de auaritia dicit, quod est idolorum seruitus, &c. Quia faciunt hominem idolatrare, colere & honorare pecuniam, sicut reliquias diuinas, id est, vt Deum, cum vere tractāda, sint vt vrticæ, scilicet, aspere non blandē: quia tunc amplius pungunt: sed maledictio antiqua est: quia post lapsum in poenam sui maleficij, dixit Deus ad serpentem, super peētus tuum gradiēris, & terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ. Certē hoc maximum malū habet auarus: quia amplius innititur sensui suo: & est vitium nullo medicamento sanabile. Propter quod tradidit illos Deus in reprobū sensum, maximē in senibus, qui amplius sunt auari: & maior stultitia est, quia quo minus restat vitæ, eo magis crescit annona Adeo pessimum est hoc vitium: quia cum aliis vitiis. sc. gula, superbia habuit aliquam apparentiam ad tentandum Christum:

1. Ioā. 2.

Io. 21.

Psa. 134.

Gene. 3.

- sed hic nullā habuit: sed Christus valde mitis ait, vade Sathana, quasi dicat melius regnum meum à deo creatum, quam regna mundi, quæ non sunt, sino iuro de por vida: sed portio mea in terra viuentium. ¶ Vides ergo qualiter Christus est impugnatus omni differentia tētatiōis, scilicet patrū primorū in gula. Iudæorum in signis. Gentilium in promissione temporalium: sed omnia vicit. Adhuc cōsidera hoc verbū, omnia tibi dabo. Quomodo in tam breui spatio temporis potuit dæmon ostendere omnia regna mundi? Varia est responsio. Quidam dicunt, quod ostendit in Cosmographia, quasi dicat ad orientem Asiam: ad Meridiem Aphricam: ad Occidentem Europam: sed nō videtur valere: quia dicitur, quod ostendit ei omnia regna mundi, sicut in mappa mundi solet fieri. Vnde alij dicūt, quod hæc vidit Christus in verbo, id est, in se ipso, quasi in deo, in quo relucēt omnia sicut in speculo, cuius virtus attingit à fine vsque ad finem. Sed nec hoc potest stare, quia dicitur quod dæmon ostēdit ei omnia regna. Vnde melius videtur dicendum, quod ex quo Paulus dicit, tentatum bræ. 4. per omnia pro similitudine carnis peccati. Vnde sicut in nobis experimur quod dæmonium in breui tempore potest representare omne, quod est in mundo. sc. concupiscentiā carnis, & oculorum, & superbiam vitæ: ita fecit cum Christo hic est tentatus per omnia, vt in omnibus asimiletur fratribus, id est, membris. Hæc Rupertus hic. Nota quòd Christus, vt Apo. 10. rex regum, & dominus dominantium, sicut magnus voluit nos docere pugnare cum dæmone. Et magis fuit hoc certamē escaramuça, quam prælium. Nam prælium campale o batalla aplaçada fuit in cruce, vbi vere Christus pugnavit & vicit, & lucratus est, & acquisiuit honorem: de quo dicit beatus Phil. 2. Paulus, Propter quod Deus exaltauit illum in gloria &c.

Sermo Quartus dominice Primæ in Quadragesima.

Thema. Ductus est, &c. Matth. 4.

1. Cor. 2. Prima pars exponet dubium: secunda erit moralis. ¶ Querunt hic sancti, an dæmonium cognouerit Christum esse filium Dei. Respondent quidam quod nō, propter illud Pauli. Loquimur Dei sapientiam. ¶ Christum dicit Glos. in misterio abscon-

rio absconditam, quam nemo principum huius seculi cognouit. Principem autē seculi constat esse dæmonium, precipuè ante Christi aduentum: de quo Christus dixit. Iam princeps huius mūdi eiicietur foras. Secundò propter illud quod Paulus dicit ibi. Quem nemo principum huius mundi cognouit: si enim regem gloriæ agnouissent, nunquam crucifixissent. Hæc ibi. Sed hoc non videtur concludere: quia de membris dæmonis loquitur, id est, de Iudæis, id est, de principibus sacerdotum, non de ipso dæmonio, vt Rupertus hic.

¶ Vnde alij dicunt, & fortè melius, quod dæmonium verè cognouit Christum esse filium Dei: sed impeditus & prohibitus à Deo, non poterat hæc publicare, seu publice manifestare. Hoc patet Luc. 4. Exhibant dæmonia à multis clamantia, & dicentia. Quia tu es Christus filius dei viui, Iesus autem non sinebat ea loqui, quia sciebant eum esse Christum. Item Marti. 1. Exi ab homine spiritus immunde, & tace, & obmutesce. Ex quo etiam assumitur hæc doctrina Christiana coniurandi dæmonia, vt exorzista his tantū verbis vtatur, Exi ab homine spiritus, immūde tace & obmutesce. Vnde inquirere ab eis res perditas, vel quærere, quo nomine vocantur, vel petere ab eis signum, sunt prohibita: imò vniuersale colloquium dæmonis est prohibitum. ¶ Et quod dæmonium verè cognouit Christum esse filium dei patet ex istis verbis, Dic vt lapides isti panes fiant, bene dicit dic, & non fac, quia operari in homine est facere: sed operari in deo est dicere, & non facere: quia suum dicere est facere: quia ipse dixit & facta sunt, & virtus, quæ est potentia affectiua, & effectiua eadem est, quia in solo deo dicere & facere, idem est: & in eodem instanti. Moyses nō dixit, quando Deus creauit cælum & terram & lucem, Fecit Deus lucem, sed dixit Deus, fiat lux, & facta est lux. Vnde ergo dæmon cognouit quod Christus erat, qui à principio mundi solo verbo fecit omnia, vt Deus: sic à Deo quærit si pro quia, filius es. Quia filius dei es, dic vt lapides isti panes fiant quasi dicat, sicut olim tu dixisti & facta sunt. Præsupposito ergo, quod dæmonium cognouit Christum esse Deum, quæro, quid ergo intendit in hac tentatione, & aliis duabus? Respondetur secundum Rupertum hic, intendit corrumpere, id est, in virtutem corruptentis conuertere. Hæc est enim tota

intentio tentantis, vt tentatum in similitudinem tentantis cō-
 uertat, vt contingit in fermēto modico, quod totam massam
 corrumpit: & contingit quotidie in tentatis ad peccatum car-
 nis, & iniquitatis. Voluit hic dæmon tentare Christum, id est
 in similitudinem sui conuertere Deum, tentando & dicendo,
 Dic vt lapides isti panes fiant. ¶ Alij aliter respondent. Non
 enim dubitauit an posset filius dei naturalis, cū scriptum
 sit. Ex vtero ante luciferum genuite. Et filius dei naturalis esu-
 rire non potest in quantum Deus. Nec dubitauit an esset fi-
 lius dei adoptiuus per gratiam: quoniā ex multis signis eui-
 dentibus potuit agnoscere: sed dubitauit an esset filius dei hu-
 manatus vel incarnatus. Hoc misterium nunquam potuit co-
 gnoscere. Nam si dæmon potuisset cognoscere, quod deitas
 poterat vniri humanitati, & Deus posset esse homo, magnam
 ansam habuisset ad inducendam idolatriam. Nam Iuppiter
 vel Mars non erant dij naturales nec vt puri homines potuif-
 sent adorari, nec debuissent. Erat medium conueniens ad ido-
 latriam introducendam, scilicet, quod erant homines ma-
 nifesti, & dij absconditi: sicut Christus est homo manifestus,
 & Deus absconditus. Hoc ergo misterium voluit inuestigare,
 & explorare, & assumit pro medio. Dic vt lapides isti panes
 fiant. Et in hoc est dubitatio, quare conuersio lapidum in pa-
 nes sit sufficiens testimonium ad probandum Christum esse
 filium dei, cū multi sancti fecerunt miracula, & nullus, illo-
 rum fuit filius dei: Nota quod in qualibet scientia sunt prin-
 cipia, quæ communiter non probantur: sed proposita intel-
 lectui celeriter approbantur, sine alio discursu, aut probatio-
 ne: vt in Mathematica, si ab æqualibus æqualia demas, quæ
 remanent, sunt equalia, & in sacra scriptura articuli fidei sunt
 sicut principia supernaturalia, quibus firmiter credendum
 est. Ex articulis inferuntur conclusiones in sacra scriptura: vt
 intulit Paulus, quod si Christus non resurrexit inanis est præ-
 dicatio nostra duo principia sunt, ex quibus probatur deum
 esse primum, est miraculum: quoniam fundatur super omni-
 potentia, & summa veritate, quæ sunt duæ perfectiones soli
 deo conuenientes. Ideo solus Deus potest facere miracula, &
 nullus alius. Hac de causa si Christus conuertisset lapides in
 panes, euidenti testimonio probatum esset esse Deum. Secū-
 dum

Psal. 109

1. Co. 15.

dum testimonium ad probandum deitatem est remittere peccata. Ideo cum Christus dixit paralytico, Remittuntur tibi peccata tua, Pharisei dixerunt, Blasphemat: quia solus Deus potest remittere peccata: & solus Deus creat gratiam supernaturalem, & eam animæ infundit. Sicut enim videns chartam regis seu prouisionem regalem signatam sigillo regis, propter sigillum credit illi, & eam reueretur: sic miraculum est quasi signum seu sigillum omnipotentiae diuinæ: Ideo videns miraculum factum ad aliquod asserendum, certitudinaliter debet adhibere fidem, propter signum seu sigillum, manifestans Deum fecisse illud opus mirabile: & licet sancti fecerunt miracula, non fecerunt auctoritate propria: sed deprecando mentaliter, vel vocaliter ipsum Deum: sed Christus fecit miracula precipiendo, ut patet in resurrectione Lazari, & in aliis multis. Ideo dæmon. Dicit dic &c. Quasi dicat. Iube, ut solo verbo fiat, sicut olim in creatione Deus dixit, & facta sunt.

¶ Secunda pars est moralis, dæmonium ostendit se modestum y bien criado, quia omnes lapides viæ nostræ tollit, ne offendamus lapide pedem. ne tropcemus, & cadamos in eis: quia ex quo lata est via, quæ ducit ad perditionem, quando videt impedimentum, vel passum strictum, nihil aliud facit nisi æquare seu allanarlo. Quare ieiunas? ipse non comedis carnes in Quadragesima? Certè iam habetur honoris, & nobilitatis loco comedere carnes in Quadragesima. Quare non vindicas iniuriam? quia etiã est honorificum vindicare. His modis tollit dæmoniũ lapides viæ nostræ, & colligit eos tanquam en la halda, leuiter & blanditiis nobis dicens, Dic ut lapides isti panes fiant, sed non legistis. Non sunt viæ vestræ, ut viæ meæ dicit dñs: quãtũ distat cœlum à terra & ortus ab occidente dicit dñs Christiano delicatè viuenti seu regalado. Et sic Psal. dicit. Quoniam placuerunt seruis tuis lapides eius id est, via aspera poenitentiae: quia serui dei, & sancti, per hanc viam asperam & petrosam ambulauerunt, Dic ergo dæmonio dicenti, ut lapides isti panes fiant: non in solo pane viuit homo. ¶ Figura de Absalõ qui volens priuare patrem regno suo, primò itabat ad ostiũ domus patris sui. Secundo sollicitabat corda virorũ Israel dicens, õ quis me cõstituat iudicem super omnẽ terrã: ut veniant ad me omnes, qui habent negotia, &

2. Pars.

Esa. 55.

Psa. 101

Figura
2. Re. 15.

tia, & iuste iudicem? Tertio loquebatur subditis blandè di-
 cens, de qua ciuitate es tu? Respondebant ex vna tribu filio-
 rum Israël, Ego sum seruus tuus: at ille videntur mihi sermo-
 nes tui boni & iusti, & doleo: quia non est qui faciat iustitiã,
 & te audiat. Quarto extendebat manus super collum &
 osculabatur eos. Aliè hoc agit dæmonium ad lucrandum à
 nobis regnum patris sui, id est, dei, quando regnat in nobis
 per gratiam. Primo stat iuxta portam animæ, id est, volunta-
 tem, quia infidiatur vt leo in spelunca sua. Secundum nanq;
 magis communem opinionem sanctorũ dæmones nec sunt
 in cælo, nec in profundo, vsq; in diem iudicij: sed in isto aère
 caliginoso supra nos iuxta nos, inter nos spissiores atomis so-
 lis. ¶ Secundo sollicitat corda per motus humorum natura-
 lium & complexionem persuadendo cõfortando secundum
 beat. Tho. & Gabriel. in. 2. di. 8. quæst. 2. Et sic monet de facto
 in irato choleram: vt irascatur: in carnali sanguinem, vt luxu-
 rietur: in Phlegmatico Phlegma, vt tristetur. Tentat omnes
 partes hominis, vt per debiliorẽ impugnet hominẽ: sicut ho-
 stis circuit Castellum, vt à parte debiliori impugnet illud. Ter-
 tio loquitur blandè, & hoc est repræsentare cogitationes ma-
 las sicut idola depicta in parieti bus memoriæ tuæ, omnium
 quæcũq; voluerit, vt tu adores illa & honorem eis adhibeas,
 & colas tanquam Deum tuum & facias omnes suggestiones,
 & eius motus, & instinctus sequaris. Vnde nota secundũ Ga-
 brielem vbi supra, quòd dæmonium non potest cogere vo-
 luntatem ad malam cogitationem, vel prauum desyderium.
 Nam si anima est occupata in sancta cogitatione, quod qui-
 dem in sua potestate est, pro illo tũc non potest dæmõ aliam
 cogitationẽ statuere in anima eius. Ratio est: quia anima non
 potest simul diuersas cogitationes habere. Hinc est quod po-
 test voluntas præcipere intellectui, vt occupet se in bona co-
 gitatione, & apud se retineat, toto tempore, quo ipsa volun-
 tas voluerit. In quo tempore dæmon non potest ibi ponere
 aliam malam cogitationem: & in tantũ potest homo ex cõ-
 suetudine frequenti occupari in aliqua cogitatione bona, vt
 nullus locus relinquatur dæmonii immittendi prauam cogi-
 tationem sicut hospes, qui inuenit domum occupatam nobi-
 li societate. 1. cogitatione bona: sed si inuenit domum mentis
 ociofam

ocioſam & vagam ſtatim immittit cogitationes immundas: quin ſi anima eſt occupata in cogitationibus turpibus & immūdis, vix aut nūquā admittet bonā cogitationem: vnde vir iuſtus, non tantum malas: ſed vagas etiam cogitationes nunquā admittit, in quantū poteſt: & hec prima cogitatio eſt difficilior ianua ad cuſtodiam in homine, & vbi debet adhibere maiorē cautelam & cuſtodiā iuxta illud Prouer. fili mi omni cuſtodia cuſtodi cor tuū. ¶ Quarto dicitur: quia extendebat manum & obſculabatur hoc eſt quando voluntas conſentit ſuggeſtioni dæmonis dat opportunitatē & conuenientiā ad ſequendum opus culpabile: diſponit enim tempus & negotia taliter y tan a punto, quod vere apparet, quod alius diſponit oīa & præparat ſecūdem ſuā voluntatē prout ipſe vult & melius, & ſine multo labore, vt opere adimpleat peccatū. iſta ſunt quatuor opera Abſalōis. i. dæmonis. Ponamus ergo nūc q̄ ſis in bello tētationis, & in magna occaſione, vt conſentias tētationi dæmonis: Dic anima mea dicit Ber. non eſſet bonum obedire rationi? Nam dæmō licet te impugnet fortiter, non tamē poteſt inferre violentiam nec vincere nolentē: quia dæmon perſuadet, & non conſtringit: inuitat & non compellit. Rogat & non infert violentiam: non vincit niſi qui vult eſſe victus. Ergo non eſt imputandum fortitudini eius ſed potius fragilitati tuæ: quia non vincit niſi victum neq; comprehendit niſi ligatos: neq; proſternit niſi proſtratos.

¶ Volo te ponere amplius in ratiōe dicit Anſelmus: pone, q̄ ſtas in puncto belli, & occaſione peccati. Quæro à te ſi in poenā iſtius culpæ ſcires, quod ſtatim eſt ſcindendus pes, aut manus commiſiſſes: certē non. Quomodo ergo facis ſciens, quod ſtatim proferetur ſententia contra te ad mortē æternā. Hæc ille. Vnde pſal. Homo cū in honore eſſet nō intellexit: comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Amplius te volo ponere in ratione. Nunquid experta eſ culpas maximè carnis: ſic Ergo nō vidisti tristes eſſe voluptatum exitus: quiſquis voluerit reminisci libidinū ſuarum, intelliget. Nōne aduertisti, qualiter gaudium in puncto tranſit, & poena manet in æternum: & tamen cognoſco, quod vt iumentum factus ſuum apud te: ſed in hoc gaudeo, quod ego ſemper tecum: quia fides manet, & liberum arbitrium, ad

- Luc. 15. surgendum, & standum mediante gratia tua. Amplius tibi dico anima mea: nō recordaris filij prodigi, qui consumpsit omnem substantiam suam viuendo luxuriose? Et tam vili pretio existimas deum, vt commutes illum pro filiquis porcorum,
- Gen. 25. & vendas hæreditatem gloriæ, pro lenticula, vt alter Esau, & assumas in ore tuo quod millies emisti, & comedas cœpe & allia Aegiptiorum, quæ sine lacrimis, id est morsu conscientia comedi non possunt?
1. Co. 4. ¶ Amplius non respicis quia si cōsentis peccato perdis omnes labores & obsequia Christo exhibita? vbi sunt vota, quæ obtulisti? vbi est fructus passionis Christi? vbi est fides & promissum, quod patrini fecerunt in baptismo, renuntiantes Sathanae, pompis eius? vbi obseruantia mandatorum Dei? vbi remissio tantorum peccatorum quæ toties tibi remisit deus? Quien te ha en echizado anima mea? Accipe cor carneum & exclude lapideum. Recordare: quia creatus es ad fruendum dei gloria, & vt esses hæres cœli & filius dei: cohæres Christi Aduerte quod spectaculum factus es Deo angelis & hominibus. Memorie manda quinque sententias quinque sanctorum qui in heremo erant congregati, vnus dixit, quia non peccabat propter cōtinuam memoriam mortis. Nam dum me pono (inquit) in lecto, recordor quod sic sepeliam in sepulchro, & in sepulchro sum rodendus à putredine & vermibus. Cùmurgo electo cogito, quod sic surgam in iudicio, redditur ratione iudici, quæ non poterit decipere. Alius dixit: non pecco, quia habeo pro pudore diuino, à dæmone non vinci, quia non vincit, nisi volente. Alius dixit: non pecco, quia semper in memoria habeo peccatum inferni. Alius dixit, non pecco, quia exitus peccatorum sunt tristes & amari. Alius dixit, non pecco: quia perdo omne bonum, & inuenio omne malum. Alius dixit, non pecco propter memoriam mortis: iuxta illud Salomonis. Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

Sermo quintus Do. primæ in Quadragesima. Thema. Ductus est Iesus, &c. Mat. 4.

Concio hæc tractabit pulchram figuram de Christo, quomodo dux est noster, & illū sequi debemus. ¶ De utroque exponi-

exponitur figura. Apoc. 6. Et vidi, & ecce equus albus & qui sedebat super eum habebat arcū, & data est illi corona, & exiit vincens, vt vinceret. Hęc visio & reuelatio communiter à sanctis exponitur de Christo, & bene: quoniam Christus semper fuit adeo bonus miles, magnusque dux, quod ab instanti conceptionis, quo ascendit equum humanitatis nostrę formatę ex purissimis sanguinibus virginis Marię, nunquam cecidit per peccatum, nec perdidit stapedes, id est sribos fidei & spei: quia nec fidem nec spem habuit: sed habuit charitatem perfectissimam, propter vnionem ad verbum. Et bene dicit quod vidit militem nostrum Christum super equum album: quia diuinitatem vidit super humanitatem: & dicitur albus propter innocentiam, & puritatem: quoniam peccatum non fecit nec inuētus est dolus in ore eius. Etiā bene dicitur quod habebat arcum in manu sua. Et hic arcus est iustitia & misericordia. In ligno designatur iustitia: in corda misericordia. Vnde sicut corda flectit lignum in arcu, sic misericordiam in deo Sed nota quod sicut corda facit arcum flectere, y blandear, vt sagittam fortius emittat, sic misericordia pro hac vita facit flectere, o blādear iustitiam in forte, vt in morte fortius nos percutiat. Vnde Paulus inquit. Nescis, quoniam misericordia dei te ad pœnitentiam adducit, Congregans enim iram in die futura. Psa. Confige timore carnes meas, à iudicijs enim tuis timui. Et in chamo & freno constringe maxillas eorum, qui nō approxinant ad te. Hic est noster dux Christus sedens super equum album, & qui sedebat super eum habebat arcum in manu sua, cum quo vt miles bonus sagittarius emittet sagittas, & percutiet: & nō deuiat à signo sed cōfigit nostrum cor, & cor auari, luxuriosi, & cuiuscunq; pectoris. Sagittę tuę acutę, populi sub te cadent: in corda inimicorum regis. Bene ergo dicitur confige timore tuo carnes meas. Huic soli Christo data est corona: quia solus fecit victoriam nostram, & exiit vincens: quando mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparauit. Bene ergo dicit Ioan. quia vidit equum album & qui sedebat super eum habebat arcū. Et nota quod sine sacramento vidit tantum equum album: & non pulchra dicit, quia vidit militem: cum primò & principaliter deberet dicere vidi militem & deinde equum: quia principalior ratio, est

1. Pe. 2.

Rom. 1.

Psa. 118.

Psa. 31.

Psa. 44.

est miles, quam equus: sed quia illa humanitas in Christo tantum fuit vnita verbo, quod non fecit in Christo duas personas: sed duæ substantiæ sunt in vna persona, Propter hoc tantum facit mentionem de equo, dicens: quia vidi equum album, Nam sicut equum & militem, o al cauallo, y al cauallo, non vocamus nisi vnum militem: sic Christum Deum & hominem, sicut militem & equum. Sed magis vnus sunt Deus & homo: quam equus & miles: quia quando miles sedet in equo suo dicitur tantum miles ipse & equus eius. Tamen quando descendit ab equo, iam non est vnus, sed duo ipse & equus eius: Tamen Christus miles noster quando ascendit equum: ita ascendit, quod nunquam descendit: ideo magis vnus Deus & homo, quam miles & equus eius licet, in triduo anima separata est à carne per modum viuificantis: quoniam pro illo triduo, anima vnita deitati non dedit vitam carni. Et tamen diuinitas quasi fessor totius humanitatis, scilicet carnis & animæ nunquam separata est ab ipsa carne & anima, & sic semper sedet, & nunquam descendit ab equo Christus miles, & dux noster. Sicut corda bene ligata, o añudada, potius frangitur in parte integra, quam in nodo. Sic humanitas fracta est propter separationem animæ à corpore, sed non per nodum, id est vnionem ad verbum.

Damaſ.
lib. 3. ca.
23.

Roma

Pa

Pa

¶ Ultra bene dicitur equus albus: quia virtute spiritus sancti sine macula conceptus: quia solus non in iniquitatibus conceptus est: nec in peccatis concepit eum mater sua: quoniam langores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portauit.

Esa. 53.

Luc. 2.

Job. 41.

¶ Item bene dicit, quod habebat arcum, quoniam hic est vir sagittarius de quo dicitur Gene. 21. & creuit iuuenis & factus est sagittarius, quia proficiebat Iesus sapientia & ætate. de quo etiam Job. Loquens de potentia dæmonis. Reputabit quasi foenum paleas, & quasi lignum putridum æs, & subdit. Vir sagittarius fugabit eum, & in stipulam versi sunt lapides fundæ. Quasi diceret nullus alius fugabit dæmonium à cordibus hominum præter Christum, cui soli pater dedit potentiam iudicium facere. Vnde sicut arcus iustitiæ trahitur corda misericordiæ vt longius, & amplius feriat: sic deus noster Christus

abluq

abluq

abluq

115

ſt^o Colligit miſericordia ſua iuſtitiã, vt in iudicio & hora mortis fortius feriat, vt dixi. Et ſicut qui magis leuat manum maiorem alapam dat, ſic Chriſtus qui nunc amplius continet in ira ſua miſericordias ſuas in iudicio fortius punit.

¶ Et data eſt illi corona, id eſt eccleſia primitiua quaſi eccleſia ornata duodecim apoſtoliſ. q. duodecim lapidibus pretioſiſ. de qua corona in Pſal. Poſuiſti in capite eius coronam de lapide pretioſo. Iſti ſunt lapides pretioſi & viui de quibus Ioan. Serua eos, quos dediſti mihi, & exiuit vincẽs, vt vinceret. Hoc fuit factum, quando in ætate tringinta annorum ductus eſt in deſertum, vt tentaretur à diabolo: & in illiſ tribuſ tentationibus, q. tribuſ iſtibuſ, oſtendit ſe, quos habuit cum dæmonio, vicit illum, vt vinceret tentationeſ noſtraſ, vel ſaltem diminueret vires dæmonis contra noſ: vt non vincat, niſi volentem.

¶ Cor hominiſ difficulter expugnatur, niſi tantum à Deo, & ipſe Deus adhuc maxima difficultate & labore: quoniam cor hominiſ prauum & inſcrutabile eſt, & quiſ cognoscet illud? Vnde Dæmon perſuadet & non cogit, ſolus deus percutit illud, & le enclaua ſicut Sagittarius, vt ſupra dictum eſt.

¶ Exponitur figura de membris. Equus albus, &c. Caro noſtra ſeu corpus noſtrum in ſacra ſcriptura ſignificatur per equum. Eſa. Equi eorū caro eorū: & albus virtute abſtinentiæ. Et ſicut in via ſtrieta equus eget calcaribus, vt non declinet ad dextram aut ſiniſtram: ſic arcta eſt via quæ ducit noſ ad regnum cælorum. Amor, & timor ſunt quaſi duo calcaria quibus affligendum & percutiendum eſt corpus. Amore vt non declinet per impatientiam oppreſſuſ laboribus: eſt inſtigandum timore, vt non declinet ad dextram per elationem in proſperis ſucceſſibus. Ponenda eſt ſedes obedientiæ & humilitatiſ: nam ſuper humilem & compunctum corde requieſcit ſpirituſ ſanctuſ. Habere debet frenum temperantiæ, quo faciliter regatur in omni loco. Et habebat arcum in manu ſua. Pœnitentiaſ habeat arcum, id eſt confeſſionem de peccatiſ. Nam ſecundum. ſ. Anto. de Padua, arcuſ ſignificat confeſſionem. Duo brachia arcuſ ſunt peccata tortuoſa & deuiantia à vera rectitudine. Peccatum enim eſt priuatio

Pſa. 20.

Apo. 17

Jer. 17.

Morali
ter.

Eſa. 31.

Mat. 7.

2. Sen. priuatio rectitudinis debitæ secundum Scotum. Corda est regula iustitiæ, quam confitens amplecti debet: quando cordam habet propinquiorem, distantiora & magis elongata sunt brachia arcus: quanto magis afficitur poenitens iustitiæ, magis odit peccata: precipuè si arcum stringit fortiter manu, id est, si habet propositum firmum non committendi peccatum. Non sufficit habere non velle negatiuum peccandi: sed oportet, vt habeat nolle positiuum non offendendi Deum. Et nota, quod confitens tria debet facere, sicut sagittarius. Primò vt emittat sagittam velociter, antequam passer surgat è terra: sic confessio debet esse velox, Salomon. Ne differas de die in diem conuerti ad dominum. Infirmus celeriter vocat medicum, & minutorem sanguinis. Secundò debet emittere sagittam magno impetu, vt occidat animal percussum: sic confessio magno conatu contritionis, & amaritudinis est facienda. Vnde Iob. Loquar in amaritudine animæ meæ, dimittam aduersum me eloquium meum. Tertiò sagitta est emittenda directè, vt no hierre el tyro: sic confitenda sunt peccata, & circumstantiæ graues deuiant à signo, qui in confessione sacramentali contententur laudes, imitantur Pharisæum, qui proprias virtutes narrabat. Alij deuiant y hieran el tyro: quia contententur peccata minora & leuia dimittentes maiora & grauiora: qui emittunt farinam & dimittunt furfures. Alij deuiant excusando se ipsos, & accusando alios, sicut Adam accusauit Euam vxorem suam, vxor serpètem vxor accusat maritum, maritus vxorem: socius socium, vicinus vicinum. Alij accusant complexionem. Alij inclinationem: alij dæmonem: sed omnes isti deuiant à signo: quia nemo læditur, nisi à se ipso, vt dicit Chrysostomus.
- ¶ Sed attende, quod arcum impedit raritas & dissuetudo trahendi, & flectendi illum. Arcus enim qui multo tempore, stetit, lassatus & distentus: aliquando habet lignum ita durum, quod aliquando citius frangitur quam flectitur sic aliqui sunt tam male assueti ad confitendum, & multis annis non contententur, potius franguntur in morte: quia peccatum est adeo rigidum, & obfirmatum per dissuetudinem contentendi illud, quod moritur homo sine confessione. Et data est ei corona, corona gloriæ in futuro, & corona virtutis

virtutis in præfenti. Vnde, Dabo tibi coronam pro cinere, hoc est Adam dedit cinerem pro corona, ego dabo coronam pro cinere. Si rex vocaret ad coronam omnes festinarēt, nec claudus, nec cæcus remaneret. Deus autem promittit per se & per suos prædicatores, non pecuniam, sed coronam regni verè poenitentibus. Et homo hoc facere pigritatur? Coronam quidem dabit in futuro. In præfenti enim quodammodo coronam & victoriam promittit poenitenti. Nam pro despectu, & humiliatione, gloriam conscientia promittit. Eccle. 4. Est confusio adducens gloriam: vt sicut debetur opprobrium abundantibus & superbis: ita humilibus debetur gloria. Vnde Sauli à Samuele dictum est. Cùm paruulus esses in oculis tuis caput: in tribus Israël constitui te. Secundo pro siccitate animæ dat humorem gratiæ. Psal. Posuit terrā sine aqua in exitus aquarum. Esa. 41. Ponam terram inuiam in exitus aquarum, pro instabilitate: quia peccatum peccauit Hierusalem, ideo instabilis facta est dabit fortitudinem, & virtutem.

Esa. 9.

Psa. 122.

1. Re. 15.

Quartò pro diuisione cordis: quia partem accepit dæmon & partem mundus, & partem caro dispersiones Israël congregabit. Vltimò dabit charitatem, quæ operiat multitudinem peccatorum, sicut cupiditas operiebat peccata. Et exiuit vincēs in poenitentia, vt vinceret in egressu vitæ dæmones, & gloriam acquireret, quam nobis Christus. &c.

Psa. 46.

1. Pe. 4.

Sermo primus feriæ quartæ post primā dominicam

in Quadragesima. Thema. Volumus à te

signum videre. Mat. 12.

Accersierunt ad Iesum scribæ & Pharisei. Scribis incūbebat scientia legis, & doctrina. Phariseis religio, Scribæ erant ex tribu Leui: Pharisei ex tribu Simeon. Volumus à te signum videre: quia Iudæi signa petunt Græci sapientiam. 1. Cor. 1. Sed vide mirabilem cæcitatem Iudæorum circa miracula Christi. Primò quidem fecit miracula magna Ioan. 12. Et cùm tanta, id est tam magna signa fecisset in eis, non crediderunt in eum. Secundò fecit multa miracula. Ioan. 11. Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Tertio, fecit miracula vtilia. Ioan. 7.

Totum

- Totum hominē sanum feci in sabbato, id est in corpore & anima. Quartò fecit miracula non in vno tantum: sed in multis sine acceptione personarum: quotquot eum tangebant, sani fiebant. Quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Quintò
- Mar. 6. miracula non occulta: sed euidentia. Ioan. 6. Sequebatur eum multitudo magna: quia videbant signa super his, qui infirmabantur. Sextò, fecit miracula sufficientia mōstrare ipsum esse
- Ioan. 3. Deum. Rabi scimus, quia à deo venisti: nemo potest hęc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit deus cum illo. Mirāda ergo fuit cecitas iudæorum.

¶ Sed nota quod in hoc vno maximè habuerūt excellentiam miracula Christi: quia si alij sancti fecerunt miracula, hoc fuit deprecando & orando, in virtute aliena, non propria, sed Christus fecit miracula virtute ppria. Magi pharaonis, & alij venefici fecerunt miracula, per applicationem rerum naturalium. Alij in aqua, vel terra, vel aère, vel igne, vel cadaueribus mortuorum. Vnde quædam ars magica dicitur ydromantia, quia in aqua diuinant: alia piromantia: quia in igne: alia necromantia, quia in cadaueribus mortuorum ^{νεκρὸς} Græcè, Latinè mortuus dicitur. Vnde bene dicit Picus mirandula quod cabala & magia naturalis maximè conferunt ad probationem fidei catholicæ. Sed Christus mādando sine aliqua applicatione, & non tantum Christus: sed etiam apostoli nomine Christi fecerunt miracula.

- Nota, quod in miraculis Moses habuit figuram Christi: quia Moses tribus signis se moustrauit missum à deo. Primò, quia proiecit virgam in terram, & subito cōuersa est in serpentem, ita vt fugeret ipse Moses. Quod anagogicè, id est in intellectu spirituali significat quod Christus cum esset splendor & figura substantiæ eius habens virgam imperialis potestatis simul cū patre ab æterno. Subito proiecta in ventrem virginis Mariæ cōuersa est in serpentem, id est in hominem, in similitudinem carnis peccati: quasi serpens venenosus. Vnde Christus. Sicut exaltauit Moses serpentem in ligno: sic oportet exaltari filiū hominis. Et serpens ille Moyse deuorauit serpentes Magorū quia Christus mortem nostram moriendo destruxit. Vnde
- Ioā. 3. Ofec. 13. Ofec. Ero mors tua, o mors: & videns Moses serpentem ter-
ritus est, & fugit ab eo, & omnes iudæi circumstantes: Sic iudei

dæi fugiūt à fide Christi: & bene Moses tenuit caudam ser-
 pentis, & sic tenens conuersa est in virgam, quia iudæi custo-
 dientes corpus Christi mortuum in sepulchro subito absque
 eo, quod custodes sentirent surrexit, & sic quasi iterum vir-
 ga conuersa est in virgam propter resurrectionem: & sicut an-
 guila tenta per caudā elabitur sic Christus elapsus est ab ocu-
 lis eorum propter infidelitatem. Secundum signum fuit, quia
 misit manum sanam in sinum & retraxit leprosam, & cum
 iterum reclusisset in sinum facta est similis carni reliquæ. Hoc
 figurat, quod iudæi mittentes manum tantum in lege Dei in
 sensu literali deduxerunt manum, id est intellectum, & ani-
 mos leprosos: quia litera occidit. Sed in fine mundi quando
 reliquæ Israël saluæ fient & quando fiet vnum ouile, & vnus
 pastor, tunc iterum mittet manū iudaicus populus in sensu
 spiritali & deducet sanam: sicut iam factum est in nostris
 temporibus in tanta conuersione iudæorum ad nostrū Chri-
 stianismum credentes illam legem in spiritu, & non in li-
 tera tantum. Similiter centurio, quasi tenens serpētem istum
 per caudam, id est per mortem conuersus est in virgam: quia vi-
 dens, quod sic clamans expirasset ait. Verè filius dei erat, &
 Thomas videns serpentem in virgam post resurrectionem di-
 xit. Dominus meus & deus meus. Tertium signum fuit con-
 uersio aquæ in sanguinem: quia accipiebat Moyses aquā de
 flumine, & effundens super terram conuertebatur in san-
 guinem: & deinde quotquot sic faciebant, contingebat simi-
 liter. Hoc signum figurat Christum in prædicatione Aposto-
 lorum, Euntes in mundū vniuersum docete oēs gentes bap-
 tizantes eos In noīe patris, & filij, & spiritus sancti, vbi spiritali-
 ter aqua conuertitur in sanguinē, quando accedit verbum ad
 elementum, & fit sacramentum. Sacramentum dico habens
 virtutem in morte, & sanguine Christi, Vnde baptismus &
 omnia sacramenta habent vim suam: & sic omnis aqua spi-
 ritus sancti sic effusa super terram conuertitur in sanguinem
 sacramenti efficaciter ad salutem æternam.

Mat. 27

Luc. 23.

Io. 20.

Mat. 18.

Et signum non dabitur, nisi Ionæ Prophetæ: sed con-
 tra: quia postea fecit miraculum de cæco illuminato &
 Lazaro resuscitato, & eclipsi post mortem. Respondetur
 non fuerunt illa signa data iudæis ad credendum sed
 in

in signum potentie diuinae. Sed signum resurrectionis & mortis fuit signum Ione. Vnde Esa. 7. Pete tibi signum à domino Deo tuo, siue in profundum inferni, quod contigit in morte Christi, quando anima eius adduxit victos delimbo siue in excelsum supra, quoniam resurrexit, & ascendit supra omnes coelos.

Io. 1. & 2. Et nota, quod bene Ionas significat Christum: quia sicut Ionas missus est predicare niniuitis: sic Christus mundo & sicut Ionas tempestatem maris passus est: sic Christus tempestates mundi, ille mittitur in mare, ut cesset tempestas: Christus in mortem, illum non potuit mors deglutire: sic nec Christus: quia multa corpora sanctorum surrexerunt cum eo: sicut contrariam potionem sumentis contingit, quia cum illa euomit etiam alia: sic morti contigit cum Christo, quia licet deuorauit eum: tamen viuum euomit: quia absorpta est mors in victoria tua. Nec mirum est cetera grande, non posse digere, quia Christus erat petra, & quasi gladius petrinus: quia volens ipsum deuorare deuoratus est ab ipso: quia absorpta est mors in victoria.

1. Co. 15.

¶ Generatio mala & adultera, &c. Loquitur scribis, & Pharisaeis, per quos sapientes significantur, nulla hominum generatio ita difficile corrigitur sicut illi qui videntur esse sapientes, & iustos se reputant. Quoniam doctus non vult doceri, & iustus non vult reprehendi. Vnde bene dicuntur: quia tales aduiterium committunt verbo Dei, & diuinae sapientiae, quia prauis actibus suis miscent eloquia casta, & iustificata in semetipsa. Sed quare Christus reprehendit istos Iudaeos, quia petunt miraculum à Christo? Petere ab officiali rem sui officij non est illi facere iniuriam: à sutore, ut faciat calceum, à sartore, ut faciat pallium. Homo enim prudens deue honrar se, de suo officio: quia officium est illi beneficium. Respondetur propter malitiam petebant cordis nostri claudamus fortiter ostium. i. voluntatem ambulat, demon per loca arida, querens requiem & cum non inuenit dicit. Reuertar in domum meam, vnde exiui. Claude ergo ostium voluntatis tuae, quia voluntas est sicut ostium: quia ostium faciliter mouetur, & voluntas celeriter mouetur à bono in malum: & est contrario amat, & odit faciliter. Vult, & statim non vult. Oportet custodire istud ostium. Ad

Pro. 4. hoc hortatur Sapiens dicens, Fili mi omni custodia, custodia cor

cor tuum. Sunt adhibendi custodes, scilicet, virtutes: vt resistent inimicis, humilitas contra superbiam: temperantia contra gulam: iustitia contra crudelitatem: spes contra diffidentiam, charitas seu gratia contra omnes. Vnde bonum est gratia stabilire cor. Secundus custos, niger cum claua ferrea, vn negro con porra de hierro, scilicet, timor mortis seu iudicij, seu inferni. Confige timore tuo carnes meas, & memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Tertius custos claudatur ianua forti pessulo vel repugulo o tranca. Istud est propositum firmum non peccandi. Aliqui ponunt pessulum debile, scilicet, propositum priuatiuum, seu negatiuum, scilicet non velle peccare, id est, nunc non habeo voluntatē peccādi debiliter clauditur voluntas, adhibe pessulum fortem, scilicet, nolo peccare, id est, habeo propositum firmum nūquam peccandi, & securum est firmare pessulum iuramento, saltem pro vno die, vt faciebat Dauid. Iuravi, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ, quod non intelligitur per longum tempus, sed qualibet die iurare: vna die propter honorem dei: alia die, iura cauere à peccato propter honorem matris dei alia die propter honorem angeli custodis, qui te semper & vbiq; aspicit: & sic fortè plures dies abstinere à peccato. Qui debilem pessulum adhibet faciliter impugnatur ab inimicis irruentibus in tentatione. Prius tentat dæmon pessulum si est firmum, id est, propositum non peccandi si est firmum. Variis tentationibus tentat propositum, & cum inuenit debile, irruit fortiter, & aperit portam consensus, & ingreditur in domum cordis per consensum: sicut introiuit in cor Iudæ.

Quarta præparatio est, vt sequamur signum: quod notatur in euangelio, dum dicitur viri Niniuitæ surgent contra generationem istam: quia ad vocem Ionæ egerunt poenitentiam, & ecce plus quam Io. hic. Secundum Vegetium triplici signo vtuntur armigeri in bello, scilicet, signo mortuo, signo viuo, & signo mixto ex viuo, & mortuo. Signum mortuum est vexillum, in quo est aquila picta, vel leo. Signum mortuum est crux Christi hoc est signum filij hominis in quo Christus est pictus, id est, crucifixus.

Signum viuum est viua vox. Secundum diuersas patrias variantur ista signa. In Hispania inuocatur. S. Iacobus. Signa

Heb. 13.

Psa. 118.
Ecc' 1. 7.

Psa. 118.

Io. 13.

Rom. 1. viua sunt creaturæ habentes vitam vegetatiuam, sensitiuam
 vel rationalem vnde beat. Augusti. dicit. Creaturæ tuæ nutus
 tui domine sunt. Et beat. Paul. Inuisibilia dei per ea, quæ facta
 sunt intellecta conspiciuntur, & bene creaturæ dicuntur si-
 gna. Quoniam ducunt in notitiam dei propter id quod in eis
 videmus. Tertium signum viuum, & mortuum, tuba est, quæ
 partim est carens vita propria, tamen vt sonet recipit flatum
 viuum. Et tuba significat prædicatorem. Esaias. Quasi tuba
 Esai. 58. exalta vocem tuam. Prædicator comparatur tubæ, quia fru-
 stratoria & vana est lingua prædicatoris (vt dicit beatus
 Grego.) nisi moueatur flatu spiritus sancti. Tuba tenetur ma-
 nu, & sonat recipiendo flatum: sic prædicator lingua &
 opere prædicare debet. Tuba causat diuersos sonos, scilicet,
 sono altiori, qui appellatur tiple: sono medio, qui dicitur
 tenor, sono alto, qui dicitur contra alta: sono depressiori, qui
 dicitur contra baxa. Has intonationes debet facere prædica-
 tor. Primò emittat sonum profundum, scilicet, prædicando
 pœnas inferni: tenore cantet, prædicans virtutes morales, &
 theologicas: contra alta prædicans vitia & redarguat pec-
 cata publica publicè: vt beatus Ioan. extulit contra alta con-
 tra Herodem. i. eleuet altissimè, scilicet tiple, concionando de
 gloria beatorum, quæ ascendat tantum, vt nec auris possit
 audire, nec oculus videre, neque cor cogitare gloriæ magni-
 tudinem, quam repromisit Deus diligentibus se, quam no-
 bis concedat Iesus.

*Secundus sermo Feriæ Sextæ post primam Dominicam
 in Quadragesima. Thema. Hominem non
 habeo. Ioan. 5.*

In prima parte tanguntur aliqua ad expositionem litera-
 lem pertinentia. In secunda, piscina exponetur multiplici-
 ter. Querit beat. August. hic super Ioan. quomodo Christus
 cum tam multi essent infirmi, vnum tantum curauit: nō enim
 videtur hoc pertinere ad suam omnipotentiam, & misericor-
 diam, vnum tantum sanare ex multis Respond. de salute cor-
 porum parum curauit Christus in hac vita, & nunc parum
 curat Deus, cum vera salus corporum non acquiratur, vsque
 in diem

in diem vltimæ resurrectionis, quando mortui resurgent incorrupti, & non esurient neque sitient amplius: & quia de salute animæ maximè curat curandis omnibus venit, sic nulum àreatu immunem inuenit, venit saluum facere, quod perierat: alij dicunt quod curauit tantum vnum, ad signandam vnitatem, quam multum diligit. Hæc diuus Augustinus hic. Secundum tempus descendebat angelus domini, & mouebatur aqua, secundum tempus determinatum non incertum. Nam vt dicit Alexander papa in epistola missa ad Soldanum & habetur in Epistola petri Blisensis Epistola. 99. Et refert Patauinus hic in primo sermone hic descensus angeli non fuit semper: sed incepit in prima hora natiuitatis domini, eadem hora, qua Christus natus est ex virgine. Et dein de eadem hora, & nocte fiebat per singulos annos fortis motio aquæ illius stagni non euentu vel fortuna, & quicumque prior intrabat sanabatur. Et sic dicitis: quomodo ergo dicitur in euangelio: quia in porticibus stabant toto tempore anni multi infirmi si tantum vna die & hora certa habebat aqua vim sanandi, & non amplius per totum annum? Respondetur illi quinq; porticus erant, quasi quinque infirmariæ, vel hospitalia infirmorum pauperum, vbi semper stabant causa elemosinæ petendæ ab intrantibus in templum. Hæc Guillelmus Arichate hic. ¶ Super illud hominem non habeo, quasi dicat tibi derelictus est pauper, & orphanus tu eris adiutor. Adiuua me ergo domine, quia hominem non habeo, quod tripliciter exponitur moraliter sic: quia peccator existens in peccato mortali, iam non est homo: sed potius bestia: quia non intellexit, vel quia peccatum est nihil. Et ego ad nihilum redactus sum, & nesciui, sicut olim Nabuchodonosor mutatus est in bestiam. ¶ Vel secundo hominem non habeo. i. interiorē hominem, qui secundum deum creatus est, secundum illud Apostoli. Spoliates veterē hominem, induite nouū, qui secundum deum creatus est. Vel tertio hominem non habeo. i. Christum: quia peccator non habet Christum, iuxta illud quæ cōuentio Christi ad Belial? Possidetur à dæmonio, & non à Christo & propter hoc dicit, hominem non habeo. Iam noli peccare. i. ex nunc non pecces: sufficit tempus preteritū peccatis. Modicum ergo tempus, quod superest vite, sit tempus ad pœnitentiam, quæ est noli peccare

Apo. 7.

Psal. 9.

Psa. 72.

Da. 2.

Eph. 4.

2. Co. 6.

& nolle peccasse ad emédationem vitæ. ¶ Et quoniam salus animæ consistit in motu liberi arbitrij in Deum, quoniã non potest Deus saluare te sine te, & isti sunt pauci & in tantam paucitatem, quod in comparationem malorum, ad vnus tantum numerum reducuntur. Ideo dixit huic vni, vis sanus fieri, vel Christianus non saluatur, nisi sit vnus, id est, credere debet vnum Deum, vnam fidem & vnum baptismum. Vel melius: quia Christianum oportet esse vnum in vnitione vnus intentionis, vnus finis vnus necessarij, id est, vnus dei. De quo vno in euangelio Christus dixit. Porro vnum est necessarium. Sequitur secunda pars de multiplici expositione piscinæ.

Christostomus dicit, Miracula Christi habent idioma diuinum, id est, loquuntur diuinitatem dei secreto: quia Christus est verbum patris. Vnde opera Christi maxime miraculosa sunt omnia. q. loquētia, & manifestātia diuinitatem, & omnipotētia patris. Vnde sicut in scriptura bñ scripta alius laudat scriptorē, & literas, quasi bene pariles, & distinctas sed alius misterij & sacramētū absconditū in literis: sic in operibus Christi alius laudat factū, id est, miraculū: alius sacramētum in misterio absconditū. In hoc miraculo multa misteria sunt abscondita primū diuina essentia est. q. piscinā, stagnum & pelagus sin suelo & mare oceanum, quia est infinita: de qua Iob quis clausit ostijs mare, quando erūpebat quasi de vulua procedēs quū ponerē nubem vestimentum eius, & caligine illud quasi pannis infantix obuoluerem? Exponitur de deo facto homine. Vide Sermo. de domi. infra. octa. Nati. Christi. In isto mari sunt cōgregatæ omnes aquæ creaturarum quoniam quod factum est in ipso vita erat, scilicet, vt inde exeant per productionem in esse reali. Et iterum quasi flumina ad mare redeāt ad ipsum per esse gratiæ & glorificationis: saltem in creaturis rationalibus, hæc ergo est piscina nostra.

Et nota, quod hæc piscina licet habeat virtutem sanandi, non tamen nisi quando turbata esset aqua, & ad aduentum angeli, quia post lapsum culpæ licet diuina potentia possit nos sanare: noluit tamen nisi ad descensum magni cōsiliij angeli. r. Christi secundum tempus: at vbi venit plenitudo temporis, misit deus filium suum natum ex muliere factum sub lege. Tunc enim missus est angelus Gabriel, & tūc quasi cepit turbari

turbari aqua, quando Maria audita salutatione angelica turbata est in sermone eius. Et quod subdidit, Quod cogitabat, virtus prudentiæ, & mansuetudinis notatur, vt tempore iræ taceamus. Nunc Bernard. alloquitur Christum. Cur domine non sufficit ad nostram salutem tanta turbatio aquæ, vt ex deo fias homo: & quasi turbata yenturbiada aqua liino humanitatis nostræ nõ videaris deus? Iam nulla claritas diuina apparet: sed tota turbata, cooperta aforrada in homine. Nunc ergo volo intrare, vt me fanes. Respondetur adhuc nõ est tempus: quia nihil nasci profuit, nisi redimi profuisset. Expectate motũ, aquæ & eius turbationem tempore passio nis: & tunc erit proprium tempus intrandi, balneandi, sanã nandi. Quando: quando vidimus dominũ Iesum Christum, quia incepit tristari, & mæstus esse, tũ incipiet turbari aqua quando videritis quod factus in agonia, factus est sudor eius, quasi sanguinis decurrentis super terram. Itaq; succurrit ei angelus domini de cœlo confortans eum, à tomalle la sangre como a hombre desmayado, turbata facie, & colore pallido. Tunc vadit enturbiando se aqua & accipiens virtutẽ sanã nandi, quando videtis tempore quo capitur, alius ligat, alius trahit, alius euellit capillos seu mesa, alius expuit, alius percutit, alius vociferatur, quando coram anna videtis tortorem al Sayon, quia dedit alapam Iesu Dicens, sic respondes pontifici? Tunc turbatur aqua: imò tunc non turbatur: quia sine turbatione respondit, si male loquutus sum testimonium perhibe de malo: si bene cur me cædis: sed magis eum videbis turbatum coram Pilato, flagellis cæsum, ita vt Pilatus educat eum foras dicens. Ecce homo, non videtur tibi homo, sed elgarrochado. Vidimus eum & non erat ei aspectus, neque decor, reputauimus eum quasi leprosum, & nouissimum virorum. Denique quando positum in cruce non cognouit eum mater sua, quæ peperit eum, quem vt melius agnoscat dicit. Mulier ecce filius tuus, quando iam a filado el rostro positus in agonia dicit Heloy: & clamans voce magna emisit spiritum: Tunc verò turbata est aqua, id est, Iesus & tunc videbis intrare vnum hominem infirmum, fecundum, latronem, dicentem, Memento mei, dum veneris in regnum tuum: & tunc videbis, quam cito sanatur, Amen dico tibi,

Luc. 22.

Io. 18.

Io. 19.

Esa. 53.

Mat. 27

Luc. 23.

tibi, hodie mecum eris in Paradyso. Benedicit ergo infirmus paralyticus, hominem non habeo, vt cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam.

Secunda expositio euangelij est anagogica, quã ponit quidam doctor hic, qui exponit de angelo magni consilij, id est, Christo, qui nõ de terra. i. ex virgine Maria tantum venit secundum quosdam hæreticos: sed etiam de cœlo lumen de lumine: Deus verus de deo vero. Hic venit in piscinam, & stagnum legis Mosaicæ, vbi erant sacrificia ceremoniæ Iudæorum, quasi in stagno, quasi estancados: quia nullum ad perfectum adduxit lex: sed omne istud stagnum & aquæ erant expectantes aduentum angeli. i. Christi ad motum & turbationem illarum aquarum. i. ceremoniarum & sacrificiorum, vt sanaretur vnus, id est, vna sancta, & vnica ecclesia, in qua est vnus tantum Deus, vna fides & vnum baptisma, & Hæc piscina bene dicitur, quia habebat quinque porticus: quia quinque ætates transferunt ante aduentum Christi, & ex vnaquaque erant homines iusti & sancti expectantes aduentum Christi, ad motum aquæ ad salutem suam. Et bene erat ibi homo triginta & octo annos habens in infirmitate sua, per quem designatur cunctus populus gentilis, ex antiquo infirmus sine lege sine deo, sine rege. In hunc ergo deus misericordia motus maxime posuit oculos suos. Ex quo pro maiori parte susceperunt fidem. Et quia propter liberum arbitrium non potuerunt salui fieri, nisi volentes, dicit vis sanus fieri? Respondet hominem non habeo. i. prædicatorem & doctorem fidei, in cuius figuram ille Eunuchus in actibus Apostolorum, cum legisset, tanquam eius ad occasionem ductus est, qui erat genere gentilis dicit Philippus, & nõ quid intelligis quæ legis? Respondit, & quomodo possum intelligere, nisi me aliquis docuerit? Et propter hoc dicit hic hominem nõ habeo, id est, doctorem: Et subdit dũ ego venio alius descendit ante me: quia Iudaicus populus prius erat vocatione, nobilitate, & honore: & multi ex illa lege descendebant, prius quodammodo iustificati, antequam populus gentilis descendisset: sed adhuc post aduentum Christi, mortem, resurrectionem, & ascensionem, erat ista discussio inter Iudæos, & gentiles act. 15. quia nisi circumcidamini Christus nihil proderit vobis: sed sublato illo impedimento visum est spi-

Act. 8.

est spiritui sancto, & nobis &c. Dixerunt Apostoli, vt ingrediantur simul omnes: imò & qui solebat esse prior, fit posterior, & qui posterior primus, donec plenitudo gētium introeat, & tunc reliquæ Israël salutæ fient. Hominem nõ habeo, id est, Christum vel eius vicarium, qui applicatione sacramentorum mihi remittat peccata: vel Petrum vel Paulum, secundum quod exponit hic ille doctor. Rom. 9.

¶ Moraliter exponitur piscina de pœnitentia: quia sicut virtus istius piscine proueniebat à tribus vel quatuor simul, vel à quolibet eorum, scilicet, vel à carnibus sacrificij, quæ ibi lauabantur, vel à ligno crucis ibi abscondito, vel ab angelo mouente aquam vela baptismo in hac piscina figurato: sic virtus pœnitentiæ nostræ vel prouenit ex meritis totius ecclesiæ, quasi ex sacrificiis carniū aliorum, vt conuertamur expectantes donec impleatur numerus fratrum nostrorum, id est omnium electorum. Sciunt nanque iusti se detineri ex charitate in hac lachrimarum valle, donec accedant peccatores per pœnitentiā in cuius figurā blim exercitus se detinuit aliquāto tēpore in deserto propter sperādā salutē Mariæ sororis Moyſi leproſæ. Vel hæc virtus pœnitentię prouenit à ligno crucis, quia si crucem dñi mittas in pœnitentiā tua fiet dulcis, & supplebat totum defectū fragilitatis nostrę. Vnde Iob, vtinā appenderetur peccata mea quibus iram merui, in statera. Et beatus Paulus Christus factus est nobis iustitia, sapiētia, sanctificatio, & redēptio. Bernard. Semper sonat in auribus diuinis vox illa Christi in cruce. Pater ignosce illis, non sciunt, quid faciunt. Vel prouenit virtus pœnitentiæ Ab angelis vel angelo custodiat, qui secreto mouet animam, turbat & sanat faciēdo plorare. Et tunc gaudium est angelis super vno peccatore pœnitentiam agente. Vnde risus angeli dolore peccatoris misectur. Itaq; alter dolet, & alter de dolore gaudet noua contra positione. Vel propter baptismū figuratū in ista piscina: quia ne mirarentur homines sanari in virtute aquæ baptismi. Primò contulit huic aquæ virtutē sanādi corpora, & sicut aqua istius piscine, ex se nõ sanabat: sed mota vel turbata: sic in baptismo, quādo verbū accedit ad elementum, & fit sacramentum. Vel sicut nõ sanabat nisi adiuta virtute angeli mouentis aquā & conturbantis illam: sic nec aqua baptismi nisi virtute

spiritus sancti ¶ Quarto principaliter hæc piscina de conscientia. Psalm. 59. Olla spei meæ Moab. Hier. 48. Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, & requieuit in fecibus suis, & non est transfusus de vase in vas. Bene conscientia dicitur, vt olla: quia sicut ollæ non feruenti, sed frigidæ adhærent muscæ & vermes sic conscientia frigida. i. sine amore diuino & charitate cogitationis pessimæ mala desyderia adhærent. Et bene conqueritur, quia non est trassegada, o meneada de vase en vas, id est de mala in bonâ, sed relicta in fecibus suis. Est namq; triplex conscientia quædam valde bona, quieta, quæ non sentit mortale peccatum quæ non indiget moueri, qualis erat Pauli. Hæc est gloria nostra testimonium conscientia nostræ. Alia est conscientia mala, & quia valde mala est, est quieta, & paccata, sicut in fecibus suis, vel in matre sua. Tertia est media inter bonam & malam, vnde oportet illam trasferre de vase impuro culpe in vas purum gratia iuxta illud Psalm. Commouisti, & conturbasti eam, sana contritiones eius: quia commota est, quasi dicat vide sine paralyticum iacentem in grabato mortis suæ, omnibus membris, id est potentijs animæ suæ ad ambulandum in via virtutis. Commouisti me, quando prænouisti me gratia tua, quasi quærens a me vis sanus fieri? Et certe nihil aliud volebam: sed tenebat me catena ferrea, & quidem nõ ferrea, sed mea ferrea voluntas, vt dicit. b. August. Iam ergo quia diripuisti vincula mea, & ceciderunt catenæ de manibus meis percusso latere Petri, &c. Vnde iam comouisti aquam, id est, conscientiam meam cum mecedero contritionis, id est sana ergo contritiones eius, id est omnia vulnera eius: quia habet plures puñaladas, est ocadas, & vulnera quæ transfigunt illam.

2. Co. 2.

psal. 59.

Mat. 5.

¶ Quinto hæc piscina significat, diuinam misericordiam, ratio est, quia hæc aqua congregabatur ex aquis pluuiialibus. Et aqua pluuiialis differt ab aqua putei, vel cisternæ, quia est generalis, & vniuersaliter rigat omnes terras sine acceptione personarum, pluit super iustos & iniustos. Hortulanus extrahit aquam à puteo, & rigat herbas, quas ipse vult. Gratia mundi vt diuitia, honores, fauor sunt quasi aqua putei, quibus mundus rigat quos vult. Nõ æqualiter dat fauorem: quidam nascuntur cum gloria, & fauore ab utero matris: alios contemnit: alij dat diuitias: alij vsque ad mortem in miseria & paupertate

tate uiuunt: alij dominantur, alij cum opprobrio, & despectio-
 ne totam vitam degunt. Est mundus acceptor personarum?
 quosdam archaduze: alios vacuos dimittit. Nihil aliud facit
 mundus, nisi implere quosdam honore, diuitijs, delitijs, fama
 dominio, & alios spoliat, & euacuat omnibus prædictis. Sed
 misericordia Dei est quasi aqua pluuialis generalis omnibus.
 Pluit super iustos & iniustos, id est magna misericordia pec-
 catores vocat ad poenitentiã, & iustos cõseruat in gratia. Psal.
 Misericordia domini plena est terra. ¶ Secunda ratio propter P^{psal.} 52.
 quam misericordia diuina significatur per istam piscinam est
 quod accipiebat virtutem à tribus. Primò, quia ibi lauaban-
 tur sacrificia, scilicet animalia, quæ offerebantur. Et misericor-
 dia diuina maximè viget in sacramētis ecclesie, quæ omnia sa-
 cramenta nouæ legis conferunt gratiam ex pacto diuino, ex
 magna dei misericordia: & præcipue manifestat deus suã mi-
 sericordiam in conuersione peccatorũ. Vnde Psalm. Mirifica
 misericordias tuas, qui saluos facis sperantes in te. Pondera mi P^{psal.} 16.
 rifica, id est ostende miras, sicut pictor superponit oleum ima-
 gini, vt resplendeat: sic oleũ misericordie superponitur & emi-
 net super omnia opera dei, quam mirificat in saluando pecca-
 tores. Non mirificat misericordias in creando. Nõ dicit, quod
 mirificat in conseruando, in gubernando neq; in alijs operi-
 bus dei: sed quia saluat poenitentes sperantes remissionẽ pec-
 catorum. Vnde psal. Miserere mei deus secundum magnã mi P^{psal.} 50.
 sericordiam tuã. Pondera magnã quia collatione beneficij tẽ-
 poralis ostendit deus paruam misericordiã: sed in remissione
 culpæ & infusione gratiæ magnam ostendit misericordiam:
 quando saluat inimicum & illum acceptat in filium. Confert
 illi gratiam, & illi promittit gloriam. Non esset magnum dare
 gloriam amico: vel innocenti: sed magnum est dare inimi-
 co, & peccatori: vnde si imperator daret ciuitatem ministro,
 qui semper ei seruit non est mirum: sed si daret ciuitatem ini-
 mico, & proditori, qui eum voluit occidere & auferre regnum
 eius, esset mirabile. peccator offendit dei honorem, & vitam
 dei vult occidere, & eius diuitias vult furari. Ideo magnam mi-
 sericordiam ostendit peccatori in remissione culpæ, & colla-
 tione gratiæ. Secundo à ligno crucis accipiebat virtutem, &
 Christi misericordia in Christo viguit. Quia vt dicit beat. Ber-

- nardus ibi, in cruce multæ miseriæ domini, similiter etiã multæ misericordiæ. Eleuabatur iniquitas & crescebat malitia: multiplicabantur vulnera, replebatur anima tristitia, & lingua orabat ignosce illis. Consummata est vita: consummati labores & misericordia incepit vigere, dicēs sitio, scilicet, adhuc magis pati pro vestra salute. Mea misericordia non est consummata: mea cõpãssio pro vobis nõ est finita: sed de nouo incipit. Tercio à descensu angeli mouentis aquam, hic angelus significat Christum, qui descendit de cœlo ad mouendum misericordiã erat estancada in cœlo. Psa. Domine misericordia tua in cœlo: sed facit fontem misericordiæ, que viniessẽ fluens per arca duzes membrorũ suorum: & sic per quinque vulnera flueret aqua misericordiæ. Esa. Haurietis aquas de fontibus saluatoris, vt intrarent infirmi, non vnus tantum: sed multi, scilicet, Magdalene, Chananea, Mattheº, Zachæus, mulier adultera, Latro in cruce. Omnes intrarunt piscinam misericordiæ, & salui facti sunt: imò omnes ad quos peruenit aqua ista salui facti sunt in gloria.

Sermo primus de Dominica secunda, in quadagesima. Thema. Leuantes oculos neminem viderunt, nisi solum Iesum.

Matth, 17.

INTRODVCTIO.

Ecclēsia repræsētat nobis comediam, id est far sam diuinã & spectaculum mirabile, in qua pater est repræsētator & auctor, filius repræsētatus & demonstratus. Introducti in spectaculo seu comedia Moyse & Elias, aspicientes, o miradores, Petrus, Iacobus, Ioannes.

Euangelium habet plura sacramenta, & sic ecclesia in oratione transfigurationis dicit, Deus qui fidei sacramenta in vni geniti gloriola transfiguratione patrum testimonio roborasti, & adoptionē perfectã voce de nube elapsa præsignasti.

Mat. 16. ¶ Primum secretum, cur assumpsit Petrum, Iacobum, & Ioannem? Respondetur, quia Petrus maximus in fide & dux fidei, qui

qui dixit. Tu es Christus filius Dei vivi, id est illius vitæ æternæ, secundum quam Deus est vera veritas, & vita. Et quia fidei succedit visio: sicut spei tentio, & charitati fruitio, ideo assumpsit Petrum, Iacobum assumpsit: quia primus in martyrio: sicut olim Aminadab de tribu iuda primus intrauit cum curribus suis, y fardaje in mare Rubrum. Vnde alibi dicitur, in quadrigis Aminadab. Ioannes primus fuit in secretis diuinis, & nisi hic vidisset gloriam Christi, nõ dixisset. Quod vidimus, & manus nostræ contrectauerunt de verbo vitæ. Cant. 6.

Sed alij dicunt & melius, quod quia prouidentia diuina præuidit istos tres futuros testes humanitatis suæ & fragilitatis in passione, propter secretum iudicium Dei (nam assumptis Petro, Iacobo, & Ioanne iuit in hortum), conuenienter accepit eosdem testes suæ omnipotentia, & diuinitatis, vt saltim isti videntes eum mori vt hominem, non deficerent in fide & crederent, eum Deum, vt iam viderant. Assignatur ratio moralis, vt ponat Deus condiciones saluandorum, & videntium gloriam, scilicet, Petrum in fide, Ioannem in gratia Iacobum in fortitudine. ¶ Secundò quæritur cur non potius ostendit infernum, quam gloriam, vt saltem mali desisterent peccare formidine pœnæ? Psalm. Descendent peccatores in infernum viuentes. Respondent quidam quod sicut pater ostendit filio suo poma & ientaculum, & blandè tractat eum, vt vadat ad scholam: sic Deus gloriam ostendit in transfiguratione, vt nos duceret ad gloriam. Non ostendit infernum: quia omnes obsequium factum Deo timore, vel spe commodi nõ valet ad meritum, nisi postea conuertatur in pium amorem, sicut contingit in satore, qui acuta acu coniungit petiam introducendo dulce filam: sicut dicitur in Esaia. A timore tuo concepimus & parturiuimus spiritum salutis. Aliter dic, quod Deus non vult timeri: sed amari. Vnde dicitur, transite ad me omnes, qui concupiscitis me, id est, non permaneat in timore pœnæ, aut concupiscentia gloriæ. Vnde iustus nunquam auertit ad sua bona opera, aut ad fructum illorum. Vnde spõsa in Cant. Læua eius sub capite meo, id timor inferni sub capite meo, & dextera illius, id est, amor Dei amplexabitur me. Et Psalm. Si dormiatis inter me lios clericos, id est duas sortes amoris & timoris pœnæ. Columba de argentata: id est opera

1. Ioã. 1.

Mat. 16.

Psa. 54.

Esa. 26.

Cant. 24.

Cant. 2.

Psa. 67.

opera amore filiali fiant. Et posteriora vitæ. n. perseverantia bonæ vitæ in pallore auri in qua fruatur beatitudine. ¶ Et transfiguratus est ante eos: sed qualis fuit transfiguratio? Respondetur, usus eius claritatis, quā habebunt sancti in gloria: quia saluatorem expectamus dominū nostrū Iesum Christū, qui reformabit corpus humilitatis n̄ræ cōfiguratum corpori claritatis suæ. ¶ Nota quod maius miraculum fuit faciem Christi non resplendere semper sicut solem, quā resplendescere tantū in trāfiguratione: quia cū Christus fuerit beatus ab instanti suæ conceptionis, statim ex gloria animæ redundare debebat claritas corporis, sicut agilitas, impasibilitas, & subtilitas: sed clementia diuina miraculose fecit: vt Christus ageret opera redemptionis: vt pro tempore vitæ vsque ad resurrectionem non redundaret gloria animæ in dotes corporis claritates, sicut in laterna papyri non luceret cādela. vel sicut qui vult vt molendinum suum non molat in diebus festis, detinet aquam, vt non fluat ad canalem, & faciat illud moueri. Diuinitas non redundauit in humanitate dote claritatis. Ideo dicebat, Deus de⁹ meus: vt quid dereliquisti me? quia diuinitas non dabat fauorem, & impasibilitatē humanitati. Et resplenduit facies eius sicut sol, non mutando primam formam humanitatis pasibilem, turbidam & mortalem: sed superponendo formā diuinā claram lucidam & impasibilem: sicut mulier fucata superponit fucum vultui suo: Et bene dicit sicut sol: quia sicut sol habet quatuor excellentias. s. subtilitatis, agilitatis, claritatis & impasibilitatis: sic tunc corpus Christi in trāfiguratione. Secundo quia sicut sol offuscatur visum nisi tegatur nube, sic diuinitas in Christo obfuscasset visum humanū propter nimiam claritatem, nisi fuisset coopertus carne. Vltra sicut sol diuersa in diuersis operatur iuxta materiae dispositionem: quia sol indurat & ceram liquefacit, vultum facit nigrum, & lignū album: sic Christus aliis odor mortis in mortem, aliis odor vitæ in vitam, vt dicit beatus Paulus. Nota figuram transfigurationis. Hester tertia die, id est, in lege gratiæ humanitas per Hester significata, interpretatur hester abscondita vel eleuata. Vtrumque Christo conuenit, absconditus: quia, vere tu es Deus absconditus, Humanitas est eleuata in terra, in mari in coelo, voce patris.

Miris

Miris miraculis est eleuata, circundata est gloria sua. Quia anima Christi erat gloriosa: sed gloriam corpori non communicauit: sicut pannos reuolutos ponunt Altures super caput, vt redeuntes in patriam ex eo faciāt vestes. Hoc pacto anima Christi portauit gloriam inuolutam o arrollada, in transfiguratione, descogiola, & in resurrectione illa vestiuit corpus suū. Comitabatur duabus ancillis lege & prophetia. Dicitur in figura micantibus oculis, quia respenderit facies eius sicut sol. Sequitur. Sed intus tristem cælabat animum. Hanc tristitiam ostenderunt Moyses & Elias, cū loquebantur de excessu, quem completurus erat in Hierusalem, Rex tēdit virgam. Luc. 19.

Hester. i. Pater cœlestis autoritatem dedit filio: quia vox de nube audita est, Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cōplacui. Et ecce apparuerunt Moyses & Helias loquentes cum Iesu. Loquutio ista Moyfi & Elię cum Christo figura est legis & prophetiarum, testimonium perhibentium euāgelio. Ratio autem quare isti duo apparuerunt potissima est, quia Moyses fuit mitissimus homo, & Helias fuit fortis zelator legis. In primo notatur misericordia, in secundo iustitia, vt notetur, quod Christus venit in primo aduentu pius & māsuetus: in secundo autem veniet rigidus incutiens terrorem. In primo apparuit, tanquam Moyses: in secundo tanquā Helias apparebit: Sequitur. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui. Non nothus o bastardo, non adoptiuus aut legitimado: sed legitimus, naturalis, vnicus, æternus, coæternus, consubstantialis, deus de deo, lumen de lumine, deus verus de deo vero, per originē non per adoptionem. Dilectus quia secundum, quod est verbum & deus, tantum diligo ipsum: super excellenti, & infinito amore sicut diligo me ipsum, & ipsam diuinam essentiam, in qua ego & ipse vnum sumus. Secundum vero humanitatem assumptam, id est secundū quod homo diligo ipsum plus quā totum vniuersum: quia in quo omnia, & per quem omnia & propter quem omnia dicit Paulus, quasi dicat, tantus est valor personæ Christi, quod licet nō mouisset deum creare vniuersum sua bonitate, tamen valor, & meritum personæ Christi, secundum quod homo mouisset ad creandū omnia. Non solum secundum quod est verbum dei, per ipsum omnia facta sunt. i. in quo omnia: sed secundum quod

Rom. II.

quod homo. id est causa ipsius per quæ omnia, & propter cuius meritum omnia sunt facta. Et ratio huius dilectionis est: quia contulit illi maius bonum, quàm alicui creaturæ, scilicet personalem vnionem, & cõtactum ad verbum inseparabilem & gratiam sine mensura: quod est illud maximum bonum & maius bonum de quo Ioã. dicit, pater quod tradidit mihi maius omnibus est. ¶ In quo mihi complacui, id est in quo complacentiam habeo ab æterno, eo quod genui talem filiũ, tam perfectum, quod vnus est, & secundum non habet. Si enim dilectatus est deus in operibus suis: quanto amplius in filio suo. ¶ Ipsum audite. Hic est de quo loquutus est Moyses in lege dicens. Prophetam suscitabit dominus de medio fratrum vestrorum illum sicut me audietis, omnis anima, quæ non audierit prophetã exterminabitur de populo suo. Et loquebantur de excessu, quã completeretur erat in Hierusalẽ. i. de morte, quæ dicitur excessus, eò quod excedit, superat & vincit. Vnde. 2. Macha. 10. Loquẽs de morte Antiochi dicit sic. Antiochi vitæ excessus ita se habuit. Vnde de mortuo dicimus, quod excessit id est quia de loco cecidit, id est alijs locum cecidit. Vel melius dicitur mors Christi excessus quia per mortem suam omnia excessit. Nam excessit sapientiam: quia cum essent multi modi saluandi mundum, qui videbantur hominibus conuenientes iuxta statutum potentie diuinæ: tamen ipsa diuina provide tia elegit modum disconuenientius iudicio humano. Vnde 1. Cor. 1. Pau. Nos predicamus Christum crucifixũ Iudæis quidẽ scandalum: gentibus autẽ stultitiã & alibi. Quod stultum est Dei sapientius est hominibus. Nã stultam fecit deus sapientiã huius mundi. Vnde Iob. Qui comprehendit sapientes in sapientia sua, & prudentes in prudentia sua. Et August. non fatiabar considerare magnitudinem diuini consilij, & altitudinẽ quando vidi quod accessit homo, id est Christus ad cor altum, id est, consilium diuinum per vnionẽ ad verbũ, & exaltatus est deus propter quod, & deus exaltauit illum. Secundus excessus fuit iustitiæ. Vnde Iatro. Nos quidem iuste patimur: nam digna factis recipimus. Hic autem nihil mali gessit. Vnde quasi verẽ cognoscens, quod non pro se: sed pro iustificatione aliorum pateretur, quasi redemptor & saluator, quod est solius Dei cognoscens diuinitatem, fecit prout potuit reuerentiam, vel diuino acato

1. Cor. 1.

Psa. 63.

ph. 2.

Luc. 22.

bou p

no acato

no acato corporis gestu, & inclinatione, mēte & corde, & ver-
bis dicens. Domine memento mei dum veneris in reguū tuū
quasi dicat, scio quod non moreris pro iniustitia tua, nec ad iu-
stificandum te: sed pro iniustitia totius mundi, & ad iustifican-
dum me. Vnde tanquam Deū te oro, vt memineris mei dum
veneris in regnum tuū. Secundus excessus fuit charitatis: quia
maiores charitatem nemo habet, quā vt animam suam pe-
nat quis pro amicis suis. Excessus fit, quādo non tantū pro
amicis: sed pro inimicis quis moritur. Pro tuis inimicis, o Chri-
ste existis in cruce in maiori tormento in ipsa mortis agonia,
quādo magis exaltata est iniquitas inimicorū: tunc exaltata
est magis misericordia, & charitas diuina dicēs. Pater ignosce
illis: quia nesciunt quid faciunt. ¶ Quartus excessus fuit cru-
delitatis: quia crudelitas vniuersaliter in omnibus membris.
intimior quia dinumerauerūt oīa ossa meā: atrocior, quia vsq;
ad mortem, mortem autē crucis. Vnde in canticis, colum-
ba mea, in foraminibus patre, in cauerna macerix. Bernad.
Ecce homo, id est mira tu hombre, & Deum tuum à pedibus
vsque ad caput. & dices, quia nunquam vidisti nec cogitasti
tam crudelem lanienā, id est carnereria factam in bruto quā-
to magis homine, Vnde dicit in foraminibus Petre, in cauer-
na macerix, Tormentum crucis tam crudele, conclauius vi-
uus. Itaque quando leuatus in altum corpus inclinabatur ad
cadendum: solis clauis sustentabatur. Quando sustinetur in
pedibus se desiniembran, y descoyuntan, y desgarran, los bra-
ços, quando sustinetur in brachijs pedes se desgarran. & con-
currit sanguis ad loca clauorum, nec habet vnde exeat liber.

Luc. 23.

Psa. 21.

Ph. 2.

Cant. 2.

Psa. 48.

Mar. 15.

¶ Similiter loquebātur de excessu paupertatis, simul in
vnum diues, & pauper: Quis enim vniquam vidit tantum
extremum? diuinum secundum quod Deus, & extremum
paupertatis secundum quod homo. Dic quis homo est tam
pauper qui in articulo mortis careat lecto. Ex re gloriæ
moritur & habet crucem pro lecto. Et quis est tam pau-
per, qui non habeat pannum, quo operiatur corpus mor-
tuum, & pannum, quo operiat partes verecundas corpo-
ris viui? Et quis tam pauper, vt deficiat vas aquæ peti-
tum coram multis in ipsa mortis agonia? quod non habuit
Christus: sed dabant ei vinum mirrhatum cum felle mixtū.

Et quis

Et quis tā pauper cui deficit mortaja? Vnde nisi quia Ioseph mercatus est lindonem mundam, non habuisset. Et quis tam pauper cui deficit sepulchrum? nisi, quia Nichodemus posuit illum in monumento suo nouo, quod exciderat in petra, non habuisset sepulchrum, nec habet, vnde faciat funeralia: sed de eleemosynis quasi postulatum. Señor por amor de dios para enterrar vn defuncto.

Mat. 27

Sextus excessus efficaciz & efficientiz & virtutis: ipse enim est propitiatio pro peccatis nostris: & non tantum pro peccatis nostris: sed etiam totius mundi. Vnde Psal. Apud dominū misericordia, & copiosa apud eum redemptio. Habuit enim efficientiam, non tantum in hominibus: sed etiam in angelis, & hoc est quod dicitur Esa. Suspendam secum omnem gloriā domus patris eius, & Psal. Vasis craterarum vsque ad omne vas musicorum, id est angelorum.

psal. 126.

Loquebantur de excessu, sanctus Eren dicit, quod sic dicebant Christo in illo raptu transfigurationis. Gratias ingentes agimus tibi, quia videmus impleta in te, quæ nobis mandasti dicere, & proferre de te. Ex hac parte magnum gaudium ingeris nobis, vt prophetæ tui fideles inueniantur. Pro alia parte maximè dolemus, quod faciem tuam, quā nunc videmus glorificatam, & in quam desiderant angeli prospicere, tam cito in tua morte & excessu, quem completurus es in Hierusalem videbimus cum alapis cædi, sputam sanguinolentam, & mortuam, quæ tamen est facies plena gratiarū & gloriæ ad quam nos perducatur Iesus filius Dei.

i. Pe. 1.

Secundus sermo, Dominicæ secundæ, in quadragesima. Thema. Transfiguratus est ante eos. Matth. 17.

Prima pars erit de Christi transfiguratione
Secunda vero de nostra,

CHRIſTUS in Euangelio ostendit nobis gloriam vobis nos desideremus procuremus & speremus illam: saluatorem expectemus dominum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratū corpori claritatis suæ sed

Ph. 3.

sed quid prodest nobis, quia aperit nobis: vna tienda, & non plures: & dæmonium aperit nobis plures officinas, id est, tiendas superbia, luxuria, auaritia, inuidia, & rogat vt omnes emant ab illo: & omnia ponit in manifesto, vt in stitor. Ideo plures emunt ab eo, & pauci à Christo: quia mulier stulta per la lista compra la toca. Petrus dixit facimus hic tria tabernacula. Hieronymus dicit erras Petre, quoniam hic in terra non tria: sed vnum tabernaculum est ædificandum: quia vnus Deus, vna fides, vnum baptisma, & vnam sanctam ecclesiam Catholicam, & apostolicam ecclesiam, & non amplius confitemur. Eph. 4.

Assumpsit Petrum, Iacobum, & Ioannem, designant isti Apostoli tres conditiones boni Christiani, propositum emendationis vitæ, quod designatur in Petro, qui interpretatur cognoscens: sicut in corporalibus infirmitatibus freneticus, vix sanatur: sic in spiritualibus, qui non cognoscit culpam suam. Sacramentum confessionis in Ioanne, qui dicitur gratia: quia in vere confitente diffusa est gratia in labiis tuis. Virtus satisfactionis in Iacobo, qui dicitur luctator fortis: maxima nãq; lucta, & fortitudo ostenditur in satisfactione, & restitutione. Psa. 44.

Multi enim facile conteruntur de peccatis, & proponunt emendationem vitæ. Similiter multi facile postponunt vercundiam, & confitentur: sed aperire crumenã, id est, loculos vel marsupium, y hechar mano a la bolsa, & aperire manum, & soluere, pecuniam numeratam y pagar en conto pauci faciunt. Vnde de primo Iacobo vel Iacob legitur, Gen. 31. quod ponderabat valde coram Iaban socero suo: vrgebar nocte dieque, & æstu vrgebar & fugiebat somnus ab oculis meis & omne damnum ego reddebam.

Transfiguratus est ante eos ad confirmandum fidem: quia visus super omnia certificat nos. Resurrectio credita multum confirmat deitatem tamen transfiguratio visa magis confirmat. Qua de causa Philippus dicebat, ostende nobis patrem, Io. 14. quasi diceret Christo: quare multiplicas tot testimonia, sufficit vnum testimonium visus, & licet deitas non est visa: tamẽ est cognita per testimonium visus. Aliqua non videmus, quæ tamen per visum cognoscimus: vt video ignem per fumum: solem per lumen. Animam tuam cognosco: quia video te viuere: sic

- uere, sic diuinitas cognita per gloriam corporis visam. Vidimus gloriam eius, quasi unigeniti à patre. Per gloriam transfigurationis confirmatur fides nostra. Improperat infideles, quod dux noster est crucifixus: sputus tanquam leprosus, quod notat psal. Cū dicit, quod exprobauerunt inimici tui dñe, quod exprobrauerūt in cōmutationē Christi tui. Quibus satisfacimus per trāsfigurationē, nō per resurrectionē tantū. Nam si respicis Christū in monte Caluarie inter duos latrones, aspice eū in medio Prophetæ & legis latoris, cū reddunt testimoniu. In monte Caluarie vidisti faciem liuidam: in monte Tabor prospice faciem vt sol ibi vidisti nudum hic vide vestimenta eius alba sicut nix. Ibi irridetur, & subfanatur: hic voce patris laudatur. Ibi cecidit sub cruce eius onere depressus: hic visa eius maiestate discipuli ceciderunt in faciem suam. Ideo trāsfi à monte Caluarie in montē Tabor. In monte Caluarie videbis medium quo ascendere debes: in isto monte Finē ascēsus, scilicet, gloriam. In monte Crucifixionis videbis scalā per quam ascendere debes. In hoc monte videbis dominum in iuxum scalæ ibi docet theologiam, hic ostendit praxim, id est fruitionem. Ibi docet pugnare, hic ostendit coronam legitime pugnantibus. Ibi est sicut ros hermon, qui erat paruus mons sanguinem considera vt iorem, hic est mons Syon, i. visionis: quia in isto monte videtur gloria ideo Psal. ait Thabor & hermon in nomine tuo exultabunt. Hermon est mōs paruus circa iordanē per quem significatur mons Caluarie, & Thabor mons exultauit de gloria domini. Exulta in hermon: quia ibi proponitur vt exemplum vt vexillum, quod sequamur, vt regula vitæ à qua non discedamus. in hoc monte exultemus, quia ostenditur: vt præmium, & corona. Salomon egredimini filie Syon & videte regem.
2. Pars. Sequitur secunda pars de nostra morali transfiguratione. Transfiguratur filius dei non quod mutetur in sua deitate: sed quia apparet nobis mutari & transfigurari à pietate in iustitiam, & quod de misericorde mutetur in crudelem, & sicut imago in speculo transfiguratur: & mutatur secundum dispositione vultus aspicientis speculum? si vultus est albus, imago apparet alba. Si vultus tristis, imago apparet tristis, filius dei dicitur imago sapientie, speculum sine macula, & imago bonitatis
- Ioā. I.
Psa. 84.
Gen. 28.
Psal. 88.
Cant. 3.
2. Pars.
Sap. 7.

bonitatis diuinæ. Conscientia nostra est, quasi facies. Nam sicut homo cognoscitur per vultum: Ita in conscientia à deo cognoscimur. Nam homo videt ea, quæ foris apparent, Deus intuetur cor. Roma. i. Talis Deus ostenditur qualis est nostra conscientia: & eo pacto, quo transfiguratur conscientia nostra transfiguratur Deus. Nam conscientia piæ & misericordie apparet Deus pius, crudeli apparet crudelis & sic Deus apparet sanctus clemens, iustus, homini iusto, pio, virtuoso, & apparet peruersus peruerso, iniusto & crudeli: & sic vt dicit Psalm. Cum sancto sanctus est Deus, & cum peruerso apparet peruersus. Transfigura te in angelum lucis, & appareat facies tua, vt sol & vestimenta tua, id est, opera seu virtutes tuæ sint albæ, & celeriter Christus transfigurabitur tibi.

Psal. 17.

Hæc transfiguratio in monte pœnitentiæ fieri debet, & melius quam in arua Noë. Ibi animalia immitia nõ perdidit crudelitatem: sed in monte pœnitentiæ accedit homo crudelis, & egreditur pius. Intrat in hunc montem avarus, & exit liberalis: ingreditur luxuriosus, & egreditur amicus castitatis.

Signa transfigurationis nostræ sunt splendor faciei, & albedo vestimentorum, in splendore faciei notatur relictio intentionis in pœnitentia, quia debet fieri propter deum summe offensum. Hæc intentio est lucida, & pœnitentiæ dat splendorem pœnitentia facta ex timore seruili nõ est lucida: sed obscura: & facta propter mercedem temporalem, nihil lucis habet. de hac luce dicitur Mat. 8 si oculus tuus lucidus fuerit, totum tuum corpus lucidum erit. Exponitur de intentione faciente pœnitentiã lucidam & iustam. Et si oculus tuus habuerit aliquam partem tenebrarum. i. intentio praua dirigat tuam pœnitentiã totum corpus. i. pœnitentiã tenebrosa erit. Vestimenta debent esse alba sicut nix homines aliis vestibus vtuntur nocte, aliis de die. Vestibus vilibus concisis induuntur in nocte: de die melioribus & nouis in nocte notat peccatum: quia deficit lux. labor nocturnus multum fatigat operantem in statu peccati deficit cognitio, & labor nimius abundat Sapientiæ. lassati sumus in via iniquitatis. Vestes veteres concisæ, Ropa vicia sunt peccata, quæ in die gratiæ sunt relinquenda. Abiciamus

- ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis: sic vt in die honeste ambulem⁹, induamini vestes albas, sicut nix. Duplex est albedo: quædam naturalis: vt albedo niuis: alia artificialis, vt albedo parietis seu panni albi. In gloria habebimus albedinem niuis. Albedinem niuis habuerunt Adam & Euâ in statu Innocentiæ. Pro statu isto habeamus vestimenta dealbata artificio pœnitentię, in sanguine Christi sicut intinctæ dealbemus opera nostra, & virtutes. Vnde Apoc. Isti sunt qui lauerunt stolas suas in sanguine agni. Sed dicis sanguis maculat deturpat, quomodo lauat cum non sit album? sanguis facilliter conuertitur in lac calore naturali: vt patet in mulieribus nutrientibus. Sanguis Christi calore charitatis acceptus statim conuertitur in lac, vt illo mediante possimus dealbare nostra vestimenta, & lauare animas nostras, opera & virtutes si peccata vestra fuerint, vt coccinum: sicut nix dealbabuntur. Esai. 1. Si immitantur in dolio sanguinis Christi. Sed pœnitentia non sit suspecta. Approbanda est testimonio legis
- Sap. 22.** significatæ per Moysen, & testimonio Helix. 1. Zeli. veri. Pœnitentiam agamus approbatam à sacra scriptura: vt est illud facite fructus dignos pœnitentia. Et aliã legem ponit beat. Paulus Humanum dico propter infirmitatem. Exhibite mēbra vestra seruire iustitiæ: sicut exhibuistis seruire iniquitati:
- Esa. 1.** Zelo dei significato per Heliam debent eiici oues & boues à templo dei, facto flagello ex funiculis peccatorum. Nā peccata in memoria dura flagella sunt hominis, & eorundē peccatorum, secundum illud. Et peccatum meum contra me est semper. De isto Zelo psal. Zelus domus tuæ comedit me.
- Lucæ. 3.** Pœnitentia nõ solum approbatur à lege, & prophetia: sed à deo ipso voce de nube delapsa. Hic est filius meus dilectus: vt sit filius patris coelestis, Primò sit similis patri coelesti in officio, qui facit solem suum oriri super bonos, & malos, & pluit super iustos & iniustos: sic tuum amorē exerce in amicos & inimicos, & gratiam & misericordiam tuam effunde super p̄uiperes iustos, & iniustos non exacte eos examinando. Sis filius patris imitando illum in gressibus ambulate in dilectione, sicut Christus dilexit nos diligamus deum fortiter dulciter & sapienter, vt dicit beatus Bernardus sicut Christus dilexit suos vsque in finē. Tertio imitemur Christum in voce
- Io. 2.**
- Psa. 50.**
- Mar. 5.**
- Eph. 5.**
- Nam

Nam sicut clamās voce magna suscitauit Lazarum dicens ve- Io. 11.
 ni foras: sic clamemus spiritui nostro, veni foras dimitte im-
 munditiā, luxuriam, inuidiā: imitemur Christū in facie: quia
 facies eius plena est gratiæ: sic nra aia sit plena bonis desyde- Host. 15.
 riis, & rectis cogitationibus Cant. Ostēde faciem tuam. ¶ Vlti Cant. 2.
 mum testimoniū est, quod leuantes oculos solum Iesum vi-
 deamus nā sicut in morte oīa pereunt. s. diuitiæ, honores, ami-
 ci, & solum Iesum Iudicē videbimus: sic verus pœnitens, solū
 Iesum aspicere debet, tanquā exemplar vitæ suæ, tanquam si-
 gnū ad q̄ dirigere debet suas intētiones, tanquā vexillū, quod
 debet sequi in pugna, huius mundi: tāquam regula, à qua nō
 licet deuiare, quāto oculi magis distant à terra, tanto minoris
 quantitatis apparet terra, & res multo minores videntur. Vn-
 de tātum possent oculi à terra distare: vt non videatur. Vnde
 si oculi nostri in cœlo defixi essent, terra tanquā pūctus vide-
 retur. Idem cōtingit menti nostræ. Tantum per amorē inor-
 dinatum rei appropinquare potest, vt omnino nihil videat,
 vt experientia docet. Si digitus transuersus oculo appropin-
 quet, impedit visum cœli, & si mundus nimium diligatur, vel
 creatura aliqua parua, omnino impedit dei cognitionem, &
 amorem, & tantum res potest distare. i. non amari, vt nullius
 quantitatis appareat. Vnde Propheta dicit, aspexi terram, & Hier. 4.
 vacua erat, & gentes coram te, quasi non sint, & quasi momē-
 tum stateræ, & quasi fistula aquæ leuemus ergo oculos nos-
 tros ad deum, & tunc neminē videbimus, nisi solum Iesum
 omnia quasi nihil videbuntur in comparatione eius qui est
 omnia in omnibus. Nam psal. dicit omnia in sapientia fecisti Sap. 11.
 & impleta est terra possessione tua, bonitate tua, sapiētia tua
 quam concedere nobis dignetur qui cum patre & filio, & spi-
 ritu sancto viuus & regnat &c.

Tertius sermo Secunda dominicæ in Quadragesima.

Thema. Transfiguratus est ante eos.

Matthæi. 17.

Sivolueris istum sermonē predicare in festo transfigura-
 tionis in principio dic hanc salutationē. Nota quod ma-

ternitas virginis Mariæ fuit vna admirabilis transfiguratio in rebus per tempus ortis: nulla maior gratia, quàm filium dei vniri naturæ humanæ in vnitæte suppositi. Et anselmus dicit omne, quod Deus non est infra te est, eo quod mater domini es Transfigurari, & transire creaturam in matrē dei creatoris excellentissima transfiguratio est: in tantum quod videtur excedere Christi transfigurationē in tribus Primò in spectantibus los miradores transfigurationis, qui fuerunt Petrus Iacobus, & Ioannes, sed transfigurationis Mariæ fuerunt pater & filius, & spiritus sanctus, teste angelo Gabriele, de patre dixit, dominus tecum, & vocabis nomen eius Iesum, ecce Deus filius, spiritus sanctus superueniet in te: ecce Deus spiritus sanctus. Excellentior ergo est propter spectantes. Secundo Christus fecit ascendere Petrum Iacobum & Ioannem in montem Thabor. i. puritatis magno labore. Sed domina nostra fecit descendere patrem & filium & spiritum sanctum in montem puritatis in purissimis, & castissimis sanguinibus virginalibus, in quiete qualia sunt omnia opera diuina: quia sapientia attingit à fine vsque ad finē fortiter, & disponit omnia suauiter, id est, sine labore. Tertiò quia in transfiguratione Christi resplenduit facies eius sicut sol: sed in maternitate Mariæ, Ioseph non cognouit eam: quia tanta erat maiestas diuina apparentis in facie Mariæ sicut porviril, vel vitrum, quod sanctus Ioseph, quantumcunque sanctus non potuit intendere in faciem eius: sed voluit eam occulte dimittere, sicut Petrus dixit, Exi à me domine, quia homo peccator ego sum, si enim filij Israël non poterant intendere in faciem Moy si propter splendore vultus eius ex colloquio diuino: quanto magis Ioseph ex consortio maternitatis. Magna ergo excellentia ex consortio maternitatis, quæ vt transfiguret nos in deum dicamus aue Maria.

Audite & dicam vobis, quomodo Deus omnipotens, & clemens ad communicandum se ipsum homini, & vt ab eo cognosceretur quodammodo in hac vita. Primò se figurauit in omnibus creaturis: secundo in sacra scriptura: tertio in humanitate nostra: quarto in fide: quinto in glorificatione nostra Primò se transfiguratur in omni creatura. Vnde Gerson in

son in tractatu de simplificatione cordis alloquitur animam suam sic Quæro à te anima mea, quid est, quod amplius desideras in hac vita? Certe esse beatam, quod consistit in cognoscendo, & diligendo deum: quia bene scio, quod fecit deus hominem: ut summum bonum intelligeret, intelligendo amaret: quia hæc est vita æterna, ut cognoscant te, & quæ misisti Iesum Christum. Sed est dubium quomodo pro hac vita cognoscas eum: Respondetur per species intelligibiles, & Phantasmata: quia Philosophus dicit, oportet intelligentem Phantasmata speculari, aliter non potest fieri intellectio humana. Item quæro ipsas species intelligibiles, quas formas de deo, an sint particulares, an vniuersales sine aliqua contractione. Certe Respondebis, quod aliquando contingit te intelligere deum hominem magnum magnæ staturæ, vestitum indumentis pretiosis. Certe in ista imaginatione erras: quia non debes considerare deum, ut contractum ad aliquam creaturam non magnum neque paruum, album vel nigrum, frigidum neque calidum: sed debes cogitare quod est tantum bonum, quo nihil melius excogitari potest bonum inquam vniuersale & infinitum: sed secundum beatum Augustinum bonum hoc & bonum illud, tolle hoc, & tolle illud & vide ipsum bonum si potes, & videbis utique bonum omnis boni bonum. Nonne legisti theologiã negatiuam beati Dionysij? quia deus non est homo, non est leo, non angelus, non creatura aliqua. Scis quomodo te oportet facere in cognitione diuina sicut statuarius educendo. . . quitãdo o deba stando educit imaginẽ: sic tu detrahe à rebus creatis imperfectionẽ creaturarũ dimittẽdo eas in sua perfectiõẽ, & inuenies imaginẽ pulcherimã. Vnde quælibet creatura est quasi speculum dei representans ipsum deũ, & in quo inuenire poteris eum: quia inuisibilia dei per ea quæ facta sunt intellecta cõspiciuntur quando intelligis deum intellige sine creaturis: sicut qui ascendit in altum transcendens scalam non detinetur in gradibus scalæ, nec curat de illis: sed illud terminum, quæ vult attingere: sic ergo speculator & contemplator debet intelligere Deum, & debet ponere manum in latere scalæ, habendo in hac vita cognitionem dei, licet imperfectam: sed dices, quomodo possum diligere Deum, cum eum non cognosco nec video Respondeo, facile est, si aduertis. Pone exemplum de

Io. 17.
Ari. lib.
3. de aia
tra. 2. &
tex. 19.
& 30.

Rom. 1.

filio, qui antequam nascatur habet patrem in India, à quo semper accipit, & accipiet multa bona, quem tamen nunquam vidit, quæro à te ille filius habet conceptum patris sui? Respondis sic, qualem? non per species intelligibiles, quas non potest formare eius quem nunquam vidit: sed habet conceptum vniuersalem, & confusum: & certum habet, quia ille est pater: suus dominus, gubernator, curator dilectus, &c. Sicut ama Deum sub istis rationibus. Concluditur ergo quia sic Deus se tibi dedit sub conceptu vniuersalis, & infiniti boni. Itaque Deus infigurabilis est. Esa. Cui similem fecistis deum, aut cui imagini assimilastis? Verè tu es Deus absconditus: manifestare ergo coram Ephraim, Benjamin, & Manasse.

Esa. 40. **¶** Audi etiam clementiam diuinam. Dicit Paulus Inuisibilia dei per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: itaque se figurauit deus quodammodo in omnibus creaturis vestigiū ponens in eis. Et hæc est prima figura diuina, & creatoris, qua Deus, & creator sapiens, potens, bonus, in omni creatura se figurauit. Sed quia homines Philosophi sapientes, putantes se esse sapientes, stulti facti sunt. Errauerunt in prima figura diuina, scilicet creatoris errore magno, scilicet idolatriæ quia mutauerunt gloriam Dei in corruptibilem in gloriam imaginis corruptibilis creaturæ, volucrum, serpentum, quadrupedum. Ideo figurauit se in secunda figura. id est, in sacra scriptura, quæ potissimè correxit illum errorem, dicens. Audi Deut. 6. Israël, Dominus Deus tuus, vnus est. Non facies deos alienos, nec adorabis sculptile: sed similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis. Et vt amplius appareat diuina clementia. Non contentus Deus cum figura creaturarum, & sacre scripturæ figuratus est in homine quando verbum caro factum est. Quoniam olim Deus loquens in Prophetis, nouissime nobis loquutus est in filio, quem constituit hæredem vniuersorum, sicut imago non apparet distincte, & perfecte in sigillo nisi imprimatur in cera: sic verbum Dei, imago bonitatis diuinæ, non ostendebat perfectiones diuinas vsque in cera virginali fuit impressus factus homo, vt dum visibiliter eum cognoscimus ad inuisibilem perfectionem eius rapemur, Et sicut sigillum si semel impressum non facit imaginem perfectam bis imprimitur etiam ter: eodem modo verbum Dei

Dei est impressum in homine per creationē dum sancta trinitas dixit, faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram: sed imago per peccatū est deleta. Propterea iterum in incarnatione est impressa. quando verbum caro factum est. ¶ Quarto figuratur Deus in fide: quia fides est substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentium. Benedicta substantia: quia sicut nemo vidit substantias rerū: quia dicunt hoc philosophi: sic Christianus credit Deum esse, licet Deum nemo videat: quia dicit fides.

Gene. 1.

Heb. 11.

Ioan. 1.

Ioan. 3.

1. cor. 13.

Esa. 31.

Psal. 36.

¶ Quinta transfiguratio est & vera, de qua Ioā. in canonica dicit, Cū apparuerit, similes ei erimus, & videbim⁹ eum, sicuti est: & loquitur de transfiguratione in Deū per amorem: quia ignis domini in syon, & caminus eius in Hierusalem: quando torrente voluptatis potabit eos, & inebriabuntur ab vbertate domustuæ, & tunc dicent, domine bonum est nos hic esse, Nec tantum transfigurabitur anima in deum: sed etiam corpus & propter dotes claritatis, subtilitatis, agilitatis, & impassibilitatis. Vnde Paulus. Saluatorem expectamus, qui reformat corpus humilitatis nostræ. Nam anima & corpus habent

ph. 3.

se sicut amici inuitantes se. Corpus prius formatur in ventre, antequam anima creetur, & cū peruenit ad perfectam dispositionē, & ad infusionē animæ. q. eam inuitat vt veniat ad ientaculum, & cibi ponuntur secundum conditionem & qualitatem inuitantis: sic anima percipiat conditiones corporis inuitantis, scilicet famem tristitiam, timiditatem, dolorē, & multas alias pafiones sibi à corpore communicatas in gloria contrarium contingit: quoniam anima inuitat corpus ad conuiuium secundum illud Apoc. Vidi sub altari Dei animas interfectorum, quæ clamabant, Vsq̄quo domine non vindicas sanguinem nostrum, & non dimittis corpora nostra venire. ad conuiuium, ex quo inuitantur ad conuiuium gloriæ, ideo conuiuium & cibi erunt secundum qualitatem & dignitatem animæ inuitantis, & cibi erunt quatuor dotes redundantes à gloria animæ in corpus.

Apo. 6.

In gloria erit vera transfiguratio Christi, qui verè in corpore habet omnes dotes gloriæ quas dum viueret possidebat secundum titulum licet, non vtetur eis. Vestimenta, id est membra Christi, sunt alba sicut nix. Nam in passione fuerunt sicut

cut vestes ponderosæ in gloria sunt albe sicut nix. Ibi neminem vident nisi solum Iesum, qui est omnia in omnibus. Ibi vero dicit deus beatis, nolite timere: quia nullus timor erit ibi: sed securitas & certitudo æternitatis gloriæ ad quam perducatur nos Iesus,

Sermo quartus, Dominice secunde in Quadragesima, de Euangelio Chananeæ. Thema. Sanata est mulier ex illa hora.

Matth. 15.

INTRODVCTIO.

INfirmus proponit visitare. S. Iacobū, vel sanctam Mariam de Guadalupe, & in tempore conueniente egreditur ad conplendum promissum: sic hæc mulier Chananea egreditur ad videndum sancta sanctorum Christum, vt medicinam quærat filix suæ: & statim obuiat Christo ratio est: quoniam ipse quærebat Chananeam, & quærebatur ab ea. Qui quærit amicum & non quæritur ab eo difficulter inuenit eum, sed si quærat ab amico faciliter inuenitur. Christus venit quærrere peccatores. Ideo figuratur per Ioseph quem inuenit quidam errâtem in agro, interrogauit quid quæreret respondit fratres meos quæro: sic filius missus de valle Ebron à patre æterno vt visitaret fratres. Errabat in agro mundi, imò perditus est triduo: & interrogatus à matre sua, quare sic errauerit, & perditus fuerit respondit. Nesciebatis, quia in his quæ patris mei sunt oportet me esse ac si clarius diceret. Nesciebatis quia fratres meos quæro, quia filius hominis venit quærere & saluum facere, quod perierat. Hac de causa egresus à finibus illis secessit in partes Tyri, & Sydonis ad quærendam Chananeam. Et nota, quod in concione exponetur euangelium mystice. Notatur in isto accessu quod portauit nostros labores & poenas, non tamen assumpsit nostras culpas, quoniam homo est poenæ culpæ subiectus. Et Christus non

non assumpsit totum. scilicet culpam & poenam, sed solum partes, scilicet, nostras poenas, famem sitim, & labores. Propterea dicit quod secessit in partes Tyri & Sydonis. Hoc notabatur in rubo ardenti, qui tamen non comburebatur: quoniam Christus assumpsit nostras poenas, ideo ardet. Non assumpsit culpas vel peccata: ideo non comburitur: quia ignis comburit contrarium sic nos habemus contrarium peccatum, ideo comburimur. Reliquie ignis, scilicet cinis corruptionis in nobis remanet. Nullum contrarium habuit Christus, quia peccatum non habuit nec inuentus est dolus in ore eius: ideo caruit cinere ignis, id est incineratione: quia non dabis sanctum tuum videre corruptionem in partes Sydonis, qui interpretatur venatio, quia Christus venit ut venator, vestitus vestibus nostre humanitatis. Apostoli fuerunt: sicut canes venatici, & sub hac forma accepit nostros labores, & secessit in partes Tyri & Sydonis, & ecce mulier Chananea: per quam significatur peccator, qui commutari debet. Sic enim interpretatur Chananea, id est commutata. Peccator mutari debet ut mutatur natura arboris, quæ in hyeme est quasi mortua, priuata folijs, floribus, & fructu: & in vere reuifescit: & quasi resurgit: sic peccator est mortuus vite gratiæ, folijs verborum bonorum, floribus, id est bonis desiderijs, & fructu, id est quia nullum fructum dignum poenitentia habet: reuifescit per poenitentiam. Mutetur, ut aquila cuius iuuentus renouatur percutiendo lapidem cum pico: sic confessione peccatorum innouandus est homo. Mutatur vxor relinquit ciuitatem & commoratur cum viro suo, verè sic anima nostra sponsa Christi per fidem debet commorari cum Christo quasi cum viro suo. Qua de causa dixit Deus ad Abraham. Egredere de terra tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monstrauero tibi. O peccator egredere de terra, id est, conscientia praua, quæ est dura sicut terra, & de cognatione tua, scilicet, relinque occasiones peccatorum, & dimitte domum patris, scilicet prauam affectionem, & iniquam volitionem quoniam prauus consensus est domus dæmonis, & nidus eius in quo ipse habitat: & veni in terram visionis, id est, gratiæ, in qua CHRISTVS videtur, & cognoscitur. Nam ubi est charitas, ibi Deus est. Ecce qualiter CHRISTVS egredi

Exo. 3.

1. cor. 13.

1. pet. 1.

Psa. 102.

Gen. 12.

- egreditur, & peccator etiam egreditur cum Abraham, sed tunc est difficultas, quis prius egreditur Christus an peccator. Nam rogant se in egressu. Anima rogat deum, vt prius egrediatur: ideo orat, conuerte nos Deus, & conuertemur ad te. **Tre. 5.** Christus rogat conuertimini ad me, & conuertar ad vos & alibi, Appropinquate deo, & appropinquabit vobis, ego sto ad ostium, & pulso: si quis aperuerit intrabo, Aperi tu & ingredietur Deus. Respondetur prius in **Io. 15.** egreditur Deus auxilio generali & speciali: quia ipse dicit, **2. Cor. 3.** sine me nihil potestis facere, & Paul. Non sumus sufficientes aliquid cogitare ex nobis, tanquam ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. celeriter egredi debet anima consentiendo diuinæ inspirationi. Iesu fili Dauid miserere mihi. Filia mea malè à dæmonio vexatur. Nota quod Chananea. Põderat valde infirmitatē & tormentum filix, dicens malè. Nos enim cum exoramus aliquem negotium faciliamus, vt citius fiat: sed ad negotiandū cū deo y para mejor despachar debemus aggrauare negotium, & sic citius expeditur Dauid enim multum ponderauit suam causam cum dixit ad Natham Prophetam, peccaui, & cito expeditum est suū negotium. Cū intulit Nathan, transtulit dominus à te peccatum tuum. Qua de causa Chananea multum aggrauat causam suam cum dixit. Malè à dæmonio vexatur.

2. Reg. 12 negotium. Cū intulit Nathan, transtulit dominus à te peccatum tuum. Qua de causa Chananea multum aggrauat causam suam cum dixit. Malè à dæmonio vexatur.

Miserere mei: Cur non dicis filix meæ: sed mei? Respondetur, quia sicut foetus naturaliter generatus, quandiu est in ventre matris, pars viscerum eius est: ita quod donec pariat mulier, & foetus egrediatur in lucem: non sunt duo: sed vna caro: sic peccata in anima genita per culpam, qualitates animæ sunt, & quasi i. lem cum ipsa anima: sicut ingredo cum nigro, donec parturiat peccata per contritionē, & pariat in lucem per confessionē. Vnde bonus confessor habet officium obstetricis ad educendum peccatum, vt colubrū tortuosum. Peccata enim sicut genimina viperarū disrumpūt viscera matris, imò peccata occiderūt Christū i cruce, matrē semimortuā reliquerūt. Vnde stabat iuxta crucē Iesu. Nā sicut Christus est pater græ: ita virgo Maria est mater misericordix & græ. Et ei nō respondit verbū Christus. Quomodo verbū patris omnipotentis tacet: fons viuus claudit aquam? **Io. 9.**

Thefa.

Theſaurus abſcõditus & ſciẽtia inuiſa. Quæ utilitas in vtriſq;? Can. 19.
Vbi eſt ergo verbum ſi non reſpondeſ verbum? Vbi pietas?
Vbi miſericordia? Vbi bonitas? Vbi eſt illud clamauit ad me,
& ego exaudiam eum.

Dimitte eam. Hæc mulier primò meruit interceſſionẽ Apoſtolorum. Quæritur, quiſ tenet illam, quia dicunt dimitte eã, ſueltala. Certè ſecundum Chriſoſt. ex quo clamãdo non exauditur petens, & repulſa non fugit, adorãdo, & non recepta ſtat certum eſt, quod aliquiſ habet eam ligatam. Cant. 3. Inueni quem diligit anima mea, tenui eum, & non dimittam. Certum eſt, quod Chriſtus tenet eam ligatam gratia ſua, de qua pſal. Pſa. 138.
Et enim illuc deducet me manus tua. Niſi enim deus tenuiſſet eam fide, ligafſet charitate, firmafſet ſpe, quaſi ſoluta reſceſiſſet: ſed triplex funiculus difficulter rumpitur. Cũ ergo diſcipuli rogant dimitte eam, non rogant, eam dimitte modo, quo dixi: imò nec orandũ eſt dimitti ſed potius teneri. Vnde Chriſtus dixit diſcipuliſ. Et voſ vultis recedere? Reſpondit Petruſ, Quo ibimus domine, quia verba vitæ habes? Ab alia ergo ligatura rogant diſcipuli eam dimitti, ſcilicet, à ligatura culpæ, & catena peccati, de qua Auguſt. Terrebat me domine catena ferrea, & quidem non ferrea: ſed mea ferrea voluntas. Vnde culpæ ſunt vt catenæ: quia peccatum, quod per pœnitentiam non diluitur, mox ſuo pondere ad aliud trahit: ita vt ex multis peccatiſ componatiſ catenã, qua peccator trahitur ad infernum, vt boſ ad viẽtimam. Eccl. 4.
 Ioã. 9.

Dimitte eam. Tribuſ cauſiſ petunt eam dimitti. Primò, ex compaſſione illiuſ quaſi proximæ. Secundò pro redimenda ſua vexatione: quia eoſ vexabat clamore. Tertio, propter cõcurſum hominuſ ad clamorem eiſ, erubeſcebant.

Dimitte culpam, & remitte vel indulge pœnam, **Quare domine non eam exaudiſ: quare vexaſ eam reſponſionibuſ duris? vbi eſt clementia medici? ita durè opprimis vulnuſ! quod vehementer emungit, & eicit ſanguinem. Reſpõdetur, ad extrahendam omnem putredinem cordiſ, & amaritudinem facio, quia ſic oportet dimittere illã: quia anima eiſ in amaritudine eſt: neceſſe eſt premere illam: vt elidatur animæ putredine, venenum & amaritudo. Vnde Eſa. Conteram Moab con** pro. 30.
 4. Re. 4.
 Eſa. 30.
 tritione præualida, quaſi languncula, ita vt non poſſit portari
 in ea

in ea nec ignicul⁹ separata & euulsa amaritudine, statim fluet dulcedo.

Non est bonum sumere panem filiorum, & dare canibus, etiam domine, Nam & catelli comedunt, &c. Tu dominus & ego canis tuus. Tu me in honoras, ego te reuereor. Etiam domine consentio in hoc, quod me vocas canem. Fac mecum, sicut facit dominus cū cane suo. Nam & catelli edunt de micis. Non peto panem magnum: quia inuerecundum esset, y mal comedimento: sed peto micas miraculorum, quæ fecisti inter Iudæos dominos meos, & filios tuos. Circa hoc dicit Chrysostomus. Admiremur de resurrectione Lazari, si vidissemus, sed amplius de fide & constantia huius foeminae. Super omnia miraculum huius mulieris stupeo: fanitas filiae meae, ut mica est, in comparatione miraculorum, quæ fecisti inter Iudæos. Utinam nos essemus boni canes, utinam ego nocte darem latratus ingrediente latrunculo, id est praua cogitatione, & fodiēte domū cordis mei. O si ego custodire aīam meā, ut bonus canis custodit dominum suum? O si essem canis demuestra, qui odore sequitur prædam. Christus est præda nostra, beneficia nobis exhibita à Deo sunt quasi odor, quem odorantes, y ceuados prædam nostram sequi debemus. Et sicut canis non quiescit donec prædam arripiat: imò laborat, & fatigatur, donec prædā capiat. Sic nos similiter faciamus.

Inquietum est cor nostrum, donec perueniamus ad te dicit beatus Augustinus. Sed aduerte quod intrante præda aquam, statim perdit canis odorem: sic in morte perditur odor: quia vita est sicut fluuius, qui intrat mare, scilicet, mortē sicut poeta Castellan⁹ dixit. N^{ra}s vidas son los rios, q̄ van a parar en el mar, que es el morir. in morte perditur fides: quia visio succedit fidei. Peccatores catellis comparantur. Nam catelli ludunt indifferenter cum omnibus: sic peccatores in omni genere peccandi gaudent. Cum diuitijs ludunt auari, cum honore, ambitioſi, cum delitijs luxuriosi. Pondera quia dixit, Catelli comedunt micas non crustulas panis: Quia iusti & boni Christiani accipiunt gratiam sacramentorum. Nam gratia est sicut mica: elementa sunt, quasi crusta panis, o corteza. Ca
 x. Re. 21. telli figurantur in pueris Alexandri qui comedebant de cibis mensæ

mentis regis, id est Christi.

Fiat tibi sicut vis, quasi dicat. Tu esto medica filiae tuae, in qua currunt pariter potentia cum voluntate, & voluntas cum potentia, ut illud facias quod petis, & omnino possis, ut omnino no facias. Et ut omnino voluntas concurrat cum omni potentia. Itaque voluntas tua curet filiam tuam in ultimo de potentia, ex quo ego committo tibi in isto casu meam omnipotentiam fiat ergo tibi sicut vis. Ecce quomodo in iustificatione peccatoris gratia praeueniens ambulat simul & cooperatur. Paulus 1. Co. 15. Abundantius omnibus laboravi: non enim ego sed gratia dei mecum: quia deus neminem iustificat, nisi habeat bonum motum liberi arbitrii in Deum. O mulier plusquam muliericisti inuincibilem, mulierem fortem quis inueniet? procul, & de ultimis finibus praetium eius. Vbicunque praedicatum fu erit Euangelium hoc, in toto mundo dicetur, quod haec fecit in memoriam eius, id est Christi qui ad gloriam nos perducatur. pro. 30.

Sermo quintus Dominicae secundae, in quadragesima, de Chananea. Thema. Et sanata est mulier ex illa hora.

Matth. 15.

Sermo de fructibus confessionis, & de eius necessitate tractabit.

Necessitas confessionis primò probatur ratione Scot. in. 4. distinc. 17. Quicumque amisit gratiam tenetur illam querere iuxta illud, inquire pacem, & persequere eam, id est, gratiam. Et fundatur ista ratio in dilectione proximi praecipuum est, diliges proximum sicut te ipsum, id est prius, & maxime te ipsum, postea proximum. In hoc ergo maxime consistit dilectio proximi in volendo illi maxime vitam aeternam, & gratiam ad illam. Si ergo ex vi praecipui teneor proximo velle gratiam, amplius, & mihi. Cum ergo ista gratia via ordinaria est ligata sacramentis, & peccatori qui amisit gratiam, non datur alibi, quam in sacramento poenitentiae & confessionis. Sequitur confessionem esse de iure diuino & de necessitate salutis.

Exem-

Exemplum de domino habente in ciuitate multos infirmos, mittit medicum potentem sanare omnes, quotquot venerint ad ipsum: tunc certum est non omnes sanari, sed quotquot uenerint ad medicum: sic Christus sacerdotes habet sicut medicos applica. &c. Figura de serpente æneo eleuato a Moysse, qui licet habuerit uirtutem sanandi, non tamen sanabat, nisi qui attendebant serpentem. Et sic tu nisi uadas ad sacramentum habens uirtutem ex passione Christi, non sanaberis à morbo peccati. ¶ Secundo assignatur pro ratione authoritas Christi dicentis. Accipite spiritum sanctum, & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis peccata retenta erunt. In his uerbis secundum omnes dedit Christus discipulis potentiam cognoscendi, arbitrandi, iudicandi inter peccatores. Iudicium non potest fieri sine causæ cognitione. Cognitiono autem in isto casu non potest fieri nisi per confessionem partis, quæ debet esse accusator & reus & exequutor, scilicet, **Nu. 21.** uerdugo sui ipsius. De quo iudicio dicit beat. Paul. Si nos ipsos iudicaremus non utique iudicaremur à domino. Apparet benignitas dei: quia sicut magnam misericordiam fecisset cum debitore dando illi numeratorem, o Iuez de cuentas ad libitum como de manga: etsi ille iudex daret literam solutionis cartade pago. Dominus staret, por ella: sic deus se habet nobiscum mediantibus sacerdotibus.

Ioã. 20. Sed nota, quia prius dixit, Accipite spiritum sanctum, id est, gratiam spiritus sancti. ex quo quidam dixerunt sacerdotem existentem in peccato mortali non posse absoluere: sed non est uerum. Quia sicut seruus potest dare libertatem ex mandato domini: quia non ex uirtute sua: sed domini operatur: sic & sacerdos potest bene absoluere quamuis existat in peccatis. Sed tamen tunc ueræ animæ sacerdotis: quia contingit ei sicut aquæ baptismali, quia postquam baptizatus usus est, ad laudandum peccatum originale sacerdos mittit in profundum piscinæ: sic contingit animæ sacerdotis existentis in peccato absoluentis in peccato. Tertia ratio necessitatis confessionis secundum Adrianum fundatur melius in secundo membro, ueritas confessionis, scilicet, & quorum retinueritis peccata, id est non solueritis. Cum ergo ligatus necessario teneatur querere solutionem ex ratione Scoti supra posita de eo qui amisit gratiam. **1. Co. II.**

Et hæc solutio fiat in sola potestate sacerdotis ex verbis Christi dicentis hic. Et quorum retinueritis peccata, id est, non solveritis retenta erunt: ergo oportet ire ad sacerdotem in confessione pro solutione vinculorum peccatorum. Si dicis sola contritio sufficiet quantumcunq; remissa ad absolutionem culpæ, & si magna est cōtritio absoluit à pœna. Respōdet sed non absoluit à præcepto. Adde etiam quod similiter esset præceptum ecclesiæ, contritio ideo remittit peccatum: quia habet confessionē in voto: vel quia est cum proposito confitendi, & alias nō remitteret. Et Christus tantā auctoritatem dat ecclesiæ suæ, quod nec sua sacramēta nec sanguinē eius vult habere efficaciam sine ipsius autoritate: sicut sedula regis non habet effectum, nisi sit signata, ore ferenda. i. ad a magno cancellario vel à consiliariis, non q̄ alias non habet virtutem: sed quia ipse rex non vult, quod habeat virtutē & effectum seu efficaciam sine autoritate ecclesiæ. Figura de filio prodigo potest applicari hic faciliter: vsq; ibi. Cito afferte stolā primam induite illum, & ponite anulum in manibus. Et nota, quod si confessio non esset sacramentalis sed tantum virtus, plura commoda & fructus spirituales animæ sequerentur ex confessione. Primus fructus humilitas, sicut enim superbia iustum facit peccatorē, vt patet in lucifero. Sic humilitas peccatorē facit iustum. Vnde licet bonus non habeat aliud malum nisi superbiam, id est, exiltimationē boni, & cogitare se bonum, iam efficitur malus: Et malus quantumcunque malus, licet non habeat bonum, nisi humilitatem, id est, cogitare, quod est malus, iam est bonus. Hæc est dispositio, & quædam præparatio, vt conuertat illum deus, & misereatur eius: sic contigit Petro dicenti, Exi à me domine, quia homo peccator sum, & centurioni dicenti domine non sum dignus vt intres sub tectum meum. Certe in hac humilitate & indignitate, qua se reputauit indignum existenti sub tecto Christo se fecit dignum, vt sub eodem tecto staret simul cū Christo, id est, in paruo corde suo. Maxima ergo virtus est humilitas. Cum ergo actus & exercitium humilitatis sit confessio, in qua maior humiliatur minori, in qua est perfecta iustitia patet maximam esse virtutē confessionis, maximē quia reuelās secretum alteri, fecit illum dominum suum. Secundus fructus

Luc. 16.

Mat. 8.

f est

- est cognitio propria sui ipsius. Canticorum.1. si ignoras te ó pulcherrima mulierum egredere, & abi post greges sodalium tuorum. Ex hoc maximè excusantur filix lot à peccato: quia non iterauerunt peccatum suum cum patre non enim videtur imputari in peccato, quod non reiteratur in facto dicit origenes super genesim, in confessione cognoscit melius vnde claudicat homo quam alibi: & melius videt, quam alibi. Si allidit pedem, si tropieça, & cadit, & innititur, propriis manibus ad surgendum à peccato ibi in confessione melius aspicit homo librum rationum suarum de suscuentas, & videt beneficia recepta, id est, recipio, & expensas factas. Et oret dicens non intres in iudicium cum seruo tuo domine. Vel oret, Pone passionem tuam inter iudicium tuum: & animam meam Tertius fructus confessionis est verecundia, quæ maxima pars est poenitentix: quia est confusio adducens gloriam de qua Iob. Quare non in vulua mortuus sum, & egressus ex utero non statim perij? Cur exceptus genibus, & cur lactatus vberibus? Exponitur de peccato in cogitatione in consensu in opere, in consuetudine. Et bene dicit confusio adducens gloriam, id est, gaudium: sed quam noua cõtra positione: quia cum fructus spiritus sit gaudium pax acquiritur confusione.
- Gal.5. Quando gratia spiritus aduenit in anima, in contritione, & confessione adueniunt lachrimæ? Respon. veniunt forte in signum aduentus gratiæ. Nam sicut ad germen fructus venit ros de coelo, & quando venit ros est melius signum fructus sic lachrimæ contritionis in anima sunt optimum signum: nam magna est velut mare contritio tua. Nam sicut mare adducit cadauera ad littus: sic anima tunc educit peccata sua. In cuius figura Matthæus in conuiuio Christi edidit vitulos & altilia: bene ergo est confusio adducens gloriam.
- Et est confusio adducens infernũ, Quæro à te cur in confessione verecundaris? Dic si occidisses plures inimicos in campo, & tamen vnus mansisset fragilior aliis non esset verecundia magna non posse occidere illum? Certe sic. Ergo tu qui iam peccata tua occidisti in confessione, habes vnum tantum hostem fragilem, scilicet ipsam verecun-

recundiam. Ecce quia dæmonium in exercitu suo semper ponit retro, hoc est, per Retaguarda ipsam verecundiam. Vnde donec illam vincas, non habes Campum securum. Venerunt filij vsque ad partum, & virtus parienti non fuit, si prægnans parere non potest propter præsentem maleficum: sic verecundiam, quæ est tanquam malefica eiice ab anima tua, nec loquaris cum illa. Quomodo non habuisti verecundiam maculandi, & deturpandi te, & verecundaris te lauare. Quare erubescis cooperire verenda tua? Sed cooperiuntur peccata in confessione potius, quam apparent: iuxta illud, beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccatæ. Et quis vnquam erubuit vincere? & quid est contritio, nisi vincere peccata? & quid confessio, nisi manifestatio victoriæ? Et quare verecundaris emittere vel eiicere fordes adomo tua? lingua est quasi scopa quæ emittit foras fordes peccatorum.

Psa. 37.

Psa. 31.

Et nota, quod Christus peccata adulteræ digito scribebat in terra: quia sicut scripta in terra puluerulenta ad primum ventum delentur: sic peccata ad primum motum contritiõis delentur. Vnde Psalm. Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.

Psal. 31.

Quartus fructus est, consequutio misericordiæ diuinæ. In curia inferni viget iustitia diuina & ibi exaltatur iustitia punitiua Dei in coeli curia viget misericordia & iustitia, misericordia, quoniam præmiat beatos vltra condignum: iustitia viget: quia redit mercedem laborantibus in vinea ecclesiæ. In curia penitentiæ supereminet misericordia. Vnde Psalm. Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam. Et chananea, dixit Iesu fili David miserere mei. Crisost. Breue verbum, Miserere mei: & profundam habens sententiam bonitatem securitatē, & rationem veniæ: bonitatem compassionis, securitatem veniæ, bonitatem compassionis, & securitatem misericordiæ.

Psal. 50.

Mat. 15.

Magnam misericordiã exercuit deus creãdo hoïem ex nihilo: sed maiorẽ miã in redimẽdo hominẽ, redactũ in nihilũ propter peccatũ: quia sicut figulus maiorem amorem ostendit

ad lutum reficiendo, quam faciendo: sic deus in redimendo, quam in creando. Nec enim tā faciliter sum refectus, sicut factus: quia quando me fecit, dixit, & facta sunt: sed quādo me refecit, dixit quidē multa, gessit mira, pertulit dura: dura verba, duriora verbera, & durissima crucis tormenta Bernar. vel certe secundum magnam misericordiam tuam, scilicet, quia sicut viator misericordiam ostendit, infixio in limo profundo ipsum semel extrahēdo sed magnam misericordiam ei ostendit bis, vel ter eum deluto educendo, o bone Iesu quotiens (dicit Bernad.) eduxisti me delacu fecis, & luto miserix? Et sicut medicus maiorem amorē ostendit, curando infirmum ex recidiuo ex culpa sua quam de nouo egrotantem.

- Et nota, quod peccatores quodammodo compellūt deum exire à sua misericordia in iustitiam & sic exponitur mystice, egressus Iesus à mīa in iustitiā: q̄ notatur Gen. q̄ dixit, poenitet me fecisse hoīem. Quærit Augu. de quo poenitet? Poenitentia non cadit in Deū, nec pesar. (Vnde est blasphemia dicere, pese a Dios) Respō. quia cū misericordia dei sit super oīa opera eius (quia mīa eius præueniet me. i. cū de conditione dei sit facere misericordiā potius quā iustitiā: quia nō est voluntatis meæ mors impij, dicit dñs, & alibi, en vlciscar de inimicis meis poenitet ergo me, q̄a accidit casus in tota natura humana: vt quasi saliendo de my natural, percutiā hoīem castigando, & nō miserendo, delebo, inquit, hominē, quē creauī. Elicitur doctrina pro iudicibus, vt doleant quādo exercent iustitiam, si tamen in determinatione dolent & licet in executione ostendāt iram, non peccant.

- Patet etiam de isto egressu misericordiæ in iustitiam in Cayn homicida fratris sui, cum dixit illi Deus, vbi est Abel Gen. 4. frater tuus, vsque ibi, & sanguis eius clamat ad me de terra. Exponitur de egressu misericordiæ in iustitiā, quādo delicta tāgūt partem. Vnde caueamus comparere in iudicio dei vbi est pars læsa & quæruła: quia sicut bonus iudex non potest remittere, nisi satisfacta parte: quia tunc sanguis eius clamat sed vide ne tantū confidas in misericordia dei, vt sit spes stulta & vana: nec tantū diffidas, vt sit desperatio. Duobus calcariibus indiget homo, vt ferañ in deū. s. timore & amore. Vnde in tēpore maioris misericordiæ. s. in passione semper vsus est. Vnde

miseriordia & iustitia. Ecce in principio passionis, vsus est
 misericordia cū peccatrice: vt quid molestis estis huic mulie- **Mat. 26**
 ri iustitia vsus est cōtra Iudā, dicens bonum erat ei si natus nō
 fuisset homo ille. Misericordia etiam vsus est cū petro. Quia
 respexit dominus Petrum & iustitia vsus est cū mulieribus
 quæ lamentates sequebantur eum à longe. Quādo ait eis flete **Luc. 22.**
 super vos, & super filios vestros. Cum bono latrone exercuit
 misericordiam. Cum dixit hodie mecum eris in paradiso cū
 malo exercuit iustitiam oremus vt in morte vtatur nobiscum
 misericordia donando gloriam.

*Sermo primus Ferie quartæ post secundam dominicam
 in Quadragesima. Thema. Ecce ascendimus
 Hierosolimam. Math. 20.*

IN isto sermone sunt tria consideranda primum, quibus gra-
 dibus ascendimus, secundū, quibus descendimus, seu præci-
 pitamur à virtute in vicium Tertiū, qualiter iterū resurgere, &
 ascēdere debemus, De primo nota, q̄ Hierusalē interpretatur
 visio pacis: & peccator quandiu est in peccato est in bello: nā
 aduerfatur diuinæ volūtati nolendo facere quæ deus vult eū
 facere: & debet procurare pacē cum deo, quia in pace factus
 est locus eius: & sic ascēdat Hierusalē, sed quia iustitia & pax
 osculatæ sunt. Ad acquirandam pacem prius oportet pec-
 catorem de seipso facere iustitiā, & in pœnitētia condemnare
 peccatū. Nam in peccatore sunt natura & peccatū naturā nō
 vult deus destruere: quia ipse dicit, nolo mortē peccatoris: sed
 vt conuertatur, & viuat. De peccato ergo debet facere iudi-
 cium, & iustitiā. Gladius ad exequutionem iustitiæ, est cōtri-
 tio: quæ est gladius bis acutus, quo scinditur auersio à bono
 incōmutabili, & conuersio ad bonū cōmutabile. Malefacto-
 res puniendi sunt. .i. cogitationes pessimæ affectiones prauæ
 peccata exterioralocutiōes inordinate, seu detractiones, cōsue-
 tudines pessimæ significātur ista quinque; per quinque; reges, qui
 à Iosue sunt suspēsi in ore spelūcæ. .i. contritione: quæ est os, &
 principiū pœnitētiæ. Iudex est peccator in causa ppria: vnde
 scriptura dicit, iudicate mēm vestrā. .i. consciētiā. Tribunal in
 quo iustitia est discutiēda, est rō prouer. 20. Rex q̄ est in folio **Isa. 2.**

iudicabit populū. i. peccata accusator est cogitatio ad Ro. cogitationū accusantiū, & excusantiū: testis est consciētia. Rex secūdū cuius leges iudiciū est agēdū, est deus psal. honor regis iudiciū diligit. Nā cōtemnitur rex cum iustitia nō exequitur. Assesores huius iudicij, sunt virtutes. Nā accipitur castitas vt cōdēnet luxuriā abstinentia cōtra gulam charitas cōtra odiū humilitas cōtra superbiā. Nā rectū, est iudex sui obliqui carni fex seu verdugo est timor ps. confige timore tuo carnes meas. Istud iudicium secretum conuenit, & differt cum iudicio publico primo: quia in isto iudicio secreto idē est iudex, reus & testis: in publico aut nō secundo, differunt, quia in iudicio secreto confitens crimē absoluitur: in publico punitur cōfītēs. Tertio: quia in iudicio secreto proceditur per viā notarij. s. per confessionem partis vel: quia peccator cōprehenditur in operibus manuū suarū. In iudicio publico per coniecturas, per dicta, & testimonia aliorū inquiritur veritas quarto: quia in iudicio secrete intenditur vita animæ. Et in publico mors hominis, vtrūq; iudicium conuenit in hoc, quod vtrōq; intēditur bonū publicum & cōmune. s. bonū dei & eius honor. s. vt vindieta sumatur de peccatore secūdū dei voluntatē secundum Sco. in. 4. s. In puniendo cōueniunt in isto iudicio secreto traditur iudicibus, sicut in iudicio manifesto Iudices sunt conscientia, & ratio vnde beatus Pau. Si nos vtiq; iudicaremus, nō vtiq; iudicabimur à domino vel iudices, sunt cōfessores cōstituti adeo vbi dicit, quæcūq; remiseritis remittētur eis, & illudatur peccatū cum discooperitur ignominia, & confusio eius. Flagellatur triplici differentia flagellorum, scilicet, ieiunio, oratione, & eleemosyna, vñ in exo. flagellati sunt q̄ præerant operibus. i. peccatores præsidētes operib⁹ malis, spuitur, cum abominat, sicut sentina vitiorū, crucifigitur in cruce pñæ, pes crucis vilitas, & cōfusio peccati titulus pœnitētiæ bonitas dei: & sic pœnitēs consideret vilitatē peccati, & summā dei bonitatem vt affixus maneat in cruce pñæ toto tēpore vitę suæ, duo brachia crucis sunt timor inferni, & amor dei, & crucifixus est homo interior. Pau. crucifigentes veterem hominem cum cōcupiscētiis suis. Ecce iustitia q̄ agenda est de peccato, & gradus quibus acquiritur pax cum deo, & ascendimus Hierusalem, quæ est dicta pacis visis.

Secundum

Secundū quod est videndū. s. qualiter descēdit homo vel ca-
dit, vel præcipitatur, pro quo nota, q̄ quærit sancti, qualis sta-
tus est melior ad salutem æternā, status diuitis, an pauperis?
Respō. sic, status diuitis est magis periculosus, status pauperis
magis securus, status diuitis magis ad gratiā, paratus sed pau-
peris magis securus: status diuitis magis meritorius status
pauperis certior. Hæc conclusio est omnium sanctorum hic.

Probatur primum. s. quod status diuitum est magis pericu-
losus: & sufficeret nobis hæc auctoritas Christi dicentis duo-
bus fratribus, nescitis, quid petatis. Sed probatur ex nomine
ipso præpositionis. dignitatis, grāmaticus qui scit melius pro-
prietates nominum, dicat, præpositioni quot accidūt? Respō-
det, vnū tātū, quid? casus quot casus accusatiuus, & ablatiuus.
Certe bene posuit præpositioni diuitum & honoratorū cas-
us: quia hoc accidit illis cōmuniter Cayda per accusationem
inuidorum, vel per mortem.

Isti duo casus accidunt diuitibus: quia sicut in via in qua
est præssura, & multitudo ambulantium, ibi est depressio, &
compressio, lites & contentiones sobrehazteaca, mas hazte
alla: Itaque iter non capit eos: sic contingit in statu honorum
& diuitiarum: quia ibi vnus impellit alium, & fortior calcat
debile hinc est, quod Rebecca gerebat duos in vtero. s. Iacob Gen. 25.
& Esau: Vnus volebat præcedere alium in honore & maiori-
tatu: in nascendo prius collidebantur in vtero tanquā in an-
gusta via viscera matris rumpebātur: vt quis prius exiret de-
niq; præcessit vilior. s. Esau. Et denique in vita timens Iacob,
Esau, dixit illi, præcedat dominus meus, & sequetur seruus
tuus paruulos habeo teneros. Vnde Christus dicit, in mundo
præssuram habebitis.

Vnde nota, quod melioratio filij in Tertio, & quinto, non
fit cum bona conscientia, nisi duo concurrant. s. seruitium fi-
lij ad patrem, secundo meliores mores in filio, quā in aliis, ali-
ter non debet fieri, quod si filius & hæres per Deum nec ob-
stat de prædio quod dedit Iacob filio suo Ioseph, quia ibi nō
apparet, quod esset extra legitimam Ioseph: item, quia non
erat in tanto valore sicut tertium: & quintum, quod est di-
midium hæreditatis. Io. 4.

Licet alij dicūt iuste fieri palacio ruios in repe. quia quod

lege permittente fit, iuste fit: & quilibet potest uti iure suo, & quia leges iustæ transeunt in foro conscientia, in. c. imperatoris. quali dicat, quicumque legibus imperatoris obtemperare non vult, grande sibi periculum incurrit, id est mortale peccatum. Qualiter cadit homo ambiendo honorem. Figura Ezech. Facies leonis, & facies aquilæ, facies hominis, & facies vituli: ad acquirendum diuitias, & honorem in principio incipit tanquam leo, rapit ut opprimendo, dat ad usuram decipiendo. Nam diues aut est raptor, aut hæres raptoris. In progressu est sicut aquila: non cognoscit inferiores cum quibus ante dignitatem solitus erat conuersari, & non est mirum, quia honores mutant mores.

¶ Tertiò, cum accidit ambitiosis aliquod infortunium conuersantur, ut homines, signa familiaritatis ostendentes eis à quibus fauorem, vel auxilium spectant recepturi. In morte sunt, sicut vitulus in macello qui scinditur, comeditur: sic ambitionis fama post mortem laceratur, & eius fama deuoratur à multis: maledicuntur, expuitur, & abominabilis est memoria eius: nulla, eius memoria post mortem manet, quia perijt cum sonitu, & hac de causa dixit Christus istis fratribus, nescitis quid petatis, prima ratio quia vel quærunt sedere in regno vite præsentis, vel futuri, & eterni, si appetunt regnum præsens: nesciunt quid petunt multis de causis. Primò, quia in hac vite est labor: est regnum positum in confinio duorum regnorum contrariorum, scilicet regni cœlestis, & inferni: & cœlum & infernus semper sunt in continua pugna, cõtraria sunt ideo mundus in cõfinitio illorum positus semper patitur ab utroque, & est in continuo motu. Ideo ignoranter petunt sedere in illo. Amplius, Christus non habuit regnum in hoc mundo, nec illud possedit, si vero intelligunt de regno gloriæ, ibi nulla erit sinistra quia oues ponentur à dextris in gloria beatificandæ, & hedi à sinistris in inferno pugnandi. Amplius, ministri coram rege stant, & non sedent, Amplius, si per sinistram intelligitur gloria de humanitate Christi, & per dexteram gloria de deitate: etiam nesciunt quid petunt: quia beatorum gloria consistit in visione, & fruitione: & non in visione humanitatis. Amplius, gloria non confertur ratione sanguinis, aut aliquo respectu temporali: sed quia regnum cœlorum vim patitur, & violen

& violenti rapiunt illud. Amplius, quia in hac petitione sequuntur ducem stultum, scilicet, luciferum qui dixit, sedebo in monte testamenti. Amplius, quia gloria est petenda in tempore debito, scilicet post pugnam & victoriam: quia non coronatur, nisi qui legitime certauerit. Amplius, quia gratia dei vita aeterna, id est, est donum Dei: & datur illis, qui nouissime venerunt in vineam domini, & multoties primi excluduntur, & multi venient ab oriente, & occidente, aquilone & meridie: filijs autem regni eijcitur foras: ergo non ex meritis proprijs est petenda, sed ex summa Dei liberalitate. Amplius, quia beatitudo non propter se est appetenda, sed propter ipsum Deum in quo vltimate est quiescendum. Vnde non oportet sedere in appetendo beatitudinem: sed transite ad me, qui concupiscitis me, id est, non pareis, nec sedeat in re creata, nec in beatitudine: sed transite ad me, diligendo me affectione iustitiae. Amplius, quia non est meum dare vobis, nūquid Christo, non est data omnis potestas in caelo & in terra? non ne istis duobus discipulis paratum erat regnum gloriae sicut alijs electis? quomodo ergo dicit, non est meum dare vobis? Respondetur quod Christo secundū quod homo, non pertinet dare regnum, sed tantum Deo: quia gratiam & gloriam dabit Dñs. Tum quia istis Apostolis sicut & alijs electis non cōpetit gloria propter opera, sed ex dono Dei: & principaliter propter gratiam & aeternam praedestinationem: quae non fundatur in aliquo creato, sed tantum in voluntate diuina. Hinc est quod quia isti petebant gloriam à Christo secundum quod homo, & propter opera sua, bene respondit: sedere autem ad dextram & sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo. Amplius, non est meum dare vobis, id est non pertinet ad me dare vobis gloriam superbis, ouales nunc estis: sed humilibus, qualis ego sum, & volo electos meos esse: quia superbis resisto, humilibus autē do gratiam & gloriam, vel non est meum dare vobis: quia regnum caelorum non est dantis, sed accipientis, dicit hic glo. ordinaria: quasi dicat, quia Deus non est acceptor personarum: nec est distinctio Iudaei, & graeci: sed idem dñs diues in omnes qui inuocant illum: & dabitur quibus paratum est à patre meo, scilicet illis, quibus dicetur, Venite benedicti patris mei, &c.

Esa. 14.

ad.R. 6.

Matt. 8.

Ecc. 24.

Psal. 83.

Iac. 4.

ad.R. 10

Mat. 25.

Ex

Ex quo colligitur, quando à iudice petitur iniustitia, id est quod iustitiam vnus partis det alteri, bene potest dicere, quia non est meum dare vobis, quia non petit meum, sed aliorum, dicat iudex, vel rector, si petisses rem meam de domo mea forsitam dedissem: sed quia alienam petis nõ est meũ dare vobis.

Tertiò, exponitur, sed quibus paratum est à patre meo, pro quo nota, quòd illi quibus paratũ est regnum cœlestē, notantur. Matth. 25. Venite benedicti patris mei: possidete regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. In qua auctoritate notantur quatuor conditiones, quas habere debent quibus gloria est conferenda. Prima, quia datur benedictis, & iustificatis in corde: ideo dicitur, benedicti. Nam maledicti & excommunicati maiori vinculo excommunicationis sunt ligati, & ei ciuntur extra ecclesiam: sic existentes in peccato mortali sunt ligati vinculis peccatorum: & sunt eiekti extra gremium ecclesiæ: & non gaudent thesauro meritorum: & secundum præsentem iustitiam sunt eiekti ab ecclesia triumphanti.

¶ Secunda conditio, datur gloria pueris ablaetatis: ideo dicitur, patris mei. Nam in lege veteri paruuli non recipiebantur ad conuiuũ patris, nisi prius essent ablaetati, vt patet in Abraham qui fecit grande conuiuium in die ablaetationis Ysaac: sic ad mensam patris æterni non admittũtur, nisi ablaetati ab amore rerum temporalium, lac enim facit obdormire: & voluptas carnalis facit hominem dormire in peccato.

¶ Tertia cõditio, quæ possidetur fortib⁹ diuinis, & datur prædestinatis à deo: quia gloria de iure diuino nõ solum debetur angelis, sed hominibus electis à deo in huius figura dicit, Iustam rem postulant filiæ saphat, dari sibi possessionem inter cognatos fratres suos, per filios intelliguntur angeli: per filias anime create à deo.

¶ Quarta conditio, quia datur cum suis honoribus, & dignitatibus: & tantum datur de gloria, quantum potest aliquis acquirere. Non enim limitauit Deus certum gradum, vt non vltior acquiri possit: sed exposuit eam ad libitum merentiũ & pugnãtium pro illa, quod vulgo solet dici, facio mano, quia quanto quis magis laborauerit, & maiori conatu Deo seruerit, maiorem gloriam merebitur, quia nõ señalo Dios sueldo limitado, sed secundum maiorem conatum pugnantibus melius

lius præmium conferet quod nobis concedat.

Sermo secundus, quarta Feria, post secundam Dominicam. Thema. Ecce ascendimus Hierosolymam, & filius hominis.

Matth. 20.

In concione dicam septem gradus quibus ascendimus Hierusalem.

Hierusalem interpretatur pacis visio. non autem possessio ratio est: quia in vita presenti videtur pax à longe non tamen possidetur, in hac vita fumus in bello, in morte, iusti incipiunt habere pacem, ideo dicit Psal. Posuit fines tuos pacem, quia in morte præciosa iustorum incipit acquiri pax. Et est mirum. quia medium, & principium, & finis non conueniunt. Psal. 50. In principio natiuitatis nostræ incipit bellum, qui in iniquitatibus cõcepti sumus. In progressu vitæ viuimus in bello quod in morte terminatur, Vnde in figura dicitur, quòd Dæmon discerpēs hominem exiit ab eo, quia in morte per quam homo deuasatur: exiit Dæmon, & tunc anima pacifica remanet. Vnde edificatores templi vna manu edificabant templū & altera manu tenebant arma. In quo notatur quòd in constructione virtutum, semper aduersatur nobis Dæmon tentans nos. Et nititur destruere edificium virtutis quod construere conamur, ideo sumus in continuo bello, donec ascendamus Hierusalem, id est, possideamus cælestem pacem. Sed Dauid interrogauit. Quis ascendet in montem domini, aut quis stabit in tabernaculo tuo? Iustus habitat in ecclesia tanquam ciuis & domesticus, vnde beatus Paulus ait, iam nō estis hospites & aduenæ: sed estis ciues sc̄torū & domestici dei. Sed quādiu sumus in hac vita peregrinamur a dño q̄a nō habemus hic ciuitatem manentem. Vnde dedit Deus à principio locum omnibus rebus quas creauit. Nam dedit aerem auibusterram animalibus, aquam piscibus, sed hominibus non assignauit locum, vt ipse eligeret locum: & si vellet habe-

Psal. 147

Psal. 50.

Mar. 1.

Nec. 4.

Psal. 23.

ad ep. 2.

2. cor. 5.

habere cœlum. Et si vellet habere infernum possideret illum. Sed cœlum ascendere non possumus nisi mediante scala, ideo interrogat Psalmus, Quis ascendet in montem domini, id est, beatitudinem quæ significatur per montem, quoniã gloria sicut mons illuminatur à deo, & eminet cæteris partibus terræ, qua de causa ipse David statuit gradus quibus ad gloriam ascendere possumus.

Psa. 14.

— ¶ Primus gradus scale est, ingredi sine macula, id est, non habere peccatum mortale, quoniam peccator: vt dicit scotus post actum transeuntē peccati: habet maculam, id est, quãdam disconuenientiam in anima ad gloriam acquirendam,

Sco. 7. 4

dist. 14.

quæ etiã vocatur obligatio ad poenã vocat eternam, & offensa dei. Et ab his accidentibus derelictis post peccatum, dicitur peccator. Sed quomodo tolletur hæc macula peccati vt anima remaneat munda ab omni macula? Respond. tribus medijs, primo tollitur sicut macula existēs in tabula Alba. 5. mediante salua: & confricatione manus per saluam significatur cōtritio. Et per confricationem manus satisfactio, secūdo modo tollitur sicut macula pani rudis. s. per lixiuium, q̄ fit si aqua coletur p̄ cineres, sic cōsiderãdo peccata quę sunt quasi cineres effecti ab igne nr̄e cōcupiscētię, si coletur aqua lachrimarū per illã delebitur oīs macula aiã: licet fuerit tenax. Tercio tolletur sicut macula existēs in facie. s. p̄ balsamū sic sanguis

— Christi. q. balsamum emūdabit cōsciētias nr̄as. ¶ Secūdo gradus scale est: operari iustitiã. Vnde dicitur, qui operatur iustitiam ad hanc iustitiam hortabatur beatis Ioã. dicens facite dignos fructus poenitentia: nam sicut fructus vt sit pulcher: debet esse magnus maturus dulcis, sic poenitentia debet cōmensurari peccato debet esse matura. n. discretata dulcis, id est, debet fieri in gratia, poenitentia est species iustitię punitiue qua homo vindictam de seipso accipit animam suspendit in oratione: vt dicit Iob. suspendium elegit anima mea corpus attenuet Ieiunio in firmata sunt genua mea à ieiunio. Psalm. de diuitiis faciat elemosynam.

Luc. 3.

Io. 7.

Psa. 108.

— Tertius gradus scale est loqui veritatē in corde suo cū pximo suo veritas est cōformitas rei ad intellectum, si aliquo interrogate an sint latrones in via seu itinere respōdeat alius nō sunt, quoniã erāt sed recesserunt: dicit beatus Aug. q̄ mētitur in corde

in corde suo, ex eo quòd intelligit quòd non fuerunt ibi latrones, & hoc pacto omnis homo est mendax, quoniam aliud sentit intus, aliud ostendit foras. Et nota quòd farfa est retrato mendacitatis, nam rusticus fingit se regem, & simplex sacerdos episcopum ignorans doctorem subditus praelatum, sic in hoc mundo, rex portat coronam in qua se ostendit victorem, sed miserabiliter à suis passionibus vincitur. Iudex portat enses ad vindictam malefactorum, sed nullam vindictam capit de proprijs maleficijs. Episcopus portat mitram habentem duas puntas in quibus significatur duo testamenta quæ scire debet, & tamen est ignorans, portat Almaticam in qua significatur crux Christi quam super humeros portare debet, & tamen in delictijs totus versatur. Insignia militis, sunt nobilitas, scilicet diuitiarum antiquarum, & tamè eius officium est vim alijs inferre. Insignia mercatoris sunt, subuenire pauperibus cum mutuo, vel elemosina, & tamen per vsuram augent diuitias & statum suum. Insignia sacerdotis sunt alba vestis amictus, cingulum stolla, In veste alba notatur puritas, in amicto verecundia in cingulo castitas in stolla obedientia, totum contrarium exercet in opere interiori: ideo recte dicitur, omnis homo mendax, extra christianus, intus paganus, extra humanus interius diabolicus, extra virtuosus intra profanus, extra pulcher intus in compositus, extra apparet miles intus est raptor, extra liberalem se ostendit intus est auarus, extra rectus intus curuus, extra pius intus est leoninus, extra homo: intus brutum. Quae de causa omnis homo mendax, loquere ergo veritatem in corde tuo, vt ostendas te talem foris qualis es intus, vt non habeas duplicem iniquitatem, quia æquitas simulata duplex est iniquitas.

Quartus gradus, qui nõ eget dolum in lingua sua. Triplex est dolum, quidam officiosus & vtilis, quidam perniciosus, & quidam qui dat causam contractui. Primò, vsus est beatus Paul. cum dixit, Dolo cepi vos, isto dolo vsus est dauid quãdo simulauit se esse stultum coram rege achis desfluebant saliuæ per barbam eius collabebatur inter manus eorum impigebat ad ostia portæ hoc dolo quilibet christianus vti debet, coram achis, id est mundo interpretatur achis quomodo es, id est quomodo mundus existit. Cum omnis creatura vanitati subiecta sit, & perit mundus & concupiscentia eius fluant ergo saliuæ per

I. CO. 12.

I. Re. 21.

Adro. 8

per barbã, id est in bonis operibus & magnificis quę per barbã significantur humilitatem ostēde, & vilem in oculis tuis vt faciebat rex Dauid coram arca domini, collabere inter manus hominum, vt Iob faciebat. Exaltabat se cum redargueretur ab amicis ne in tribulatione deficeret deprimebat se corã Deo, vt non exaltaretur super se in superbia cordis. Impingere ad ostia ciuitatis per quã figurantur sacramenta ecclesiã, vt dicit beatus Augustinus, id est deuorum & pium te ostende in receptione sacramentorum, hoc dolo capies mundum, & non capieris ab eò, imò euades manus eius, vt Dauid euasit liber ab Achis.

Dolus pernitiosus in multis negocijs reperitur in mercatoribus decipientibus in substantia quantitate & qualitate mercium decipiunt etiam in pondere. Vnde pondus & pondus mensura. & mensura vtrumque abominabile est domino, reci-
 pro. 20. piunt vno pondere & vna mensura, & conferunt cū alio pondere, & alia mensura. In aduocatis reperitur promittunt victoriam clientulis, vt maius stipendium lucrentur.

Tertius dolus est, qui dat causam contractui propter quem rescinditur contractus de quo super sedeo, ne mittam falcem in messem alienam ad iurisperitos spectat differere de hac specie doli.

Quintus gradus est, non facere proximo suo malum, multis modis nocere possumus proximo, scilicet, in bonis diuitiarum, in bonis corporis, in bonis famę, in bonis animę, de quibus multi sermones possent conflare.

Sextus gradus est, & obprobriũ non accepit aduersus proximos suos, id est non audit eius obprobria, vt faciunt detractores qui peccata proximorũ libenter audiunt: & verenda fratrum suorum discooperiunt, vt Chã discooperuit verēda patris sui,
 Gen. 9.

Septimus gradus est, ad nihilum deductus est in cōspectu eius malignus, quia dæmonem eiicit à domo cordis, & confregit eius arma arcum scutum gladium, & bellum de quibus vide in tertia dominica quadragesimę.
 Psa. 77.

Hij sunt quibus paratum est regnum ab origine mundi quibus redemptor noster dicit. Venite benedicti patris mei
 Mat. 25. possidete regnum, & pondera ab origine mundi, quia ascendentes Hierusalem debent habere sex gradus signifi-
 catos

catos & figuratos moraliter in operibus sex dierum, & in requie diei septimę: hoc ponderat quidam doctor, & exponuntur per Hugonem. c. 2. de cōuersione peccatoris sic, cœlum spiritus est, & terra corpus: quia sicut cœlum est sublimius terra, & solidius sic excelentior est spiritus, q̄ corpus mūdus in sua primeua confusione significat hominem in sua iniquitate, & peccato, sicut enim mundus in sua confusione erat sine Luce, quia terra erat inanis & vacua, & tenebre erant super faciem abyssi, sicut in homine subiecto peccatis: non est lux cognitionis diuine, nec sui ipsius sed quasi sopitus iacet confusus & obscurus sine meritis proprijs ad leuandum se aut ad surgendum à peccato, quia postquam peccato nos obligauimus propria virtute surgere non valemus. Vnde ad iustificationem animæ sic confuse. Et vt sit conueniens ad suscipiendum regnum sibi paratum ab origine mundi, id est secundum originem operum in sex diebus.

Dicit Deus, primo fiat lux, scilicet quando peccatorem diuersis malis confusum & obscurum: lucis intime suæ gratiæ radijs illustrat, vt seipsum, & Deum cognoscat, iuxta illud beati Augustini. O domine Deus meus hoc tantum fac in me, vt cognoscam te & me. Itaque lux primaria significat primam sui cognitionem, deinde quasi in secunda die, id est secundo gradu iustificationis impij: fit firmamentum diuidens aquas ab aquis, id est virtutes à vitijs. Nam virtutes quasi aquæ superiores sunt, & vitia inferiores, firmamentum vero est discretionis virtus, quæ facit istam diuisionem inter vitia & virtutes in tertia die fit congregatio aquarum quæ sunt sub firmamento, id est, cohibitio & repressio viciorum, in locum vnum ne effluant in opera viciosa iuxta illud, sint lumbi vestri præcincti lumbos præcingimus, cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus, vel alia vitia. In quarta die fit luminare maius, id est cognitio Dei, & minus, id est cognitio sui ipsius, in quinta die sint, pisces, id est considerationes, & exercitia vitæ actiue, aliqui pisces nutriuntur in aquis dulcibus, & aliqui in amaris sic diuersa sunt exercitia vitæ actiue quædam dulcia, vt opera misericordiæ, quædam amara, vt opera pœnitentiæ.

Fecit aues, id est opera vitæ contemplatiue, & sicut aues volāt
 sursum

Omnia
 hæc i. r.
 c. Gene.

fursum, deorsum, in ante & retro, à dextris, & sinistris. Et aliquando manent suspensæ absque volatu, sic sunt diuersæ species contemplationis de quibus vide Ricard. lib. de Benjamin Denique sexta die formatur homo spiritualis qui secundum Deum creatus est. inspirato in eo spiraculo vitæ, iuxta illud, Cor mūdum crea in me Deus, & spiritum, rectum in noua in visceribus meis. Et sic emittit Deus spiritum suum & recreatur homo. Et renouatur facies animæ, septima die dat requiem, Quia dicit spiritus vt requiescant à laboribus suis. Et accipiant regnum paratum ab origine mundi quod nobis concedat Iesus filius Dei.

Psal. 50.

Psa. 103.

Sermoprimum. Feria sexta. post secundam dominicam. Thema. Dabitur regnum Dei genti facienti fructus. Matth. 21.

INTRODVCTIO.

QVæritur, an Iudæi cognouerūt Christum esse filium dei, id est, esse deum. Respō. Videtur quòd sic. Primo ista auctoritate irrefragabili Christi dicentis, hic est hæres venite occidamus eum. super quæ verba dicit bea. Hiero. Manifeste probat dñs his verbis Iudeos non per ignorantiam: sed ex certa scientia occidisse dominum. Idem dicunt Chriſto. & Amb. hic.

Respondet Nicolaus de Lyra, hic inquit, dicens, Quòd docti, & Sapientes vere cognorunt Christum esse filium Dei, simplices vero nō cognorunt Christū esse filiū dei. Vide ibi probationem. Sed ista responsio clare deficit in hoc, quia dicitur quòd simplices nō cognouerūt Christum esse filium Dei. Ex quo patet, quòd in die palmarum populus simplex acclamabat, Osanna filio dauid, benedictus qui venit in nomine domini. Et Sapientes Iudæi increpabāt illos, & Christum, dicentes nō audis, quid isti dicunt. & Christus respondit nūquit nunquam legistis. Quia ex ore infantium, & lactantium perfecisti laudem propter inimicos tuos? Vnde meo iudicio melius respondet Dionisius hic dicens, Quòd hæc quæstio habet duo puncta. Primum an iudæi crediderunt Christum esse mesiam primo

Mat. 21.

primo. 5. Christum esse deum, nunquam Iudæi cognouerunt
 nec crediderunt nec credunt neque credent, qui de suo falso
 mesias quem expectant hoc nõ credunt. Sed credunt purum
 hominem & tēporaliter regnaturum in qua opinione erant
 filij Zebedei, submittentem matrem: vt peteret dexteram & si
 nistram: auctoritates vero sacræ scripturæ prædictas & alias
 probantes Christum esse deum retorquent ad alium sensum.
 Vnde concluditur, quod istum articulum docti, & simplices
 pariter ignorauerunt: nec crediderunt: sed neq; credūt vsque
 in hodiernum diem. Sed de alio articulo, scilicet, quod esset
 Christus, & mesias in lege promissus dicendū est, quia mul-
 ti docti, & sapientes Iudæorum cognouerunt & etiam multi
 simplices aliquo tempore notitia quadā coniecturali, & pro-
 babilis: non euidenti stabili, & adhesiua bene cognouerunt de
 Iesu, quod esset suus mesias in lege promissus, sed post modi-
 cum tēpus prædicante Christo contra vicia Phariseorum sa-
 pientium maximè contra auaritiam & ambitionem ipsorum
 quia aduentus mesias tollebat redditus illorū decimas obla-
 tiones sacrificia iuxta illud. Cū venerit sanct. Sāctorum cessi-
 bit vnctio vestra propter hoc malitia eorum obcecauit eos:
 ita vt cognoscentes deum: non sicut deum glorificauerūt, sed
 euanerūt in cogitationibus, suis & putātes se esse sapientes
 stulti facti sunt. Dicit beatus Pau. de quibusdam sapiētibus
 gentilium Ro. 1. Hæc autem malitia Phariseorum non tātum
 creauit in sapientes Iudæos, sed in simplices: quia dicebant &
 prædicabant Christum non esse Christum, sed stultum Iu-
 dæis quidem scandalum gentibus autem stultitiam, sic per-
 uerterunt populum, qui licet ab initio habuerit fidem &
 cognitionem de Christo, quod esset Christus post pro maio-
 ri parte amiserunt fidem. Et sic manserunt in sua infidelitate
 in qua vsq; in hodiernum diem manent multi tam docti quā
 in docti. Et sic quando Christum crucifigebant nesciebant
 quid faciebāt. Et sic Christus verum dixit pater ignosce illis:
 quia nesciunt quid faciunt. Et beatus Petrus scio fratres, quod
 per ignorantiam fecistis sicut & patres vestri. Et beatus Pau.
 si regem gloriæ cognouissent nunquam crucifixissent. Hæc
 Dionysius à ricarte hic. In concione dicemus quo precio emi-
 tur regnum cœlorum. Euāgelium hodiernum aperit nobis

Dar. 9.

Ad Ro.

1.

Luc. 23.

1. Co. 20

t officium

officium vel tienda cœli dicens: quia vendit deus gloriam pro commutatione fructus dicens dabitur regnum genti facienti fructus dum modo fructus sit bonus non putridus praua intentione de guarda per perseuerantiam, quoniam qui perseuerauerit vsque in finem hic saluus erit. Vnde loquitur beatus Bernardi. Regnum cœlorum proponitur vendendum. En venta, id est, ad vendendum nobis vt emamus illud & sic exponit illud euangelij simile est regnum cœlorum homini negociatori quærenti bonas Margaritas inuenta vna preciosa Margarita vendit vniuersa quæ habet & emit agrum illum.

Mat. 13.

Bene gloria comparatur Margaritæ, o perla quia sicut illa quodam excellentissimo, & naturali secreto creatur in concha clausa existenti in profundo maris. Itaque secretum illud nemo scit: nec illud attingit sic gloria cœli quomodo creatur & consistit in visione & fruitione diuinę essentię est, quasi secretum in comprehensibile: quod nec oculus vidit: nec auris audiuit: neque in cor hominis ascendit quæ præparauit deus diligentibus se.

1. Cor. 2.

Bene gloria Margaritæ comparatur pro ista debet homo vendere vniuersa quæ habet, id est, omne suum proprium:

Ioã. 1.

quod vere est peccatum in quo vere deus non habet partem. Ex quo sine ipso factum est nihil, id est, peccatum quod si de tam vili merce non habemus mercatorem. Eamus ad Christum & rogemus eum vt emat à nobis: quia ad nihil aliud venit ad nundinas huius mundi nisi ad emendum culpas nostras, & onerandum se peccatis nostris teste Ysa. Vere langores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portauit, & disciplina pacis nostrę super eum cuius liuore sanati sumus.

Esa. 53.

Psa. 503.

Bene ergo cõcluditur, quod deus proponit nobis regnum glorię vendendū. Extendens cœlum sicut pellem, sicut mercator diues qui extēdit pellem rasam & pauperem in ingressu domus suę, & intus habet merces valde pretiosas, nos autē como booneros omnes merces virtutum portamus ante peccatus, vt ab omnibus videātur quod valde cauēdum est ne appetitus laudis surrepat & quod foris ostēditur, intus à mercede euacuetur, sed omnis gloria filie regis ab intus debet esse: infimbriis aureis circumamicta varietatibus. iterum alloquitur beatus

tur beatus Bernardus, deum. Ex quo habes venalem gloriam Psa. 44
tuam in mercato huius mundi dic precium eius quomodo
vendis illam, & pro quanto? Respondetur ad precium In- Psa. 23.
nocentia, iuxta illud. Quis ascendit in montem domini aut
quis stabit in loco sancto eius. Innocens manibus, & mun-
do corde si sic est pauci ement regnum tuum habebis mer-
ces tuas absque eo, quod vendantur sicut habuisti in quinque
millia annorum ante aduentum Christi: quia toto illo tem-
pore nullus intrauit nec emit regnum cœlorum.

Vide ergo dñe si vis vt vendantur merces tuę da eas pro
minori precio? Respondet placet quia ad nihil aliud veni ad
nundinas huius seculi nisi ad vendendum gloriam in precio
tam conuenienti vt nullus sit qui non possit eam emere dic
ergo precium eius commutabitur pro paupertate beati pau-
peres spiritu qm̄ ipsorum est regnum cœlorum. q. d. illi qui
implent opera misericordię cum eleemosynis, & diuitię si af-
fluant nolite cor apponere. Et in tertio gradu sunt pauperes
spiritu, id est, affectione: prorsus non emam diem vt dem quę
posideo ante mortem meam dignus essem, vt percutiar la-
pides in fronte, melius est post mortem relinquere res meas
inimico quam in vita mendicare ab amico, ideo adhuc dico
quod care vendis merces tuas viliori precio vende: quia vix
inuenies emptorem. Et hoc prouenit ex defectu caloris su-
per naturalis, id est, charitatis nostrę, sicut homo senex tem-
pore hyemis accipit vnam vestem & aliam contra frigus nec
sufficiunt vestes proprie nisi sumat alienas: sic facit auarus,
imo à maximo vsque ad minimum omnes student auaritię Iere. 68.
da minori precio commuta eam pro alia re.

Placet dabo pro cōmutatione humilitatis bonū mihi: quia
humiliasti me. Vnde beati mites, qm̄ ipsi possidebūt terram Psa. 118.
terram vtique; promissionis: in qua petēs a de ser situado por- Mat. 5.
tio mea in terra viuentium. Vnde bene dicit possidebūt ter-
ram: quia triplex est terra. Vna quam terimus. s. mundus. alia Psa. 144.
quam gerimus. s. cor nostrum alia quem optamus. s. gloriam
& omnes tres terras possidebunt mites primam terram, id
est, mundum possidebunt per contemptum tēporaliū iuxta Deu. 11.
illud oīs locus quę calcauerit pes tuus, tu⁹ erit: sicut dominus

magis dominatur seruo suo en quanto menos le tiene. Et magis eum possidet quanto illum contemnit. terram cordis, vtro possidebunt: quia humiles & mites dominantur passionibus, scilicet, irę inuidiæ gulę & luxurię etiam possidebunt gloriam quam quærimus, scilicet, gloriam de qua Psalm. portio mea in terra viuentium. bene dicitur terra viuētium, quoniam ista potius morientium est appellanda. Vnde sicut tūc cognoscitur, quod rex diligit seruum suum quando salariū suum seruet in loco tuto soluendum illi. Et iure perpetuo: nō iuro de por vida. Sed ppetuo optimo loco, & securo: sic deus seruis suis non soluit in hac vita, sed in alia, scilicet, in terra viuentium. Vnde beatus Bernard. dicit, quod si minus obsequium deus soluisset Christiano in hoc mundo dando ei totum mundum non bene soluisset. Vnde beatus Augusti. hic vre hic seca tantū ne in eternum irascaris: ad præmium: ergo humilitatis, & mansuetudinis vendit deus regnum suum. beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Certe adhuc charo precio vendis tuas merces date vnum verum humilem: nā bene reperietur humilis qui sponte & voluntate sua se humiliauerit tamen humiliatus ab alio, vix humilis reperietur. Exemplum dicis tu certe ego sum vilis homo. Sed dicat tibi alius in platea. Videamus humilitatem vestram. Flagellabo ego me ipsum & dabo mihi alapam, sed quod alius me flagellet vel, quod det mihi alapam non sustinebo: ices sum ego nobilis y dalgo, & ille debet mecum coequari: domine da precio viliori. Da illam per successionē placet, quotquot autē receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri. adhuc est difficile precium: quia subdit qui non ex sanguinibus: nec ex volūtate carnis neq; ex volūtate viri sed ex deo nati sunt. Et etiam: quia nescit homo vtrum amore vel odio dignus sit maxime quia viui non est hæreditas: vt testamentum valeat necesse est, vt mors intercedat testatoris aliter non valet quod testatum est placet ego moriar vt habeas hæreditatē, quoniā humiliavit se metipsum dominus Iesus factus obediens vsque ad mortem mortem autem crucis domine adhuc precium est charum. Bene de minori placet pro vase aquę frigide. Et amē dico vobis nō perdet mercedem suam amplius pro commutatione fructus: facite fructus dignos pœnitentia, fructus dignos

gnos poenitētia dicit, quoniā cum peccator cōfiteatur bene-
 mando el pecado no atraycion fino cara a cara, pugnādo be-
 ne cū illo posternendo in terrā percutiēdo illū & vulnerando
 & occidēdo quod fit cōfiteōdo oēs circūstātiās aggrauātes cul-
 pā: nō fit peccator vt ficulnea infructuosa de qua Luc. 13. tres
 anni sunt quibus venio ad ficulneā istā: & nullū fructū inue-
 nio in ea: succide ergo illā vt quid tātū occupa: at cultor vineę
 dixit dimitte hoc anno. Ego mittā stercora in illā hoc anno: si
 non tulerit fructū: succides illam, sed videamus quid continet
 istud regnū vt sciamus merces quas emimus. Et ostende no-
 bis signa mercium quas empturi sumus, deus ostendit no-
 bis signa mercium: & contingit nobis sicut viatori quādo vi-
 det crucē in via de nocte certā habet spē: quia iuxta est popu-
 lus seu venta, & gaudet maximē si venta habet prouisionē ci-
 borum. Et ipse portat pecuniam: sic contingit sanctis & iustis
 vt habeāt spē, & cōfidentia magnā, quod propē est regnū dei
 ostendit illis crucē deus qui vult venire post me tollat crucē
 suam: & sequatur me, iuxta crucem est la venta abundās prou-
 isionibus dñi nostri Iesu Christi. Nā ibi inuenitur panis: qua
 ipse dicit. Ego sum panis viuus qui de cœlo descēdi: vinū re-
 peritur: quia Ego sum vitis vera, & vinū letificat cor hominis, Ioan. 6.
 & psal. Calix meus inebrians quā præclarus est, & habet vinū Ioā. 15.
 nouū, quod nō mittitur in vtres veteres hominis veteris q se- Psa. 103.
 cundū carnē creatus est, sed vtres nouos noui hominis qui se- Psa. 22.
 cūdum deū creatus est, qui potuerunt retinere vinū nouū fer-
 uens noua gratia quę in die pēthecostes in oēs nationes effu-
 sa est in ista vēta. i. Christo vēdito, & posito in cruce inuenitur
 caro: qm̄ caro mea vere est cibus. i. verus cibus: & sicut manna Ioan. 6.
 omnem saporē, & suauitatē habēs o sacrum cōuiuuium in quo
 Christus sumitur vbi nos implet gratia glorię. nobis pignus
 datur. Hęc caro recens est, & fresca corriēdo sanguine rezien
 muerta: quia quotidie passio Christi habet efficaciam in sacra-
 mentis ecclesię in quibus semper operatur gratia iustifica-
 tionis secluso obice. Inueniuntur etiam carnes falsę. i. tafajos
 & caro salita. i. salada. i. poenitētia latronis pendentis: vt tafajo
 in dos palos. Et si es magnus dñs & volueris comedere cibū
 preciosum eme perdices como hōbre perdidit inuenies vnam
 singularem perdicem pēdentē in cruce. i. Vnā Magdalenam

mulierē perditam: quia erat in ciuitate peccatrix, si volumus
 vn fayfam inuenies sanctum Ioan. Si volueris vn aue ramia
 inuenies vnam Mariā gratia plenam: quia stabat iuxta crucē
 Iosā. 19. Iesu Maria mater. Et sic leuate capita vestra quoniam prope
 est regnum dei quod nobis concedat dominus Iesus.

Sermo Secundus in sexta Feria dominicæ secundæ.

Thema. Homo quidam plantauit vineam. Cap. 2.

EXponam euangelium in triplici sensu. scilicet literali morali: &
 mystico. homo quidam &c. glosa ordinaria exponit literā
 de priuilegio electionis Iudæorum quia nō fecit taliter omni
 nationi. Vnde & virgo Maria dicit & radicaui in populo ho-
 norificato: vnde exponit sic homo quidā. i. deus plantauit vineā.
 i. terrā pmissionis terrā fluēt lac & mel de qua dicit ipse
 Ego replantauit vinea electa expectaui vt faceret vvas fecit au-
 tem spinas, plātata est ex diuersis palmitibus: quia ex duode-
 cim tribubus Israël omnes electi Vnde dicit regnabit in do-
 mo Iacob in eternū. i. in electis, & diligit dñs portas Syon sup
 omnia tabernacula Iacob. sepē circūdedit ei. i. custodia ange-
 lorū, sup muros tuos Hierusalem cōstitui custodes die ac no-
 cte nō cessabunt custodire te. vel sepe fuerūt custodes, & viri
 fortes Machabei, faul & Ionathas viri Syō incliti aquilis velo-
 ciores leonibus fortiores lethe Iosue. Sanson omnesq; iudices
 Israël. fodit in ea torcular. i. templum Salomonis. In quo vt in-
 torculari fuit expressa sacra scriptura vt ex ea extraheretur
 succus diuinus iuxta illud, quā dulcia fantibus meis eloquia
 tua super mel ori meo. dimissis fecibus terrē & accepto musto
 spūs quod erat mittēdum in vtres nouos. i. in apostolos & di-
 scipulos Christi. Et locauit agricolis. scilicet de quibus dixerat
 supra, exiit primo mane conducere operarios in vineā suā. Et
 peregre profectus est nō mutatione loci cū deus vbiq; sit præs-
 ens. Sed qa operariis reliquit liberū arbitrium, hęc glosa or-
 dinaria hic. sic enim deus cōdidit cunctas res vt suos proprios
 motus sinat agere. sequit mystic⁹ sensus. vinea significat pas-
 sionem Christi, quoniā ipse dicit. Ego sum vitis, & vos palmit-
 es, &

tes, & per mortem Christi cōplantati sumus, & vniti in illo sicut palmites in vite. Nam si exaltatus fuero à terra oīa trahā ad me ipsum. In hac vinea circūdedit sep̄. i. coronā de spinis. Io. 12. Vnde posuerūt super caput eius coronā de spinis. Et cōueniēter corona de spinis figurat̄ per septū ppter tres rōnes prima ratio: quia de vinea colligūtur spinę & de eis fit septum ad custodiā vinearū. spinę nostrę moraliter peccata nostra sunt, quę redēptor noster collegit vt pro eis satisfaceret, iste fortius pūgebāt caput Christi: quā spinę materiales. peccata nostra fixa erāt quasi spinę pūgētes aīam Chri qm dolores nros ipse portauit, spinę materiales in domo pilati sunt infixę capiti Chri sed spinę peccatorū nrorū in ventre virginis sunt infixę: qm ibi oblatuſ est morti pro peccatis nostris: q̄ ipse voluit de his spinis dicitur, quis colligit de spinis vuas & de tribulis ficus in septo vinearū inter spinas pendēt racemi & vuę pulchrę sic à corona spinarum nostri saluatoris pendet corona glorię nostrę. Nā ipse spinis est coronatus: vt pro eis nos in cœlo coronemur. dulcedo gratiæ ab his spinis oritur, & ficus nostrę redēptionis ab his tribulis à spinis cāpi egreditur flos campi. Et à corona dñi oritur flos & pulchritudo animarū, ô felices qui his rosas coronātur. Secunda ratio quare dñs imposuit capiti suo coronā de spinis est: q̄a terra onerata tributis, & cēsuada trāsit de dño in dominū cū suo onere, & censu, humanitas nra post peccatū fuit onerata tributo & censu spinarū. maledicta terra in opere tuo spinas, & tribulos germinabit tibi, Christus accipiens hanc terram factus homo. Cum tali onere, & spinis accepit eam, & sic sensit punctiones spinarum. Cum primam vocē emisit plorās. toto tempore vitę suę affligebatur his spinis. His pungebatur cum dixit tactus dolore cordis intrinsecus pœnitit me fecisse hominem. Iam sentiebat dolorem spinarum: quia pœnitentiā erat facturus pro peccatis nostris, & sic in natiuitate semen diuinum. i. verbum dei seminatum est inter spinas: quia assumpsit nostras pœnas, & dolores, quę sunt spinę peccatorum nostrorum. Tertia ratio quare dominus posuit coronam de spinis in capite suo: quia est serpens ecclesię, & animarū nostrarū: quia diuersę coronę conferuntur secundum diuersa regna. Vnde Ptolomeus in libro i. mach. Maccha. Cum esset rex ægypti & asię accepit duo diademata n.

Christus habet duo regna, vnum ex parte patris. Ideo dicitur
 Apo. 10. rex regum & dñs dominatū, aliud regnū habet ex parte ma-
 tris de quo dicitur Lu. 2. Dabit illi deus sedē Dauid patris eius:
 Esa. 6. & regnabit in domo Iacob ī æternū. sedes dauid figurat crucē
 nam in hac sedebat Christus. Esa. Vidi dñm sedentē super so-
 liū excelsū, & eleuatū, crux Christi fuit solū super astra cœli
 exaltatū. Ecce regnū, vnde dicitur regnavit à ligno deus, quale
 regnū fuit talis & corona. regnū fuit crux merito corona spi-
 narū debebat esse. sedes Dauid, fuit crux Christi, & corona Da-
 uid, corona spinarū, hanc coronā posuit pro saxe, vt his spinis
 tueretur ecclesiā: nō posuit, p saxe ad infingendū spinas nobis,
 sed ad custodiendū nos. erat caput redēptoris, nri sicut eritius,
 & erat oneratus pomis dulcibus gratiæ & misericordiæ, vt nos
 cibaret gratia & gloria.

Sequitur edificauit turrim. i. posuit in passione crucē quæ
 dicitur turris, quia in turri del omenage oppugnam⁹ cōtra ad-
 uersarios, & ibi defendimur, cū ab aduersario impugnamur.
 præcipue si habitaculū inferius est captum ab inimicis, ex hac
 turre debellauit Christus inimicos eiecit eos in profundū laci,
 Iudic. 9. Figura lib. Iud. Mulier ex alta turri eiecit fragmen molle & cō-
 fregit caput Abyelech. qui ignē apponebat in profundo tur-
 ris, sapientia diuina ex alta cruce fragmē mole. i. aiām quæ est
 pars humanitatis & totius cōpositi eiecit in limbū, & confre-
 git caput demōis est etiā turris refugiū nrm, ad q̄ fugere debe-
 mus expugnati à viciis cū sensualitas impugnata cedit se rin-
 de, Cū mundus nos expugnat, cū & dæmon nos expugnat fu-
 giam⁹ ad crucē, & signātes nos dicamus per signum crucis de
 inimicis nris libera nos, imò cum impugnam⁹ à deo, & ab eo
 iudicamur dicamus. Pone domine crucē tuam inter iudicium
 tuum, & animā meam. Turris proficit ad videndum à longe
 sic crux Christi est ppinquissima cœlo, ex qua & in qua con-
 templamur ipsum Deū. est sicut malus o gauia naus ex qua
 videt terra firm a, scilicet terra viuētū, hæc est arbor sicomorū
 Luc. 19. quam Zacheus statura pusillus ascendit vt videret Christum:
 quia inde erat transiturus, crux Christi. q. sicomorus, higuera
 loca, quia Pau. dicit, prædicamus Christum crucifixum, stulti-
 tiam gētibus. ibi videmus qualiter Christus transit ex hoc mū-
 do ad patrem ibi enim inclinato capite emisit spiritum.

Torcular fodit in passione, scilicet, compassionem generis humani. cōpassio merito dicitur torcular, à torquendo, magis torquebat Christum compassio nostri, quam passio corporis sui. Passio torquebat corpus, cōpassio aīam, passio est cōsummata. Cū dixit cōsummatum est, sed compassio nunq̄ est finita imò semper crescebat cuius augmentū notatur in verbo passio. Passio incepit feria quinta hebdomadæ sanctæ, sed cōpassio ab vtero matris egressa est, & ab infantia creuit secum miseratio Iob. Passio infligebatur à paucis puniētibus, scilicet verdugos. sed cōpassio ab innumeris peccatis nr̄is infligebatur. In passione ductus est Christus in caluarie locum, vt ibi finiret suam passionem, sed compassio duxit illum in infernū: vt ibi quæreret hominem perditum. hæc compassio est torcular quod fodit Christus in anima sua, & sicut torcular habet lignum magnum quod dicitur viga de lagar, quo reuoluto præmuntur vva & effluit vinum, sic pondus à quo oritur cōpassio Christi circa nos est charitas nimia: ab hac effluebat compassio, & vinum gratiæ & gloriæ latificans nos.

Diuinitas habebat vinum purum gloriæ sine mixtione trinitatiæ voluntas humana Christi vinum mixtum, nam portio superior fruebatur, & etiam summe tristabatur ex compassione nostrorum peccatorum, & sic erat calix in manu domini, vini meri plenus mixto. Psal. Vinum effluens est meritū nr̄æ redēptionis, quod est infinitū secundū sufficientiā, ideo dicit, Psal. Fex eius nō est exinanita, bibēt oēs peccatores terre, quia non solū pro electis & prædestinatis mortuus est Christus, sed præciū fuit infinitū secundū sufficientiam pro mille mundis, etiam si quilibet mūd⁹ haberet infinitos homines. & quilibet homo infinita pctā & quodlibet pctm̄ haberet infinitas circūstantias. meritū Christi est sufficiens ad remissionē, quia est infinitū secūdū sufficientiā, vt tenet Sco. in. 3. f. hæc vinea passionis Christi fuit figurata in vineā q̄ plātauit Noe, ex cuius vino inebriatus est, & iacuit nudus & irrisus est Acham filio suo, Christus inebriatus est vino. i. amore patienti pro nobis maiorem enim charitatē nemo habet, q̄ vt animā suā ponat quis p̄ amicis suis, & inebriatus amore iacuit nudus in tabernaculo crucis. In quo Achā. i. à populo hebreo irrisus est, irridebant eum dicētes. Vah qui destruis templū Dei: & si rex Israel est descē-

Ioā. 19.

ibidem

Iob. 31.

Psal. 74.

Psal. 74.

Gen. 9.

Ioan. 15.

Mat. 17.

dat

ad ph. 2 dat nunc de cruce, & credimus ei. Et nota quòd ebrius mouetur & cadit sic Christus inebriatus amore patiendi cecidit in morte, quia semetipsum exinaniuit factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.

3. Re. 21. Secundo est figurata, in vinea Naboth, quae Achab expetiuit vt faceret ortum olerum, & industria Ielzabel in surrexerunt duo testes contra Naboth, Naboth interpretatur diuinatio, & significat dominum Iesum Christum quoniam fuit diuinus, imò Deus & homo, possidebat animam nostram iure creatiois, & dominium habet super illam quae expetiuit Daemon dicens, Da mihi animas caetera

Ge. 14. tolle tibi, volebat Daemon possidere animam, & eam facere ortum olerum, olera sunt cibus porcorum, & Daemones dixerunt

Mat. 8. Christo, mitte nos in porcos. i. in homines pigros accidiosos, quae

Eccl. 21. vt porci iacent in in stercore: quia vt dicit scriptura: De stercore bouum lapidabitur piger, Christus noluit vendere animas nostras quinimo mortuus est pro anima nostra. Et Ielzabel. i. synagoga quae fuit falsos testes contra Christum, & non erant Cõuenientia testimonijs, & in surrexerunt duo falsi testes qui dixerunt, quia dixit possum destruere templum hoc, & in triduo reedificare illud, & sic sicut Naboth pro vinea animae nostrae mortuus est vt nobis concederet gloriam ad quam, &c.

¶ Sequitur tertia pars moralis, seu sermo tertius eiusdem feri. Vineam significat poenitentiam, & eam plantauit quidam homo, id est quae secundum non habet, nec in caelis, nec in terris, quia est deus & homo Christus Iesus, & pater in diuinis est deus non tantum est homo, & spiritus sanctus est deus, & non homo, quidam homo plantauit poenitentiam, quia filius dei factus homo instituit sacramentum poenitentiae, quae expediebat multis rationibus. primam ponit Alexad. de ales oportebat multis rationibus. primam ponit Alexad. de ales oportebat multis rationibus. primam ponit Alexad. de ales oportebat multis rationibus. primam ponit Alexad. de ales oportebat multis rationibus.

ad ph. 2 ¶ Secunda ratio, quia sicut verbum dei vestitum est signo sensibili vel carne nostra, habitu inuetus vt homo, sic cogitationes nostrae & omnia occulta cordis nostri in confessione reuelari oportebat. ¶ Tertia ratio, quia confessio ordinatur ad reconciliationem peccatoris cum deo mediante tantum arbitro, quae arbiter non erat statuendus a deo, antequam arbiter reperiret quae componeret pacem cum deo, non erat qui manum

pone:

poneret in ambobus, vt dicit Iob. Medius ergo & arbiter fuit Iob, 9.
 Christ⁹ ergo cū venit plenitudo tēporis dicēs. Erat vt cōstitue ad ga. 4
 ret arbitros inter deū & hoīes. s. confessores. ¶ Quarta rō, quia
 ficut in bello dux exercitus ppter absentiam relinquit vica-
 rium. s. teniente de capitā, sic dux belli, contra hostes nostros
 est gratia diuina illa existente in anima nō timebimus inimi-
 cos nostros. sed illa recedente necesse est relinquere vicariū
 eius qui vices suppleat. s. pœnitentiam quæ confert gratiam.

¶ Quinta ratio, quia cōueniebat hoc sacramētū institui tēpo-
 re gratiæ, hoc enim requirebat tēpus plenitudinis & abundā-
 tiæ in quo deus misit filium suū. Primo vt hac maxima miseri-
 ricordia homines traheret ad se. Iuxta illud Cant. Oleum ef-
 fusum neminē tuū. Ideo adolescentule dilexerunt te.

Cant. i.

¶ Secundō, vt exēplo misericordiæ suæ hoīes ad misericordiā
 Deo maxime placētem inuitaret. ¶ Tertio vt hoīes non despe-
 rarent de remedio remissionis tam faciliter inuēto in sacramē-
 to confessionis. Ideo conueniens fuit, vt optimus optima face-
 ret, & sic confessio est optima, quia ab optimo ordinata. Ideo
 dicit quidā hō. i. Christus plantauit vineā. i. sacramētū pœni-
 tentiæ. ¶ Secundō, pœnitētia cōparatur vineæ, quia sicut vinea
 ex diuersis palmitib⁹ cōficitur, sic pœnitētia diuersas virtutes
 cōplectitur. Et ex diuersis virtutibus oritur. aliquando oritur
 à fide qua credimus non latere peccata nra diuinā sapiētiam.
 quoniā omnia nuda & aperta oculis eius & credimus iustum
 iudicem oīa discussurū. qm̄ scrutabitur Hierusalē in lucernis,
 quid erit de Babylone? & credimus potentiam non inclinā-
 dam, nec precio nec prece omnium sanctorum. ex hic confide-
 rationibus oritur timor & ex timore displicētia peccati & cō-
 siderata dei bonitate confidit de dei misericordia in considera-
 tione & confessione peccatorum humilitatē amplectitur. Vi-
 des quot virtutes sicut palmites habeat vinea pœnitentiæ.

ad he. 4
Soph. i.

¶ Tertio vinea plantatur in locis altis & petrolis. sic pœniten-
 tia in intentionibus sublimibus fundari debet. non in bono
 temporali, non in timore seruili, non in iactantia, sed in amo-
 re summi dei. quia sicut Deum summe tenemur diligere ita
 summe eius offensam tenemur odisse. fundatur in timore filia-
 li. vt sicut filius reueretur patrem: & odit eius offensam sic
 nos odiamus Dei offensam.

In hac

In hac vinea poenitentiae edificauit turrim. i. prouidentiam quae respiciat peccata praeterita, & praesentia ad dispiciendum & confitendum. Et futura ad fugiendum, & sicut de alta turri videntur loca profunda, & occulta: sic poenitens ante confessionem debet aspicere: & examinare omnia secreta cordis aspiciat omnes angelos cordis, & omnes motus eius sentiat sicut aranea existens in medio telae sentit motus in extremitatibus, sic in medio cordis existens considera motus, inclinationes, & affectiones tuas. Vide ex hac turri inimicos qui ingrediuntur in te. s. occasiones viciorum. Vide qui egrediuntur an sint inimici: vt cogitationes pessimae adulteria vel an sint bonae cogitationes & recta consilia, & affectiones iustae vide vt ex ista turri prouideas exercitum sufficientem ad resistendum deo tuo, qui venit contra te cum viginti millibus. i. imputans tibi cogitationes pessimas, & opera praua ne occurras ei cum decem millibus, id est, poenitendo: & discutiendo actus exteriores & dimittas peccata interiora. Et sic occures cum decem millibus deo venienti cum viginti millibus: vt dicit euangelium ideo scriptura dicit. derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas: & sic examina interiora & exteriora.

Esa. 55.

Turris etiam est conueniens ad expugnandum inimicos: nam peccata oblita in confessione delentur virtute examinationis & discussionis & diligentiae praecedentis confessionem. nam confessor non absoluit ab oblitis: quia non absoluit nisi peccata illi confessata & detecta: quia ab occultis in confessione non absoluit ita tenet medina in tractatu de poenitentia, & diligentia tanta est adhibenda quanta in negotio arduo. s. si aliquis oconomus vel dispensator redderet rationem domino suo, discuteret pecunias receptas in magna quantitate & ad minutum ad exonerandum se & descargarse: sic oportet habere in memoria beneficia dei in generali & particulari & necesse est videre quomodo oneratur peccatis. Discurre per omnia membra exteriora incipiendum a capite discurrendo per quinque sensus exteriores, & per potentias interiores: & descarga exonera accusando te in omnibus, in quibus recordaris offendisse deum tuum.

Scotus
i. 4. sen.

Sequitur septem circumdedit ei sepes custodit vineam poenitentiae est memoria continua peccatorum ad dolendum de ipsis. Vnde psal. habebat memoriam peccati pro sepe, & peccatum meum
contra

cōtra me est semper. Figura de filiis Israël, qui post acceptum manna post mirabilia quæ viderunt in deserto. Iterum redierunt ad mare rubrū. In quo notatur, quòd post remissionem peccati, iterū ad memoriam reducat ut caueat ab illo. Agricola euellit spinas in vinea, & de eis facit sepem, qua circumdat vineam suam, sic peccator confessione euellit spinas peccatorum suorum. Sed non proiciat peccata tanquam si ea non commisisset. Sed sepem. i. memoriam ad custodiam cordis, ut iterum non committat peccata præterita. Sicut brutū transiens per passum periculofum in quo à tollo, iterū nō vult per illum transire sic nos debemus facere, in quo imprudentiores sumus brutis: quia sæpe eadem peccata committimus.

Nu. 33.

Sequitur, Torcular fodit in ea. Torcular est contritio peccati, nam sicut in torculari præmūtur vuc, sic cōtritione præmūtur peccata, & contritione in puluerem rediguntur, & à contritione vera affluit vinum clarum confessionis. Nam confessio debet esse sicut vinum, in qua peccata minuta appareant & circumstantiæ aggravantes. Figura de vitulo conflato ex variis iocalibus filiarum Israël, quem præcepit dominus comminui, & in puluerem redigi, & mitti pulueres in aqua quam biberent filij Israël, ibi fit mētio de aqua, hic de vino, vtrobiq; notatur, quòd confessio debet esse clara. Vnde Sap. Effunde sicut aquam cor tuum. Vitulus moraliter significat peccatū habens varias circumstantias aggravantes, quia sicut vitulus est conflatus ex diuersis iocalibus mulierum, sic peccatū coalescit & augmentatur eius grauitas ex varijs circumstantijs.

Ex. 32.

Trc. 2.

Mittit Deus nuncios agricolis, ut reddant fructum tempore suo, sum^o debitores Dei, & ex diuitijs soluere tenemur censum elemosine: ex corpore debitum ieiunij, ex anima debitū orationis, quam obrem debemus facere, ut nobiles qui dissipatis diuitijs, secedunt in villam, quam colunt, y grageam ad recuperandum damna, sic nos dissipatis bonis animæ corporis, & diuitijs effusis & male consumptis accedamus ad vineam poenitentiae, quam exercentes & colentes reparabimus nostras iacturas & damna, Mittit ergo Deus nuntios, ut solua mus censum prædictum, ut non cadamus in commissum: ut dicunt iuristæ, & auferatur à nobis villa, primi nuntii sunt. lex naturæ & dictamen conscientiae seu sinderesis, de quolibet

- Psa. 4. bet istorum dicit Psa. Multi dicunt quis ostēdit nobis bona
 Signatum est super nos lumen vultus tui dñe, occiduntur nun
 cii. i. per actus contrarios sopiuntur: & non instigant neq; ex
 timulant peccatorē. Nā peccator cum in profundū venit con
 temnit, scilicet lumen nature conscientiam & finderesim. con
 tingit peccatori sicut paruulo timenti, el coco, qui totiens acce
 dit vt iam nihil timeat. Idem contingit passeribus qui terren
 tur aliquo signo in arbore pendente, totiens peccator agit ini
 que contra conscientiam & finderesim dictantes opposita, vt
 omnino contemnat. Et sic impius cum in profundum pecca
 torum venit contemnit, secundi nuntii quos mittit Deus sunt
 decem mandata, quos etiam percutimus, & cedimus istibus
 fortissimis, dum actus contrarios exercemus, non opere com
 plemus, fingentes laborem in præcepto, imò sæpe reputamus
 impossibile præceptum attendentes laborem, & non præmiū
 nobis promissum adeo Radimus dimidiam barbam, & scindi
 mus dimidias vestes istorum nuntiorum, scilicet, mandatorū
 Dei. Vt fecerunt gabaonite nunciis Dauid, sic nos in honora
 mus Dei mandata attendentes laborem, & difficultatē in exe
 cutione præcepti, & non consideramus, quia nec oculus vidit
 nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit quæ præpara
 uit deus diligentibus se.

Tertio mittitur hæres, id est Christus qui est hæres vniuer
 forum cum Deus inspirat cordi, vt consideret Christum pro
 peccatis nostris crucifixum, & quāta pro nobis passus est, ma
 nus Christi sunt cruci affixa, ita quod illas nihil pōt retinere
 vt tu palmas extendas ad pauperem, & manum tuam appe
 rias inopi, pedes inclauati, vt pulchri sint gressus tui caput in
 clinatum sub spinis, vt tu obedias diuinis mandatis: gustauit
 vinum felle mixtum, & non bibit, vt tu non consentias pecca
 to, nec illud bibas, licet per primos motus illud gustes, latus
 lancea apertum est, vt tu lanceola contritionis scindas cor tuū
 effluxit sanguis & aqua, vt subuenias proximo pecunia, si ha
 bes, si non habes compatere illi, occidimus hæredem, id est ite
 rum crucifigentes filium Dei in semetipsis & ostentui ha
 bentes, & vilius tractamus Christum, & crudelius occidimus
 quam Iudæi. illi pauperem, nos gloriosum occidimus. Iudæi
 subsannauerūt illum in medio latronum, nos sedētem in me
 dio

dio patris & spiritus sancti, illi in cruce, nos sedentem à dextris Dei, ideo Christus conqueritur de nobis in Psal. super dolorē vulnerum meorum addiderunt: quod est lamentabile, & sine horrore & spanto non potest explicari. sicut qui infligit vuln⁹ super vulnus, & da enlos puntos, sic nos iterum Christum vulneramus, iterum inhonoramus. Iterum crucifigimus, ideo super dolorem vulnerum Christi addimus. quid faciet ergo dominus vineę istis agricolis? auferet à vobis regnum Dei & dabitur Genti facienti fructus dignos poenitentia, quod nobis concedat Iesus filius Dei.

Sermo primus, Dominica tertia in Quadragesima,

Thema. Erat Iesus eiiciens Demonium. Luc. 11.

Sermo moralis de Euangelio, In quo exponitur moraliter euangelium.

ERat Iesus eiiciens Dæmonium, loquitur de tēpore imperfecto: quia erat, &c. Licet opera creatiōis sint perfecta: quia requieuit Deus ab omni opere quod patrarat: & vt alias dictū est in omni miraculo quod fecit Christus mutat substantiam id est addit de nouo: sed nō creat de nihilo, vt in multiplicatio ne quinq; panum: sed mysteria gratiæ non sunt cōpleta: quia Deus semper iustificat, de hac iustificatione intelligitur qđ dicit Christ⁹ Pater meus vsq; modo operatur, & ego operor. Nō intelligitur qđ creat de nouo: sed qđ semper operatur, iustificando, & eiiciēdo Dæmoniū, vt prouerbialiter dicitur, Hispanicē *afaca el pie del oyo.* In cœlo eiecit in pfundū lac⁹. Vnde dixit Christ⁹. Vidi Sathanā tanq̄ fulgur, de cœlo cadentē, A paradiso terrestri eiecit: quia maledixit serpenti dicens, Terram comedes cūctis diebus, & super pectus tuū gradieris. Eiecit à deserto, mystice significās, qđ eiecerat à cœlo significato per desertū: quia fuit desertū ab angelis peccātibus. Eiecit à muliere in secūda dñica: nam illa in paradiso, primo consensit Dæmoni. In hac tertia dñica eiecit ab homine. Vnde in figura dicitur in libro Reg. de Dauid. Bethlemites Polymitari⁹ à Deo datus fecit qrtū bellū in Ioth. Hęc noīa bñ cōueniūt Christo. Vocat Bethlemites: qā nat⁹ est in Bethleē, & Bethleē est loc⁹ natiuitatis ei⁹. Scđo, vocat Polymitari⁹: p̄io, qā vtebat tunica polymita, q̄ fecerat ei mī sua. Dicit etiā polymitarius: quia ex diuersis filiis

Gen. 2.

Ioan. 5.

Luc. 18.

Gen. 3.

Mat. 4.

2. Re. 21.

filiis, id est diuersis statibus cōstruxit, & constituit ecclesi-
 am, & ornauit donis spiritus sancti, & variis gratiis & sacra-
 mentis, Dicitur à Deo datus, quia ex mera gratuita voluntate
 Dei nobis est datus, & non ex meritis, quia incarnatio non
 cadit sub merito, imò sola incarnatio proprie dicitur donum
 Rom. 8. Dei. Cætera dona dedit, quia nobis donauit filium. Quid em̄
 negabit nobis, postquam dedit nobis filium? sicut donans ar-
 borem donat fructū arboris. Quatuor bella fecit contra Dæ-
 monem: primum in cœlo, secundum in paradiso terrestri, ter-
 tium in mundo, quando eiecit Dæmonium à deserto, & ab ho-
 minibus: nam dicitur in euangelio, Exhibant dæmonia clamā-
 tia, cur Christe venisti ante tempus torquere nos? Quartum
 bellum principalius cæteris fecit in Ioth, id est in cruce, ibi em̄
 alligauit fortem, & confregit arma Dæmonis & vasa, & acce-
 pit spolia, id est patres existentes in limbo.

Sequitur in tex. Et illud erat mutum. Tripliciter exponitur
 Nam loquaci, seu parlero, quemarle la lēgua, & nouiciū nostrę
 religionis loquuntur per signa. Dæmon in cœlo fuit loquax.
 omnes tanquam boni religiosi silebant obediendo & audien-
 do, quidnā loqueretur Deus in omnes. Dæmō fregit silentiū.
 Esa. 14. Dixi ascendam in cœlum: Contra consilium sapientis, di-
 centis, in medio magnatorum ne rumpas silentium pugnis
 fuit Dæmō igne inferni, & prohibuit eum Christus, ne loque-
 retur, neque ei in aliquo credatur, yt in alio sermone dicem⁹.
 Secundò, dicitur mutum, quoniam eius idioma non intelligit
 Deus. Dæmon in omnibus aduersatur diuinę voluntati: nam
 semel loquutus est Deus, & bis non repetit ipsum: Demon ve-
 ro est loquax linguaraz, omnia confundit: loquitur volunta-
 ti idioma barbarū, scilicet, peccata, quę sunt ita barbara, quę
 nec ipse Dæmon vix intelligit, nec nos. Componit idioma
 Luxurię & Auaritię, quod vix est intelligibile: quia non bene
 conueniunt. Luxuria omnia dissipat, auaritia per fas, & ne-
 fas vult acquirere: luxuria spargit, auaritia colligit: luxuria ap-
 petit magnificari in cibus, potu, luxu, vestium, multitudinem fer-
 uientium, & portantium nuntium, & literas dilectę, auaritia
 parsimoniam vult contrarium in omnibus desiderat. Sic
 facit idioma, y language viciorum, yt nullo modo possit intel-
 ligi. Videbis alium superbum in animo humilem, in apparen-
 tia

tia:prophanum in corde:sanctum in loquella, vacuum interius:plenu verbis honestis foris. Ecce idioma in intelligibile Gen. 11.
 Figura. erat terra labijvnius, id est, cor vnum,& anima vna, Act. 4.
 vt in Apostolis:sed propter superbiam fuit facta diuisio idiomatum:quia superbia est initium peccati.Tertio dicitur demonium mutum ab effectu:quia homines mutos facit ad confitendum,& non finit eos confiteri:facit enim eos trepidare, Eccl. 10.
 vbi nulla est ratio trepidandi.Primò timet continuationem peccandi,& quod nunquam à peccato cessabunt:quia habet experientiam propriae fragilitatis,& potentiam demonis, & solertiam & fraudem cognoscunt:nam non est potentia, que Iob. 41.
 comparetur ei super terram,& serpens erat callidior cunctis animatibus terræ.Hunc timorem destruit Christus, quia potentior dæmone est:ideo aufert arma eius, spolia & vasa: aufert potentiam, prohibet malitiam dominari, & Gen. 13.
 excludit ignorantiam.Remouet ignorantiam timore recidui,tanquã canis sepiusimè assumēs,cibum, quem euomuit. Excluditur hic timor, quoniam equus cespitans, scilicet, qui tropieça freno tenendus est ne cadat.Domui, quæ minatur ruinam trabes apponuntur, id est, appodiamenta, o cumentos ad eam sustentandam. Luc. 11.
 Psal. 93. Si dicebam motus est pes meus, misericordia tua adiuuabat me.Sicut pueri, qui ascendunt congeriem terræ,& sæpe cadunt & toties ascendunt, quod aliquando ibi manent, sic peccator recidiuans proponat non peccaturum sæpe & Psal. 93.
 continget, quod perseverabit in bono proposito.Tertio timet non ad impleturum pœnitentiam impositam à sacerdote:sed hic timor faciliter excluditur:quoniam non tenetur acceptare pœnitentiam:sed in purgatorio potest eam adimplere Sco. 1. 4
 Esa. Arundinem quassatam & lignum fumigans non extinguet, Dominus, id est, peccatorem debilem ad pœnitentiam exequendam. Confessor non derelinquat desolatum. Gen. d. 17
 Quartò impeditur à confessione: quia cogetur à sacerdote ad restituendum, & forsan cogetur mendicare, aut esurire:sed nulla est ratio timendi:quoniam dominus non aufert equo suo cibum. vel. 14.
 Vltimò non confitetur propter diffidentiam, & desperationem veniæ.Sed Esa. 42.
 Ioel dicit. Conuertimini ad dominum, qui benignus est & præstabilis super malitia. Ioel. 2.
 Exemplum de patre recipiente filium prodigum, qui misericordia

- Luc. 16. *ricordia motus, amplexatus est illum. Erat Iesus eiiciens dæmonium. Multis modis expellitur dæmonium. Primò aqua*
- Luc. 8. *calida: sicut canis de coquina: sic Magdalena eiecit à se non*
- Luc. 7. *tantum vnum: sed septem dæmonia: quia Lachrimis cepit rigare pedes Iesu. Mirabilis compositio, quoniam in aduëtu spūs sancti, id est, in infusione & gratiæ expulsiōe culpæ, primò veniunt Lachrimæ quæ gaudium. Peccator doleat, & de dolore gaudeat. Sicut guttæ herbarum manè apparētium sunt signum roris noctis, id est, sic Lachrimæ sunt signum aduenientis spiritus, sancti in lachrimis lachrimas Magdalene facit calidas amor dei Remittuntur ei peccata multa: quia dilexit multum. Secundo eiicitur à muliere litigiosa, id est, conscientia quærule. Sed nota, quod quidam mali viri ita sunt assueti querellis vxoris, quòd de ea non curant: sic quidam non curant de conscientia quantumcunq; remordeat. Dic quod triplex est conscientia: quædam valde bona & quieta: quædam valde mala & etiam quieta: alia quæ habet modicum & est rixosa. Tertio expellitur sicut vir de lecto suo pluuia cadente, id est, cum doctrina Christiana & prædicatione. Et gutta cauat lapidem non vi: sed sæpe cadendo. Vnde vile est frequentare auditum verbi dei: quoniam auditum plus proficit nisi in conscientia duris. De quibus dicit Propheta. Peccatum Iudæ scriptum est vngue adamantino: non sic peccatum adulteræ: quoniam scriptum est in puluere: vt faciliter deleteretur primo vento contritionis sed obstinatorum peccata scribuntur vngue adamantino &c.*
- Hic. 17. *Quartò extrahitur fumo fellis piscis, id est, deuotione passionis Christi. Figura in libro Thob. vbi dicitur, quod angelus consuluit Thobix eunti ad nubendum cum Sara filia Raguelis, quæ occidit septem viros, dicens, Accipe piscem, Exentera eum, & partem pone super carbones: & fumus eius eiicit omne genus dæmoniorum, siue à viro, siue à muliere. Et fel eius valet ad vngendum oculos in quibus fuerit albugo. Exponitur de passione Christi, quam deuotus exenterat, id est, membratim cōsiderat. Et pars eius ex quo totam non possumus ex fragilitate nostra meditari, posita super ignem cordis nostri calidi, omne peccatū, id est, mortem expellit. Quinto eiicitur percutiendo baculis, vel flagellis sicut ribaldus*

ribaldus: vel sicut lupus eiicitur fame, sic dicit Christus, istud genus dæmoniorum non nisi oratione & ieiunio eiicitur. Et illud erat mutum. Hic homo quatuor malis affligebatur, erat dæmoniacus, cæcus mutus, & surdus. Has pœnas patitur peccator: nam postquam est in peccato, statim possidetur à dæmonio quod regnat in eo, per luxuriam aut inuidiã, aut per aliud peccatum. efficitur cæcus: quia omnis peccans est ignorans, saltem pro illo tunc cum peccat ignorat gravitatem peccati, secundum omnes circumstantias eius: quia peccatum annexam habet infinitam gravitatem, quia cõtra deũ infinitum. Hęc cognitio peccati est tunica Ioseph, qua est nudatus: quia integram cognitionem peccati nullus habet, nisi solus Christus, qui habuit tunicam talarem, id est, cognitionẽ integram peccati: ad cuius satisfactionem plenẽ agendam de peccato crucifixus est. Mutus est propter erubescẽtiam, quã habet de confessione peccati. Surdus etiam: quia vocem dei non audit. Cæcus est carnalis sicut Thobias stercore hyrũdinũ: quia hyrundines sunt domesticæ. i. caferas: quia peccata luxurię sunt domestica nobis. Mutus est accidiosus y aragã, prebyter: aut religiosus, qui laudes debet deo continuo canere: sed deficit à laudibus dei. Nota quia peccator obstinatus peior est dæmonẽ propter tria. Primo quia opera dæmonis non sunt demeritoria: nec ppter illa augmẽtatur pœna essentialis dæmonis, sed vocatur actus dãnatorij. Nostri actus sunt demeritorij vsq; ad mortẽ. Qua de causa cũ per nros actus malos continuo demereamur & dæmones nõ demereãtur, peiores dæmonibus sumus, secũda rõ: quia dæmones necessitantur, seu coguntur operari malũ ab habitu vitioso: & cõfirmati sunt in malũ, nec possunt elicere actũ bonũ, sed liberũ arbitrium peccatori manet liberũ vsq; ad mortẽ. Tertia rõ: quia peccator habet multa ad iutoria ad egrediẽdũ à peccato. s. sacramẽta, q̃ cõferunt grã, & angelũ custodẽ: etiã multũ adiuvãt precibus & suffragiis ecclesię. Dæmones carẽt omni pæsidio & adiutorio diuino. His rationib; mũdus est peior dæmonẽ per idololatriam: quia facti sunt abominabiles, sicut ea quę dilexerunt. Est cæcus in iudicando de beatitudine. Multipliciter errauerunt statuendo eam in honoribus, diuitiis & delectationibus, & pluribus aliis vanis. Surdus erat Mundus:

Gen. 37

- quia non audiuit voces creaturarū. Vnde Iob, Venas furtiui eius audiuit auris mea. Nec mundus vult audire voces Christi in euangelio, scilicet, de obedientia deo reddenda: Qui nō odit patrem suum & matrem suam, &c. Non potest meus esse discipulus: nec vult audire doctrinam pœnitentiæ. Qui vult venire post me abneget semet ipsum & tollat crucē suam, & sequatur me. ¶ Eiecit Christus dæmonium à mundo, & in cruce triumphauit de dæmonio. Ideo dicebat. Nunc iudiciū est mundi, & princeps huius mundi eiicietur foras: quod exponitur: quia in cruce Christus iudiciū fecit de mundo, & mundus iudicauit Christum, sicut beat. Paulus ad Galatas. 6. Mihi mūdus crucifixus est: & ego mundo: sic Christus potest dicere, à me mundus iudicatus est, & ego à mundo. Nā mundus crudelissimo iudicio iudicauit Christum, & magis riguroso, quàm in generali iudicio iudicabitur mundus: quia condemnauit innocentem deum, & vitam morti adiudicauit. Hanc crudelitatem iudicij notat obscuratio solis, & lunæ. Christus etiam iudicauit mundum: inclinatione capitis condemnauit superbiam vitæ: nuditate condemnauit concupiscentiam oculorum: crucifixione condemnauit concupiscentiam carnis: vulnere lateris condemnauit inuidiam: siti gulam oratione pro inimicis condemnauit iram: sanguinis effusione à planta pedis vsque ad verticem capitis condemnauit accidiam. Et sic iudiciū est mundi capiēdo actiue & passiue, & princeps mundi eiectus est, & loco eius regnat Christus hic per gratiam & gloriam.
- Esa. 52.

Sermo Secundus Dominice Tertiæ in Quadragesima.

Quomodo stabit Regnum eius &c.

SERMO MORALIS.

- Mat. 4. **H**omo dicitur quasi regnum: & si in eo regnat deus dicitur regnum dei: & si regnat in eo dæmō, dicitur regnum dæmonis. Vnde de mon ostendit Christo omnia regna mundi, id est, homines prauos in quibus ipse regnat. Vnde beat. Bernard. super illud, regnabit in domo Iacob in æternū. Dicit quod homo est regnū Christi in quo vult regnare superbia, avaritia

auaritia, inuidia, &c. Queritur ergo quomodo stabit regnum
 hominis per gratiam, vt non cadat: quia dæmō impugnat
 illud violentia volens illud capere, vel industria, vel fame.
 Difficiliter permanebit in gratia: habet intra se diuersa re-
 gna, quæ vix possunt concordare: & per discordiam illo-
 rum destruitur spiritualiter homo. Nam quatuor regna sunt
 intra hominem, figurata in lib. Danielis: in statua, quam vi-
 dit Nabuchodonosor, regnum aureum, argenteum, aureum, Dan. 3.
 ferreum & fistile. In regno aureo significatur superbia, quæ
 est maximum peccatorum: sicut aurum præcipuū metallo-
 rum. In argento notatur iactantia sonas: vt argentum: in ære
 obstinatio: in ferro crudelitas, in limo notatur fragilitas, &
 debilitas hominis: quoniam formauit deus hominē de limo Gen. 1.
 terræ. Cadit istud regnum propter defectum consilij: nā me-
 lior est sapientia: quam arma bellica. Primò oportet eiicere Eccl. 9.
 inimicos à regno isto: aliter faciliter capietur. Hac de causa di-
 citur in euangelio, Erat Iesus eiiciens dæmonium, tanquam
 aduersarium hominis. Non potest homo eiicere hunc inimi-
 cum: quia fortissimus est, & homo valde debilis: ideo in-
 diget potentia Christi ad eum eiiciendum, scilicet, digito dei,
 id est, gratia spiritus sancti. Nam digitus dei est hic: & gratia
 expellit dæmonium: quoniam gratia & peccatum virtualiter
 repugnāt: & sicut in digito sunt tres partes: sic gratia par-
 titur in gratiam præuenientem concomitantem, & finalem.
 de qua psal. Gratia eius præueniet me: ecce præueniens, & sub Psal. 58.
 sequetur me: ecce gratia concomitans, omnibus diebus vitæ
 meæ. Ecce gratia finalis. Aliqui bene sunt incipientes, & pro-
 ficientes: non tamen perseverant, & sic deficiunt in tertio si-
 gno: & tamen qui perseverauerit vsque ad finem hic saluus
 erit. Aliqui volunt discedere in gratia in hac vita, & tamen Mat. 10.
 volunt malè viuere. Et sicut dicit beat. Bernardus, dicunt cum Nu. 23.
 Balaam Moriatur anima mea morte iustorum, & fiāt nouis-
 sima mea horum similia: & media sunt valde dissimilia:
 vnde diues ille positus in inferno oreabat Abraham, vt mit-
 teret Lazarum: vt intingeret extremum digiti ad refrige-
 rādum eius linguam. sic multi malè viuentes petunt gratiam
 finalem ad bene moriendum: sed diues non obtinuit, quo
 v 3 dest-

desiderauit, & q̄c malè uiuentes, qui in vita sua obliuiscuntur dei, in morte sua obliuiscuntur sui. Ergo qui uult bene mori uiuant cum omni uirtute, & moderatione uitæ. Ars bene moriendi est ars bene uiuendi. Gratia ergo dei est necessaria ad

Io. 15. expellendum peccata: quia sine me nihil potestis facere.

¶ Secundum medium, ut conseruetur ciuitas in pace est concordia inter ciues regni. Nam si in regno est bellum ciuile, quod inter uoluntad se halla y razon, quæ nos accusa quomodo stabit regnum eius? Oportet ergo in homine esse unitatem, & conformitatem ad deum: quoniam de Apostolis dicitur, quod erat cor vnum, & anima vna. Vnde sicut in natura est monstrum: quãdo homo nascitur cum duplici corde: & ex corde iudicantur vnus vel plures: quia si sunt duo corpora, & vnum cor reputatur, vna persona, & vnus baptisimus est: si vero duo corda sunt, duo sunt, & non vnum: sic monstrum est in homine, habere duo corda, quod est habere cor intentum ad duo vel plura quot enim fines, & intentiones

Psa. II. ultimas habemus: ut corda habemus. Psalm. in corde & corde, loquuti sunt Canticorum. 4. vulnerauit me in vno oculorum suorum, & in vno crine collisui. Concordia crescit homo spiritualiter: & discordia, id est, habendo diuersos fines, & intentiones destruitur vnitas spiritualis: ideo reprehendit Christus Martham dicens, Quare sollicita es? Tertium mediũ, ut regnũ ab inimicis nõ capiat sed eiiciatur foras, qui non sunt idonei ad prælium. Omnes debent esse apti ad pugnandum cõtra vitia. Aliqui uellent uiuere sine domino, nec uellent deo seruire, nec dæmoni: qui in bellis nolunt fauere nec Pompeio nec Cæsari. Impossibile est nõ seruire deo, aut dæmoni. Nemo potest seruire duobus dominis. Et licet in iudiciis publicis reperiantur alij confitentes alij negantes alij neutri parti fauentes, aut nocentes: qui nec negant, neque fatentur veritatem: sed in iudicio secreto confessionis, aut est confitens, aut negans: nam tacens veritatem habetur pro contumaci, & quilibet de lege ordinata, aut est in peccato, aut est in gratia: aut est dignus vita æterna. Hac de causa optimè Christus dicit, Qui non est mecum contra me est. In mundanis ministris datur medium: ut aliquis nec est

amicus

amicus, neque inimicus: sed in ministris Christi non reperitur medius: Nam si non fauet Christo inimicus eius reputatur. Ideo dixi quod huiusmodi homines volunt viuere sine domino, sine rege sine lege. Vocantur hispanicè gens de monstrengo, qui proprium dominum non habent.

Quartum medium est habere milites bene armatos ad defensionem regni, qui sint nobiles genere: quia in nobis est, quid diuinum: quia inspirauit in nobis Deus spiraculum vitæ, & ratione gratiæ habemus facultatem superare: in meritis angelos, & fieri excellentiores illis: aliter non esset exaltata sancta Dei genitrix super choros angelorum.

Primum ergo genus armorum militiæ nostræ spiritualis est thorax, seu iubon stofado super quem ponantur & onerentur arma, vt facilius possit sustinere arma, & non mordeant, & carnem vulnerent. Et hæc est fides, quæ est Heb. ii. substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium: super quam virtutem fundantur omnes aliæ virtutes Theologicæ, & morales, quæ sunt spes, charitas, prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia. In cuius figura prima vestis sacerdotis erat tunica de Ephoth linea, & Byssus retorta: quia fides sicut linum debet esse, quod albescit pluribus ictibus: sic fides perficitur, retorta debet esse: quia fidelis debet retorquere suas passiones in se, & non in proximum. Et hæc est granum sinapis, quod crescit in arborem magnam, & aues cæli nidificant super illam, Hæc ministrat, & seruit equo nostro: quæ si non amittitur, non perdet nobilitatem Cum qua fide fortis armatus custodit atrium cordis sui, & possidet omnia, quæ habet in pace: quia portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Secunda armatura est Clypeus o arnes qui cooperiat nostros milites à pedibus vsque ad caput. Et hæc est virtus charitatis, quæ operit multitudinem peccatorum o quæ securi erunt milites armati hac armatura charitatis: quia fortis est vt mors dilectio. Sicut qui tempore hyemis, & magnorum ventorum stat in camera sua & videt, quomodo ventus fortiter percutit fenestram lineam vel vitream, & stat securus, & gaudet videre

- illam tempestatem magnam : sic charitate munitus . Hæc est quæ facit remissionem peccatorum . Remittuntur ei peccata multa : quoniam dilexit multum : quia in charitate stat virtualiter sacramentum poenitentia . Vnde tam perfectus posset esse amor Dei : quod sine poenitentia , & confessione remitterentur peccata : quia si tunc poenitens de contritione non considerat , & tamen præsumitur , quod si considerasset doleret , & tamen : quia in excellentiori opere occupatus , scilicet , in amore diuino non aduertit ad peccata sua . Et hic amor secundum Gabrielem in . 4 . Vocatur displicentia virtualis , quæ creduntur habuisse martyres . secundum Scotum in . 4 . sententiam . Quoniam non est verisimile eos habuisse cognitionem particularem de peccatis . impediti enim erant atrocitate tormentorum . iuxta illud Pauli . Excellentiorẽ viam vobis ostendo .
- Luce . 7 .** & hoc est quod in Esaia dicitur . Spiritu ardoris , si abluerit Deus fordes filia Syon in iudicio , id est , poenitentia , & in spiritu ardoris . id est charitate perfecta : & hæc est ignis in Syon , & caminus in Hierusalem , id est in via imperfecta seu inchoata , in gloria perfecta , & consummata . Et hæc est quæ quodlibet opus suum reputat donum nouum Dei : & in quolibet incepit de nouo obligari Deo : & quolibet dono amplius ipsum donatorem diligit ipso dono sicut bona sponsa & si diligit iocalia sponsi , magis diligit ipsum sponsum .
- 1 . cor . 12 .** Tertia armatura est galea seu almete , de qua Paulus : Induite galeam spem salutis .
- Esa . 4 .** Psalm . Moab olla spei , Moab interpretatur pater : quia sicut paruuli iactant cogitatum suum in patrem : sic nos non solliciti simus , quid manducemus , aut quid bibamus : scit enim pater vester quia his omnibus indigetis . Et bene spes dicitur olla : quia sicut calor ignis facit aquam in olla crescere & feruere : sic amor Dei facit crescere spem nostram in Deum . Mihi autem adhærere Deo bonum est : ponere in Deo spem meam . Et sicut ollæ feruenti non accedunt muscæ : sic nec animæ habenti virtutem spei & charitatis . Bene ergo dicitur , Moab olla spei meæ : sicut qui baculo arundineo innititur subito frangit maxillas : sic qui terrenis rebus , & qui in naufragio adhæret mobili , facilliter submergitur .
- Esa . 3 .**
- Thef . 5 .**
- Psa . 59 .**
- Psa . 72 .**

Quarta armatura est armatiuncula colliloricata, quæ vocatur Hispanicè Gorial. Significatur temperantia seu abstinencia, vel ieiunium. Hæc tutantur guttur, id est, conseruant à principijs tentationum, scilicet, à superbia ab auaritia, & inuidia. Temperatus non est superbus, aut luxuriosus vel inuidus.

Quinta armatura, assumite gladium, quod est verbum Dei viuus namque est sermo domini, & efficax penetrabilior gladio ancipiti. Vnde verbum Dei fortius percutit, quam gladius. verbum Dei receptum in aure optima non polluta peccatis acutum, o a filado gratia spiritus sancti corda multorum sicut olim Petrus conuertit quinque millia hominum vnicoverbo prædicationis suæ. Luctabatur Iacob cum Deo, & non recessit sine benedictione dicens. Viuit dominus, non dimittam te, nisi benedixeris mihi: quia qui meditatur in lege Dei die ac nocte impossibile est non accipere aliquam gratiam, aut benedictionem Dei: & exinde incipit claudicare mundo: & tamen debet ambulare vno pede dextro ad cœlestia sicut Iacob: Psalm. Cantabiles erant iustificationes tuæ in loco peregrinationis meæ.

Act. 2.
Gen. 32.

Psa. 118.

Sexta, & vltima armatura. imò prima in bono equite sunt calcaria. Psa. In chamo & fræno maxillas eorum constringe, qui non approximât ad te, id est in amore & timore. Nec boni milites ambulent sine duobus calcaribus: quia amor sine timore inducit ociositatem siue aragania: nec timor sine amore quia inducit desperationem. Vnde in fine vitæ legitur vnus poenitens tantum saluatus, scilicet Iacob bonus in cruce. Vnus vt nemo desperet, solus vt nemo confidat. Bene ergo nosfer fortis armatus custodit atrium suum & in pace sunt omnia.

Psa. 31.

Arma dæmonis ponit Psalm. ibi. Confregit potentias domini, arcum, scutum, gladium & bellum, Dæmon habet potentias, dominationes Italiae, dicuntur potentia: sic prauæ consuetudines dicuntur potentia Dæmonis: quia per eas infert violentiam. Vnde sicut motus lapidis in fine est velocior: sic consuetudo fortius agit in fine, reddit hominis nouissima peiora prioribus. Habet arcum, scilicet, peccatum actuale, corda arcus delectatio peccati. quam sibi coniungit. Bracchia arcus tortuosa, sunt auersio à bono incommutabi-

Psal. 75.

Arist. 1.
de celo
tex. 89.

li. & cōmutatio ad bonum commutabile. Sinistra accipit durum lignum arcus: quia obstinatione & pertinacia accipit peccatum. Scutum est excusatio peccati qua defenditur & in peccato detinetur. Habet gladium, scilicet linguam detractoris valde acutam: qua vno ictu tres iugulat, scilicet ipsum detrahentem, & audientem & illum cuius famam scindit. Bellum campale constituit exercitus peccatorum mortalium. Prædicta arma confringit Christus: quia fortior est Dæmone & cum assignauit, & nobis vincentibus promittit gloriæ coronam, quam nobis præstare dignetur.

Sermo tertius, Dominicæ tertiæ. in Quadragesima. Thema. Quomodo ergo stabit regnum eius.

Luc. II.

Rom. 2. Videtur istud argumentum Christi siue syllogismus, natio proluxa & impertinens: quoniam isti Pharisei non sustentabant statum Dæmonis & regnum eius esse perpetuum. Quomodo ergo toties inculcat, Omne regnum in se diuisum, &c. Et si Sathanas: Sathanam eicit, quomodo stabit regnum eius?

Respondetur, O altitudo diuitiarum, sapientiæ, & scientiæ Dei, &c. Nota quod Esaias. 28. Alloquitur istos Phariseos multo antè tempore in spiritu Prophetiæ, quasi faciens eis vexamen vel libellum famosum, seu conditionibus eorum impropere, dicit sic. Audite verbum domini viri illudores, & qui dominamini super populum meum in Hierusalem. Dixistis enim percussimus fœdus cum morte & fecimus pactum cum inferno posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus.

Propter hoc dicit dominus Deus. Ego mittam in Syon lapidem angularem, & electum, & preciosum, qui crediderit mendacio non sustinebit illum, scilicet, lapidem, & delebitur

bitur foedus vestrum cum morte, & pactum cum inferno. Et eritis in conculcationem omnium & sola vexatio dabit auditum. Hæc ibi, Sola hæc autoritas Esai. dicit Vnus sanctus doctor sufficiebat eis ad credendum Christo, nisi obceçasset eos malitia eorum: Præmissa hac autoritate fundamentum dicit. Hic rupertus abbas. Audeo dicere istos Pharisæos, id est istos canonicos, & beneficiatos synagoge deprauatis conscientijs, & prauis voluntatibus, eorum vitio auaritiæ: quia sciebant, quod veniente Christo debebant cessare, & deficere oblationes eorum decimas & redditus iuxta illud, cum venerit sanctus sanctorum cessabit vnctio vestra. Ideo audeo dicere quod fenerunt pactum expressum cum Dæmonio de non recipiendo Christum suum, tali pacto & conditione, vt Dæmon eorum redditus conseruaret Et propter hoc arguit, & concludit, Quomodo ergo stabit regnum eius?

Dañ. 9.

¶ Ad veritatem huius faciunt verba Esaiæ, Dixistis enim percussimus foedus cum morte, id est cum Dæmonio inuentore mortis, & eam causante & domino inferni. Vnde dicit Angelus, quem refert Gabriel. in secunda distinct. octaua. Habet Dæmon pactiones suas cum aliquibus hominibus malis. Et illi quidem Dæmones seruant promissa, & pacta sua, non quia veraces sunt, sed vt alij illis adhereant, permittit aliquando ista Deus, secundo propter eorum peccata, vel propter aliam occultam causam. non tamen iniustam. Hæc Augustinus. Vnde ergo Esaias dicit de istis Iudæis, Dixistis enim percussimus foedus cum morte, & fecimus pactum cum inferno, posuimus mendacium spem nostram.

¶ Secundo facit, quod Christus dixit in parabola de Agricolis, Hic est hæres, venite ergo occidimus eum, & habebimus hæreditatem. Super quæ verba dicit beat. Hieronymus, quod Iudæi saltim maiores cognouerant Christum esse messiam suum, sed malitia ipsorum obceçauit eos.

¶ Tertio facit, quia vt dicit Euangelista. Iesus autem vt vidit cogitationes eorum. Non sine sacramento & mysterio profundo dicit cogitationes eorum, id est, pactum istud secretum cum Dæmonio, quod erat. q. cogitationes deliberatæ.

Vel

Vel melius ista cogitationes, & proposita deliberata erant pactum expresse factum cum dæmonio. Cùm enim dicebāt. In Beelzebut principe dæmoniorum eiicit dæmonia, non erant cogitationes secreta, sed verba manifesta, & publica. Ex quo ergo dicit, vidit cogitationes eorum intelligitur pactum expressum cum dæmone, & voluntates eorum. Colliguntur ex ista autoritate Esaia, & veritate documenta plura Christiana. Primò quod iste error & cæcitas Pharisaorum, fuit maior quam cæcitas infidelium, scilicet, magorum Pharaonis. Quia illi deficientes in tertio signo non potuerunt, nec voluerunt negare veritatem, sed dixerunt, Digitus dei est hic, id est, potentia diuina, cui non possumus resistere. Isti autem videntes potentiam diuinam in miraculo dixerunt in Beelzebut &c. At Christus dixit, si in digito dei eiicio dæmonia, cur nõ dicitis digitus dei est hic, vt illi magi Pharaonis.

Similiter fuit cæcitas istorum maior, quam Nabuchodonozor regis infidelis Paganus Danielis tertio, Dixit missis tribus pueris in fornacem ignis post stupendum illud miraculum, dicit text. Accessit rex iuxta fornacem quietus iam putans videre pueros conuersos in cinerem, & videns quatuor viuos, & incolumes, ait optimatibus suis: nonne tantum tres missi sunt in fornacem? at illi, verè tres. Quomodo ergo video quatuor, & species quarti similis filio dei? Quis docuit Paganum istum & infidelem quartum esse similem filio Dei? Nunquid aliquando viderat filium Dei & sic maneret in memoria similitudo Dei. Vt nũc videns illum quartum posset dicere in veritate esse similem filio dei certe nõ ex alio nisi quia veritas à deo fortis est, quod infidelitas eius non potuit illam genere. Et tamen istos ob cæcauit malitia eorum dicentes in Belzebut eiicit dæmonia. Iesus autem dixit, Quomodo ergo stabit regnum eius.

Secundò colligitur, quod maximum peccatorum est impugnatio agnitæ veritatis, & hoc est peccatum in spiritum sanctum, de quo Christus bene in euãgelio dicit, quod nõ remittitur in hoc seculo: nec in futuro. Non quod istud peccatũ sit irremif-

irremissibile, nec aliud peccatum mediante misericordia Dei in vero poenitente: quia maior est misericordia Dei, quam miseria omnium hominum, vt beatus August. dicit cōtra Chain in Gene. dicentem, Maior est iniquitas mea, quàm vt veniam merear: sed dicitur irremissibile: & peccator vix aut nunquā cognoscit veritatem, nec emendatur, propter iudicium Dei iustum licet occultum, Dicit enim Paul. Tradidit illos Deus in reprobum sensum. Et ad Thessalon. Loquens de ministris ante christi, eo quod verbum Dei non receperunt, mittet illis operationem erroris, vt credant mendacia, & indurentur omnes qui non crediderunt veritati, consenserunt autem iniquitati. O bone Iesu illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus p̄ualui ad uersus eum.

Gen. 4.

Ro. 1.

¶ Tertiò, colligitur quòd vitium maximè obfuscās intellectū ad impnationem agnitæ veritatis est auaritia: Qui enim hoc vitio egrotant, maximè habent obfuscatum intellectum: facit ad hoc illud dictum Dei ad serpentem. Maledicta terra in opere tuo. Et subdit terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ, & super pectus tuum gradieris, hæc est enim conditio. & proprietas hominis auari, scilicet, inniti sensui proprio, id est, a pechugar con su intentu de auaricia contra legem diuinam & humanam, & contra consilium amicorum.

Gen. 3.

Nota, hoc est quod in Euangelio Christus dicit spine simul exortæ suffocant triticum, si quid boni seminis, id est in homine. Istæ spinæ diuitiarum hominem auarū suffocant, ne nascatur, vel natum statim moriatur. Ideo dixi quod principalis causa cæcitat̄ istorum Phariseorum fuit cupiditas reddituū Auarus & liberalis differunt sicut calidus homo & frigidus, sicut enim homini seni habenti modicum caloris, maximè tempore hiemis non sufficit vna vestis induta super aliam: sic homini auaro non sufficit totus mundus. Ratio est quia deficit charitas, & calor amoris Dei & proximi. Qui habet colorem tempore veris dimittit vestē propriam sicut beatus Martinus, & diuus Franciscus Pater noster. Ideo in Cant. dicitur. Læua eius sub capite meo, scilicet, temporalia despicio: sed dextera illius amplexabitur me, scilicet amor cælestiū Vnde Psa. Si dormiatis inter medios ceros: pennæ columbæ de argen

Mar. 12.

Luc. 8.

Cant. 2.

de argentata: quia ista duo bona, scilicet contemptus temporalium, & amor cœlestium, sunt pennæ columbæ de argentatæ in præfenti vita, per gratiam: & posteriora, scilicet in morte, fundantur in pallore auri: quoniam consequetur vitam æternam: quia beati mortui, qui in domino moriuntur: quia fruuntur vita æterna, quam nobis concedat Iesus.

apo. 14.

Sermo quartus, Dominica tertia in Quadragesima. Thema. Erat Iesus eiiciens Demo-

nium. Luc. 11.

DUbitanti mihi an scriberem istam concionem, venit de civitate Zamorensi in qua tunc habitabam socius meus, qui dixit se audisse quendam nobilem dimisisse uxorem suam, propterea quod quædam alia mulier intrauerat in illam, & esse mutatam in aliam mulierem, qua de causa diuortii, petijt ad destruendum hunc errorem scripsi præsentem sermonem in quo videbimus duo. Primum circa lamyas seu stygias, idest bruxas. Secundum circa possessos à dæmone.

Circa primum ultra illa, quæ ponit reuerendus pater Alphonsus de Castro. lib. 1. 16. cap. de iusta hereticorum punitione. Notandum est, quod tribus modis potest intelligi esse Samyas vel styges. ¶ Primo modo, per transmutationem substantiæ, vel allumendo nouam formam realem.

¶ Secundo modo, quod Dæmon potentia sua naturali ducat Lamyas in aliquem locum destinatum, & ducat eas vero motu locali, & non tantum per imaginationem.

¶ Tertio modo, intelligitur esse Lamyas per imaginationem, ita quod manent in lecto, & forti imaginatione existimant, se omnia realiter videre & corporaliter contingere, & non tantum eis spiritu sed in corpore supposita hac distinctione respondetur per tria dicta.

Primum dictum, credere quod Dæmon sua virtute potest transmutare substantiam, aut facere aliquam creaturam sine Deo, per quem facta sunt omnia, aut vniam mutare in aliam, error est, probatur per cap. episcopi. 26. q. 5. Ex quo sequitur quod credere quod aliqua creatura sit transmutata in aliam aut

vadiit

vadit huc atque illud siue homo siue mulier, error est. Et simili-
liter credere, quod sic transmutati extra suam naturam suffo-
cant pueros vel fascino, fabula est, imò error. Huius dicti ve-
ritas cum suis corollarijs patet ex dicto cap. Episcopi.

Secundum dictum, Dæmon sua virtute, & potentia natura-
li potest deducere homines siue mulieres præsertim eos q̄ pa-
ctum expressum habent cum Dæmonio. Hoc dictum probat
sufficiens. R. P. Alphonfus de Castro. in dicto libr. & capite
præallegato. Ex quo inferri quod sic ductæ à dæmone possunt
suffocare pueros & eos fascino, & alia crimina committere,
nec huic dicto repugnat dictum ca. si episcopi, quia loquitur
de lamys, non primo sensu, quia non sunt dabile, assumendo
alienum corpus vel substantiam alienam & realem.

Tertiū dictum lamye per solam imaginationem, & fanta-
siam vehementem & fortem putant multa fieri realiter, & in
corpore, quæ ipsæ tantum patiuntur in spiritu. Hoc probatur
ex mente beat. August. dicentis. Quis enim in somniis nō ex-
tra se ipsum ducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquā
vigilando viderat. Et subdit, dum solus spiritus hoc patitur in-
fidelis homo, non in spiritu: sed in corpore euenire opinatur.
Hæc August.

Sed tunc oritur dubitatio quare cremantur? Respon. multi-
plici ratione. Primò quia affirmant se accipere nouas formas Ioan. i.
& realiter transmutari in alias creaturas, quod est hæreticum, &
contra illud, omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factū est
nihil. Secunda ratio est: quia tales delinquētes faciūt expres-
sum pactū cum Dæmone, cōmendantes Dæmoni aīas suas,
cui obedientiā vouent. Et propter hoc maximū peccatū per-
mittit Deus, vt tradantur in reprobū sensum, & faciāt quæ nō
cōueniunt, vt dicit beat. Pau. Vnctiones conficiunt & vnguen-
ta aliquando ex membris mortuorū aliquando ex reptilibus
& aliis vnctionibus, quæ inducūt somniū & sic dormientes in
corpore ponunt in anima diuersas fantasias, & imagines vehe-
menti imaginatione quod sæpe putant realiter volare per æ-
rem, & facere realiter multa, quæ omnia sunt in spiritu &
mediante imaginatione forti.

Alia causa etiam cremantur: quia facientes execramenta
negant sacramenta ecclesiæ.

Et licet

Et licet aliquando moueatur corporaliter, & realiter à Dæmone, vt patet per multas experientias, quas vide in malleo maleficarum: tamen frequenter decipiuntur putantes realiter fieri in corpore quod in spiritu contingit.

Ex dictis patet error illius nobilis qui conabatur dimittere vxorem, quia asserbat esse in aliam mulierem trāsmutatam. Credere talem trāsmutationem posse fieri est error.

Sequitur secunda pars, in qua quæritur si credendum est dæmoni loquenti in dæmoniaco, scilicet si coniuratus Demō vel non coniuratus dicit. Ego sum talis anima. si credendum est illi?

Respondetur, hanc quæstionem tangunt multi, quos breuitatis causa omitto: sed maximè aduerte dicta. 26. q. 2. 24. q. 5. Ex quibus resultat veritas, quod non est credendum Dæmoni loquenti in dæmoniaco. Psal. Beatus vir cuius est dñs spes eius, & nō respexit in vanitates, & infanias falsas. Ad cuius intellectum, Nota primò quod quando Dæmon permissione diuina intrat in hominē non intrat in animam: sed tantum corpus. Vnde in Iob. Ecce vniuersa quæ habet in manu tua sunt, tantum animā illius serua, quia solus Deus penetrat animam y cala eius essentiam melius, quàm ipsa penetrat se ipsam.

Iob.2.

Vnde Psal. 32. Qui fingit sigillatim corda eorum, & intelligit omnia opera eorum. Ex quo sequitur, quod cogitationes animæ cum sint de essentia ipsius anime, & de secretiori loco eius cogitationes nondum in esse positas, nec quodam modo demonstratas per signa exteriora Dæmon cognoscere non potest. Vnde beatus Augu. q. de hoc articulo aliquādo differuit contrarium correxit se. 26. q. 4. cap. quodam loco sic dicit.

Quodā loco dixi Dæmones cogitationes occultas scire posse fateor, quod rem occultissimam dixi, & audaciori, asserzione quam debui. Hæc August. Fidelis seruus & prudens quem nō pudet errores suos corrigere, qui positus est, vt alienos corrigat, Concluditur ergo, quod Dæmon non cognoscit cogitationes omnino occultas licet cogitationes aliquo signo proditas cognoscat propter antiquitatem illorum, & quia sunt puri spiritus, & sciunt prophetias, Dicit idem Augustin. quod aliquando sciunt cogitationes & futura. ergo manifestum est, quod non intrauit animam, & tenere oppositū est error. Corpus

pus aliquando intrant promissione diuina: vel vt manifestentur opera dei in dæmoniaco virtute exorzismi: vel propter peccatum infirmi: vel propter dei iudicium occultum, iustū tamen: quia potestas dæmonis semper est iniqua, licet non semper sit iusta. Intrantergo dæmones, & possident corpus sicut febris infirmum, vel sicut vestis indutum.

Secundo sciendum est, quod officium exorzizandi est ordo, & officium commune, quod datur in sacramento ordinis, & adhuc non in ordine sacro constitutis: sed in gradibus ordinatus habebit hanc potestatem exorzizandi. Vnde nisi aliqua diuina reuelatio vel certa experientia docet nos quod ille clericus habet maiorem gratiam, quam ille: prohibitum est recurrere magis ad vnum, quam ad alium vt exerceat exorzifmum.

Verba autem catholici exorcismi hæc sunt, spiritus immū- Mat. 10.
de in nomine Iesu exi ab homine isto. tace, & obmutesce. Luc. 14.

¶ Ex quo sequitur, quod si dæmon non est actualiter in homine, inuocare illum, vt assistat tibi est error: quia ita bene potest compelli existens extra corpus, sicut intra corpus: maxime propter vitandam vexationem quam facit in homine ad quem venit quando coactus venit.

Sequitur etiam, quod si dæmon dixerit, quod est anima alicuius defuncti: vel viui, vel aliquid aliud non est verū. Primo, quia dæmon post lapsum, ex natura sua mendax est, & mendacij pater.

Secundo quia cum dæmon sit purus spiritus non potest stare nec intrare cum spiritu hominis simul in eodem loco vnde cum anima nostra sit purus spiritus & anima defuncti sit purus spiritus, sequitur quod non potest intrare in animā. Et hæc est fides catholica, sequitur etiam quod querere aliquid ab eo: aut habere colloquium cum illo error est.

Sequitur vltra, quod si aliquando dicant futura & futura ita eueniant, sicut prædixerint non est credendum illis. Deu. Deu. 13.
Si surrexit in medio tui Propheta, aut Phitonem habens, & quod dixit ita eueniat nō credas ei: quia vt probaret vos deus facit hoc, & vt sciat: vt diligatis eum in toto corde vestro, & in dicto cap. nimirum. sic dicitur quisquis extra vnum verum deum aliquod numen putat esse Anathema sit. Hoc etiam

- probatur de puella ventricola habente Phitonem in ventre, id est, spiritum familiarem & multum lucrum dabat domino suo. Et dixit de Barnaba & Paulo. Isti sunt serui dei qui annuntiant vobis verba salutis. Et tamen beat. Paulus quasi offensus increpauit eum dicens. Precipio tibi vt in nomine Iesu recedas ab ista puella. Vnde colligitur, & si verum dicat non est ei adhibenda fides. Et si obiicitur de anima Samuelis. 4. Reg. 28. Respondeo. capitulum neque mirum affirmat, quod non fuit anima Samuelis, Tum quia dicitur ibi. adorauit Samuelem, quoniam si fuisset verus Samuel tam sanctus Propheta nõ permisset se adorari: tum quia dixit, cras eris mecum, quod non fuit verum de Saule iam reprobato. Tertio quia hystoria tantum narrat factum, id est, Samuelem in forma Samuelis apparentem: sed non quod esset verus Samuel. Hoc dicit dictum. c. nimia. Et licet hoc sit probabile de Samuele tamen contraria sententia etiam est probabilis. Nã ali-
 Ecc. 46
 bi legitur de Samuele, & post hæc dormiuit, & notũfecit regi, & ostendit illi finem vitæ suæ & exaltauit vocem eius de terra: ideo beat. Augusti. fuit varius in variis locis scripturæ suæ, & in doctoribus aliis aliqui tenent vnam partem alij aliã.
 Concluditur ergo quòd non est credendum dæmoniaco, nec verbis eius, nec factis eius, licet vera dicat. Illumina ergo
 Pfal. 12.
 oculos meos, ne quando dicat inimicus præualui aduersus eum: sed da mihi victoriam & gloriam.

Quarta Feria post tertiam dominicam Quadragesimæ.

Thema. De corde exeunt cogitationes

Matthæi. 15.

6. tẽplũ
 dei.
IN concione declarabimus, qualitates cordis. Et secũdo cogitationes, primo dicemus cõditiones quas cor habere debet multas proprietates debet habere cor, debet esse domus adeo conueniens. Secundo debet esse tanquam dux in exercitu. Tertio rectum quarto mundum, quinto cibus dei, sexto templum dei de singulis est dicendum.

Primò cor debet esse domus dei domus ordinata debet habere habitaculum in superiori parte, & habitaculum in parte inferiori

inferiori duplicem cognitionem habeat cor nostrum, scilicet cognitionem dei & cognitionem propriam. cognitio diuina est locus altior in quo Deus habitat cognitio propria est locus infimus in quo continuo homo habitare debet. Vnde de corde verificatur moraliter: coelum sursum terram deorsum, cognitio dei est quasi coelū, cognitio sui ipsi⁹ quasi terra non potest homo ascendere in cognitione supra deum: nec amplius descendere potest, quam ad sui cognitionem, cor est coelū: quia sicut dixit deus peccatori, terra es & in terram ibis, dicit beatus Hiero. quare nō dicitur iusto. coelū es, & in coelū ibis. Diligens terram terrenus dicitur, imo ipsa terra. Psa. facti sunt abominabiles sicut ea, quæ dilexerunt: sic amans deum dicitur diuinus: sicut speculum recipit varias imagines secundum varias dispositiones aspicientium speculum si vultus est albus imago in speculo apparet alba: & si vultus est niger: imago ostenditur nigra, sic contingit cordi. tale efficitur quale obiectū amat. cor amans malū efficitur prauū diligens bonum. bonū est. Tertio vocatur coelū: quia latum esse debet in amando inimicos, & omnia diligibilia tendens coelum sicut pellem, cor dilatādum est amore. Sol lucēs in corde est ratio superior illuminās totum microcosmum. i. te qui es minor mūdus luna est ratio inferior seu portio illuminata à ratione superiori: sicut luna illuminat à Sole. Stellæ huius cœli, fides spes misericordia, & patientia quæ in nocte huius vitæ lucent. Nam cum aspirauerit dies gloriæ: & inclinata fuerint vmbre, id est, dies vitæ nostræ finiti, & terminati in morte, stellæ, id est, dictæ virtutes non lucebunt cessabit fides: quia succedet visio, spes euacuabitur per possessionem. patientia non erit necessaria, deficiente omni tribulatione misericordia: non erit deficiente miseria. duæ stellæ fixæ, quæ vocantur poli sunt lex naturalis, & diuina quæ sunt omnino fixæ & immutabiles super quas cor semper rotetur. Hoc coelum est sedes dei, in quo deus habitat & implet illud. Et nihil aliud implet cor, sicut enim cera in qua est sigilū Imperatoris impressum nullum alium recipit, sic anima insignita dei imagine non recipit alium sigillum cuiuscunq; creaturæ dicitur cor. terra in cognitione propria hominis cognoscit, quod de nihilo est creatus, & de nihilo est iustificatus: quia nihil

Eccl. 25.

Gene. 3.

Psal. 52.

Psa. 103.

Can. 4.

Ioã. 1. erat peccatum. Et sine ipso factum est nihil, id est, peccatum
 Io. 26. de ista terra dicitur, appendit terram super nihilum, id est,
 quia homo de nihilo est creatus, & peccator de nihilo, id est,
 de peccato est iustificatus à deo.

Sed aduerte, quod de loco inferiori cordis, id est, de propria
 cognitione ad dei cognitionē transire est difficile: indi gemus
 Psa. 17. duce. Et ad niviculo lucis, lux fidei est necessaria. Psalm. po-
 suit tenebras latibulum suum. ideo sicut imago picta al natu-
 ral dela nocte indiget lucerna sic fides ad mysteria exploran-
 da est necessaria. Vn de resplenduit facies Christi in conspe-
 ctu Moyſi & Helix: quia nostra contemplatio in lege diui-
 na, & Prophetia fundari debet. Nolo splendorem intellectus
 nisi attestentur illi Moyſes & Helias: quia forte transfigura-
 bit se Sathanas in angelum lucis.

Indigemus duce in via omnino niue cooperta. necessarius
 est dux multæ viæ in lege euangelica sunt niuibus coopertæ.
 Vt est dilectio inimicorum, fides articulorum, imo omnes
 Psa. 79. septem beatitudines sunt viæ supernaturales: nullo modo sci-
 ri potuissent nisi Christus eas docuisset. Pſal. propter nomen
 tuum dux mihi eris. Tertio requiritur aliquid facilitans. s.

Mat. 11. amor: quia secundum Bernard. amor meus vix est vnus hore
 & si amplius est præ amore non sentio. iugum enim meum
 suaue est. s. amanti. Axis currus vngitur oleo. Vt non so-
 net aut strepet, sic vt cor amore lene sit non murmuret non
 clamet per impatientiam in adimplendo diuina præcepta.
 Hæc tria figurata sunt in Petro Ioan. & Iacobo. In Petro
 notatur cognitio fidei. interpretatur cognoscens. In Iacobo.
 notatur societas Christi: quia frater domini in Ioan. amor.
 istis præsentibus in monte amoris dei transfiguremur. Sed

Eze. 47 dolendum est, quia multi spernunt cognitionem dei & eius
 amorem. De quibus in Ezech. aquæ egressæ sunt de tumulo
 fabuli orientalis in desertum planum aquæ significant popu-

Apoc. los: quia aquæ multæ populi multi: tumulus significat diui-
 nam contemplationem secundum beatum Grego. super

Ioã. 5. illud ingredieris in abundantia sepulchrum. In hoc tu-
 mulo vitæ contemplatiuæ sepeliuntur nostræ passiones, &
 peccata & etiam in tumulo vitæ actiuæ, præcipue in operibus
 miseri-

miseri cordiã: quia sicut aqua extinguit ignẽ sic eleemosyna extinguit peccatum: vocatur tumulus sabuli: quia sabulum est ponderosum valde: sic virtus & pœnitentia sunt valde graues. Et vita actiua & contemplatiua præsertim peccatoribus propterea dicuntur tumulus sabuli. In hoc etiam tumulo suffocatur domon sicut ægyptius suffocatus est, sub sabulo à mose. In contritione occiditur peccatum in confessione educitur extra dæmum cordis: in satisfactione sepelitur ieiuniis orationibus & eleemosinis.

Eze. 2.

Sequitur in auctoritate in deserto planum fluxerunt aquæ: quia populi libere vagantur per planiciem vitiorum. deserti & derelicti à deo sua voluntate per omnia vitia discurrunt. Ita vt non sit pratum quod non pertranseat luxuria eorum relicto amore dei spreta virtute & honore diuino. Et destructo dei timore quotidie splendide in hoc cæpo Chaym id est, peccator occidit Abel. i. fletum & gemitum nolentes agere pœnitentiam odientes bonitatem & disciplinam.

Gen. 4.

Sed aduerte, quod est præparandum cor tanquam domus in quo deus habitaturus est. Nam Eccl. ii. dicitur, qui timent dominum præparabunt corda sua, pondera: quia non dicit corpora sua: sed corda sua ratio est, quia totus mundus insiluit præparationi corporis & non cordis, fludet quomodo habeat vestes delicatas & bene ornetur ad decentiam corporis, & quomodo bene pascatur & honoretur, sed in præparatione cordis sunt mirabiliter negligentes. Vix de anima curant, faciunt sicut sculptores imaginum & pictores qui formant optime omnia membra corporis oculos, manus, pedes capillos vestes bene plicatas, nihil relinquunt sine pictura, sed non inuenies pictorem qui se intromittat ad pingendum cor ita faciunt homines multi enim magnam curam ponunt quomodo corpus sit bene ornatum: & paratum. Et capilli sint ornati. Sed de anima nihil curant neque de corde: nec possunt letari cū Dauid dicent paratum cor meum deus paratum cor meum & non est aliqua domus quæ sic maneat diu inhabitata quæ non sit immunda saltim puluere & telis arancarum. Et sic conscientia immunda erit puluere cogitationis immundæ & telis prauarum affectionum: mūdandum

est ergo cor summa diligentia. Et ornandum tapetis, & pal-
liis, id est, virentibus: quia in maliuolam animam non intra-
bit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis, sed
habitabit in omni corde vbi est charitas. præparetur ergo vt do-
mus. Præparetur etiam vt cibus delicatus præparatur domi-
no: quia cor cibus est regis coelestis. Fili præbe mihi cor
tuum. Auis quando præparatur. primo aperitur, & fex ab-
strahitur, secundo lauatur.

Tertio decoquitur: vel assatur, sic debes præparare cor tuū
primo debes apperire omnia interiora peccata. Et abstrahe-
re fecem, id est, prauam voluntatem, & cōfessionem. Secun-
do debes lauare cor per contritionem & affectionem. Hier.
4. Laua à malitia cor tuum. lauamini mundi estote & au-
ferete malum cogitationum vestrarum.

Psal. 38. Tertio debet assari calore charitatis. Concaluit cor meum
intra me & in meditatione mea exardescet ignis. Et sic præ-
paratum cor deo ministratur. Secunda proprietas est, quod
fit rectum. Vnde psalm. Spiritum rectum innoua in visceri-
bus meis. Oportet vt sit regulatum: sicut horologium solis. q̄
habet duas tabulas, scilicet legem naturalem: & diuinam in
quibus sustentetur in his legibus fundetur & stabilietur cor.
hæ duæ leges connectuntur, & ligantur in corde corda chari-
tatis. Nam charitas est vinculum perfectionis. Et ex hac pen-
dent lex & prophetæ. Luna horologij est vita Christi, qui est
speculum sine macula. In hoc speculo aspiciamus maculas
peccatorum nostrorum acus horologi cordis nostri est inten-
tio quæ dirigitur ad solem, id est, deum: vt semper inten-
tio nostra: sit conformis dei voluntati. Licet non in voluto.
Sed in omni quod deus vult nos velle & illud tenemur velle.

Scot. 1. 4 qua de re præcepta tenemur implere. Cōsilia vt dicit Scotus
sen. dif. in. 4. sen. non tenemur opere implere, sed ea reuereri, & ho-
norare. Nam contemnens consilium contemnit consulen-
tem. Et sic Christus tanquam consulens despiceretur. Horæ
quibus regulatur horologium sunt lineæ, scilicet, mandatis,
& filis cor nostrum ordinetur. prima hora est, primum man-
datum in lege, scilicet, diliges dominum deum tuum ex toto
Mat. 22. corde tuo. Secunda hora est secundum mandatum huic
simile

similes, scilicet, diliges proximum tuum. Et sic de aliis mandatis. Ecce rectitudinem cordis nostri. Tertio cor mundari debet, Psal. cor mundū crea in me deus effunde, sicut aquam Psal. 50. effunde cor tuum. in quo notatur: quod mundari debet ut vas, quod non bene mundatur sanguine: quia semper remaneret sanguis in vase: nec mundandum est oleo: quia maneret sapor. Nec vino quia remanet odor. Nec lacte: quia remanet color. Sic in corde non remaneat superbia peccati, id est, volitio praua: nec Sapor. id est, delectatio nec odor. id est, occasio peccandi: nec color, id est, conuersatio cum peccatoribus. Sed totum effundatur ut aqua. secundo mundandum est. Ut eger repletus humoribus. medicina purgatur & imminutione sanguinis. Primo ostenditur vrina in vase mundo: sic peccata manifestanda sunt in confessione. dic iniquitates tuas ut iustificeris.

Secundo sumat dietam, id est, ieiunium: & alias medicinas accipiat, scilicet, opera satisfactionis pilulas deauratas deuoret, id est, poenitentiam cum spe veniæ non dentibus masticandæ sunt. Quia in poenitentia labore non multum moreris. Sed cogita: quia propter illam appropinquabit regnum cœlorum.

Secundò mundandum est à sanguine corrupto. minor, primo brachium fricat ad trahendum humores attractio significat diligentiam præcedentem confessionem ligatur brachium, scilicet, timore: quia à timore tuo concepimus, & parturiuimus spiritum salutis. Et sicut confractione attrahuntur humores sic peccata sunt colligenda in diuersis locis commissa. Cum variis personis. Considera. loca in quibus mortuus es, personas cum quibus negotia habuisti ipsa etiam negotia, & collige in memoria cogitationes pessimas adulteria furta & omnia peccata quæ euangelium huius feriæ ponit.

Percute cor lanceola, id est, contritione: scindite corda vestra. Effunde totum sanguinem corruptum. psal. libera me de sanguinibus. Et vide si effusus est sanguis copiosus in motu leui brachij videbis, id est, si promptum ad opera virtuosa te sentis, si velis sustinere poenam propter deum. ✠

✠ Deficit hic clausula integra quæ ponitur i sine huius sermonis, quæ incipit. Corda sunt.

Est mūdandum cor à cogitationibus pessimis, si cogitatio peccati mortalis est cum consensu deliberato est peccatū mortale, si etiam interuenit consensus interpretatiuus quia plene aduertit periculum & non vis euitare peribis in illo. vt dicit Seraphicus doctor Bona. ab homicidiis voluntariis siue ex negligentia commissis mundandū est cor. vt venator occidēs hominem volens occidere feram: dimittens taurum ambulare per ciuitatem, vel equum ferocem: mulier dormiendo opprimens paruulum, est mundandum à detractionibus. dic cōtra detractores qualiter sunt Gabaonitæ sciendentes medias vestes: & radentes mediam barbam, id est famam & honorem vt despiciantur ab hominibus: est detractor similis ei qui scidit oram clamidis Saul: est similis heli qui non poterat videre lucernam donec extingueretur, nec detractor aspicere potest bonū alterius: est similis lucifero qui fuit prim⁹ detractor contra Deum, est similis testi qui nou vocatus testificatur contra proximum: similis iudici qui sine causæ cognitione sententiam profert contra infontem, est similis aduocato dæmonis tandem est sicut dapifer Dæmonis ministrans cibos mortiferos.

Consideratis his quę exeunt à corde, dicendum est de eo quod intrat per os, scilicet de cibo corporis per quem significatur cibus spiritualis animæ. Secundum medicos triplex est digestio. s. stomachi, hepatis & venarū, & præcedit eas masticatio dentiū. In ore notatur cor quod est os animæ de quo dicitur os iusti meditabitur sapientiam, id est cor primo discernere debet inter bonum & malum virtute discretionis. examina re debet intētionēs, & merita caufarum, negocia, cogitationes subtiles animæ tota hoc examinatio fit virtute prudentiæ & discretionis.

Prima digestio efficitur in stomacho virtute caloris naturalis. primus effectus seu primum opus cordis: est audire verbū Dei: & retentum in memoria: digerat amore & affectione: vt non egrediatur à corde, quia beati qui audiunt verbū Dei: & custodiunt illud. & sicut stomachus non recte valens euomit cibum. Et vix potest comedere & comestum reiiicit. sic signū egritudinis cordis est non audire verbum Dei. & auditum ce leriter tradere obliuioni.

Secun-

Secūda digestio fit in hepate ibi discernitur purum ab impuro, purum transmittitur ad venas impurum in fecibus conuertitur. In corde est potentia irascibilis, & concupiscibilis, per concupiscibilem amplectitur bonum. Vnde trāsīte ad me qui concupiscitis me, & concupiscitur bonum sicut cibus animæ. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam. In esurie & siti iustitiæ significatur desiderium aīæ & concupiscētia ad bonum. & hoc desiderium seu concupiscētia notatur, nomine sitis & famis multiplici ratione. Tum vt ostendatur vehementia desiderij q̄ iustus ad virtutem habere debet. Tam enim fames q̄ sitis vehementem appetitum imporrat. Tum vt ostēdatur quasi naturalitas. vt quemadmodū fames & sitis naturaliter inest homini sic desiderijū vehemēs iustitiæ, vt naturale, inest perfectis, secundū naturā spiritualem, secundū q̄ ex Deo nati sunt. Iuxta illud quod ex spiritu natū est spiritus est. Tū ex parte boni integri & cōplet quod homo desiderare debet. sicut desiderat cibari integre & perfecte. Tum ex parte indigētię. quia sicut homo nō potest viuere sine cibo & potu: sic spiritualis homo desiderat iustitiam seu bonitatem tanq̄ cibum & potū. Mediantē potentia irascibili homo reiciit omne contrariū iustitiæ & bonitati. Psal. Irascimini & nolite peccare.

Ecc. 24.

Matt. 5.

Ioan. 3.

Tertia digestio fit in venis ad cōseruationē indiuidui & ad cōseruationem speciei per gnationē. per quam digestionem notantur opera misericordiæ propter quæ cōseruatur homo in esse gratiæ & crescit in virum perfectū. Et vltra cōseruat proximi dilectionē quæ maxime cōseruatur benefaciendo proximo, & eleemosinas illi largiendo, & consequitur misericordiam quam nobis prestare dignetur Iesus filius Dei.

Conda sunt sicut vtres in qb⁹ est clausum venenū, ideo sunt scindēdi vt effluat sanies. sunt scindēda sicut vestes q̄ dicuntur harpadas, sic cor in diuersas partes vt cuilibet peccato appropriet p̄pria dolor & p̄pria satisfactio, licet non sit necessariū. sed sufficit cōtritio generalis. Tum scindat cor vt pomū habēs putredinem: separetur putredo peccati, & remaneat p̄na aīę proficua & sana ad satisfactionē pro culpa. Tum scindatur vt cor auis propinatū falconi. quod in minutas partes partitur. Tādē remoueatur culpa & delectatio peccati à corde separet. ga sancti in coclo sunt totaliter boni & nihil habent scindēdū damnati

✠ Hanc
clausulā
reponē v
bi sup. fo.
164. r. p.
in fi. post
verbū p.
pter deū.

damnati sunt totaliter mali nihil boni in eis remanere potest. peccatores partim sunt boni & mali, & scindatur malū culpę & remanebit in eis bonum naturę & gratiæ. ✠

Sermo in sexta feria post tertiam Dominicam. Thema. Vnde habes aquam viuam. Io. 4.

INTRODVCTIO.

EST Deus adeo amicus humilium, quòd superbis resistit humilibus autē dat gratiā. Vnde dicit, Discite à me oēs quāmitis sum & humilis corde. Vidēs Petrus tantā humilitatē dixit. Exi à me dñe: quia homo peccator ego sum, imò quia medicus sum cœlestis, & nō est opus valentibus medico. Sed male habentibus. Vnde peccatores recipit & māducat cum illis. hoc ideo dico. quia inter opera miraculosa Christi, & inter doctrinam christianam, istud colloquium cū Samaritana habet primatū, excellentiorē doctrinā loquitur isti mulieri pagane tamen extraneę & pauperculę non bone imò male concubine, q̄ quinq; viros habuerat, & quē nūc habebat non erat vir suus, o altitudo diuitiarū. Phariseos excludit, mulierē pauperculam admittit.

In concione exponam euangelium in sensu mystico & moralī. Venit ergo Iesus in ciuitatem quę dicitur Sychar. Euāgelium proponit multas doctrinas. Prima, quia proponit nobis mulierē infidelē quę magna instantia procurauit salutē suā. vt sic ecclesia confundat nos fideles qui tanto tēpore studuimus in schola ecclesię, & tam negligenter viuimus. Secūda doctrina deuotionē excitat. q̄ Christus hic incipit describere mysteria passionis. i. a debuxar. quia Iesus fatigatus itinere sedebat sic supra fontē & erat hora quasi sexta, iam incipiūt sacramenta dicit. b. Aug. super Io. q. d. figurātur in hoc sacramēta crucis sed nō equaliter. Nūc venis dñe de via fatigatus lassatus, & q. deficiēs, desmayado. sed tūc nō ibis: sed duceris reptādo. i. arrastrādo euulsis pilis barbę, alapis cesus, coronatus spinis, nunc defessus sedes supra fontē: sed tūc nō sebebis. sed pēdebis. itaq; si volueris cōsolari pedibus tuis, augebis dolorē manibus tuis. & ecōtra. nūc dñe habes mulierē cū qua habes colloquiū. i. cui loq̄ris & respōdet tibi, sed tūc loq̄ris vnū tātū verbū matri tuę dicēs, Mulier ecce filius tuus, ad illa suffocata voce in pectore prę angustia nō poterit respōdere verbū petis aquā. & mulier dat

Diuisio

Ioan. 9.

dat tibi aquã viuã & dulcẽ. sed tũc fatigat⁹ maiori siti, dices fitio, & non dabit tibi nisi mirratũ vinũ, cũ fele mixtũ. Nunc hora erat. q. sexta. cũ audit mulier angustia tuã, sed tunc sero erit magis qñ clamabis, heloi, heloi, & p̄r tuus non exaudiet.

Mat. 27

mar. 15

Discipuli aut̄ abierant in ciuitatẽ, vt emerent cibos. ex quo colligitur doctrina, q̄ Christus voluit conformari imperfectis. quia habuit propriũ, vt patet hic. Cũ dicit vt emerẽt cibos. & alibi erat loculos habẽs. & voluit conformari perfectis, q̄a vulpes foueas habẽt filius autẽ hoĩs non habet vbi reclinet caput suũ: & illud, si vis perfectus esse vade & vende oĩa que habes & da pauperibus. Ideo veritas est q̄ Christus vtrumq; statum habuit. aliquãdo propriũ habuit, vt non videretur reprobare religiones minoris perfectionis, quã habẽt propriũ, & aliquãdo nõ habuit proprium, vt videatur approbare religiones maioris perfectionis quã proprium non habent.

Ioan. 12.

Mat. 8.

Mat. 19.

¶ Dicit Iesus, o mulier si scires donũ dei, ex quo elicitur doctrina fidei, quia hæc mulier erat gentilis & intentio Christi erat trahere gentilitatẽ ad fidẽ. Fides autẽ catholica hæc est vt vnũ deũ in trinitate & trinitatẽ in vritate veneremus. si quidẽ gentes deũ cognouerũt. sed nõ sub ratione trinitatis. Vnde Arist. dicit. Vnus ergo princeps, sed non trinus & vnus ad edocendum ergo tantum mysterium huic mulieri. imò toti gentilitati dicit illi. O mulier si scires donum dei. quomodo? Primo cognoscendo patrẽ, & me qui sum filius eius qui dico tibi da mihi bibere, qui loquor tecũ, qui sum filius dei. De⁹ de deo, lumẽ de lumine, & si cognouisses donum dei. i. spiritũ sc̄tm, qui à patre filioq; p̄cedit, per modũ doni, & amoris gratiosi, quia est nex⁹ patris ad filiũ, & filii ad patrẽ. certe si hoc bñ cognouisses & intellexisses, forsan dicit p̄pter liberũ arbitriũ petisses ab illo deo trino & vno aquã viuã, q̄a omẽ datũ optimũ de sursum est. hæc aqua fit q̄si fons in bibetib⁹ corde, & p̄ quasdã secretas fistulas. y caños deriuat in aĩam. q. in matricẽ septẽ riuulorũ. i. q̄ sunt septẽ dona sp̄s sancti. s. sapiẽtiã & intellectuẽ, scientiã & pietatis cõsiliũ & fortitudinis, & timoris dñi. Esa. Et cũ his rigat nõ solũ proximũ locũ. i. sc̄ip̄m. sed oẽs campos, prata & hortos totius ecclesiẽ, q̄a est ortus & puteus aquarum viuẽtium. Can. Post hac autẽ, q̄a ista aqua, est fons viuus scaturiens ab eterno in corde patris. q. fons vitæ. In ore autẽ filii. q. fluuius pacis in

Esa. 11.

Can. 4.

vndas

Vndas melle suauissimo &c. In beatis angelis est torrens gratie in oibus electis hominibus mudatio & pluuia vite eterne postquam istos effectus, & irrigaciones & fecundationes facit iterum redit in alueum. i. in ipsam diuinam essentiam vnde exiuit, quae matrix est longior terra mari, latior profundior abisso, excelsior caelo: itaque ibi reddit unde exiuit: quae haec est aqua de qua in lib. Sap. Ego quasi aquae ductus exiui de paradiso. Et dixi rigabor ortum plantationum, & inebriabo partem mei fructum. Bene ergo dicit hic fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Domine da mihi hanc aquam ex quo elicitur doctrina humilitatis: quae Christus supra proximo cap. dixit Iudaeis. soluite templum hoc & post triduum reedificabo illud. quod non capietes nec credentes Iudaei dixerunt. quadraginta sex annis edificatum est templum hoc, & tu in triduo reedificas illud: itaque non crediderunt. Vnde dixit si terrena dixi vobis & non creditis quomodo si dixero caelestia credetis? Si ergo Iudaei non crediderunt hoc de templo, quod erat terrenum, quomodo si dixisset eis hoc tam caeleste mysterium. scilicet qui biberit ex aqua quam ego dabo fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam, propter hoc abscondit haec a sapientibus, & prudentibus, & reuelat pauperculae mulieri, quae tenet figuram gentilitatis: cui cum dixisset excellentiam & bonitatem aquae. dixit domine da mihi hanc aquam in cuius figura post ille centurio qui assumpsit Philippum in curru suo, post lectionem & doctrinam Christianam quam legit de libro Esa. quasi ovis ad occisionem ductus est. Et interrogatus intelligis quae legis? Respon. quomodo possum intelligere nisi ab quis me docuerit, Et postquam euangelizauit illi Iesum. Venerunt ad quamdam aquam: & dicit Philippo ecce aqua & quis prohibet me baptizari? Ecce ergo quomodo gentilitas incipit sitire aquam baptismalem cuius principium fuit haec beata femina, quae dixit domine da mihi hanc aquam vt non sitiam nec amplius huc veniam Moraliter, si scires donum dei. i. contritionem quae triplici medio habetur. Et est grande donum dei. Primo tantum gratuito dono dei hoc est nulla cooperatione: nullo merito proprio: vel alieno, sed sola dei miserantis visitatione. Hoc est ex sola Io. 3. spiritus sancti operatione procedit, spiritus ubi vult spirat, ideo bene dicit. Psalm. Commouisti terram, & conturbasti eam quod fit ex duplici respectu poenitentis inspirato a Psa. 58. deo, scilicet, ad carentiam gloriae, & considerationem offensionis. Vt exemplo

Vt exemplo axe habeat duplex irriguum superi⁹ & inferius. ideo dicitur hic puteus altus est, non in quo haurias habes, quia contritionem à puteo cordis vix elicere possumus. Secundò habetur ex suffragiis ecclesiæ & sctōrū. nam sancti Angeli intercedunt: & orant pro peccatoribus & gaudent in eorum conuersione. Tertio modo, hæc contritio habetur ex magno conatu peccatoris, qui cooperatur Deo. maxime autem conatur ex ipso horrore & magnitudine peccatorum: quorū magnitudine territi: non solum maiora peccata mundamus: sed minora. quemadmodum mulier negligēs lauare maculam in panno suo: aliqua maiore sorde super iniecta nō solum illam maiorem, sed omnem minorē maculam lauat: sitio pro modica cisura: vestis nō statim reficitur: sed pro maiori. sic pro leui infirmitate non vocatur statim medicus, sed iuxta illud, multiplicatę sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt. Et licet cum magno conatu doloris incipiat cōtritio. tamen terminatur in magno gaudio iuxta illud beat. August. Peccator de peccato doleat & de dolore gaudeat.

Doctrina moralis, quia loquens Christus de aqua & similiter hæc mulier assignat quatuor grandes defectus bonorum temporalium. Mulier assignat duos, scilicet puteus altus est: in quo notatur profunditas magna in qua iacent tēporalia. quia luxuria in fecib⁹ carnis. auaritia in fecibus terre. superbia in luto & puluere. Vnde Psal. De profundis clamaui ad te domine. Secundus defectus notatur, nec in quo haurias habes: In quo notatur labor in acquirendis temporalibus. quia maiori labore acquiritur infernus quā gloria. Alios duos defectus ponit Christus. primus est, quia non extinguunt sitim, quia sunt quasi aquæ falsę, & quasi aqua ardens. quæ non extinguunt sitim. Quartus defectus, quia istę aquæ semper descendunt & faciunt homines descendere, Psal. Oculos suos statuerūt declinare in terram. Sed aqua gratiæ fiet fons aquæ salientis in vitam æternam, id est dat vitam æternam. quia aqua naturaliter tantum ascendit, quantum descendit. quia ergo hæc aqua est spiritus sancti, & spiritus sanctus est donum Dei, & omne donum de sursum est descendens à patre luminum. Hinc est quòd facit aquam salire in vitam æternam. Vade, voca virum tuum. Cur differt hæc mulier tantum donū oblatum à Christo, &

sto, & post tam obnixè petit & rogat. dñe, da mihi hanc aquã. ex quo colligitur doctrina moralis, quia nullus potest inchoare nouã vitam nisi eum poeniteat vitę prioris. Vt dicit bea. August. Nec potest peccator recipere sanitatem nisi prius se purget à vitis, quia ista gratia spiritus sancti non datur nisi poenitentibus, & dimittentibus peccata sua, & confitentibus ea. potuit ergo dicere Christus huic mulieri. Vade quia es pessima mulier cõfitere pctã tuã, emēda virã tuã, & post ego dabo tibi gratiã istius aquæ: Sed vt nō cõfunderet illam. Dicit illi magis secrete, & magis honeste dicēs. Vade voca virum tuũ & veni huc. defatimola, quia putauit Christum nolle dare aliquod bonum vni coniugatorum. quin daret ambobus, ex quo vir & vxor, sunt vna societas, vna caro, vnum corpus, & quasi bona lucrata: in matrimonio durante habere partem in lucrato ab vxore sicut econtra. Vnde propter hoc putat Christũ dicere. Voca virum tuũ, sed pro alia parte sicut fatua, como defatimola putauit quia Christ⁹ cognoscit illã interi⁹ sicut exterius, quasi dicat, quãto mas, si me cognoscit qualis sum, scilicet, peccatrix mala peruersa fornicaria, sed nō adultera quia virũ nō habebat. Domine virum non habeo, si virũ habuissem ego statim vocassem, sed virũ nō habeo. conofcida soy, mala mulier sum. Sufficit, ergo istud principium confessionis. iam incipit cõfiteri culpas suas. Succurre illi tua clementissima m̃ia. in hoc verũ dixisti, quia vir quẽ habes nō est tuus, quin; em̃ viros habuisti. ¶ Quin; viros habuisti, & hic quem habes nō est vir tuus. Hęc mulier vt dictum est, typum gerit gētilitatis. Vnde propter hoc dixit. Sapiētia diuina Christus. Bñ dixisti quin; viros habuisti. i. quin; sensus corporales habēt oēs infideles gētilitatis, quorũ figurã nũc habes. Cũ quibus oĩbus viris, quasi rufianes, & nō legitimis viris fornicata es. Cũ amatoribus mulieris, quia omne quod est in mũdo, aut est cõcupiscētia carnis, aut cõcupiscētia oculorũ, aut superbia vitę. Vnde in oĩb⁹ istis idolis. s. visu, gustu, odoratu, auditu, & tactu fornicata est gētilitas. Et bñ dicit hũc quẽ habes nō est vir tu⁹, sed alien⁹ & falsus de⁹ nō vir, sed rufian, nō amicus, sed inimicus: nō amator, sed occisor, non medicus, sed diabolus. Tali modo sapiētia Christus fecit redire ad cõfictiã suã, q̃ la hizo toda rendir, & dixit. Dñe vt video propheta es tu: ex quo colligitur doctrina moralis. p̃ ministris

ministris illius aque spūs sancti q̄ maxime datur in sacramento
 pœnitentię & cōfessionis, vt p̄curent reuocare & retrahere pœ
 nitētē ad suā p̄priā consciētā, vt. s. dicat totū quod cōficientia
 sua dicitur dicendū. & effundat cor suū, quasi aquā corā cōfesso
 re. Vocet ergo oīs cōfitemens virū suū. i. consciētā suam. & faciat
 quicquid p̄ceperit, dicatq; omne qđ suggesterit ei dicere, qđ
 si cōfessor viderit pœnitētē hoc non facere dicat & hoc verbū
 qđ dixit Christus. Vade voca virū tuū, & veni huc, & reddi ad
 cōficientiā tuā & cor tuū prius. & tunc veni ad cōfessionē. Di
 sponne prius consciētā tuā. fac tantā diligentīā. & tūc veni ad
 cōfessionē. scribe p̄ctā, nō dicēdo nec legēdo per papirū p̄ctā,
 quasi deponendo verecundiā cōfitemdi quæ est maximū meri
 tum & maxima pars satisfactiōnis. Tum etiā propter vsum sa
 cramenti quo vtimur in p̄ctō cōfesso, quod non fit in obliuio.
 Tum propter humilitatē. Tū propter instructiōnē sacerdotis
 si necessaria est in peccato confesso.

¶ Patres nostri adorauerunt in mōte hoc. dic ergo mihi quē
 & in quo loco adorare nos oportet. O mulier crede mihi
 vnum magnū secretū quod in aure loquar tibi, & reputa hoc
 multum quod dicere volo. quod ab æterno nunq̄ dixi alicui
 viro nec angelo. & quia me dixisti esse p̄phetā, vere p̄phetā
 & plusq̄ p̄phetā. Crede ergo mihi ex quo credidi me tibi. i. cō
 fido de te. Ecce q̄ a principio mūdi p̄riā mulier de genere tuo
 q̄ credidit demōio dicēti, eritis sicut dii, fuit decepta. vñ venit
 qđ oīs mulier & sexus fœmineus facile credat Dæmonio, & re
 b̄⁹ sup̄stitiofis, y hechizerias. tu ergo crede mihi, ecce venit dies
 in p̄ximo. s. mortis mee, & ex tunc nō erit latrā. nec adoratio
 particularis aut singularis, nec diuisa. Sed vna tm̄ vnus dei. q̄
 sicut vn̄ de⁹, vnū baptisma, sic vna fides. Vñ nec vos gētiles a
 dorabitis in mōte hoc. q. in signato & particulari loco, nec ha
 bebitis deos alienos sicut nūc habetis, sed vnū tantū. nec Iudei
 habebūt locū signatū adorationis potius Hierosolimīs q̄ nūc
 Romę vel Parisius. qm̄ locus ille & tēplū illud magnificū Salo
 monis cito destruet, ita qđ nō relinq̄tur lapis sup̄ lapidē, sed ve
 ri adoratores adorabūt p̄rem in spū & veritate, & bñ dico tibi
 audi secretū qđ dico, q̄ adorabūt deū p̄rem vocādo ip̄m p̄rem
 q̄ de⁹ p̄r est habēs filiū coęqualē, & cōsubstantialē sibi, qui ego
 sum q̄ loquor tecum, & p̄pter hoc voco illū p̄rem, q̄ ego sum
 filius

filius eius naturalis & legitimus. Et ecce cognosce o mulier excel
 letiam tuam & generis tui. quia non solum ego, sed & vos omnes
 accedentes ad fidem poteritis inuocare Deum Christum. quoniam
 quotquot receperunt me & crediderunt in me dedit eis
 potestatem filios dei fieri qui non ex sanguinibus, nec ex volun-
 tate viri, nec ex voluntate carnis, sed ex deo nati sunt. Crede er-
 go mihi: quia veniet illa dies, quando adorabunt patrem in spi-
 ritu & veritate, vel quando accipietis spiritum adoptionis in
 quo dicit Paulus. Clamamus abba pater, id est ratione cuius legi-
 timi efficiamur, & capaces sumus ad diuinam successorem
 ita ut sit Deus pater noster & vos filii, quia si filii & heredes per
 Deum, & sic adorabitis patrem in spiritu. Vel adorabitis pa-
 trem in spiritu & veritate, quoniam credetis unum deum sub
 ratione trinitatis. quem usque nunc nunquam gentilitas credi-
 dit: sed deinceps credetis unum deum sub ratione patris, & fi-
 lii, & spiritus sancti. Unde propter hoc dicit, Patrem in spiri-
 tu, id est simul cum spiritu sancto. & in veritate simul cum filio,
 qui est veritas patris. Secundum quod dixit alibi. Ego sum via
 veritas & vita adorabitis patrem in spiritu & veritate: si qua-
 ras quare hic preposuit spiritum veritati, id est spiritum sanctum
 filio. Cum tamen semper ubicunque inuocatur diuinum auxi-
 lium, vel loquimur de Deo sub ratione trinitatis semper pre-
 ponimus personam filii, personam spiritus sancti. Cuius ratio
 est. qui ex patre filioque procedit. Cum patre & filio simul ado-
 tur & conglorificatur. Quare ergo conuertit euangelista ordi-
 nem personarum diuinarum dicens, Adorabunt patrem in spi-
 ritu & veritate, &c. Intentio Christi erat in isto loco trahere
 istam mulierem in diuinam cognitionem sui, scilicet, quia ipse
 esset filius dei verus. sicut patet infra proxime. quia dicit. Scio.
 quia Messias venit. Et respondit Christus. Ego sum qui loquor
 tecum, quia ergo Iesus erat filius dei. Et quia nemo venit in co-
 gnitionem patris nisi per filium. Sic nemo venit in cognitionem
 filii nisi per spiritum sanctum. Teste Paulus. ad Rom. 8. Nemo
 enim potest dicere dominus Iesus nisi in spiritu sancto, id est,
 nemo cognoscit Iesum esse filium dei, nisi virtute spiritu san-
 cti. Ideo quia intentio Christi erat trahere istam foeminam in
 cognitionem sui, quod fit per spiritum sanctum: ideo prepo-
 suit spiritum sanctum filio. Secunda ratio, quia ipsa oratio &
 adoratio

adoratio appropriatur spiritui sancto magis quam filio teste eodem paulo nam quid oremus, sicut oportet nescimus, sed ipse spiritus sanctus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Tertia ratio: quia gratia praeueniens Christianum qua cognoscit per fidem filium venisse in carnem proprium opus est spiritus sancti. ita ut sicut via veniendi ad patrem est per filium ita recta via veniendi ad filium est per spiritum sanctum. Nam & pater tales quaerit adoratores, quasi dicat iam pater accendit lucernam. Et non posuit illam sub modio. sed super candelabrum. iam accedit lucernam & posuit eam in lanternam humanitatis nostrae ad quaerendum dragmam perditam. Et euertit totam domum donec inueniat in cuius figura. Paulo ante ego templum dei purgavi ex flagello facto ex tribus funiculis. Eieci inde omnes euentes: & vendentes & mensas numulariorum, sed etiam amplius euertetur per mortem meam, quando nec in templo: nec in plateis ciuitatis relinquetur lapis super lapidem. Et hoc non propter aliud nisi ut ex nobis gentilibus, & Iudaeis pater quaerat veros adoratores, qui non adorent tantum in templo nec in monte hoc: nec in lignis lapidibus, & metallis, sed quaeret veros adoratores, qui adorent eum in spiritu & veritate sub ratione patris & filij, & spiritus sancti qui nobis concedat gloriam.

Sermo Primus Dominicae Quartae in Quadragesima.

Thema. Abiit Iesus trans mare Galiliae.

Ioannis. 6.

PRAEMISSA expositione euangelij in sensu literalis, pro sensu morali nota. Nauis est necessaria ad nauigandum: & necessaria est poenitentia, ut transeamus ultra mare peccatorum. Peccatum dicitur mare magnum & spatiosum manibus propter peccata operis turbidum, inquietum, obscurum. Mirabiles elationes maris, & mirabilis, & abominabilis est superbia peccatorum. Faciliter poteris conditiones maris peccati mortali applicare. Ad istud mare traiciendum, & dimittendum peccatum necessaria est nauis poenitentiae angelis prouidit Deus nauem Innocentiae, ut sine periculo in portu aeternae beatitudinis

Psal. 103

Psal. 92.

y dinis

dinis firmarentur. In statu Innocentiæ prouidit Deus iustitiam originalem, quasi nauem: quæ si fracta non fuisset securi translati fuisset in portum gloriæ: sed destructa nauis Innocentiæ prouidit Deus nauim poenitentiae, quæ post lapsum primi hominis est necessaria ad transeundum ultra mare peccatorum. Hæc nauis indiget multis, vt bene nauigemus in illa.

- Ro. 12. Oportet habere gubernaculum seu gubernalle, scilicet, prudentiam: vt rationale sit obsequiū nostrum: acus dirigens intentio nostra est regulas poenitentiae: vt efficiatur propter deū & non alia intentatione praua. Oportet habere chartam de marear, id est, sacram scripturam: in qua pericula nauigantium cognoscuntur. Ibi apparent foueæ siue hondonales, in quibus perierunt Chain & Iudas, scilicet, in lacu desperationis, ibi videntur rupes altæ superbiæ, & obstinationis, in quibus perierunt dæmones, & primi parentes: Nabuchodonosor & Pharaon. Ibi videtur lacus Pusillanimitatis, de qua pusillanimitate & tempestate spiritus saluum me fac. Ibi videntur arene, coagulatae buxos, vt in transitu ad nouā à Hispaniam, scilicet, diuitiæ in quibus suffocatur ratio. In hac nostra naui cordæ sunt necessariae, id est, virtutes quibus ligata sit, scilicet, charitas, spes, timor humilitas, & confidentia veniæ. Omnibus his indiget, vt bene sustentetur & gubernetur. Seruitores habet nauis, qui appellantur brumetes: qui ascendant & descendunt. Ascendunt vsque ad cœlos & descendunt vsque ad abyssos. Cogitationes poenitentium ascendant expectantes gratiam & gloriam descendunt timore vsq; ad inferos. Sic Iacob vidit angelos ascendentes & descendentes: quia in scala poenitentiae cogitationes per spem eleuantur, timore deprimuntur. Ventus ducens istam nauem est spiritus sanctus. Quis spiritu dei aguntur, filij Dei sunt. Portus est, vt sint filij dei per gratiam: quia dedit eis potestatem filios dei fieri, his qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis: nec ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt quia, quod natum est ex spiritu spiritus est, & renascuntur mediante poenitentia: sed necessarium est pondus, siue lastro: Nam aliter nauis frangitur vento, dando al traues. Pro nauis poenitentiae necessarium est pondus, quod appellatur lastro, ne à vento euertatur: sic

tur: sic considerationes profundæ manantes à nostra fragilitate & debilitate sunt necessariae. Leua oculos tuos in directum: & vide ubi nunc prostrata sis, & alibi humiliatio tua in medio tui. Multum proficit ad agendum poenitentiam respicere retro totum tempus malè expensum: & qualiter anni, menses, dies, malè expèsi àiucufabunt nos. A dextera insurgent cõtra nec beneficia dei: à sinistris labores, & ægritudines casus inopinati proximorum à quibus nos liberauit dominus. De medio cordis instabunt cogitationes pessimæ, qualiter domus dei est Pantheon. i. templum dæmoniorum, ibi videbimus imagines turpes peccatorum, quas depingimus in tabula animæ nostræ.

Omnes diætæ considerationes, & aliæ plures, quas tu poteris elicere, sunt pondus ad affigendum nostram nauem poenitentia. Qui facit ventis pondus, id est, virtutibus seu nostris poenitentibus, vt non destruantur à vento. Apis in pedibus ponit lapillū ne rapiatur à vento: sic anima colligat puluerem humiliationis, vt non eleuetur à vento superbiæ. Ista enim est nauis, de qua lucas. Ascendit Christus nauē, Symonis Petri, & de nauicula docebat eos ascendit Christus nauem crucis, per quam significatur poenitentia: & de nauicula crucis docebat nos agere poenitentia in apertione lateris (nam miles lancea latus eius aperuit) docuit qualiter sit habenda contritio, & quas cõditiones habere debet. Cõtritio appellatur scisio cordis. Scindite corda vestra, & nō vestimenta vestra Ioe. i. Ferrū lanceæ est contritio inferens nobis dolorē: hasta seu lignū, cui infixū est ferrum, est timor mediante quo concipimus dolorem & displicentiā peccati, à timore tuo concepimus & parturimus spiritum salutis lanceæ finis cui innititur poenitentia est spes veniæ. Clamor Christi de quo dicitur clamans voce magna emisit spiritū: significat cõfessionē nostram, quæ debet sonare: vt sonet vox tua in auribus Dei. in inclinatione capitis subspinis docuit satisfactionē: quia est confessori obediendum: & in vulnere pedum & manuum docuit perseuerantiam poenitentia, quoniam tribus clavis debet esse poenitus affixus, scilicet, dolore, pudore, et timore. Iob dicit verebar omnia peccata mea.

Sequitur in textu, sequebat eū multitudo magna: quia vi-

- debant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur Magnum salutis æternæ est in infirmitate, vel post infirmitatem sequi Christum vel esse bonum Christianum Psal. Deditis metuentibus te significationem, vt fugiant à facie arcus. Quod exponitur: quia aliqui duriore sunt inter ipsa flagella, præsentibus æterna commutant. Supplicium temporale est initium æterni supplicij. De his ab increpatione tua dormitauerunt omnes, qui ascenderunt equos: quanto magis à deo increpantur, & affliguntur, tanto magis dormitant, sicut Pharaó. qui durior efficiebatur inter flagella. Quia videbant signa, scilicet, misericordiæ. Signum primum: quia expectauit vsque ad hoc tempus, & non præcepit vt obligatio culpæ mandaretur executioni. Sed vtinam non contingat nobis sicut creditori, qui tempore maioris necessitatis mandat obligationem executioni tradi: sic Deus in articulo mortis nos tradet exequutori. Vnde beat. Paul. An ignoras: quia patientia dei ad misericordiam te adducit, & iram thesaurizas in die iræ, & reuelationis iusti iudicij dei.
- Pfal. 59.
- Pfal. 75.
- Exo. 8.
- Rom. 8.

Secundum signum misericordiæ est præseruatio à multis aliis peccatis, in quæ non cecidi. Maiorem misericordiam facit medicus dando præseruatiuam medicinam quam curatiuam: Maiorem misericordiam fecit Deus matri suæ eam præseruando, quam nobiscum curando nostras ægritudines. Tertium signum misericordiæ diuinæ est ipsa consolatio post pœnitentiã. Lachrimæ dulces, sunt panes die ac nocte. Et peccator doleat de peccato de dolore gaudeat. lachrimæ, & guttæ vitis signum sunt caloris: sic lachrimæ pœnitentis, signum sunt charitatis. Quartum signum misericordiæ est remissio peccati præcipue tam frequens: quanto frequentius peccamus tanto pluries gratiam remissionis accipimus. Hæc est magna misericordia dei: non est mirabile dare gloriam iuste & sancto: nec est mirum dare gratiam Innocenti: sed valde magnum est dare gratiam inimico, adoptare peccatorem in filium. Psalm. Mirifica misericordias tuas, qui saluos facies sperantes in te.

¶ Sequitur erat proximum Pascha dies festus Iudæorum, id est, confitentium Magnæ festiuitates celebrantur de confessionibus pœnitentiũ, scilicet, natiuitatis resurrectionis ascensionis

fionis & aduentus spiritus sancti. Materia est lata & ingerens magnum gaudium poenitentibus. Vide eam in Guillelmo Parisiensi libro de sacramento poenitentia.

Subiit ergo Iesus in montem, id est, in cor nostrum per gratiam & ibi sedet cum discipulis: quia deliciae meae esse cum filiis hominum. & beatus Io. Si quis diligit me, sermonem meum seruabit & ad eum veniemus & mansionem apud eum faciemus. De hoc monte dicitur in figura. Totus mons Sinai fumigabat. Nota quod ad hoc ut Christus sedeat in monte cordis nostri tria debet habere, quae notantur in dicta auctoritate primum requiritur, ut tota cordis intentio ad deum dirigatur: Nam si cor est diuisum in multis non sedebit ibi Christus locus est angustus, & si est diuisus, & partitus nulli sufficit. Deus requirit totum cor ad sedendum in eo. Stultitia est magna facere plures sedes de corde vnam deo: aliam daemoni, & aliam mundo. Sapiens dicit, super custodiam meam stabo & locum tuum ne reliqueris. Secunda conditio, ut Christus sedeat in monte cordis tui, oportet, ut mons sit Sinai. i. solitarius, sequestratus a strepitu mundi: non sedet in domo tumultuosa: sed in solitudine. Ducam eam in solitudinem & loqua rei ad cor. In solitudine pax & quies inueniuntur in domo tumultuosa plena hospitibus, non sedet dominus. Si est plena murmurationibus, detractionibus, odiis, litigiis, non sedet ibi Deus. Tertia conditio est fumigatio montis, unde dicitur in dicta auctoritate, fumigabat. Quod notat frequentationem & continuationem actuum de genere bonorum.

¶ Lignum positum saepe iuxta ignem facilius fumigat, quam lignum frigidum: seu quod venit de nemore. Cor non assuetum orationi aut recollectioni, difficulter orat, & difficillime disponitur ad recipiendum deum in monte. i. corde habente dictas proprietates: sedet deus: & debemus construere sedem deo in memoria, intellectu & voluntate: ut ibi sedeat deus cum perfectionibus & gratiis suis. Dixit ad Philippum. Quare interrogauit Philippum? forte habebat triticum reclusum y entroxado, ut carius vendat: vel quia interpretatur os lapadis: vel manus: quia manum suam aperuit inopi. vel os lampadis: quia dixit. Ostende nobis patrem, & sufficit nobis.

Io. 14.
Exo. 19.

Ose. 2.

pro. vlt.
Io. 14.

Facite homines discumbere: tria documenta necessaria ponit Christus ad gubernandam politiam. Primum facite homines discumbere: quod notat, modestiam temperantiam, & humilitatem, ut sis contentus in statu tuo: ut non exalteris super te: sicut agricola vult exaltari, ut sit liber à tributo. Nobilis appetit esse comes: comes Marchio vult esse, marchio dux dux rex. Et rex vult omnia subiugari suo imperio: & sic nullus vult discumbere: sed omnes volunt stare, & erigi super alios. Recumbe ergo in nouissimo loco, id est in statu, quem deus tibi contulit & ne dimittas illum, & hoc est recumbere in nouissimo loco: nam si volumus ascendere supra istum mundum: & eleuari in coelum sine scala, id est, sine meritis, est superbia: si velis tantum descendere infra mundum istum habitabit anima tua in infernum. Ergo oportet te discumbere in loco, id est, statu tuo, quem dominus dedit.

Secundum documentum est colligite fragmenta, quæ superauerunt, in quo Christus docet temperate & modeste viuere in tuo statu: ut non sicut diues epuleris quotidie splendide, & vestiaris bysso, & purpura. Mirabile est cum dominus omnipotens, qui nostrorum bonorum non indiget, quoniam dominus meus, & deus meus. Tantum sollicitus est de colligendis fragmentis, nisi quia numerat capillos nostros, & duo passeris alleueneunt, et vnus non cadit super terram sine patre vestro. Non ergo est mirum si præcepit colligere fragmenta, ne pereant. Caue ne sis sicut filius prodigus, & dissipes omnem substantiam & portionem tibi collatam à deo.

¶ Tertium documentum est, quod deus habet providentiam de omnibus, etiam de minimis, contra illos qui dicunt Cardines cœli perambulat, nec nostra considerat. Longè erras: quoniam cura est illi de omnibus, & de capillis capitis nostri, de passeribus & de fragmentis &c.

¶ Ut vnusquisque modicum quid accipiat. Tangit Philippus tria mala bonorum temporalium: primum quia emuntur magno pretio, scilicet, corporis, & animæ, quod notatur cum dicit Ducentorum denariorum in quo numero notatur perfectio animæ & corporis: quia est numerus perfectus. Secundum malum: quia non sufficiunt omnibus ideo dicit, quid inter

inter tantos. Hinc oriuntur lites, & bella inter reges: accede huc recede illuc, Hispanice haz te aca, haz te alla: quia quasi non capit eos terra, & totus mundus est angustus illis: sicut olim inter Loth, & Abraham, dixit Abraham: ne quæso sit iurgium inter me & te inter pastores meos, & tuos. Si tu ieris ad dexteram ego sinistram tenebo. Gen. 13

Tertium malum est: quia satiati bonis temporalibus non sunt contenti nemo enim sua sorte contētus: & nullus est, qui non dicat, non sufficit, & modicū habeo. Cuius ratio est: quia temporalia habent insufficientiam: & famem annexam. Bene ergo Philippus, id est, os lampidas sentit de temporalibus dicens. Ducentorum denariorum panes non sufficiunt.

Tu ergo Philippe, qui dicis ista non sufficere, quid ergo sufficit: Domine ostende nobis patrem & sufficit nobis. Ibi est vera sufficientia & abundantia gloriæ, quam nobis concedat dominus Iesus Christus.

Sermo Secundus dominicæ Quartæ in Quadragesima. Thema. Est puer vnus hic, quis habet quinq; panes. Ioan. 6.

Licet literaliter ignoretur quis fuit ille puer pistor quia quidam dicunt fuisse martialem de .72. Discipulis: tamen quia de scripturis non habet auctoritatem eadem facilitate contemnitur, qua approbatur. in sensu tamen spirituali, & mystico iste pistor est Moses: & lex Mosaica est panis & bene quinque: quia libros habet quinque, Genesim, exodum leuiticum, Numeros, Deuteronomium: duo pisces duo libri, Psalmorum, & Prophetarum. Et bene illa lex & ille populus dicitur puer: quia sicut puer in pueritia sua vititur infantibus rebus de ninerias vititur equis arundineis, & similibus, quando est vir factus vititur rebus seriis & veris: sic Paulus ait cum essem paruulus loquebar vt paruulus, id est, cum essem in Iudaismo proficiens super coætaneos meos quando autem factus sum vir per susceptam fidem Christi euacuaui, quæ erāt paruuli, id est, Iudaismus. Bene ergo puer est pistor.

Et bene pistor: quia sicut pistor adducit triticum de longe

& ponit in domo sua, & plus vendit extraneis, & ipse modicum
 comedit, & forte vilius. Sic populus ille Iudaicus adducit Chri-
 stum de longinquo caeli in nauicula virginali, quæ facta est,
 quasi nauis institoris de longe portans panem suum: quia ip-
 se dixit. Ego sum panis viuus, qui de caelo descendi, quasi in
 pane puro, non cocto, neq; fermentato: sed iste populus, qua-
 si in domo sua, id est in genere suo: quia salus ex Iudæis facta
 est, decoxit & fermentauit panem illum humanitate nostra
 in ventre virginali, quando verbum caro factum est. Et quidē
 non ad flammā carnalis concupiscētiae: sed ad prunas & calorem
 charitatis diuinæ. Et sicut olim panes propositionis: sic de isto
 pane modicum gustauit ille popul⁹ sicut pistor: quia pro ma-
 iori parte cecitas contigit in Israel. Maior pars vendita est ex-
 traneis gentilis nationis donec multitudo gentium introiret.
 Et sicut populus iste Iudæorum ambulauit & adhuc pro pec-
 catis suis quotidie ambulat sicut de nundinis ad nundinas, o-
 deferia en feria, vt venderet istum panem Christum inuolu-
 tum in lege sua, voce præconis, quasi apregnando panem, di-
 centes. Quis vult emere Christum veniat ad fidem nostram:
 quia est puer vnus hic: qui habet quinque panes. vltra sicut
 iste pistor oneratus, & laborans & sudans sub onere portat
 hunc panem ad vendendum, sic Iudaicus populus sudauit
 sub obseruantia suæ legis, vendidit gentilibus, quoniam quasi
 ab iniustis possessoribus petunt rei vendicationem, vel saltem
 emunt panem pretio. Et qui non habetis pretium, emite abs-
 que argento, & absque vlla commutatione.
 Præterea sicut puer paruulus ex panibus integris non contra-
 ctis & duris non potest bene comedere: sed tantū rodere cor-
 ticem: & in illo accipit gustum, & accipit paucum alimētum.
 sic ille populus Iudaicus ex quinque panibus Moyse tantum
 ex cortice, id est, literali sensu reficiebatur. Medulam autem
 comedimus nos scilicet Christum, quia occidit litera, & spiri-
 tus viuificat. Et hoc est regnum Dei, de quo in Euangelio.
 Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fru-
 ctus, in cuius figura, Num. 2. Euntibus duodecim tribubus
 Israel in terram promissionis duæ tribus Ruben, & Gad, &
 dimidia tribus manasses, nolentes transire Iordanem petie-
 runt à Moysse partes suas ibi. Moyses precibus fatigatus con-
 celsit

cessit sub conditione. quod dimissis ibi vxoribus filiis & iumē-
tis transirēt personaliter vsque in Hierusalem, in adiutorium
contra inimicos residentes in terra illa trans Iordanem ad ter-
ram promissionis: sed semper sociare debebant veros filios
Israel: sic isti pauci Iudæi post Christi aduentum nolentes bap-
tizari: & sic nolentes transire Iordanem in quo Christus est
baptizatus: sed contenti possessionibus terrenis trans Iorda-
nem. id est, in suo Iudaismo adhærent: non cōsentit illis Deus
nisi cum Christianis ambulent auxiliantes eis cum lege sua,
quasi cum panibus contra omnes inimicos infideles, & hære-
ticos vsque ad ingressum terræ promissionis & ciuitatis san-
ctæ Hierusalē, quæ est vera terra promissionis. Bene ergo est
puer vnus hic, qui habet quinque panes. Ecce ergo concludi-
tur quia est puer vnus pistor Moses, & panis lex.

Et nota bene dicit Euangelista, sed hæc quid sunt inter tan-
tos? O bone Andrea, qd intendis in hoc dicere? sed hæc quid
sunt inter tantos. Respondetur, qui venturi sunt ex lege euā-
gelica ad comedendum istum panem sunt plures numero,
nobilitate, scientia, & qualitate, vt Adrianus, Cyprianus, Am-
brosius, Augustinus, & Philosophi magni, & Oratores. Quo
modo ergo tantis & tam innumeris sufficient quinque panes
& duo pisces? quia vidi turbam magnam, quam dinumera-
re nemo poterat, qui accedent ad tam regalem mensam fidei. Apo. 7.
Pones panem legis Mosaicæ, tam durum, tam inspidum Hi- Matt. 5.
spanice ceuadazo ex quo dixisti nobis, quod non venisti sol-
uere legem: sed implere. Quid ergo hæc sunt inter tantos?
Ait Iesus facite ipsos infideles venientes ad fidem, discumbere
& sedere. i. humiliari, captiuantes intellectū in obsequiū fidei: 2. co. 10.
quia leuatis in altitudine intellectus humani, nulli sufficient,
id est nemo saluabitur, neque credet fidei. Discumbentibus
autem, id est humiliantibus se ipsos sufficient: quia abscondi-
sti hæc à sapientibus & prudentibus & reuelasti ea paruulis: Mat. 11.
ita pater: quoniam sit fuit beneplacitum ante te.
Vnde bene dicit, quod erat foenum multum in loco illo. &
nota quod conuenienter sedent & discumbunt super foe-
num: quia omnis caro foenum: & principaliter oportet Esa. 40.
Christianum sedere super carnem suam: vt non innitatur sen-
sibus carnalibus, vel subiiciendo ipsam carnem: vt sic non in
comel-

comestationibus, & ebrietatibus nō in cubilibus & impudiciis: sed induimini nouū hominem, qui secūdum Deum creatus: sicut olim ad hæc verba cōuersus est beatus Augustinus sicut ipse narrat in libr. confessionum, quando exiuit in campum cum socio suo Alipio & audiuit vocem in tugurio sui pueri. Surges, lege: qui cum haberet in manibus epistolas Pauli, Aperuit librum, & legit eum locum, in quo primum coniectus est oculus: qui talis erat. Non in commestationibus, &c. Nec aliud legit: quoniam nec aliud legere opus erat.

¶ Bene ergo dicit, facite homines discumbere quia multum foenum erat in loco illo. Accepit ergo Iesus panes, id est, ipsam diuinam legem Mosaicam inter manus suas factus homo in sacramentis incarnationis, circuncisionis, baptismi passionis, resurrectionis, ascensionis & aduentus spiritus sancti. In quibus operibus, quasi in manibus eius, & in manibus discipulorum suorum, propter prædicationem & publicationem euangelii, in tanta suauitate & saturitate comederunt omnes per fidem. Ex quo in omnem terram exiuit sonus eorum: & saturati omnes venerunt ad veram Christi cognitionem, dicentes: quia hic est verè propheta.

Colligite fragmenta, quæ superauerunt. Colligitur doctrina, quod habet maximā excellentiam sacra scriptura, quam nunquam intellectus humanus quadrauit, nec eam impleuit, quia omnem intellectum superat in tantum, quod nec ipsi Apostoli plene intellexerūt ante resurrectionem domini, aut confirmationem. Vnde cum aperuit illis intellectum, vt intelligerent scripturas: sed non plenè dicit Gerson. Sic enim decebat honorem Dei inclusum in scriptura: vt nullus eam perfecte penetraret: quia gloria regis celare verbum, in cuius figura duo Cherubim cooperiebant propiciatorium.

Ezc. 1. Et in Ezechiele. Animantia pennata cum fieret vox infra firmamentum eleuabantur in altum. Cum verò fieret vox supra firmamentum, stabant & submittebant alas suas.

Duodecim cophinos, &c. Sic duodecim Apostoli faciunt duodecim articulos fidei: Sed nota, quod articulus maximus est, Credo vnam sanctam ecclesiam, & non est dicendum, in vnam sanctam ecclesiam; itaque, in, non est ponendum

dum, sicut cum dicimus, credimus Petrum, credimus Paulam: sed non in Petrum, nec in Paulam, nisi forte sic exponeretur, Credo in spiritum sanctum, qui regit & gubernat ecclesiam.

Facito ergo homines discumbere. Bernard. Quomodo tu domine stans facis homines discumbere, & sedere? Tibi enim sedentis super thronum ad dexteram maiestatis in excelsis assistunt angeli & seraphin, & millia millium assistebant ei: & decies centena milia ministrabant ei: Quomodo ergo facis homines discumbere in terra?

Dañ. 7.

Respond. Ratione matrimonii, ante incarnationem, domino maiestatis, seruebatur ab angelis & hominibus, quasi a feruis: sed post incarnationem, quasi post contractum matrimonium facit illos discumbere, & sedere, sicut contingit principi & magnati, qui nubit filie subditi aut feruientis ei iam post nuptias facit omnes cognatos sponse sedere.

Accepit ergo Iesus panem, id est legem veterem. Vnde nota, quod lex vetus tantum est vetus carnaliter illam intelligentibus. Nobis autem qui eam spiritualiter intelligimus, non est vetus: sed noua. Gene. 43. Conuiuium quod fecit Ioseph fratribus suis ignorantibus Ioseph, ipso constituto domino totius Aegypti à Pharaone: & subito in medio mensae dixit. Ego sum frater vester quem vendidistis, exponitur de isto conuiuio euangelii in quo homines discubuerunt: quia sic faciet homines discumbere in finali iudicio. Et subito dicet, ego sum frater vester.

Vnusquisque modicum quid accipiat, Exponitur moraliter. Primo status ecclesiasticus accipiat illud. Venerunt gentes in hereditatem tuam. Polluerunt templum sanctum tuum: posuerunt Hierusalem in pomorum custodiam. Exponitur venerunt, & ingressi sunt non vocati. Vide si non effect alia inabilitas nisi intromittere se sine charitate, est magnum crimen. Gregorius exponens illud Esaie. Ecce ego, mitte me & Hierem. A. a. a. Domine Deus nescio loqui. Alter se intromittit ex charitate, alter recusat ex timore. Impossibile est, ut bonum exitum habeant quae malo sunt inchoata principio Deuteron. 23. Ammonites & Moabites non intrabunt ecclesiam domini. incestuosi ut fuit Moab & Ammon filij

Psa. 78.

Esa. 6.

Hierem. 1.

Loth

v. reg. 21. Loth ex nefario concubitu filiarum suarum, dicitur gentes, i. non more ecclesiastico viuentes: sed vt seculares de quibus sacerdos Nobe negauit panes regi Dauid dicēs. Viuit Dñs, non habeo laicos panes: sed tantum panes propositionis. Si pueri tui mundi sunt, maximè à mulieribus manducent.

In hæreditatē tuā. Bono titulo, scilicet, pretioso sanguine acquisita. Et ex hæreditate tua o Bone Iesu faciunt suā dando consanguineis: quasi hæreditatē suam. Sequitur, posuerunt in pomorum custodiam: quia sicut pro pomis ponūt custodiam tempore fructus, post relinquunt ecclesiam, quasi tugurium, in cucumeratio. Vel melius, in pomorum custodiam, quia communiter pro custodia ponitur vilis persona. Sic in ecclesiis. Constituitur vilis Capellanus, qui pro viliori mercede seruiat. Nota responsum Ioan. ad milites. **Luca 3.** Dixerunt milites Ioanni, quid faciemus? Respondit Ioan. Neminē concutiatis: estote contenti stipendiis vestris, id est, redditibus. dic mala, quæ sequuntur: quia cum redditibus propriis nolunt esse contenti: sed accipiunt ad credendum al fiado, & vix aut nunquam soluunt creditoribus.

Secundum malum: quia accipiendo ad tempus, vel al fiado, faciunt venditorē vsurarium, quia vendit vltra pretiū iustum: quia pretium non statim soluitur: sed ad tempus differ tur solutio, & sic perdis animā eius: quia facis, vt peccet mortaliter: perdis honorem Mercatoris: quia tu non soluis, ille non soluit creditoribus, & perdit honorem & fidem, id est, credito, cum aliis, & sic perdis animam & honorem mercatoris, & ad hoc te mouet superbia, & ambitio honoris, & mercatorem mouet auaritia. Tertium malum est odium mercatoris, quia maledicit equiti: quia perdidit eum, & illum summe odit, & male de eo loquitur. Quartum malum executio, ex qua multa mala oriuntur. Nonne est magna confusio equitis, nobilis, vel diuitis, vt pauper viuat sicut diues propter prudentiam, qua vtitur in regimine domus suæ, & econtrario diues eget propter inordinationem domus suæ. Religiosi accipiant illud modicū acto. quinto si agrum tanti vendidisti. Cur data est tam crudelis sententia contra Ananiam & Zaphiram? Respondetur quia fractio legis nouæ grauitè puniēda est in principio: vt trans-

vt transgressores timeant, vel quia mentiti sunt in confessione vel quia votum amplius obligat, quam preceptum: vel vt nemo audeat vitam nouam accipere ad frangendum actu proprietatis.

Vxorati accipiat. viri diligite vxores vestras sicut & Christus ecclesiam, ad alendum vxorem, docendum filios, & tollendum onera matrimonii, quia sacramentum hoc magnum est: sed dico in Christo & in ecclesia, diuites accipiant illud. saturabuntur ligna campi: & cedri libani quas plantauit, illic passeret nidificabunt. Exponitur de eleemosyna. ligna diuites, cedri magnates, in quorum diuitiis passeret, id est pauperes nidificabunt, id est pascentur.

Eph. 5.

Psa. 103.

Saturati ergo illi homines, magnum honorem Christo obtulerunt dicentes esse prophetam. Propheta dicitur procul fans, id est quæ à lōginquo sunt videt, sed apud Christum omnia presentia sunt: quia quod factum est in ipso vita erat. Etia quia, etsi dixerunt, quod venturus est in mundum, non tamē dixerunt, ad quid venturus erat, non solum ad saturandum quinque milia hominum: sed ad saluandum totum genus humanum. Nam ipse dixit. Ego veni, vt vitam habeant, & abundantius habeant: sicut ergo imperfecti loquuntur dicentes, quia hic est propheta, qui venturus est in mundum. sed nos dicamus, quia venit in mundum, vt saluaret nos hic per gratiam, in caelo per gloriam, &c.

Ioan. 1.

Ioan. 10

Sermo tertius Dominicæ quartæ, in Quadragesima. Thema. Abiit Iesus trans mare Gallilee.

EXposito Euangelio literaliter vsque ad finem, dic, quod factus est istorum hominum, & conuiuium Christi significat sacramenta incarnationis, redemptionis, & glorificationis. Videamus ergo mysticum sensum.

Abiit Iesus trans mare Gallilee. Quod iter est istud & via nisi illa de qua dicitur. A summo caelo egressio eius, quando venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum sub lege natum ex muliere, &c. Tunc enim Dei filius quasi abiit: eximit

Psal. 18.

Gal. 4.

Ph. 3. exiuit à dignitate diuina & in similitudinē carnis peccati inuentus est habitu, vt homo: qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus se esse æqualem Deo.

Psa. 87. Et bene abiit trās mare Gallileæ, quod est Tyberiadis, quia ad faciendum famiem nostram, quali ascendit in amaram nauim crucis, quando Deus omnes amaritudines & fluctus mortis induxit super eum: & intrauerunt aquæ vsque ad animam suam, & tunc mare Tyberianum fuit: quia sub Pontio Pilato passus præfidenti pro Tyberio Cæsare, ad literam.

Esa. 22. ¶ Et sequebatur eum multitudo magna: quia, scilicet in hac spe passionis futura sequuta est eum multitudo, maxima, scilicet hominum & Angelorum: quia vt dicit Esa. Ponā illum pax illum in loco fideli: & erit in solium totius gloriæ domus patris eius: & subdit. & pendent ex eo omnia vasa à vasis craterarum vsque ad omne vas musicorum, id est hominum & angelorum. Videbant nanque per fidem signa, quæ faciebat, id est quæ facturus erat propter certitudinem illius, & spem repositam in sinu meo. Loquitur de futuro, vt de præfenti, Scio quod redemptor meus viuit, &c.

Iob. 19. ¶ Infirmabantur omnes peccato originali, & illi patres, qui præibant, & qui sequebantur videbant per fidem venturi, redemptionis & salutis signa, quæ facturus erat super maximam multitudinem, quam dinumerare nemo poterat.

Subiit ergo in montem Iesus, & ibi sedebat cum Discipulis suis.

Ioã. 14. ¶ Dei filius factus homo subiit in montem contemplationis diuinitatis suæ, id est considerabat opera redemptionis nostræ ad quæ misit pater filium suum. Sicut mādatum dedit mihi pater sic facio. In illa consideratione sua, quasi in summa philosophia meditabatur die ac nocte. Hierem. i. Plorans plorauit in nocte: & lachrimæ eius in maxillis eius. Meditabatur illud Psalmi. Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem? scilicet peccati: quia passio Christi non in omnibus efficaciam habuit. Meditabatur magnum negotium, y gran empresa, quam pater posuit in manu sua.

Principium successionis diuinæ: primatum omnium creaturarum constituit Deus in Christo. Quia cum introducit primogenitum in orbem terræ dicit. Adorent eum omnes Angeli eius. ibi ergo sedebat cum discipulis suis.

¶ Erat autem proximum pascha dies festus Iudæorum, quando agnus immolabatur, de cuius sanguine positum est, super vtrunque postem & in superliminaribus, vt liberarentur filii Israel ab angelo percutienti ægyptios, Quod fuit figura transitus nostri in gloriam. Hebr. 12. Exo. 12.

Et cum subleuasset oculos suos, scilicet clementiæ, & misericordiæ de quibus in Iob. Sto domine, & non aspicias me, Iob. 30. mutatus es mihi in crudelem. Et quia prospexit de cælo sancto suo: Dominus de cælo in terram aspexit: contra illos, qui statuerunt oculos suos declinare in terram. Dicit ad Philippum, Vnde enimus panes? &c. psal. 32. Psa. 16.

Ad æstimandum pretio magno tantum beneficium, vt plus magnificetur, quasi dicat, Quis est potens ad saluandum humanum genus. Respondetur, ducentorum denariorum, &c. id est, merita hominum & angelorum habentium imaginem, vt denarium, non sufficiunt: quia merita illa finita sunt, & offensa infinita est: & principium omnis meriti non cadit sub merito. Facite ergo homines discubere, id est expensis meis quiescant. Ego leuatus in cruce solus ipsis omnibus discumbentibus reposados, quiescentibus saturabo illos, & extinguam famem.

Discumbentibus ergo omnibus. Ex hoc conuiuio superauerunt fragmenta sacramentorum, quibus quotidie reficitur ecclesia, & etiã cognitione, quia hic est verè Propheta.

Sequitur secunda pars anagogica & moralis. Post merita passionis, quæ in Christo fuerunt quasi mare amarum & repestuosum, iuxta illud Psal. Et omnes fluctuosos induxisti super me. Psal. 87

Per istud mare Gallilææ transit CHRISTVS à Iudaismo in gentilitatem per fidem & prædicationem Apostolorum, quia Gallilæa dicitur transmigratio. Vnde licet in vita nec ipse transire voluit, dicens. Non sum missus nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel, nec discipuli: Mat. 15.
dicens

- dicens, in viam gentium ne abieritis. Hi post passionem, id est
 Mat. 10. post transmigrationem trans mare iussit illos transire dicens.
 mar. vi. Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni
 creaturæ: quoniam in omnem terram exiuit sonus eorum.
- Psal. 18. Bene ergo abiit trans mare Gallileæ. Tunc bene dicit Euange
 lium: quia sequuta est eum multitudo maxima & post passio
 nem & resurrectionem prædicantibus Apostolis fidem Chri
 sti, quasi innumerabiles populi conuersi ab Oriente & Occi
 dente venerunt: videbant enim signa, quæ faciebat Deus, per
 Apostolos suos super his, quæ infirmabantur, scilicet, ad vmbra
 Mar. vi. Petri, ad sudarium Pauli, ad baculum Iacobi, vt patet in actib⁹
 Apostolorum. Vnde in Marco dicitur profecti prædicauerunt
 vbique, domino cooperante & sermonem confirmate sequen
 tibus signis.
- Subiit ergo in montem Christus: Hoc fecit in die ascensionis,
 Act. 1. quando videntibus illis eleuatus est, & nubes suscepit eum ab
 oculis eorum. Et bene dicit quia ibi sedebat cum discipulis, id
 est cum electis omnibus hominibus & angelis: quia sedet ad
 Hebr. 1. dexteram in excelsis, tanto angelis excellentior, quanto præ il
 lis nomen hæreditauit. Et bene dicuntur Angeli & homines
 discipuli Christi, quia secundum Dionysium in de cœlesti hie
 rarchia: non solum homines: sed angeli minores purgantur,
 illuminantur, perficiuntur à Christo, Non tantum secundum
 quod Deus: sed secundum quod homo, propter contactum
 humanitatis ad verbum. Bene ergo dicuntur discipuli Christi
 Psa. 109. angeli & homines & electi omnes. Cū subleuasset oculos suos
 sedet ad dextram maiestatis in excelsis, Postquam dixit domi
 coll. 1. nus domino meo sede à dextris meis: & inde vidisset, quæ mul
 titudo magna venisset ad eum, secundum quod Paulus testa
 tur euangelium prædicatum in vniuerso mundo. Et misericor
 dia motus: quia Christus, secundum quod homo, nunquam
 amisit compassionem: quoniam ipse cognouit figmentum no
 Psa. 102. strum: & sicut miseretur pater filiorum ita misertus est domi
 nus timentibus se: quia misericordia secundum formale: vel se
 cundum quod dicit compassionem ad miseros, manet in bea
 tis: & maxime in Christo: quia didicit ex his quæ passus est,
 Heb. 5. scilicet compassionem ad nos. Vnde propter hoc Christus ip
 se est maximus aduocatus noster secundum quod homo, etiã
 supra

supra ipsam virginem Mariam: quia de ipso tantum loquitur Ioan. Aduocatum habemus apud patrem Dominū nostrum Iesum Christum & ipse est propitiatio pro peccatis nostris, quasi magnus cancellarius cuius interest expedire omnes petitiones nostras apud deum. Vnde propter hoc inuitat nos ad petēdum, Petite & accipietis, Bene ergo dicit misericordia motus. Dicit ergo ad discipulos, id est, electos omnes vt dixi, vnde ememus panes vt manducent hi recenter nati ex fide & baptismo vt beatus Paulus dicit, Quasi modo geniti infantes lac dedi potum & non escam, vsque quo crescant in virum perfectum, in ætatem plenitudinis Christi: quia egent grandi alimento vsque ad ætatem spiritualem & perfectam. Responderunt angeli & electi, Ducentorum denariorum panes non sufficient. At Iesus, facite homines discumbere, quia est puer vnus, ego vnus Christ⁹, Hic habet in suo penu quinq; panes ordeaceos, & duos pisces, quibus satiat omnes Christianos.

Io. 10.

Prou. 3.

Panis est mea diuinitas, quæ non solum satiat omnes comprehensores in celo: sed omnes viatores in terra de qua psal. dicit Oculi omnium in te sperant domine, tu das illis escam in tempore opportuno, in cuius sola visione beati viuunt, & suscētātur: quia hæc est vita æterna, vt cognoscāt te & Iesum Christum: & licet non propter illa beati, sed propter te solum beati, vt dicit diuus augusti.

Psa. 103.

Ioā. 17.

Secundus panis est hoc corpus, quod dimisi velatum: & panem quotidianum, & verum panem, de quo illis dixi. Ego sum panis viuus, qui de celo descendi. & sic, qui manducat ex hoc pane viuet in æternum. Quia sicut panis materialis vegetat, nutrit & facit crescere in ætatem perfectam, sic iste panis spiritualis. Et sicut ille recuperat perditam vitam propter consumptionem humiditatis radicalis à calore naturali consumente: sic iste panis deperditum vitæ spiritualis recuperat.

Ioan. 6.

Tertius panis est sacra scriptura, de qua ecclesiast. Cibauit illum pane vitæ & intellectu. Certe si aliquis panis suauis est in hac vita, imò si aliquis paradysus in hac vita est & aliqua cōsolatio data à deo, in sacra scriptura, hic maximè est: Vnde Ionathas in epistola, quam misit ad parthos. Nos enim nullo istorum indigemus habentes pro solatio sanctos libros, quos semper habemus manibus. Mach. 12. Hierony. ama sacras

Ecccl. 15.

scripturas, & carnis delicias non amabis. Quartus panis est gratum faciens, cū suis bonis annexis, quæ sunt virtutes theologica, & morales infusa, fides, spes, charitas, prudentia, iustitia, fortitudo & temperantia, cum donis spiritus sancti. Hic panis cor hominis confortat, roborat vegetat, & facit crescere in virum perfectum. Hic panis quotidie est nobis necessarius, de quo Psa. Aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum.

Quitus panis est spes certa futurorū bonorum: & hic panis est, qui nos facit agiles, ad currendam viam & ad sustinendum labores huius vitæ: considerantes, quia non sunt condignæ passiones ad futuram gloriam. Supradictis panibus adduntur pisces, qui sunt gustus diuinitatis, & humanitatis Christi de quibus Ioan. dicit, quia ingredientur & egredientur, & pascua inuenient, o quam suavis est domine spiritus tuus, qui, vt dulcedinem in filios demonstrares suauissimo pane de cælo præfrito esurientes replesti bonis, & fastidiosos dimittens inanes, quam dulcedinem nobis dignetur concedere Iesus.

Sermo Quartus Dominice quartæ in Quadragesima.

Thema. Accepit Iesus panes.

Ioannis. 6.

Mat. 8. **C**onuiuium hoc tam solemne figurat conuiuium gloriæ. Primò in fame cū dicit, quia sequebatur eum multitudo magna: & Christus dixit misereor super turbam hanc: sic omnes habent famem & desiderium beatitudinis, secundum beatum Augusti. qui adducit illud mimi qui voluit diuinare voluntates venientium ad theatrum dicens, quod omnes volebant vendere cariori pretio & emere viliori. Cuius sententiam reprobat diuus Aug. dicens, Verius dixisset omnes vos vultis esse beati, quia sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum &c. Sitiuit anima mea ad fontem viuum. Et sapiens. Qui edunt me adhuc esurient. Secundo in modo impossibili saturandi famem: quia quæritur à Philippo. Vnde eminus panem, Nihil creatum satiat animam nec illam replet nisi solus deus. Figuram triangularem rotundā non implet. Anima triangularis

triangularis propterea: quia habet rationem, memoriam: & voluntatem. Mundus est rotundus. Et sic beat. Augustinus, Fecisti nos domine ad te, & inquietū est cor nostrum, donec perueniamus ad te. Hinc oritur tanta auaritia in homine. Habet enim stomachum magnum, qui nec satiari potest, nec repleri, nisi solo deo: qui est trinus in personis, & implet tres animæ potentias. Assimilatur gloriæ in ministerio seu modo discumbendi. In hac vita sumus defessi laboribus: stantes leuamur in aëra, cupientes honores & diuitias. Et quilibet desiderat altius eleuari & alios trahere ad terram. Sed in gloria discumbemus, sicut nostra sorte contenti: nec habens minorem gloriam, desiderabit gloriam maiorem. Sed sua gloria erit contentus sicut habens vestem sibi conuenientem à su molde est contentus, & si daretur illi alia vestis longior, latior, hac lege, vt illam non posset dare: nec vendere, respueret: sic sancti habentes minorem gloriam, nolunt gloriam maiorem: quia excedit merita sua & gloriam. Ego dispono: vobis regnum: vt edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo, & transiens præcinget se & ministrabit illis.

Luc. 22.

Luc. 12.

Quarto assimilatur in quantitate. Hæreditas cœli & terræ differunt, Hæreditas terræ diuisa diminuitur, hæreditas cœli crescit. Tantum gaudet beatus de gloria essentiali aliena, sicut de propria. Sicut multi vestiuntur de eadem petia panni & habent diuersa corpora & diuersas staturas. Gloria cœli est tanti valoris, quod modicum gloriæ facit beatum. Quæ autem lingua dicere possit & quis intellectus capere sufficit illius ciuitatis quanta sunt gaudia.

Grego.

super.

Luc. 14.

Vnde quia perfectè impletur mandatum de diligendo dei ex toto corde & super semetipsum. Beati plus gaudent de diligendo Deum, quam seipsum: & perficiunt mandatum proximum huic, scilicet, de diligendo proximum. Et quia proximi sunt quasi infiniti, gaudia erunt, quasi infinita.

Valorem & magnitudinem gloriæ ex hoc perpende, quod diues auarus in inferno damnatus, cruciatus: Luc. 16. in lingua, petiit ab Abraham, vt mitteret Lazarum: vt

extremo digiti guttam infunderet in linguam eius ad refrigerandam iram, quia cruciabatur flamma. Vnde est tantę efficacię gutta glorię, quod infernum fecisset paradysum. Quade causa Cananea petebat micas glorię. Magnitudo & valor glorię figuratur in exploratoribus terrę promissionis, qui attulerunt de fructibus terrę, ficus vuas, & malogranata. Ex hac vita exploratur magnitudo glorię. In ficu considera dulcedinem glorię, quia totus ficus est dulcis, & tota gloria fruętur spiritus & corpus, & ingreditur homo, & egredietur, & pascua inueniet. In vua contemplare notitiam: quia inebriantur ab vbertate domus tuę, & torrente voluptatis tuę potabis eos. In malogranatis considera multitudinem societatis quia erit intanto numero, vt à nemine numerari possit. qualitatem autem glorię & magnitudinem optimę explicauit Christus Matth. 13. Fulgebunt sicut sol in conspectu dei: quia sicut sol habet in se virtualem calorem: sic beati habent amorę diuinum cuius ignis est in Syon, & caminus eius in Hierusalem. Pręterea sicut sol penetrat interiora terrę & ibi mirabilia operatur (vt patet in vena auri, & argenti, & Margaritarũ) sic beati in diuina essentia eliciunt plura gaudia. Sicut enim deambulans per pratum viride continuo videt nouos flores & nouas & varias herbas, quibus lætatur, sic beatus fruens gloria essentiali dei semper videt, vnde gaudium nouum habet: & continuo manifestantur nouę rationes magis ac magis de nouo gaudendi nouis gaudiis accidentalibus de nouo emergentibus: & sicut Sol semper ambulat & nũquam quiescit: sic beati semper ingrediuntur & egrediuntur & pascua noua inueniunt, vnde nouo gaudio gaudeat. Hęc pascua desiderabat spõsa. Indica mihi, vbi pascas, vbi cubes in meridie.

Cant. 1. Item sicut sol semper ardet absque eo, quod recipiat in se frigiditatem, ex quo non recipit peregrinas impressiones: sic beati in cœlo semper ardent amore diuino: sunt enim sicut metallum liquefactum, quod exclusis imperfectionibus propriis recipit proprietates ignis: sic beati transformantur, per amorem, in deum: sicut patet in ferro candenti. Item sicut sol est oculus mundi: quia vt dicit Ambros. Sol & Luna sunt duo oculi mundi: sic beati semper vident omnia quę volũt. Magnitudinem glorię ostendit in vendendo illam, tam caro pretio

pretio: vt patet in Petro & Paulo, o bone Iesu. Cùm tanto pretio vendis gloriam multum debet valere. Extendis coelum sicut pellem: vt por la muesta compren el paño. Hæc est pretiosa Margarita, qua Inuenta homo vendit vniuersa. Figura de Regina. Saba quæ venit videre sapientiam Salomonis. Et visis cibis, ministris, & eorum vestibus, & ordine ministrantium, non remansit vltra spiritus in ea. Figuratur anima quæ vult deum videre facie ad faciem, quæ audiuit per fidem: & venit à longinquo terræ, ingressa domum cœli videt cibos, scilicet, fruitionem diuinitatis qua spiritus fruitur cibo corporis, scilicet, Christi humanitate, quam videbit, & eius vocem audiet. Videbit ordinem ministrantium, secundum merita, quæ in vita fecerunt: ac secundum gradus gratiæ finalis in qua decesserunt vidit vestes ministrantiũ, id est, corpora ornata quatuor dotibus, quibus erunt vestiti post resurrectionem generalem, non remansit vltra spiritus.

Mat. 13.
3. reg. 10

Et nota, quod sicut sol magis operatur intra terram, quam extra: quia intra generat aurum & argentum: sic sancti magis gaudent intra deum, quam extra deum: & in deum figunt anchoras suas: & sicut sol mittit radios suos inflexibiliter directo modo: sic sancti dirigunt amorem suum in Deum.

Sed aduerte, quod gloria non confertur nisi abeuntibus vltra mare amarum: quia vere habet aquas amaras nisi habeatur gustus. infectus, y stragado. Ecce mundi voluptates videntur dulces. In hoc mare intratur cū tranquillitate, quando nascitur homo, statim surgit tempestas. Tracta quomodo quilibet status habet annexam tempestatem. Vide in Aluaro de Planctu ecclesiæ. Homo accipit amarum pro dulci & aquæ furtiux dulciores sunt, id est, delectationes carnis, & mundi: & benefurtiux dicuntur: quia potius sunt brutorum, quam hominum viuentium: quia quando homo peccat in eis, furatur delectationem bestialem.

Vnde homo, quasi furtum facit occulte, & non manifeste: sed clam & furtiue committit hoc furtum bestiale: quia quasi aquæ immundæ immundam faciunt animam. Et quia iam, cum peccator in profundum venit contemnit gra-

Prou. 18

tiam & gloriam dicit glo. ord. In hoc mare irruunt venti, à regione deserti, & tempestate Iob. 1. Et concussit quatuor angulos domus, id est, quatuor virtutes cardinales, scilicet, iustitiam, prudentiam, fortitudinem & temperantiam.

Et Tyberiadis. i. bona visio: quia est bonum apprens, scilicet imaginarium falsum pictum. Et mundani sunt, quasi pueri, qui faciunt quasi domos paruas de limo, multo tempore & multo labore.

Cum vocantur à patre, aut à matre destruunt illas. Desideremus: ergo illam gloriam, quasi fontem viuum, in qua beati sunt semper famelici & saturati. Qui edunt me adhuc esurient. Et qui bibunt me adhuc sitient in qua discumbent nostræ potentia, memoria, intellectus, voluntas, sicut membra corporis solent quiescere. Vbi discumbemus super fœnum, id est, dominabimur carni nostræ. Vbi reliquæ erunt multæ, y lo que sobre es, lo que harta, quomodo superest de conuiuio: quia super est gloria, in qua dicitur. Hic est vere propheta & vere gloria nostra, quam nobis præstare dignetur Dominus Iesus.

Eccl. 24

Sermo Primus Feria Quarta post Quartã dominicam.

Thema. Præteriens Iesus vidit cecum à

Natiuitate. Ioan. 9.

In isto sermone exponentur aliqua ex euangelio. Quædam in sensu mystico, & quædam in sensu morali.

DVos cecos legimus à Christo illuminatos. Vnũ de quo. Matth. 20. Et Mar. 10. Et istum cecũ à natiuitate, ille stat in via & clamat pro visu dicens, domine vt videam. Et stans expectat Christum, hic autem non clamat. Sed præteriens Iesus vidit illum, & misericordia motus illuminat eum, primo expuit in terrã: & deinde mittit ad natatoria siloe: quia nõ statim vidit: et primus sic vidit cũ dixit Christus respice. Ex hoc elicitor sacramentũ absconditũ in litera. Cecus ille particularem peccatorem significat: ad cuius illuminationem requiritur: quod sit inuia. Et nõ post mortem: quia iurauit per viuẽtem in secula seculorũ quia amplius tẽpus non erit. s. poenitentia: quia

Apoc.

quia cōcludit dominus vias meas lapidibus quadratis. s. post Luc. 3.
mortem vt exire nō possim per pœnitētiā. Et necesse est hūc
clamare per pœnitētiā. Et q̄ turbē. i. turbationes mundanę
nō impediānt ipsum. Et q̄ Iesus stet per misericordiam: & per
gratiā nō prętereūdo illū. Et q̄ miraculose sanet dicēs: respice.

Sed noster cecus nō clamat, & nō statim sanatur, sed primo
mittit saliuam in terrā: fit lutum, liniuntur oculi mittitur ad
natatoria syloe. iste cecus significat totū genus humanū cę-
catum. In primis parētib; quia demō liniuit oculos eorū su-
perbia dicens. Eritis sicut dij. Vnde putantes videre cęci facti Gen. 3.
sunt. pro salute non clamat iste cecus: quia pro maiori parte
mūdus. i. tota gētilitas putabat se videre: quia tātū Iudaismus
erat illuminatus lege & prophetis: licet multi eorum ceci. Es- Spa. 2.
sent: quia obcecauit eos malitia eorum: nō venit Christus vo- Ad Ti.
catus: q̄a nō ex operibus iustitię quę fecimus nos. Sed secun- 3.
dū misericordiā suā saluos nos fecit. Venit ergo & mīa motus Eccl. 24
expuit in terram. i. verbū exiit à patre: q̄a sicut saliuā ab ore
exiit: sic filius à patre. Ego ex ore altissimi prodij primoge-
nita ante omnē creaturā. Vnita est ergo saliuā pulueri. i. ver-
bum humanitati nostrę, q̄n verbū caro factū est: nec tunc vi-
sum recepit in firmus, sed missus ad natatoria syloe. i. ad sacra-
mentum baptisimi & alia sacramenta. Quę habent efficacīā à
palsione Christi, qui nō tantū dicit qui crediderit. Sed qui cre- Mat. v.
diderit & baptizatus fuerit saluus erit. Et sic visum spirituale
recepit. Vnde bene dicitur, q̄ nec hic peccauit. s. genus huma-
nū nec parētes eius: vt iste cecus nasceretur. Sed vt manifestet
opus redēptionis in eo, quod fauet opinioni scoti: q̄a secluso
peccato deus fieret homo, propter cōmunicatōnem bonita-
tis suę. s. vt manifestentur opera dei in illo. sequitur: vt mani-
festentur opera dei in illo: quia sicut figulus qui ex limo ter-
rę formauit hūc cecum sicut primum hominem, potentiam
& scientiam habet faciendi hunc cecum sicut & primum ho-
minem. Et sic faciendi vnum vas in honorem, & aliud in con- 2. Thi. 2.
tumeliam, id est, vnum perfectum: & aliud imperfectū, imo
omnes potuit facere perfectos: quia dei perfecta sunt opera. Deu. 3.
Et tamen non à casu & sine fructu: non sine sacramento: &
misterio: fecit hunc hominem cecum nasci: & à natiuitate. s.
vt manifestentur opera dei in illo.

Can. 2. Primum opus incarnationis & redemptionis. formavit Deus hominem de limo terræ : & inspiravit in eo spiraculum vitæ ad manifestandum, hoc opus, hæc cum dixisset. scilicet. ut manifestentur opera dei in illo, expuit in terram Iesus, & lutum fecit ex sputo, quia sicut salivæ effluit à capite sic filius à patre, & illa salivæ. id est. filio inuoluto terre virginali virginis Mariæ liniti sunt oculi totius generis humani : missi tamen ad natatoria syloe. id est. sacramenta ecclesiæ quæ fluxerunt à passione Christi.

Secundum opus fuit fides apostolorum & martyrum, quia sicut hic cæcus adducitur a parietibus ad hæbreos, & interrogati. Hic est filius vester. Responderunt sic. Quomodo aperiuntur tui oculi eius. nescimus. ætatē habet respondeat pro se ipsum interrogate, dic tu quomodo aperti sunt oculi tui ait ille, ille homo qui dicitur Iesus lutum fecit ex sputo, & da gloriam deo, scimus quia hic peccator est & deus peccatores non exaudit. & sic invenies trinam confessionem huius cæci, quia Christum confessus est. In qua est prothomartyr, & originale martyrum, apostolorum & confessorum.

Tertium opus est iustitiæ, quia deus punit rebellionem spiritus ad carnem, infirmitate, vel flagello carnis quod sentiebat beatus Paulus. dicens, Infelix homo quis me liberabit à corpore mortis eius. sed nos sicut versus impiguumur flagellis.

Quartum opus misericordie, quia cæcus tantum habet unum inimicum. id est. unum oculum, & demon magis vult nos luscus quam omnino cæcos. id est. stultos, quia cum stultitia nihil lucratur. cum malitia lucratur multum. Ideo dixit Naas, Hoc pactum feriam vobiscum: ut eruiam oculos dextros, quia magis vult nos luscus quam omnino cæcos. Quintum opus est, potentia divina quam deus ostendit in miraculis. Unde dicitur hic, non est auditum à seculo quod quis aperuerit oculos cæci nati.

Sextum opus doctrine moralis, quia si superbus es ita quod inflatio superbie cecavit oculos tuos, pone os del lodo super oculos tuos. id est. memoriā mortis & statim videbis, & si pulvis avaritiæ te cecavit, & silimus luxuriæ. ponite lutum. id est. pone os de lodo. id est. memoriā mortis, quia facile continent omnia qui se putant moriturum.

Septimum opus, quia de sputo tribulationem & ignominiam super nos, quæ si admixta fuerit pulveri nostro. id est. fragilitati nostre. ut cognoscamus nostras miseras. Fiet lutum quod erit optimum collyrium ad illuminandum spiritualiter intellectum nostrum, ut queramus

mus

*Sancta quæ dicitur
in vobis hoc id est
I. Re. II.*

mus Pfa. imple facies eorum ignominia, & quærent nomē tuū dñe. Sicut flabellū, seu folis videtur extinguere flammā fornacis Pfa. 82. sic tribulatio extinguere videtur virtutem, & tamē eam auget. Vnde beat. Pau. Virtus in infirmitate perficitur. 2. CO. 12.

Me oportet operari donec dies est venit enim nox: quando nemo poterit operari, si Christus secundum quod homo dicit quod veniēte nocte nemo operatur meritorie. i. post mortem qui operatus est salutem pro nobis in medio terre, quid nos poterimus mereri adueniente morte? Opera subtilia requirūt lumen, & de die fiunt, grossa nocte, moraliter, meritum est opus subtile quod requirit discretionē & vsum liberi arbitrii, & integritatem circumstantiarum, ideo in die gratiæ est operā dum & exequendū. peccata sunt opera grossa & rudia. Ideo si ne luce gratiæ fiunt. Ioan. Qui agit malū odit lucē. ratio quare Ioan. 3. in nocte, id est post mortē non possumus mereri est, quia tempus merendi terminatur in morte & vsque instans mortis currit misericordia, & instanti mortis incipit iustitia fungi iurisdictione. solet in castello esse puteus à quo hauritur à qua quādiu dies est. Quia ambulant supra pontem mobilem, leuadiza adueniēte nocte: eleuatur pons & nullus potest haurire aquā à puteis, sic in hac vita sunt putei, scilicet sacramenta à quibus effluit gratia ex opere operato ex magna dei misericordia instituyente sacramenta. In hac vita, post mortem eleuatur diuina misericordia in collatione sacramentorum, quia solum durant vsque ad mortem. Et eleuato ponte aquam sacramentorum ducere non possumus, sine qua mereri de lege ordinata non valemus. Et sic bene dicit. Venit enim nox, id est mors quando nemo poterit operari.

Spuir ergo in terram, & fecit lutum ex spūto & liniuit oculos eius, saliu figurat gratiam diuinam. Tum quia saliu pro cedit à capite, & gratia à Christo qui est caput ecclesiæ, quia gratia & veritas per Iesum Christum facta sunt. Tum quia saliu hominis Ieiuni interficit serpentes, sic gratia christi defendit nos à veneno peccati. Tum quia saliu est in stomacho, & in ore. Gratia in gloria est in stomacho, & in hac vita est in ore, quia spuiritur & faciliter perditur. Iob Dimitte me vt glutia Iob. 12. saliuam meam, id est vt fruar gloria in qua glutit beatus saliuam, ita vt eam spuere non valeat. hæc saliu miscetur pulue

ri, id vertibilitati arbitrii nostri, & fit lutum, id est meritū pro-
 grendens à volūtate nra & gratia diuina quo merito illumina-
 tur intellectus noster, & interrogat cæc⁹ quomodo aperti sunt
 oculi. Respōdit. ille hō q̄ dicitur Iesus fecit lutū ex sputo & lini-
 uit oculos meos. & dixerunt vbi est ille, ad ille dixit. Nescio.

Hoc est quod oculi Christiani deplorant, quia quāuis perfi-
 dem illuminatus & per ipsam fidē videns & cognoscēs, & cre-
 dens in deum, nec dum tamē aperte. Videmus illuminatorem
 nrm. & insultantibus nobis aduersariis. i. in fidelibus dicētibus
 vt ostendamus illis illuminatorem nrm. i. deū nrm. Vnde. Psa.

Esa. 41. Fuerunt mihi lachrimę meę panes die ac nocte dū dicitur mi-
 1. cor. 13. hi quotidie vbi est deus tuus? Scio quia video nūc per speculū

Psa. 41. in egnimate. Sed tunc videbo facie ad faciem. Vnde sicut desi-

Tre. 1. derat ceruus ad fontes aquarū ita desiderat anima mea ad te
 deus. Vide ergo dñe afflictionē meā quoniā cret⁹ est inimic⁹,
 Scio namq; per fidem quia fecit lutū ex sputo. & liniuit oculos
 meos, vt per illam fidē illū viderem cognoscerem & crederem.

Scio q̄ surrexit, & ascēdit in cœlū. Et venturus est iudicare vi-
 uos & mortuos, & seculū per ignem. Sed qualē me inueniet, &
 Eccle. 9. quomodo me iudicabit nescio, quia nescit homo. Vtrū amo-
 revel odio dignus sit, sed omnia in futurum seruātur incerta.
 bene ergo cæcus bis interrogatus, Quis illuminauit oculos ei?

Psal. 12. respondit. Nescio. Illumina ergo oculos meos ne vnq̄ obdor-
 miam in morte. dicant ergo fideles ad cōfundendos infideles
 & paganos alta voce, ita vt audiatur in excelsum supra siue in
 infernum deorsum. Ille homo qui dicitur Iesus fecit lutum ex
 sputo, & liniuit oculos meos, & dixit mihi: Vade ad natatoria
 syloe, & lauare, & abii, & laui, & video sicut dixit cæcus noster
 Si turbatur pax ecclesię, si seuit rabies persecutorū inter om-
 nia genera tormentorū clamet fidelis hoc carmen gloriosum
 cæci nostri, dicēs: Ille homo qui dicitur Iesus fecit lutū. sequitur
 non est hic homo à deo qui sabbatū nō custodit. Leu. 23. dicit
 Moses, Sex diebus operaberis septima die cessabis, vt req̄scat
 bos & asin⁹ tuus, & refrigere fili⁹ ancillæ tuę & aduena. Hęc
 ibi. ex q̄ auctoritate, patet, q̄ requies dei festi triplici rōne obli-
 gat. primo ppter dei præceptū quod est potissima ratio. secū-
 do vt dies festus totus cōsumetur in rebus spiritalib⁹ animę.

Tertio vt requiescant corpora animalū & seruatorū quos nō
 vult

vult deus vt nimis fatigentur in quo se ostendit dñm corporū & animarū, & hanc rationem vltimā tangit quādo dicit, Vt requiescat bos & asinus tuus. Itē nota, q̄ in eodē. c. 23. Dixit deus omne opus. seruire non facietis in eo, in quo nō prohibet dñs omne opus. sed tm̄ seruire illuminatio cæci nō est opus seruire, sed libertatis & magnę misericordiæ. Vnde errant dicentes, Non est hic homo à deo quia sabbatum non custodit.

Vnde nota, q̄ triplex est opus, quoddā mercenarii cuius finis est merces cotidiana, hic labor est, p̄hibitus diebus festis. secundū opus est per gratiā in operibus virtuosis. Cuius finis est vita æterna, Iuxta illud Pau. Gratia dei vita æterna & ista opera omni die debent fieri. Vnde omni tēpore benedic deum ad modū sanctorum qui non cessant cotidie clamare sanctus sanctus, & quia opus misericordię est maximus modus benedicē di deum. Ideo isti Iudæi nō bene accusant Christū de fractione festi dicentes nō est hic hō à deo. Tertiū opus est peccati & nullo tēpore faciendū est, sed maxime nō est perpetrandū die festi quod deo maxime dedicatū est, & de hoc opere seruili loquebat̄ pprie lex dei spūaliter intellecta, dicēs. Omne opus seruire nō facietis in eo, opus nāq; peccati pprie est opus seruire, quia nulla seruitus est ita magna nec sclauonia, sicut seruitus p̄c̄ti, sicut nulla libertas, est sicut libertas spūs, quia vbi spūs ibi libertas. i. vbi spūalis vita & gratiosa & sine mortali culpa, seruitus p̄c̄ti patet in oībus p̄c̄tis, maxime in peccato carnis, quā enim seruitutem habet adultera quātū timorem & quātam libertatem habet honesta mulier. Vnde beat. Pau. Quis me liberabit, quasi dicat, si lex peccati duxisset me ī seruitutem turcæ sustinuissem vtiq; quia ibi potuissem habere spūs libertatem sed quia inducere me vult in legem. id est seruitutem peccati. cui nunq̄ ego seruire intendo, ideo infelix hō. Et nota, q̄ quasi instrumēta diuina sunt dona spiritus sancti quę beat. Pau. Po. fuit. s. sermo scientiæ genera linguarū, p̄phetia grā fanitatū, & iste græ non sunt subiectę temporari, vel dieb⁹ limitatis quia nec est in hominis potestate, Sed dator illarum voluit dare quia de sursum sunt descendētia à patre luminum.

Ab opere seruili peccati semper cessandum est. ab opere virtuoso nunquā: ab opere mercenarii diebus festiuis tantum. Nota q̄ nec ex vi verborū legis dies sabbati erat dies cessatiōs ab omni

ad. ro. 6
Iob. 14.

2. cor. 3.

1. cor. 12.

ab omni opere seruili. i. mercenario: quia non dicit moyses, & deus omnino requieuit die septimo, id est, sabbato. sed dicit sic: cōpleuitq; deus die septimo op^o suū quod fecerat dicit hic quidā doctor sic arētabimus ergo Iudæos qui de ocio sabbati gloriātur, quādo iam deus operat in sabbato cōplēs suū opus & fecerat. Et nota, q̄ dies festus dei est quasi dies de alarde, in quo de^o vult videre milites suos Christianos quomodo dispositi sunt ad bellū mortis, si habēt bonū equū & pulchra arma. Episcop^o est quasi veedor: seu visitator generalis curati sunt. q. visitatores & veedores particulares ad examinandum nos an simus digni gloria ad quam nos perducatur dominus Iesus.

Sermo Secundus moralis de eadem Feria. Thema.

Fecit lutum ex sputo. Ioan. 6.

DVo dicemus primo exponentur antecedentia ad miraculum moraliter. secūdo ipsum miraculū figurās sacramentum poenitētiæ, primū quod præcessit illuminationē ceci. est visio Christi: quia præteriens Iesus Vidit cecū à natiuitate. in quo significatur auxiliū speciale quo indiget peccator ad hoc q̄ recipiat visum animę. secundū q̄ præcessit illuminationem ceci. est salua quā expuit Christus in terrā. ex qua fecit lutū. Tertiu: quia missus est ad natatoria Syloe. quartū: quia liniuit oculos ceci. Moraliter hæc sunt præuia remissionis peccati. oportet primo, q̄ deus oculis clementiæ aspiciat peccatorē. Videt deus peccatorē egrum ad conferendū illi medicinā. Sic vidit Matthæū, ægrotantē febrī avaritiæ: quia sedebat in theloneo. Et dixit illi sequere me. Et surgens secutus est eum: sic respexit dñs Petrum egrotatē. Et egressus foras fleuit amarē. Istavisio Christi significat, primū quod peccator facere debet est videre seipsum vulneratū, consideret suā cecitatē. Et nota, q̄ Christus nō celeriter vidit cecum, sed cum mora aspiciēdo. Et rāgendo. Vnde discipuli sumpserūt occasionē interrogādi. Raby. q̄s peccauit iste aut parētes eius vt cecus nasceretur? sic nō confitēs per annum integrum immorari debet in cōsyderatione suorū peccatorū: sicut intrās domū tenebrosam quæ longo tempore non est habitata ad videndum immunditias illius longam moram protrahere debet. Ignorat peccator numerum

Mat. 26

numerum peccatorum & eorum grauitatem, propter eorum
 subtilitatem, quia iudicio nostro apparent minima, quæ tamē
 iudicio Dei sunt grauiā, vt peccata spiriūalia, quæ nos ponde-
 ramus pondere publico & ponderat Deus pōdere sanctorū.
 Quod magis ponderat, & nō est mirum quia nemo est iudex
 rectus in causa propria. nam quelibet pars adiudicat sibi cau-
 sam. Contingit nobis sicut ebriis, qui statim somno oppressi
 non vident quæ circa se fiunt, sic nos delectatione sensuali in-
 ebriati non videmus peccata nostra, & tantopere differimus
 confessionem quōd tantę tenebrę peccatorum occupant con-
 scientiam vt non possimus videre ea, tantę tenebrę erant in
 ægypto, vt nullus proximum suum videre posset, sic tantę te-
 nebrę in conscientia differentium confessionem sunt vt non
 possint aspicere proxima peccata. Aliqui etiam habent tam
 debilem intellectum vt difficultates peccatorum suorum non
 valeant intelligere, sicut Lazarus resuscitatus, adhuc erat liga-
 tus sudario in facie in quo significatur difficultas intelligēdi.
 Cum igitur multis modis ignoremus peccata nostra. Oremus
 Iesum vt ipse videat nostra vulnera. & nobis concedat auxiliū
 ea videndi. quod petebat Iob, dicens. Quantas habeo iniqui-
 tates & peccata, scelera & delicta ostēde mihi iniquitates, id est
 inæqualitates ad Deum & ad proximum, intelligens secundū
 modum humanum, quia sicut per inæqualitatē humorum fit
 homo cæcus, sic per inæqualitatem iustitiæ ad Deū, & ad pro-
 ximum fit homo cecus in factō suo, & peccata dicuntur ea quæ
 ex aliorum victu & coniunctione contraximus: scelera dicun-
 tur, id est in verecunda & frequenter commissa cōmittuntur.
 sicut in male habituaris cōtingit, & delicta sunt peccata omis-
 sionis quæ committimus. hæc omnia videre debemus ad con-
 fitendum. Et vt dicit Rupertus in lib. officiorum diuinorum,
 hæc quarta feria nominatur feria scrutiniorum, quia bap-
 tizandi in ecclesia primitiua dabant sua scrutinia in quibus
 fatebātur fidem, & ascribebant nomina sua, & sic appellaba-
 tur dies scrutiniorum, quod optime congruit pœnitentibus.
 qui scrutari & examinare debent conscientiam ante confesio-
 nem sacramentalem, nam sicut citharedus in secreto temperat
 cordas antequam cythara faciat musicā in manifesto, ita pœ-
 nitens in secreto temperet cogitationes, affectiones, opera, ne-
 gotia,

Leni. 5.

Exo. 10.

Ioan. 11.

Iob. 13.

- gocia antequam faciat musicam in confessione, Vnde Confitebor tibi in cithara Deus deus meus. etiam in Esa. Meretrix tradita obliuioni sume cytharam, & frequenta Canticum & circue ciuitatem. Reprehenditur obliuio in confessione, quoniam tenetur poenitens apponere magnam diligentiam sicut in negotio arduo, sumat cytharam. i. praparet se ad confitendum, & ad agendum poenitentiam que significatur per cytharam, temperet chordas. i. corda, & passiones, & sicut musica incipitur a diuersis chordis & non ab eadem semper sic poenitentia incipit aliquando a fide, & a timore vel ab amore dei, & sicut chorde sunt affixe in clauis, seu clauis, sic nostre affectioes in clauis Christi sint affixe, vt reddant sonum benesonantem oportet simul pulsare chordas manu & canere voce, vnum sine altero non sufficit, lingua cofiteatur peccata & manu satisfaciatur: confessio peccatorum & satisfactio equaliter sonent, Publicanus petendo misericordiam, dicens, Propitius esto mihi peccatori, simul percutiebat pectus suum. Tubal inuenit arte operandi in ferro, & Tubal Caym musice artem audiendo icetus quos malleo faciebat super incudem eius sic duo fratres sunt corpus & anima, corpus satisfaciatur in satisfactione, & anima canat in confessione. Sic Psal. Laudate in tympano & choro, In tympano significatur satisfactio in choro canente mens lingua confessione personent, circa ciuitatem anime, considera officia que habuit, loca personas. Cum quibus negocia gessit Considera vicos & plateas. i. peccata occulta & manifesta,
- Secundum quod precessit illuminationem caeci, quia spuit Iesus in terram per quod significatur motus abominacionis quam de peccato habere debemus. conscientia peccatoris est velut latrina fecis & stercoreis quam abominare debet & sicut saluam proiicimus ab ore sic peccata a conscientia sunt proiicienda.
- Vnde Hieremias, Magna est velut mare contritio tua, quia sicut mare proiicit extra littus corpora mortua. sic conscientia peccata mortua per contritionem debet eiicere foras per confessionem. Et sicut filii Israel non fuerunt securi ab aegyptiis quousque viderunt corpora eorum mortua super litus, sic peccator non est securus quousque videat peccata proiecta extra linguam per confessionem spui ergo debet peccatum, quia abominabile est, & etiam spui debet tanquam superfluum, ad delendum peccatum requiritur

requiritur meritum Christi & eius passio à qua sacramentum
 pœnitentiæ habet efficaciam, & totum hoc significatur in spu
 to Christi, quia significat quod in pximo facies illa plena gra
 tiarum erat expuêda. Vnde expuebant in faciem eius. In spu
 to notatur etiam meritum Christi, quia sputum est superfluû
 digestionis & meritum est superfluû Christo, quia beatitudo **Mat. 26**
 non est collata illi ex meritis, quoniam excessit omne meri
 tum, sed meruit nobis primam gratiam, & apertionem ianue
 cœlestis & gratiam quæ confertur virtute sacramêti, ex opere
 operato. Vnde illud superfluum Christi, id est meritum pas
 sionis. Fuit nobis valde necessarium. licet Christo fuerit super
 fluum: quia vt dixi omnia sacramenta habent efficaciam à Chri
 sti passione. Vnde potest dici natatoria syloc, à qua manant
 septem fontes, id est septem sacramenta quæ si volueris ad
 uertere reperies in Christo crucifixo. mystice, & figurati
 ue aqua lateris significat sacramentum baptismi de qua vidi
 aquam egredientem a latere dextro, & sacramentum matri
 monii, in vnione humanitatis ad verbum in quo sunt due na
 turæ, scilicet, deitas, & humanitas, sacramentum confirmatio
 nis in anima & spiritu: Sacramentum ordinis in ipso crucifi
 xo qui semetipsum obtulit Deo patri in oblatione & odorem
 suauitatis. Sacramentum pœnitentiæ in latrone confitente pec
 cata sua, nos quidem digna factis recipimus quem Christus **Eze. 47**
 absoluit & iubileum concessit, dicens: Hodie mecum eris in
 paradiso. Extreme vnctionis sacramentum notabis in copioso
 sanguine per totum Christi corpus dispersum hæc dionisius. La
 uare ergo septies in isto Iordane sicut Naaman, Iordanis riuus
 iudicii interpretatur, & significat Christi passionem quæ **Luc. 23.**
 fuit horrendum iudicium in quo homo iudicauit Deum ini
 quitas iustitiam peccator innocentem. **4. Rc. 5.**

Tertium quod præcessit illuminationem cæci. Est linitio,
 quia linitio oculis eius.

Hoc officium est proprium confessoris discreti & sapientis q
 in principio debet cōsolari peccatorem sicut medicus cōsolatur
 infirmum, nã medicus blandis verbis consolatur infirmum polli
 cetur salutem, vt cōfidentius æger detegat ægritudinem, & morbi
 quantitatem, deinde quærit de circūstantiis morbi de tempore &
 de occasionibus morbi, sic spūalis medicus dū accedit ad ægrotum.

Debet

Debet eum linire & blandis verbis consolari, vt facilius morbum detegat, quo detecto facilius applicet medicinam satisfactionis, & occasionem peccati perquirat, & originē. vt si quis fornicationis sit reus inquirat an mouerit ad luxuriā, an motus fuerit à carnis concupiscentia. magis peccat qui mouit carnis concupiscentiam, quam qui motus fuit ab ea. Caueat propterea qui peruersum eligit confessorem qui non sciat lini re oculos eius, quia iudas pœnitens iuit ad Phariseos relinquens apostolos, & nihil auxilii inuenit, sed augmentum desperationis. non sic Apostoli fecerunt qui orauerunt pro socru Symonis, & pro Chananea clamante. eligatur confessor qui sciat compati infirmitatibus infirmi. sapientes medici oleum habent. & vinum, vbera matris, in principio vt alliciant infirmum, ne forte nimis confundatur. in fine habeant verba patris increpando duos & rebelles vinum pungitium vulneribus infundendo.

Mat. 27

Luc. 4.

Mat. 15.

Quartum precedens illuminationem ceci est mittere ad confessionem, quia licet per contritionem dimittitur peccatū tamen in voto oportet habere confessionem. & realiter confiteri secundum præceptum omnis vtriusq; sexus, quoniam confessio est fons Syloë à qua currunt aquæ cum silentio, est mundanda conscientia à fœtore peccati & ab immunditia. mirum est, quòd homo quiescat vna hora sub latrina, & peccator per tot annos requiescit in tot stercoribus peccatorum. Hier. 48. Moab requieuit in fecibus suis. Est etiam immunditia peccati tam grãdis quòd cõparatione illius Deus & sancti nullam immunditiam corporalem iudicant esse immunditiam, vt patet in angelo obturãte nares suas dum transfret peccator. & non obturabat præsentibus cadaueribus putridis. Matthis de corde exeunt cogitationes, furta, adulteria, & homicidia, hæc sunt quæ coinquinant hominem.

2. 2. c. P

Secundo apparet quantitas maculæ, quia peccatū dignissimam creaturam, scilicet hominem facit porcū, scilicet canem immundiores, quia est canis reuersus ad vomitum, & sus in volutabro luti lota, & omnia facta eius, & opera immunda reddidit. ita vt quæcunque talis tangit immūsus immunda sint ei. Et ideo Deus tantum abominatur illam immunditiam, quòd hominem tali immunditia immundum euomit vsque ad sentinam

tinam inferni. Apo. 3. quia tepidus es ad bonum faciendum incipiam te euomere de ore meo.

Tertiò apparet quantitas immunditiæ: quia nulla terrena ablutio potest eam lauare. Sed oportuit dominum Iesum Christum facere fontem pœnitentiæ, & accipere officium lotricis ad maculam peccati lauandam. Et propter lotionē huius maculæ multa lauacra instituit, scilicet, lauacrum regenerationis, & renouationis in sanguine suo, scilicet, sacramētum baptismi in spiritu sancto. fecit etiam alia lauacra. scilicet, aquā diluuij, ignem iudicij & purgatorij, & tribulationis, & martyrij, aquæ benedictæ, lachrymarum verborū sacrorum & omniū sacramentorum. Et præcipuam lotionem fecit de sacramēto confessionis, quod significatur per natatoriam syloe. Bernar. peccata in confessione lauantur, ideo Paulus dicat purgationem peccatorum faciens. Propterea qui cecidit in latrinam aut lutum multum desyderat fontem in quo lauetur: & munitur ab illis immundiciis. multo magis pœnitens quādo inuenit fontē cōfessionis. Vt lauetur ab immunditia sua, à qua omnes aquæ, & laxiua mundare non possunt.

Ad Hebr. 1.

Et nota, quia à fonte syloe aquæ currebant cum silentio: in quo notatur, quod in sacramento confessionis confertur gratia. Ex opere operato, quod est figuratum in libro Re. Helix 3. reg. 19. existenti in spelunca non ita cito occurrit dominus. Ita peccatori existenti in dominio dæmonū. Sed deuotio imperfecta ex tribus procedit. primo ex spiritu conterente petras, id est, ex timore Gehennæ conterente duritiam: & superbiam cordis: initium sapiētię timor domini. ps. 110. Quidam enim propter timorem mundanum confitentur, alij propter gloriam mundi, post timorem inferni occurrit cōmotio, id est, cogitatio de peccatis, & de malo statu in quo est. Commouisti terram & conturbasti eam in illa commotione incipit displicere status peccati? Qui ante placebat experiētia docet aliqua esse nociua & displicibilia, quæ placencia vidētur. Vt cibus corruptus quem appetitus apprehendit à principio bonum post inuenit corruptum. habet enim peccator appetitum corruptum per delectationem quandam quam percipit in peccato. Sed percipiens amaritudinem inferni illud euomit per confessionem. peccatū enim dū agitur placet, post actū displicet.

aa Tertiò

Tertiò præcessit ignis. i. aliqua atritio de peccatis, quæ est insufficientis ad delendum peccatū. Et quia difficile est scire si est cōtritio ante confessionē aut non: ideo in tribus præcedentibus nō apparuit dominus, sed in sibilo aure tenuit. i. in confessione quā solus sacerdos audit. Et tunc currunt à fonte confessionis aquæ gratiæ cum silentio. clamabit & dicet. Ecce ad sum per gratiam & dabo gloriam.

Esa. 58.

Sermo Primus Feria sexta post Quartam dominicam.

Erat quidam languidus. Ioan. 11.

INTRODUCTIO.

PAULO superius dixerat Christus Ioan. 9. c. Venit hora & nunc est quādo mortui audient vocem filij dei. Et qui audierunt viuēt, quorum vnus maximus auditor, & factor operis fuit Magdalena soror Lazari erat. q. sepulta in monumento, & sepulchro fetido peccatorum omnium exterius depicto. Intus fetido & exterius dealbato. Vere audiuit & intellexit, & habuit aures audiendi vocem filij dei, & vere surrexit: quia quot oblectamenta viciorum habuit tot fecit de se holocausta virtutum. Iam non consumit tempus in vestitu, & ornatu. Iam nō vtiſ odoribus ad delectationē carnis, postquam Christus hoc opus maximū fecit, scilicet, iustificationem impij. Quod est maius quam creare cœlum & terram: quia in creatione cœli & terræ nunquam deus habuit repugnantiam: in iustificatione impij sic propter liberum arbitrium, propter quod nō potest te iustificare sine te: nūc ergo post spiritualemente resurrectionem Magdalena. Venit ad suscitandum Lazarum corporaliter quatrduanum in monumento. Vnde Paulo ante dixerat Christus, Iudæis, si nō facio opera patris mei nolite credere mihi, si autem verbis non vultis credere operibus credite. Ecce opera Christi in oculis vestris facta quæ propriè sunt miracula. s. sororē resurgere à peccatis nunc etiam fratrem resurgere in oculis vestris: non in occulto. Sed in manifesto in Ianuis vestris in Bethania quindecim stadijs, distante Hierusalem. Cur non creditis, & intelligitis, clamant

Io. 10.

clamant lapides, & intelligunt. Ex quo vos non intelligitis, & corda vestra duriora sunt lapidibus, aduertite quando videritis in morte obscurari: mortuos resurgere lapides scindi, & saltim tunc credetis. Vbi mortui lapides, Solelemēta in surgent contra vos.

Et nota, quod ponderat quidam doctor, quod hoc miraculum fuit factum quindecim diebus ante Christi passionē: & institutionem sacramenti eucharistię, quoniā pręcepit deus in libro Nume. Vt quindecim dies ante bellum: vel antefestū seu conuiuium exequendum pulsaretur tuba. q. denuntians bellum, seu conuiuium intra quindecim dies. futura fuit ergo resurrectio Lazari. q. tuba. denuntians bellum cōmittendum in die sancta Veneris. Et sacrum conuiuium quod die cœnæ Christus erat factururus omnibus Christi fidelibus de carne: & sanguine suo. sequitur expositio euangelij pro tota cōcione Diligebat Iesus Mariā Marthā: & Lazarū: & merito diligebat Christus hos fratres: vt dicit quidā doctor in quibus tot & tāta misteria sunt celebrata: in Lazari resurrectione fuit figurata resurrectio gñalis omniū de qua Iob. Reposita est hęc spes in sinu meo. in Maria resurrectio omniū peccatorū à culpa, vt in principio dixi. In Martha & Maria status totius ecclesie militantis est significatus propter duas vitas. s. actiuam & cōtemplatiuam: iuxta expositionem illius euangelij intrauit Iesus in quoddam castellum: & mulier quædam Martha nomine excepit illum. Elegit ergo hos fratres: vt vasa electa gloriæ suæ. Et vt demōstratores & representatores primos gratiæ, & gloriæ suæ, & resurrectionis generalis.

Secūda rō ppter quā diligebat hos fratres est: q̄a redēptor in quātum homo habebat omnē perfectionē illi conuenientē perfectio est in homine diligere amicos suos ppter fugiendam ingratiudinē sopena de ser ingrato, & naturaliter boni & virtuosi afficiuntur ad bonos, & virtuosos: iuxta illud Tullanū pares cū paribus facillime cōgregātur. Et quia isti fratres diligebāt Christum erant amici eius, ideo eos diligebat. Erant probi, amici hospitalitatis, & propterea Christus diligebat eos.

Tertia ratio: quia in istis fratribus figurantur tres status à deo dilecti. Lazarus interpretatur adiutus. Et significat statū ecclesiasticū: & nobiliū qui adminiculum & auxilium à deo

recipiunt. Tum in redditibus ecclesiasticis: tum in immunitatibus, & exemptionibus: nobiles etiã diliguntur à deo quorum gloria oritur ab utero, & cōceptu dedit illis magnos redditus quibus multum mereri possunt. Sed heu quoniam difficilime resurgunt ecclesiastici, & nobiles peccata eorum magis fetent, quam peccata populi. Faciliter suscitauit Christus, puellam in domo. Et filium viduæ in via. Sed Lazarum cum magna difficultate: populares faciliter resurgunt à peccato. Sed ecclesiastici & nobiles cum difficultate: vt experiētia docet. diligit Christus deuotos in Magdalena significatos, diligit sollicitos: in obsequio proximorum præsertim in ministrando hospitibus, significatos in Martha. Et isti fratres habitabant bethaniæ. Quæ interpretatur domus obedientiæ: & sic significantur religiosi inclusi in monasteriis in omnibus, quæ non sunt contra animam & regulam suis prælatis obediētes.

Sequitur infirmitas hæc: non est ad mortem. Quid est hoc domine: quia dicis, quod hæc infirmitas amici tui Lazari nō est ad mortem? nonne dicis hoc: quia infirmitas hæc nō attingit vsque ad mortem? Certum est, quod peruenit & transit ultra, quoniam corpus separatum ab anima est, & omnino mansit desertum: & ita fetidum odore tam fetido, quod dixit soror eius ne accedas domine. Quatriduanus est. Et fetat quomodo dicis, quod infirmitas hæc non est ad mortem: vel forte dicis, quod tam facilis est resurrectio eius tibi sicut excitatio dormientis. Quia dixisti amicus noster Lazarus dormit vadam: vt à somno excitem eum? Respond. quando mors est causa totalis, & finalis infirmitatis: quia scilicet, ex infirmitate nihil aliud resultat nisi mors. Tunc bene dicitur: & vere: quia infirmitas est ad mortem, Quando autem mors non est causa finalis infirmitatis, id est, quando infirmitas non dirigitur ad mortem tantum quantum ad aliud significatum per mortem, id est, ad vitam. Tunc vere dicitur infirmitas non est ad mortem. Et sic intelligitur hic cum dicitur infirmitas hæc nō est ad mortem, quod si quæris ad quem finem: ergo vltimum dirigebatur hæc mors lazari. Respond. ad vitam omnium, id est, ad resurrectionem generalem mortuorum. Vnde vnus homo figurat omnes homines. Et propterea non sine sacramento: & misterio est, hic enim infirmus persona spectabilis
magnus

magnus dñs notus oibus dilectus ab omnib⁹ amicus omniū cognatos plures, habēs emparentado in ciuitate metropolitana. Vt scilicet manifestentur opera dei in illo. Et maximè hoc opus maximum: & maximus articulus fidei, scilicet, resurrectionis generalis mortuorum. Et propter hoc cum dixisset, infirmitas hæc non est ad mortem addidit. Sed pro gloria dei. Et vt glorificetur filius dei per illam, quasi dicat pro testificanda diuinitate mea. Quia sum filius dei, ex quo paulo ante blasphemauerunt contra me. Eo quod dixi. Venit hora in qua omnes qui in monumento sunt audient vocem filij dei, & procedent, qui bona egerunt in resurrectionem vite: qui vero mala in resurrectionem iudicij. Quibusdam enim dicentibus: quia insanit alijs: quia demonium habet.

Vt ergo glorificetur dei & non arguatur de infania. Volo nunc facere resurrectionem particularem in vno: quæ figuret resurrectionem generalem: & vniuersalem in omnibus: vt scilicet, glorificetur filius dei per illam.

Dicitur in euangelio nonne hore duodecim sunt diei, quasi dicat sol cognouit occasum suū. Vnde sicut sol iste materialis oritur in oriente: & occidit in occidente. Et non est in alicuius potestate: vt occidat antequam veniat duodecima hora eius: quia duodecim horis per agitur totus dies naturalis. Sic ergo erit de me: quia non moriar ante quam veniat mea voluntas. Et transeat totus dies gratiæ, & legis euangelicæ, & tunc vos duodecim Apostoli. q. duodecim hore huius diei qui curretis ad cursum meum: qui sum sol iustitiæ: occiditis, & moriemini mecum Et ante non. Nonne &c. hore duodecim sunt diei, sicut ergo ambulare in nocte non est tutum: quia deficit Sol & lux, in die autē sic. Quia vidēt homines qui ambulant propter solis & lucis claritatem: sic & nos quandiu mecum ambulatis: quia lux sum mundo, quandiu ego vobiscum sum nolite timere ne cespitetis neq; cadatis, saltem vsq; ego vt sol cognoscā occasum meum, id est, occidat, & moriar. Et tunc vos omnes offendetis ad lapidem pedem: & cadetis à fide: quia tunc omnes vos scandalum paciemini in me: sicut qui ambulat in nocte nesciet quo vadit: nunc autem: quia dies est solem habetis vobiscū ne timeatis casum: non ne ergo hore duodecim sunt diei.

- Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus: reuerentiam ostendit Christo hæc nobilis matrona. Ex quo non conqueritur: cur non fuit ibi presens: vel quare vocatus non statim affuit. Sed in dubitatione cordis sui obseruata diuina reuerentia, dicit dñe si fuisses hic. Et prosequitur verba multo maioris reuerentia dicens. Sed & nunc scio: quia quæcumque poposceris à deo dabit tibi deus. q. d. scio & confiteor te esse verum deum deum de deo lumē de lumine. Et propter hoc scio: quia nulla creatura habet omnia nisi tantum creator. Nec ullus pater potest dare omnia filio suo nisi solus deus: nec ullus filius potest recipere omnia nisi deus sit: hoc enim non est fas dicere de aliquo nisi de deo patre, & de deo filio cuius omnia sunt quæ habet
- Mat. ii. pater omnia enim mihi tradita sunt à patre meo. Nā deus pater dedit ab æterno deo filio non paruum donum: ut seruo: nec partem hæreditatis: ut filio quasi habes alium filium. Sed quasi
- Ad Ro. 10. vnico filio dedit omnia ab æterno quæ habet pater. Vnde propter hoc corde credo ad iustitiam: & ore confiteor ad salutem: quia quæcumque poposceris a deo dabit tibi deus.
- Dicit ei Iesus resurget frater tuus, quasi adhuc infirme in fide parum dat bibere. Itaque non dat totum, quod sitit: nec negat omnino potum modicum. Cum dicit resurget frater tuus, sed non dicens hodie non dat totum quod petit. Sed nec omnino negat cum dicit resurget. Vnde illa. scio quia resurget in nouissimo die. confitetur fidem Catholicam: ut per hanc confessionem fidei, & per hanc fortitudinem mereatur opus miraculosum saltem de congruo. Fides namque est opus valde meritorium: & nostrum. Nam cetera ut dicit beatus Augustinus. potest homo nolens facere præter fidem quam volens producit
- Luc. 10. iuxta illud fides tua te saluum fecit. Vnde tanquam catechizator & perfectus informator & doctor: ut plenius doceat subdit. Ego sum resurrectio & vita, quasi dicat audi filia & vide docere te volo quia docere te volo non tantum resurrectionem particularem fratris tui. Sed resurrectionem vniuersalem omnium, quæ est potissimus articulus omnium articulorum fidei, & ad hoc oportet te credere, quoniam accedentem ad fidem oportet credere, crede ergo mihi. loquere domine: quia te loquente audit ancilla tua. Ego sum resurrectio & vita resurrectio corporum: & vita animarum, quoniam non

ex alia virtute nisi mea non alio iussu nisi meo: quoniam ipse dominus in iussu & voce archangeli ministerialiter in tuba i. The. 4 dei descendet de coelo & mortui qui in Christo dormierunt resurgent primi. Resurrectio Christi est causa exemplaris resurrectionis omnium: & causa motiua qua deus excitatur ad resurrectionem generalem omniū. Vnde paulus si resurrexit, & nos resurgemus: sicut pater filium suum armis militaribus ornans facit alios milites, sic deus pater suscitans filium suum ex mortuis tanquā primitias dormientium omnes suscitabit propter illum, imo est causa effectiua resurrectionis generalis omniū: vt tenet Sanctus Tho. 3. par. q. 56. ar. ad. 3. dicit q̄ resurrectio Christi est causa effectiua & exemplaris resurrectionis nostrā. efficiens quidem: quia humanitas est instrumentū deitatis. Exemplaris: quia sicut Christus resurrexit ita & nos in corpore articuli assignat rationē generalē: q̄a fuit metrum & mensura, & primum in illo genere: sicut summum calidum respectu aliorum potest dici causa efficiens, & summum album potest dici causa exemplaris aliorum alborum. dixit Ego sum vita: quia animæ non resurgunt nisi per me, quoniam Ego sum vita animarum ratio est, quia annihilata gratia per peccatum nullus potest illam creare nisi ego solus nec potest quis resurgere ad gratiam nisi per me, quoniam gratia dei vita æterna. Et adhuc subdit de resurrectione animarum, qui credit in me etiam si mortuus fuerit viuēt: & omnis qui viuēt & credit in me: non morietur in eternum. duo dixit Christus. Primum: quia & qui viuēt & credit in me non morietur. secundum: quia qui moritur credendo resurget. Et secundum Ruper loquitur de duabus nationibus hebræa & gentilica, hebræa nanq; habens fidem vnius dei viuēbant ex deo: quia deus vita est animæ & quia notus in Iudæa deus per fidem. Et est deus Abraham Deus Ysaac, & Deus Iacob, & Deus nō est mortuorum: sed viuorum veri. ergo Ysraēlitæ qui viuunt per fidem in deo non moriuntur, id est, non morientur in eternum, & hoc est, quod dicit omnis qui viuēt, & credit in me nō morietur in eternum. Sed & de natione gentiū quæ semper mortua fuit per infidelitatem subdit, qui credit in me etiam: si mortuus fuerit viuēt: quia natio

gentium quæ non uiuit ex deo. Sed mortua est per infidelitatem, si credit, & omnis qui mortuus fuerit uiuet. i. si mortuus fuerit per infidelitatem uiuet per fidem & per gratiam. Utique dñe ego credidi, q̄a tu es christus filius dei uiui. Vox similis voci Petri, sed addidit q̄ in hunc mundum uenisti, contra heresim cherinti hæretici dicentis Christum initium sumpsisse ex Maria contra quem dicit, qui in hunc mundum uenisti, scilicet de cælo in terram, quia de cælis ad terram de sinu patris descendisti.

Scio, quia resurget, scio sumitur pro credo in hoc loco, quia scientia dupliciter sumitur, vno modo pro scientia naturali quæ humana ratione inueniri & pbari potest, alio modo, p̄ notitia fidei ex reuelatione habita qualis est fides infusa, quæ notitia certior est quam scientia humana, quia illa mentiri potest hæc non cum a deo procedit qui est ueritas & uita. de hac dicit Iob. Scio quia redemptor meus uiuit.

Iob. 19.

Aliter exponitur, qui credit in me, qui enim credit fide formata charitate quæ per dilectionem operatur, hic talis omnis si mortuus fuerit corpore, ut frater tuus Lazarus uiuet in anima uita gratiæ, uel in purgatorio donec purgetur & euolet ad cælum, uel si purgandum nihil habet uiuet uita gloriæ, uel sic exponitur. Qui credit in me ex gratia gratum faciente causata ex diuina prædestinatione quæ non est uolentis neq; currentis sed

ad Ro. 9.

Dei miserentis, hic talis & si aliquando mortuus fuerit per culpam mortalem non tamen morietur in æternum, quia licet mortuus uideatur quo ad præsentem iustitiam non tamen quo ad futuram gloriæ, quia talis electus sub ratione diuine electionis damnari non potest. Imò diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. etiam lapsus in mortale. quoniam resurgit maiori conatu, sicut uiator qui dormiuit in uia excitatur celeriter ambulat. in hac confidentia olim Moses dicebat. Dimitte domine

ad Ro. 8.

populo huic hanc noxam aut dele me de libro uiuentium, non quia timeret deleri, quia præbestinatus sub ratione prædestinationis deleri non potest, sed sicut seruus maxime priuatus qui scit a domino dimitti non posse. dicit, Fac hoc, uel dimitte me, o despedime, quia certum habet quod petit. Hæc Dionysius hic. Nota moraliter super illud. Ego sum resurrectio & uita. cecitas humana, mortem corporis timent multi mortem animæ pauci, curantque multi ne moriatur corpus necessario

Exo. 32.

moritu

moriturum. Et curant pauci ne moriatur anima in aeternum victura, laborant multi sine causa & fructu, scilicet ne moriatur corpus, & ne veniat mors, & bene sine causa quia non consequuntur ut non veniat mors, sed ut differatur mors, ipse enim quotidianus defectus corruptionis quid est aliud quam quaedam prolixitas mortis. Hæc Gregorius Ita labor humanus in hoc terminatur circa vitæ conseruationem non ut euadant mortem sed ut faciant vitam longiorem, prolixiorē ampliusque penosam sicut inter plures gladio morituros vna die non est foelicior immo infœlicior, qui in sero moritur quam in mane, quia aliena mors sociorum ampliorem dolorem ingerit morti suæ.

Scio quia resurget, beatus Augustinus, quasi dicat, de illa vltima resurrectione certa sum per fidem edocta & illuminata à te, de ista resurrectione fratris mei incerta sum, quia licet certa sum, quia quecumque poposceris à Deo dabit tibi Deus, incerta tamen sum an poposces, vel a te ipso ages. Resuscita me domine per gratiam tuam, ut attingam gloriam promissam quæ, &c.

Sermo secundus in eadem feria. Thema.

Lachrimatus est Iesus, &c.

Ioannis. 11.

TOTAM contionem conficiam causas explicando propter quas lachrimatus est Christus. Cur ploras dñe, qui venisti ad cōsolandum sorores, & amicas tuas, lachrimis tuis potius auges dolorem quam mitigas? Respon. quòd tribus vicibus legimus Christum lachrimasse. S. in cruce, & super ciuitatem Hierusalem. de lachrimis in cruce: dicit beatus Paul. ad hebr. 5. quia Iesus obtulit seipsum sacrificium patri in cruce. Cum clamore valido & lachrimis. & exauditus est pro sua reuerentia obtulit tunc sacrificium dicit Sco. in. 3. d. 14. pro electis tantum. & tota trinitas efficaciter illud acceptauit pro electis ipsis innumerabilibus. Vnde dicitur. Vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat, & obtulit clamore valido maiori quam hodie in resurrectione Lazari, quod fuit mirabilius, quia homo in articulo mortis non potest emittere naturaliter vocem validam, sed remissam.

Apo. 7.

Item clamauit clamore valido, quia in ipso articulo mortis: & vltimo pūcto suæ agonix intuitiue vidit ipsam mortis amaritudinem & terribilitatē & horribilitatē, sicut in instanti conceptionis quod fuit speciale in Christo, quia omnes nos pro tunc quasi priuati sensibus omnibus & potentiis, animę sensituiis non vidimus nec sentimus ipsam mortem. Vnde quia
 Mat.27. clamore valido dicens, Heloy, heloy, & etiam obtulit cū lachrimis. mirandum est de euangelistis quare istas lachrimas Christi in passione effusas tacuerunt forte, quia multa alia dimiserunt. à quibus Ioannes se excusauit, dicens, Multa alia signa
 Ioan.21. fecit Iesus quæ non sunt scripta in libro hoc.

Et non decebat Paulū tacere, ex quo verisimile est, quia Ioannes hic dicit, q̄ pro morte vnus amici Lazari, ex difficultate resurrectionis illius fleuit, quando no le costo, fino mandando, dicens, Lazare veni foras, sed in cruce quando intuitiue vidit mortem omniū & defectum resurrectionis, quia per mortem, mortem autem crucis, erat faciendā. certum autem est q̄ tunc amplius ploraret. Cum clamore valido & lachrimis, & exauditus est pro sua reuerentia, ex quo ista mors particularis Lazari & resurrectio eius figurabat illam mortem crucis, fleuit hic, ploraturus illic eum clamore valido, & lachrimis.

Secunda causa est, quia amicum tam dilectum iam in tuto positū & in portu reducebat ad iterum nauigandum. & ponebat vitam æternam in conditione seu dubio, ex quo non legitimus post resurrectionem in gratia confirmatum imò forte propter hoc dicit Hieronymus quòd quindecim annis quibus vixit post resurrectionem nunq̄ visus est ridere, ex quo viderat se positum in tuto & nunc in dubio, quoniam nescit homo vtrū odio, vel amore dignus sit, & passado iam semel puer
 Eccle.9. to de mal agosto, id est passu difficili mortis: iterum deberet reddere per illum, propter hoc plorat Christus quando resuscitat amicum suum Lazarum.

Tertia causa est, quia ex quo Christus secūdum q̄ homo vetimuit mortem, imò plusquam aliquis alius homo fragilioris cordis, & quia nō tantū secūdū q̄ deus. sed secūdū q̄ homo sciebat q̄ hæc resurrectio Lazari erat futura occasio & causa mortis suæ. Viso nāq; miraculo, & cōuersione multorū Iudæorum

dæorū qui tunc crediderunt in illū, collegerunt cōcilium, dicē-
 tes. Quid facimus, quia hic homo multa signa facit, ideo non
 rantū pro damno alieno sed pro suo plorat. Vñ representata
 est Christo tota sua passio. q. in speculo. si reuerētia. y defaca
 to diuino, q. ille homo & deus vnit^o deo, in suis brachiis, & in
 suspechos de hoībus tam vilibus. f. Sayones. Tū plorabat mo
 dicū fructū suæ passionis, quæ utilitas in sanguine meo dum
 descendo in corruptionē. i. in animā corruptā pētō & obstina
 tā. & plorabat q. in præsentia matris, q. tuā ipsius aīam doloris
 gladi^o pertrālibit, & mater p̄ dolore flere nō poterit, qm̄ cō-
 fratrum erit p̄ dolore cor eius, ideo nunc plorat Christus.

Ioan. ii.

psal. 29.

Luce. 2.

Quarta causa lachrimarum Christi. vt ostendat se hominē
 in lachrimis, & in miraculo deum, equales sunt isti articuli fi-
 dei. Credere Christum hominem, & credere Deum. Vnde in
 omnibus operibus Christi in quibus se ostēdit hominem sta-
 tim se ostendit Deum, & e contra vbi se ostendit Deum statim
 se ostendit hominē verbi gratia, tantū tribus exemplis patet,
 scilicet in nascendo & moriendo & in ista resurrectione Laza-
 ri, quando nascitur, quasi homo plorat & nascitur in stabulo,
 & ponitur in præsepio, sed statim pro illo tunc, quasi Deus na-
 scitur. Stella vocat magos. Veniunt angeli de cœlo & vocant
 pastores, quādo moritur, sicut homo dicit, sitio, & clamat he-
 loy. Et vidimus eum & non erat ei aspectus, sed reputauimus
 eum leprosum, & nouissimum virorum, sed sicut Deus fecit
 quod sol obscuretur, Petre scindantur, monumenta aperian-
 tur mortui resurgant. In tantum vt Dionysius in Athenis, a
 longe constitutus. dixit, Aut Deus naturæ patitur, aut tota
 machina destruitur. Sic in ista resurrectione Lazari, vt homo
 lachrimatur. Et statim vt Deus dicit Lazare, Veni foras, &
 si non limitasset nomen Lazari. tante virtutis & diuinitatis
 fuit vox illa, quod omnes mortui resurrexissent.

Esa. 53.

Mat. 27

Vnde in limbo audientibus cunctis vocem istam, dicunt om-
 nibus forte dicit quia resurgemus. resurgamus. at Lazari ani-
 ma. non omnibus loquitur, sed tantum mihi, dicens.

Lazare, Veni foras, ego sola vado ad inuestiendum cor-
 pus meum, & resurgendum. Vnde subito prodiit qui fuerat
 mortuus.

Tria enim mala habet oīs humana natura ex culpa, scilicet

peccatū: & hoc plorat Christus in cruce. Secūdū malū p̄æne. f. quia per Vnū hominem mors, & per vnū hominē resurre-
 1. Cor. 15. ctio nostra, & hoc plorat. f. Lazarum mortuū. Tertium malū
 Luc. 19. est ignorātia, & hanc fleuit super Hierusalem. Vnde Christus
 dixit, si cognouisses & tu. q. d. quia non cognoscis ploro.

Quinta ratio lachrimarū est moralis, scilicet, vt doceat nos
 plorare peccata nostra, quoniā & si lachrimæ: non sunt de ne-
 cessitate iustificationis animæ in sacramento poenitentiæ pro-
 pter diuersam complexionem: quia vnus est tenere comple-
 xionis, & parua contritione: & paruo dolore plorat alter du-
 rus licet magnam contritionem habeat non effundit lachri-
 mas: tamen valde proficiunt saluti animæ. Sunt enim vt dici-
 tur aqua angelorum fluens per oculos, quasi decocta & sti-
 lada in alquitarā. Ex herbis peccatorum in memoria existen-
 tium. Sed quæ noua contra positio est, quia ex quo anima
 cum contritione purificatur deberet letari: quia efficitur ami-
 ca deo per gratiam quare tunc plorat.

Cū potius deberet letari & ridere. Respond. forte in si-
 gnum aduētus gratiæ in anima: sicut guttē à q̄ in herbis mane
 apparentes signum sunt roris qui descendit in nocte: sic la-
 chrimæ peccatoris signum sunt venisse spiritum sanctum per
 gratiam in animam peccatoris. Sicut enim magna pluuia
 emundat vicos: & calles maximē empedradas, seu pe-
 trofas: sic habundantia lachrimarum emūdat potentias ani-
 mæ, & qui vult ire romam multo citius vadit si per aquam
 vadit, sic qui vult ire cœlum citius per lachrimarum fluuiū
 vadit quam per siccum iter.

Hæc aqua est calida: quia calefit a deo qui est ignis con-
 sumens, & homo per contritionem ad deum conuertitur, &
 à bono commutabili auertitur: & sic per lachrimas remouet-
 tur à frigore, id est, ab amore inordinato creaturarū, & acce-
 dit ad verum ignem, qui est deus per hanc aquam expel-
 litur frigiditas culpæ: & introducitur calor gratiæ. Istæ sunt
 aquæ calidæ quas inuenit Ananias in deserto, & quia hæc
 aqua lachrimarum est calida mundat animam: vt patet.
 Quia Magdalena hac aqua fuit mundata à septem vitiis
 mortalibus. Hæc aqua mundauit beatum Augustinum. Et
 de hæretico fecit sanctum. Hæc aqua mundat templum pan-
 theon

theon, id est animam peccatricem ab omnibus immunditiis, & facit templum Dei. Hæc aqua quasi lixiuum fit de cineribus, id est de peccatis & colatur per oculos. & emūdat fortem maculam peccati mortalis, sed oportet vt sit clara & non turbida, quoniam si cum lachrimis miscetur propositum peccandi, vel lutum delectationis carnalis, vel occasio manifesta peccati, vt in sacerdotibus qui quotidie celebrāt & quotidie peccant. Hæc aqua non mundat, sed deturpat. & non est mirum, quia est mixta luto & lutum deturpat & peccatum est lutum. Psal. Eduxit me de lacu miserię & de luto fecis. Et infixus sum in limo profundi. Habet aquam hæc mirabilem contra positionem. Est amara, & sapida. amaritudinem sentiebat, dicens: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine aīæ meę. Dulcis fuit aqua delectationis peccati, & amara est contritio peccati. quoniam transit per arborem amaram seu radicem amaram, scilicet, cor contritum & amarum, quoniam amaritudo & contritio cordis est radix lachrimarum, est etiam sapida contrito. Deut. 32. Inundationes maris quasi lac sugent, aquas contritionis appellat inundationes maris, crescunt & multiplicantur lachrimę ex cōsideratione peccatorum. Tum quia differtur gloria quæ est status securus non peccandi. Tū ex bello continuo inter spiritum & corpus inter sensualitatē & rationem, inter vitam & mortē. Et sugunt lachrimas, quasi lac dulce propter spem beatitudinis & consolationis incluse in fletu. Beati qui lugent, qm̄ ipsi consolabuntur te quanto inundatio lachrimarum magis crescit tanto consolatio diuina est maior. Facit Deus sicut medicus qui pilulas amaras cooperit & miscet, saccaro, vt non sentiat illarum amaritudo, sic Deus lachrimas pœnitentię miscet spe consolationis & amore. Sic beatus Ber. Nihil pro te facio, Domine Iesu & si aliquid est præ amore non sentio. Psal. Qui emittis fontes in conualibus, id est, dulcedinem in corde contrito, Existenti in puteo in meridie apparent stellę & nō existenti in mōte quia contritis existentibus in profundo peccatorum suorū per cōsiderationem & dolorem apparet diuina consolatio. Sic apparuit Abrahę existenti in conualle mambre. Sic Helix in ostio speluncę sic Petro existēti in fouea, Can. S. miscui myrrham meam cum aromatibus, id est lachrimas meas cum consolatio-

Psal. 39.

Psa. 68.

Esa. 28.

Matt. 5.

Psal. 103.

Gen. 18.

3. Re. 18.

nibus

nibus diuinis quæ sunt vere aromata. & sic facit aquam odori
 feram quæ nominatur aqua angelorum. Hęc aqua nūquam
 Pfal. 42. deturpatur, quoniã est aqua viua crebro, & quali iugiter sca-
 Efa. 23. turians, expellit immunditias à corde, quotidie debet fluere,
 quia quotidie peccamus saltim venialiter, hanc optabat pro-
 pheta, dicens. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fon-
 tem lachrimarum, non solum aquam petit, scilicet, aliquan-
 tam contritionem, sed fontem, id est continuum dolorem sal-
 tim virtualem quo detestemur omnia peccata quandiu mem-
 brum est extra locum suum. locus cordis est Deus. per pec-
 catū est extra cor ideo cōtinuo plorare debet. sic plorant tene-
 re conscientie, sed dolor iste facile vertitur in gaudium. Psalm.
 Psa. 39. Conuertisti planctū meum in gaudiū mihi.

Sequitur. quatuor dies habentē in monumēto: Cur potius
 venit Christus in quarta die q̄ in quinta q̄ in sexta. Respond.
 quia vt dictum est in præcedenti sermone miraculū istud diri-
 gebatur ad resurrectionē generalē, & qui ante illā vniuersalē
 resurrectionē trāsierūt tria tēpora notatu digna seu señalados
 iuxta speciē resurrectionis mortuorū & in nullo illorum tēpo-
 rum facta est resurrectio, propterea venit quarto die.

Primum tempus fuit post lapsum ante legem datā in quo
 nulla spes resurrectionis data fuit hominibus, sed sine spe resur-
 rectionis moriebantur descendentes in infernū, secundū tem-
 pus fuit post datam legem in quo genus humanum habuit a-
 liquam spem resurrectionis, iuxta illud ego sum deus Abra-
 ham, deus Ysaac, deus Iacob, deus autem non est mortuorum
 sed viuentium dicit Christus in euangelio. Et Iob scio quia re-
 demptor meus viuuit, & in nouissimo die de terra surrecturus
 sum. Tertium tempus in lege gratiæ post aduentum Christi.
 quo tempore Christus surrexit primitiæ dormiētū, & primo
 Mat. 22. genitus in multis fratribus. Cum quo multa corpora surrexe-
 mar. 12. runt & introierunt in sanctā ciuitatem, quasi testificantes re-
 Iob. 19. surrectionē futuram & vniuersalē, sed quia in omnibus tribus
 1. cor. 15. temporibus habetur resurrectio per fidē & spem futura autē
 ad. R. 8. in nouissimo die erit in re, quoniam omnes quidem resurge-
 mat. 27. mus. quando mortale hoc induerit immortalitatē, & corru-
 ptibile hoc incorruptionē, propter hoc in quarta die resuscita-
 1. cor. 15. uit Lazarum non in quinta aut sexta. Hęc Rupertus hic.

Vnde

Vnde propter hoc dicunt euangelistę q̄ mansit in eodem loco quo erat duob⁹ diebus. In tercio recessit à locovbi erat. In quarto venit & suscitauit amicum, quia scilicet duobus tēporibus ante legem datam, & post legem datam mansit apud patrē forma diuina qua erat ab æterno. In tertia die. i. in in carnatione, quasi incepit proficisci & venit. Et fecit omnes dispositiones resurrectionis vniuersalis, scilicet per mortem & resurrectionem suam, per quas mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparauit. Sed realiter non resurgemus vsque in nouissimo die, quę erit quasi quarta dies mortis Lazari. quando venit Iesus quatuor dies habentem in monumento.

Sequitur vbi posuistis eum, ponit hic euāgelista duo, vt miraculum esset magis famosum & mirabilius, vt signaret resurrectionem vniuersalem. Primum sequela omnium post Magdalenam, quando dixit illi Martha. Magister, adest, & vocat te. Iudæi videntes quia surrexit & cito exiit, secuti sunt eam dicētes, quia vadit ad monumentum vt ploret. Secundum quia positis omnibus coram sepulchro, interrogat. Vbi posuistis eum vt scilicet per hoc attentos reddat resurrectioni, & vt amplius imprimeretur resurrectio mortuorum per fidem quam hæc resurrectio figurat.

Sequitur, iterū ergo Iesus fremens in seipso venit ad monumentum, gloriosus euangelista maximus demonstrator diuinitatis Christi. Cur primo simul dixit, quia infremuit spiritu & cōturbauit seipsum, & lacrimat⁹ est qđ pertinet ad diuinitatē & humanitatē simul, & hic tātū refert qđ iterū fremēs spū venit ad monamētum, nec addit turbauit seipsum, nec qđ lacrimat⁹ est qđ pertinet ad humanitatē. Respōd. qđā doctor quia qñ expugnat mortē morte sua, & resurgens descendit ad inferos vt educat sanctos, & victos in fortitudine, tūc turbat, & turbatur. i. fecit ea q̄ sunt diuinitatis & humanitatis, moriēdo q̄ sunt humanitatis, resurgendo q̄ sunt diuinitatis, & sic simul fremit & turbat seipsum, sed qđ in vltima resurrectione veniet cū potestate magna, & ī maiestate immortalitatis & impassibilitatis, qđ iam non moritur & mors illi ultra non dominabitur. Tunc enim vociferabit, & clamabit in tuba Dei, & in illo fremitu & rugitu virtutes Coelorum mouebuntur.

ad Re. 6

Raper

Cane. 2. Rumpetque somnium mortuorum, dicens: Surgite mortui & venite ad iudicium. & propter hoc in isto secundo actu resurrectionis Lazari tantum dicit, quia Iesus rursus fremens in seipso venit ad monumentū, non addit quia turbauit seipsum nec quia lachrimatus est, vt in primo actu.

Sermo. 3. Sexta Feria, post quartam Dominicam.

Thema. Lazare veni foras.

Ioannis. 11.

Gen. 12. **Luc. 18,**
psal. 34. **I**n isto sermone ponuntur sex impedimenta propter quæ peccator à peccato exire non valet. Nam quādiu est peccatum intra cor, peccator est sepultus: & oportet, illū egredi à sepulchro peccati, per contritionem & confessionem cui dicit deus exi foras, id est relinque peccatum & voluntatem peccandi & occasionem manifestam peccati. Sicut dixit Abraham: egredere de terra tua & de cognatione tua: & de domo patris tui, quod moraliter dicitur peccatori: egredere de terra, id est de peccato in quo immobiliter & fixe perseueras sicut terra stat immobilis, & de cognatione tua, id est de occasionibus quæ sunt proximæ peccato, & de domo patris tui, id est derelinque voluntatem pessimam, quæ est domus dæmonis, Sed peccator respōdet deo, Quòd exire non potest, propter sex impedimēta quæ notantur in euangelio præsentī. Primum quia est infirmus sicut Lazarus, de quo dicitur quòd erat quidam languidus: in quo notatur duplex infirmitas: prima Superbiæ, in eo quòd dicitur quidam, quia superbus amat singularitatem: sic Pharisæus dicebat non sum sicut ceteri hominum. Secundo notatur voluntatis languor, id est debilitas quæ non potest se adiuuare ad meritum, de qua Psalm. Cor meum conturbatum est, & dereliquit me virtus mea. Nam voluntas est ita debilis quæ licet voluntatē seu desiderium inefficax nō peccandi habet: non tamen habet propositum firmum ad non peccandum: neque potest conari ad meritum eliciendū: quoniam licet acceptatio operis, oriatur à diuina volūtate, ex summa bonitate illud acceptante, tamen substatia operis secundum Scotum, egreditur à voluntate.

Sed

Sed potest responderi peccatori: infirmitas peccati nō obstat quin egrediaris à peccato. Ratio est, quia fortassis es prædestinatus: & si non es prædestinatus, fac ut prædestineris: ut dicit Augustinus: & diligentibus deum omnia cooperantur in bonum: & licet: secundum præsentem iustitiam sis infirmus peccato. tamen in fine sanaberis in gloria. Ideo dicit Christus infirmitas hæc non est ad mortem: tum: quia de peccato nascitur humilitas, & diligentia ad non peccandū iterum tum: quia aliqua scit artifex superior. Quæ nō attingit inferior: ut patet inscientiis speculatiuis, & practicis: nā multa scit magister quæ ignorat discipulus: & sic, licet aliquæ infirmitates, id est, peccata appareant nobis incurabiles, tamen deus scit illa medicari. deus enim scit scindere venā cordis, & purgare, per confessionem: & istam curationem homo non attingit, ideo Christus dicit: Nonne horæ duodecim sunt diei, id est, in qualibet hora potest homo gemere: & celeriter deo suffragabitur illi. Ideo non oportet iudicare existētem in peccato, quod in eo perseverabit. Et ut notat Scotus in. 4. Maximè in viris perfectis & in eis qui Diu deo seruiert: infirmitas peccati nō est, ad mortem æternam. Rationem assignat idem doctor subtilis. Quia licet merita mortificata, secundum rigorem iustitiæ nō mereantur primam gratiā ad resurgēdum a peccato: tamē ex infinita dei misericordia: adhibet deus auxilium gratiæ suæ: & in passu periculoso succurrit viro perfecto: sicut aliquis homo probus offensus à suo amico valde dilecto: propter amicitiam præcedentem multis modis reducit in amicitiam pristinam: & quærit alios amicos: qui ei persuadet ut petat veniam: & respiscat redeūdo in amicitiam pristinam & hanc diligentiam non ponit cum aliis qui nō fuerunt eius amici: sic deus noster benignus, & misericors facit cum perfectis infundendo illis bonas inspirationes: mittendo bonum prædicatorem: & confessorem: & angelum custodem qui bonis consiliis, & inspirationibus exhortentur illum: ut respiscat: & redeat in pristinam amicitiam dei. Sic fecit cum David Rege ægrotante tribus grauisimis peccatis, scilicet adulterio proditione & homicidio misit ad illum Acham Propheta: ut illum disponderet, ad recipiendam medicinam: y lepusiese en razon, & sic Rex, ad verba prophetæ respiscuit: & cognouit

Ad re. 8

2. Reg. 12

bb infirmi

infirmi-
tatem dicens, peccavi, & statim est curatus. Quapro-
pter semper oportet quærere dei amicitiam quia multum pon-
derat deus, obsequia antiqua: & illorum nunquam obliuisci-
tur. Et nota, quod sorores Lazari, moraliter, petentes eius sa-
lutem sunt sinderefis & desiderium naturale ad gloriam. per
Martham significatur, sinderefis, quæ est valde sollicita de sa-
lute spiritali animæ, quæ multoties instigat ad bonum: quã
Eze. 18. peccator cum in profundum venit contemnit. Ideo diffidit
de salute spiritali animæ. Quam diffidentiam innuit Mar-
tha dicens domine si fuisses hic: frater meus non fuisset mor-
tuus, per Mariam intelligitur desiderium naturale quod sem-
per habet homo ad beatitudinem: & istud nunquam extin-
guitur licet homo sit mortuus per peccatum. Ideo filius pro-
digus p̄stitus in terra longinqua dixit quot mercenarij in
Luc. 15. domo patris abundant panibus & ego hic fame perco: fa-
me, notatur desiderium beatitudinis quononquam priuatur
peccator imo manet in damnatis ad eorum pœnam.

Secundo excusat seipsum peccator allegando somnũ suũ
dicens vt dixit Christus amicus noster Lazarus dormit. Exi-
stens in peccato dormit: tũ quia somnum priuat hominem
omnibus sensibus exterioribus, & priuat rationem & volun-
tatem actibus & officiis suis: sic peccator non recte viuit sen-
sibus. aures sunt clausæ verbo dei manus clausæ ad dandum
elemosynam, & lingua non decantat diuinas laudes, nares:
3. reg. 19. non sentiunt odorem coquine gloriæ: nec fetorem inferni fi-
gura heliæ dormientis sub vmbra iuniperi, id est, in peccato
iuniperus propter duo figurat peccatũ primo: quia subcinere
iuniperi conseruatur multo tãpore ignis, sic ignis inferni con-
seruatur per peccatum, secundo quia est arbor spinosa, & pec-
catum est plenum spinis, & punctionibus: sicut heritius, psal.
Psa. 31. conuersus sum in ærumna mea dum confingitur spina.

Secundo peccatum comparatur somno: quia somnus tol-
lit mediam vitam. s. exteriorem: quia nutritiua & augmenta-
tiua in somno perfectos habent actus. exteriores sensus priuã-
tur suis officiis. peccator solum fungitur media vita. s. corporis.
priuatur vita animæ, quæ est fides formata per charitatem
Ab. 2. nã iustus ex fide viuit. ideo Christus dixit dimitte mortuos. s.
Mat. 8. in anima. sepelire mortuos suos. s. vita corporis, sunt peccato-
res vt

res vt talpa qui intra terram habet magnā viuacitatem super terrā est velut mortua eodem modo auari & ambitiosi multum viuaces sunt in acquirendis diuitiis, & honoribus. Sed de his quæ sunt supra mundum parum aut nihil viuacitatis habent, sed sunt, quasi stolidi & fatui.

Tertio assimilatur somno: quia somnus est umbra, & imago mortis, sic peccatū est imago mortis eterne, & imago inferni, ibi sunt tenebre exteriores in peccatore & tenebræ interiores. In inferno erūt ligatis manibus, & pedibus in peccatore sunt ligati intellectus, & voluntas in tantum quod non possunt se soluere à peccato. Vnde ignis cupiditatis gelu maliciæ & spiritus procellarum, id est, scrupulorū sunt in peccatoribus sicut in damnatis ignis sulphur & spiritus procellarum pars calicis eorum. Sed hoc impedimentum non excusat: quia dicit Christus amicus noster Lazarus dormit eamus & excitemus eum à somno. Sed quomodo excitabitur percutiendo latus eius graui dolore figura de Petro dormiente victo cathenis duabus, scilicet, amore male inflā mante & timore male humiliante inter quatuor quaterniones, id est, quatuor passionibus. scilicet, timore spe, tristitia & gaudio.

Psa. 10.

Excitauit angelus, id est, diuina inspiratio & ceciderunt cathe Act. 12.
thene peccatorum: & transeuntes primam & secundam custodiam, scilicet, spem longioris vitæ timorem penitentiae suspicionem recidiui. porta ferrea, id est, praua consuetudo vltro aperta est eis. Et sic exierunt à carcere, quod similiter contigit peccatori, qui obtulit cathenas suorum peccatorum domine nostræ deguadalupe, & offerat eas sacerdoti in confessione debet calciare caligas vt fecit Petrus. i. fortitudinē ad operandum virtuose. psal. genua mea sunt infirma à Psa. 108
ieiunio, id est, virtute operandi meritorie.

Tertio excusatur peccator: vt non exeat: quia est mortuus vnde dicit euangelium. Lazarus mortuus est, existens in peccato multis causis dicitur mortuus. Tum: quia mortuus fetet aliis & non sibi, sic peccator fetet angelis bonis, & sanctis viris, & sibi non male olet licet sit sub latrina peccatorum. Tum: quia viuit in magna miseria, & talis reputatur mortuus: tum quia

bb 2 habet

- habet fastidium: & nullum cibum comedit, & talis reputatur mortuus: sic peccator obstinatus nullam recipit doctrinam
- Psa. 106. Psa. omnem escam abominata est anima eorum. Tum quia mortuus priuatur omnibus diuitiis, & peccator omnibus meritis præcedentibus: quia omnia merita sunt mortificata: tum quia mors priuat vita sapore colore, sic peccatum aufert
- Pfal 93. saporem mandatorum dei. Psalm. qui fingis laborem in præcepto aufert colorem, id est, honestam conuersationem aufert honorem gratiæ propter quã homines honorantur. psal. mihi autem nimis honorati sunt amici tui deus. Hoc impedimentum non excusat: quia Christus dixit. Gaudeo quia non eram ibi. aliquando deus dimittit prædestinatos, & recedit ab eis auferendo gratiã: & dimittit eos: vt mater dimittit paruulũ ambulare sine duce. Et hoc facit: vt cognoscant fragilitatem suam psal. allifisti eos dum alleuarentur: & iterum. Ego dixi in habundantia mea non mouebor in eternum auertisti faciem tuam à me & factus sum conturbatus. Sed redeũte Christo per gratiam omnia merita viuificantur resurgit peccator ad maiorem gratiam: & gloriam. damna quę incurrit peccatur propter absentiam Christi, & vtilitates propter præsentiam considera in absentia naucleri nauis opiloto: & vtilitates propter eius præsentiam damna dixi tibi in hoc impedimento mortis: vtilitates nota propter præsentiam gratiæ. gubernaculum nauis. i. ratio optima dirigit nauem ad portum, id est gloriam ministri qui dicuntur brumetes sicut diligentes, id est, sensus & membra corporis. Vnde beatus Paul.
- Ad Ro. 6. Exhibete membra vestra seruire iustitiæ sicut exhibuistis seruire iniquitati. humilitas ponit pondus, id est, lastro diuersas considerationes eliciendo ad se humiliandum. extendunt vela, id est, intellectum: & voluntatem ad accipiendum ventum prosperum, id est, gratiam spiritus sancti, qui spiritu dei aguntur filij dei sunt: quia ventus, spiritus sancti dirigit ad portum salutarem.
- Ad re. 8. Lazare exi foras: respondet: quia sepultus est, quod est mirabile: quia peccator viuus est sepultus congerile terræ imponitur super eum, id est, prauę tentationes accumulantur ad sepeliendum illum viuum: ve vobis Phariseis, & peccatoribus, quoniam estis similes sepulchris dealbatis. Foris sunt ornata
- Mat. 23.

ornata, sic peccatores laudantur cum malefecerint psal. laudatur peccator in desideriis anime sue. & iniquus benedicitur Psal. 98. mundus est plenus sepulchris. Aegyptus abundabat sepulchris electis, & non sine ratione: quia in qualibet domo erat mortuus. aegyptus interpretatur tenebra significat mundum in quo primogeniti sunt mortui, id est, amor iustitiæ seu affectio iustitiæ: & cupiditas summi boni quæ moriuntur per peccata mortalia. Eligunt sepulchra, id est, laudes humanas habent tibicines qui canunt, & faciunt musicam conformem suis voluntatibus, obuiat Christus huic impedimento quærens ubi posuistis eum? Responderunt. veni vide erat positus in spelunca. cor vsurarij, quasi spelunca latronum: & eorum domus plenæ latrocinijs, cor auari, inuidi superbi, & cuiuslibet peccatoris est spelunca latronum. rapiunt honorem dei, & diuitias eius, & furantur famam proximorum, & diuitias eorum imo animas infantium per malum exemplum persuadendo peccata: vt macarelle, lusores, incitantes ad peccatum, qui persuadent peccata alijs.

sequitur secunda pars sermonis, seu quartus sermo eiusdem ferie.

Quintum impedimentum est, vt non exeat à peccato peccator: quia quatruiduanus est & fetet: in quatuor diebus notatur frequens recidiuatio peccatorum: pro quo quæritur: an aliquis peccator sit ita obstinatus, quod Deus denegat illi misericordiam ita quod processus sit clausus (vt dicitur) proceso cerrado: ita vt non possit reuocari sententia? Respondetur per duas conclusiones. Primam ponit sanctus Bonauen. in. 4. f. d. 14. Pessimus est error & crudelissimus dicere, quod pœnitentia non potest iterari: quia claudit viscera diuinæ misericordiæ: cum sic omnes peccatores cogerentur desperare: ideo iterari potest quandiu homo viuit. patet Eze. 18. Si impius egerit pœnitentiam: omnium iniquitatum eius non recordabor. Patet in Dauid, qui pluries cecidit, & pluries resurrexit. Similiter in filijs Israël: qui sepiissime grauisimis peccatis Deum offenderunt: sed pœnitentia ducti, indulgentiam meruerunt. Et verum est, quod super quarto peccato non miseretur, primum est in corde, secundum in opere. Tertium in consuetudine: quartum est finalis impœnitentia: &

tiam. Et hoc pater in suscitatione trium mortuorum: quoru
vnum in domo significat peccatum in corde, secundum sus-
citauit extra domum, sic peccatum in opere tertium suscita-
uit in sepulchro, in quo notatur peccatum consuetudinis, sed
quartum mortuum non suscitauit, id est, finaliter impoeniten-
tem non iustificauit.

Secunda conclusio, licet Deus non neget auxilium gene-
rale peccatoribus, nec suam misericordiam generalem: tamen
auxilium speciale non dat frequentantibus frequenter pec-
cata, & saepe recidiuantibus. Hanc conclusionē ponit Adria-
nus in quarto: & Metina in tractatu de poenitentia. Quae pro-
batur multis congruentiis. Prima: quia recidiuantes iterum
crucifigunt filium Dei, quātum in se est: ad Hebræos. 6. Ideo
Paul. ad Roma. 5. Christus resurgens ex mortuis, iam non
moritur, sequitur. Ita & vos existimate vos mortuos, viuentes
autem Deo.

¶ Ut sit sensus, sicut Christus semel mortuus est: ita & pecca-
tum semel moriatur in vobis. Tum quia seruus magis confi-
dit in domino suo, cui seruiuit à iuuetute sua, quā alius seruus
qui tarde venit, & ad libitū suum recedit à seruitio dñi sui, &
vadit ad seruiendū inimico dñi sui: quomodo dñs eius dabit
illi fauorem, sicut primò, imò frequēter peccans. vix habebit
spem tantā in morte de Deo: sicut alius qui semper Deo serui-
uit. Nam quomodo habebit tantā spem, qui semper vadit se-
cus infernum, & nullā dietam secus ccelū facit. Præterea quo-
modo Deus dabit auxiliū speciale receptori dæmonū, & qui
continuo, aut frequenter habitat cum dæmonibus. Præterea,
quo pacto Deus conferet specialem fauorē ei, qui vltro & fre-
quenter se offert dæmonio? Nam multi peccatores sunt, sicut
oues: quæ secundū Arislib. 2. De animalibus. c. 2. vix eiici pos-
sunt à domo ardenti: sic isti nec violentia, nec metu vix eiiciū-
tur à peccato: & si exeunt: celeriter redeunt ad vomitū. Tali-
bus enim non dat Deus gratiam specialem, vt à peccato resur-
gant, sicut si adiuissem bis, aut ter onus de luto leuare: si per
negligentiam suam iterum caderet, & frequenter casum
suum iteraret: de iuuando eo plus quam à principio tædio-
sus essem: sic Deus facit recidiuū frequentanti. Vnde Amos. 7.
Super

Super tribus sceleribus Iudæ, & super quartum non conuertam eum, id est, nō dabo ei specialem gratiam, & speciale auxilium: Præterea quomodo Christus dabit fauorem specialem ei, qui nunquam eum admittit in domo sua vel sæpe eum reicit? Similes sunt Absalom, qui receptus à patre. & ei reconciliatus, in domo eius, & de mensa eius, & de cibis patris comederat, ipsum fugans, quærebat eum tradere morti: quem etiam persequentem cupiebat habere pater: sic multi per confessionem Deo reconciliati in domo ecclesiæ in mensa alteris: non tantum cum ipso Deo, sed ipsum Deum comedentes, cito ingratitude ostendentes, mēdata eius transgrediuntur: & ipsum sua pessima vita vsque ad eiectionem de domo sua persequentes. Vides quantis rationibus Deus negat quadriduano peccatori, & fetenti gratiam suam? Si dicamus ei, exi foras peccatum: Respondebit: nō possum sine speciali auxilio Dei. Sed hoc non obstat: quia si credideris, videbis gloriam, Dei. Si credideris illum articulum, remissionem peccatorum, scilicet, quia licet medicus diffidat de salute corporali, nesciens infirmum curare: tu tamen crede, & nullatenus dubites, nullam Egritudinem specialem esse Deo incurabilem, quoniam benignus est, & præstabilis super malicia. Ideo si te disponas videbis gloriam Dei, & auxilium speciale Dei super te. Prima dispositio: vt frequenter cōfitearis. Nam in sacramento confessionis Deus infundit gratiam. Tum, vt petas auxilium per orationem: sicut vassallus ab inimicis obsessus, petit à domino suo auxilium. Et dic cum istis sororibus: ecce, quem amas, infirmatur.

Tertiò, vt frequentes audire verbum Dei: quoniam infirmi indigent frequenti cibatione cibi subtilis, & delicati. De qua Matthæ. Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Quarto, euita occasiones peccatorum: quia infirmis solent claudi fenestræ, sic fuge loca: deuita personas, cum quibus solebas Deum offendere.

Quintò, da eleemosynam pauperibus, vt orent pro te: quia quando belli periculum instat, necessarii sunt stipendarij.

Sextò, afflige corpus tuū per ieiunium: quia hoc genus demoniorum, non nisi ieiunio & oratione eicitur.

Sextum & vltimum impedimentum peccatoris, est: quia est ligatus, & seipsum soluere non potest. Habitus prauis delicti ex peccatis, sunt vincula, quibus peccator resurgit à peccato ligatus. Nam habitus corrumpuntur, contrariis actibus, vel per cessationem ab eis: inclinant ad similes actus, ex quibus sunt generati: & propter radicationem habituum, est difficile omnino relinquere peccatum: quia durum est, assuetudine relinquere. Hier. 13. Si potest ethiops mutare pellem suam? & pardus varietates suas? & vos poteritis bene facere, cum dixeritis malum.

Male habituati faciliter patiuntur reciduum. Diabolus allegat contra eos præscriptionem: habet quasi consumpta naturalia veneno peccati. sicut enim venenum destruit naturam: ita peccatum omnem virtutem naturalem, & acquisitam destruit & extenuat, & sic male assueti difficulter conuertuntur ad Deum, propter obstinatam duritiam, res enim & tenere faciliter recipiunt formam: vt in speculo nouo, & panno nouo: sed pannus cum tinctura mala diu perseuerans, non potest recipere contrarium colorem. Ideo cum magna difficultate, & multis ambagibus Lazarus est suscitatus: significans consuetudinem in peccatis, difficile resurgere à peccato. Sed adhuc tollit Christus istud impedimentum: quia dicit. Tollite lapidem, id est consuetudinem prauam: erat lapis quippe magnus valde. Sed angelus reuoluit illum, id est diuina gratia adiutus peccator, reuoluet lapidem obstinationis: & soluet vincula peccatorum quibus est ligatus, & remanebit liber: quia veritas eum liberabit per gratiam suam: & in gloria erit poenitus liber: quam nobis concedat Iesus.

difficul
ter

Sermo primus Dominicae quintae, in quadragesima.

Thema. Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Io. 8.

INTRODVCTIO.

Heb. 13. **O**STENDIT ecclesia vexilla hodie, dicens. Vexilla Regis prodeunt, & credo quod propter duos effectus. Primo

¶ Primo vt nos exeam⁹ ad eum extra castra, improprium eius portantes: sicut obfessi, Hispanicè, han tocado al arma. Et arma militiæ nostræ non sunt carnalia, sed spiritualia. Certè si non eximus & sequimur vexillum meremur perdere mercedem, quasi desertores militiæ. Anima quæ nõ fuerit afflicta die illa peribit de populo suo. ¶ Secundus effectus est: vt vindicemus mortem Christi. Nam ecclesia facit sicut qui ostendit filiis arma, quibus pater occisus est. Et mirabile est: quia nec Iudæi occiderunt Christum. nec Iudas, nec Pylatus, sed nostra peccata occiderunt eum. Propter scelus populi mei percussus eum. Attritus est propter peccata nostra. Ideo ecclesia hortatur, vt sumamus arma ad vindictam capiendam de nobis, vt simus accusatores, y Fiscal iudex & testis. Vnde beat. Paul. Si nos vtique iudicemus, non vtique iudicabimur à Deo. Tria sunt videnda in hoc sermone. Primum quid est veritas. Secundum, quomodo cognoscitur. Tertiũ quomodo impugnatur, siue quomodo destruitur. De primo queritur à Christo quid est veritas? Istam quæstionem quæsiuit Pylatus in passione dicendo quid est veritas? præmisit enim Christus. Ego in hoc natus sum & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati, quasi dicat, quia Esaias dicit super mõtem syon ascende tu, qui euangelizas syon: in fortitudine exalta vocem tuam. Loquitur de messia Christo, qui ascendit ad culmen dignitatis diuinæ & æqualitatem Dei, propter vnionem ad ad verbum. Et sic euangelizauit syon, id est, ecclesiæ militanti & triumphanti: vt etiam impleat illud: ego autem constitutus sum rex ab eo super syon montem sanctum eius, prædicans præceptum eius. Et est prædicator veritatis: quia ipse dicit, Ego sum via, veritas & vita: Ideo dicit, ego in hoc natus sum, vt testimonium perhibeam veritati, & quod subdit, Omnis qui est ex veritate audit vocem meam. Fuerunt hæc verba tantæ maiestatis, & altitudinis, quod Pylatus ea non intellexit, nec potuit contradicere. tantæ nanque fortitudinis est veritas, quod neq; mendaces & mali, quibus de directo repugnat veritas, possunt illi contradicere. Patet quia cum iste Pylatus esset positus à Cæsare qui tyrannicè & mēdaci titulo tenebat regnum Iudæorum, quando audiuit Christum dicentem se natum ad dicendum veritatem, Pylatus cōfusus valde,

1. co. 10.

Esa. 53.

1. cor. 11.

Ioan. 18.

Esa. 40.

psal. 2.

Ioã. 14.

interrogauit, quid est veritas: & statim exiuit foras: quia mendax non potest audire quid est veritas: & sic non expectauit responsum. Vnde mirandum est de Pylato, cum esset iudex, quomodo ignorauit, quid est veritas: & quod mirabili⁹ est & maioris culpæ: quia cum ignoraret noluit informari, nec doceri de illa, quod est contra iudices ignorantes, & pertinaces defendentes sententias iniustas. Videamus ergo, quid est veritas. Ex quo Pylatus non expectauit solutionem quæstionis & responsum. O maledicte si expectasses, quam apprime definitam audisses ab ipso fonte originali sapientiæ & veritatis Christo. Quid ergo est veritas? Respondetur, altera increata inuisibilis & infinita quæ est Deus. Alii visibilis finita, quam tractamus nos. Transcendentia sunt ens, vnum, verum, bonum, & sunt idem quod Deus, qui est summum esse, summum bonum, summum verum. Et secundum hoc veritas est id, quod est. id est, quod habet esse verum & æternum. Et isto modo solus Deus est veritas, & omne quod Deus non est mendacium est: quoniam vanitati omnis creatura subiecta est. Vnde qui dicunt & iurant, hoc est verum sicut Deus est veritas, mentiuntur & peccant: quia nulla veritas creata, veritas est, sicut Deus veritas est, imò in comparatione veritatis diuinæ omnis creatura est mendax. Et hoc est quod patri respondetur Anna mater Samuelis in Cant. dicit. Nō est sanctus vt est dominus, nec est alius nec aliud (secundum originem ibi) extra te. Nota quod non dixit non est alius sanctus nec alius Deus, neque aliud cœlum: sed simpliciter & indiffinitè non est alius, scilicet quod habeat esse verum. id est veritatis, nisi Deus & hoc etiam figurauit Christus tempore passionis, quādo dixit. Ego sum, Iudæi abierunt retrorsum & ceciderunt in terram: quia cum solus habeat proprium esse in se & insuper esse omnium creaturarum commodatum à deo ipsis creaturis: quando recuperat & retrahit ipsum suum esse in se ipso, deficit omnis creatura: quia ego sum qui sum: & sic dices filiis Israel, Qui est misit me ad vos. Et in euangelio hodierno, Antequam Abraham fieret ego sum. Solus Deus vere est: quia ipse solus simplex & incompressus & sine materia est forma simplex actus purus, ex quo omnis creatura ex materia & forma est composita, verè non est.

Magnum

Magnum commodum fecisset nobis Pylatus, si expectasset Christi responſionem ſuper interrogacione: quid eſt veritas. Nam reſponſio & definitio fuiſſet ſumma totius Theologie & fidei catholicæ. Salomo. Eccle. 24. Poſtquam longum ſermonem feciſſet in toto illo capite de ſapientia æterna, dicit ſic, Hæc omnia liber vitæ & teſtamentum altiſſimi & agnitio veritatis.

Hoc dixit Chriſtus conuerſis ex Iudaismo. Ioan. 14. Si manferitis in me & verba mea in vobis manſerint vere diſcipuli mei eritis & cognoscetis veritatem & veritas liberabit vos. Hoc etiam diſcipulis dixit in generali. Ioan. 16. Cùm venerit ille ſpiritus qui à patre procedit docebit vos omnem veritatem.

Nunc ergo dicemus de veritate, quam tractamus, Veritas eſt adæquatio rei ad intellectum, id eſt, quando non eſt magis nec minus in verbo, quam in ipſa re: vel in verbo, quam in corde. Quod ſi verum eſt, ſi pro quia, Pſa. Diminutæ ſunt veritates à filiis hominum, quaſi dicat, feci me iudicem, Hiſpanicè. Como ſiel de conſejo, ad videndum veritates omnium contractuum mundi: & ſic omnes inveni falſos & diminutos: quia poſita magna quantitate veritatis, ſcilicet mille talentis o quintales in ſtatera iuſtitia, & veritatis & modico fauoris in alia ſit tam leuis, quòd non ponderat, neque aliquid tota illa quantitas iuſtitia & veritatis, ideo dicit: quia ſic ſunt minutæ veritates à filiis hominum: vana loquuti ſunt vnusquisque ad proximum: ſed in corde, & corde loquuti ſunt. Vnde nihil facit hominẽ tam monſtruoſum, ſicut habere duplex cor. Vnde ſecundum Sco. duplex baptiſmus requiritur in illo: ſic homo mendax quaſi monſtrũ in natura: quia in duplici corde loquitur. Hi homines duplices enforrados, enueſados ſunt plures hodie. In tantum quod ſi quis vult decipere aliquem probum, negotiamini in veritate, y tratad verdad. Faciliter decipies eos, cum ſola veritate.

Cum ſola veritate Ezechias exoneravit ſe à beneficiis receptis, dicens: Memento mei, quomodo ambulauerim in veritate cordis mei, como ſiempre trate verdad.

Nonne eſt maxima conſuſio hominis mendacis, quod primum mendacium noluit Dæmon dicere in forma dæmonis

Pſal. ii.

In. 4. in man. de bapt.

4. re. 20.

Gene. 3.

dæmonis: sed assumpsit figuram serpentis, & quod homo ad imaginem & similitudinem dei factus, quotidie mentiat in forma hominis. Quæro si inueniatur hodie materia faciendi alium libellum de claros varones, vt fecit ille del pulgar de nostra hispania, imo obscurorum virorum, sic mentientium: vt dictum est. Sed inuehitur beatus Bernard. contra Pilatum quærentem de veritate, cur non expectas responsum de tam sublimi re: vt audiamus responsum à magistro veritatis, quid est veritas? Quod si illius non expectas responsum expecta me & dicam tibi: quod quæris. Quæris enim quid est veritas & est ipse Christus, quem coram te habes. Non recordaris, quod Paulò ante dixit. Ego sum via, veritas, & vita: non perdas visum ad lumen solis sicut noctua: neque te scandalizes, sicut Iudæos obcæcauit malitia eorum. Aperi oculos tuos, & vide, quia ipse, à quo quæris quid est veritas? ipse est veritas, quæ illuminat omnium hominem venientem in hunc mundum.

Sap. 2.

Secundum dicēdū, quomodo cognoscitur veritas? Respondetur, cognoscitur tribus vel quatuor modis: sicut enim moneta cognoscitur vera vel falsa, sonitu, pondere, & melius in el toque: sic veritas cognoscitur. Primo in bono sonitu, id est, in verbis veris, de nullo maledicendo, & de omnibus benedicendo, vt sit grauis in loquendo.

Secundo in pondere, id est, grauitate morum cognoscitur, & vt sit homo essentialis: & non apparens.

Tertio melius cognoscitur in toque, id est, conuersatione bona & contractatione: vt propter affectionem, non derelinquat veritatem. Figuratur enim veritas per Ionam Prophetam: qui fuit multum afflictus: sic veritas affligitur à falsitate: & tamen supereminet: sicut oleum super eminet omnibus liquoribus. Nota sicut legitur tertio Regum sexagesimo. Puer filius viduæ quem suscitauit Elias fuit Propheta Ionas filius amathi. veritas: quia amatha hebraicæ idem sonat, quod veritas latinè: itaque Ionas figurat veritatem. Vnde sicut inter homines mundi, Ionas passus est tribulationes, & denique ab omnibus liberatus est: sic veritas, de nullo enim legimus tot euasisse pericula.

Primo tertio Regum sexagesima Infirmatus est filius viduæ Sare-

duæ Sareptanz. Et erat langor fortissimus ita vt non remane-
ret in eo halitus. &c. Sed suscitatus est ab Helia. Ecce quomo-
do in iuuentute patitur tribulationem.

¶ Secundo adultus factus missus ad prædicandum inimicis
fugit, vt nō ingrederet Niniuem: surgit tempestas, introiuit in
mare: deglutitur à cete, stat intra tribus diebus, & tribus nocti-
bus, euomitur ad littus Niniuæ. Ecce veritatem suppressam:
sed denique vide super eminentem & viuam. Ioan. 12.

¶ Tertio adustus in terra solis ardore, in tantum quod petiuit
animæ suæ, vt moreretur, dicens, Melius est mihi mori, quàm
viuere, & recubans sub hedera, subito corrosa est à verme, &
maledixit hedere. Ecce quantas persecutiones patitur filius
Amathi, id est veritatis: sed deniq; super oīa vincit veritas. Vn-
de Christus, Si manseritis in dilectione mea vere mei discipuli
eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos precio
tanto. Romani æstimauerunt veritatem, quod imperatores
suos nomine veritatis ornauerunt. Vnde Marcus, Antonius
est nominatus verus, Marcus verior, Adrianus verissimus. Ioā. 4.
Ioan. 8.

¶ Tertia conditio veritatis, quæ debet dici ore pleno Hispanice
a bocallena: sicut canis quādo habet aliquid in ore, præcipue
si est cibus, non bene latrat: sic contingit homini veraci. Psal.
Non est in ore eorum veritas: subdit causam. Cor eorum va-
num est: efficiuntur canes muti non valentes latrare. Corruit
veritas in plateis, id est personis publicis. Exemplum de præ-
dicatore transeūte ad infideles causa martyrii, p̄ dicenda veri-
tate: Soldanus dixit illi, Vade in patriam tuam, & prædica ve-
ritatem: & inuenies, quod hic quæris tan longa via. Psal. 5.
Esa. 59.

¶ Quarta conditio veritatis, quia super omnia vincit veritas. 3.
Esdræ. Dic altercationem, quid est fortius, vinum an mulier,
an veritas? finaliter vincit veritas, quæ nos ducet in portum
gloriæ.

Sequitur tertium, scilicet quomodo impugnatur veritas &
destruitur. Respondetur impugnatur mēdacio. Nota de mē-
dacio dæmonis; nequaquam moriemini. Dicit Hugo de san-
cto victore, notandum est valde quod dixit dæmon. Cur præ-
cepit vobis Deus, &c. Quam pauca & timida est malitia est
enim potestatis grandis dæmon: & non audet manifestare
malitiam suam coram fœmina debili, timore ne comprehen-
datur
datur

Gene. 3.

datur in malitia sua. Vnde non audet dicere publice malitiam suam: sed occultè tentando. Cur præcepit vobis deus, &c. Magna confusio est aliquorum hominum malorum in quibus veritas est tam corrupta, quòd sine timore virtutis audent, non tantùm facere: sed loqui turpia: quia latantur cùm malefecerint & exultant in rebus pessimis. Hæc Hugo. Ne forte moriamur. Destruitur veritas dubitando de eo, quod est certum, & certissimum. Et hæc est causa nostræ perditionis, quia certum habemus pro dubio: imò nos certum facim⁹ dubium. Ex quo enim præcepta diuina certissima sunt: quia cœlum & transibunt verba autem mea nō transibunt, quia ego deus & non mutor. Et illud certissimum facimus dubium, si occido, si furor, si committo adulterium, si non ieiuno, & propter hæc non condēnat deus ad infernum, cur præcepit hoc deus? nescio, Deus dicit infernum paratum esse his qui non custodiāt ei⁹ mādātā: sed tu habes p̄ dubio, ne forte moriamur, &c. Tu habeto pro certo sicut articulos fidei. Exemplū in eo qui accipit mandatum à rege, vt vadat ad illum infra triduum distantia triginta leucarum. Si nō se disponit prima nec secunda, nec tertia die, certum est quod est stultus, vel non credit regem exequutorem iustitiæ: similiter in proposito destruitur veritas in periurio. Periurium est mendacium iuramento firmatum. Hoc enim est periurare, Deum testem sui mendacii adducere. Vnde sicut confusio esset adducere regem in testem, vt testificetur tuum mendacium: sic maxime iniuria est Deum testificari tuum mendacium, &c. Exigere iuramentū ab eo q̄ credimus peierari peccatum est mortale secundū Gerfon, In de præceptis decalogi.

Nescio cur hodie non remansit pœna Talionis contra periurium. Respondent quidam, quod si esset lex tam rigurosa, non esset qui auderet dicere veritatem: sed ego dico & melius, quod si quis puniretur pœna Talionis, non esset, qui auderet dicere falsitatem.

Impugnatur veritas maximè propter auaritiā. Gen. 3. Terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ, & super pectus tuum gradieris: quia auarus maxime innitit sensui suo Hispanicè apechuga con su entendimiêto, a quel apechugar facit contradicere veritati, & hoc maximè contingit aduocatis, qui dicunt
quod

quod stagnum est argentum, & auricalcum est aurum. Contra quos Iob. Ipse nouit decipientem & eum qui decipitur, & adducet cōsiliarios in stultitiam suam, & iudices in stuporem. Iob. 12. Non dico ego quod aduocati non possint aduocare in causa certa & etiam adhuc dubia in principio: sed cognita veritate ex processu sub poena peccati mortalis tenentur resillire. Et ne pudeat errores vestros corrigere, qui positi estis vt alienos corrigatis. Aduocato vtilius datur salarium, & meliori conscientia, vt non litigetur causa, quia iniusta, quam si detur propter auxilium causæ ad cadendum ab illa, & ad perdendum diuitias, famam, imò animam.

Tertio impugnatur veritas inuidia, & odio alicuius: quia cum audit veritatem, inuidus licet cognoscat veritatem: tamen ex inuidia impugnat illam sic & sic. Pessimum vitium inuidia est: quia sicut scarabeus ex stercore cibatur, multi sunt qui cognoscentes vitia non possunt euomere. Practica, o auaritia, quare me crucias? o inuidia, quare me crucias? Volo mittere manum, & vos euomere: sed non possum: quia sunt inuoluta & infixa in anima: & venerunt filii vsq; ad partum, & virtus pariendi nō fuit. Hispanicè. Dale vna puñada rezia tras el pescuego, Vel pone os tuū ad foetorem, vt euomas. Et descendant peccatores in infernum per considerationem: vel accipe aquam calidam lachrimarum, vel oleum gratiæ præ confortibus tuis, ad euomendum peccata. Esa. 37.

Quarto impugnatur ex superbia & arrogantia: sunt enim homines tam arrogantes & superbi ex conditione quod volūt, vt verba illorum semper exequutioni mandētur. Hispanicè, Su palabra vaya siempre adelante: & volunt quæ processerūt de labiis suis nō sint irrita vt etiā contingit in argumentis & practicis scholasticis: qui corde confitentur & ore negant veritatem: qui similes sunt Phariseis, quibus stephanus dixit. Dura ceruice & incircunciso corde, semper resististis spiritui sancto, id veritati. O diabolica audacia, quia audet exire in campum contra tam validos hostes & aduersarios, scilicet contra Deum, contra veritatem, & contra seipsum, id est, propriam conscientiam: super omnia ergo vincit veritas: que nobis restituat regnū gloriæ, ad quā nos perducatur Iesus, &c.

Sermo secundus, Dominica quinta. The-
ma. Quis ex vobis arguit me
de peccato?

AVditum audiimus à Domino, quia legatum misit ad ge-
tes Abdię primo. Vnde est legatus à latere Dei, qui fecit
officium legationis duobus annis cum dimidio, docendo &
prædicando, & quasi volens dare rationem sui officii, id est re-
sidentia, nūc cōgregatis Iudęis dicit. Quis ex vobis arguet me
de peccato? & ne hoc ex ignorãtia facere videret, sed ex volun-
tate, quia est noster purificator: & oportet nostrum purifica-
torem esse mundum. Talis namque decebat vt esset nobis pō-
tifex, sanctus, innocens, impolutus: qui non habeat quotidie
necessitatem offerre hostiam pro peccatis suis, & deinde pro
populo. Hanc munditiam ostendit hic. Item coram Pilato di-
cens. Non haberes potestatem aduersus me ullam: nisi tibi da-
tum esset de super. Exponitur, quasi dicat, subiectio hominis
ad hominem, non est de iure naturali introducta in statu gra-
tiæ & innocentia, sed iure gentium & ciuili post lapsum, ratio-
ne culpa. Vñ ego descēdo ex Adam sine culpa, nec obnoxius
peccato: sed decimat⁹ in lumbis Adæ, id est priuilegiatus, &
immunis à culpa, in similitudinem carnis peccati: sed absque
peccato. Inde tu non haberes potestatem aduersus me ullam, ni-
si tibi datum esset de super, id est ad alium finem maximum
fecit Deus te habere potestatem super me, scilicet, propter re-
demptionem generis hmmani.

ad he. 7
Ioan. 19.

Ratione probat, Christum fuisse abque peccato: quia om-
ne peccatum est ex concupiscentia, aut ignorantia, aut mali-
tia. Sed ex nulla radice istarum in Christo potuit oriri pecca-
tū. Nō ex concupiscentia: quia habet omne bonum sibi con-
iunctum, & est fluuius vnitus suo fonti. Anim alia habentia ci-
bum distantem, habent pedes ad quærendum cibum: sed ha-
bentia alimentum coniunctū, carent pedibus: vt ostrea, mari-
na nihil aliud faciūt, nisi suscipere rorem, qui est cibus illarū.
Nos cōcupiscim⁹, & desiderii inordinatis mouemur ad quæ-
rēdum cibum & delectationem: & concupiscendo frequenter
peccamus: sed Christus alimentum, id est beatitudinem habe-
bat:

bat: imo cum illa habet quidquid vult: ideo non eget alio cibo, sed sola diuina fruitione. Neque ignorantia peccauit: quoniam sapientia diuina & beata vigeat, & infusa, & experimē tali. Ideo magis sciuit de vna ojedā quam Aristoteles. Et disputauit à cedro quæ est in montelibano. i. à deitate vsque ad Isopum. i. virtutem humilitatis: de volucris, & de reptilibus, id est, de vitiis, de his omnibus disseruit: vt pater in processu euangelico. i. Nec malitia peccauit: quoniam est comprehensor, & habet summam gratiam & gloriam: & summa sapientia excludit omnem malitiam.

Henricus de gandauo probat aliter munditiam Christi: quoniam propter vnionem humanitatis ad verbum, fuit natura humana quasi absorpta & deificata à deitate: sicut fluuius intrans mare a b sorbetur à mari, & transit in mare: & ferrum cādēs & ignitū fortiores proprietates quā ignis habet: sic Christus in quantum homo participat perfectiones diuinas: quæ de causa peccare non potest. Hæc innocentia Christi fuit figurata in statura Saul: quia dicitur de eo, quod vir vnus anni erat, cum regnare cepisset: cum taliter intelligi non potest: cum tunc super triginta annos haberet: vt patet ibi, sed loquitur de reputatione sua humili: quia erat adeo humilis in oculis suis: sicut puer vnus anni. Amplius dicitur de illo, quod excedebat omnem populum ab humero, & supra. Et hoc maxime figurauit Christum vnctum à Dño: præcōsortibus suis adeo excellentem scientia & virtutibus, quod ex gratia, & propter cōtactum ad verbum omnem populum, & omnes angelos excessit, ideo caput constitutus est hominum: & angelorum, propter quod exaltauit illum Deus.

¶ Secundo figurat ista mūditiā Christi in pulchritudine Abalon: de quo dicit scriptura, quod à vestigio pedis vsque ad verticē capitis: non erat in eo macula. Sic in Christo à planta humanitatis vsque ad verticem diuinitatis. Vnde ad Hebræ. 2. Videimus enim dominum Iesum, per passionem suam gloria, & honore coronatum. Decebat enim vt eum per quem Deus fecit omnia & propter quem omnia, salutis autorem: & per passionem consumari. Ponderanda sunt valde hæc verba secundum Rupertum super Matth. 26. quia dicit propter quæ omnia, quod est tantæ excellentiæ Christi nostri, quod

cc Deus

Aug. 15.
de tri. c.

5. dicit
beat^o est

q̄ habet
quicquid
vult.

3. Reg. 4

Figura
ex. i. re-
gu. 10.

Ad phi.

2. Re. 24

- Deus pater per verbum suum, id est, per Christum secundum quod dei verbum fecit omnia: quia hoc pertinet ad illum ex natura verbi: quia omnia per ipsum facta sunt, & sic per quæ omnia: sed maioris admirationis est, quod propter Christum secundum quod homo. i. causa sui, & propter illam humanitatem vnitam verbo & propter contactum, & vnionem ad verbum, quod Deus ab æterno & ante istam vnionem æstimaue- rit Christum tanti valoris, & excellentiæ, quod propter illum solum fecit cœlum & terram & quæ in eis sunt. Et hoc est mysterium absconditum à seculo, quod Deus faciebat, quādo
- Eph. 3.** creauit omnia propter Christum, per quæ omnia & propter
Gene. 1. quæ omnia ad Eph. 3. Quia. s. quando à principio seculi, id est, in ipsa creatione mundi, quando dixit Deus, fiat lux, fiat firmamētum, fiant luminaria, tacuit causam: & finem propter quæ omnia fecit in secreto mentis diuinæ stabat. q. mysteriū absconditum à seculis, quod Deus creabat, & faciebat omnia propter Christū, per quæ omnia, & propter quæ omnia: & hoc sacramentum à seculis absconditum, de quo Abraham in sacrificio Ysaac ipso Ysaac dicēte pater mi, ecce ignis, & ligna, victima vbi est? Respond. Abraham, dominus prouidebit sibi de victima filii mi. q. d. Nescio ego quis tantum valebit pro sacrificio totius humanitatis: sed spem certā habeo spiritu prophético, quod Deus pater prouidebit sibi. i. ex sua substantia filiū suum vnigenitum factum hominē, qui erit vera victima sacrificij, cuius figura tu es filii mi. Qui ex deo est verba dei audit, exponitur paulò ante in isto capit. Iudæi gloriabantur se habere patrē Abraham, & ex illo descēdere per filiū Ysaac, dicentes, semen Abraham sumus, & nemini vnquam seruiimus. Vnde nota, quod Iudæi magis gloriabantur de generatione spirituali, quam Carnali: quia licet Ysaac fuerit filius Abraham secundū carnē, potius tamen secundum spiritum: quia natus est ex patre sene, & matre sterili Sara, cui desierant fieri muliebria. &c. Vnde Paulus de Ismaële dicit secundum carnē natus est de Ysaac, per repromissionem, quæ sunt per allegoriam dicta. De isto ergo genere filiationis, diuine dicunt, semen Abraham sumus. Sed quia generatio Ysaac. Quodammodo spiritualis non erat sufficiens ad faciēdū Iudæos nec gentiles venientes ex Abraham filios adoptiuos Dei per gratiam nisi

nisi tantum per regenerationem Christi: quia gratia & veritas per Iesum Christum facta sunt: ideo dicit hic. Qui ex deo est verba dei audit, propterea vos non auditis, quia ex deo non estis, quasi diceret engañosos biuis, si putatis, quod ex quo Ysaac magis fuit filius Abrahæ spiritualis, quam carnalis, quod vos sic per hoc tatum estis iam filij dei: quia iam semen Abrahæ estis: & non per Ismaël, sed per Ysaac descendentes: quia non sic nascuntur filij dei: sed qui ex deo est per gratiam, qui est filius Dei vel habet esse per me, qui sum verbum dei audiendo, custodiendo, & faciendo verba dei: & verbum meum, efficitur filius dei, sic ergo exponitur qui ex deo est verba dei audit, & propterea vos non auditis, quia ex deo non estis.

Hoc dixit Christus contra Iudæos: sed benedicitur contra Christianos: quia non audiunt verbum dei: præcipue septem beatitudines. Et quid reprehendimus istos Iudæos, quasi impugnatores veritatis: cum hodie innumerabiles, Christiani impugnent veritatem? Nonne verum est, Beati pauperes spiritu? Sed certe omnes avari dicunt, quod est mendacium. Nonne verum est, beati mites? Sed omnes superbi dicunt, quod non est verum. Nunquid non est verum beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: sed omnes seditiosi, & scutiferi dicunt, quod melius est bellum. Nonne est verum, beati misericordes? Sed omnes crudeles dicunt, quod non est verum. Nunquid non est verum, beati pacifici? sed omnes impatientes: & bellicosi dicunt, quod non est verum. Nonne est verum beati mundo corde? Sed carnalis, & foetidus dicit non est verum: sed nullum sit pratum quod non pertranseat luxuria nostra. Nonne est verum, beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam? Sed quanti dicunt, quod miser est & despectus: nec curandum est de afflicto. Sequitur secunda pars. Queritur si peccatorem emendatum arguet dominus in iudicio aut in morte de peccato suo? Respondetur, deus nõ dixit beatum Innocentem qui nunquam peccauit: sed potius in psa. Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum, & alibi, beati quorũ remisse sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata, & alibi, impulsus euerfus sum, vt caderem, dominus suscepit me.

Ioan. 1.

Sap. 2.

Psal. 31.

Psa. 101.

Imo audeo dicere, & mirum fortasse videbitur tibi, quod dicturus sum: sed verum dicam: quod ex peccato emendato sequuntur multa bona commoda animæ. Primum est virtus humilitatis Psal. Bonum mihi, quia humiliasti me: vt discam iustificationes tuas: Bene dicit vt discam: quia sicut vir indoctus cupiens scire, cū verecundia discit in schola puerorū primas literas: sic peccator primas virtutes morales, & theologales, quas in peccato ignorauit: itaque discit humilitatem August. audeo dicere vtile esse superbis in peccatum aliquod etiā publicum incidere: vt inde humilientur, vnde superbie runt, & alibi in lib. confessionum sperabam dominum in aliqua virtute mea, & fortitudine mea, quæ certè non erat virtus, neque fortitudo: sed fragilitas. Dicebam enim. hoc faciā hoc perficiam, & post nec fiebat hoc nec illud. Currebam quidè, sed ibi amplius cecidi: vbi viribus meis cucurri. Hæc ille.

Secundum bonum est gratitudo maior. Patet in exemplo Lucæ. 7. Christi ad Phariseum, duo debitores erant cuidam foeneratori &c. Cui magis dimittitur magis diligit, licet beatus Aug. ibi dicit. Non me pigeat ab eo medico sanari, à quo præstitū est mihi ne ægrotarer, imò tanto amplius te diligam: quia à quantis malis me sanasti, à pluribus me præseruasti: vnde iustus tantum habet gratificare peccata, à quibus illum præseruauit, peccator maiorem rationem habet gratificandi: quia à præseruatis & dimissis.

Tertium bonum est maior diligentia in abluendo venialia peccata, sicut qui habet tunicam aliquantulum immundam, & dissimulat immunditiam: sed contracta grandi macula omnino mundat illam, sic peccator mūdāt mortale cum venialibus.

Quartum bonum cautiùs ambulat, & cauet à reciduo: sicut bestia prudens, quæ casum timet, vbi cecidit semel. Sed ve tibi: quia cum in honore esses non intellexisti. Comparatus es iumentis insipientibus: quia vbi cecidisti semel, iterum cadis: sicut spinæ vineæ de vulsæ valent pro custodia vineæ: sic peccator peccata dimissa reducit in memoriam, vt sint quasi sæpe ad non peccandum, sic psalm. Peccatum meum contra me est semper, & ad hūc finem vtile est iustis reducere in memoriam peccata sua.

Quintum

Quintum bonum quia cognoscis, quod dormisti in peccato & surgens ambulas velocius, sicut viatores quorum vnus dormiuit in via, videt, quod socij recesserunt, procurat consequi illos, & etiam vltra illos progredi. ¶ Cōcluduntur quinque vtilitates ex peccato emendato, & sic Deus non arguet nos de peccato emendato. Et ad istum sensum dicit beat. Paulus Rom. 8. Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum Glo. lapsus etiam in peccatū mortale. Sed certe ego malle[m] esse, iustus innocens, & sine peccato: quia nunquā fractum æquiualeat sano: nec infirmum bene valenti: licet bene possit reparari ruptum ex peccato cum tali petia gratiæ, quæ valeat ad maiorem gloriam. Exemplum de filio prodigo: & Lucæ. 15. de illo, qui resurgit dignus maiori gratia & gloria.

Tertius articulus est, quod aliqui ponunt os in cœlū & arguūt Deū de opere creationis quare creauit dæmones, & homines malos. Alij opus gubernationis: cur permittit tot mala alij opus distributionis, cur malis plura bona distribuit, quā bonis, alij opera prædestinatiōis, quare illū trahit, & istum nō. alij opera redēptionis cur Deus in propria persona tam graua imposuit. s. dilectio inimicorum, remissio iniuriarum, paupertas spiritus, cōfessio peccatorum. Hæc omnia blasphemix sunt: quia iudicia dei nō sunt arguenda, sed admiranda, nō discutienda: sed venerāda, nō iudicāda: sed timēda Augu. Quare Deus istum trahat & nō illū. Noli iudicare, si nō vis errare. In his enim quod lego, credo, & veneror: non autem discutio: neq; iudico. Hæc ille an non habet figulus potestatem ex eadem massa facere vas in honorem & in contumeliam.

Sermo Tertius dominicæ Quintæ in Quadragesima. Thema. Quem te ipsum facis?

Ioannis. 8.

Quatuor interrogationes solent fieri de homine Prima, quem te ipsum facis secundum naturam: vel substantiam. Secunda, secundum personam, es Christianus an turca an saracenus? Tertia de qualitate. Es grammaticus albus vel niger? Quarta de quantitate, si est magnus aut paruus, & sic duo videbimus.

Primò hæc quatuor quæram de Christo. Primo interrogo Christum quæ te ipsum facis secundum naturam aut substantiam? Respondetur: quia habet duas naturas aut substantias scilicet, diuinã naturã, & humanam. Vnde Iaco. in Cano. comparat Christum arbori insitæ, dicens, Suscipite insitum verbũ quia potest saluare animas vestras, optime comparatur Christus arbori insitæ: quia arbor insita est vna arbor habet tamẽ distinctos fructus, & si arbor est vna tamẽ rami sunt differentes in natura: quia vnus ramus est piri & alter est pomi, quod patet si separentur ad inuicem. Similiter vnica persona est Christus sicut vna arbor: tamen est verbũ insitum, quod patet in duobus. Primũ quia dat differentes fructus. i. distinctas operationes alia est operatio humanitatis: alia diuinitatis, sic videbis à principio natiuitatis Christi vsq; ad terminum vitæ, reclinari in præsepio. Operatio differens est à vocatione magorum, pannis in uolui: differt ab adorari à pastoribus: in passione ligatur, & sanat auriculam: comprehenditur & retrorsum deicit hostes. Emisit spiritum: vt homo. clamãs voce magna: vt deus, & sic sunt operationes differentes: nõ est mirum quia est arbor insita, apparet si rami separentur. Ramus est corpus, ramus est anima: separatis in morte apparêt duæ naturæ in corpore sepulto probatur, quod sit homo: sed in anima descendente ad inferos, & spoliante infernum: probatur quod sit deus: in morte probatũ est, esse hominẽ: sed quod sic clamans expirasset, dixit centurio verè filius dei erat iste.

Mat. 26. Similiter habet diuersas naturas. i. voluntates, scilicet, carnis seu hominis, & voluntatẽ deitatis. voluntas Christi diuina volebat mortẽ Christi: voluntate carnis fugiebat mortem: in horto orãs, dixit nõ mea, sed tua fiat in omni volũtas, Christ⁹ vt deus volebat mortem: secũdũ quod homo fugiebat mori, & nolebat mortem pati. Totũ provenit: quia Christus est insitum verbum. Per separationem ramorum cognoscitur esse arbor insita sicut speculum integrum vnica imaginem repræsentat fractum duas repræsentat imagines. Comparatur Christus speculo. Diuinitas significatur per lunã speculi: humanitas per ferrum significatur antequã moreretur vnica imaginem repræsentabat, scilicet, hominis. Vnde Iudæi. Vnicam imaginem, videntes dicebant cum sis homo facis te deũ: sed fracto

sed fracto speculo in morte duplex imago apparuit in speculo. Imago hominis in morte: imago dei in hoc, quod sic clamans expirasset: imago Dei in obscuratione solis, & lunæ: in resurrectione mortuorum in scissione veli templi. Conclude ergo, quia duas naturas habet Christus.

Secundo quem te ipsum facis, secundum personam? Respondetur, quia est diuina persona, & non humana. Hoc prabatur: quia actio conuenit supposito, secundum Aristo. 2. de anima. plurimæ actiones Christi, sunt miraculosæ. Ergo non progrediebatur à supposito humano, transmutatio voluntatum repente & subito facta opus mirabile est, transmutatio voluntatis Matthæi, & Pauli Apostoli mirabilis est. Vidit hominem sedentem in Theloneo, pondera sedentem: quoniam illud genus hominum communiter est cupidum pecuniæ, & campsores sunt amatores pecuniarum, de nullo alio cogitant, nec loquuntur, nec volunt audire. Hac de causa credo quod Matth. Sedebat per amorem inordinatum pecuniarum, quam significat selsio, innitebatur cupiditati illarum apechugaua in lucro: hoc sapiebat, hoc diligebat.

Mat. 9.

Præteriens Iesus. Pondera præteriens: quia non iussit illū adduci ad se vt cæcum, quem ad se adduci iussit. Non illi persuasit suis verbis, nec blanditiis: nec promissis: sed præteriens dixit illi sequere me, & statim surgens transfornando arcam: nec accipiens consilium ab amicis suis, sequutus est eū, o mirabilis transmutatio volūtatis. Mutatio est dexteræ excelsi. Verè hæc mutatio tam subita arguit Christum esse deum. Videre cogitationes soli deo competit, Psalm. Scrutans corda & renes Deus. Remittere peccata soli deo competit: Christus remisit peccata Magdalenæ & paralytico: illuminatio cæci nati resurrectio mortuorum. Vnde mittenti Ioanni discipulos ad Christum, vt interrogarent eum tu es, qui venturus es? Respondit dicite Ioanni, quæ audistis, & vidistis, quasi diceret ad opera me remitto. Hispa. callen cartas y hablen obras. Et Ioan. clarius dicit opera, quæ ego facio testimonium perhibent de me.

Psa. 76.

Psa. 7.

Mat. 11.

Ioā. 14.

Tertiò quaramus de quantitate Christi. Iob, Respondit. Excelsior cælo est, profundior abyssō, latior mari longior terra. Quatuor possumus in Christo considerare ad

- cognoscendam eius deitatem. Et in anima duplicem portionem, scilicet superiorem & inferiorem & carnem & tunc sic exponitur auctoritas Iob. Excelsior cœlo est secundum diuinitatē. per cœlos intelligendo angelos & homines beatos profundior abyssō secundum portionem superiorem. Quoniam in ipso sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ dei. secundū portionem inferiorem est latior mari. Quoniam bene comparatur mari in passione. magna est velut mare contritio tua. Secundū carnem est lōgior terra, quoniam in omni loco offertur corpus Christi.
- Col. 2.** Quarto quæramus, quem te ipsum facis secundum qualitatem: ad hanc quæstionem: seu interrogationē respondit Christus habere proprietates aëris & ignis. De aëre dicit. spiritus ubi vult spirat: vocē eius audis, nescis vnde veniat, aut quo vadat.
- Ioan. 3.** Vide in sermone spiritus sancti. De igne dicit ignem veni mittere in terram: & quid volo nisi vt ardeat? quod exponens beatus Antonius de Padua, Pater noster dicit. Tria considerat in igne, quæ in Christo perfectissimè reperies, scilicet leuitatem splendorem, & calorem. In leuitate significatur paupertas. Diuitiæ onerant hominem. stultitia magna est te onerare ad ambulandum iter longum. Diues ibit oneratus: pauper leuis. Vnde Christus monebat apostolos non portare faculū, nec peram per viam: nec æs ligatum in Zonis omnia sunt ponderosa, & multum grauant homines ad ambulandum.
- Mat. 10.** In splendore significatur munditia mentis & corporis. In transfiguratione respanduit facies Christi, sicut nix: totum significat puritatem & munditiam. splendor significat munditiam mentis: per faciē anima intelligitur, & albedo vestimentorum significat munditiam corporis. Calor in igne charitatē significat ardentē. Cuius ignis est in syon & caminus eius in Hierusalē. Secundo quæramus ab hoīe. primo de substantia eius & natura **Gene. 2.** Formauit deus hominem de limo terræ & inspirauit in eo spiraculum vitæ, habet duas substantias corpus & animam. Corpus de limo terræ formatum, & in corpore infudit animā deus quæ in **Psal.** Appellatur cœlum. extendens cœlum sicut pellem. **Ber.** Inde habet nomen, Vnde traxit originem. Cœlum sursum, terram deorsum, **Eccle. 1.** Animā quæ præminet corpori, sicut cœlum terræ. Et sicut terra à cœlo accipit

accipit calorem virtutis: sic corpus ab anima gubernatur. Miro artificio simul in homine coniunxit Deus terram & cœlū, id est animam & corpus. Contulit Deus homini librum creaturarum, scilicet seipsum, in quo legat lectionem charitatis, fidei, & spei. Caritas vocatur vinculum, quo ligantur Deus & homo & similiter proximi. Non debes mirari, quomodo deus & homo ligantur amore: quoniam qui adheret Deo vnus spiritus est cum eo. Cū videas in te ipso duas substantias tam distantes, tantum adherere, vt efficiant vnū hominem & inter proximos licet vnus sit diues alter pauper: vnus nobilis alter ignobilis sit omnes debent esse vnum charitate: sicut credentium erat cor vnum, & anima vna: cū videas in te qualiter vniuntur corpus & anima amore indissolubili, qui in morte non destruitur: quoniam anima soluta desiderat & amat suū corpus secundum illud Apocali. Vidi sub altare Dei animas interfectorum, &c. Vide in te originale bonæ politiæ & ciuitatis bene ornata: quoniam ciuitas est ciuium vnitas, & concordia differentium statuum: sicut in cithara cōueniunt chordæ & faciunt musicam & consonātiā perfectam. Omnium istorum originale. Vide in homine, quia mirā harmoniam & consonātiā faciunt substantiæ tam contrariæ, & distantes in omnibus membris corporis: ita quod secundum Senecam: homo delectatur in musica exteriori: quoniam illa cōsona est musicæ interiori, quam formant compages & artus omnium membrorū corporis humani. Est originale fidei nostræ, quia sicut anima rationalis & caro vnus est homo: ita Deus & homo vnus est Christus. Est instructio spei nostræ: quoniam speramus, quod Deus erit omnia in omnibus & nos adherēbimus Deo per fruitionem & voluntas Dei erit volūtas nostra. De quo non est mirandum, vt faciat Deus vnū per amorē & vt duo sint vnum: cū Deus fecerit vnum per se hominem, qui est tam vnus, vt nisi destruat nō possunt esse duo. Vt patet in morte sunt duo, scilicet corpus & anima & hæc de natura hominis.

Actu. 4

Apo. 6.

Ioan. 18.

Interrogemus de persona, an sit Christianus vel paganus, multi existimāt Christianos esse veros & iactātur titulo Christiani. Opera tamen sunt infidelia. Nota duplicem comparationē. Prima de nobilibus perdentibus hæreditatem & nihil
rei

- rei remanet in domo intra nec extra domū aliquid possidēt:
 sed titulus nobilis remanet, scilicet de mendoça, cerda, & hu-
 iusmodi, sic Christiani dissipant hæreditatem gratiæ & om-
 nes perfectiones interiores, sicut filius prodigus & dicere pos-
 sunt illud Tre. Hæreditas nostra versa est in alienos: solo gau-
 dent titulo Christianitatis. Comparantur domibus magna-
 tum, quas Hispanici vocāt solares. In porta sunt arma & bla-
 fones illorum: intus tamen sunt dissipatę & vacuæ à nullo ha-
 bitantur sic contingit malis christianis præsertim hypocritis
 habent signa christianitatis in apparentia exteriori faciunt
 multas cruces, vadunt ad ecclesiam, audiunt sermones: deni-
 que habēt signa veri christiani, sed intus sunt vacui omni bo-
 no, carentes omni virtute. Hac de causa à Christo comparan-
 tur sepulchris dealbatis.

De quantitate autem animæ, id est, perfectione spirituali:
 quia secundū Augustinū: in his quæ mole magna non sunt,
 idem est maius, quod est melius. Charitas dat quantitātē ani-
 mæ: & secundum mensuram charitatis anima mensuratur.

Mat. 25. Vnde Ber. exponens illud Psal. Tendens cœlum sicut pellem
 dicit, quod charitas dilatat animam sicut cœlum est latum.
 Psal. 103. Vnde Ber. exponens illud Psal. Tendens cœlum sicut pellem
 dicit, quod charitas dilatat animam sicut cœlum est latum.
 Aposto. 2. ad Cor. 6. Dilatamini in in charitate. si tantum ami-
 cos & benefactores, diligis modicam habes charitatem. Si vis
 crescere & dilatari ama inimicos.

De qualitate hominis dicam⁹ quod qualis esse debet, dico
 quod verax: quia mendacem tenet tribulatio & vallabit eum
 angustia Iob. 15. sicut rex præparatus ad bellum timet inimi-
 cos, & amicos, inimicos, vt eum non impugnent, amicos
 timet, vt eum non deserant: sic mendax timet ipsam veritatē
 sicut hostē & inimicum, & etiam timet suos amicos, id est ar-
 gumenta falsitatis suæ ne eum deserāt, id est ne deficiāt quan-
 do percipiuntur ab aliis.

Mendacium maximè destruit politiam mundi & chari-
 tatem proximi: patet quia multi boni christiani mutuassent
 & commodassent, & alia multa opera charitatis, fecissent si
 adesset veritas: & quia adest mēdacium præfata negant: quia
 pauperes non solunt mutuuum & hinc oritur odium paupe-
 rum ad diuites. Vnde date hominem diuitē & statim est ma-
 lus, & inimicus pauperum. Diligamus ergo Christum paupe-
 rem in

rem in veritate & opere & non verbo tantum & conferet gloriam Christus.

*Sermo primus feria quarta post quintam Domini-
cā, in quadragesima. Thema. Facta sunt
encœnia. Ioannis. 10.*

SALVATIO.

In euangelio præsentis feriæ fit mentio, de ouibus quibus virgo Maria assimilatur in tribus, primò in fructu, sicut ovis est fructifera: sic virgo Maria. Vnde bñdictus fructus ventris tui, Fructificauit nobis agnum dei, qui tollit pctā mundi. Vnde sicut olim hebræi nō in multis signis liberati sunt de AEgypto: sed tātum in sanguine agni positi super vtrunque postē: sic nos non miraculis incarnationis natiuitatis & alijs mirabilibus, redempti sumus: sed in passione Christi. Secūdo assimilatur oui virgo Maria in cognitione agni: quia in voce & gemitu cognoscit agnum suū: sic Maria. Existente enim Christo in cruce in medio latronū audit Maria agnū suum dicentē mulier ecce filius tuus tuus: cōmota sunt quippe viscera ei⁹ super filio suo. Date huic infantē viuū, hęc enim est mater ei⁹. Exo. 12.
Et stabat iuxta crucem. Iesu Maria mater eius. Tertio assimilatur Maria oui in partitione & communicatione fructus sui cum oibus. Maximus fructus est lana ouis, qua vestitur pastor dñs, & filii & serui: sic Maria vestiuit angelos, iustos & peccatores, & ipsum deum. Omnes nāq; domestici eius vestiti sunt duplicib⁹. s. veste gratiæ & gloriæ: sed etiā spinas & tribulos vestit lana sua: quia le repelan, & euellūt lanam, sic virgo Maria ambulans inter nos semper dimittit nobis aliquam gratiam pro qua dicamus Aue Maria. 3. Re. 3.

Facta sunt encœnia, toto sermone dicemus de reuerentia & honore exhibendis ecclesiæ Christianorū. Habebant hebræi in tanta reuerētia locum orationis suæ, id est templum, quod ter in anno faciebant festum dedicationis, id est encœnia. Primum festum erat in mense septēbri & hoc ex præcepto legis. Exo. & Leu. Quintadecima die mēsis illius, quā Salomō psecit templum, & dedicauit illud deo. Secūdū festū fiebat in mense Martio, qui erat primus mensis anni apud hebræos. Et hoc festū fiebat ppter hoc, quia destructa Hierusalem & templo à Caldæis Prou. 31.

à Caldæis, quando ducti sunt hebræi in captiuitatem Babylonis, Rex Zorobabel, & Propheta Esdras illo mense & quarta decima die illius mēsis reparauit, & reædificauit templum.

Tertium festum erat de quo loquitur euangelium hodiernum in hyeme celebrando. 25. die mensis decembris. De quo festo, & mense fit multa memoria in libro Machabæo, quando iterum destructo templo ab Antiocho idolatra, & posito idolo Iouis in templo, ille magnus dux Iudax Machabæus, deuictis Paganis reparauit templum illo mense, scilicet, vigesima quinta die mensis Decembris, in quo die post multa curricula annorum natus est dominus noster Iesus Christus ex virgine Maria. Verus imperator templi animarum nostrarum. Hæc est ergo intelligentia huius literæ, facta sunt encænia Hierosolymis, & hyems erat.

Ex quo colligitur doctrina de reuerentia, & honore exhibendis ecclesiæ: siquidem hebræus tantam reuerentiam habebat in templo suo: quia in vnico tantum templo. i. Salomonis. Erant duæ tabulæ testamenti, virga Aaron modicum Manna, & tantum in vno templo, id est, Salomonis. In cæteris erat prothotypus Christianus habens originale verum: id est Christum in qualibet ecclesia, quanto maiorem reuerentiam habere debet: Exemplum regis, quia ex hoc quod magis communicat cum suo secretario si insipiens est habet illum in contemptu si sapiens est, habet in maiori reuerentia sic Petrus dixit. Exi à me dñe: quia homo peccator ego sum. Vnde oratio melior est si fiat in ecclesia, & magis acceptata propter realē præsentiam Christi: sicut differt ire ad domum regis & spectare tempus ad dādum illi petitionem, vel vocare eum in domum tuam, & petere aliquid ab eo.

Luca. 5.

Et vide in quanto honore habuit ecclesiam: quia nullum delictum: ita puniuit: sicut delictum profanatum templum, quando eiecit vendentes, & ementes de templo.

Mat. 11.

Ecclesia est domus Christi multiplici ratione tum: quia illa dicitur domus principis, quam fundauit immediate per se, & eam dotauit Deus. Primum lapidem angularem posuit in ecclesia, ad Ephesios secundo. Ipso summo lapidi de angulari Iesu Christo, in quo omnis ædificatio constructa crescit. Lapis fundamenti debet esse magnus.

Est angu-

Est angularis: quia amplectitur duos parietes, scilicet angelos, & homines, coelum & terram coniungit. Ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, Tum quia Christus est primogenit⁹. ideo illi competit possessio, quia licet de iure communi, hæreditas diuidatur inter filios: tamen dominium domus principalis pertinet ad primogenitum. Christus est primogenitus in multis Fratibus: ideo est princeps ecclesiæ. Ego autem sum constitutus rex ab eo super syon montem sanctum eius, id est super ecclesiam. Tum quia princeps tempore belli: habitat in tentoriis & Papillionibus: sed tempore pacis: & victoriæ: habitat quiete in domo, figura Paralip. 33. Tēpore quo Dauid fuit occupatus in bello voluit edificare domū, tamen dictum est ei. Multum sanguinem effudisti, & multa bella fecisti non poteris edificare domum nomini meo. Ante aduentum Christi fuit tempus belli: sed post aduentum eius fuit tempus pacis & victoriæ. Vnde Christo nato cecinerunt Angeli. Et in terra pax hominibus, &c. Signum pacis est quando princeps intrat terrā peditando & inermis & quādo ondis in habitu humili. Hoc fecit Christus in incarnatione, quando habitu inuentus est, vt homo.

Psal. 3.

Luc. 2.

Similiter fuit tempus victoriæ: quia in signum victoriæ fuit vexillum crucis eleuatum in passione, Esa. 62. Eleuate signum ad populos. Sed nota quod quidam eleuant vexillum, vt pugnatōres, alii vt mercatores. Boni pugnatōres eleuant signum ad honorem domini sui, & ad inimicorum fugā & terrorem; sic sancti per deuotionem eleuant crucem ad fugam & ad terrorem inimicorum. August. super Ioan. Signum crucis expellit à nobis exterminatorem. Mercatores signum domini sui eleuant & ponunt super merces suas & quadrigas: non propter reuerentiam domini sui: sed ne merces capiantur: sic quidam super merces suas & diuitias ponunt signū Christi, dicendo, quod bona sua sunt bona Christi, & bona ecclesiæ, & non faciunt propter honorem: sed vt possint rapinas principum, & extorsiones euadere, & meritò rapiuntur bona eorum: quia non distribuunt bona Christi, & ecclesiæ pauperibus, vt deberent. Concluditur ergo: quia tempus aduentus Christi est tempus pacis, & victoriæ. Et licet ante aduentum habitauerit in tabernaculis & papillionibus: tamen post aduentum habitat in domo.

domo ecclesie militantis: de qua dicitur in psalmis. Gloria & diuitia in domo eius. Pondera quia domus ecclesie ornatur honore claritatis. ideo dicitur gloria & bonitatis valore, ideo dicitur diuitia. Gloria & honor domus maximè consistit in debito ordine ministrorum: quia conferuntur beneficia secundum merita & vitam. Figura de regina sabba quæ videns ordinem ministrorum, vltra non remansit spiritus in ea: sic dico, quod ordo ecclesie consistit in collatione beneficiorum secundum merita & vitam. Sic regina Sabba: si modo videret ecclesiam, non vltra haberet spiritum, videns mutatum ordinem ministrorum & vestes. Ordo ministrorum ecclesie est sicut ordo lapidum in ædificatione ecclesie: quia lapides magni ponuntur in fundamento & cooperiuntur terra: sed lapides parui, & leues ponuntur in altiori loco, & videntur sustinere totum ædificium, cum tamen nihil faciant, nisi occupare locum: quia lapides positi in terra sustinent totam fabricam ecclesie: sic homines nullius scientie, nullius virtutis ponuntur in dignitatus & boni sepeliuntur in terra.

¶ Secundo ecclesia ditatur diuitiis spiritualibus: Ciuitas enim supra mare ditatur diuitiis: quia diuersi venti applicant ad eam diuersas merces, & naues varias merces ferentes. Eze. 28. In persona ecclesie dicitur vrbis perfecti decoris. Ego sum in corde maris, id est medio tribulationum, & amaritudinum huius mundi. Diuersi veteri. id est diuersæ tribulationes & persecutiones. Diuersas naues, id est diuersos sanctos ad ecclesiam adduxerunt cum eorum meritis & passionibus ecclesia est dotata. Vnde Prouer. 3. In sinistra ipsius diuitie & gloria, id est in sanctorum suorum persecutione ditata est ecclesia. Vnde thesaurus ecclesie conflatur ex Christi passione & sanctorum. verum est, quod ecclesia, quantum ad aliquos perdit thesaurum spirituales & acquirit thesaurum corporalem, qui quandoque non stant simul: sed mutuò se expellunt, verbi gratia, anima nostra, quæ est spiritus, quandiu est forma corporis regens & manens, tandiu manet corpus integrum: si verò deserit informare, & regere corpus putrefacit: sic quando thesaurus spiritualis virtutum simul coniungitur cum diuitiis. i. homo regit suas diuitias secundum formam & regimen virtutis thesaurus bonorum corporaliu & virtutum simul stant: si verò copia diuitiarum repugnat virtuti perditur thesaurus

thesaurus spiritualis. Vnde copia diuitiarū, non repugnat virtuti: sed abusus earū. Nam diuitiæ sicut sunt impedimēta virtutū improbis: sic sunt instrumenta virtutū bonis: sed quādo thesaurus virtutū, thesaurū temporalium nō informat, nec regit, thesaurus tēporalium putrescit. Vnde dicitur. diuitiæ vestræ putrescēt sunt. Concluditur ergo dignitas ecclesiæ, quia est domus principis, id est Christi, quam ipse ædificauit, & in ea habitat per præsentiam. ¶ Secundo dotauit Christus ecclesiam suam propter quod debet haberi in magna reuerentia. ¶ Christus dotauit ecclesiam sua virtute & fortitudine. ¶ Secundo Christus suis vulneribus. ¶ Tertio largitate copiosa suorum munerum & de his tribus. Exponitur auctoritas, **Gene. 49.** Tu fortitudo mea, principium doloris mei, prior in donis. Christus habuit magnam fortitudinem, per quā fugauit hostes, quando iam intrauerant terrā, & quando erant in possessione castrorum, Dæmones ante aduentum Christi iam intrauerant mundum, iam erāt in possessione cordiū. **Esa. 26.** Possederunt nos absque te gl. mentes hominum occupantes. Nota Dæmones acquisierunt & acquirunt hodie possessionē in hominibus: sicut per præscriptionem, homo de iure acquirat & lucratur possessionem domini propter negligentiam veri domini, qui rem suā neglexit, nec custodit, & derelinquit eā, etiam propter diligentiam occupantis, q̄ rem vacantē occupat longo tempore, dño nō reclamante, sic dæmō possidet corda hominū propter negligentiam non custodiētū cor, cōtra consiliū sapientis dicentis. **Omni custodia custodi cor tuum.** Secundo propter suam astutiam cor possidente & subintrante cor peccatore tacente, & non reclamante per confessionem. **Sola reclamatio per cōfessionē Dæmonē expellit & fugat.** **August. lib. de penitentia.** Confessio est salus animarū expultrix vitiorum, restauratio virtutū, oppugnatrix Dæmonū, fugādo hostem de terra ecclesiæ, q̄ iam intrauerat & possidebat Christus fortitudinem suam ostendit, **Iub. 6.** Vade in fortitudine tua & liberabis Israel de potestate Madiam. Nota, quandiu equus est fortis & potens, nō oportet, qđ miles pugnet in fortitudine paopria: imò quandoq; pugnat in fortitudine equi: sed equo cadente & deficiente, quando miles stat & pugnat: signū est quod pugnat in fortitudine sua, non equi sui.

Ia. 5.

Prou. 4.

Esa. 3.

- Esa. 3. Equieorum caro quandiu caro est illaesa & intacta non apparet fortitudo spiritus: sed quando caro cadit, & deficit in tribulatione, spiritus non deficit: sed stat per potentiam, tunc apparet fortitudo spiritus & ita fuit in Christo, qui equo carnis cadente & deficiente semper fuit immobilis spiritus. Spiritus quidem promptus est caro autem infirma, & hac fortitudine spiritus ditauit ecclesiam & sanctos precipue martyres fig. sicut Adam dormiente abstulit Deus costam, ex qua formauit Euam: sic Christo moriente in cruce, fortitudo eius communicata est sanctis martyribus. Nam Christus fuit quasi tennerrim^o vermiculus, vt dicitur de Dauid: Sed erexit nobis cornu salutis, id est, fortitudinem Mariæ, ad vincendum Dæmonem, nobis communicauit.
- Mat. 26
Gene. 2.
2. Re. 23.
Luc. 2.

¶ Secundo dotauit suis vulneribus ecclesiã: quia ppter atrocitatem vulnerum habuit dominium ecclesiæ. Ratio est: quia vineam spinis vallatã impossibile est intrare: quin homo sentiat vulnera spinarum specialiter ille, qui primò intrat, quia talem oportet transire per medium spinarum. Vineam ecclesiæ erat circũdata spinis multorum peccatorum. Christus voluit intrare primus, tanquam dux, & princeps, qui fuit primus in aggrediendo & sustinendo. figu. Paralip. II. Omnis qui percussit iehusem primus, erit princeps & dux. Et quia Christus debebat esse princeps ecclesiæ primus dolores peccatorum ipse portauit. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. in quo docet nos viam poenitentię intrare, quia videmus ducem nostrum per viam spinarũ precessisse, & vulnera nostra ipsa pertulisse.

Esa. 52.

¶ Tertio dotauit ecclesiam largitione munerum, Ideo dicitur primus in donis. Usurarius volens pauperẽ attenuare, quandoque super partem terræ suæ tantum mutuat, vt non possit soluere. Tunc remedium est, vt per larga munera se redimat. Dæmon tantum mutauit homini super animam suam, quod nõ potest satisfacere ppter paupertatẽ. Ideo pater misit nobis filium ad satisfaciendum, & non redimendum: & cum eo donauit omnia necessaria ad salutem. Ad Roma. 8. Cum eo omnia nobis donauit. Modo pauper, cuius terra redẽpta est non potest satisfacere redemptori ad munus tenetur, & afferre debet fructum, quem terra producit, quotamnis annuatim:

sic nos

fic nos non potentes deo satisfacere super redemptione animarum nostrarum. Offeramus fructum Labiorum nostrorū Psa. 67. in ecclesiis benedicere domino, id est, orationem in ecclesia in presentia Christi: quia sicut in curia bene ordinata, in atrio exteriori sunt homines, qui porrigere debent supplicationes, & petitiones: in atrio interiori sunt: qui habent eas expedire. Tota ecclesia triumphans & militans vna ecclesia est, vna est columba mea. Cant. 5. Atrium exterius est ecclesia militans. Ratio est, quia in atrio exteriori intrant diuites, & pauperes, amici & inimici: sed in palatio interiori non sic: quia ibi sunt ianitores admittentes amicos, & repellentes inimicos: sic in ecclesia militanti sunt mixti amici, & inimici, boni cū malis. Vnde ecclesia in qua est summum atrium, Psalm. Stantes Psa. 121. erant pedes nostri in atriis tuis Hierusalem. In isto atrio firmamus petitiones, & supplicationes: sed in ecclesia triūphante, Petrus est Ianitor, qui admittit amicos Christi, & repellit inimicos. Et modus, quomodo debent formari petitiones in ecclesia Eccle. 35. Oratio humiliantis se nubes penetrat. Nota quod posita eadem distantia vox existentis in loco profundiori melius auditur, quam existentis in loco altiori: quia natura vocis est ascendere: sic posita æqualitate petentium, melius & facilius exauditur oratio humilis. Psalm. Respexit in Psa. 101. orationem humilium. Et alibi humiles spiritu saluabit, non Psa. 33. dicit corpore: quia animalia habentia magnum cor in quantitate sunt timidiora: vt ceruus: sed habentia paruum cor, sunt magnæ dignitatis, & ferocitatis, vt leo. Ideo dicit Christus. discite à me quia mitis sum & humilis corde. Vnde Gregorius in secundo moralium. Ille vbique orationem deo offert, qui Mat. 11. se vbique puluerem videt, & nihil virtutis sibi attribuit, bona quæ agit ex dei misericordia recognoscit. Secundo ponit finem, quem prætereundum debet, orans in ecclesia, scilicet, penetrans nubes. oratio est nuntius gratus deo, quem mittimus, vt impetret, quæ petimus à deo. Et sicut fidelis nuntius omnia peragit omnia perficit, quæ defyderamus.

Tertiò principaliter est templum dei honorandum: cuius renouatio significat renouationem cordis nostri, quod est templum dei Aposto. Templum dei sanctum, quod estis vos. 2. Cor. 6. Nam destructo primo tēplo per Chaldeos deductis hebreis. i.

dd potentiis

potentiis animæ in ægyptum per esdram reparari potest: quæ interpretatur misericordia dei.

Iterum destructo per Antiochum illustrem idolatram, id est, virum auaritiæ, quæ est idolorum seruitus, reparatur per Iudam, qui interpretatur confessio, & in hoc nomine Iudas, ponuntur quinque conditiones bonæ confessionis in quinque literis in litera. I. notatur integritas confessionis, vt non confiteatur quædam peccata vni, & quædam alteri. In. V. notatur verecundia, vt non misceantur extranea, & confessio per scripturam fiat, & verecundia dimittatur in Papyro, in litera. D. notatur dolor cōtritionis &c. In litera. A. vt cōfessio sit aperta & clara: vt pœnitens tantum confiteatur sua peccata, & non aliena. Bene ergo facta sunt encæniam Hierosolymis: quia tunc est tempus reuocandi spiritum mentis nostræ, & expurgandi veterem fermentum spoliandi veterem hominem, & induendi nouum, qui secundum deum creatus est, & sic induamus Dominum Iesum Christum, qui nobis concedat gloriam.

*Sermo Secundus Ferie Quartæ post Quintam dominicam
in Quadragesima. Thema. Facta sunt encæniam.*

Ioannis. 16.

In Sermone declarabuntur aliqua de euangelio.

NOtat euangelista, quod hyems erat, quâdo calor, scilicet, diuinus aberat à cordibus Iudæorum: & iam glacies, & niues, & aquilo frigidus congelauerant corda eorum.

¶ Sequitur in euangelio Pater meus quod tradidit mihi maius est omnibus ecce optimus locus in quo apparet, quod Christus sit dei filius, non adoptiuus: sed naturalis, & substantialis patri. Deus de deo, lumē de lumine, deus verus quod maius est omnibus dedit mihi, non dicit mater, quoniã, quod dedit illi mater, scilicet, illam corpulenta substantiam, & carnem secundum illam, non est maior omnibus: quia illa caro non est maior omnibus: sed secundum illam diminutus est paulominus ab angelis. Nunc ergo cū dicit Quod dedit mihi pater maius est omnibus, hoc est illud quod dedit mihi pater ab æterno, & in quo sum ipsi filius, & ipse mihi pater, id est, in gene-

In generatione æterna, per quã mihi communicauit suam essentiam diuinam. Quia sicut Pater naturalis communicat filio essentiam suã, qualis est pater, quia naturalissimum est alteri generare, quale ipsum est: sic pater meus: quia æternus: quia omnipotens talem substantiam communicauit mihi filio. & hoc maius est oibus, potentius omnibus, fortius omnibus. Vnde dicitur, oues meas, non rapiet quisquam de manu mea: quia sicut pater maior est omnibus, sic filio dedit quod maius est omnibus. Quid est quod pater dedit filio, quod maius est omnibus, nisi omnipotentiam suam, vt nemo rapiat electos, de manu: filij sicut nec de manu patris. Quoniam et si fortis armatus custodiens atriũ suũ, in pace sunt omnia, quæ possidet. .i. dæmon. Si tamẽ fortior illo superuenit. .i. Christus auferet arma & spolia. Vnde pater fecit sicut pater habes plures filios. Primogenito dat hæreditatẽ. .i. maiorazgo: cæteris bona mobilia: sic fecit Abraham, qui Isaac dedit hæreditatem: filiis concubinarum dedit bona mobilia: sic pater æternus, Primogenito. .i. Christo, qui est primogenitº in multis fratribus, dedit quod maius est oibus, cæteris dedit bona mobilia. .i. bona temporalia, & bona gratiæ, & bona glorię. Dicit euangelium. Ego & pater vnũ sumus: nõ dicit vnus, sed vnũ, in quo denotat distinctionẽ personarũ inter patrem & filiũ: quia alius pater, alius filius, alius spiritus sanctus: sed quia hi tres vnũ sunt. Ideo dixit, quia ego & pater vnũ sumus. .i. vna substantia, vnũ esse substantiale. Nec cõfundetes personas, nec substantiam separantes, contra Arriũ & sabelium: sabelius nãq; confundebat personas diuinas: dicebat vnã nãq; personam patris & filij & spiritus sancti. Arrius e contra dicebat aliud pater aliud filius, &c. Ideo cõtra Arrium, vnũ sumus: per hoc quod dicit, vnum unitatem essentia signficat, per hoc quod dicit sumus in plurali distinctionem signficat personarum in diuinis, & etiam per hoc quod dicit, ego & pater dicitur in euangelio, nemo potest rapere de manu patris mei, id est, sicut nemo potest rapere electos, de manu patris mei. Ex quo omnipotentiam habet: quia melior est omnibus: sic nec à me ipso quispiam rapiet oues meas, id est, electos & propter hoc fuit Christus figuratus in David, quem fecit Deus robustum, qui manu fortis interpretatur. De quo dicitur posuisti,

Gen. 25.

vt arcum arcum brachia mea, qui. 1. Regum. 17. dixit Sauli, quando voluit congredi cum Goliad. Pascebat seruus tuus patris sui gregem: & veniebat leo, vel vrsus, & tollebat arietē de medio, & sequebar illos, & percutiebam eruebanq; prædam de ore eorum: & insurgebant contra me, & apprehendebam mentum eorum, & persequebar, & suffocabam eos. Exponitur de Christo, & nobis, qui sumus oues pascuæ eius. Qui erant leo & vrsus, nisi Annas, & Caiphaz, & alij Pharisei & scribæ, qui isto tempore conabantur, vt nulla ouis sequeretur Christum, quos quasi fures, & latrones ouium condemnauit, ad mortem & furcam inferni, sicut bonus Iudex protulit sententiam, & exequutioni mandauit: quia nullus potuit rapere de manu Christi. Ex quo pater quod dedit illi maius est omnibus.

Dicitur in euangelio, si tu es Christus, dic nobis palam. Nō dicunt si tu es filius Dei, aut Deus. Primo, quia Iudæi nō credebant deum verum: sed potius regem magnum in temporibus. Vnde & mater filiorum Zebedei dixit Christo, dic vt sedeas hi duo filij mei vnus ad dexteram tuam & alius ad sinistram tuam in regno tuo. Secundo quia intentio Iudæorum erat accusare Christum coram Pylato de crimine læsæ maiestatis, id est, de vrsurpatione regni. Vnde quia Pylatus modicū curauit, quod esset filius dei, multum autem quod esset rex. Propter hoc quærunt non cur sit deus, sed an sit Christus, id est, rex vnctus, sicut reges Israël olim vngi solebant. Vnde & de hoc in passione accusant corā Pylato dicentes. Inuenimus hunc subuertentem gentem nostram, prohibentem tributa dari cæsari, & dicentem se esse Christum regem. Dicitur vltra oues meæ vocem meam audiunt & vos non estis de ouibus meis. Ratio est: quia electi habent conditiones ouium. Primò quia signum prædestinationis est fides, sicut ouis subiicitur pastori facile: sic Christus intellectum electorum captiuat in obsequium fidei. Et quia sicut oues humiliant se, non saltant, vt capræ. Vnde & Paulus de conuersis ex gentilitate dicit. Timeo ne sicut serpens seduxit Euam: sic sensus vestri à simplicitate, quæ est in Christo Iesu. 2. Cor. 12. Bene sicut serpens: quia sicut Eua tunc decepta est argumentando cum dæmonio: sic Christianus decipitur & cadit in infidelitatē, si disputat de

tat de fide. Secundum signum prædestinationis, in quo assimilatur oui est amor: quia diligentibus deum omnia cooperantur in bonum, etiam lapsus in mortale peccatum: quia aliquando prædestinatus aberrat à pascuis domini, sicut ouis ad quæ reuertitur per pœnitentiam. Tertio assimilatur oui in patientia: sicut ouis transiens de extremo ad extremum, per semitam strictam, quæ appellatur cañada, & sustinet inediã donec intret in extremum. Extremum nostrum est gloria paradisi: quod desiderabat ecclesia dicens, indica mihi vbi pascas, vbi cubes, in meridie. Interdum patimur multas tribulationes. Ve mihi dicit Bernar. quod longe sim ab illis pascuis. Valde de longinquo illas oues saluto, vt pote quia sedeo super flumina Babylonis. Quarto in communicatione per elemosynam: sicut ouis cõmunicat Lanam suam ad vestiendum & lac, & butyrum ad cibandum.

Dicitur vltra in Euangelio. Opera quæ ego facio testimonium perhibent de me: quia si opera non fecissem, quæ nemo alius fecit, opera Christi excedunt in tribus.

Primo in difficultate: quia quatrduanum suscitauit à mortuis, & se ipsum suscitauit. Secundo in generalitate: quia sanabat omnes. Tertio maximè excedebat: quia in virtute propria, & in hoc tertio signo, id est in virtute propria, defecerunt magi pharaonis, id est, omnes hæretici dicentes. Digitus dei est, hic. Vnde caballa, & magia naturalis maximè conferunt ad veritatem fidei catholicæ. Sequitur, Et filios dixit deos, ad quos sermo dei factus est, & nõ potest solui scriptura: & vos dicitis blasphemias: quia dixi, filius dei sum. Nota, quod dixit Deos, quia triplex est modus deorum per naturam, per opinionem, per participationem, omnes iusti. Psal. Ego dixi dii estis. Sed dicit ad quos sermo dei factus est. Et principales sunt tres, quibus sermo dei de incarnationis mysterio factus est ad Abraham ad Dauid, ad Ioseph. Abraham quasi de futuro homine, Sermo dei & verbum dei factum est Gen. 22. In semine tuo bene dicentur omnes gentes, & nõ dicit in seminibus, quasi in multis: sed in vno semine qui est Christus. Secundo eadẽ promissio & sermo dei factus est ad Dauid, cum dicit iurauit dominus & non pœnitebit eum, de fructu ventris tui, ponam super sedem tuam. Ecce quia cum dicit super sedem

Psal. 81.

Psal. 109

3. mo 111
 addit humanitati Christi regnum & principatum dicens, Po-
 nam super sedem tuam. Tertiò eadem promissio & sermo
 dei factus est Ioseph, addèdo homini Christo regi diuinitatè:
 & hoc fuit, quando angelus aparuit, in somnis Ioseph dicens,
 Mat. 1. Ioseph fili Dauid noli timere accipere Mariam cõiugem tu-
 am, quod natum est in ea ex spiritu sancto est. Paries enim
 filium & uocabis nomen eius Iesum. Et subdit ad propositũ:
 ipse enim saluum faciet populum à peccatis eorum. Saluos fa-
 cere homines à peccatis solius dei est. Vnde Iudæi dixerunt:
 Lu. 7. quando dixit Magdalena. Remittuntur ei peccata multa,
 quoniam dilexit multum. Blasphemat quis est hic: quia pec-
 cata dimittit isti tres Abraham, Dauid, Ioseph, sunt principa-
 les ad quos sermo Dei factus est, de quibus dicit hic.

Et nota, quod non sine sacramento magno dixit, Deos, ad
 quos sermo Dei factus est, quia mediãte sacramento incarna-
 tionis & mortis Christi quotquot receperũt eum dedit eis po-
 testatem filios dei fieri per gratiã & adoptionem. Itaque dii
 facti sunt participatione gratiæ. Vnde bene dicit: quia si illi
 Ioan. 1. ad quos sermo Dei factus est, id est ista repromissio facta est,
 dixit deos esse participatione, diuinitatis, & frutione. & om-
 nes electi, qui secundum hanc gratiam, descendũt ab illis san-
 ctis patribus per gratiam & fidem, & non potest solui scriptura
 à minori ad maius arguendo. Si omnes illi sunt dii: quia e-
 go dixi, dii estis, & non potest solui scriptura: quanto magis,
 qui sum filius Dei duplici filiatione, scilicet per gratiam secũ-
 dum quod homo, & naturali generatione ab æterno Deus de
 deo lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, secundum
 quam pater, quod maius est omnibus tradidit mihi.

Et nota, quod in ipsa Christi natiuitate: quod Deus istis
 tribus personis, Iudæis in tanta diuersitate, & discursu tem-
 porum repromisit siue in diuersis temporibus sermo dei fa-
 ctus est, in adoratione, & aduentu regum gentilium vnico fa-
 cto monstrauit, scilicet illum esse hominem, regem, & Deum:
 hominem in mirra Deum in thurre, regem in auro.

Vnde etiam nota, sicut in tota genealogia saluatoris tres
 prædicti sunt principales, scilicet, Abraham, Dauid, & Ioseph
 Quia Abraham in principio, & bis repetitus: similiter Dauid
 ter repetitus Ioseph in fine quasi lapis claudens clauem, & fi-
 nis

nis lineæ generationis Saluatoris, & consequenter omnium electorum & bonorum: sic alii tres quasi mali & quasi principes malorum tolluntur de genealogia saluatoris, vt dicit beatus Hieronymus, scilicet. Ochozias, Ioab, & Amasias, quia, scilicet per impiissimam Iezabel, quæ occiderat prophetas domini, ad quos sermo Dei factus est, descendebant. Vnde non fit mentio de illis in hac generatione bonorum: quia omnes isti mali, & pessimi reges fuerunt, vt patet tertio Regum decimo octauo, & capite vltimo, propter occasum eorum quibus sermo Dei factus est. Hæc Rupertus Abbas, hic super Ioannem.

¶ Patres ergo qui Christum Dei filium sibi re promissum prius fide susceperunt, quam in carne incarnatum Dii sunt ad quos sermo Dei factus est. Dii namque non natura: sed gratia. In quorum Synagoga stetit Deus in medio eorum qui a similibus illis secundum carnem factus est.

Et hoc est quod in Psal. dicitur. Deus stetit in synagoga deorum in medio autem deos dii iudicat. Psalm. 81. In hoc enim, quod Christus dixit in hoc euangelio, Si enim illi ad quos sermo Dei factus est dii sunt: in hoc enim maxime dii iudicat id est discernit & diuidit illos ab istis, vt scilicet illi tres sancti patres, ad quos principaliter sermo factus est, & omnes, qui ab illis descendunt per gratiam & fidem sunt dii. Isti autem Pharisei & omnes ab eis descendentes sunt quasi Demones.

¶ Sed quare dixit ego & propter vnum sumus & non fecit mentionem de spiritu sancto. Et alibi dicit, Non ego solus sed pater mecum est. &c. Non explicat spiritum sanctum, Ratio est, quia isti Iudæi erant infideles: & vt magi Pharaonis defecerunt in tertio signo, id est cognitione spiritus sancti. Nam Ezechias perdidit regnum: quia thesauros domus domini ostendit extraneis: sic non oportebat Christum thesaurum bonitatis ostendere infidelibus: quia bonitas attribuitur spiritui sancto: sed hunc thesaurum ostendit apostolis, tanquam amicis, dicens, Alium paraclitum dabit vobis, quem mundus non potest accipere. Hæc sufficiunt pro literali expositione Euangelii.

dd 4

¶ Sequitur

Ioã. 14

- ¶** Sequitur secunda pars huius homiliz, in qua moraliter nota, quod quinque genera animalium renouantur, Phoenix secundum Lactantium renouatur hoc modo, sentiens se peruenisse ad senium: vadit ad Arabiam, & cōgregat ligna, quibus congregatis flat ventus Auster & accenditur ignis in quem se iniicit, & combusta remanet vermis, ex quo generatur noua Phoenix: sic peccator sentiens senectutem peccatorum, & se inueteratum in peccatis vadit ad Arabiam in qua viget calor id est laborat in dei cognitione & in propria cognitione sui Augusti. Da domine cognoscere te & me, colligit ligna, id est dei beneficia, quæ in magna multitudine inueniuntur in monte caluarie, post beneficia creationis & glorificationis, vel colligit ligna de monte libano, id est diuinas perfectiones, scilicet, summam sapientiam, scilicet bonitatem æternitatem, iucunditatem & ea colligat in memoria, & flat Auster, id est gratia spiritus sancti, & in meditatione mea exardescit ignis, & accenditur ignis contritionis, & relinquatur vermis conscientie pœnam infligens, & sic renouatur homo interior, & mortificatur homo exterior Apostolus renouamini spiritu mentis vestra.
- ¶** Secundo renouatur coluber, transeundo per foramen strictum, & dimittit ibi pellem: sic peccator confitens peccata sua, transit per confessionem, quasi per foramen strictum. nã confessionis præceptum difficilius est aliis: quia licet contritio generalis peccatorum sit sufficiens: tamen confessio peccatorum secundum numerum est necessaria si peccator potest illorum recordari. Cōfessio est angusta porta per quam contendimus intrare. Vestimenta nostra, id est virtutes fiant alba per confessionem, quia mediante illa mundantur nostre virtutes, & peccata licet sint, vt coccinũ, quasi nix dealbatur.
- ¶** Tertiõ renouatur ceruus, qui mutat cornua: sic peccator renouatur totus virtute satisfactionis. Nã si sit surdus: tamen
- Pfal. 28.** satisfacit audiendo verba dei. Vnde dicitur. Vox domini præparantis ceruus.
- Tob. 6.** ¶ Secundo peccator est cæcus: ideo oportet renouare oculos ieiunio. Nam fel piscis, quod valet ad vngendum oculos, significat amaritudinem ieiunii, quo illuminatur intellectus.
- Pfal. 150.** Mutum oportet satisfacere oratione, & laudibus diuinis sic.
- Pfalm.** Laudate eum in timpano & choro, id est ieiunio significato

ficato per tympanum: quia corpus maceratur ieiunio: sicut tympanum ictu. in choro, id est oratione, & laudibus diuinis.

Et si sit possessus à dæmone, vincitur dæmon oratione, ieiunio, & elemosyna, & aduerte, quod satisfactio medicinalis fit de directo contra ægri tudinem, & sic renouatur totus homo.

¶ Quarta renouatio est Aquilæ. Psalm. Renouabitur vt Aquilæ inuentus tua. Aquila videns se famelicam percutiendo petram frangit rostrum, o el pico, & comedit & renouatur. Petra est Christus in sacramento. Percute Petram adorando, credendo, & confitendo, & recipe eum, & exhibit ignis deuotionis licet sis siccus. Habes ignem in domo tua, vt calefias: ignem habet ecclesia, vt calefiat cor: est tamen absconditus in altari, vt facies Moy si erat velata. Ideo Christus velatur: vt se contemperet fragilitati nostræ. Ideo datur sub specie panis & vini.

Psa. 102.

¶ Quinta renouatio est accipitris, qui expandit alas suas ad Austrum & immergit se aqua: & sic renouat plumas: sic peccator prius madidus aqua cõtritionis expandit alas, id est intellectum, & voluntatem ad prædicationem: & dimittit plumas veteres, scilicet peccata luxuriæ & rãcoris. Et si deficit calor respice ad Austrum, id est Christum crucifixum, vnde venit calor amoris. Vide latus apertum, caput inclinatum, cerebrum transfixum. O superbe, o ingrata, renouare totus per Christi passionem, vt renoueris in gloria, quam nobis conce dat Iesus filius Dei.

*Sermo primus feria sexta post quintam Domini-
cã, in quadragesima. Thema. Collegerunt
Pontifices & Pharisei concilium. Ioan. 12.*

Sermo moralis de Euangelio.

INTRODUCTIO.

Dominus noster Iesus Christus in tantum extendit suam benignitatem, quod existens sine peccato, adeo se conformauit peccatoribus, vt peccator crederetur. Mat. 26
dd 5 homi-

hominis manducans & bibens, & dicunt ecce vorax & potator vini & in passione, tanquam ad latronem fultibus & armis existis comprehendere me. Non est mirum, quod creditus esset latro: quia portabat signa latronis, scilicet humanitatem & circumcisionem, quæ inflicta est in signum furti commissi à primis parentibus. Humiliauit se usque ad creaturam viliores, quam ipse fecerat, scilicet, poenam. Nam in principio infantia apparuit inscius & ignorans, & impotens ad ambulandum, Deinde esuriit & sitiuit: & in passione contra eum fuit collectum concilium: ut se conformaret peccatoribus, & moraliter significaret concilium, quod fit contra peccatorem ad condemnandum eum morti. Et fundamentum est: quia hic homo multa signa facit, quæ sunt digna morte æterna. In concione dicam de concilio contra peccatorem. Quatuor aduocati allegant pro peccatoribus, scilicet spes longiores vitæ & timor poenitentia, erubescencia & hypochripsis. Spes longioris vitæ allegat iuuentutem. Dicit in senectute ibis ad poenitentiam, in die bona fruire bonis: & malam diem præcaue in quacunque hora ingemuerit peccator, &c. Non inquit contritio tempus determinatum: sed in momento haberi potest. Secundus aduocatus, scilicet pudor allegat honorem esse magno pretio habendum, quomodo confiteri debes vile peccatum, & si caderes in latrinam nolles ab aliquo videri.

¶ Tertius est timor recidiui vel timor poenitentiam agendi. Allegat quomodo poteris abstinere à tali peccato, quomodo poteris continentiam seruare. Quartus aduocatus est hypochripsis dicens, iste bonus confessor fortè repellet te de corde suo nec bene sentiet de te. Consilia horum aduocatorum sunt fraudes & doli. Cõsiliũ primũ nõ valet: quoniã vis ut comedat Deus reliquias prandij tui, scilicet tuas & sputa senectutis tuæ, consumpta iuuentute tua, & obsequio mundi. Erubescencia nõ bene allegat: quia erubescencia est frænum quo dæmõ tenet infrænatum os tuum. Nec cõsiliũ timoris valet: quia existens in carcere, si nollet exire: quia timet iterum incarcerari, stultus esset: sic peccator existens est prope carcerem inferni: quia existit in carcere peccati. Valde stultus est si non vult exire propter timorem iterũ redeundi ad peccatũ. Nec valet cõsiliũ hypochripsis: quia talis aduocatus plus diligit imaginem

Eze. 18.

nem rei. q̄ rem: auricalcū, q̄ aurū: plus videri bonus, q̄ esse bo-
 nus simpliciter: plus falsitatem q̄ veritatē. habet enim causam
 apparentē, & cooperit latrinā vitiorū & apparētā falsę religio-
 nis. Ber. Tristitia hypochritarū nō in corde, sed in facie est. hi
 oēs sunt habitu & astutia vulpes: actu & crudelitate lupi. Hi
 sunt, qui boni videri, & non esse mali videri, sed esse mali vo-
 lunt. Accusator est Dæmon, qui accusat in hoc concilio pec-
 catorē: nam nō potest dæmon affligere eum, nisi Deus illum
 dimittat: sicut apparet in Iob. 1. & 2. Nō potuit Dæmō afflige-
 re Iob, donec dixit deus. Ecce in manu tua est. Accusat Demō
 peccatorē: sed non creditur ei: quia est pater mēdacii. Ideo ad-
 ducit testes in cōcilio: & testes sunt libri cōscientiarū: & testes
 omni exceptione maiores. s. sancti & sanctę: & ipsa sancta tri-
 nitas. Nā tres sunt: q̄ testimoniū dant in cælo. Pater, verbū, &
 spūs sanctus. & scti dicūt, q̄a verū est testimoniū eius. Et in ter-
 ra habet testimoniū certū. s. cōsciētę. ad Ro. 2. Testimoniū red-
 dēte iilis cōsciētia eorū. Vnde Adagiū. Cōsciētia mille testes.
 Allegat Dæmon, quia hic hō multa signa facit: nam signū
 est occultæ rei, vel futuræ manifestatiū: & sic opus malum
 exterius potest dici aliquo modo signū. Nam sicut opus virtuo-
 sum est signum gratiæ latentis in corde, & signū gloriæ futu-
 ræ habenda: q̄a gratia est Arra glorię, sic malū opus est signū
 pēti mortalis, existētis in aīa. i. q̄ aīa est priuata gratia, & etiā
 significat q̄ homo punietur pœna æterna, nisi egerit pœnitē-
 tiam. Et sic peccator facit multa signa, ostēdentia suā damna-
 tionē, quæ in exemplo filii prodigi notari possunt. Primo, di-
 xit patri. Pater da mihi portionē substātię quę me contingit:
 & hoc est signū magnæ fatuitatis. Tū quia existēs sub tutela
 optimi patris, vult immunis esse ab eius tutela, & viuere ad vo-
 luntatē suā. Tū, quia sicut puer dimissus à nutrice sua, cito ca-
 det. Tum quia vult gubernare bona sua, cū sit pupill⁹: quæ à
 Deo sunt gubernāda. Thre. 3. Pars mea dñs, dicit aīa mea: pro-
 pterea expectabo eū. ps. Expecta dñm, & custodi viā eius: vt
 hereditate capias terram. Secūdū signū mortis æternæ: quia
 occidit & mortificat seipsum. Vnde peregre profectus est in
 regionem longinquam, recedendo à Deo. & sic inuenit mor-
 tem culpæ: quia longe à peccatoribus salus. Tertium signum
 pœnæ futuræ: quia dissipauit bona sua luxuriose viuendo.

1. Ioā. 5.

Luc. 15.

Psa. 36.

Psa. 118.

Bona

Bona naturæ vulneravit: bonis fortunæ male vsus est: bona gratiæ perdidit: & sic in fine perdet bona gloriæ. Quartum signum, est fames & afflictio, post peccatum commissum: quia maiorem miseriam habet peccator post peccatum, quàm delectationem habuit in peccato. & significatur per famem, quam habuit, dissipata omnium substantia, & hæc fames & Angustia est virga Dei: per quam vult ad se trahere peccatorem: sicut pater grauiter verberat filium, quæ sine licentia patris sui recedit. ps. Virga directionis, virga regni tui. Quintum signum perditionis est, quia adhæsit vni ciuium regionis illius id est diabolo. qui est princeps regionis mortis: & misit illum in villam suam, vt pasceret porcos. Villa est peccatum: porci sunt sensus nostri, quibus nihil vilius, cum ordinantur ad malum. Tactus est vilissimus, ad inhoneste tangendum: oculus vilis ad concupiscendum: auris, ad detractoria audiendum: os, ad loquendum turpia: gustus ad ebrietates & crapulam: nares, ad sentiendum lubricos odores. Superbi pascunt ventum, id est ventosos homines. Inuidi canes, id est detractores homines: sed luxuriosus. porcos, & vacas, ecce signa quæ facit peccator.

Sequitur in euangelio, Si dimittimus eum sic, scilicet faciētē signa mortis æternæ quæ prædixi, scilicet viuere ad libitū voluntatis suæ, sine lege, sine Deo: & dimittimus, vt occidat animam suam peccando: & vt dissipet bona sua: & dimittimus eum viuere in miseria, & egestate spiritus: & finaliter, si dimittimus seruum dæmoniorum: venient Romani qui dicuntur excelsi, id est angeli tanquam ministri Dei & exequutores tollent locum nostrum & gentem. Loc⁹ animæ nræ, est corpus nrm, in quo habitat: qui locus tollitur per mortem, quoniam corpus separatur ab anima, & gentem, id est membra corporalia, quæ conuertentur in vermes. Vel locus noster est res amata, in qua quiescimus, & sic diuitiæ sunt locus auarorum, honores ambiētium, gaudia turpia carnalium. Hæc loca tolluntur in morte: quādo viri diuitiarum, vt dicit. ps. Nihil inuenerunt in manibus suis. Gēs nrā viuēs sine lege est appetit⁹ nr̄ sensualis, nulli legi subiect⁹: sicut gēs q̄ legē nō habēt. Tollit hæc gēs, & destruit, quæ perit mūdus, & cōcupiscētia eius. In perditione mundi significat⁹, quod peribit locus. i. res mūdane. In perditione cōcupiscētię signifi-

significatur perditio gentis. i. appetitus rerum mundanarum scilicet concupiscentia oculorum, & concupiscentia carnis, & superbia vitæ.

Sequitur. Cayphas cum esset pontifex anni illius, prophetauit. Cayphas, moraliter significat intellectū seu rationem: nā interpretatur explorator seu inuestigator: quod optime conuenit intellectui: quoniam ipse explorat, vt custos de nocte, qui appellatur cintenela: quæ explorat inimicos egredientes à longe: & de turri alta eiciunt lapides contra appropinquantes castello: sic officium intellectus est, explorare inimicos, & amicos. id est virtutes & vitia. Sed, quid si cintenela dormiat, id est ratio, ingredientur hostes, & occident hisboeth: quia puella mūdans triticum, obdormiuit. Quid est mundare triticum, nisi explorare grana munda, & zizania, & ea ab inuicē separare: sic ratio separare debet preciosum à vili: qua dormiēte per negligentiam, occiditur liberum arbitrium per cōsensum peccati mortalis. Intellectus est etiam inuestigator: sicut carnis venaticus, qui odore prædæ ductus, discurret huc atque illuc, multum laborando: vt inueniat prædam: sic intellectus adorem beneficiorum Dei, & ad odorem creaturarū: quæ odorem infinitæ sapientiæ, potentiæ & bonitatis emittit, intellectus inuestigat Deum: inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt, intellectus conspiciuntur: diuinitas & sempiterna virtus eius. Tertio intellectus debet prophetare, vt Cayphas. Duplīciter dicitur aliquis prophetare, vel quia cognoscit occulta: & sic Samaritana vocauit Christum prophetam: quia cognouerat occulta illius. Secundo prophetat quis, videndo à longe futura: his duobus modis intellectus prophetare debet, scilicet cognoscendo occulta, scilicet per donum intellectus, scilicet cognoscendo quid diuitiæ intus contineant: nam continent viscum, quo capiuntur auari, continent limum, quo maculantur possidentes: continent spinas, quibus corda lacerantur: sunt laquei, quibus anima ligatur. Consideret intus, & videbit, quod honor est casus & præcipitium: est scala, per quā ascendunt suspēdendi infurca inferni. Similiter cognoscat intus gaudia mundana, quorū extrema lutus occupat: qualiter sunt mixta fleuit: & sunt vinum mirrhātū felle mixtum. Cognoscat qd intus continet paupertas spūs: quia cōtinet regnum

2. Re. 4.

ad ro. i.

- gnum cœlorum, quid contineant cæteræ beatitudines intus: quoniam continent beatitudinem in spe. Debet prophetare, & procul videre quatuor nouissima, ad prouidendum, quid agere debeat. Vnde Moyses. Vtinam sciperent, & intelligerēt ac nouissima prouiderent. Primo intelligat mortem: quoniã vbi ceciderit lignũ, ibi erit: siue ad Austrum siue ad Aquilonẽ. Regat se memoria mortis: vt aues reguntur cauda. Memorare nouissima tua: & in æternum non peccabis. Facile cõtemnit omnia qui cogitat se moriturum. Memorare iudicii, vt prius places iudicẽ muneribus: vt Iacob placauit Esau. Memorare gloriæ, vt quæras media, quibus illam possis attingere, & mita silluc cibos, & pecunias tuas in schedulis, seu chyrographis sicut faciunt transeuntes de regno ad regnum: qui ferũt suas pecunias in schedulis camporum, id est pauperum. Memora re pœnæ æternæ, & interroga teipsum: sicut Angelus interrogauit Agar. Vnde venis, aut quo vadis? in primo notatur pœna damni: peccator perdit Deũ. sanctos & aut quo vadis: in quo notatur pœna sensus: reliquit omne bonum, & vadit ad omne malum.

- Consilium optimum est, vt vnus homo moriatur, ne tota gens pereat, id est homo vetus in peccatis nutritus. spoliantes veterem hominem: imò excoriantes, & destruentes eius pellẽ, id est conuersationem & malitiam. Nunquid athiops potest mutare pellem suam: & vos discetis facere bonum? Moriatur vnus homo: quia est dux totius perditionis, scilicet mala voluntas. Primo: quia mala voluntas, vt pessimus dux facit bellũ, & militat. i. compite cũ suo rege. Nam exaltatur supra omne quod dicitur Deus: quia deus solũ vult iusta & recta: sed voluntas praua vult iniusta & iniqua. Voluntas deprauata resistit Deo. Psal. Domine quis resistet tibi? ex tũc ira tua: nam quia Lucifer resistit Deo ex illa resistentia ira Dei orta est: & eiecit Sathanam, tanquam fulgur in infernum. Secundo expedit, vt iste dux, id est voluntas moriatur: quia dissipat exercitum Dei, id est virtutes: nã castra Dei sunt hæ virtutes. Principaliter dissipat duo præcepta charitatis, scilicet amorẽ Dei, & amorem proximi: quia duo amores fecerunt duas ciuitates: vnus scilicet vsque ad contemptum Dei & amor Dei vsque ad contemptum proximi. scilicet vnus est dux virtutum. P. 116

Pulchra es amica mea, filia Hierusalē. charitas reddit animam pulchram & amicam: etiam terribilem, vt castrorum acies. quia Dæmon non timet patientiam: quia multa sustinet. Nō ieiunium: quia nunquam comedit: non castitatem: quia est spiritus: sed charitatē timet. Fortitudo exercitus, y de esquadron cōsistit in hoc, q̄ nō rumpatur, sed claudatur: voluntas iniqua rumpit charitatem Dei & proximi.

¶ Tertio expedit, vt moriatur: quia est dux scandalosus: quoniam voluntas propria in cœlo excitauit scandalum, & in paradiso terrestri. Amor proprius excitat bella, seditiones, & scādala. Psal. Fiant viæ in scandalum ipsis. ¶ Quarto, quia maior est superbia eius, quam fortitudo eius: quia ipse se defendere non potest: quoniam est imago somnii. Vltimo debet mori quia castrū animę dat demoni contra volūtātē dñi sui. Ergo expedit, vt moriatur: ne tota gens pereat: quia totū corpus est quasi vn° exercitus: caput, quasi dux: pectora, quasi cōsiliarii gens de ordenāça, manus & pedes sunt, quasi pedestres. In bello spūali, volūtās est, quasi dux, quę deberet habere tres cōditiones boni ducis, scilicet fortitudinē: q̄ cōfert fides: ideo fides comparatur grano sinapis: quāto magis teritur maiorē fortitudinē habet: sic fides recta. Tū debet habere prouidētiā. Vtinā saperent, & intelligeret ac nouissima, puiderēt. Tum quia dux in bello spiritali debet esse extraneus: licet in bello corporali aliquando sit extraneus, aliqñ naturalis. Ratio est: quia magis conueniens est sequi voluntatē alienā: q̄ propriam: qm̄ vir obediēs loquitur victorias. Tum quia omnes tenētur obedire, seruus dño, filius patri, rex papæ, Papa cōfessori, & omnes tenentur obedire Deo. Tum, quia voluntas est pessimus dux, & facit illa quinq; mala, quæ paulo ante diximus.

Sed nota, quod volūtās praua debet mori, & est condēnanda in concilio misericordię diuinę: & non in concilio iustitię. Ratio est, q̄a de rigore. iustē est condēnanda ad pœnā æternā: qm̄ peccator est dignus pœna æterna: sed, p̄ hac vita misericordia super exaltat iudiciū: ideo peccator appellat ad cōciliū misericordię. ps. Miserere mei deus secūdū magnā misericordiā tuā. In quo cōcilio iudicatur p̄tōr, & crucifigitur in cruce pœnitētię: in qua figunt̄ duo pedes, pes dexter supra sinistrū: q̄a amor dei super oīa debet esse, & in tali cruce debet

Psa. 48.

Deu. 32.

Pro. 21.

Psal. 50.

perma-

permanere vsque ad mortem, & si adultores dixerint. Descē
de de cruce: non descendat: quia non coronabitur, nisi qui le
gitime certauerit: & sic perseverans, reputabitur filius Dei:
in hac vita per gratiam, in altera per gloriam.

Sermo secūdus in .6. fer. post quintam Dominicam

*Thema. Collegerunt pontifices & phari
sei concilium. Ioan. 11.*

SALVATIO.

Quidam sanctus Doctor dicit, & non sine ratione, virgo
Maria sciuit concilium mortis Christi. Quod probatur:
quia inter multos, qui interfuerūt concilio, vnus fuit Ioseph
ab Arimathia: qui erat decurio vir iustus & bonus, & subdit
euangelium. Hic non consenserat consilio & actibus eorum
& creditur pie, quōd hic Ioseph reuelauit secretum virgini: &
ambos rogasse Christum, vt declinaret, y se retirasse. Vnde di
cit euangelium hodiernum in fine. Iam ergo Iesus non palam
ambulabat apud Iudæos: sed abiit iuxta desertum in ciuitatē,
quæ dicitur Ephrem: & ibi moratur cum discipulis suis. & in
significationē huius recessus & occultationis, sacerdos in mis
sa, quæ passionem significat, abscondit faciem suam populo,
ab offertorio vsque post communionem. Si ergo Maria hodi
erna die sciuit consilium diffinitum, qualem alterationē ha
buit? potuit dicere angustia sunt mihi vndique: & facta est
quasi vidua Domina gentiū. Rogemus, vt ppter hanc angu
stiam cōferat gratiam & dicamus Ave. In sermone isto expo
nam euangelium partim in sensu literali, & partim in sensu
moralī.

Lu. 23.

Dañ. 13.

Collegerunt ergo pontifices, &c. Nota, quatuor status e
rant in populo Iudæorum. Pontifices, qui regebant populū
in spiritualibus & temporalibus. Secūd^o Pharisei, qui inten
debant diuinis, quasi religiosi. Tertius. Leuitę qui intendebāt
cultui diuino, vt sacerdotes. Quartus. Scribe, qui intendebant
scientiæ legis, vt periti.

Cur ergo in hoc concilio, cōuenientibus sacerdotibus. Pha
riseis,

risæis & Leuitis, Scribæ non conueniunt, à quibus tanq̄ à litte-
 ratis maxime erat capiendū consilium. Respon. Ne forte scri-
 bæ contradicerent eorū voluntati: dicentes. quanta mala con-
 tigitissent regibus & principibus Israel, propter occisionem p-
 phetarū: vt Sauli Achab, & aliis. Vel, ne forte isti, quia docti e-
 rant in lege, dicerent illis, Christū esse verum Messia: & sic ef-
 faret vnctio illorū: & maxime reditus tēpli. Vñ propter auari-
 tiam, q̄ maxime inter oīa pētā excæcat intellectū occiderunt
 Christū. Vnde nō est aliud peccatū difficilius emēdā, q̄ aua-
 ritia. Sicut ergo olim Acab noluit Micheā sibi prophetari: qa
 nunq̄ mihi bene pphetabat. i. non ad voluntatē meā. propter
 quod hodie sancti & boni prædicatores sunt minus accepti
 populo, & maxime magnatibus. Sic forte hi Pharisæi nolue-
 runt scribas eorum consilio adesse. 3. Re. 21.

¶ Collegerunt concilium. Triplex concilium fecerunt contra
 Christum primū monopolū. i. demonipodios, secundū ratio-
 num apparentiū. Tertiū operum prauorū. Primum conciliū
 est leuiatham: de quo in Iob. corpus eius, quasi scuta fusilia cō-
 pacta scamis, vt vna adhæreat alteri scama coniunguntur &
 stringuntur, quando mutuo dant manus, vt sint amici amicis
 suis: & inimici inimicis suis. Hoc concilium facit Dæmon cū
 anima peccatrice: vt sola morte diuidantur, id est pala y aç-
 don, isti arma, arcum & scutum habent, de quibus. ps. Arcum
 conteret, & confringet arma & scuta cōburet igni. In arcu no-
 tatur malitia, & subtilitas ad inuentionū: quia fili huius sæcu-
 li prudentiores sunt in generatione sua filis lucis. Dicuntur ma-
 litia arcus, quia repente, y ad eora eiiciuntur sagitte. Sed con-
 fringit Deus arcum: cū cautelis & fraudibus eos capit: sicut
 cepit istos Phariseos, quia occiderūt Christū, sunt capti à Ro-
 manis: & si dimisissent eum liberum, nō fuissent capti nec oc-
 cisi. Arma horū sunt fauores mūdani: sicut dicitur vnū bonū
 brachium habet. s. mundanū fauorem: sed arma confringun-
 tur, cū moritur amicus, qui illi fauorē dabat, vel fortuna mu-
 tatur, & q̄ faucebat, indiget alieno fauore: & diues efficitur pau-
 per. Scuta cōburit igne. i. obstinationē volūtatis: & scutū icū,
 sed si cadit scutū tangitur: sic peccator incidit in foueam pec-
 catorū: vt videre poteris in his pharisæis: qui insidiantes mor-
 ti Christi, innumeri occisi sunt. Iob. 41.
 Psa. 45.
 Lu. 16.

¶ Secundū concilium, est rationū apparentium. Cōtra iustitiam & veritatē non deficiunt rationes: vt apparet in litigantibus. Esa. 4. ibi accusabit lamia, habens faciem hominis, id est, peccator, qui colorem rationum habet: & sic faciem hominis habet in rationibus apparētibus. Corpus lamia habet bestia: & sic peccator habet vitam bestialem, ibi habuit foueam ericii, id est peccator cuius facies & pedes sunt rationes apparentes. Sed totus est scamofus & spinosus in peccatis: sic isti Pharisei habebant rationes apparētes & coloratas. scilicet venient Romani, & tollent gētem & locum. Sed scamę cadunt: Christus erat pauper: nō habet liga, nec prædicabat cōtra imperatorē. has scamas ericii habebat Paul⁹, quādo persequebatur christianos: quia Iudæi cū apparentia rationū deceperāt eum. sed scamę ceciderunt ab oculis, id est, intellectu: quibus dimissis vidit Christum. ¶ Tertium concilium malum in effectū: sicut vas carens spiraculo frangitur. Multa bona fecerat Deus istis Phariseis: propter quā decebat dare bonū consilium, sed in contrarium dederunt. Auaritia, & cupiditas temporalium eos destruxit, ps. Dorsum eorū semper incurua, per avaritiam & cupiditatem, in reliquiis tuis præparabis vultum eorum. Cibi dei sunt gloria, & fruitio, & tentio dei nostri. Reliquiæ sunt bona temporalia quę serui diuitiarum expectāt: & sic expectabant Iudæi. ¶ Moraliter dicit Ber. Omnes videntur concilium facere, vt Iesum, interficiāt. Videte quomodo superbi militant, vt destruant Christi humilitatem: qui dicit, Discite a me, quia mitis sum & humilis corde: auari contra paupertatem: luxuriosi contra castitatem: gulosi contra temperantiam, irati contra patientiam, iracundi contra mansuetudinem. Sed in vno quoque peccatore mortaliter peccante, & in te ipso considera, quomodo facis concilium, vt Iesum in te occidas. Quomodo studet avarus die ac nocte, & cōgregat exercitum suarum cogitationum, quomodo acquirat, & decipiat proximum, & rapiat aliena, Adulter & fornicarius, quomodo impleant voluptatem suam: inimicus quomodo se vindicabit: ambitiosus quomodo acquirat principatum & statum: colligunt intellectum, voluntatem, memoriam, ad cōplendum sua consilia. Psal. Cogitauerunt consilio quę non potuerunt stabilire.

Psal. 68.

Psal. 10.

Mat. 11.

Psal. 20.

¶ Quid

¶ Quid facimus? Multi sunt hodie, qui de bono statu & virtutibus multum deliberant, & valde tarde determinant: & tardius exequuntur. Sed quod peius est, dimissa virtute in qua diu deliberauerunt: subito in vitia labuntur. Exemplum in eo, qui longa determinatione considerat intrare religionem: & subito oblata parua occasione, sic labitur, & cadit in statum contrarium: quasi nunquam cogitasset de religione.

Exemplo istorum Pharisaorum, qui diu deliberauerunt, dicentes. Quid facimus? & quid facimus? & subito in mortem Christi prolapsi sunt. Sic etiam multi diu cogitant restituere ablata: & tarde, vel nunquam ponunt in executione. Sunt sicut imago picta, que tenet semper manum ad crumenam. & nunquam extrahit pecuniam: sic proponentes emendare vitam, & sunt pleni boniis propositis, & nunquam emendantur. Similes ficui, cui maledixit Christus quia solum habebat folia. Infernus est plenus bonis propositis: & quia non mandata sunt executioni, patientur poenas inferni. Hic homo multa signa facit, scilicet, quia apperuit oculos cæci nati: & fuscitauit Lazarum quadridianum.

¶ Si dimittimus eum sic, omnes credent in illum. O altitudo diuitiarum! quam incomprehensibilia sunt iudicia Dei! Ab isto concilio colligitur doctrina, quod non est consilium, nõ est prudentia contra dominum. Et nota, quod in hoc Deus maxime ostendit omnipotentiam suam, & quam terribilis est in consiliis super filiis hominum: quod homines non curantes de Deo, non solum non implent consilia sua, sed volentes ea implere, eadem via destruunt consilia sua, & implent consiliũ Dei. Exemplum primum in fratribus Ioseph, quando dixerunt. Ecce somniator venit: occidamus eum: eadem via fuit constitutus gubernator totius regni Egypti. Secundum, Saul contra Dauid: qui dixit. Si dederit centum preputia Philistinorum, Dabo ei filiam meam, &c.

¶ Tertium exemplum in Iona, recusante ire ad Niniuem ingressus est cete, qui eum applicuit littori. Niniue. Quartum exemplum in his Iudæis: qui propter mortem Christi perdidērunt locum & templum: quando deuastata sunt à Romanis sicut prophetatũ fuerat. Et si dimisissent eum sic, pauci credidissent in eum: sed quia non dimiserunt, sed occi-

cc 2 derunt

Mar. 11.

Pro. 21.

Gen. 34.

1. Re. 18.

1. & 2. Io
na.

derunt, omnes credent in eum. iuxta parabolam Christi.
 Nisi granū frumenti cadens in terra mortuū fuerit ipsum so-
 Ioan. 12. lum manet: si autē mortuū fuerit: multū fructū affert, & alibi
 Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum.
 ¶ Et venient Romani: & tollent locū & gentē, imo vide frustra-
 tum consiliū eorū: quia propter hoc venerūt: sicut prædictum
 fuit primo à Moyse Deu. 28. Adducet super te dñs gentem de
 longinquo in similitudinem aquilę volantis cū impetu. Ar-
 ma nanq; & signa Romani Imperii, erant aquila volās expā-
 sis alis. & subdit, gentem procacissimā, cuius nō possis intel-
 ligere linguam: quę non deferat seni, nec misereatur paruulo,
 & deuoret omnia atque disperdat in cunctis vrbibus terrę:
 & destruat muros tuos, in quibus habes fiduciam. Similiter
 hoc ad litteram dixit Balaam, Num. 24. Venient in te tribus
 de Italia. i. de Roma: & vastabunt Assyrios: & superabunt He-
 bregos: & ad extremū ipsi peribūt. Dicat ergo popul⁹ Hebreo-
 rū, timor quē timebam: euenit mihi, & quod verebar, accidit
 Iob. 3. Et nota, qđ causa huius cōsiliū fuit resurrectio Lazari. Im-
 mediate nāq; postqđ testimoniū perhibuit turba, quę erat cū
 eo, qđ fuscitauit Lazarū Io. 11. statim dixerunt: quid facimus?
 Ex hoc habetur doctrina christiana, qđ differentia sunt dona
 Dei in bonis, & malis: qđ bonis, p̄ficiunt ad maius bonū: ma-
 2. cor. 2. lis nocēt ad maius malū. Vñ bea. Pau. Bonus, inquit, odor sum-
 m⁹, aliis in vitā, aliis in mortē: sicut ex eodē flore accipit mate-
 riam fabricandi apis: & conuertit in mel: & aranea conuertit
 in venenum: & sicut idem sol sal indurat, & ceram liquefecit:
 & vultum reddit nigrum, & linū albefacit: sic Christus in
 passione sua Iudam indurauit, & Petrum molefecit: Pharao-
 nem indurauit: & Nabuchodonosor liquefecit: & sicut cibus
 in stomacho bene disposito conuertitur in substantiā aliti: &
 in malo stomacho conuertitur in malos humores,
 ¶ Cayphas cum esset pōtifex anni illius Prophetauit: sed nō
 fuit propheta. Ratio est, quia opus est intelligētia in visione
 Da. 10. i. in ppheta, qđ dicit vidēs. Vñ nota, qđ ad veritatē p̄phe-
 tię, requiritur in ppheta intelligētia. i. qđ intelligat illud qđ pro-
 phetat magis qđ bonitas & sanctitas. i. qđ sit bonus aut sanctus
 Vnde Balam licet infidelis & idolatra, verus propheta fuit.
 Num. 22. & 24. quia intellexit quod prophetauit: qđ missus
 Abaldach

Abaldach rege, vt malediceret exercitui Israel, potius benedixit: vt habetur ibi. & Pharao licet prophetauit in visione vacarum septem pinguium, & septem macrarū: non fuit verus **Gen. 41** Propheta: quia non intellexit: sed Ioseph interpretat^r est somnium. **¶** Similiter Nabuchodonosor, quando vidit statuam non fuit verus propheta: quia non intellexit: Sed interpretationē accepit à Daniele. Danie. 5. Similiter Balthasar vidēs manum scribentis in pariete Phares, Tethel, Mane, non fuit verus propheta: quia non intellexit. Sic iste pontifex Cayphas non fuit verus propheta, licet prophetauit. Nota beatus Paulus non fuit propheta in raptu: quia tunc non intellexit si in corpore, an extra corpus fuerit. Vnde quia pro illo **2. Cor. 12** tunc non intellexit, an in corpore, an extra corpus non fuit propheta. Et beatus Ioannes addidit prophetiæ Cayphæ, dicens, Non tantum pro gente. scilicet, Iudaica, sed vt filios Dei dispersos congregaret in vnū. Filios dei intellige, per æternam prædestinationem: licet non secundum præsentem iustitiam: qui erant dispersi secundum diuersos ritus, in diuersis mundi partibus, etiam tunc. Vnde in Act. Apostolorū. Erāt habitantes in Hierusalem Iudæi, viri religiosi ex omni natione, quæ sub cœlo est. & .i. Pe. i. Petrus Apostolus electis aduenis dispersionis ponti Galatiæ, Capadociæ, Asiæ, & Bythinię. In vnum congregaret: in vnam ecclesiam. Vnum baptisma: vnum Deum. Sed altero sensu exponamus prophetiam beati Apostoli: & interrogemus Christum sedētem in domo Martiæ: quare domine es tristis? respondebit nobis: quia cogito de morte, quā in proximo passurus sum. Quare domine tristis cum sit in manu tua non mori? non, quia mandatum **Ioan. 14** habeo à patre ponendi animam meam, & iterū sumendi eam. quia debes scire, quod ab instanti cōceptionis acceptaui mortem: & sum obligatus mori. O domine videtur crudelitas & iniustitia: quia magis teneris conseruare vitam tuam, quam aliorum. Respondit, sciatis, quia statim vt acceptaui mortem, constitutus sum Monarcha, & rex totius vniuersi. **ps.** Ego autem constitutus sum rex ab eo super Syon, montem sanctum eius. & constitutus sum caput. & sicut caput gubernat, & influit in totum corpus: sic est equum, vt ego gubernem totam rem publicam, & vt illi mereātur, & opera illorū sint accepta

Deo: oportet: vt ego moriar: quia meritum provenit à passio-
 ne mea. Et hic est thesaurus, quem ego volo dimittere ecclesie
 vt non ponendo obicem, mereatur gratiam, & remissionem
 peccatorum. Et hinc provenit, q̄ indulgentiæ collatæ à sum-
 mo pontifice, non profunt exiltentibus in pctō mortali: nisi ac-
 cipiens sit in gratia: nec profunt existentibus in purgatorio:
 nisi accipiens sit in gr̄a. Et hic thesaurus p̄ficet oībus propter
 gr̄am capitis: q̄ est in Christo. Vnde ponunt doctores triplicē
 gr̄am in Christo. s. gr̄a vnionis, q̄ nihil aliud est, nisi benigni-
 tas dei & bonitas, qua voluit esse homo. Secūda gr̄a est singu-
 laris, p̄sonē q̄ i Ch̄o fuit summa: qa nō est illi dat⁹ spūs ad mē
 furā: & habuit habitus oīm virtutū in summo: & quātum ad
 vsum perfectissime illis vsus est, & fuit virtuosior oībus hoīb⁹
 & quantū ad effectus, gr̄a Christi excessit oēs sine proportio-
 ne, propter cōtactum ad verbū. Et sic meritū fuit infinitū: qa
 erat persona diuina: & opera eliciebantur à persona: & sic me-
 ritum fuit infinitū: & infinitis mundis potuit p̄ficere, si essent
 possibiles. & sic profuit pr̄teritis pr̄sentibus & futuris. Ter-
 tia gr̄a dicitur capitis, quia sicut caput regit corpus, & influit
 in illud virtutē: sic Christus mediante hac gr̄a, est caput eccle-
 siæ militātis & triūphātis. Et vt intelligatur bene, accipe simi-
 litudinē. Oēs homines habemus cognationē: quia ab vno pa-
 rente Adam descendimus: & sic Ioānes & Petrus sunt cogna-
 ti, p̄pter Adā: quo sublato de medio, non erunt cognati: & su-
 mus damnati: quia filii Adam. eodē modo. Consideratur co-
 gnatio spiritualis propter Christū. Nam secūdū hominem
 interiorē habemus cognationē spirituale: quia Christus tan-
 quā caput infundit gr̄am oībus: & propter illū contrahimus
 cognationē spirituale, & sicut sublato Adam Petrus & Iaan-
 nes nō haberēt cognationē: sic sublato Christo, nō haberem⁹
 gratiā, nec cognationē spūale: & sic non p̄ficerēt nobis virtu-
 tes sancti Francisci: nec poenitētię diui Hiero. nec ieiunia fan-
 cti Ioannis. Ergo oportebat Christū pati, & mori: quia ipsum
 cōstituit Deus caput super omnē ecclesiam qua ratiōe nō tm̄ p̄
 gente Iudaica mori expediebat, vt dixit Cayphas: quia bonū
 cōmune erat prap̄onendū bono particulari. & sic licet Chri-
 stus esset sc̄tus & innocēs, expediebat mori. Sed Ioānes dilata-
 uit fructū, quia debebat mori pro filiis dei. i. pro oībus creatu-
 ris a

Ioan. 3.

ad ep. 1.

ris rationalibus: quæ magis propriæ dicuntur filii Dei, quia licet omnes creaturæ possint dici filii Dei: quia à deo sunt creatæ: sed tamen conuenientius homines dicuntur filii dei: quia habent intellectum, volûtatem, & memoriam. Et sic inter omnes creaturas, homines sunt magis similes Deo: propter quod vocantur filii Dei. & sic scriptura dicit. Vidêtes filii Dei filias hominum, quæ pulchræ essent acceperunt eas in vxores. Quare ergo ibi homines appellat filios dei, nisi quia viri sunt similiores patribus, quæ foemine, & etiâ, quia viri sunt fortiores, & constantiores foeminis. Ideo foeminas appropriat humanæ naturæ, quæ est fragilis & debilis.

Sermo primus, Dominicæ in Ramis. Thema.

Benedictus qui venit in noîe dñi. Mat. 22.

INter omnia facta Christi hodiernum maximæ est admirationis propter multa. Primò quia homo pauper despectus & odiosus iudæis quæ biduo ante voluerût occidere, tam cito receptus in regem de cõmuni consensu oim. Certè dñe, dominum & motore cordium hodie te ostendisti. Contradicebant discipuli Christo adhuc ire volenti in Bethaniam ad resurrectionem Lazari. Dixerût enim discipuli. Heri voluerunt te lapidare, & hodie reuertis illuc? ¶ Secundò inducit admirationem iste ingressus Christi in hierusalê: quia cum Christus solebat pedester ambulare inter spinas, discalciatus, vnguibus emittentibus sanguinè. Iesus fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. Et tamè hodie pro ingressu Hierusalèm, ascendit asinam, expectat illam, & si quis vobis aliquid dixerit, dicite, quia dominus his opus habet. Bernar. O domine nunquid vis curre, la postea de redẽpcion? vt non moreris in via, pigrũ animal assumpsisti ad hoc. Amplius currit tua volũtas ex quo dixisti iudæ. Quod facis, fac citius. ¶ Tertio inducit in admirationem, vt homo, qui tantũ fugit ambitionem, applausum, & fauorem mũdi dicēs, Discite à me: quia mitis sum, & humilis corde, hodie introiuit in tẽplũ honoris: & nõ solũ honorẽ recepit: imò reprehedit impediẽtes. Nã paruulis dicẽtibz, Benedictus, qui venit in nomine domini, ofanna. Dixerunt Pharisæi, Audis quid isti dicunt? dixit finite illos. Nonne legistis quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem?

Ioan. 11

Ioan. 4.

Ioan. 13.

Mat. 22.

¶ **O** altitudo diuitiarum, sapientia & scientia Dei. Rupertus dicit. quod gaudium hodiernum praenosticum est latitia, & gaudium victoriae Christi in resurrectione: quasi praueniendo & anteponendo diem octauum, id est istam dominicam futurae resurrectionis: quia Ioan. dicit. Turba multa quae venerat ad festum cum audisset: quia Iesus venit Hierosolymam acceperunt ramos palmarum & exierunt obuiam Iesu quasi in signum repentinae victoriae, & discipulorum eius, & omnium confessorum, & virginum & martyrum futurorum. quod maxime figurant palmae. Miranda res: Nondum incepto bello prodeunt vexilla victoriae dicentes. Osanna filio Dauid: Benedictus, qui venit in nomine domini.

Et aduerte quod turba ista afflata spiritu sancto cognouit mysterium, & intellexit factum: sicut dicit ecclesia in benedictione Ramorum huius diei & laudes obtulit Christo, propter victoriam resurrectionis, & cognouerunt isti pueri sacramentum, quod occultatum est omnibus Iudaeis, scilicet quod

Luc. 4. Christus esset Deus, & prohibuit Christus daemones loqui quia dicebat ipsum esse Christum. Et ex ore infantium & lactantium perfecit laudem & gloriam, Christo enim nato ista tim exercitus angelorum cecinit Gloria in excelsis Deo: sed hanc concionem nullus perfecit, nisi turba puerorum dicentium, Osanna, Laus deo, gloria & victoria.

Et est mirabile quod haec eadem turba in die veneris cruci affixit Christum: vnde credendum est quod illa noticia infusa auxilio spiritus sancti, deleta est sicut contigit Ioanni Baptista, cui noticia de Christo infusa est, cuius notitiae oblitus est, factus grandioris aetatis. Vnde post factus triginta annorum dixit. Ego nesciebam eum: sic illi obliti sunt notitiae, quam spiritus sanctus illis reuelauit: propterea cruci affixerunt Christum. Vnde nota, quod non sine sacramento, a seculis abscondito pueri haebreorum cantantes & praenosticantes victoriam istam dicunt, Osanna in excelsis: & sapientia diuina fecit istos plenos sapientia, & quasi plenos spiritu prophetiae. Prophetant quod ignorauerunt Apostoli. Numquid sciebant isti pueri victoriam Christi, qui ignorabant, si ad pugnandum venisset. Istud enim sacramentum absconditum erat a seculo principatibus & potestatibus huius seculi. Dicit Paulus. Vnde

Eph. 3. bene

bene isti pueri Hebræorum ignorâtes, quid parentes sui agerent, & quid ipsi dicerent, prophetant dicentes Osanna filio David. Benedic⁹, qui venit in nomine domini, figurata fuit ista hodierna victoria in pugna David cum Philisteo, post cuius victoriam in occursum eius exierunt puellæ Israeliticæ canentes. Percussit Saul mille David decem millia, in tympanis & psalteriis canebant: sic in illa octaua resurrectionis egressæ sunt animæ de limbo dicentes, Cantemus domino, gloriose enim magnificatus est. Tūc enim diuiso mari in duas partes, id est anima Christi separata à corpore, in meritis illi⁹ mortis transeūtes, omnes veri Israelitici subuersis inimicis in mari exhibant de limbo cantantes. Et tunc Maria soror Moy⁹ dixit, Cantemus domino: gloriose enim magnificatus est.

Exo. 15.

¶ Secunda ratio solemnitatis hodiernæ est, vt copiosa apud deum esset redemptio: quia enim genus infelicitatis est, fuisse foelicē vt dicit Boc. & ideo in pari causa necessitatis melius est succurrere pauperi: quondam nobili & diuiti, quam ignobili ideo Christus assumpturus mortem, accepit, primo hunc honorem in eodem loco in insigni ciuitate in eodem festo inter cognatos & notos in conspectu matris suæ. Et in festo ter patris propter vnionem verbi, ad humanitatē voluit pati.

¶ Tertia ratio hodierni ingressus tam sollemnis fuit, vt doceret nos lucrari honorem cum morte, ex eūdo obuiam ei: sicut olim Abraham, quādo suscepit Deum in tribus pueris in ipso feruore diei, stetit in hostio tabernaculi sui: quia sic homo melius expectat deum ad hostium mortis, faciens quod ipsa mors factura erat, scilicet spoliare me ab omnibus temporalibus & existimare me mortuum, & sepultum, & obliuioni traditum, & quod res meas, iam alter possidet, & fortē eas male expendit.

Geū. 18.

¶ Quarta ratio, vt ostendat, qualiter cito transeūt omnia mūdāna, & etiam qualiter inter ipsa gaudia consistat luctus. Ex hoc Christus in medio processions & gaudii videns ciuitatē fleuit super illam. O bone Iesu tu te obtulisti gaudio. & omnes te lætantes suscipiunt, & tu in medio gaudii ploras? Certē credo vt ostendat absynthium, quod habent omnia mundana, quasi si quis luctatus cum mundo le reuento la hiel enel cuer po: sed nos quasi phrenetici ridentes morimur: & sicut de

Luc. 19.

phrenesi paucifanantur: sic de hac stultitia & gaudio mundano paucifanantur.

¶ Sequitur secunda pars huius sermonis.

¶ Moraliter castellum significat animam clausam in culpa cum primò in baptisino fecisset homagium, dicens, Abrenütio Sa thanæ. Habet tamē pro sui deffensione quasi alcazar tres turres, scilicet rationalem concupiscibilem, & irascibilem.

¶ Per rationalem regitur: per concupiscibilem se prouidet: per irascibilem deffenditur. Has turres nititur dæmō impugnare: sicut Absalō impugnavit patrem suum. Primā turrim impugnat fraude, i. malo cōsilio. Secūdā turrim impugnat fame, i. cupiditate & ambitione regnandi. Irascibile impugnat metu.

1. Rc. 18.

Vnde Absalon præ metu inimicorū nesciuit regere mulum, cui infidebat, & per capillos suspensus remansit. Isti tres ictus id est cōbates sunt, quasi tres lanceæ, quas infixit, Ioab. i. Dæmon in corde eius. ¶ Sed tu adhibe custodiam istis turribus tuis. Contra fraudē pone potentiam rationalem, vt sit exami natrix omnium, que ingrediuntur in castellum animæ.

Cant. 3.

¶ Contra metum pone irascibilem fortiter resistēdo tentationibus mundi & Dæmonis: & carnis. En lectulum Salomonis ambiunt sexaginta fortes omnes doctissimi & ad bella parati: vniuscuiusque ensis super fœmur suū propter timores nocturnos: sic sanctus Vincentius irascebatur contra Tyrannū, dicens cur blandē loqueris hunc Tyrannum. Ad tertiam turrim, scilicet concupiscibilem impugnatam fame pone custodiam famem bonorum cœlestium. Nullus enim sic vincit terrena, nisi qui concupiscit cœlestia. Vnde Danieli dictum est. Ego veniam, & docebo te, quia vir desyderiorum es.

Dañ. 9.

¶ Anima quasi clausa encastillada abundat omni com meatu id est participatione carnali: ita vt non sit pratum quod non pertranseat luxuria nostra, fossam habens profundę consuetudinis in qua canunt ranæ, cras, cras, id est poenitentia differatur vsque ad mortem. Murum habet, id est obstinatū cor. misericordia motus Deus mittit duos discipulos suos, scilicet amorem & timorem, vt soluant asinam ligatam, id est intellectum & voluntatem, quam antea inequitabat Dæmoniū propter arbitrii voluntatem: quia dominus his opus habet propter liberum arbitrium. Tunc anima ex lætitia aduentus Dei in illa

in illa præscindit omnes ramos superfluos vitiorum suorum, ne arbor animæ suæ cadat iuxta inclinationē suam sicut scriptum est, lignum ubi ceciderit, ibi erit siue ad Aquilonem, siue ad Austrum. Tunc sternit propria vestimēta in via dando elemosynā, & de necessariis, vt sunt vestimenta propria: tūc portat palmas, id est victorias de septem vitiis: tunc in morte canit. Benedictus qui venit in nomine domini: quia cupit dissolui & esse cum Christo, &c. Canit Osanna in excelsis. Et nota, quod coniunguntur hodie oliua & palma ad suscipiendum Christum & bene: quia in oliua oleum misericordiæ figuratur. in palma victoria Christi: quia vnct^o oleo lætitię præconfortibus suis ne, scilicet Dæmonium haberet vnde teneret illum venit enim princeps huius mundi, & in me non habet quicquam. Itaque in hoc negotio ante bellum p̄nosscatur victoria.

¶ Et nota quod Iudæi si voluissent aduertere in mysterio hodierno, in multis cognouissent Christum esse deū vt in sequenti sermone videbitur: Sed abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, ita pater quoniam sic fuit placitum ante te. Hic tanquam duę causę agnitionis Christi. Prima ex parte dei. scilicet voluntas & prædestinatio diuina dicēs ita pater, Quoniā sic fuit placitū añ te, secunda ex parte n̄rę humilitatis, cum dicit Abscondisti hæc à sapiētibus & prudētibus, & reuelasti ea paruulis: quia potissima causa agnitionis diuinę & p̄destinatiōis æternę est humilitas: sicut potissima causa p̄sciētię est superbia, vñ Chrs̄s ibid. dicit. Discite à me: quia mitis sum & humilis corde. q. d. Ne obscure in insipiens cor v̄m, & tradat vos deus in reprobū sensum: captiuat omnē intellectū in obsequiū meū Et nota, quod prius sedit in pullo, secundū magistrū historiarū hic & sanctū Vincētū & sic mudo la posta, quia nō erat, secunda & sedit in asina tanquā magis secunda: pullū quasi indomitū, cui nullus infederat, reliquid. Moralis doctrina, quia deus super iuuenē & senem sedere vult: quia anima iusti sedes est sapientię. Bonū erit viro si portauerit iugū ab adolescentia sua. Et vult Christus equitare in anima ornata, & ligata fræno, id est vult animam ornata virtutibus, & infranata timore à malis & vitiis. Psalm. In chamo & fræno maxillas eorum constringe, qui non approximent ad te.

Psal. 11

Psa. 44

Iob. 14.

Mat. 13

1. cor. 10

Sap. 7.

Luc. 3.

Tre. 30.

Psal. 7.

¶ Vel

¶ Vel aliter prius Christus egtauit sup pullū: & post sup afinā; quia in creatione prius est animale deinde quod est spirituale, ideo prior est caro. Deinde anima creatur, & infunditur in dominatione tamen & gubernatione prius dominatur anime, id est in libero arbitrio: quia cor regis in manu domini: & quocunque voluerit vertet illud. Et deinde vult dominari carni: vel melius dicitur: quia prius glorificat animam in morte. Deinde corpus in vltimo iudicio glorificabit.

¶ Plurima turba strauerunt vestimenta sua in via, martyres strauerunt vitam: virgines munditiam: confessores bona temporalia per eleemosinam. Quidam dicunt, quod eiectio vendentium, & emuntium facto flagello de funiculis fuit maximum opus Christi, & effusio aeris, & euersio mensarum, quod vix potuisset facere vnus magnus exercitus, sed iste ingressus hodiernus maius miraculū est, propter plura mirabilia, quæ in illo sunt inuenta: de quibus in alio sermone differendum est, maximè motis in odium cordibus inimicorum: quoniam celeriter deserunt Christum, & cito sunt mutati, Hispanicè. Quia amor de niños aqua en cesto: sed Christo ingrediente super afinam pueri acclamauerunt dicentes, Benedictus, qui venit in nomine domini: qui det nobis vitam æternam.

Sermo secundus Dominice in Ramis. Thema. Benedictus qui venit in nomine domini.

Matth. 21.

Dvo articuli erunt in sermone. Primus de cæcitate Iudæorum: secundus de nra: qualiter non cognoscimus Christum in operibus suis. De primo quærunct sancti an Iudæi cognouerunt Christum mesiam & Deum: quoniam si cognouerunt, excusationem nõ habent de peccato suo: quod nec in hoc seculo, nec in alio remittetur, scilicet impugnatio agnitæ veritatis: quod est peccatum in spiritum sanctum: licet alii dicant, quod intelligit de finali impœnitentia. Maximū crimen istorum Iudæorum est si cognouerunt Christum esse deum & occiderunt illum: quod de nulla gente idolatra legitur infideli & pagana: quod Deum suum falsum occiderit: si verò illi hæbrai

bræi non cognouerunt Christum esse deum suum, excusationem aliquam habent in casu tam arduo, scilicet habere illum pro Deo.

¶ Quæstio est ardua & difficilis, grauisissimi doctores tenent partem affirmatiuam, auctoritates: quia expresse videntur hoc sonare, presertim ex euangelio hodierno, scilicet turbae quæ præibant, & quæ sequebantur dicebant, Osanna in excelsis.

In duobus appar et Iudæos cognouisse Christum esse deum. Primo quia in hebræo sunt aliqua nomina significantia deitatem: quia loco huius Osanna in altissimis. In hebræo ponitur: quia dixerunt Osianna, loco adonai. In hebræo ponitur Iehona, quod est nomen Deo conueniens, nomen tetragrammaton, quod soli Deo competit. Nam adonai commune deo & creaturis est: Hebræi tamē nō audent proferre nomen Iehona propter dei reuerentiam loco eius pronuntiant adonai, & ultra hoc isti hebræi non dixerunt, Osanna in terris: sed in excelsis, quod est proprium dei. Nicolaus de Lyra latissimè discutit hanc quæstionem. Dico ergo quod Iudæi errauerunt in duobus articulis principalibus nostræ fidei, scilicet in articulo trinitatis, & in articulo incarnationis: & non processit ex defectu scripturæ diuinæ: quoniam vt statim videbimus satis expresse tetigit istos duos articulos, sed error processit propter peccata quibus obcæcati sunt, scilicet superbia, auaritia, inuidia, ira, vel potius odium conceptum contra Christum. Scriptura in psalmis ostendit trinitatem personarū: Vnde in ps. 39. In capite libri scriptum est, de me. scilicet in prin. Gene. quæ dixit Moses, In principio creauit Deus coelum & terram, in Hebræo habet heloim creauit & heloim pluraliter vbi exprimitur vnitas essentiæ cum pluralitate personarum: in termino, creauit, notatur vnitas, in heloim pluralitas personarum.

¶ Similiter in secundo articulo de agnitione deitatis Christi satis expresse posuerunt Esaias, David, Daniel, Christum esse Deum & mēsiām. Vnde minores hebræorum non cognouerunt Christum esse mēsiām nec Deum: quia hoc non tenebantur scire: sed adhærebant maioribus iuxta illud Iob. Boves ardebant, & asinæ pascebantur iuxta eos, id est, simplices adhæreant doctrinis maiorum.

¶ Sed quaritur quæ vitia obcæcauerunt eos. Respondetur

Iob. 1.

pallitur

tur, superbia, inuidia, auaritia, ira, Primò superbia, & arrogãtia sapientiæ suæ obcæcauit eos nolentes captiuare intellectu in obsequium Christi, superbia causa est omniũ errorum, & hæreseon. Isti Hebræi obcæcati sunt à solè. Pylatus encandilo se à veritate, quæ est Christus existente corã se: similiter Cayphas cùm adiurasset Christum. Si tu es filius dei benedicti, respõdit tu dixisti, quid clarius? quid expressius dici potuit? sed obcæcauit eos malitia eorum.

Mat. 26

Ioan. 22.

Ioan. 19.

Dañ. 9.

¶ Secundum peccatum fuit inuidia, de qua Christus Pylato, Qui me tradidit tibi maius peccatum habet, quia Iudæi ex inuidia traderunt Christum. Pylatus autem timore. Et benedicitur inuidia à non videndo: quia quod mente fugimus odimus, videre non possumus: licet in prospectu sit.

¶ Tertiu peccatũ est auaritia: quia legerunt in aduẽtu Christi cessaturã oblationẽ in templo, cũ venerit sanctus sanctorum cessabit vnctio vestra. i. sacerdotium: & hoc est peccatũ quod maximè cæcat, iuxta illud dictũ antiquo serpenti. Terram comedes & super pectus tuũ gradieris cunctis diebus. Nullũ est qui tã obscurũ habeat intellectu, q̃ diues auar⁹, cõsidera quod at multo maiora bona creauit te deus. s. ab æterno. Portio mea in terra viuentiũ ps. 118. Quartũ peccatũ est ira. Conueniamus ergo Iudæos & dimittant passionem iræ. Videte mysteria hodierna. Doctrina nobis datur cauendi à passione iræ, quæ valde impedit animum ne possit cernere verũ. Vnde tẽpore iræ faciamus sicut olim Dauid ad Semey. 2. Reg. 16. Dimitte illum. vt maledicat mihi si fortè dominus respiciat afflictionẽ meã dñs p̃cepit ei: & reddet mihi bonũ p̃ hac maledictione. Magna iudicia & consilia transierunt illo paruo tẽpore in corde Dauid. Subitò nãq; reduxit in memoriã pctã sua, s. adulteriũ Bersabæ, homicidiũ Vriæ, numerationẽ populi Et quia pro tunc Deus iudicauit illũ & dedit sententiã contra illum. s. quod homo ille vilis Semey affligeret & puniret ipm tanquam virga furoris domini. Et quia acceptauit sententiã sustinuit cauterium: conuertit illud in medicinam salutarem: sicut olim Abner persequentem Asael percussit extremo lancea. Quia persequutores ñros debemus blandè occidere, id est blandè eis respondere: sicut qui dat vinum febricitanti nocet illi: sic qui consulit vindictã inimici. Et sicut qui in

¶. Rc. 2.

tantis debitor est, est paratus fugere, id est, para algarfe, & nō vult recipere fideiussorem fidelem, o abonado, sic q̄ non vult dimittere, vt dimittatur ei. Similiter qui transit pontem debet necessario transire fluuium magnum. Similiter qui occidit aliquos affinium suorum, vt ipse occidat filiū suum. Paul. Sol non occidat super iracundiam vestram. i. non veniat.

Eph. 4°

¶ Concluditur ergo cæcitas Iudæorū, quā habuerūt de Christi mysteriis quæ in hac die sunt facta. Primum, vt vnus homo tā cōtrarius & odiosus vobis, quē heri voluistis lapidare pauper sine aliquo fauore, quē heri eiecistis extra ciuitatē. Et hunc eundē equitatē supra asinā suscipitis in tanto triūpho, & honore, qualem nunquam Romani dederunt Romæ Iulio Cæsari, nec Paulio AEmilio, neque Catonibus, neque Scipionibus, neq; Metellis. Nonne hoc maximū miraculū est oīm quæ vidistis: maius miraculū est mutare corda tam subito de odio in amorē: quā suscitare mortuos. Nonne ergo videtis in vobismetipsis, quō tam subito cōuertit odiū in amorē: vt quē heri tm̄ odistis, hodie tāto amore p̄sequamini vnanimiter suscipiētes eū. O altitudo diuitiarū, nōne p̄ hoc oñdit esse verum deū: q̄ solus illabatur, & manet q̄ cor regis in manu dñi est, quocūq; voluerit vertet illud. Et q̄ duodecim sunt horæ diei.

¶ Secundū mysteriū est quōmodo nō cognoscitis illud canticū puerorū. Osanna filio Dauid, Bñdictus qui venit in nomine dñi: & loco domini ponitur verbū Iehoua Adonai: quod vero deo conuenit tm̄ apud Hebræos: qua ergo cæcitate dicitis ad Christū. Audis qd̄ isti dicūt. i. cur nō spernis, q̄ dicūt, q̄ attribuūt tibi deitatē? imō cur non vos audistis illos & intelligitis, quid isti dicunt? quoniam tacere non possunt: quia prophetant de me: & vt dicit Iob non possum continere conceptum sermonem: & quando isti tacuerint lapides clamabūt, id est quando prophetiæ cessabunt in morte, lapides scidentur & monumēta aperientur & manifestabunt me esse Deū.

¶ Tertiū mysteriū, nonne intelligitis illud sacramētū. Ingressi super asinam & pullū: cū semper pedester ambulauerit: tū quia fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem.

Mat. 23^oIob. 4^oLuc. 12°

¶ Sed vos Iudæi videte sacramētū: q̄ pri^o equitat sup pullū, & post sup asinā. Per asinam enim mansuetam & demitā signatur populus vester mansuetus, & obligatus iugo fidei & per pullum

pullum intelligitur populus gentium viuens sine lege & sine rege, id est Deo sic concluditur sacramentū de equitatura super pullum, & asinam, de quo longius differuimus præcedenti concione.

¶ Quarto non aduertitis sacramentum palmarū semper nāq; palmæ sunt datæ triumphantis in signum victoriæ. Sic Romani dabant ducibus palmas: sic etiam ponuntur in manibus martyrum: sed nonne vidistis vos Iudæi alicui dare honorem triumphis ante victoriā? certe non. Prius enim vincit dux: quā datur victoriæ palma: imò pro vno tantum victo nollebant Romani dare triumphum. Cum ergo hodie vos ipsi Christo nostro datis palmas victoriæ, & gloriam triumphis non dum dato bello, & habita victoriā in cruce, Nonne præfagitis & prophetatis, quoniam hic est Christus vester, qui mortem nostram moriendo destruxit: & vitam resurgendo reparauit? Et propter quod exaltauit illū Deus & dedit illi nomē quod est super omne nomen.

Phil. 3.

¶ Imò nota, amplius quod nunquam mundus dedit triumphum duci mortuo, & victo: sed victori viuo. Quomodo ergo vos quem paulò ante proposuistis occidere modo datis illi triumphum?

M. 3. 1.

Apo. 7.

1. cor. 10.

¶ Quinto non aduertis conformitatem omnium in cantum? quoniam turbæ quæ præibant, & quæ sequebātur canebant osanna in excelsis. Certe hoc euenit quoniā turba multa, quā dinumerare nemo poterat antecessorum vestrorum figurata ex omni tribu filiorum Israel, & qui nos præcesserūt cum signo fidei: & dormierunt in somno pacis, ante aduentū Christi, & post nos, in quos fines seculorum deuenerunt omnes in vna fide, vno deo Christo ipsoque iustificante salui facti sumus.

Mat. 11.

Ioan. 6.

Psal. 4.

¶ Sextum sacramentum est, hic cursus Christi hodiernus tam honorificus. Nam ille qui dicit. Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde qui gloriam mundi spreuit, præsertim cum eum regem constituere voluerunt, hodie currit ad illam. Certe credo, quod hac intentione fecit: vt illam sepeliret, & sciret mundus: quoniam omnis honor est vanitas vanitatum. Psal. Filii hominum vsque quo graui corde? vt quid diligitis vanitatem? & quaritis mendacium? Et aduerte, quomodo hono-

rem morti tradidit, & secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius Macha. Hodie introducunt Christum, in Hierusalem, cum lætitia magna, & cum cantu puerorū. In die veneris: eiciunt extra ciuitatem, & baiulans sibi crucem exiit in eum qui dicitur Caluaria, locus, vbi crucifixerunt eum. Hodie sternunt in via vestimenta propria, & aliena in reuerentiam Christi: Tūc exuentes eum, veste alba induerunt, ponentes arundinem in manu eius, deridentes eum. vt stultum. Omnes hodie dicunt, Osanna, & Benedictus, qui venit in nomine domini: tunc omnes dicēt, Tolle, tolle, crucifige eum. Hodie omnes comitantur vsque in templum & subito facte sermone diurno, vt patet ex euangelio, statim tollitur ab eo omnis fauor & honor. & ipso manente in templo nullus fuit, qui inuitaret eum ad prandendum: sed ieiunus, quasi ad solis occasum redijt in Bethaniam: vbi refectus fuit ista die, & nobiles illæ domine cibarunt pauperem Christum. Quantū discriminē inter virides ramos hodiernos, & crudelia flagella veneris & inter flores hodiernos! & spinas veneris. Ex quo milites plectentes coronam de spinis posuerūt capiti eius. Quantum discriminē inter laudes hodiernas & blasphemias diei veneris: tūc dicent, Vah qui destruis templum dei? Hodie dicunt, benedictum regnum tuum: tunc dicent nō habemus regem nisi cæsarem. O quam differēs processio ab illa. Portemus ergo eius ignominia, vt mereamur eius gloria frui, quam nobis præstare dignetur, Iesus Christus.

1. mac. 1.

Ioan. 19.

Luc. 32.

Ioan. 19.

Mat. 17

*Sermo tertius Dominicæ in Ramis. Thema. Cūm
appropinquaret Hierosolymis. Mat. 21.*

Appropinquauit Christus Hierosolymis, vt mysticè significet ad quid venit in mundum, scilicet ad componendum pacem cum Deo, & hominibus: & inter populum gentilem & Iudaicum: vt det pacem his, qui prope, & his qui longè Qua de causa insedit pullo, & asinæ: vt duos prædictos populos vniat. Oliua etiam signum pacis est: qua Romani utebantur in signum pacis. Hierosolyma similiter interpretatur

ff

visio

visio pacis. Itaque omnia ad pacem tendūt, vt significet Christum in cruce & passione per sanguinem suū siue quę in cęlis, sine q̄ in terris sunt pacificare. Multis mediis hęc pacē tractauit. Primò iustitia. Prou. 26. Iudicium terminat causas. Homo enim non sufficebat per iustitiam Deo satisfacere. Ideo orabat Psal. Non intres in iudicium cū seruo tuo domine. Quae de causa petebat Christus holocausta vaccarum & arietum, & non sanguinem humanum: ne putarent homines cum sanguine brutorum satisfacere infinitę offensę Dei, imò nec vindicta perpetua de animabus erat sufficiens ad satisfaciendum offensę diuinę: sicut si aliquis percuteret gladio imperatorem, mors percutientis non satisfaceret iniurię imperatoris propter improprietatem personarum, & inæqualitatē dignitatis vnus ad alterum. Hac de causa deus factus est homo, vt satisfaceret iustitię diuinę: & ipse in quantum homo, satisfaceret sibi in quantum Deo, & satisfactio esset infinita, ratione personę: quia est persona diuina complectens duas naturas, diuinam & humanam homo Christus Iesus.

¶ Secundus modus ad reformandum pacem. Vulgo dicitur legitima inquisitio per quam vtriq; parti adiudicatur, quod ei conuenit: quod inuentum fuerit per legitimam inquisitionem: sic inter Christum & Deum: & nos videamur per attestationem scripturarum, quod à quolibet est faciendum, & inuenietur, quod sic oportebat scripturas impleri. Et per prophetas constat oportere Christum pati, & ita introire in gloriam suam: & vt dicit euangelium hodiernum, totum hoc factum est, vt scriptura adimpleretur. Ecce rex tuus venit tibi māfuetus & sedens.

¶ Tertius modus reformandę pacis est per consensum vtriusq; partis, scilicet conformitatē Christi ad voluntatem Dei. Nā obediens fuit dei voluntati vsque ad mortem, mortem autem crucis, & nō mea: sed tua fiat in omni voluntas. Mortuus est propter obedientiam patris. Vnde mādatum habeo à patre.

¶ Quartus modus reformandę pacis est arbitriū cum beneplacito, id est constituēdo arbitrum ex placito partium. Iste arbiter quærebat a Iob, & non inueniebatur qui concordaret vtrunque, & manum poneret in ambobus. Homo non poterat esse arbiter: quia totus erat ex parte hominis: nec angelus

gelus, quia totus erat ex parte dei. Vnde angeli erant exequutores iustitiæ diuinæ. Arbitrarius ergo ex placito diuino & humano Christus Iesus mediator Dei & hominum. Hic arbitrarius mirabiliter composuit pacem inter Deum & hominem. In sermone eius composita sunt omnia. Eccle. 43. Allegauit sapientissimè pro homine orans. Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt, & sicut bonus mediator soluit symbolū, quod Hispanicè dicitur, alboroque effundens sanguinem suum. Lu. 23.

¶ Quintus modus reformandæ pacis est dono vel præce quæ offeruntur à seruo domino suo, sic mundus desiderans facere pacem cum deo misit donum & munus infiniti valoris, propterea quia ipsum donum erat in se pretiosum & nullibi reperiatur. Nam Christus est homo mirabilis: quia cum sit homo est Deus, & est deus mirabilis: quia cum sit Deus est homo. Et vocatur nomen eius admirabilis deus fortis. Esa. 9. Est donum magni pretii, ratione portantis, scilicet verbi diuini, quod portabat humanitatem benedictam ratione mittentis: quia totus cœtus sanctorum misit ad patrem, præsertim virgo Maria, & cœtus Apostolorum.

¶ Sextus modus est victoria, quæ interdum bellis finem pacis imponit. Mirabiliter Christus vicit deum humanitate & obedientia, Deus pugnabat duobus brachiis, scilicet iustitia, & potentia, Christus humilitate & obedientia, victor euasit: remansit victor & deus victus. Quod pulchrè figuratum est in lucta Iacob. Iacob, id est humanitas Christi luctabatur cum Deo duobus brachiis, scilicet humilitate & obedientia & tribus cautelis vsus est sicut solent luctatores, vt scilicet fatigando aduersarium, y cansa dolo: sic Christus per noctans in oratione, vt beatus Lucas dicit, Orabat deum semper pro remissione nostrorum peccatorum. ¶ Secundo Luctator inclinat se, vt aduersarium prosternat supra se: similiter Christus humiliavit semetipsum vsque ad mortem, & remansit victor. Vnde sequitur propter quod & deus exaltauit illum, & dedit illi nomen quod est super omne nomen. Gen. 32. Luc. 6.

¶ Tertia cautella qua luctator vtitur est, quod eleuat se super humeros aduersarii, & sic deiicit inimicū in terra. Humanitas Christi tota innitebatur verbo diuino, quia non habebat esse suppositale, in omnibus conformis dei voluntati, ideo vicit deū recepit benedictionē

in aurora resurrectionis in qua remansit victor. Cùm dixit,
 Mat. 28 data est mihi potestas in cœlo & in terra. Et nota, quod dicitur
 de Iacob. Fleuit & inualuit, quod verè conuenit Christo,
 cum de eo dicat Apostolus cum clamore valido, & gemitibus
 inerrabilibus in diebus carnis suæ orauit. Ecce fletū. Statim
 Heb. 5. subdit de victoria, & exauditus est pro sua reuerentia.

Sequitur secunda pars moralis.

¶ Primo, debemus facere iudicium & iustitiam de nobis. Et
 primum quod secundum iusticiam facere tenemur est resti-
 tuere fundum quem Deo abstulimus, scilicet, nosmetip-
 sos qui sumus fundus & hæreditas dei: & sic Deus potest dice-
 re illud Tren. Hæreditas nostra versa est ad alienos. Hic enim
 mūdus est vallat⁹ inimicis: & ad illū mittit Christus duos disci-
 pulos suos, scilicet timorem & amorem, vt illum capiat bello
 ab inimicis. Expugnare vult Deus animam tuam à parte su-
 periori, scilicet amore bonitatis diuinæ. Respice ipsum sum-
 mum bonum, & trade te illi, & à parte inferiori vult te impu-
 gnare ponendo ignem inferni per timorem: vult secretas mi-
 nas facere, quæ extenduntur tantū vt consideratione per il-
 las videas ignem inferni. Psa. 54. descendant in infernū viuētes.

¶ Secundus modus reformandi pacem cum deo est per legiti-
 mam inquisitionē. scilicet quod inuentum fuerit conueniens vtri-
 que parti: & verè cognosces, quod tu es pullus, & asina alliga-
 ta. Pullus est appetitus sensitius solutus libere viuere volens
 sine lege, sine rege, sine ratione. Asina alligata est anima com-
 parata iumentis insipientibus, & alligata vinculis peccatorum
 super ipsam sedet dēmon: solus deus potest eam soluere à pec-
 catis. Ex legitima inquisitione seu pesquisa, resultabit, quod
 omne malū nobis attribuitur: & ecōtrario omne bonū deo:
 & propitiatio, iuxta illud Daniel. 9. Nobis confusio faciei: tibi
 autem Deo nostro misericordia & propitiatio.

¶ Tertius modus reformandæ pacis inter Deum & pecca-
 torem est per conformitatem voluntatis cum Deo. Nam Sau-
 lus interrogauit Deum, Domine, quid me vis facere. Pax re-
 formatur inter peccatorem & Deum, cum peccator inducitur
 ad obediendū deo. Quæ cōformitas significatur, cū hodie di-
 scipuli seruabāt vestimēta ppria super asinā. Nā obediētia est
 vestimētū seu Enxalmo aię nrę, super quā Chrus insidere vult,
 nam

nam interrogat, super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem & trementem sermones meos?

Esa. 66.

¶ Quartus modus reformandæ pacis est committere negotiū arbitrio confessorum: nam à Deo cōstituti sunt arbitri: & instituit eos dicens, Quorum remiseritis peccata remittentur eis, & quorum retineritis, retenta erūt. Itaque omnes causas peccatoris commisit Deus sacerdoti, & in eius beneplacito irrevocabiliter commisit & commissum signavit sigillo filii sui, & eius literis autenticis. Hanc commissiōem significavit hodie, cum duobus discipulis dixit, Invenietis asinam alligatā, soluite & adducite mihi. Ecce qualiter data est discipulis à Christo facultas animas soluendi, & ligandi.

¶ Quintus modus est tradere se miserationi domini sui, & sic peccator reformabit pacē cum deo ex si toto corde dicat, Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, vel dicat, in manibus tuis sortes meę, In manus tuas commendo spiritum meū. In his autoritatibus notatur, quod peccator se tradit beneplacito Dei.

Psa. 50.

Psal. 30.

¶ Sexto modo reformatur pax dono & p̄cio siue prece. Multa dona & obsequia potest pœnitens præstare deo, scilicet votum peregrinationis, ieiuniū, orationē & elemosynam, offerat saltem fructus dignos pœnitentiā. Det saltem calicē aque frigidæ: vel duo minuta, scilicet displacētiam de peccatis commissis & cautionem non iterum illa committendi.

¶ Ista significantur per vestes, quę hodierno festo sternebantur in via, vt calcarentur à Christo, scilicet peccata, quę sunt vestes veteres, concissæ, dissipatæ. Abiiciamus has vestes: conculcētur ab omnib⁹. Vestib⁹ est ratur asina, id est virtutibus ornetur, vt super eam equitet Christus, quia Psalm. dicit, Iustitia & iudicium præparatio sedis tuę. Abiiciamus ergo opera tenebrarum, & conculcemus vestes veteres nostrorum peccatorum. Nō in commestationibus, aut incubilibus, aut impudiciis. Ecce vestes, quę sunt conculcandæ: sed induimini dominum nostrum Iesum Christum. Hac veste est ornanda anima nostra, vt super eam sedeat Christus.

Psal. 88

Rom. 13.

¶ Septimus modus reformandæ pacis est per victoriam, nam victoria interdum pacem imponit bello. Aliquando deus vincit pœnitentes beneficiis. Vnde scriptura, dicit, In-

Esa. 48.

- Offi. ii. franabo os tuum laude mea, & alibi, in vinculis Adam trahā eos, id est beneficiis meis eos ligabo & vincam. Interdum vincit Deus flagellis pœnitentes ita vt aduersus deū non audeāt, vel nō velint pugnare. O peccatorem inuictum, qui nec amore, nec timore vult vinci. i. rendit se deo, o audaciam, o ferocitatem. Aliqui peccatores sunt similes Pharaoni, qui inter flagella indurabatur & nouam fortitudinē contra Deum ostendebat, dicēs, quis est dominus, vt dimittam populum meum?
- Exo. 5. Interdum pœnitens vincit, quod facit cūm verè pœnitet, & conteritur de peccatis. Vnde vt Guillelmus Parisien. in tractatu de pœnitentia dicit, Contritio est victoria de peccatis, & confiteri peccata est manifestare te victorem tuorum inimicorum & proiectorem illorum à campo cordis tui. Multi inimici armati sunt intra cāpū cordis peccatoris imò aīalia ferocia: Leo superbia, Vrsus luxurię, vulpes hypocrisis reptantia sup terrā & super pectus suū. Hęc aīalia occidūtur gladio cōtritio nis: cūm illa cōfiteris & asseris te victorē. f. Leonis: quia superbiā humilitate vicisti: & Vrsum obseruatione mādatorū Dei vicisti: & sic de alijs. Quamobrem porta palmas victorię in manibus tuis: non erubescas confiteri peccata postquam cōfessio pētorū te coronat, & dat triumphū tanq̄ victori. Cum hac victoria finē pones bello exorto inter te & deū: & renouabis pacem factam in baptismo, & in signū pacis porta oliuam viridem significantē pacem, quę exuperat omnē sensum, quę nunquam marcescit: sed semper erit viridis: vt oliua quam nobis pręstare dignetur Iesus filius.
- Phi. 4.

Sermo primus in cœna domini. Thema.

Scitis quid fecerim vobis.

Ioannis. 13.

IN hoc sermone exponam literam euāgelii. Et euangelium continet duo principalia, scilicet proœmium & hystoriam: & licet beatus Ioannes in alijs capitulis ostendit se mutilum & breuem in scribendo: In hoc tamen capitulo largum processum facit. Prohœmiū continet tres partes: quia pręsupponit in Christo tres supremas perfectiones, scilicet, summā scientiam

scientiam & omnipotentiam, & summam bonitatem, vt scias Christum fecisse hoc lauatorium non absque magno proposito & grãdi vtilitate totius ecclesiæ, & vt obuiaret calumniæ, quæ posset opponi illi. Nam quæ fuit intentio facere vnum opus tam extraneum, tam nouum nūquam visum: vt homo tam gratis, tantæ estimationis, tantæ prudentiæ: & quia fuit receptus à Hierosolymitani cum tanta solemnitate, maiori, quam Scipiones, aut metelli: & resuscitauerat Lazarū: quod fuit maius opus q̄ vnquã fecerat. Et quia totus mundus abit post ipsum, quod ante esum agni surgat à cœna, & lauet pedes discipulorū, quod si surrexisset ad lauandas proprias manus, tollerabile esset: si cœna fuisset sicut conuiuium: sed surge re à cœna ad lauādum manus aliorum, fuisset multum extra propositum, & omnes prouocaret ad cachinnū: quanto magis velle lauare pedes aliorum: quod nullo modo solet fieri, nisi si sint hospites de nouo venientes. Et isti non erant hospites: sed discipuli: & sic hoc factum videtur impertinens, & indignum tanto viro & ignobile, y de mala criança. Et ad istud propositum, & ad satisfaciendum huic quæstioni, & obiectioni beatus Ioannes fecit prohemium, quasi diceret. Non putetis, quod fecit hoc indeliberatè, y como tonto, sed magna deliberatione, & cum magna aduertentia, Quia sciens Iesus quod venit hora eius. Illud participiū sciens in græco stat pro præterito de futuro, quia græci non habeant participium de præsentis, id est cū sciisset Iesus Christus scientia diuina, quia erat prope passum mortis & horã transeundi ex hoc mūdo ad patrē sicut homo fortis & animi virilis: quia pie creditur quod nullus homo fuisset tanti vigoris, quod sciens se ante vnū diem moriturum, haberet tantam fortitudinē, vt surgeret, & lauaret pedes discipulorum, & tradentis eum in mortem: sed vt daret mundo exemplum, & relinqueret ordinem viuendi voluit facere officium. Officium non est aliud nisi buen tratamiento. Et sic eiā dicimus officium circa Deum. Et hoc officium innititur duobus fundamentis à hazer bien, o el mal. Bonum est triplex, honestum vtile, & delectabile: & illi cum quibus exercendum est hoc officium sunt in triplici differentia. Nam se habent, vt superior & inferior, vel inferior, & superior: Vel vt æqualis.

Et omnes isti ad inuicem tenentur facere officium: & sic dominus seruo, pater filio, princeps vassalis: & econtra seruus domino, filius patri & vassali domino: & omnes tenentur facere officium deo, & omnes proximi ad inuicem. Et Christus cum dilexisset suos fecisset officium mirabile, id est tratamēto suis discipulis. Stabant attoniti: sed non audebant eum interrogare: sed ipse interrogauit eos, scitis quid fecerim vobis? Christus in quantum Deus habebat infinitam sapientiam, & in quantum homo, erat prudentissimus: & inimici eius non deridebant facta eius: sed cogitabant & ruminabant in corde suo. Ideo apostoli credentes eum esse deum, & in humanis valde prudentem, tacebant tractātes eum cum magna reuerentia. Et cœna facta. non intelligatis completa, cum dictum sit, quod ante eum agni surrexit: sed intelligitur facta id est preparata.

¶ Sciens Iesus, nota, quod Christus viuebat quadruplici vita scilicet diuina, quia erat Deus: vita beata, quia ab instanti conceptionis erat beatus: vita prophetica, quia per reuelationem omnia sciebat, & applicabat his quæ videbat: vita experimentalis, secundum quam crescebat sapientia & ætate. Et secundū hanc vitam fuit homo heroicus & tam illustris, & altissimum & profundissimum ingenium habuit sciuit plusquam Aristoteles. Et vixit ita ordinatissime quod nihil fatuitatis vnquam habuit. Ideo in hoc factō non potuit notari, tanquam fatuus.

¶ Sciens, licet posset referri ad oēs vitas: quia secundum quod Deus, & secundum quod beatus, & secundum scientiam reuelatam sciuit præterita, præsentia, & futura, sed melius quadrat scientiæ in quarta vita, secundū quam cognoscebat officium Phariseorum circa eum, & concilium diffinitum: & sic secundum istam quartam vitam, multę actiones Christi intelliguntur, vt est illud cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Sequitur, vt transeat ex hoc mundo ad patrem nō intelligitur de transitu ad mortem, sed de transitu ad impassibilitatem resurrectionis. Ratio est, quia in hoc differt mors sanctorum à morte Christi. Quia sanctorum labor finitur in morte, & post mortem vident Deū, quē ante non videbant: sed per mortem anima Christi non vidit de nouo

Mat. 4.

de nouo deum: quia quotidie eum videbat: sed acquisiuit impafsibilitatem corporis, qui ante habebat pafsibilitatem.

¶ Sciens ergo Iesus, id est cum sciuiſſet, quod venit hora eius, in qua ſuum corpus impaſſibile redditurus erat, & ſuum nomen celebre facturus erat per reſurrexionem & quia in corpore & anima ſimul erat tráſiturus ad patrem in Aſcenſione cum dilexiſſet ſuos, qui erant in mundo, in ſinem dilexit eos. Loquitur de multis prædeſtinatis, quos dilexit Chriſtus in quarta vita, & quia erat valde gratus & nobilis cõditione ſua, in ſinem operibus & effectu oſtendit ſuum amorem: & inter amicos magis dilexit tres, ſcilicet Petrum, Iacobum & Ioanem: & Ioãnem magis dilexit, quia illum magis amabat. Per hoc quod dicit, qui erant in mundo, ſignificat habuiſſe alios amicos extra mundum, ſcilicet Ioseph, Ioannem baptiſtam, & alios patriarchas & prophetas.

¶ Et cœna facta, hic incipit hystoria, & terminatur phœmiũ. Et cum miſiſſet diabolus in cor Iudæ, Hic ponit euangeliſta vnã parentheſim, in qua ponit tria. Viſum fuit euangeliſte res digna ſcribi: quia ſciebat Ieſus, quod Iudas vendiderat eũ & celeriter erat illum traditurus Iudæis: & quod habuit tantã benignitatem circa iudam, vt & permitteret eũ ſedere ad menſam. Ex quo elicitur doctrina moralis ad ignoſcendum inimicis. Et ſciens ſcientia in quarta vita, quod pater tradiderit ei omnia in manus ſuas. Pater hic accipitur eſſentialiter pro tota trinitate: ſicut quãdo dicimus. Pater noſter, qui es in cœlis. Et Moyses in Cantico. Nonne ipſe eſt pater tuus, qui creauit te & fecit te: ſtat pro tota trinitate. Omnia in manus ſuas. Aliqui vt Chriſoſt. exponũt de prædeſtinatis: quia ſecũdum Paulum omnia propter electos, id eſt cœlum & terram & omnia, quæ in eis ſunt fecit propter electos & Chriſtus factus eſt homo propter electos. Itaque ſublatis bonis, & relictis præſertis non fuiſſet homo. Hæc expoſitio eſt bona, ſed non videtur germana textui. Dicamus ergo, quod pater omnia tradidit in manus ſuas, quod exponit hoc modo. Propterea quod acceptauit Chriſtus in inſtanti conceptionis mortẽ, & paſſionem pro genere humano, dedit ei tota trinitas omnia in manus ſuas. Vt omnia expediret negotia hominum, & daret illis gratiam & gloriam, id eſt, ſæcula gratia ſingularis perſonæ.

Deu. 32.

Et eo quod Christus se subiecit morti, tota trinitas constituit eum dominum gratiæ & gloriæ: ita ut in manu eius esset gloriam dare, & gratiam cui veller, & illam auferre: & illum constituit caput, & dedit illi gratiã capitis: ut visum est sermone. Sextæ feriæ ante Ramos. Vnde infertur quod congruentius propter istam gratiam capitis, qui est de familia Christi, meretur gratiam & gloriam: quam qui habet cognationem Adæ meretur infernum. Et hoc sentit Origines hic. Omnia tradit propter electos, & multo magis propter Christum, per quem omnia, & in quo omnia fecit secula. Ergo cum tradidit ei pater omnia, non est extra propositum lotio pedum. Et quia à Deo exiuit, & ad Deum vadit, dimissis aliis expositionibus, hæc est literalis: quia à Deo exiuit per assumptam humanitatem: quia conceptus est de spiritu sancto: & ad eum vadit corpore glorificato in mirabili ascensione, & sedet ad dextram patris. Et hoc est possidere bona patris, scilicet sedere ad dexteram patris, ut declarat Iacob. de Valentia super. ps. Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis. Et cœna facta accepit lintheum, & precinxit se, credo, quod surgente domino surrexerunt discipuli eius pro buona criança: sed diceret illis. sedete. Et cœpit lauare pedes: quod est mirabile. Nam si lauasset manus tollerabile esset: sed pedes, est res stupenda. Theophylactus dicit hic, Quod per istam lotionem nihil honoris Christus perdidit: imò ostendit se affabilem, officiosum: sicut quando aliquis dominus nobilis genere conuersatur humiliter cum suis subditis, & comedit cum illis. Attribuitur affabilitati & nobilitati & non paruitati animi. Quod si esset ignobilis haberetur tanquam despectus, & vilis. Ideo Christus cum esset vertex nobilitatis, nihil perdidit in isto officio vili, præsertim cum à Deo exiuit & ad Deum vadit. In primo notatur nobilitas generis: in secundo rectitudo vitæ. Iam dictum est, quod Christus in hac lotionem prætendebat aliquid aliud. Et sic sensus literalis est mysticus. Ideo Christus dixit Petro. Quod ego facio, tu nescis modo: postea autem scies. Videamus ergo quid prætendebat Christus in hac lotionem.

Nota, quod Christus in hac lotionem intēdit docere ecclesiam seruare, & ordinem definitum à deo in omnibus rebus mundi, inter superiores, & inter inferiores, & in reb⁹ mediis. Et iste ordo

ordo cōsistit in hoc quod inferiores summā obedientiā ob-
 seruent superioribus: Et superiores habeant charitatem & be-
 nignitatem inferioribus. Et sic beatus Bernardus loquēs ponti-
 fici dicit. Officium accepisti non dominium. sic Christus vo-
 luit lauare pedes discipulorum, vt doceat prælatos lauare pe-
 des subditorum à peccatis venialibus, & non frangant caput
 illorum præbendo eis occasionem peccâdi mortaliter. Malus
 prælatus tyrannidem exercet contra subditos, & de conuen-
 tu religioso facit galerâ, in qua sunt omnes coacti. Misit aquâ
 in peluim, iam dixi quod sensus literalis huius euāgelii est my-
 sticus, sicut in multis locis scripturæ cōtingit, vt est illud si o-
 culus scandalizat te erue eum, & si pes tuus scandalizat te, ab-
 scinde eum: neque præcipit oculum eruendum, neque pedem
 abscindendum: sed præcipit concupiscentiâ oculorum ab-
 scindendam & gressus malos similiter. Ergo Christus inten-
 dit sensum quem tetigimus, & latius prosequemur. Itaque ve-
 nit ad Symonem Petrum. Super expositiōe huius est magna
 controuersia inter doctores. Origenes dicit, Quod incepit à
 sancto Ioanne, qui erat caput vnus chori, & incepit in secun-
 do choro & venit ad Petrum itaque discipuli erant ordinati,
 vt fratres in choro. Chrysost. & Theophylactus asserunt, quod
 intētio Christi erat lauare Petrum. Et alius discipulus fortas-
 sis, Iudas mal criado se atraueso, vt Christus prius lauaret il-
 lum. Beatus Augu. dicit. Quod primum peruenit ad Petrum,
 tanquam futurum principem Apostolorum, &c. Ergo valet
 tantum sicut &: ac si diceret surgit à cœna & præcinxit se, &
 venit ad Symonem Petrum. Itaque incepit à Petro: sicut à prin-
 cipio chori, Petrus ergo videns Christum humiliatum in
 tam vili officio dixit. Domine tu mihi lauas pedes? recorda-
 tus est, qñ Christus interrogauit. Quē dicunt hoies, esse filiū ho-
 minis. Petrus respōdit. Tu es Christus filius dei viui: & sic di-
 xit modo. Creator meus, deus meus, factor meus, & ego vermiculus.
 Respōdit Iesus, Tu nescis modo quod ego facio: Nō cogites, q̄ me tēgo
 menos q̄ vos: sed quia sum magister tuus hoc facio. ¶ Nisi lauero te non habebis partem mecum: Hæc
 aduersatiua nisi videtur similis illi. Nisi quis renatus fuerit
 ex aqua & spiritu sancto, nō intrabit in regnum cœlorum:
 non vidit essentiam diuinam: Sic dixit Petro.

Mat. 16.

Nisi

Nisi lauero te, non videbis essentiam dei, Te inuitum & ligatum potuissim lauare: sed oportet, vt te volente lauem pedes tuos. Hic dicunt aliqui, quod Petrus resistens ablutioni peccauit: quia sententiæ superioris est obediendum. Ex quo Christus protulit contra eum sententiã excommunicationis, quod est valde rigurosum: quia excommunicatio fertur pro peccato commisso. Respondetur quod Petrus non peccauit: sed restitit propter reuerentiam, & honorẽ. Respondit Petrus Christo, Non solum pedes, sed manus & caput. Nesciens, dixit verum: quia erat passurus mortem crucis, in qua manus & pedes & caput erant passura. Itaque dicunt aliqui, quod tam excessiuum amorem habuit Petrus ad Christum, vt pro illo vellet acceptare omnem laborem. Hoc verbũ, Non habebis partem mecum, intelligitur in quantum homo, id est non videbis mecum essentiam diuinam. Nam vbi ego sum illic & minister meus erit. Et si intellexisset de diuinitate dixisset me: quia ego in quãtum deus sum obiectum beatitudinis. Et poterat Christ⁹ dicere: nõ cogites quia hoc ego facio: ex quo habeo te tanquam superiorem: quia ego dominus & magister: sicut si vna domina lauaret pannum, & ille haberet linguam & diceret: nolo, vt me laues, responderet illa, o andrajo tace, non lauo te propter te: sed propter me: quia debes mihi seruire: & ego sum munda, volo vt tu munderis: sic Christus potuit dicere Petro. Non lauo te ppter quod magnifacio te, nec propter tuum honorem, sed quia seruiturus es mihi. Qui lotus est, nõ indiget, nisi vt pedes lauet. Curiose Christus vsus est methaphora. Nam exiens à balneo totus est lotus, & mundus, sed volens intrare lectum ponit pedes in terra vel in calceos, vt pedes non indigeant iterũ lauari & mundari: sic discipuli erant mundi, quia loti erãt, propter baptismum, propter quem nos sumus mundi: sed ad intrandum in gloriam oportet lauare pedes à venialibus: quoniam, sumus concepti in originali peccato, venialia nõ possumus vitare: & hinc beatus Ioannes si dixerimus, quod peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, quia nõ sum⁹, vt horologium quod semper est regulatum, y de molde. Et nos venialia contrahimus committendo, & amorem inordinatum habẽdo ad creaturas, vel omittendo non amando, tantum sicut Deus præcipit. Vnde

Psa. Delicta iuuetutis meæ & ignorãtias meas, ne memineris dñe. Sequit̃ q̃a Ap̃l̃i erãt baptizati: q̃a dicit Christus, q̃ lotus est non indiget, nisi vt pedes lauet. Sequitur, quod virgo non fuit concepta in peccato: quia venialia cõmisset, vt dicit beatus Augu. Sequitur etiam, quod charitas stat cũ veniali: quia est mundus totus. Peccatũ veniale. licet remittat feruorem, non excludit charitatem.

¶ Scitis quid fecerim vobis? quasi diceret auceys caydo en la cuenta huius obsequii tã naui, credo quod nō. Ego volo vobis declarare, Vos vocatis me Dñe, & Magister (sum etenim) sed vellem, vt intelligeretis hæc nomina, quibus me vocatis: quibus cognitis intelligetis mysterii magnitudinē. Quis est dominus sicut deus noster. Hæc vocabula sonant magnum quid: ita complectũtur magna. Quis vere poterit dicere ego sum dominus? nemo: quia in communi modo loquendi hoc vocabulum dominus est corruptum, & est cõmunis modus dicendi: quo subditus offendit officium suum domino: sed vere domin⁹ nullus est nisi solus deus. Sic ecclesia canit. Quoniam tu solus sanctus, tu solus dominus. Nullus homo est vere dominus, quia nec angeli sunt veri domini, quia licet Deus communicat potentiam generandi, sed potentiam creandi nulli creaturæ communicauit. Ideo nullus homo est dominus vnus lactuæ: quia illam nō potest facere: tum quia homines reddituri sunt rationem, de omni verbo otioso, quod loquuti fuerint & verbũ otiosum egreditur à nobis, & de eo quod est proprium nostrum reddituri sumus rationem. Et non sumus domini verbi nostri: Ergo quomodo possumus esse domini eorum, quæ nō sunt nostra. O bone deus. Quanta tyrannis viget in mũdo, cũ nullus sit dominus alicuius rei existentis in mũdo, quam rationem daturus est tyrannus? Dicit, & Magister, quod est nomen maiestatis, & dignum honore & reuerẽtia, & forte tam honorabile sicut dominus. Est magnum officium magistri: quia ipse debet concipere, imaginari cogitare omnes actiones humanas, & paulatim suggerere illas discipulo, quo vsque intelligat omnia, quæ ipse magister intelligit: & vt intelligatur dignitas magistri, pone exemplum: vt si aliquis dominus habeat seruum, dominatur illius vt dominus: sed si seruus sit magnus medicus & dominus sit eger

eger, & indigeat curatione, & medicina serui, in omnibus obedi-
 diet illi, & tūc est maius esse magistrum, quam dominū: quia
 dominus neque auderet comedere, neque bibere, neque dor-
 mire sine licentia serui. Vide ergo quomodo Christus se no-
 minat istis duobus nominibus: quia est dominus vniuersorū
 in quātum deus: & magister in quantum homo, quia influit
 in eis doctrinam, & est dominus in quantum influit gloriam
 & in quantum docet hominem scientiam, & est magister in
 in quantum homo: quia docuit ecclesiam doctrinam tam ne-
 cessariam. sine qua nullus potuisset saluus fieri. Vocatis ergo
 me dominus & magister sum etenim. Exemplum enim meū
 dedi vobis. Christus est exemplar, De quo in Exodo. Fac se-
 cundū exēplar quod tibi in monstratū est. Nam in hac ablu-
 tione pedum est exemplar ordinis & decoris seruandi, inter
 superiores, & inferiores: est humilitatis, est exemplar fortitu-
 dinis, charitatis, patientiæ, misericordiæ, quia pedes pauperū
 lauare debemus, id est consolari eos in operib⁹ misericordiæ.
 Et hoc exemplar imitari debemus non solum in opere: sed in
 ordine: vt superiores lauent pedes inferiorum, non solum vt
 videantur superiores: sed vt imitentur exemplar, id est Chri-
 stum. Et non lauamus pedes seruantes odium in corde: sed di-
 ligamus verbo, & opere proximos. Et peccata venialia eorum
 lauamus vt Christus concedat nobis vitam æternam.

*Sermo secundus in cœna domini. Thema. Si non
 lauero te, nan habebis partem mecum.*

Ioannis. 13.

Maria super omnes considerauit opera Christi: quia con-
 siderabat omnia verba hæc conferens in corde suo plus-
 quam Prophetæ & Euangelistæ. Ex hoc enim dimissa est
 post ascensionem Christi, vt esset magistra & doctrix discipli-
 næ dei: Nam maius bonum est cognitio Christi: quia hæc est
 vita æterna, vt cognoscant te & Iesum Christum, quē misisti:
 & maius malum est ignorantia. Vnde in Cant. Ignoras te, o
 pulchra inter mulieres. Et quia homo cum in honore esset,
 non intellexit comparatus est iumentis insipientibus, vt nobis
 faciat cognoscere, hoc opus Christi mirabile dicamus Aue.

¶ De

De dilectione & ablutione erit tota concio. Paulus ad Eph. 3. dicit in charitate radicati & fundati, vt possitis comprehendere, quæ sit longitudo, altitudo, sublimitas, & profundum: scire etiam scientiæ supereminentem charitatem Christi, dicit in charitate fundati: quia vbi charitas ibi amor est, Deus noster, sicut pater omnipotens, & ditissimus nullum preciosius iocale habet pro dilectis filiis suis, quam charitatem. Ideo dicit hæc mando vobis, vt diligatis inuicem. Vnde subdit, vt possitis comprehendere, &c. Quia sicut ad credendum est fides necessaria, sic ad comprehendendum opera diuina, necessaria est charitas. Hinc est, quod simplices aliquando magis cognoscunt de deo: quam sapientes: quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus: & reuelasti ea paruulis. Quæ sit longitudo: quia in finem dilexit eos, id est vsque ad beatitudinem, quæ est finis omnium: vel in finem. i. quia finis. i. mors non potuit frangere tantum amorem, imò charitas vicit horrorem mortis: quia sic fortiter dilexit nos sua morte saluandos: vnde fortis est, vt mors dilectio, imò fortior: quia propter amorem mortis etiam moriendo amare non destitit. Rom. 5. Commendat in nobis Deus charitatem suam. Id est in hoc apparet charitas Dei, commendabilis: quia in nobis peccatoribus charitatis suæ beneficium impendit cum enim essemus peccatores pro nobis Christus mortuus est. Si enim pro iustis mortuus esset, non tantum eius charitas commendabilis esset. Magnitudo amoris significatur in transitu ad mortem. Nam spiritus Christi semper erat cum deo beatus, sed transijt non mutando locum, sed statum: quia ad plenam glorificationem transijt. Vnde ps. Transibo in locum tabernaculi admirabilis vsque; ad domum dei. Transijt ad præparandum nobis locum mensam & lectum cognitionis & fruitionis. Vñ ipse dicit. Vado vobis parare locum: vel tertio intelligitur in fidem, quia in fine vite, id est in agonia mortis, quando amplius exaltata est iniquitas humana, tunc amplius exaltata est diuina clementia dicens. Pater ignosce illis. Et tunc spiritus domini ferebatur super aquas, id est amor Christi eleuatur super iniquitatem crucifigentium, & super tormenta & sic tenebræ non comprehenderunt spiritum Christi, neque tunc suffocauerunt. Quarto in finem dilexit eos. i. in sacratissima incarnatione incepit amor Dei in morte perfecta est charitas in manendo semper nobiscum

Luc. 23.

Gene. 1.

nobiscum in dimittendo se ipsum in cibum, in incorporando nos in se ipso: sicut Balena incorporat filios suos in se ipsa tempore tempestatis. Et sicut sol quanto amplius ascendit tanto maiorem calorem ostendit: sic Christus in cruce eleuatus maiorem dilectionem ostendit.

Esa. 31. ¶ Viuit dominus, cuius ignis est in Syon, id est amor in ecclesia, sed caminus, id est perfectissimus amor in Hierusalem, id est in gloria in qua beati transeunt in Deum, sicut ferrum candens in ignem.

Mat. 26 ¶ Quæ sit latitudo de qua dicitur. Cùm dilexisset suos, qui erant in mundo: quia dilectione beneplaciti diligit Deus omnia quæ fecit: tamen charitatiua dilexit suos, sed latitudo amoris ostenditur in dilectione, quam vide ostendit dicens. Amice ad quid venisti: & quod factururus es fac cito, quia charitas vrget me. Et baptismo habeo baptizari: & coarctor nimis, donec impleatur. Vnde scriptura dicit: Recordare transgressionis meæ & absynthii, id est excessus charitatis, de quo excessu Moyse & Elias loquebantur, quem completurus erat in Hierusalem.

¶ Quæ sit etiam sublimitas, quæ ostenditur in institutione sacramenti: quia Iesus in qua nocte tradebatur accipiens panem, &c. Quia quando occiditur in concilio Iudæorum. Hic ex sublimi charitate tradidit se ipsum manducandum discipulis, vbi donator venit in donum vbi est continuum miraculum in hac vita, scilicet in hoc sacramento, in quo multa continuantur miracula.

¶ Ut sciat quid sit profundum, id est profunda charitas & humilitas: quia sciens, quod omnia dedit ei pater in manus, surgit à cæna. In his paucis verbis summatim cõplexus est euangelista omnem Christi maiestatem, & humilitatē: quia quid maius dici potest, quàm quod dedit ei pater omnia in manus suas? Nam quod pater dedit maius est omnibus. Quod si sapientia facit aliquem magnum.

¶ Omnem sapientiam dedit filio: si omnipotentia, si gloria faciunt magnum, totum dedit Christo, & quæ maior humilitas annexa tantæ maiestati: quam surgere à cæna & lauare pedes discipulorum. Miratur Petrus maiestatem & humilitatem. Et dicit, Domine, tu mihi lauas pedes? tu qui es filius Dei

Dei viui, non adoptiuus sed naturalis mihi pertinet prostrari in terra, & adorare scabellum pedum tuorum. Mihi pertinet in carcerem, & in mortem ire: & extēdere collum, manus & pedes in cruce, tibi conuenit, vt omne genu flectat in nomine Iesu: vt adorent te gentes, seruiant tibi reges, & incuruent ante te filii matris tuæ. Sed quid miraris Petre? quia præcinxit se lintheo? Potius mirare, quando se vestiuit humanitate. Miraris: quia exiit se vestimentis suis? potius mirare quod cras exuatur vestimentis naturalibus, & carne propria. Miraris quia misit aquam in peluim? Mirare, quod cras totum sanguinē fundet. Quod ego facio tu nescis modo: postea autem scies & intelliges mysterium, vt dicit beatus Augu. qualiter Christus surrexit à cœna gloriæ cum accessit ad nos factus homo, tum vestimenta ponit cū diuinitatem carne abscondit, & semetipsum exinaniuit: & lintheo se præcinxit, quando habitus est inuentus vt homo: aquam misit in peluim, quando sanguinem effudit in ecclesia, & passione sua lauit pedes, id est affectus nostros. Et lotis pedibus, id est impleta purgatione nostra assumpsit vestimenta, id est immortalis est factus, & reuixit: quia ad patrem redijt.

☉ Intellige mysterium, quia cœna significat passionem: quia post cœnā nō comeditur, & Christus iam non moritur, tum surgit à cœna: quia crucifixus surrexit à mortuis. Et vestimēta deposuit, quia impassibilitatem reliquit. Et lintheo se præcinxit: quia priorem carnem impassibilitate induit. Dominus re gnauit: induit fortitudinem. ps. Aquam, id est gratiā misit in peluim, id est in sacramento baptismi. lauit pedes Discipulorū sacramento baptismi extersit lintheo: quia baptizato nullum peccatum præcedens imputatur. Sic peractis, in fine accipiet Iudæos nunc cæcatos & abiectos: sed in fine mundi sibi applicabit: quando fiet vnum ouile & vnus pastor, &c.

Psa. 92.

☉ Sequitur secūda pars moralis de ablutione. Si non lauero te non habebis partem mecum. Respondit, Non tantum pedes, sed manus & caput, id est desideria, & prauas affectiones: quæ intelliguntur per pedes: & manus, id est opera, & caput. i. cogitationem: quæ est caput volitionum: & operum. Secundū Gersonē. Tres puellæ disponunt isto tempore lauorium nostræ animæ, nā contritio calefacit aquam, scilicet calefaciendo la-

Ire. 2. chrimas. Vnde, Effunde sicut aquā cor tuum. Dñā confessio
 abluit sordes: dñā satisfactio quasi lintheo satisfactionis, terfit
 hoc Gerson hic, Hęc tria facit hodie Chrs. Primo misit aquam
 in peluim. i. grām in cor cōtritū. Ecce cōtritionē. lauit pedes: ec
 ce confessio. deinde terfit lintheo: ecce satisfactio. Oportet, q̄
 ista aqua lotiōis nr̄e sit calida per cōuersionē ad Deū, qui est
 ignis: & extrahenda est de pfundo m̄iæ diuinæ, corda triū fu
 niculorū. s. fide, spe, & charitate: q̄a funiculus triplex difficile
 rūpitur. Sed iste puteus altus est, neq; in quo haurias habes:
 Efa. 4. ideo recurre ad cor tuū, & ibi inuenies aquā purgationis. s. la
 chrimas. hęc aqua haurit à puteo alto cordis nr̄i, & pfundo:
 profundū nāq; est cor hominis: & quis cognoscet illud? Neq;
 ex primo ictu. i. ala primera açadonada extrahitur ista aqua:
 quia quædā hoīm corda sunt valde dura. Vnde oportet, vt cū
 p̄ico acutissimi doloris, percutiamē bis venā cordis nostri: vt
 egrediantur aquæ largissimæ bina percussio significat confi
 derationē duplicis mali inique incurrit peccator. s. pena dāni,
 & p̄na sensus. Vas in quo extrahitur ista aqua, est fides: quę
 est substantia rerū sperandarū: mediante qua extrahitur, & lō
 ad he. 11 ga spes remissionis peccatorum. Ignis calefaciens aquam, est
 charitas. Cineres admixti huic aquę lachrimarū, sunt peccata
 reposita in memoria. Maculæ abstergēdæ, sunt quædam pec
 cata, quæ quasi sordes valde immundæ, Vix lauari possunt:
 vt est infamia, malum exemplum, corruptio morum, pecca
 tum malorum aduocatorū, iniustum bellum, iniusta promo
 tio in spiritualibus, propositas seu sumptuositas status: hęc
 peccata ponit hic Gerson. Sed hęc aqua cōtritionis debet esse
 clara, & viuua: & tūm tēporis est, Quando peccator habet pro
 positum verū emendationis vitæ, & probabilē scientiā de seip
 so: quia est in gratia. Hęc tunc vere habet, qñ facit omnia, quę
 potest. Vnde licet cōtritum, non oportet credere firmiter
 ex seipso, q̄ de cætero non peccabit: imò formidare debet
 de ruina, ne cadat in Petri peccatum. Et si oportuerit, me mori
 tecum, &c. Tamen tenetur proponere firmiter q̄ non pec
 cabit in futurū: licet quidam dicant, peccatorem sufficere pro
 illo tunc non habere propositū actuale peccati. i. negatiue se
 habere. Sed tamen securior est sententia aliorū dicentium q̄
 oportet se habere, & positiue, id est, positiue detestari pec
 catum

catum. i. de meliori vita actualiter propositum habere. Si ergo habes contritionem de peccatis, doles, & lachrimaris: tamen voluntatem habes peccandi: hæc contritio non est aqua clara, & calida: sed turbida frigida & immunda, & sic non lauat. Quis ergo dabit capiti meo fontem lachrimarum? percutite ergo. O bone Iesu bis filicem. i. duritiam cordis mei, ut egrediantur aquæ largissimæ ut bibant pecora, et omnis populus id est Angeli in cœlo? quibus est gaudium super vno peccatore, poenitentiam agente. Figura de puteis quos Iacob effudit, & impleuit humo, & limo, aperuit, & inuenit venam aquarum viuentium. Et hæc purificatio fit per ieiunium, exemplo Christi, qui surgit a cœna: & per eleemosynam, quæ signficatur per dispositionem vestium, quas Christus induit.

Hier. 9.

¶ Passio Christi est aqua clara, munda & calida ad lauandum maculas peccatorum nostrorū: quod patet duplici exemplo. Primū de chirurgo, qui lauat vulnus, & mundat à sanie & vermibus: & post curat emplastro. Christus est quasi chirurgus, qui digitum cooperuit panno subtili, ut tangeret vulnus: sic filius dei panno nostri corporis inuoluit digitū suæ potentie, ut delicatius tangeret nra vulnera. Lauit vulnera nostra aqua lateris sui: lauit plagas eorū. Act. 16. Adhibuit emplastrum suæ mortis. Ratio est, quia in emplastro inuoluuntur herbe, & species aromaticæ. Sic in morte Christi cōiunguntur diuinitas, sapiētia bonitas: nā oīa tradidit ei deus in manus suas. s. deitatem & omnem virtutē. Crastina die applicabitur emplastrū peccatoribus: & oīa vulnera peccatorū sanabuntur: quia virtus de illo exibat, & sanabat oēs. ¶ Secūdo, passione Christi lauatur & mundatur cor nrm, quasi tēplū pollutū: nā miscet aqua cineribus, & potifex aqua ista aspergit tēplū pollutū, & illud mūdat. Cor 3. Tēplū sanctū, quod estis vos, & homo polluitur per peccatum: si cut tēplū polluitur per sepulturam heretici, vel excōicati. Sed nota, quod tēplū polluitur per sepulturā heretici, vel excōmunicati: si tamen transeat per templum, absque eo quod sepeliatur, non polluitur tēplū. Ex quo elicitur doctrina, quod per solū consensum peccati mortalis polluitur cor: nam licet tentationes transeant, & motus primi, & secundi, non polluitur cor.

Luc. 6.

Ratio est, quia peccatum non sepelitur, neque absconditur in corde per consensum.

Tertio, sanguis Christi emundat conscientias nostras: sicut balsamum curat à vermibus, si recipiatur in vase mundo & solido: nam balsamum est penetratiuum, sicut oleum, & si ponitur in vase poroso, effluit: sic sanguis Christi si recipiatur in corde habente peccata venialia, effluit sanguis Christi: quia venialia remittunt feruorem charitatis. Vnde cor ad recipiendum sanguinem Christi, debet esse quasi vas auri solidum, & sanguis Christi comparatur balsamo, non solum quia mundat conscientias nostras, sed etiam quia extrahitur ab arbore, quæ scinditur & percutitur: & sic extrahitur succus. Christus est tanquàm arbor ferens balsamum: & sic fuit percussus in toto corpore, & vulneratus in quinque partibus corporis, & effluit sanguis præciosissimus: qui receptus in corde, & seruatus per deuotionem, mundabit conscientiam aqua gratiæ, & perfectissime aqua gloriæ: ad quam nos perducatur.

*Sermoprimum in cœna domini, sermo de euangelio
& de sacramento. Thema. Scitis quid
fecerim vobis. Ioan. 13.*

SALVATIO.

Conceptio Mariæ qua concepit Christum, & hostia assimilantur: quia venter Mariæ intactus, & venter hostiæ ex pane azimo sine fermento. Maria verbis concepit Christum, dicens. Ecce ancilla dñi: fiat mihi secundum verbum tuum. Et Christus cõsecratur, dicente sacerdote: Hec est em corpus meum. Maria interrogauit, Quo fiet istud? de sacramento interrogauerunt Iudæi, quomodo potest hic nobis dare carnem suam ad manducandum? Ad intelligendum mysterium incarnationis, virtus altissima in obumbravit Mariam. Oremus, vt ad intelligendum hoc sacramentum, virtus Mariæ obumbret nos gratia sua: per qua dicamus, Ave. Duo dicemus circa sacramentum eucharistiæ, primum institutionem illius: secundum, ad quid est institutum. De primo. Tres summas perfectiones dicit beatus Ioan. Christum habere, quæ sunt pernecessariæ ad institutionem huius sacramenti: singulariter apparent in ipso sacramento, scilicet omnipotentia, & infinita sapientia, & infinita bonitas. Philosophi de tribus mirati sunt in vniuerso. scilicet de magnis rebus: vt de Cete grandi: de rebus

de rebus in solitis: vt de eclipſi vniuerſali ſicut cōtigit in morte Chriſti, de qua admiratus Dionyſius dicit, aut Deus natura patitur, aut tota machina deſtruitur, aut de rebus incognitis, vt de ſerpentibus, vulneribus, piſcibus, &c. Sed potius admirari debemus omnipotentiam Dei in creatione mundi, & ſapientiam in gubernatione mundi, & bonitatem in miraculis, ſed has perfectiones in ſacramento oſtendit Deus. Vnde poſſumus dicere illud Eccle. 96. In noua ſigna immuta mirabilia. Nam ſigna & mirabilia in veteri teſtamento facta, ſunt vmbra mirabilium, quæ facit Deus in ſacramento. Vnde in Pſa. Mementote magnalia, quæ fecit in Aegypto, Mirabilia in terra Cham, Terribilia in mari rubro: nam Chriſtus veniēs in mundum, in incarnatione & natiuitate multa mirabilia fecit in terra Cham, multa mirabilia operatus eſt, conuerſando docendo. Terribilia in mari rubro, ſcilicet in paſſione: Nam tenebræ factæ ſunt: Petræ ſciſæ ſunt, &c. Sic ſummam omnium poſuit in ſacramento.

¶ Ideo Pſal. dicit, Memoriam fecit mirabilium ſuorum: eſcam dedit timentibus ſe. Nam iſtud ſacramentum eſt memoriale incarnationis, vitæ & mortis Chriſti: Et miſſa non eſt aliud, quam memoria ſiue remēbrança paſſionis Ieſu Chriſti, & ſic in hoc ſacramento relucent potentia, ſapientia, diuina, bonitas ſumma, & iuſtitia diuina. Qua de cauſa beatus Euangelista in proœmio huius euangelij facit mētionē de potētē Chriſti, & de eius ſcientia & bonitate. Omnipotentia Chriſti notatur, cum dicit, quia omnia tradidit ei Deus in manus ſuas, & in hac poteſtate fundat Scotus poſſibilitatem ſacramenti: quia Chriſtus habet omnes creaturas in manu ſua, vt faciat de eis ſecundum beneplacitum ſuum: & ſic quælibet creatura eſt in potentia obedientiali, vt poſſit anihilarī à Deo, & de nouo creari. Et ſic panis materialis eſt in manu Chriſti, & corpus ſuum ſimiliter. Ideo poteſt facere de eis ad libitum ſuum. Et ſic potuit tranſubſtantiare panem in corpus ſuum. Ratio eſt, quia omnia tradidit ei Deus in manus ſuas: cœlum & terram, & omnia quæ in eis ſunt. Hęc potentia obedientialis notatur in virga Moyſi: nam interrogāte Deo Moſem, quid habes in manu tua? Reſpondit, virgam. Et ſtatim cōuerſa eſt in ſerpentem, & præcipiente Deo, Accipe caudam eius: ſubito

Pſal. 05

Pſal. 110

Exo. 4.

conuersa est in virgā: vt significaret Deus potētīā obedientialem creaturæ, quia nec est hoc, nec illud: sed omne illud, quod procedit de ore Dei. i. de voluntate dei. Qm̄ oīa quæcunq; voluit, fecit, siue in cœlo siue in terra: & pōt annihilare, siue mutare substantias oīm creaturarum. Vnde beat. Ambro. dicit, Qui potest creare res potest & mutare. Hæc etiā mutatio rerū per experiētīā patet in natura: nam semē seminātū in terra virtute solis & terræ cōuertitur in herbā, & spicā, similiter aqua in vite conuertitur in vinum: & sic transubstātiatio panis in corpus Christi faciliter fit: quia pater omnia tradidit in manū Christi. ¶ Secundo supponit in proœmio beat. Ioannes Scientiam infinitam Christi in tribus, primo, quia dicit, Sciens Iesus, quia venit hora eius, nam scientiā futurorū nullus potest scire, nisi solus Deus. Vnde Esaias dicit: Anunciate quæ futura sunt, & dicemus quia dii estis vos. Secundum manifestans scientiam Christi, est, quia scit, quia à Deo exiuit per æternam generationē: & per carnis assumptionē vidit, se concipi in vētre virginis: & vidit, se nasci ex virginē incorrupta. Sed nullus nisi deus, aut per reuelationē scit sciētia euidenti. Vnde natus est, & quomodo nat⁹ est, quia nullus vidit se nasci, & quomodo natus est. Vnde Christus dixit, vos nescitis, vnde sitis: Sed ego scio vnde sum, & vnde venio, scilicet sciētia diuina, & quia Deus est: scit scientia beata, quia omnia videt in essentia diuina: & scientia prophetica, siue per reuelationem. Ex tertio verbo patet scientia infinita Christi: quia ad Deum vadit in corpore glorificato, & anima: quod null⁹ homo scire potest, q̄ per mortem vadit ad Deum, vt fruatur beatitudine statim post mortem: quia nemo scit, vtrū odio, vel amore dignus sit, quia licet de præsentī possit secūdem probabilitatem sciri q̄ sit in gratia, faciēdo quod in se est: tñ an moriturus erit in gratia vel in peccato, nulla via scire potest, & sic nec potest sciri, an ibit ad Deum, & fruatur beatitudine: an ibit ad infernū, & punietur in æternū, & sic ad solam scientiam infinitam Christi pertinet scire quod ad Deum vadit per carnis glorificationem: & à Deo exiuit, per carnis assumptionem. Etiā scientia infinita requiritur ad instituentum sacramentum. Vnde interrogabant Iudæi. Quō potest hic nobis dare carnē suam ad manducandum. Difficultas oritur ex duobus, scilicet ex magnitudine

gnitudine corporis Christi præparat^o. i. guisado, vt cibus, non possit ab vno comedi, nisi haberet stomachum leonis. Secundo, ex qualitate cibi: quia licet cibus parua quantitate, crudus tū nullo modo possit comedi, sed causaret horrore. Ergo requiritur scientia infinita, ad inueniendū modum, quo corpus Chri daretur in cibum, & istum modum ponit Euangelista dicens, Et cœna facta, surgit à cœna, & deposuit vestimenta & accepit lintheum. Totū hoc exponitur allegorice de sacramento. Cœna facta, id est præparata significat præparationē sacramenti in figuris: nam pictores in tabula præparant, & disponunt lineamenta, quæ sunt quasi exēplar imaginis pingendæ: sic Deus in multis figuris præparauit sacramētū. Quid enim fuit conuiuium Abrahæ quod fecit tribus Angelis, & dixit. Lauentur pedes vestri, nisi Christus existens in ostio tabernaculi. i. prope mortē in valle. i. profundissimam humilitatē ostēdens in ablutione pedū. mābre. i. claritatis: quia illa hora clarificatus est Christus ostendēs suā omnipotētīā, sapiētīā, & bonitacē, & clarificauit ecclesiā corpore suo, in feruore dici i. cum dilexisset suos, in finē dilexit eos. Et in innumeris locis scripturæ præparauit Deus hanc cœnam: quos non adduco, ne onerē prædicatores. Surgit à cœna, quod dupliciter intelligi potest: nā si cœna significet appositionē ferculorum, non in mensa principali, sed in abaco: vt inde portētur ad conuiuias: sicut vasa argentea, & aurea, prius ponuntur in præparatorio quàm in mensa principali: & sic multitudo figurarū huius sacramenti, erit multitudo ferculorū, & etiam multitudo vasorum, quæ seruiunt cōiuiijs, & ab ista cœna surgit Christus in hoc sacramēto, tanq̄ relinquens vnbram figurarū: tanq̄ nō curans de lineamentis imaginis: destruens sustentacula, quæ appellantur cimbrias, statuendo edificiū huius sacramenti: si vero cœna sit perceptio huius sacramenti: Tū surgere à cœna est substantiā corporis Christi excedere hoc sacramētū, & hoc tribus modis. Tū localiter: quia licet substantia corporis Christi sit in hoc altari sub accidētibus prioris substantiæ nō tñ concludit eis: sed sic excedit, vt tota sit in cœlo, tota in terra, tota in vna hostia, tota in alia. Tū excedit virtualiter: quia accidētia huius sacramenti non habent nisi virtutem sensibilem, vt immutent corporis visum, olfactum, auditum, gustum, & tactum:

Gen. 18.

sed virtus veri corporis Christi surgit, id est excedit sacramen-
 tum, quia immutat gustum mentis, quia spiritualis est.
 Tum excedit finaliter: quia finis ciborum est, nutrire ani-
 male hominis: finis corporis Christi est, nutrire mentem, nu-
 tritam eleuare in Dei amorem, eleuata mente cum Deo, vitā
 præstare perpetuā. In hoc sacramēto Christus deponit vesti-
 menta sua: quia nō apparet habitus humanitatis eius: quoniā
 vtique caro & corpus eius est. Et panis dimisit vestes suas, sci-
 licet accidentia panis, vt fides locum habeat, & sensus red-
 dantur immunes à deceptione: qui iudicant de accidentibus
 sibi notis. Figura de Esau: qui dimisit vestes, quibus Iacob in-
 dutus est: quia panis dimisit accidentia sua, quibus hoc sacra-
 mentum ornatur. Item linteo se præcinxit: quia accidentibus
 panis quasi vestitur: quia accidentia per se stant, & non adhæ-
 rent corpori Christi. Item peluis est cor humanum. Aqua est
 gratia huius sacramenti, quam continet in se: quia alia sacra-
 menta non continent gratiam, sed illam conferunt ex pacto
 diuino factō cum ecclesia (vt dicit Scot. in. 4. l. Sed solum hoc
 sacramentū continet gratiam, & gloriam. Hęc aqua est quasi
 aqua roris, qui de cœlo descendit, Ideo Exo. 16, dicitur, quōd
 cum Māna descēdebat ros de cœlo: sed & ipsum Manna vir-
 tute solis liquecebat in rorem, Manna ergo cum rore descen-
 dit, & nihilominus in rore liquefcit: quia gratia huius sacramē-
 ti est compunctio gemina lachrimarum, vna pro commissis
 culpis, & est præuia sumptioni sacramenti. quasi irriguū infe-
 rius: Altera consequens sacramentum pro desiderio æternæ
 beatitudinis, quæ lachimarum effusio, dicitur irriguum
 superius. Itaque peluim humani cordis Christus sumptus in
 sacramento replet aqua roris, & gratiæ cœlestis. Iud. 6. Gedeō
 id est Christus expresso vellere carnis suæ in cruce. concham,
 id est cor nostrum rore gratiæ impleuit. Item hoc sacra-
 mento lauātur pedes animæ. Pedes animæ sunt affectus eius, quę
 non locis, sed affectibus mouetur: magis est vbi amat, quā vbi
 animat: vt dicit Ber. Isti sunt affectus animæ, qui aliquando
 maculantur mortali culpa: & tunc non debent lauari corpe-
 ris Christi communionē, sed poenitentia lachimatione. Ali-
 quando maculatur puluere terrenæ cogitationis: ita, vt pecca-
 ta sint venialia, sine quibus vita, præfens non agitur: & talia
 mundat

mundat huius sacramenti gratia. Diuifio veltium Chrifti, & mutatio figuratur in libro Regum. in David, qui mutauit habitum coram Achis, & impingebatur ad ostia ciuitatis, & ferebatur manibus fuis, & fluebant falua per barbã illius. Hanc figuram adaptat beatus Auguft. in quinquagenis. Chrifto inftituenti facramētum in cœna, Achi interpretatur, quomodo eft? Et Iudæi interrogabant de facramento, quomodo po teft hic nobis dare carnem fuam ad manducādum? ferebatur manibus fuis quod: de nullo alio poteft intelligi, ni fi de folo Chrifto, qui fe ipfum tenebat manibus fuis: nã poftquam dixit. Hoc eft corpus meum, erat corpus fuū confecratum in manibus fuis. Impingebatur ad ostia ciuitatis, quia intendeat consecrare corpus & animam, quæ sunt ostia ciuitatis cocleſtis. Collabebatur inter manus eorū: quia fe ipſum in pane confecrauit, & erat inuiſibilis. De fluebant faluæ per barbã, in quo notatur maieſtas & humilitas: maieſtas inſtituendo facramētum. in quo plura accumulauit miracula: humilitas oſtenditur, in ablutione pedum diſcipulorum.

¶ Bonitatem Chrifti oſtendit Euangelifta, dicens: Cum dilexiſſet ſuos, qui erant in mūdo, in finem dilexit eos. de hac dilectione Chrifti. Vide in alio ſermone de cœna domini.

¶ Maximam dilectionem oſtendit Chriftus in hoc facramento: nam amicitia æquat ſuperiores & inferiores: quia inferior aſcendit: & maior deſcendit: & ſic inter æquales erit amicitia. Deus deſcendit in incarnatione factus homo, in circuncifione deſcendit ad formam ſerui: in facramento altaris ſeipſum exinaniuit amplius: quia formam panis accepit. Homo aſcendit ad maximam dignitatem: quia hanc dignitatem cōficiendi facramentum nec conceſſit angelis, nec virgini Mariæ, ſed ſolis ſacerdotibus. Tum oſtendit amorem: quia maximis be neſcijs vim facit voluntati humanæ: vt in amorem Chrifti ſe tota ſubijciat. Nam ſe naſcens dedit ſocium, cōueſcens in edulium, moriens in precium, ſe regnans dat in præmium: linguã dedit tanquam calamum ad docendum nos, vitam quaſi exēplar totius perfectionis. Tum quia amor facit ſocios, id eſt cōpañeros. ¶ In hoc cōuiuio ſacro ſumus ſocij angelorum & beatorum: quia veſcimur eiſdem cibus: nam nos comedimus Chriftum in pane, id eſt empanado illi vident facie ad faciem,

- & uescuntur Christum quasi carnem recentem, id est fresca: nos quia sumus viatores, portamus Christum quasi viaticum id est cibum coctum, & frigidum, pannis inuolutum, id est speciebus panis coopertum: sed beati comedunt & fruuntur, sicuti est. Sumus socij quasi mercatores, qui communicant in mercibus: sed quidam possident merces nudas, ut Genuenses & Florentini: quidem portant eas inuolutas in pannis uillibus, qui dicuntur harpilleras: sic merces nostra est Christus. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te, & Iesum Christum, quæ misisti. Sed beati gaudent mercibus nudis, & nos habemus corpus & sanguinem, deitatem, omnipotentiam, & summam sapientiam inuoluta speciebus sacramentalibus, quasi harpilleras, seu pellibus.
- Ioan. 17. ¶ Tum quia amor transformat, & identificat. Vnde qui adheret Deus vnus spiritus est cum eo. Et Christus dicit oro, ut sint vnū, sicut ego & tu vnū sumus. s. ut sint vnū per amorē. Hanc vnionē per amorē significat sacramentum: Ideo datur in forma panis: tū, quia sicut ex multis granis fit panis: sic fideles vniantur per charitatē in hoc sacramēto. Tū, quia ex cibo & alito & nutrito, fit vnū, sed comedens alterat, & corrūpit cibū: & factū chilo cōuertit in substātiā comedētis, in pceptioe eucharistiæ accidit contrariū: quā Christus cōuertit in se manducantē. Vnde beat. August. cibus sum grandīū nō ego mutabor in te, sed tu mutaberis in me. Ratio est, quia Christus est panis uiuus q̄ de cœlo descendit, & mori non potest, quia Christus iā nō moritur: Ergo duo vnētia sunt incōpāsiabilia, nec simul possunt esse. Ergo necesse est, nos mori: comedam⁹ ergo & moriamur. Vñ dictū est Petro, macta & manduca: sic occidamus pāsiones uiuas, & appetitus prauos, & manducemus corpus Christi, & trāsformabimur per amorē in Christū. Sed prius mastigemus dētibus, discernēdo hunc cibū ab alijs: quia infirmus nō debet comedere de oībus cibis, sed de cibo sano & securo. De nociuo comedat paulisper: temporalia sunt cibū grossi, nō sunt hoīes saturādi illis: sed necessaria ad sustētationē vitæ sumere debent, sed cibus iste est sanus & securus: quia secūdū regulā medicinæ ordinatus. Vñ Paulus, Misit filiū suū factū sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret. i. sanaret c̄gritudines spirituales. Debet digeri calore stomachi. amo-
- re &

re & charitate. Ideo agnus non erat comedendus crudus, nec
 coctus, sed assus igne. In cibo crudo non inuenitur sapor: propter
 quod non consulitur peccatori cito post confessionem communica-
 re, propter mentis hebetudinem: & ista hebetudo tollitur per me-
 moriam beneficiorum dei. i. Re. 2. De sacerdote heli, qui volebat quod
 pueri acciperent carnem, non coctam, sed crudam: & mortui sunt
 in bello, & pater qui eos non corripuit iterum. Neque coctum aqua in olla
 bullienti licet non sint nisi tres fabae, semper ascendunt super-
 rius, ita, quod videtur potus totus plenus: feruor communicantium non
 debet esse, sicut potus bulliens, qui habet vacuitatem: sed debet esse
 sicut cibus assus igne, qui tamen habet de calore, quantum praeterdit: &
 e contra. 2. Paral. 1. Assauerunt phasa super ignem. In Epate fit ter-
 tia digestio, in qua separatur mundum ab immundo. Et sic praebat
 seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat.
 Cibus corporalis saepe nocet comedenti, si sit nimius, vel noci-
 uus, apprehendit hominem, sicut hamus piscem: qui si effugit hamum, tamen
 manet percussus: sic homines saepe leduntur cibo corporali: sed iste
 cibus sanat omnem aegritudinem. ps. Misit verbum suum, & sanauit eos
 Quarta digestio fit in venis, mediante qua nutritur, & augmen-
 tatur homo, sic debet incorporari corpus Christi per venas. i.
 memoria, intellectum & voluntatem: & sic crescit homo interior
 in virum perfectum. Vnde in scriptura dicitur, Sanctificami-
 ni hodie, & cras comedetis carnes: non carnes quae impingunt
 cutem, sed spirituales carnes. s. agni immaculati, qui impingunt
 mentem. Sed dicit aliquis: quod conuenientia sanctificationis nostrae
 ad carnem Christi sufficit, quia caro Christi sancta sanctificabit me.
 Nota, quod est differentia huius cibi, ad ea, quae cibantur: quia in alijs ci-
 bus quaecumque cibis conuertitur in cibatum: oportet quod cibus
 sit congruus cibato: quia ordinatur ad illum, qui cibatur: sed in hoc
 cibato ordinatur ad cibum: ideo debet habere conuenientiam cum
 cibo, & habere conditiones cibi: & non e contra, sanctificami-
 ni ergo, quia cras comedetis carnes, in quas conuertimini. Ma-
 nifestum est autem, quod nihil potest conuerti, nisi ipsum mutetur in
 propria dispositione, quam habet de se, ad dispositionem, in quam
 debet conuerti. Ideo caro bouis non conuertitur in carnem hominis,
 nisi quia definit esse bouina, & fit humana per virtutem
 nutritiuae, quae est in homine. Nos ergo debemus con-
 uerti in cibum sacramentalem, quem accepturi sumus:
 & debe-

Exo. 12.

Psa. 166

Exo. 12.

Nu. 14.

& debemus habere ipsam formam, & conditionem cibi, quæ est sanctitas: oportet ergo, nos disponi per formam consimilem sanctitatis, ad hoc quod nutriamur, & crescamus in meritis. Non est melior dispositio ad sanctitatem, quam sanctificatio. Ideo dicit, Sanctificamini, & cras comedetis carnes. Et hæc in nobis passiuè est, per dispositionem quæ actiuè introducit à gratia: seu à nutritiua quæ est in Christo: quæ causat in nobis sanctitatem. Ideo primo inducitur nobis ista præparatio, dicens: Sanctificamini, id est disponite vos, sic, vt sancti efficiamini. Secundo quia nescit tarda molimina spiritus sancti gratia, excluditur dilatio, dicens: Sanctificamini hodie, & statim subiungitur ratio: quia cras comedetis carnes, id est comedetis corpus sanctissimū Christi: quod habet carnem & sanguinem, quod est nobis viaticum ad eūdem in gloriam: quā idem Christus Iesus nobis cōcedat. Alios sermones, Deo dante, scribemus de eucharistia in festo corporis Christi.

Sermo de Passione domini. Thema. Sic Deus dilexit mundum vt suum vnigenitum daret. Ioannis. 4.

SALVATIO.

Maria amplius dilexit Christū, quia filius Dei est, quā quia filius est. siquidem virtutes Mariæ fuerunt heroicæ: id est quasi diuinæ, maxime charitas. Ex quo exultauit spiritus eius in Deo salutari suo. Amplius dilexit diuinam substantiam, quā humanam. Ex quo sequitur, quod sic Maria dilexit mundum, vt suum vnigenitum daret pro nobis, propter suam charitatem perfectissimam. Nec enim olim Abraham tanta fide & charitate obtulit filium suū Ysaac, sicut Maria. Nec illa mulier euangelica quæ tantum laudatur, quæ misit duo minuta in gazophilatium, tantā charitatem habuit, sicut Maria. Nec illa mater septem filiorum quorum vnum ipsa mater inter brachia trahens ad ignem, & inter brachia spirauit, non obtulit illum tanto amore ad mortem: quanto Maria filium suum ad crucem. Vnde quidam sanctus dicit, quod si nullus

si nullus alius fuisset, qui poneret Christum in cruce, ipsa pos-
 suisset. Vnde duobus amoribus, quasi duobus gladijs transfi-
 gebatur, scilicet amore redemptionis generis humani, & amo-
 re filij, & sic non minuitur dolor eius, sed potius augetur com-
 passio: sicut pater dans cauteriū filio vnico suo, magis dolet,
 quàm in seipso. Vnde Bernard. Si adesses ad illud spectaculū
 crucis, vidisses duo altaria: alterū crucis, vbi moritur Christus
 crucifixus: alterum cor virginis preciosius, vbi sacrificatur &
 offertur virginis anima. Cuius dolor fuit nimius & maximā
 habuit cōpassiōem de morte filij sui. Maiorem compassiōem
 habuit, quàm mater quæ noluit, filiū eius scindi in duas par-
 tes corā Salomone, antequā scinderetur, sensit ictum gladij,
 & animam virginis doloris gladius pertransiuit. Magis com-
 passa est de filio suo, quàm Agar, quæ proiecit puerum subter
 vnam arborem ne videret eum morientem siti: sed vidit filiū
 suum morientem in arbore crucis, & sitientem, & non potuit
 illi dare potū. Magis cōpassa est de morte filij, quàm mater Moy-
 si quæ proiecit filium suum in ripa: cui tamen auxiliata est filia
 Pharaonis, & dedit eum nutriendum matri suæ: sed virgo Ma-
 ria vidit filium suum submergi fluctibus dolorum: & quod
 aquæ intrauerunt vsque ad animam eius, & ei non potuit au-
 xilium præbere. Hæc compassio virginis ex multis procedebat.
 Tum quia mulier: nā mulier dicitur molicie, mutata. o.
 in. u. & sic mulieres sequebantur lamētantes Christum, quā-
 tum magis virgo lamentata est vnicum filium. De viris non
 legi, aliquem fuisse præter Petrum, qui fleuit propter pecca-
 tum. Cum ergo nos pluries offenderimus Deum, pluries de-
 bemus plorare peccata nostra, & domini passionē. Tum quia
 magis dilexit filium suum, quam aliqua alia mater, imò plus-
 quam omnes creaturæ tam angelicæ, quàm humanæ. Vnde
 in Cant. Dicite dilecto, quia amore langueo. Tum quia erat
 vnica matri suæ. Cum ipsa fuit præsens corpore & anima
 multis tormentis, & doloribus Christi: & obiecta quanto
 propinquiora tanto fortius mouēt. Tum quia fuerunt fratres
 in armis. & sic dolores fuerūt cōmunes filio & matri: & sic di-
 cit beatus Hieronym. Quot fuerunt vulnera in corpore Chri-
 sti, tot dolores fuerunt in corde virginis: & quot clauī vulne-
 rantes, & perforantes: quot ictus percutientes, & carnem rum-
 pentes:

3. Reg. 3.
Gen. 16.

Exo. 14.

Cant. 2.

3. Reg.

pentis: tot sagittæ fuerūt in corde virginis. Tum quia totam substantiam dedit filio sine patre, & virtus vnica est fortior: ergo amor fortior. Tum quia in nullo potuit succurrere, vel in aliquo adiuuare: consolantur m̄ses, quando possunt adiuuare filios suos in tribulatione, & in infirmitate saltē in articulo mortis, sed necēssissima virgo in nullo potuit filiū suū adiuuare: nam videbat eum vulneribus plenū, & vulnera nō poterat alligare: videbat corpus sanguine conspersum, & irrigatum, lintheo non poterat mūdare. videbat caput spinis perforatū: & cervical non poterat illi dare, nec super genua sua eum sustentare. Audiebat clamantem, sitio, & potum non poterat illi dare. Videbat expirare: & non poterat eum amplexari, nec de osculari. Ideo dicitur de ea, Magna est velut mare contristit tua, & illud Dan. Angustiæ vndique sunt mihi. Ergo iustissimum est, vt virgini compatiatur, & filio, & vt compatiatur, petamus gratiam, dicentes. Ave.

Tre. 2.

Dan. 1.

Exo. 38.

¶ Introductio Passionis.

¶ Præcepit Deus in Exo. Fac tibi secundū exemplar, quod in mōte monstratū est. In operibus insignibus, & summis ponuntur exemplaria siue patrones, ad quorū similitudinē formantur, vt in imaginibus pietis: in palatijs ædificandis, in superposit opus cōpletū formantur imagines, & statux artificū suspenduntur, vel sculpuntur in locis publicis, vt memoria eorum sit perpetua. Similiter sculpuntur statux victorum, & eorum qui fecerunt opera heroica, vt victorias insignes. His causis Deus noster voluit æstimare, & ponderare, & appreciare valorem passionis filii sui. ¶ Primo, vt aspiciamus exemplar. Vnde hoc opus mirabile sumptum est, ex quo eliciemus excellentiam operis. Exemplar est amor diuinus, cui conformis fuit passio Christi. Nam sic deus dilexit mundum de & hoc exemplari, & conformitate passionis, ad illud in processu sermonis videbimus. ¶ Secundo, voluit extollere: Christi passionem, tanquam opus summum, & nunq̄ aliud simile huic esse factum. Nā licet creatio mūdi sit opus excelsum soli Deo cōueniens, solo verbo factum est: quia ipse dixit, & facta sunt reparatio tñ mūdi multo labore, & multis sumptibus Chri facta est. Ois creatura, vt dicit Pau. Ingemiscebat, expectans reparationē per Chri passionē fiendā. Nā debebat renouare mundum, seu

adro. 8.

dum, seu ecclesiam: nam mystice terra, id est humanitas Christi erat inanis, & vacua, exhausto sanguine, quo consumpto exiit aqua: & tenebrę erant super eum: quia nõ erat ei aspectus neq; decor. tunc dixit, Fiat lux. i. fides latronis, cū dixit, Memento mei dum veneris in regnum tuū. Et produxit lucē in Longino, dicente. Vere filius dei erat iste. vere tenebrę Tunc tēporis erant in ecclesia: quia fideles, amissa fide fugerunt, relicto solo Christo, & sic tenebrę erāt in Aegypto, sed in terra Gessem. i. in virgine gloriosa erat lux. i. fides, in sola illa remansit. Et sic fecit firmamētū in medio aquarū. i. baptismū in medio populorū: quo diuiduntur aquę ab aq̄s. i. pp̄i infideles à Christianis. Infideles significant per aquas inferiores, q̄ ad ima descendūt: & fideles p̄ aquas superiores: q̄a q̄ sursum sunt, q̄runt. Fecit vt terra. i. ecclesia, q̄ fuit terra attrita persecutionibus tyrannorū, perfidia hereticorū, & hypocrisis malorū Christianorū, p̄ducatur herbā virētē in Ap̄lis, & lignū pomiferū in virginibus & cōfessoribus. Fecit duo luminaria, luminare maius papā, luminare minus Imperatorē. Fecit aues cœli, & aīalia. s. status cōtēplationis, & actionis, fecit sexta die hominē, Cui inspirauit spiraculū vitę. i. misit spiritū sanctū, & viuificauit per grām p̄ctōres. Et vltimo p̄parauit gloriam, in qua requiescunt sancti. Ideo dixit, Vado vobis parare locum, ad reedificandum mundū. Secundū Ber. Christus dixit mira, & pertulit dura verba, & sustinuit duriora verbera. Ergo hoc opus excedit oīa opera Dei. Ideo dixit Deus, p̄nitent me fecisse hominē. i. p̄nitentiam agam ad reparandū hoīem: & sic p̄pter excellentiā operis, fecit Deus multas statuas, à p̄cipio mūdi, vsq; ad finē, Quid em̄ est sopor in Adā, nisi mors Christi, & delatere dormientis. i. Christi moriētis Eua. i. ecclesia fuit firmata. Ideo primus hō de terra terrenus, secundus Adā de cœlo celestis. qd̄ Abel occisus à fratre Chaim, nisi Ch̄s mortu⁹ à pp̄lo Iudeorū. Quid Noe inebriat⁹ vino, iacēs nud⁹ in tabernaculo, nisi figura Ch̄i q̄ amore redēptiōis hūanę est inebriat⁹, & crucifixus est. Nud⁹ in tabernaculo crucis. Quid imolatio Ysaac in monte: nisi crucifixio in monte Caluarīa? quę est p̄da, quam desiderabat Ysaac nisi Christus: ad p̄dam ascendisti fili mi, & quid fragantia vestimentorum, nisi sentire virtutes Christi, & odorem virtutum ministrorum eius?

Vnde

Gen. 6.

Gen. 2.

Gen. 4.

Gen. 9.

Gen. 22.

Gc. 48.

- Vnde odor filii mei quid scala Iacob, cui inixus erat Dominus nisi crux Christi, in qua crucifixus est Christus, quid enim serpens Moyfi in veſte: nisi Christus in cruce crucifixus? Quid illa sacrificia figurabāt, nisi passionem & mortem Christi? qd illa vaca ruffa, cuius cinis, & stercora cremabantur extra ca-
- Nu. 12. ſtra, nisi corpus Christi? in caluario mortuum: & sanguis effu-
- Lu. vlti. ſus. Quid sacerdos, portans clauem sup humerū, & ita intrās in ſancta ſanctorum, nisi quia oportebat Christum pati, & ita intrare in gloriam ſuam? quid tintinabula in veſte ſacerdotis ſonātia, nisi miracula Christi facta in morte eius? Et malo grana-
 nata, nisi membra Christi rubricata? Vnde in Cant. Dilectus
 Can. 4. meus quasi fragmen mali punici. Quid mors filiae Iethe, nisi
 Iud. ii. mors Christi, vt dicit Hugo de. S. Victore. Quid Dominus vi-
 Eſa. 6. ſus ab Eſa. Sup ſoliū excelsū & eleuatū, nisi Christus in
 cruce exaltatus? Quid murus & ante murale, nisi humanitas
 Christi, quę ſuſtinuit in numeros ictus in passione ſua? Quid
 fluuius qui tranſmeari non poterat, nisi paſſio Christi, quę
 diuerſimode ſentitur ſecundum diuerſas diſpoſitiones medi-
 tantium? Quid liber ſcriptus intus, & foris ſeptem ſigillis ſi-
 gnatus, nisi Christus intus Deus abſconditus, homo foris? cu-
 ius perfectiones ſunt ſignatę, ſcilicet potētia infirmitate, gau-
 dium triſtitia, ſapientia apparentia ignorantia, maietas vili-
 pendio, impaſſibilitas flagellis, innocentia condemnatione,
 diuitia paupertate, vita morte: omnes iſtas ſtatuas & figuras,
 & plures alias fecit Deus ad perpetuā memoriam huius paſ-
 ſionis. Vnde in libro Iudi. apparuit Angelus in galgalis, di-
 cens. Eduxi vos de terra Aegypti: & vocatus eſt locus ille, lo-
 cus ſilentium. Mementote ergo diei qua educti eſtis de Ae-
 gypto: ſentite ergo amorem, quo Deus dilexit mundum, vt
 ſuum vnigenitum daret.

¶ Totus proceſſus ſermonis conſumetur in decla-
 ratione thematis, & ſeparatione filij à matre, & pon-
 deratione. Ecce homo.

¶ Pro quo nota, quòd quærunt ſancti, an hoc ſupremum do-
 num Dei, quo dedit nobis deus vnigenitū ſuū fuerit gratuitū
 ſcilicet emptum aliquibus meritis. Reſpōdent quidam, quòd
 fuerit mere gratuitum propter hoc, quòd euangelium dicit.
 Sic Deus dilexit mundum, vt ſuum vnigenitum daret, quasi
 ſolam

solam causam huius doni assignans dilectionē, & non aliam causam, similiter Paul. dicit, Non ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit. Alij dicunt, quòd aliqua causa fuit .s. merita sanctorū præuisa, maxime Mariæ matris dei: sed maxime merita passionis Christi. Vnde beatus Paulus, per quem oīa & in quo oīa, & propter quem omnia. Super quæ verba dicit vnus Doctor quòd valor humanitatis Christi fuit tãti precii, quòd si Deus ab initio non decreuisset nisi creare hominē Christū tñ propter illum creasset oīa.

Ad Ti. 3

¶ Causam ergo huius doni quidam assignant merita sanctorum & maxime humanitatis Christi, secundum quòd homo sed cōmuniter tenetur, vt dixi, quòd est merū donum. Ruperus alia via procedit. li. 6. c. 30. cum sequenti. dicit sic. Sicut ab eterno nunquā fuit in Deo iustitia sinæ mīa: sic nec mīa sine iustitia. psal. 100. mīam & iustitiam contabo tibi Domine & 88. mīa & veritas præcedent faciem tuam. Nunq̄ conuenit Deo facere iustitiam sine mīa neq; misericordiam sine iustitia Vnde Iob. 33. omnipotens Deus: audi desiderium meū, & tribue mihi auditorem, qui equitatem proponat contra me, vt iudicium meum perueniat ad victoriam. Hec ille ex quo sequitur quòd nunquam est misericordia sine iustitia, nequæ iustitia sine misericordia: quia loquitur de peccato, originali In qua ergo iustitia & quibus meritis dedit deus vnigenitum suum? nunquit meritis de condigno, vt tantum valeant sicut donum? absit: sic enim nullus meruit: & sic intelligitur illud Pauli. Non ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos: sed certe fundatur in aliquibus meritis iustitiæ.

Ad Ti. 1

¶ Quia sicut vidua sareptana cōiurata ab helia vt daret illi mā ducare, respondit, viuit Dominus, quia nō habeo ancilla tua in domo mea, nisi modicum olei, quo vngar &: quantum pugillus capere potest farine in lechito! en colligo duo ligna, vt faciam inde panem pro me & filio meo, & comedam & moriamur & tñ quantumcunque vidua erat paupercula, dicit ad eam Helias, vade in domum tuam, & primum fac mihi inde subcinericium panem, vt comedam ex eo: quia quamtū cūque nostra merita sunt modici valoris: tamē aliquam iustitiam habēt coram Deo: ex quo ex illis quasi ex pane subcine-

3. Ref. 17

Gen. 22. ritio, & insipido, comedere cupit. Sed tūc q̄teritur à predicto doctore: quæ sunt merita iustitiæ nostræ? Respondet quòd meritum Abrahamæ patris Isaac, & pater fidei nostræ & multarū gentium in domino credentium: qui ex fide dilectione & spē tradidit vnigenitum suum in mortē, sit iustitia nostrā & causa licet non valoris æqualis, vt Deus vnigenitum suum daret. lege historiam, & vide quantis circumstantiis exaltat Moses obsequium illud.

¶ Primo, ad vulnerandum cor Abraham dicit, accipe tu non alter: quia si pius pater auertit faciem suam a tormento filij maxime mortis: tu non auertas, sed tu ipse fac impresentia tua. se cūdo dicit filiū nō seruū nō amicū nō extraneū in quo torquetur magis pater, quā in seipso. Vnde noluit lex ciuili vt filius inficiēs delictū corā patre torqueretur, Tertio dicit. q. d. licet natura inclinet patrem ad diligendū filiū quia raro odit aliquē: dete tamen scio, valde diligis filium tuum. q. datum tibi à Deo, nō

Adg. 4. secundum carnem sed secundum spiritum repromissum: quæ secundum Paulum sunt per allegoriam dicta: ex patre sene & matre sterili, cui desierant fieri muliebria conceptus fuerat. ¶ Quarto dicit vnigenitū quasi dicat scio quia non habes aliū legitimū, nec habere potes: & quia in hoc vnigenito promisso tibi benedictionem omnium gentium, contuli.

¶ Quinto dicit Isaac, vt non putes quia dico tibi de Isinaele notho. i. bastardo, vt amplius doleas de eo, quòd volo tibi dicere & mandare. Quid dñe vis mādare? sacrificia mihi super vnū montium &c. & pater sine petitione temporis ad deliberādū sine contradictione, absq; eo quòd diceret, recordare domine quòd promisisti mihi generationem ex illo, & benedictionē in illo, & Christum futurum ex illo: sed statim sine mora onerat filium lignis & igne: ipse verò portat gladiū manibus suis quia in morte Christi pater habet potestātē qui tradidit illū & cōdemnat ad mortē filius. q. ligna sacrificij spūs Sūs ignē charitatis, quo ardet in ara crucis torridus. Hęc ergo fides Abrahamæ fuit aliqualis iustitia: propter quā sicut ille tradidit filium suū sic deus dilexit mūdū, vt suū vnigenitū daret hoc est, q̄ Pau. dicit credit Abraham Deo & reputatū est adiustitiā

¶ Sic Deus dilexit mūdū, vt filiū suū vnigenitū daret vt oīs q̄ credit in eū, nō pereat sed habeat vitā æternā. Non enim misit

Deus

Deus filium suum vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum. Vide in his verbis quantas excellentias diuini amoris ponit Christus.

¶ Et primo nota q̄ hæc verba processerūt sicut prunæ ardētes de altari dei: q̄ altare fuit certe aīa Christi. In cuius figurā olī sacerdos sumebat p̄ seipsū carbones ex altari, ad adolendū in cēssū. Primo ergo dicit, sic deus si dixisset Christ⁹, q̄ dilixisset me rex, hoc multū estimarē: si angelus, amplius: si virgo Maria amplius estimarē: quid si deus? hoc tāq̄ maximū donū hñdū est: maxime q̄ amor dei est causa bonitatis totius creaturæ valde enim differūt amor dei & amor noster nos enim q̄do amamus aliquā rē, quærim⁹ in re bonitatē, p̄pter quā moueamur ad amandū illā: amor dei nō sic, sed primo causat bonitatē in te. In cuius figura: ferculū fecit sibi rex Salomon de lignis libani: colūnas eius fecit argenteas, accessum purpureum. reclinatoriū aureum media charitate constravit propter filias Ierusalem: Nō sine mysterio dicit quōd quelibet creatura est ferculum siue lectica o andas. in qua deus ambulat in nobis huc atque illuc licet deus sit immutabilis: nulla tamen virtus fecit illū quiescere & dormire, nisi sola charitas, quæ fecit illum dormire & quiescere in lecto crucis. Bene ergo dicitur sic deus dilexit mūdū. Secunda circumstantia: quia dicit mūdū, in quo notatur generalitas amoris diuini: quia nō placet deo solū diligere vnā creaturā sed totū mūdū: vt nulla creatura sit expers dilectionis diuinæ. Vnde nota, q̄ non solum homo sed oīs creatura reffloruit suo modo & renouata est in passione & resurrectione domini: quia remāsit libera à corruptione & maledictione quæ p̄pter peccatū corrupta est, & hoc est q̄ dicit beatus Pau. Ro. 9. oīs creatura ingemiscit parturit vsq; adhuc. ipsa liberetur à seruitute corruptionis in libertatē gloriæ filiorum Dei, quādo pater diligit vnū filiū plus quā aliū causat discordias inter illos: vt patet in filiis Iacob: qui ex quo dilexit māgis Ioseph, quam alios, causatū est iurgiū, & discordia inter illos: & sic contingit hodie inter patres qui meliorant aliquē filiū in tertio & quinto. Deus noster æqualiter, dilexit totum mundum. Gaudeant ergo pauperes, infirmi & de vili genere: quia æqualiter amantur à Deo secundum illud Petri in sua canonica, quia non est personarum acceptor Deus.

Can. 3.

1. P. 1. Tertia excellentia est, quia dilexit: quia dilectio Dei est tantę excellentiæ, quòd si Deus dedisset nobis omnia bona, et non dilectionē parū valeret: & si dedisset nobis amorem sine aliquo alio, esset multi valoris: in tantum, quòd non possumus attingere, nequē intelligere, quāti valoris sit amor diuinus: nisi si consideremus quòd tantum æstimat Deus nostrum amorem: quia cum solo illo satisfacimus illi de omnibus beneficiis nobis ab illo collatis: vt patet in beato Petro, quando voluit illum facere principem. Apostolorum. & relinquere illum loco sui: quęsiuit ab eo, Petre amas me? ex quo ergo Deus tantū æstimauit amorem nostrum, licet sit modicus. Ex hoc perperdere poteris excellentiā amoris Diuini ad nos: cū sit infinitus.
- Ioh: 21. ¶ Quarta circumstantia amoris diuini est, excellentia doni, vt vnigenitum daret, certe quantūcūque minimum donū nobis datum a Deo, multum esset estimandum: sicut minimum donum datum à rege, pauper homo multum estimaret. Sed quia amor Dei nostri ad nos est maximus, maximum donum nobis dedit scilicet vnigenitum filium suum. Dicit Ber. certe si habuisset plures filios maiestas tua, non esset tantum donū fidedisses vnū, quia amor diuinus in plures filios, non esset tantus & si iste filius non fuisset adeo tuus quòd non fuisset eiusdem substantiæ & essentiæ tecum, nõ esset tantum æstimandum donum: Tum si filius non esset adeò dilectus tibi, quòd toties in euangelio dicis. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, non esset tantum estimandum, quòd si habuisses alium heredem præter istum vnigenitum tuum quem dedisti nobis, quem constituisti heredem vniuersorum non esset tantum estimandum. O excellentia doni excellentissimi vt suum vnigenitum daret, filium vnicum dilectum, heredem vniuersorū, per quem fecit & secula. Signum & indicium certum est quia ex quo dedit nobis heredem, dabit etiam nobis hereditatem. Apostolus dicit ex quo filium heredē nobis dedit: quomodo cum illo non omnia nobis donabit? certe datio heredis spem nobis concedit habendi hereditatē & ex quo habemus Dominum, spem certam habemus habendi dominum Bene ergo vt vnigenitum suum daret.
- Mat. 17. ¶ Quinta circumstantia, est effectus, ad quem nobis dedit illū scilicet moriendi pro nobis: non ad ostendendum illū tantū nobis

nobis, quod fuisset magna merces: quam magno desiderio desiderabat, dicens. Ostende nobis domine faciem tuam & salui erimus. Non tantum ad visitandum nos, sicut olim Iacob misit filium suum Ioseph, ad visitandum fratres suos: sed totaliter Deus eum nobis dedit quasi dicat Accipite eum vos & pro vestris necessitatibus: ut in omnibus vobis frateretur: quia licet filius meus semper mihi vnitus, & etiam vnicus matri teneri me ab ea dilectus sit consentiam in morte eius, quia quodam modo diligo vos, plusquam illum: postquam ut eruaam vos do illum in pretium.

¶ Sexta circumstantia, finis, propter quem dedit nobis illum. scilicet ut saluetur mundus per eum: ut omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam aeternam.

¶ Sed pondera amorem, quo filius dilexit mundum, & seipsum tradidit pro inimicis suis. Erat ut David, de quo. i. libro re. 24. q. in vultu & verbis, & operibus erat tam diligibilis inimicis suis: quod Saul inimicum suum placavit in modo captiuum amoris sui fecit. Ita perfectissime Christus amavit suos inimicos quod quanto magis eum odiebant tanto illos magis diligebat: sicut pater habet plures filios, & vult furiosum & percussorem patris tanto magis illum diligit, & obliuiscitur aliorum filiorum. Amor Christi iniuriis crescebat: sicut magnus ignis vento & arena munda magis ardet, & non extinguitur tempestate, nec turbine magno: sic amor Christi iniuriis non extinguebatur, & sic quanto malitia & iniquitas inimicorum magis crescebat contra Christum, magis eleuabatur charitas, dicens, pater ignosce illis. Habuit tamquam dilectionem circa inimicos, quod quando impediatur a conuersatione illorum, fauebat magis inimicis dicens, duodecim horae sunt diei. i. pluries mutatur cor in odium & amorem nota quod Christus dixit maiorem dilectionem nemo habet. ut animam ponat quis pro amicis suis: sed maior charitas est, mori pro inimicis. ~~peruult~~ sed Christus nullum habuit inimicum: ideo dixit, pro amicis suis & inimicos dilexit sicut amicos, dicens. Pater ignosce illis, & sic aquae tribulationum & iniuriarum non potuerunt extinguere charitatem Christi: nam sicut infinita sapientia Dei ex malis elicit bona: sic ex occasione ingerentibus odium, eliciebat amorem: & sic t. contrarium fortificatur a suo contrario, a tione

Antiperistatim: sic amor ex odio suorum inimicorum cre-
scebat.

¶ Viso aliquo qualiter de dilectiōe Dei, qua dilexit mundum, &
vt daret vnigenitū, videamus quomodo Mater & Dñā nostra
sic dilexit mundum, & tradidit simul cum patre vnicum fi-
lium suum, vt moreretur pro redemptione generis humani.
Et diuersi doctores diuersimode contemplātur consensum,
quem dedit piissima mater filio suo, vt moreretur: quem bene
dictus filius petiuit à matre in separatione à præsentiā illius.
Dominus de gerson. in. 4. parte sermōe de coena dñi alloqui-
tur Christum sic. Nunquid Domine recedes, hospite in salua
to? Id est matre tua? loquere illi prius: placet, iustum est. quid
dicam? aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerim, & ani-
mam meam pono pro ouibus meis? sed dico, quòd à Deo exi-
ui, & ad Deum vado. At illa dixit, ad Deum vadis? ad Deum
vadis, spes mea, salus mea gaudium meum? & nō vado tecum?
tecum vado quocunque ieris: & parata sum in carcerem, & in
mortem ire.

¶ O domina mea! dominatrix mea! quo ego vado, vos non po-
testis venire modo. quòd non? sicine separāt amara mors? &
quia mors potest separare tantum amoris vinculum, quale
est inter me & te fili mi? nunquid non fortis est, vt mors, dile-
ctio? imo fortior est amor meus ad te, quàm ipsa mors. quo-
modo ergo non sic àmor tuus ad me? sic ne separāt amara
mors? sic corda nodata non fraguntur per nodum? O specta-
culum lamentabile! odura separatio maioris angustia, quàm
ipsa mors! æternus pater infinite te diligit, secundum quòd
es Deus de deo, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero:
quia Deus filius eius es: sic ego, in quātum homo, te diligo se-
cū dum omnē amorem matrum? & mulierum: quia amplius
filius meuses, quàm omnes filij matrum suarum. Sed vè mihi,
quia secundum quòd Deus nunquàm te separas a patre: &
nunc secundum quòd homo, vis te separare à me: miserere
mei: quia tenerior est amor, matris quàm patris. Si quidē in separa-
tione animæ Christi à corpore, quando emisit spiritum,
petra scisæ sunt, & terra mota est. In hac separatione ma-
tris à filio. quæ non minoris doloris fuit, scindantur corda no-
stra, ex quo scinditur honestior amor, excellentior amor
quàm,

quàm nunquàm fuit creatus in cœlo aut in terra. ad Deum vadis? siquidem filium, si vaderes felici gressu, sine labore, gauderem utiq; nunc autem quia vadis per mortem, mortem autem crucis. quid faciam? Anselmus alloquitur virginẽ in hac separatione. Attẽde o virgo, quia illas pœnas & dolores, quos tibi remisit natura crudelis in partu, nunc cum vsura exigit à te, vt nunc soluas in hac separatione cum vsuris. Plus enim, quàm martyr hic & iuxta crucem eris: quia in anima, quæ est pars impassibilis patieris. Nõne recordaris Symeõis iusti: quia tuam ipsius animã doloris gladius pertransibit.

Rogauit mater filium, vt pascha manducaret cum illa: & rogauit Lazarũ & eius sorores, vt simul rogarent illum. Omnes flexis genibus, rogauerunt Christum vt petitionem concederet matri. Respondit, exiui à patre & veni in mundum, iterũ relinquo mundum, & vado ad patrẽ verum est quòd vadis ad patrẽ, & in hoc multum interest inter me & patrẽ quia existi fili mi à Patre: sed nunquàm absens fuisti Patri, nec ab illo recessisti: sed nunc recedis à me, & nõ reuerteris ad me, nisi post mortẽ & per mortẽ. Dixit Christus Vnũ pro tua consolatione dicã, & credo q̄ recipies maiorẽ angustia, quia quod debes gratiæ & naturæ: quia cum gaudio peperisti me germians germinabit lætabũda, sicut lilium Esa. nunc solues cum vsura: & quod Simeon iustus noluit videre, Ex magna compassione & lastima dicens. Nunc dimittis: quia ex quo vidi honorem meum & Deum in carnatum, nolo videre inhonoratũ tamen videbis me sitientem, clavis affixum, & sic morientem. Tunc fuit virgo, quasi fons paradisi terrestris à quo fluebant quatuor fluij primus fluius dolorum de separatione filij: secundus compassio passionis, & dolorum, quos passurus erat. Tertius amor generis humani, & redẽptionis, quã summe optabat. Quartus tristitia de cæcitate iudeorum, & eorum ingratitudine. & tandem conclusionem dedit, si possibile est, vt transeat calix iste, & non moriatur filius meus: sin autem, Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum: & fiat voluntas tua in cœlo, idest, anima filij mei, quæ tenetur vt pellis tenditur clavis: & in terra, idest corpore quod attritum erit, & cõculcatum vt omnis qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam ecce homo: qui est vnigenitus

Adhe. 12. tus Dei filius, & est nobis datus, vt non iudicet, sed vt saluetur mundus per eum.

¶ Ecce homo. Nos autem aspicientes in consummatorem omnium, vt auctorem fidei, aspiciamus hodie potius in his, quæ fecit secundum quod homo.

Iob. 5.

¶ Primò quia hodie est proprius dies & tēpus totius anni quādo Angelus, domini secundū tempus descēdebat in piscinam

Efay. 3.

& q̄ primus intrabat sanabaꝝ, aquacūq; detinebatur infirmitate. O bone Iesu! dicit Bernardus, Cōmouisti terram cordis mei, præueniendo tua diuina gratia ad emendā peccatorū meorum: conturbasti eam. quia fecisti vt odiam peccata mea. & istud odiū habeo. q. vn̄ p̄donor diuino: sic semper maneat in me, vt nunquam amplius commit-

Cant. 1.

tam, sed sicut ante oderam virtutes sic deinceps odiam vitia: & hoc meritis passionis domini nostri Iesu Christi. Nunc quando Angelus magni consilii descendit de celo in terram, & sic commouit terrā humanitatis suæ: quia vidimus eum & non erat ei aspectus, neque decor: & reputauimus eū

1. Rom.

quasi leprosum, & virum dolorum & scientem infirmitatem. Quia in Can. dicitur vadam ad montem mirrhæ: & iste fasciculus mirrhæ inter vbera mea commorabitur quasi dicitur quia ex quo mirra est ad cōdiendum corpora defunctorum & valet contra fetorem & vermes: quæram ergo sp̄sum meum, qui moritur secundum quod homo: quia ille sanguis & ignominia passionis valent contra fetorem peccatorum meorū, & ad præseruantium me à peccatis cōmitendis, & à vermibus passionum mearum, quæ cōmedunt & lacerant cor meum: veniant ergo omnes delinquentes & grauati debitis & oppressi ære alieno fugiant Ad verbum Christi quia hic peccatores recipit: & factus est eorum dux.

Nu. 25.

¶ Ecce homo in cuius morte, sicut olim in lege veteri in morte summi sacerdotis, omnes delinquētes consequentur veniā.

Cant. 8.

¶ Ecce homo pontifex futurorum bonorum intrans per proprium sanguinem: sicut sponsus indie coronationis suæ. i. de consensationis suæ quando eum coronauit mater sua synagoga indie solemnitatis & lætitiæ paratus ad dandum quidquid ab eo petierimus petamus, ergo, ab eo indulgentiam peccatorū nostrorum? & iubileum plenarium gratiæ.

¶ Ecce

Ecce homo, ardens duplici igne: quem sufflant duo amores, amor ad nos, & amor matris eius.

Ecce homo, vnde sicut Chayphas, dicit, Expedit, vt vnus homo moriatur: sic iste paganus dixit, Ecce homo.

Ioân. ii.

Ecce homo, ex quo iste maledictus homo Pilatus, dicit, vt aspiciam te. Et ad hoc, adduxit eum foras, vt te aspicerent omnes. O bone Iesu Illumina oculos meos: quia frontispicio vsque ad calceos te volo cōsiderare. Acue sensus meos: vt sicut qui bene præsūmit cognoscere imaginem crucifixi, aspicit multum in dispositione corporea, in proportione, in sensibus, in venis: in arteriis, & coniuncturis, &c. sic te aspiciā ego, vt nihil me reputem scire inter vos, nisi Christum, & hūc crucifixū. Propter hoc iubebat lex, vt agnus paschalis comederetur cum capite, pedibus, & in testinis: vt ipsæ minutæ iniuriæ, blasphemia, colaphus, alapa, sputa aspiciantur, & contemplantur in Christo, & commedantur, vt cibus animæ, per contemplationē & cōpassionē. Bene ergo caput cū pedibus, & intestinis bene lotis aqua fidei veræ cōsiderari debēt. Sed quis poterit sentire omnia, quæ sensisti, nisi tu Dñe solus, qui ea pertulisti: & tua benedictissima mater, cuius animam sacramtissimam in hora benedictæ passionis tuæ doloris gladius pertransiuit? vnde, Torcular calcaui solus, & degentibus non est vir mecū. Excludit viros, sed non scēminas, ne excluderet Matrem, quam vno tantum gradu excessit: quia Christus corpore & anima passus est, sed Maria tantum in anima, iuxta illud, Tuam ipsius animam doloris gladius pertransiuit: videamus ergo hominē sic spoliatum & nudū, & ligatum ad columnā. Primo, aspicio pedes tuos nudos & spinis pforatos. aspicio vngues tuos manantes sanguinem: genua tua & tibiæ emittūt sanguinem, propterea quod sæpe cecidisti in terram ex hora ligationis tuæ, Aspicio guttur tuum ligatum fune duro, ita fortiter, vt quasi suffoceris: caput tuum transfixum est spinis: os tuum fluens sanguine præ alapis: manus tuas retro ligatas: totum corpus tuum ligatum, & fortiter pressum à columna: dentes tuos balneatos sanguine & contritos. Ceruo capillos tuos auulsos o arrancados: oculos plenos lacrimis: pectus eleuatū: sicut in agonia: stomachum angustatum fame. Video te condemnatum iniuste: O maledicte pagane!

Esa. 63.

dicit,

ditis ecce homo. Non nè melius dixiffes, ecce agnus Dei ani-
 ma mea meditare Christum, & sta iuxta illum ligatum ad co-
 lumnas nudum, sperantem flagellatores, verdugos sayonos,
 disponentes se ad flagellandum: adhære ergo illi, vt reclinet
 super te caput suũ. Vide quomodo tremis, & timet flagella
 imminetia, Egressis ergo flagellatoribus, incipiunt corpus
 ferire tam crudeliter, q̄ quodlibet flagellum rumpit carnem,
 & facit exire sanguinem in abundãtia, como regajal. Ita, viri
 flagellatores, & circumstantes sanguine tangebantur. Egre-
 dimini filix Sion, & hauriatis aquas de fontibus Saluatoris
 percussa hac petra bis: scilicet in corpore doloribus: & in
 anima tristitia, Egressẽ sunt aquæ largissimẽ ita, vt biberent
 populus & pecora. i. Angeli gaudium de restauratione sediũ
 angelicarum: & iumenta. i. homines gauderent de gaudio re-
 demptionis humanæ per Christi passionem completæ: deuõ-
 tissimẽ contemplare, qualiter accessit benedictus Ioãnes
 euãgelista, & alloquit Christũ O bone Iesu verbũ patris
 splendor gloriæ, & figura substantiæ illius. portas
 omnia verbo virtutis tuæ. loquere, domine si
 non es mortuus vt saltim vocem matrem
 tuam: vt videat transitũ tuum. hæc sus-
 ficiũt pro sermone passionis. proces-
 sum quilibet poterit pro sequi
 secundum ordinem
 quam eligerit.

FINIS.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

CATALOGVS SER-
monum huius operis à prima
dominica aduentus vsque
ad sextã feriã paras-
ceues.

Dominicæ primæ aduentus sermo primus
Thema *Ecce rex tuus venit tibi.* Mat-
thæ. 21. fol. 9.

dominicæ primæ aduentus sermo secundus
thã. respicite & leuate capita v̄ra, &c. fol. 11

dominicæ primæ aduentus sermo tertius de eplã.
thã. hora est iamnos de somno surgere. fo. 14

Dñicæ. 1. aduentus ser. 4. thã. scientes quia hora est
iamnosa somno surgere fol. 15.

Dñicæ. 1. aduentus sermo. 5. thã. erunt signa in sole
& luna & stellis. fol. 17.

Dñicæ. 1. aduentus sermo. 6. thã. dies dñi magnus &
terribilis valde &c. fol. 21.

Dñicæ. 1. aduentus sermo. 7. thã. erunt signa in sole.
Luce. 22. fol. 23.

Dñicæ. 2. aduentus sermo. 1. tu es qui venturus es an
alium, &c. fol. 26.

Dñicæ. 2. aduentus sermo. 2. thã. tu es qui venturus
es. &c. fol. 28.

Dñicæ. 3. aduentus sermo. 1. thã. & hoc est testimo-
nium

nium Ioannis quando, &c. fo. 23.
Dñicæ. 4. aduentus sermo. 1. thã. vox clamãtis in de
serto. fol. 35.
Dñicæ. 4. aduentus sermo. 2. thã. & venit in omnẽ
terram Iordanis fol. 37.
Dñicæ. 4. aduentus sermo. 3. thã. omnis vallis imple
bitur & omnis mons, &c. fol. 39.

¶ Quorundam magistraliũ sermonum de aduẽtu.

Dominicæ. 1. aduentus sermo primus thã. vide
bunt filiũ hominis venientem, &c. fol. 42.
Dñicæ. 2. aduentus sermo. 1. thema. tu es qui ven
turus es, &c. fol. 45.
Dñicæ. 2. siue. 3. aduentus sermo seruat idem thã.
s. tu es qui venturus es. fol. 46.
Dñicæ. 4. aduentus sermo. 1. thã. dirigite viam do
mini. fol. 52.
Infra octauam natiuitatis domini sermo. 1. thã. erãt
admirantes, &c. fol. 51.
Dñicæ infra octauam epiphaniæ sermo. 1. thã. post
triduum inuenerunt, &c. fol. 53.
Dñicæ post octauam epiphaniæ sermo. 1. thã. hoc fe
cit Iesus initiũ signorũ. fol. 56.
Eiusdem dominicæ sermo. 2. thã. hoc est initiũ signo
rum. fol. 59.
Eiusdem dominicæ sermo. 3. thã. nuptiæ factæ sunt
in cana Galilææ. fol. 63.
Domini

Dominicę .3. post epiphaniam sermo primus thā. te-
rigit eum dicens, &c. fol. 67.

Dominicę .4. post epiphaniam thā. quid timidi estis
modicę, &c. fol. 70.

Dñicę in septuagesima sermo. 1. thē. voca ope-
rarios. fol. 72

Eiusdem dñicę sermo. 2. thema. ite vos in vineam
meam. fol. 76.

Eiusdem dominicę sermo tertius thema rota in me-
dio rota. fol. 78.

Dominicę in sexagesima sermo primus thema exiit
qui seminat, &c. fol. 81.

Eiusdem dominicę sermo secundus. vobis datum est
nosse mysterium, &c. fol. 83.

Eiusdem dominicę sermo. 3. semen cecidit in terram
bonam. fol. 86.

Dominicę in quinquagesima sermo primus thema fi-
dest tua saluum, &c. fol. 88.

Eiusdem dominicę sermo secundus thema assumpsit
Iesus discipulos, &c. fol. 93.

Eiusdem dominicę sermo tertius thema ecce ascen-
dimus hierosolimam. fol. 94.

Ferię quartę cinerū sermo primus thema vbi est
thesaurus tuus, &c. fol. 96.

Eiusdem ferię sermo secundus thema conuertimini
ad me. fol. 98.

Eiusdem ferię sermo tertius thema cōuertimini ad
me in toto corde. fol. 101

Ferię

- Feria sextæ post cineres sermo primus thema dilige inimicos, &c.* fol. 103.
Dñicæ primæ in quadragesima sermo primus thema dlc vt lapides, &c. fol. 105.
Eiusdem dominicæ sermo secundus thema cum ieiunasset quadraginta, &c. fol. 108.
Eiusdem dominicæ sermo tertius thema non in solo pane viuit homo. fol. 111.
Eiusdē dñicæ sermo. 4. thā. ductus est &c. fol. 113.
Eiusdem dñicæ sermo. 5. thā. ductus est iesus. fol. 116.
Feria quartæ post primam dominicā in quadragesima sermo primus thema volumus a te, &c. fol. 119.
Feria sextæ post primam dominicam in quadragesima thema hominem non habeo fol. 121
Dominicæ secundæ in quadragesima sermo primus thema leuantes oculos, &c. fol. 123.
eiusdem dominicæ sermo secundus thema transfiguratus est anteeos. fol. 128
Eiusdem dominicæ sermo tertius thema transfiguratus est ante eos. fol. 131.
Eiusdem dominicæ sermo primus thema sanata est mulier ex illa hora. fol. 133.
Eiusdem dominicæ sermo quintus thema & sanata est mulier ex illa hora. fol. 136
Feria quartæ post secundam dominicam in quadragesima thema ecce ascēdemus hiero. fol. 139.
Eiusdem ferie sermo secundus thema ecce ascēdimis hierosoli. fol. 142
feriæ

Ferīæ sextę post secundam dominicam quadragesimā
ma thema dabitur regnum Dei, &c. fol. 144.

Eiusdem ferīę sermo secundus thema homo quidam
plantavit vineam. fol. 147.

Dominicę tertię inquadragesima sermo primus the
ma erat Iesus euiciens, &c. fol. 152.

Eiusdem dominicę sermo secundus thema quomodo
stabit regnum eius. fol. 153.

Eiusdem dñicę serm. 3. thema. quomodo ergo stabit
regnum eius. fol. 155.

Eiusdem dominicę sermo quartus thema erat Iesus
euiciens demonium fol. 159.

Ferīę quartę post tertiam dominicam sermo pri
mus thema de corde exeunt, &c. fol. 161

Ferīę sextę post tertiam dominicam sermo primus
thema vnde habens aquam viuam. fol. 167.

Dominicę quartę in quadragesima sermo primus
thema Abiit Iesus trans, &c. fol. 169.

Eiusdem dominicę sermo secundus thema est puer
vnuus hic qui habet. fol. 172.

Eiusdem dominicę sermo tertius thema abiit Iesus
trans mare gali. fol. 175.

Quarta feria post quartam dominicam in quadra.
sermo. 1. thema. erat quidam languens. fol. 185

Eiusdē ferīę ser. 2. thā. lachrimatus est iesus. fol. 189

Eiusdē ferīę ser. 3. thā. Lazare veni foras. fol. 192

sermo quintus dominicę primę thema si veritatem
dico vobis quare non crediditis folio. 193.

sermo,

- Sermo secundus eiusdem dominicæ thema Quis ex
vobis arguat mede peccato. folio. 200.
- Ser. 2. eiusdem dñicæ thā. quē te ipsum facis. fol. 203.
- Sermo primus quartę feriæ eiusdem dominicæ.
thema facta sunt encoenia, fol. 206.
- Sermo. 1. sexte fe. post. 4. dñicam thā. collegerunt
pontifices. fol. 213
- Sermo. 2. eiusdē feriæ super idē thā. fol. 216.
- Sermo primus dominicę in ramis thema benedictus
qui venit in nomine domini. fo. 220
- Sermo. 2. eiusdem dñicę secundum idē thema. f. 223.
- Sermo tertius eiusdem dominicæ thema dum ap-
propinquaret hierosolimis. folio. 225.
- Ser. 1. in cœna dñi thā. scitis qd fecerim vobis. f. 228
- Sermo secundus eiusdem feriæ. thema si non laue-
ro te non habebis partem mecum. fol. 232.
- Ser. 3. eiusdem fe. thā. scitis quid fecerim vobis. f. 235
- Sermo in passione domini thema sic deus dilexit mū
dum vt suum vnigenitum daret. fol. 239.

FINIS.

INDEX AVTORITA-
 tum sacrae scripturae quae in hoc pri-
 mo Tomo exponuntur ordine
 librorum sacrae Bibliae
 compillatae.

Genesis.

- 3 Cce Adā quasi vnus ex nobis factus est. 13. col. 2
- 32 Placabo eum muneribus. fol. 12. colum. 2.
- 25 De Rebeca portate Iac. & Esau. fo. 24. co. 1
- 32 tetigit deus neruum Iacob. fol. 30. colum. prima.
- 22 Vbi est victima. fol. 34. columna. secunda.
- 14 Valis Siluestris habebat multos puteos bituminis. fol. 49.
- 19 De inebriatione Noe. fol. 59. col. 2. (col. 1.
- 3 De copulatione Adam & Eua. fol. 60. colum. secunda.
- 9 de Noe inebriato. fol. 61. columna prima.
- 9 Abrahe & Sarre, & Isaac. fol. 61. colum. secunda.
- 7 Crescite & multiplicamini. fol. 66. col. secunda
- 30 Lucta Angeli cum Iacob. fol. 69. columna prima.
- 3 Eritis sicut dii. fol. 64. columna prima.
- 3 In sudore vultus tui vesceris pane tuo. fol. 73. colum. 1.
- 49 Rubē primogenitus meus ne crescas effusus sicut aqua.
- 1 Terra erat inanis & vacua. fol. 79. col. 1.) fol. 72. col. 1.
- 1 Producat terra herbam virentem. fol. & col. ead.
- 1 Cuius semen sit in semetipso. 161.
- 1 Deus fecit duo luminaria fol. 80. colum. prima.
- 1 Fiat lux & facta est lux. fol. 81. colum. prima.
- 3 Ne forte moriamur. fo. 82. columna prima.
- 20 seminavit Isaac anno illo in terra geraris, & inuenit centuplum. fol. 83. colum. prima.

- 16 Agar vnde venis aut quo vadis. fol. 85. colum. prima
 1 In principio creavit deus coelum & terrā. fo. 86. col. 2.
 1 Terra erat inanis & vacua. fol. 87. colū. secunda.
 1 inspiravit in eo spiraculum vite eod. fol. & colum.
 1 Fiat firmamentum in medio aquarum & appareat arida. fol. 89. colū. 1.
 1 Creavit deus pisces & animalia. fol. 90. & col. ead.
 26 De puteis. fol. 105. co. prima.
 30 De Labam dicente ad Iacob modicum habuisti
 fol. 110. columna secunda.
 3 super pectus tuum gradieris, & terram comedes cunctis diebus. fol. 113. columna prima.
 1 faciamus hominē ad imaginē & similitudinē nostrā. f. 133
 22 Egredere de terra tua & de cognatione tua. fol. 34. c. 2.
 4 Vbi est Abel frater tuus. fol. 133. columna secunda.
 25 De duobus paruulis in ventre Rebecæ. fol. 140. colum. 2
 21 Grande conuiuium fecit Abraham in die ab lactationis
 fol. 141. columna secunda.
 1 fiat lux. fol. 144.
 1 fiat firmamentum in medio aquarum ibidem.
 1 fecit aues & pisces ibidem. columna prima
 11 Erat terra labii vnius. fol. 153. colum. prima.
 37 Tunica talaris Ioseph. fol. 143. columna prima.
 32 Lucta Iacob cum angelo. fol. 149 columna prima.
 4 Chaim occidit Abel. fol. 163.
 43 Conuiuium quod facit Ioseph fratribus suis. fo. 174.
 columna prima.
 12 Egredere de terra tua & de cognatione tua fol. 191.
 2 formauit deus hominem de limo terræ fol. 205
 49 Infortitudo mea principium doloris mei prior in donis
 fol. 108

- Ge. i. Spiritus dñi ferebatur super aquas fol. 232. colum. 1
 Ge. xvij. Abraham in valle Mambre f. 236.
 Ge. Iacob vestitur vestibus Esau. fol. 236
 Ge. Primum caput Genesis exponitur mystice. fol. 240.
 ij. Sopor Ade fol. 240.
 viij. Noe inebriatus. eod.
 ix. Isaac immolatur. eo.
 xxij. Fragrantia vestimentorum Isaac eod.
 Ge. xx. Immolatio Isaac.

Exodus.

- xxvij. Tintinabula malogranata fol. 240. (igne, f. 238
 xij. Nō comedes agnum crudum aut coctum aqua, sed assum
 xij. De agno per familias sumpto fo. 34. colum. 2.
 xv. De duobus Cherubim fol. 35. column prima.
 i. De moise exposito in ripa fol. 47. colum. secūda
 xxv. Vasa infusoria extinctoria & emunctoria ibid.
 ij. Rubus ardebat, & non cōburebatur. f. 84. c. i. f. 85. &
 xvij. Loquere ad petram. f. 85. c. i. (fol. 34.
 xxv. Coronula super ponebatur super coronā f. 86. co. i.
 xxij. Aquæ maris conuersæ in dulcedinē fol. 120. col. i.
 4. Proiecit Moyses virgā et cōuersa est in serpētē. f. 119. c. 2
 v. Misit manū suā in sinū, & eduxit leprosam. f. 120. c. i.
 v. De conuersione aquæ in sanguinem fol. 120.
 v. Flagellati sunt qui præerant operibus. fol. 139. colū. 2.
 ij. Digitus Dei est hic. fol. 144. colū. i.
 xix. Totus mons Sion fumigabat fol. 171.
 xvi. Sanctificamini quia cras comedetis carnes. fo. 238.
 xxxij. De vitulo cōflato ex variis localibus, & comminuto.
 fol. 151. c. i.
 xvij. Tunica sacerdotis de Ephod lineæ & bysso retorta. fo.
 iij. Virga conuersa in serpentem. fol. 235. (155. c.
 xvi. Cū māna descēdebat ros de cælo. f. 236. Leuiticus.

vij. De Vitulo fol. 49. c.
xxij. Sex diebus operaberis septima die cessabis f. 181. c. 2.

Numeri.

xij. De Malo granatis & ficibus f. 106. c. 2. & f. 178. c. 2

xxi. De serpente aeneo f. 119. c. 2. & fo. 135. co. 2.

xxxij. De filiis Israël redeuntibus ad mare rubrū f. 151. c. 1

x. De tuba fol. 186. c. 1.

xxvij. Iustam rem postulant filie Saphat fo. 141. c. 2.

xij. Vacca ruffa. eo Deuteronomiū.

xxix. De uxore defuncti & de calciamento fo. 35. c. 2.

xi. Quicquid calcauerit pes tuus tuum erit fo. 246. co. 2.

xxv. Ingrediens & egrediens eris benedictus fo. 43. c. 2.

xxxij. Inundationes maris quasi lac sugent fol. 191. c. 1.

iiij. Deus noster ignis consumens est fol. 83. c. 1.

Iosue.

x. sol stetit fol. 17. c. 2. (31. c. 1.

De tribubus quæ voluerūt habere partē citra Iordanē. f.

xij. De duobus tribubus & dimidia remanentibus citra Ior
danem fol. 173. c. 1

x. De quinque regibus suspēsis in ore speluncae f. 139. co. 1.

vij. De equis eneruatis fol. 41. col. 2.

ij. In transitu arce stetit Iordanis fol. 49. c. 1.

Iudicum.

Exp. ij. De sibo leth fol. 14. col. 2.

vi. De Vellere fol. 16. col. 1.

xvi. De Dalida & Sansone fo. 31. col. 2.

ix. Venerunt ligna ad Ierimam fol. 76. co. 1. & fo. 89. co. 2.

vi. De Madianitis fol. 89. colum. 1.

xvi. De Dalida & Sansone fol. 89. col. 2.

xvi. De Sansone illuso a Dalide fol. 94. col. 2.

ix. Mulier ex alta turri proiecit fragmentum mole fo. 148. c. 2.

vij. De Igenis fo. 10. columna prima.

vi. Cō-

- vi. Concham vore compleuit li.Regum.
 xvi. De Samuel misso ad vngendum David fol.34.c.1.
 ij. De Samuele respondente Hely
 i.Reg.xvi. De vñctione David.a Samuele fol.38.c.1.
 i.Reg.xvij. De Goliath exprobrante Israel fol.18.c.1.
 iij.R. De duobus quadragenariis. fol.40.co.1.
 iij.Reg.vi. De Samuele nesciente Druid fol.41.colũ.2.
 i.R.vi. De Samuele nesciente David fol.41.colum.2
 ij.Re.xxij. Sicut ligni tenerrimus Vermiculus
 iij.Re. iij. De puero viduæ ab Elyseo suscitato fol.52.c.2.
 ij.Re. iij. De copulatione David cum Bersabe fol.56.c.1.
 ij.Reg. iij. Translatio Indeorum in Babylonem fol.62.c.1.
 xvij. De Golyath & David fol.61.colum.2.
 ij.R. xxij. De David petente aquam fol.70.colum.prima.
 i.R.ij. De Galaat Amonite petete oculos dextros f.89.c.2
 ij.Re.xix. De Helya cooperiente vultum fo.97.colum.1.
 i.Re.vi. De vaccis portantibus vitulos fol.100.colũ.2.
 iij.R. iij. Mulier preparavit lectũ mēsam Helyseo f.106.
 i.R.xvij. De primo lapide infixo fronti Golyath f.108.c.1.
 iij.R.ij. Semey prohibetur trāsire torrentē cedron .112.c.2
 ij.Re. xxv. Absalon sollicitabat corda populi fol.115.c.2.
 iij.Re. xix. Venerunt filij vsq; ad partũ & virtus pariendi
 non fuit fol.133.c.2.
 i.Reg.xij. David corā achis mutauit vultum. fol.143.co.1.
 i.Reg.xxi. Vineam Naboth fol.149.c.2.
 i,Re,Nuncij David habetes dimidiam barbam à. f.163.c.2
 ij,R,xxi. Bethlemites polimitari fecit qrtũ bellũ i Ioth.151.
 iij,R,iij. Lauatur Naamã septies i Iordane f.184.c.1.(c.1.
 ij,Re.xix. Helyas in ostio spelunçæ f.185. (179.c.1.
 ij,Reg,x. Rgeina Saba venit audire sapientiã Salomonis f.
 ij,R,xix. Helias dormies sub vmbra iuniperifo.193.co.2.
 i,Re,xvij. David suffocans vsfum & Leonem 210.col.2.

- David mutauit per habitum coram Achis fol. 237.
 ij. Thobias cecatur fol. 90. colum. 1.
 vi. Felle piscis curatur fol. 153. colum. 2.
 vi. Thobias & angelus Socij fol. 65. colum. 1.

Hester.

- i. Hester fol. 124. colum. 2.

Iob.

- Iob ix. Exp. dies mei velociores transierunt cursore. f. 13. c. 2
 xxxvij. Quis dedit gallo intelligentiam fol. 15. colum. 1.
 vi. Vtinam appenderentur peccata mea fol. 1. in princi.
 xxvij. Vbi inuenitur sapientia fol. 45. colum. 1.
 ij. Vtinam Deus aperiat labia sua fol. 47. colum. 2.
 xxxvij. Quis conclusit ostiis mare fol. 52. colu. 2.
 xxxi. Pepigi fœdus cum oculis meis f. 84. c. 2. (f. 99. c. 2.
 xij. Cur faciē tuā abscondis & arbitrariis me inimicū tuum
 iij. Quare nō in vulua mortuus sum & egressus statim pe-
 xxvi. Qui facit ventis pōdus f. 170. co. 1. (vij. f. 133. c. 2.
 xxvi. Appēdēs terrā super nihilū f. 162. c. 2. (ra f. 204.
 xiiij. Excelsior cœlo profundior abyſſo latior mari lōgior ter
 xij. Accipiter expandit alas suas ad Austrum fo. 213. c. 1.
 xij. Quantas habeo iniquitates & peccata scelera mea & c.
 fol. 183. col. 1.
 xxvij. Argentum non extimabitur in conspectu eius. f. 2.
 Iob 9. Non erat qui concordaret vtrumq; fol. 225.

Psalmi.

- Ps. lxxi. Excep. Ego sempertecum fol. 11. colum. 1.
 lxvij. Quæ non rapui tunc exoluebam fol. 12. colum. 1.
 xxx. In manibus tuis sortes meæ fo. 14. co. 1. (17. col. 2.
 c. v. Si non sterisset Moyses in confractioe in cōspectu ei⁹ f.
 xxxix. Cor meum turbatum est in me fol. 31. col. 1.
 cij. Exhibit homo ad opus suum fol. 32. colum. 1.
 lix. In idumeam extendam calceamentum fol. 35. col. 2.
 cij. Super

- cxvij. Cogitavi vias meas & conuerti pedes meos in testimo
 nia tua fol. 100. col. 1. (10. et. c.
 cxvij. Ex basā conuertā conuertā in profundum maris eo. fo.
 xlvi. Transferentur mōtes in cor matris fol. 101. col. 2.
 xxxix. Iordanis conuersus est retrorsum eod fol. & col.
 cii. Conuertit petram in stagna aquarum fol. 101. col. 2.
 lxxvij. Percussit petram & fluxerunt aquæ fol. 102. col. 1.
 xlviij. Comparatus est iumentis insipientibus fol. 119. co. 1.
 ci. Cum placuerunt tibi lapides eius fol. 115. colū. 1.
 cxvij. Iuravi & statui custodire Iudicia Iustitiæ f. 121.
 lix. Comouisti terrā et cōturbasti eā f. 122. co. 2. et. f. 167
 xvj. Mirifica misericordias tuas qui saluos facis sperantes
 in te. fol. 123. col. 1.
 v. Misere mei De° secundū magnā misericordiā tuā eod.
 xxxv. Dñe misericordia tua in cælo eo. f. col. 2. (f. & c.
 lxiij. Pennæ colūbæ deargentatæ posteriora dorsi eius in pa
 lore auri fol. 124. colum. 2. (127. col. 1.
 lxiij. Accessit homo ad cor altum & exaltabitur Deus fol.
 lxviij. Quod exprouauerunt inimici tui domine (col. 2.
 Quod exprouauerūt in cōmutationē Christi tui. fo. 129
 lxxxvij. Sicut ros hermō qui descendit in mōtē Syō eo. f. & c.
 lxxxvij. Thaber & hermō exultabūt in noīe tuo f. eo. & co.
 xvij. Cum peruerso peruerteris fol. 130.
 cxlvij. Posuit fines tuos pacem fol. 142. colum. 1.
 xiiij. Dñe quis habebit in tabernaculo tuo aut quis est f. 14.
 cxv. Omnis homo mendax fo. 143. colum. 1. (col. 1.
 xiiij. Qui non egit dolum in lingua sua fol. 143. col. 1.
 xiiij. Ad nihilū deduct⁹ est in cōspectu ei⁹ malign⁹ f. 143.
 v. Extendēs cælū sicut pellem fol. 145. col. 2. (co. 2.
 cxli. Portio mea in terra uiuentium 146. col. 2. (co. 1.
 lxxiiij. Calix in manu dñi vini meri plenus mixto fo. 149.
 xliij. Eructauit cor meū verbum bonum fol. eod. col. 2.
 lxviij

lxvij. Super dolorem vulnerū meorū addiderūt f. 151. c. 2.
xcij. Si dicebam motus est pes meus fol. 153. colum. 1.
lxxij. Moab olla spei mei fo. 148. colum. 1. (loref. 149.
lxvij. Pennæ colūbe de argētate posteriora dorsi eius in pal.
l. Spiritū rectū innoua in visceribus meis fo. 163. co. 2.
cviij. Ascēdūt vsq; ad cœlos & descēdūt vsq; ad abyssos fol.
ci. Renonabitur vt aquilæ inuēt^o tua f. 213. c. 1. (169. c. 2
Ps, cxlij. Non intres in iudiciū cū seruo tuo dñe f. 225. c. 2
Ps, xlviij. Arcum conteret confringet arma & scuta cōburet
igni fol. 217. col. 1. (217. col. 2.
Ps, xx. Cogitauerūt consilia quæ nō potuerūt stabilire fol.
Memētote magnalia quæ fecit in Egypto. mirabilia in
Ps, cv. Cham, Terribilia in mari Rubro f. 235. (terra.

Prouerbia Sa.

Prob. vlti. Manū suā misit ad fortia & digiti eius apprehen
derunt fufum fol. 106. col. 2.
xx. Rex qui est in folio iudicabit populū suū fol. 139. col. 2.
xx. Pondus & pondus mensura & mensura vtrūq; abomi
nabile est domino fol. 143. col. 2:
xxij. Fili præbe mihi cor tuum fol. 163. col. 2.

Cantica canticorum.

Cant. vi. Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora f. 15.
1. Lectulus noster floridus fol. 67. col. 2.
v. Caput meū plenū est rore et capilli gutis noctiū f. 68. c. 1
v. Manus eius tornatiles fol. 69. colum. 1.
ij. Introduxit me in celam vinariam fo. 83. col. 1.
iiij. Vadā ad montem Myrrhæ fol. 84. col. 1.
iiij. Vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum fol. 99
2. Leua eius sub capite meo & dextera illi^o āplexabitur me
Can. iij. Ferculum fecit rex Salomō f. 245. (fo. 134. co. 1

Sapientix.

Sap. vij. Thesaurus infinitus est hominibus fol. 97. co. 2.
Quasi

- iiij. Quasi aquæ ductus ex iudeo paradiso fol. 167. col. 2.
 Ecclesiasticus.
 ij. Vbi ceciderit lignum ibi erit fol. 21. col. 2.
 xxiiij. Transite ad me omnes qui concupiscitis me f. 36. c. 2.
 lviij. Qui viuit in æternum creauit omnia simul fol.
 xv. Cibabit eos pane vitæ & intellectus fo. 72. col. 2.
 vij. Creauit hominem reatum. fol. 80. col. 1. (co. 1.
 i. Altitudinē cœli profundū abyssi quis dimēsus est. f. 104.
 xxv. Cœlū sursum terrā deorsum. f. 162. & f. 215. c. 1.
 ij. Qui timent dominum preparabunt corda sua f. 163. c. 2
 iiij. Effunde sicut aquam cor tuum fol. eod. colum.
 xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrat fol. 209.
 vij. Memorare nouissima tua & in æternum non peccabis
 Esaia. (fol. 15. co. 2.
 Esa. i. Principes tui infideles fol. 10. colu. 2.
 vi. Vide dñm sedentē super solium excelsum f. 10. co. 2. &
 ij. Docebit nos vias suas f. 16. co. 1. infi. (fo. 148.
 xxxvij. Sol recessit de cetineis in horologio Achaꝝ f. 17. c. 1
 xxxiiij. Angeli pacis amare flebant.
 Fig. vi. De duobus seraphin velantibus caput fol. 19. co. 2.
 xxx. Erit lux Lunæ sicut lux Solis fol. 2. colum. 2.
 xxxvij. In pace amaritudo mea amarissima fol. 24. col. 1.
 xxvi. Emitte agnū domine de petra deserti fol. 27. col. 1.
 xxxij. Meretrix sume citharam f. 30. col. 1. & f. 183. c. 2
 lxxxij. Ouis ductus est ad occisionem eod. fo. col. 2.
 lxvi. Vermis eorum non extinguet fol. 40. col. 2.
 lx. Filij de longe veniēt & filie tue de latere surgēt fo. 57.
 liij. Abscisus est de terra viuentium. (co. 1.
 liij. Brachium domini cui reuelatum est fol. 68. col. 2.
 i. Quasi Sodoma fuissetis fol. 82. col. 1.
 xlix. In manibus meis descripsite fol. 83. colum. 1.
 xxxi. Equi eorum caro fol. 118. colum. 1.
 xcij. Dabo

- xcij. Dabo tibi coronam pro cinere fol. 119. col. 1.
 lviij. Quasi tuba exalta vocem tuam. fol. 121. col. 2.
 i. Vlsciscar de inimicis meis f. 133. c. 1. (guet f. 153. c. 1.
 xlij. Arundine quas iata & lignū sumigas dñs non extin-
 uiij. Si spiritu ardoris abluerit dñs sordes filia Syon. fol. 155.
 Jeremias. (c. 2.)
 Esa. xi. Vocauit dominus oliuam vberē & speciosam & pul-
 chram. &c. fol. 9. col. 2.
 xvij. peccatum iude scriptum est stilo ferreo, & fol. 2. co. 1.
 xiiij. Quasi colonus futurus in terra fol. 87. co. 2.
 xvij. Dorsum & non faciem vertam eis f. 99. co. 1.
 Amaximo vsq; ad minimū omnes student a uaritia. f.
 Ere. iij. In umbra eius uiuemus in ter gētes. (146. c. 1.
 iij. Magna est velut mare cōtritio tua. f. 133. c. 2. et. f. 183.
 Esa. iij. Ibi accubabit lanya & eritius inueniet foueam. f.
 Ezechiel. (217. c. 1.)
 Exe. xxvij. Tu signaculum similitudinis fol. 52. col. 1.
 i. Species electri fol. eod. & c. ead.
 xv. Filij hominis quid fiet de ligno vitis fol. 75. col. 2.
 i. Rota in medio rote et spūs dñi erat ī rotis. fo. 79. & 100
 vij. Viginti quinque viri habentes dorsum & non faciem
 ante templum fol. 99. colum. 1.
 Fig. i. Facies leonis facies aquila de super. &c. de quattuor
 animalibus fol. 140. colum. 2.
 xlvij. Aque egressse sunt à sabulo tumuli oriētalīs. f. 162. c. 2.
 ix. Occides senē, inuenem, & paruulū, virginē & carruptā.
 Daniel. (& pręgnatē fo. 20. c. 2.)
 Da. iij. De tribus pueris existentibus in fornace f. 50. c. 2.
 vij. Quatuor venti pugnabant in mari fo. 101. col. 1.
 iij. Statua Danielis de quadruplici regno f. 143. col. 2.
 Ioel.
 ij. Conuertimini ad me. fol. 100. col. 2.
 ij. Quis

ij. Quis scit si conuertatur Deus & ignoscat & relinquat
post se benedictionem. fol. 101. colum. 1.

ij. Conerteretur sol in tenebras & luna in sanguinē f. 102. c. 1

Ione.

Fi. Ione qui multa passus est. f. 199. c. 2. & f. 121. c. 1. et. 2

Abacuc.

ij. Ibi abscondita est fortitudo eius fol. 43. colum. 1.

Sophonix.

i. Scrutabor Hierusalem in lucernis. 5.

Zacharias.

xij. Vidi aquam egredientem a latere dextro. fo. 64. co. 2.

i. Mach.

Machabeorum.

Fig. xi. De Antiocho qui accepit duo diademata. f. 148. c. 1

Mattheus.

xxi. Ecce rex tuus venit tibi f. 10. per totam. co.

xxij. Quomodo huc intrasti nō habēs vestē nuptialē f. 17. c. 1

xxiiij. De die illa nemo scit nisi solus pater fo. 17. c. 2.

xxij. Mirtite in tenebras exteriores fo. 2. colum. 1.

xxij. Qui ceciderit super lapidem confringetur. eo. f. & co.

xxij. Esurini & dedistis mihi manducare f. 2. co. 2.

xxv. Possidete regnum. eod. fo. & colum.

xxij. Quandiu ex minimis istis fecistis fol. 21. colum. 1.

ij. Fuga Mariæ in Egyptum fol. 43. colum. 2.

xxv. Ite maledicti fol. eodem. colum. 1. (42. c. 2

xxv. Venite bened. Et possidete regnū fol. 43. co. 2. & fo. 1.

xxij. proiicite eum in tenebras exteriores f. 43. col. 2.

xi. Discite a me quia mitis sum & humilis corde f. 65. co. 1

xx. Pater si possibile est transeat a me calix iste fol. 67.

vij. Puer meus iacet paralyticus in lecto & male torquetur.

- tur. fol. 69. colum. 2.
 viij. Ego ibo in domum tuam & curabo illum fol. 70. 1.
 xx. Nonne ex denario conuenisti mecum fol. 71. colum. 1.
 xxxv. Quia non dedistis mihi manducare fol. 72. col. 2
 x. Petre occide & manduca. fo. 65. columna. 2.
 xxxi. Conuentione facta de denario diurno fol. 72. colum. 1.
 xxxi. Da illis mercedem fol. 80. columna. 1.
 viij. Quis colligit de spinis uuas & de tribulis ficus f. 82. c. 1
 v. Diligite inimicos vestros fol. 140. perducas colum.
 xxxv. habenti dabitur & non habenti quod videtur habere
 auferetur abeo fo. 90. colum. 2.
 xx. Ecce ascendimus Hierosolimam fol. 94. colum. 2.
 xxvij. Accipiebant arundinem de manu eius & percutie-
 bant caput. fol. 94. columna secunda.
 xxi. Facto flagello eiecit de templo ementes & vendentes. fo.
 Tertia die resurget f. 06. col. 1. (96. c. 2.
 xv. Simile est regnum coeloru thesauro abscondito. f. 97. c. 2
 xvij. Sicut paruuli non intrabitis in regnum coelorum. f. 103.
 iij. Ductus est Iesus spiritu in desertum fo. 106. c. 2
 iij. Genimina viperarum fol. 109. columna prima.
 iij. Dic ut lapides isti panes fiant f. 501. c. 2. & f. 114. c. 1
 iij. Non in solo pane uiuit homo sed. & c. eodem. fol. & co.
 xix. si vis ad vitam ingredi serua mandata fol. 112. col. 1.
 ix. Remittuntur tibi peccata tua fol. 115. columna. 1.
 xiiij. Cepit pauere & tedere fol. 108. columna. 2.
 xvij. Pluit suser iustos & iniustos fol. 122. colum. 2.
 xvij. Et respplenduit facies eius sicut sol fol. 124. colum. 2.
 xvij. Transfiguratus est ante eos eodem. fol. & columna.
 xv. Et apparuerunt Moyses & Helias fo. 127. colum. 1
 xvij. Hic est filius meus dilectus eodem. fol. & columna.
 xvij. Loquebantur de excessu quem completurus erat in
 Hierusalem fol. eodem.
 xvij. Faciamus

- xliij. Faciamus hic tria tabernacula fol. 129. col. 1.
 xliij. Apparuerunt vestimenta eius alba sicut nix. f. 130
 vi. Si oculus tuus lucidus fuerit fol. eod.
 xliij. Nequinem viderunt nisi solū Iesum fo. 131. colum. 1.
 xv. Miserere mei fili David filia mea male a demonio vexa
 tur fol. 34. col. 2.
 xli. Dimitte eam fol. 135. col. 1.
 xv. Non est bonum sumere panem filiorū fol. eod. col. 2.
 xv. Egredus Iesus a sinibus tiri & sidonis fo. 133. col. 2.
 xx. Nescitis quid petatis fol. 140. colum. 2.
 xx. Non est meum dare vobis fol. 142. col. 1. & 2.
 xxv. Venite benedicti possidete regnum. & c. fol. 144.
 xxi. Dabitur regnum genti facienti fructum fo. 145. c. 2
 xx. Simile est regnū cœlorū hōi negociatori. & c. f. 145. c. 2
 v. Beati mites qm̄ ipsi possidebunt terram fol. 146.
 iij. Facite fructus dignos pœnitentia fol. 147.
 xx. Circumdedit sepe fo. 148. & fol. 150. col. 2.
 xx. Edificauit turrim. eod. fol. col. 2. & fol. 130. colum. 2.
 xx. Torcular fodit in ea. fol. 149. colum. 1.
 xxi. Hic est heres venite occidamus eum fol. 151. col. 2.
 Non quod intrat per os coimquinat hominem f. 163. c. 2
 Marcus.
 Fig. xi. De ficulnea cui maledixit Christus fol. 36. col. 1.
 Vlt. Signa eos qui crediderint hec sequentur. & c. f. 73. co. 1
 Lucas.
 Luc. i. Virtus altissimi obumbrabit tibi fol. 16. col. 2.
 ij. Lux circumfulsit pastores fo. 10. col. 1. (fo. 180.
 Fig. iij. De cœco illuminato a Christo in via cui dixit respice
 v. Per totam noctē laborātes nihil cœpimus f. 14. colum. 2
 xxi. Erunt signa in sole fol. 17. colum. 2.
 xi. Quimmo beati qui audiunt verbū Dei fol. 36. col. 2.
 ij. Hoc vobis signum fol. 50. colum. 2.
 vlt. Opor-

- Vlt. Oportebat Christū pati et sic intrare in gloriā suā. f. 85.
 viij. Semen cecidit inter spinas fo. 85. co. 1. (co. 1.
 vi. Induebatur purpura & bysso fol. eod. col. 2.
 viij. Aliud cecidit supra petram fol. 83. colum. 1.
 viij. Aliud cecidit secus viam fol. eod. col. 1. & f. 89. c. 2.
 viij. Semen cecidit in terram bonam fol. eod. colum. 2.
 x. Quis est proximus meus fo. 140. columna. 1.
 i. Regnabit in domo Iacob in aeternum f. 84. colum. 2.
 xxij. Quis est qui te percussit eod. fol. & columna.
 i. Salutem ex inimicis nostris fol. 103. colum. 2.
 xij. præcinget se & transiens ministrabit illi f. 110. co. 1.
 xi. Reuertar in domum meam vnde exiui fol. 120. col. 2.
 i. Dabit illi sedem David fo. 148. columna secunda.
 xix. Ascendit in arborem sichomorum fo. eod. & colum.
 xi. Et illud erat mutum fol. 151. columna. secunda.
 xi. Erat Iesus eiciens demonium fol. 153. colum. 2.
 xvi. Vt intingat extremum digiti fol. 144. colum. 1.
 Qui non est mecum contra me est.
 v. Ascendit nauem Simonis Petri fol. 170. colum. 1.
 xij. Ignem veni mittere in terram fol. 204.
 viij. Habeo sub me milites & dico huic vade & vadit. f. 70
 Ioannes. (colum. 1.
 Ioannes. i. Ego nesciebam eum fol. 33. colum. 1.
 ij. Ecce agnus Dei fol. 27. colum. 2. & fol. 34. col. 2.
 ij. Ego baptizo in aqua. fol. 35. columna. 1.
 xij. Noli me tangere fol. 9. columna. secunda.
 ix. Venit nox in qua nemo potest operari. fol. 22
 ix. Illuminatio ceci nati. fo. 26. columna. 2.
 xv. Estote simplices sicut columbæ f. 37. col. 1.
 i. Hoc est testimonium Ioānis fol. 41. colum. 2.
 x. Cum sis homo facis te Deum fol. 46. columna. 1.
 xdiij. Pater manifestauit nomen tuū hominibus. f. 47. co. 1.
 iij. Quid

- ij. Quid mihi & tibi mulier fol. 58. columna secunda.
 ij. Omnis homo primo bonum vinū. &c. fol. 63. colum. 2.
 ij. Vocatus est Iesus cum discipulis suis.
 ij. Quodcumq; dixerit vobis facite fol. 64. columna. 2.
 ij. Binās vel ternas metretas. eodem. fol. columna. 2.
 vi. Cum subleuasset oculos Iesus fol. 68. colum. secūda.
 x. Ego sum ostium per me si quis introierit. &c. fol. 74. c. 1.
 ij. Spiritus vbi vult spirat fol. 84. columna prima.
 i. Quid factum est in ipso vita erat fo. 86. columna. 1.
 i. Verbum caro factum est fol. 108. columna secunda.
 xij. non habebis partem mecum fo. 111. colum. secunda.
 v. Hominem non habeo. & exponit totum illud euang. fol.
 (125. colum. 2.
 xiiij. Ostende nobis patrem fo. 129. colum. prima.
 xv. Nemo mittit vinum nouū in vres veteres. f. 147. c. 1.
 xv. Ego sum vitis & vos palmites fol. 148.
 iij. Venit Iesus in ciuitatem quæ vocat Sychar f. 168. c. 1.
 iij. discipuli abierunt vt emerent cibos fol. 167. colum. 1.
 iij. Mulier si scires donum Dei exponitur totū euangelium.
 expo. ibidem. (tur. fol. 170. colum. 1.
 vi. Videbant signa quæ faciebat super his qui infirmaban-
 vi. Colligite fragmenta quæ superauerunt fol. 171.
 vi. Vnusquisq; modicū quod accipiat. f. 171. c. 1. et. f. 135.
 vi. Quid sunt inter tantos fol. 173. colum. prima.
 vi. Facite homines discumbere. eodem. fol. & columna.
 vi. Spuit Iesus in terram fol. 183. columna. 2.
 vi. Lauit oculos eius fol. 184. columna. 1. & 2.
 viij. Nullam causam inuenio in homine isto. fol. 111. colū. 1.
 xi. infirmitas non est ad mortem fol. 186.
 xi. Homo qui natus est cecus & ibi multa expo. fol. 180.
 i. Vt Manifestentur opera Dei in illo fo. eo. per totā. col. 2.
 i. Me oportet operari donec dies est fol. 181. colum. 2.
 vi. Fecit

- vi. Fecit lutum ex spūto fol. 181. columna. secunda.
 xi. Quattuor dies habentem in monumento fol. 191. c. 2.
 xi. Hore duodecim sunt diei fol. 189.
 xi. Ego sum resurrectio. & vita fol. 88. colum. 1.
 xi. Qui credit in me etiā si mortuus fuerit uiuet. f. 189. c. 2.
 xix. Non haberes potestatem aduersus me vllā. f. 200. c. 2.
 xvi. Oues meae vocem meam adiuūt fol. 212.
 xij. Hic homo multa signa facit fol. 214. colum. 1. & 2.
 xij. Nunc iudicium est mūdi. nūc princeps. & c. f. 143. c. 2.
 xij. Venient romani tollent locum nostrum & gentem. fol.
 Ego sum panis viuus fol. 237.

Acta Apost.

- ij. De claudio fol. 26. columna secunda.
 iij. Claudus ex utero matris sue. fol. 32.
 ij. Pœnitentiam agite fol. 39.
 ix. Quid me vis facere. fol. 92. columna prima.
 vij. Petri excitati ab angelo qui transiuit primam & secundam custodiam fol. 194.

Ad Roma.

- vij. Heredes Dei coheredes autē Christi fol. 37. colum. 1.
 ix. Iustificauit hos & magnificauit fol. 71. & 72. & per totam conci.) (83. col. 1.
 i. Inuisibilia dei per eo quæ facta sunt intellecta. & c. fol.
 vi. Crucifigentes veterem hominem cum concupiscentiis suis. fol. 139. columna. secunda.

Ad Corinth.

- Ad Cor. i. Iustitia sanctificatio & redemptio fol. 17.
 ij. Cor. vi. Quæ conuentio lucis ad tenebras fol. 45. col. 1.
 ij. Co. x. Captiuantes. intellectu in obsequium fidei. f. 92. c. 2
 ij. Corinth. ij. Hæc est gloria nostra testimonium conscientie nostræ. fol. 122. colum. secunda.
 i. Corinth.

i. Cor. xij. Cum eram paruulus loquebar vt paruulus f. 172

Ephesi.

ij. Quæ sit longitudo, altitudo, sublimitas & profundū. 232.

Ad Galatas. (column. 1.

Ad. iij. Caro concupiscit aduersus spiritum.

Ad Philippenf.

Ad Ph. ij. Figuratum corpori claritatis sue f. 12. column. 1.

ij. Dominus prope est fol. 45. column. secunda.

ij. Gaudete in domino semper. fol. 50. column. prima.

Ad Thimothe.

i. Ad Th. vi. habitat lucem inaccessibilem fol. 46. colū. 2.

Ad Hebræos.

Ad He. xi. Qui nos præcesserunt cum signo fidei fo. 15. c. 2.

xi. Sancti per fidem vicerunt regna fol. 02. column. 2.

xi. Fides est substantia rerum sperandarum fo. 133.

ij. Sermo Dei viuus & efficax est fol. 149. column. 1.

Iacobi episc.

Ia. i. Suscipite insitum verbum fol. 17. columna.

Epist. Ioa.

i. Ioa. ij. Ipse est propitiatio pro peccatis fol. 127. col. 2.

i. Ioa. i. Cum apparuerit similes ei erimus fol. 133.

Apocalypsis.

Apo. vi. Vidi animas interfectorum. Concione. 5. fol. 10.

i. Gladius ex vtraq; parte acutus fol. 25. columna. 1.

xij. Agnus qui occisus est ab origine mundi fol. 27. col. 2.

Fig. ij. Ego sto ad ostium & pulso fol. 36. columna. 2.

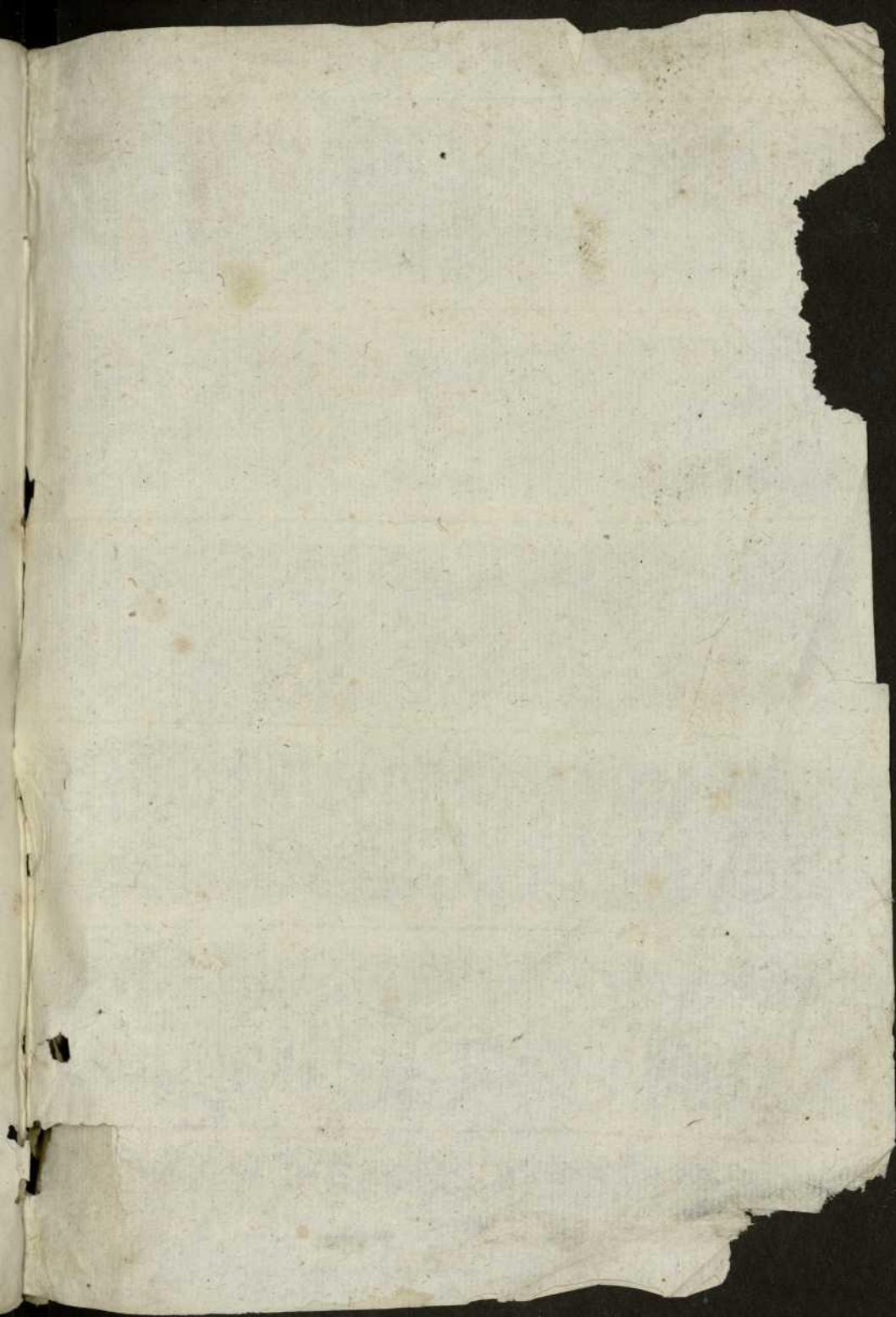
ix. De equo albo fol. 41. column. secunda.

Fig. i. De beato Ioanne qui cecidit ad pedes f. 92. colū. 1.

Fig. vi. Ecce equus albus & qui sedebat super eum. &c. fo.

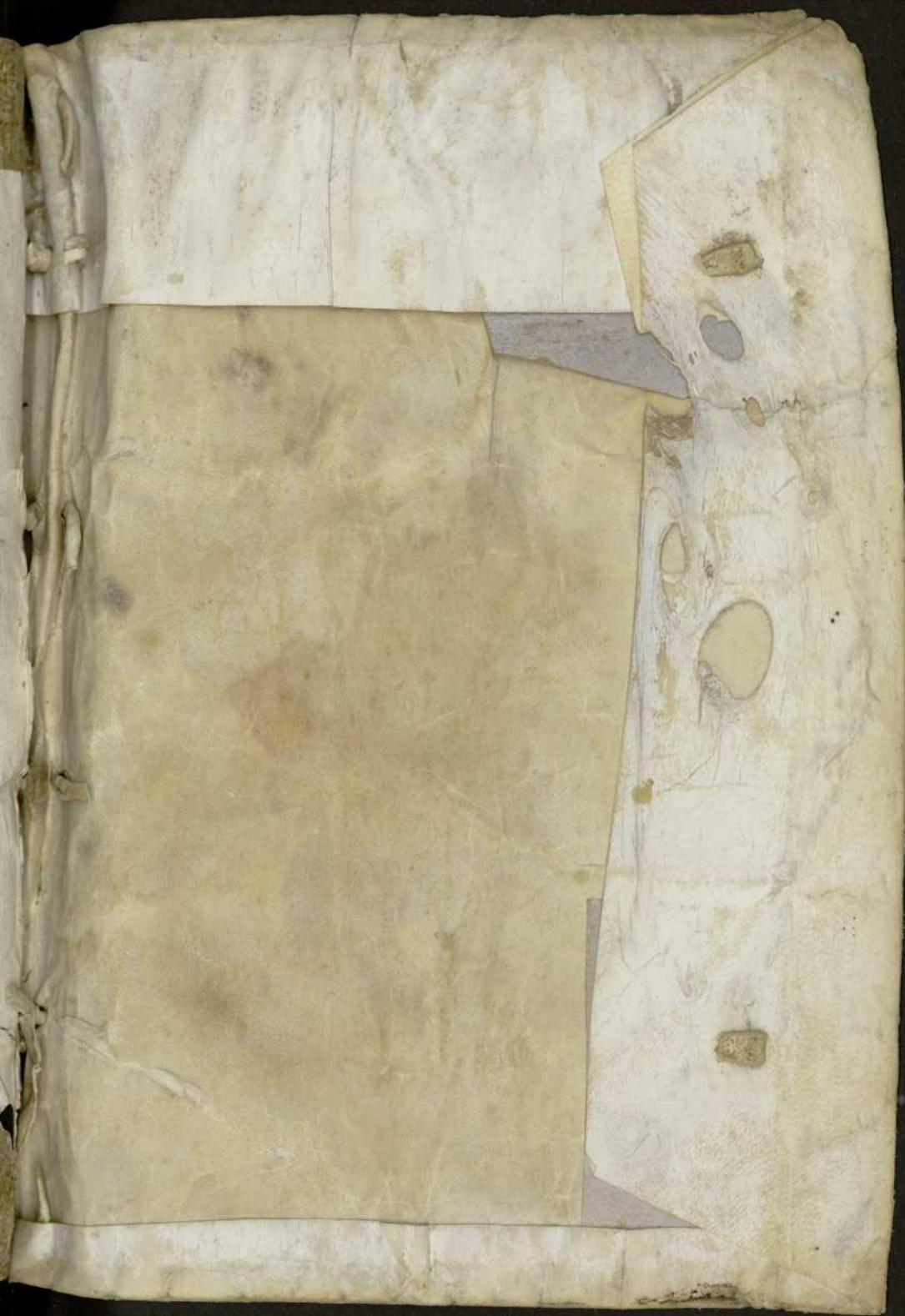
v. liber scriptus intus & foris. f. 240. (117. col. 1.

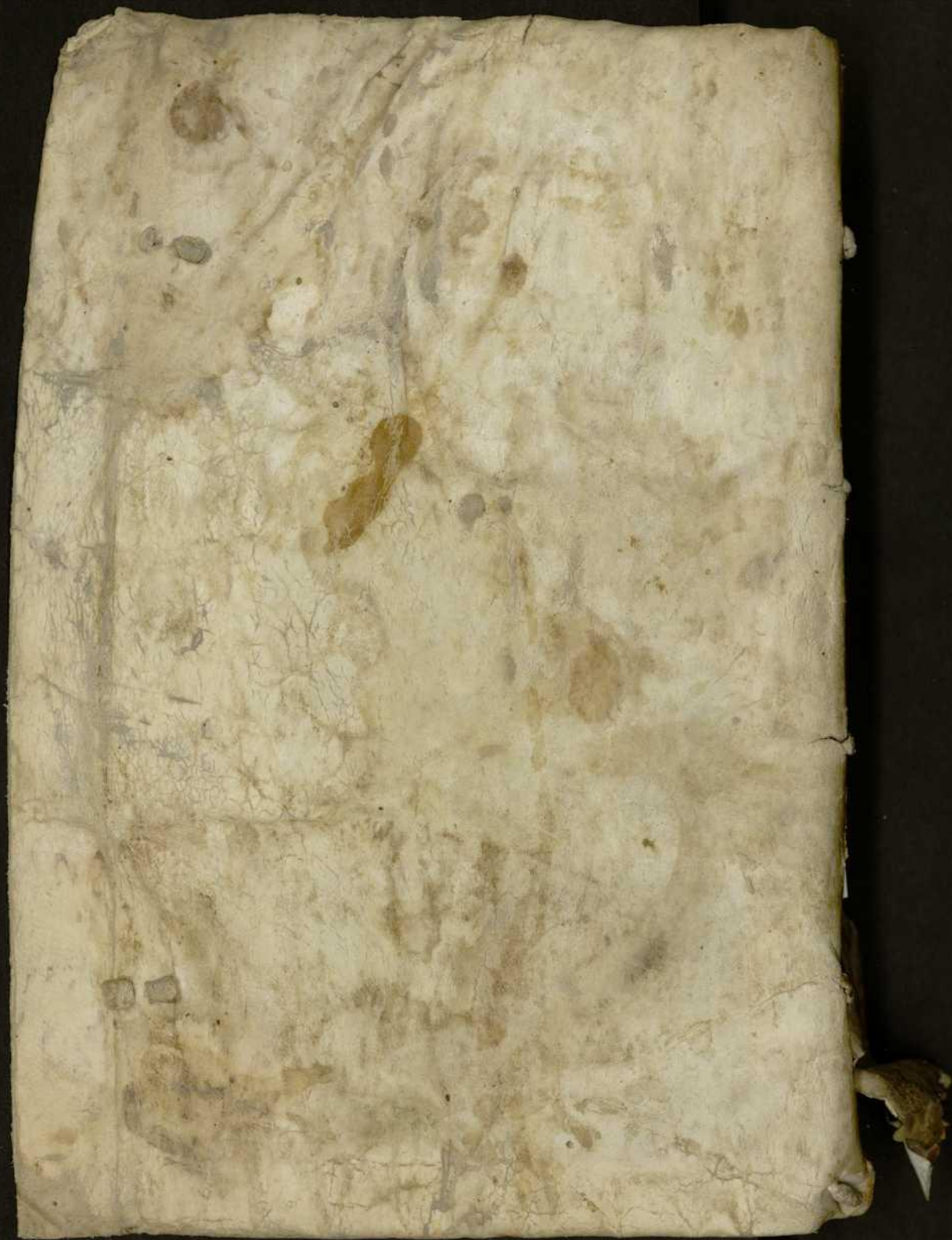
FINIS.

1731

[Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

12
5

6.107